HELSINGIN KAUPUNGIN LUKIOIDEN OPETUSSUUNNITELMA

SISÄLTÖ

1 OPETUSSUUNNITELMA 1
1.1 Opetussuunnitelman laatiminen 1
1.2 Opetussuunnitelman sisältö 1
1.3 Tuntijako ja kieliohjelma 2

2 LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA 3
2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä 3
2.2 Arvoperusta 4

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN 5
3.1 Oppimiskäsitys 5
3.2 Opiskeluympäristöt ja -menetelmät 5
3.2.1 Helsingin kaupungin lukioiden opiskeluympäristöt 5
3.2.2 Oppimisen menetelmät Helsingin kaupungin lukioissa 7
3.3 Toimintakulttuuri 12
3.4 Opintojen rakenne 16
3.5 Ilmiöpohjainen opiskelu 16
3.5.1 Ilmiöpohjaisen opiskelun pedagogiikka ja menetelmät 17
3.5.2 Ilmiöpohjaisen opiskelun periaatteet Helsingissä 18
3.5.3 Ilmiöistä ilmiömäiseen oppimiseen 21

4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN 23
4.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö 23
4.2 Ohjaus 23
4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki 25
4.4 Opiskeluhuolto 27
4.4.1 Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet 28
4.4.2 Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen 31
4.5 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä 34
4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä 34

5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT 36
5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet 36
5.2 Aihekokonaisuudet 39
5.3 Äidinkieli ja kirjallisuus 45
5.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä 46
5.3.2 Ruotsin kieli ja kirjallisuus –oppimäärä 67
5.3.3 Saamen kieli ja kirjallisuus –oppimäärä 79
5.3.4 Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärä 90
5.3.5 Viittomakieli ja kirjallisuus –oppimäärä 101
5.3.6 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –oppimäärä 112
5.3.7 Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus –oppimäärä 135
5.3.8 Suomi saamenkielisille -oppimäärä 147
5.3.9 Ruotsi saamenkielisille -oppimäärä 147
5.3.10 Suomi viittomakielisille -oppimäärä 148
5.3.11 Ruotsi viittomakielisille -oppimäärä 148
5.3.12 Muu opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärä 149
5.4 Toinen kotimainen kieli 150
5.4.1 Ruotsi 150
5.4.1.1 Ruotsi, A-oppimäärä 154

5.4.1.2 Ruotsi, B1-oppimäärä ... 166
5.4.1.3 Ruotsi, B3-oppimäärä ... 177
5.4.1.4 Ruotsi, äidinkielenomainen oppimäärä ... 186
5.4.2 Suomi (Finska) ... 190
5.4.2.1 Suomi, A-oppimäärä ... 194
5.4.2.2 Suomi, B1-oppimäärä ... 197
5.4.2.3 Suomi, B3-oppimäärä ... 200
5.4.2.4 Suomi, äidinkielenomainen oppimäärä ... 203
5.5 Vieraat kielet ... 207
5.5.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä ... 211
5.5.2 Vieraat kielet, A-oppimäärä ... 225
5.5.3 Vieraat kielet, B1-oppimäärä ... 229
5.5.4 Vieraat kielet, B2-oppimäärä ... 232
5.5.5 Vieraat kielet, B3-oppimäärä ... 235
5.5.6 Vieraat kielet, Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä ... 246
5.5.7 Vieraat kielet, saame, A-oppimäärä ... 256
5.5.8 Vieraat kielet, saame, B2-oppimäärä ... 260
5.5.9 Vieraat kielet, saame, B3-oppimäärä ... 263
5.5.10 Vieraat kielet, latina, B2-oppimäärä ... 266
5.5.11 Vieraat kielet, latina, B3-oppimäärä ... 282
5.6 Matematiikka ... 298
5.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus ... 300
5.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä ... 303
5.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä ... 340
5.7 Biologia ... 363
5.8 Maantiede ... 379
5.9 Fysiikka ... 393
5.10 Kemia ... 410
5.11 Filosofia ... 428
5.12 Psykologia ... 440
5.13 Historia ... 460
5.14 Yhteiskuntaoppi ... 480
5.15 Uskonto ... 495
5.15.1 Evankelis-luterilainen uskonto ... 497
5.15.2 Ortodoksinen uskonto ... 511
5.15.3 Katolinen uskonto ... 522
5.15.4 Islam ... 528
5.15.5 Juutalainen uskonto ... 534
5.15.6 Muut uskonnot ... 539
5.16 Elämänkatsomustieto ... 539
5.17 Terveystieto ... 559
5.18 Liikunta ... 572
5.19 Musiikki ... 590
5.20 Kuvataide ... 604
5.21 Opinto-ohjaus ... 616
5.22 Teemaopinnot ... 623
5.23 Lukiodiplomit ... 633
5.24 Taiteiden väliset kurssit ... 638
5.25 Aktiivipolku-opinnot ... 645

6 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI ... 649

6.1 Arvioinnin tavoitteet ... 649
6.2 Kurssisuorituksen arviointi ... 649
6.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät ... 651

6.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi 651
6.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi 652
6.2.4 Opinnoissa edistyminen 652
6.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen 653
6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi 653
6.4 Lukion oppimäärän suoritus 654
6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot 654
6.6 Koulun toiminnan arviointi ja kehittäminen 655

LIITE 1 656

Helsingin kaupungin lukioiden tuntijako ja kieliohjelma 657

LIITE 2 657

TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGIAN OPETUSKÄYTÖN SUUNNITELMA 658

LIITE 3 660

HELSINGIN KAUPUNGIN LUKIOIDEN YLEINEN OHJAUSSUUNNITELMA 661

LIITE 4 666

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi 666

kannen kuva: Jefunne Gimpel

1 OPETUSSUUNNITELMA

1.1 Opetussuunnitelman laatiminen

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelmajärjestelmän osia ovat

- lukiolaki (629/1998) ja -asetus (810/1998)
- valtioneuvoston asetus lukiolaissa tarkoitetun koulutuksen yleisistä valtakunnallisista tavoitteista ja tuntijaosta (942/2014)
- Opetushallituksen määräys lukion opetussuunnitelman perusteista
- koulutuksen järjestäjän hyväksymä opetussuunnitelma
- lukioasetuksen (810/1998) 3 §:n mukainen vuosittainen suunnitelma.

Helsingin kaupungin lukioiden yhteinen opetussuunnitelma on laadittu Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015 mukaan. Jokainen lukio täydentää kaupungin yhteistä opetussuunnitelmaa omilla painotuksillaan.

Opetussuunnitelmat on laadittu yhteistyössä lukion henkilöstön, opiskelijoiden, huoltajien sekä säännösten edellyttämin osin sosiaali- ja terveydenhuollon toimeenpanoon kuuluvia tehtäviä hoitavien viranomaisten kanssa. Lukiot kuvaavat vuosittain opetussuunnitelman pohjalta laaditussa toimintasuunnitelmassaan opetuksen käytännön järjestämistä ja kehittämistyötä.

1.2 Opetussuunnitelman sisältö

Nuorten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma sisältää seuraavat osat: lukiokoulutuksen tehtävä ja arvoperusta, opetuksen toteuttaminen, opiskelijan ohjaus ja tukeminen, oppimistavoitteet ja opetuksen keskeiset sisällöt sekä opiskelijan oppimisen arviointi.

Opetussuunnitelmaan sisältyy opiskeluhuoltosuunnitelma ja opiskeluhuollon suunnittelua ja toteutusta koskeva kuvaus sisältyy lisäksi Helsingin kaupungin

lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Jokainen lukio laatii lisäksi oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman. *Lukioiden toimintaohje opiskelun edellytysten turvaamiseksi* –julkaisussa kuvataan suunnitelma Helsingin kaupungin lukioiden toimista päihdeongelma-, väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätapauksissa. Lukiot kirjaavat kyseisen suunnitelman osaksi oppilaitoskohtaista opiskeluhuoltosuunnitelmaa. Oppilaitokset arvioivat opiskeluhuoltosuunnitelmien toteutumista toimintakertomuksissaan.

Opiskelijoiden kurinpitorangaistuksista, ojentamiskeinoista ja turvaamistoimenpiteistä ohjeistetaan Helsingin kaupungin opetusviraston ryhmäkirjeessä 015 4.2.2014.

Opetusvirasto laatii vuoden 2016 loppuun mennessä suunnitelmaohjeet lukioille toiminnallisen palvelujen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelman tekemiseksi. Lukio tekee kyseisen suunnitelman kerran kolmessa vuodessa ja päivittää sitä kerran lukuvuodessa.

1.3 Tuntijako ja kieliohjelma

Helsingin kaupungin lukioiden tuntijako laaditaan valtioneuvoston 942/2014 asetuksen pohjalta. Uusi tuntijako otetaan käyttöön 1.8.2016 alkaen Opetushallituksen määräyksen (60/011/2015) mukaan lukion aloittavilla opiskelijoilla vuosiluokka kerrallaan. Helsingin kaupungin lukioiden tuntijako ja kieliohjelma on kerrottu liitteessä 1.

Helsingin kaupungin nuorten lukiokoulutuksen kieliohjelma:

A-kielet: englanti, espanja, kiina, ranska, saksa ja venäjä
B2-kielet: latina, ranska ja saksa
B3-kielet: espanja, italia, japani, kiina, latina, ranska, saksa ja venäjä
toinen kotimainen kieli: A-, B1- ja B3-oppimäärä

2 LUKIOKOULUTUKSEN TEHTÄVÄ JA ARVOPERUSTA

2.1 Lukiokoulutuksen tehtävä

Helsingin kaupungin lukioiden tehtävänä on edellytysten luominen korkeatasoiselle ja tulokselliselle oppimiselle, joka muodostaa hyvän osaamispohjan jatkoopintoihin, elinikäiseen oppimiseen ja elämään aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä. Lukioissa syvennetään laaja-alaista yleissivistystä, joka auttaa

- hahmottamaan asioita ja ilmiöitä historiallisessa perspektiivissä
- ymmärtämään maailmassa vallitsevien ilmiöiden riippuvuussuhteita
- vahvistamaan tulevaisuudessa tarvittavia tietoja ja taitoja.

Helsingin kaupungin lukiokoulutuksen vahvuutena on mahdollisuus hyödyntää pääkaupunkiseudun laajaa kulttuuri- ja tiedetarjontaa sekä yritystoimintaa monipuolisena oppimisympäristönä. Virikkeellisellä oppimisympäristöllä luodaan edellytyksiä kokea iloa oppimisesta ja oivaltamisesta.

Lukiokoulutuksessa korostuu yhteistyön, verkostojen ja sekä koti- että ulkomaisten kumppanuuksien merkitys, mikä tukee kansainvälisten projektien toteuttamista. Helsingin kaupungin lukiot tekevät aktiivisesti yhteistyötä tiede- ja taideyliopistojen, korkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten kanssa. Niiden toimintaan perehtyminen ja opetukseen osallistuminen luo opiskelijalle erinomaiset valmiudet lukion jälkeisten valintojen tekemiseen.

Hyvää oppimista edistetään käyttämällä yksilöllisiä oppimismenetelmiä sekä hyödyntämällä digitaalisuutta ja vertaisoppimista. Opiskelijat osallistuvat koulun toiminnan ja opetuksen suunnitteluun, mikä vahvistaa heidän sitoutumistaan oppimiseen.

Lukioiden toiminnan tavoitteena on esteettömyys ja kaikkien opiskelijoiden hyvä oppiminen.

2.2 Arvoperusta

Helsingin kaupungin lukioiden tärkeimpinä arvoina korostuvat yhdenvertaisuus ja oikeudenmukaisuus, hyvinvointi ja kestävä elämäntapa sekä kriittinen tapa suhtautua tietoon. Nämä arvot tukevat yleissivistystä, johon kuuluu taito ja tahto käsitellä inhimillisten pyrkimysten ja vallitsevan todellisuuden välisiä ristiriitoja eettisesti, myötätuntoisesti ja ratkaisuja etsimällä.

Arvoperusta toteutuu lukioiden toimintakulttuurissa, kaikessa oppimisessa ja opetuksessa sekä työskentelyn organisoimisessa.

Lukion toiminnassa kasvetaan yhteisöllisyyteen ja osallisuuteen päätöksenteossa. Lukiolaisten hyvinvointia tuetaan huolenpidolla ja välittämisellä. Kestävä elämäntapa ilmenee siten, että opiskelija oppii tiedostamaan toimintansa vaikutukset omassa elämässään, lukion toiminnassa sekä yleisemmin yhteiskunnassa ja maailmanlaajuisesti. Kriittinen tiedonkäsittely näkyy opiskelijan kykynä jäsentää laajentunutta tietomäärää sekä kykynä arvioida tiedon luotettavuutta. Oppimisessa pidetään tärkeänä ilmiöpohjaista tiedon käsittelyä.

Lukion toimintaan liittyvissä ratkaisuissa ja päätöksissä otetaan huomioon niiden vaikutus tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen. Lukion laatimalla tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmalla lisätään opiskelijoiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustietoutta.

Lukioiden toiminnassa arvostetaan jokaista yhteisön jäsentä ja monikulttuurisuus nähdään rikkautena. Opiskelijoita kannustetaan avoimuuteen, avarakatseisuuteen ja maailmankansalaisuuteen, mitä Helsingin lukioiden monimuotoinen toimintaympäristö tukee.

3 OPETUKSEN TOTEUTTAMINEN

3.1 Oppimiskäsitys

Opetussuunnitelma pohjautuu oppimiskäsitykseen, jonka mukaan oppiminen on seurausta opiskelijan aktiivisesta, tavoitteellisesta ja itseohjautuvasta toiminnasta. Oppiminen voi tapahtua kouluympäristön ohella monimuotoisesti erilaisissa oppimisympäristöissä, esimerkiksi yhteistyössä työelämän, asiantuntijoiden ja erilaisten instituutioiden kanssa, mihin Helsinki tarjoaa erinomaiset mahdollisuudet. Oppimistilanteiden monipuolisuus tukee tiedonalojen ja osaamisen välisten yhteyksien hahmottamista ja helpottaa opitun soveltamista käytäntöön.

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelijoita ohjataan tiedostamaan yksilölliset valmiutensa ja tapansa oppia. Syventyneen itsetuntemuksen avulla opiskelijat osaavat arvioida ja kehittää opiskelu- ja ajattelutaitojaan kohti elinikäistä oppimista. Oppimisen ilo, kannustava palaute, myönteiset kokemukset ja vuorovaikutteisuus vahvistavat opiskelijan minäkuvaa.

3.2 Opiskeluympäristöt ja -menetelmät

Lukion opiskeluympäristöjä ja -menetelmiä koskevien ratkaisujen lähtökohtana ovat oppimiskäsitys sekä opetukselle asetetut tavoitteet. Opiskeluympäristöjen ja -menetelmien valinnan ja kehittämisen perustana ovat myös opiskelijoiden edellytykset, kiinnostuksen kohteet, näkemykset ja yksilölliset tarpeet.

3.2.1 Helsingin kaupungin lukioiden opiskeluympäristöt

Opiskeluympäristö muodostuu fyysisistä, psyykkisistä ja sosiaalisista sekä pedagogisista tekijöistä. Tavoitteena on turvallinen ja terveellinen ympäristö, joka tukee opiskelijan kasvua, oppimista ja itseohjautuvuutta. Se ottaa huomioon

erilaiset oppijat ja oppimisen tavat, innostaa ja kannustaa oppimiseen sekä tarjoaa mahdollisuuksia monipuoliseen kehittymiseen. Sivistys, hyvät vuorovaikutustaidot ja kyky empatiaan pohjustavat valmiutta toimia erilaisissa oppimisympäristöissä turvallisella ja mielekkäällä tavalla.

Yliopistojen, ammattikorkeakoulujen ja muiden oppilaitosten, kirjastojen, liikunta- ja luontokeskusten, taide- ja kulttuurilaitosten, työelämän ja yritysten sekä muiden tahojen tarjoamia opiskeluympäristöjä hyödynnetään monin tavoin. Helsingin kaupungin toisen asteen oppilaitokset, lukiot ja Stadin ammattiopisto tekevät yhteistyötä opetuksen kehittämisessä sekä joustavien opintopolkujen suunnittelussa. Lukioiden ja Stadin ammattiopiston välinen yhteistyö lisää opiskelijan mahdollisuutta valita ammatillisia opintoja osaksi lukio-opintoja.

Helsingissä opiskeleville tarjoutuu monipuolinen rakennettu ja luonnon muovaama oppimisympäristö. Oppimisessa noudatetaan koko kaupunki kouluna -periaatetta. Pääkaupunkiseudulla lukioilla on hyvät mahdollisuudet yritysyhteistyöhön ja opiskelijoita kannustetaan niiden hyödyntämiseen.

Opiskelijoiden ja opetushenkilöstön käytössä on oppimista ja opiskelua palveleva ajantasainen digitaalinen toimintaympäristö. Helsingin lukioiden välillä tehtävä yhteistyö laajentaa fyysistä ja virtuaalista oppimisverkkoa, jolloin yksilöllisten oppimispolkujen määrä kasvaa ja monipuolistuu. Virtuaaliympäristöt täydentävät ja laajentavat oppimisympäristöjä maailmanlaajuisiksi.

Sähköiset oppimisympäristöt mahdollistavat opintojen suorittamisen etäopiskeluna. Verkossa tapahtuvan yhteisöllisen ja opettajan ohjaaman etäopiskelun lisäksi opintoihin voi kuulua lähiopetusta ja -ohjausta. Ohjausmenetelmiä kehitetään opiskelijan vahvuudet ja tarpeet huomioiden.

3.2.2 Oppimisen menetelmät Helsingin kaupungin lukioissa

Lukion opetus- ja oppimismenetelmien tarkoituksena on edistää opiskelijoiden aktiivista työskentelyä, yhteistyötaitojen kehittymistä ja myötätuntoista suhtautumista ympäristöön ja ihmisiin.

Helsingin kaupungin lukioissa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia ohjauksen ja oppimisen menetelmiä, jotka edistävät oppimaan oppimista ja kehittävät kriittistä ja luovaa ajattelua. Opiskelijan kieli- ja kulttuuritausta otetaan huomioon opetusta suunniteltaessa. Opiskelijan oma toiminta opintojen suunnittelussa ja itsearvioinnissa on merkittävä osa oppimisprosessia ja metakognitiivisten taitojen kehittymistä. Opintokokonaisuudet sisältävät oppiaineiden lisäksi oppiainerajat ylittäviä osioita.

Opetussuunnitelma sisältää tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelman (ks. liite 2). Lisäksi jokainen lukio tekee koulukohtaisen tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelman, joka on osa toimintasuunnitelmaa. Digitalisaatiolla ja ilmiöpohjaisella työskentelyllä hälvennetään oppiainerajoja sekä monipuolistetaan oppimista ja sen arviointia. Digitalisaatio toimii lukioissa pedagogiikan välineenä, joka helpottaa yhteistyötä ja yhteisöllisyyden luomista, auttaa osaamisen jakamista sekä sujuvoittaa tiedon kulkua ja toiminnan suunnittelua. Se tuo lisäarvoa oppimiseen ja tukee tulevaisuudessa tarvittavien taitojen kehittymistä mielekkäällä tavalla.

Ohjauksen, koulutuksen ja osaamisen jakamisen avulla pidetään huolta siitä, että kaikki opiskelijat ja opettajat kykenevät käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa. Menetelmien ja taitojen omaksumisen apuna voidaan käyttää erilaisia oppimisen tapoja, kuten esimerkiksi vertaistutorointia. Helsinkiläinen lukio-opiskelija käyttää opintojensa aikana laajalti erilaisia sähköisiä oppimisympäristöjä, -alustoja ja ohjelmistoja, joiden hallitseminen luo pohjaa tulevaisuuden työelämätaidoille.

Opiskelijoita kannustetaan pohtimaan omia opiskelutaitojaan ja erilaisia oppimisen tapoja. Opiskelijan motivaatiota lisää mahdollisuus opiskella itselleen sopivalla tavalla. Oppimisen yksilöllistämisessä otetaan huomioon opiskelijan tarpeet, taidot, edellytykset, osaaminen sekä tavoitteet. Tärkeänä tavoitteena on, että opiskelija oppii aikatauluttamaan, suunnittelemaan ja ohjaamaan omaa opiskeluaan, sekä ottamaan vastuuta opintojensa edistymisestä.

Kurssien alussa opettaja ja opiskelijat keskustelevat yhdessä taidoista, jotka kullakin kurssilla kehittyvät, valitsevat oppimistavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisimmat oppimis- ja arviointimenetelmät sekä suunnittelevat miten kurssilla voidaan hyödyntää tietoteknologiaa. Opiskelija ja opettaja seuraavat, että oppiminen edistyy kurssin alussa kirjattujen kurssitavoitteiden mukaisesti. Jos oppiminen ei edisty, suunnitellaan opiskelijalle tarvittaessa tukitoimia tai vaihtoehtoisia suoritustapoja.

Oppimisen menetelmiä voivat olla:

LUKEMALLA JA KUUNTELEMALLA OPPIMINEN

DIALOGINEN OPPIMINEN

Dialogisen oppimisen päämääränä on ymmärryksen syventäminen käsiteltävästä aiheesta. Samalla opitaan ymmärtämään paremmin omia ja toisten aiheeseen liittyviä näkemyksiä. Dialogi sinänsä voi olla yhtä arvokas kuin sen päämäärä. Dialoginen oppiminen edellyttää aktiivisuutta, kärsivällisyyttä, kuuntelemisen taitoa ja kunnioitusta, uskallusta ilmaista itseään, perustella väittämiään ja taitoa kysyä. Se vaatii pyrkimystä kriittiseen reflektioon ja valmiutta omien ennakkokäsitysten kyseenalaistamiseen. Dialogiseen oppimiseen liittyvät kommunikatiiviset menetelmät soveltuvat erityisen hyvin vieraiden kielten oppimiseen. Ne korostavat viestintätaitoa teoreettisen tiedon sijasta. Kieltä harjoitellaan mahdollisimman autenttisissa vuorovaikutustilanteissa. Kielen käyttämisessä harjaannutaan yrityksen ja erehdyksen sekä keskustelutilanteissa saatavan palautteen kautta.

OPPIMINEN PAREISSA/PIENRYHMISSÄ

Parityöskentelyssä esimerkiksi haetaan yhdessä tietoa, keskustellaan, valmistellaan yhteisiä tuotoksia sekä käytetään vertaisoppimista ja vertaisarviointia oppimisprosessin eri vaiheissa. Työparit ja pienryhmän jäsenet tukevat toistensa oppimista. Pienryhmätyöskentelyä voidaan käyttää joko läpi kurssin jatkuvana työtapana tai pienempään rajattuun tehtävänantoon. Opiskelijat sitoutuvat työskentelemään ryhmässä yhteisen päämäärän saavuttamiseksi. He tiedostavat olevansa yhdessä vastuussa oppimisestaan ja arvioivat omaa ja tiiminsä työskentelyä.

YHTEISÖLLINEN TIEDONRAKENTAMINEN

Yhteisöllisessä tiedonrakentamisessa ratkaistaan yhdessä ongelmia ja haastavia älyllisiä tehtäviä. Ongelmat ja ilmiöt ovat monimutkaisia, ja parhaaseen lopputulokseen päästään tuomalla yhteen useiden opiskelijoiden erilaiset tiedot ja taidot. Yhteiseen tavoitteeseen pääseminen vaatii koko ryhmältä tai yhteisöltä määrätietoista ponnistelua, asiantuntijuuden jakamista, monitasoista vuorovaikutusta ja kokonaan uuden tiedon luomista. Ryhmänä toimivat opiskelijat rakentavat tietoa keskustellen, kysellen ja arvioiden toistensa ideoita. Kun opiskelijan on selitettävä ja perusteltava muille omia ideoitaan, hänen ajattelunsa selkiytyy ja kehittyy. Yhteinen pohdinta tähtää ideoiden jalostumiseen. Työskennellessään ryhmä tuottaa uutta tietoa, jota ei voida palauttaa kenenkään yksilön tuottamaksi tiedoksi.

TUTKIVA OPPIMINEN

Tutkiva oppiminen on ajattelu- ja työskentelytapa, jossa opiskelija toimii asiantuntijoille ominaisin menetelmin. Tutkivassa oppimisessa opiskelija ohjaa omaa oppimistaan muodostamalla kontekstista ja ymmärtämisen tarpeesta syntyviä ongelmia. Keskeistä on oppimisprosessi, jossa opiskelija tarkastelee kriittisesti aikaisempia käsityksiään sekä hakee tietoa ja rakentaa syntyneestä tiedosta uusia kokonaisuuksia. Tavoitteena on ilmiön syvempi ymmärtäminen ja selittäminen sekä lähdekriittisten taitojen kehittäminen. Tutkivassa oppimisessa korostuu tiedon arvioinnin ja jakamisen edellyttämä vuorovaikutus. Opettajan tehtävänä on toimia prosessin ohjaajana ja kannustaa asiantuntijaverkostojen luomiseen.

KOKEELLINEN OPPIMINEN JA/TAI TUTKIMUKSEN TEKEMINEN

Kokeellinen menetelmä pohjautuu tutkimuksellisuuteen, jossa korostuu opiskelijan oma ajattelu ja toiminta. Kokeellisen oppimisen keskiössä on itse tai pienessä ryhmässä tehty kokeellinen työ. Kokeet voivat olla niin kvalitatiivisia kuin kvantitatiivisia. Koe voidaan tehdä joko koulussa tai muussa oppimisympäristössä. Kokeellisessa oppimisessa käytetään induktiivista lähestymistapaa eli siirrytään erityistapauksista kohti yleisiä lainalaisuuksia tai periaatteita. Tutkimuksellinen menetelmä voi sisältää kaikki tutkimuksen vaiheet tai vain osan niistä.

ONGELMALÄHTÖINEN JA/TAI TAPAUSPERUSTAINEN OPPIMINEN

Ongelman tai tapauksen ympärille rakentuvan oppimisen menetelmä. Ongelmalähtöisyydessä oppimisprosessin lähtökohtana on ongelma, jonka opiskelija tai opiskelijaryhmä pyrkii itsenäisesti ratkaisemaan. Oletuksena on, että ongelmalle ei löydy suoraa vastausta opiskelijan aiemmista tiedoista tai taidoista. Tapausperustaisella oppimisella tarkoitetaan menetelmää, jossa esimerkkiä tai tapauskuvausta käytetään havainnollistamaan ja konkretisoimaan opeteltava asia. Menetelmä sopii myös uuden asian opettelun motivointiin. Tapausta voidaan tutkia esimerkiksi tekstin, videon tai vaikkapa lehtiartikkelin pohjalta, joka liittää opiskeltavan asian todelliseen. Sekä ongelmalähtöinen että tapausperustainen oppiminen tarjoavat käytännönläheisen ja tosielämään perustuvan oppimistavan. Ne tukevat yritteliästä työotetta, jossa opiskelija toimii oman oppimisensa johtajana. Lisäksi menetelmissä korostuvat vuorovaikutus ryhmässä ja kollektiivinen tiedonmuodostus.

PROJEKTIOPPIMINEN

Projektioppimisella tarkoitetaan menetelmää, jossa yksin tai ryhmässä toteutetaan projekti. Projekti on pitkäkestoinen (enemmän kuin yksi oppitunti) ja se sisältää useita vaiheita. Projektin alussa sovitaan aikataulu, tavoitteet, tuotos ja projektin arvioinnin kriteerit. Menetelmässä oppijat kokoavat, analysoivat ja ar-

vioivat tietoa. He ratkaisevat ongelmia, tekevät päätelmiä ja keskustelevat muiden kanssa. Menetelmä soveltaa tutkivaa oppimista ja edellyttää opiskelijalta itsenäistä tiedonhankintaa ja tiedon soveltamista.

TEKEMÄLLÄ JA KOKEMALLA OPPIMINEN

Omakohtainen tekeminen ja kokeminen luovat perustan oppimiselle. Oppimisprosessissa lähdetään liikkeelle omista kokemuksista ja käsityksistä. Kokemus voidaan tuottaa opetustilanteessa erilaisin elämyksellisin keinoin. Oppijat reflektoivat tekemistään ja omia kokemuksiaan. Tällöin luodaan pohjaa uusille käsitteille, malleille ja teorioille. Kokemukselliseen oppimiseen liittyy havaitseminen ja aistikokemukset. Siihen voi liittyä yksilölle merkittäviä tunteita, ja tällöin voi puhua elämyksellisestä oppimisesta. Se voi olla taiteellisen toiminnan tai kertomusten kuuntelemisen kautta tapahtuvaa oppimista, joka muodostaa opiskelijassa tunnekokemuksen ja auttaa oppimisessa.

AUTENTTINEN OPPIMINEN

Oppiminen kytketään aitoihin ilmiöihin ja oppiminen tapahtuu mahdollisimman autenttisissa ympäristöissä. Autenttiseen oppimiseen liittyvät tosielämän ongelmat. Se on reaalikontekstiin ja tilanteeseen sidottua, itse koettua oppimista, jossa kokemuksen kautta annetaan ilmiölle tai asialle merkitys. Opittavalle asialle löydetään käyttöarvoa, ja kokemusperäinen oppiminen motivoi soveltamaan tietoja ja taitoja hyödyllisesti. Autenttisessa oppimisessa tutkitaan ympäröivää yhteiskuntaa, luontoa, rakennettua ympäristöä ja omaa lähiyhteisöä. Vierailijat paikallisista järjestöistä, yrityksistä ja muista sidosryhmistä kutsutaan mukaan oppimistilanteisiin jakamaan osaamistaan ja kokemuksiaan. Opittu asia tehdään näkyväksi, ja se artikuloidaan osaksi käytäntöä.

DRAAMA JA ELÄYTYVÄ OPPIMINEN

Draama ja eläytyvä oppinen on opetusmenetelmä, jossa opiskelijat toimivat erilaisissa rooleissa ja rakentavat kuvitteellista maailmaa opettajan antamasta lähtötilanteesta käsin. Näin opiskelijalla on mahdollisuus saada käsiteltävään aiheeseen useampia näkökulmia. Fiktiivisen ja tosimaailman erot herättävät ajatuksia. Draaman avulla opiskelija oppii arvioimaan kriittisesti sekä opiskeltavan ilmiön perusperiaatteita että omaa asennettaan ja suhdettaan käsiteltävään

aiheeseen. Roolipeleillä haetaan mahdollisimman autenttisia ja todellista elämää simuloivia tilanteita. Olennainen osa oppimista on tapahtumien ja oman toiminnan reflektointi ja arviointi jälkikäteen.

PELILLINEN OPPIMINEN

Pelipedagogiikassa hyödynnetään peleistä lainattuja toimintatapoja. Pelien avulla vahvistetaan oppijan sitoutumista ja aktivoidaan häntä omaehtoiseen osallistumiseen, opiskeluun ja kehittymiseen. Pelien käytöllä motivoidaan ja innostetaan oppimaan. Kun pelaaminen kytkeytyy opiskeltaviin sisältöihin ja taitoihin, opiskelija voi ymmärtää omaa oppimistaan, uskomuksiaan ja tiedon luonnetta uudesta perspektiivistä käsin. Opiskelija hyötyy mahdollisuudesta epäonnistua turvallisessa ympäristössä. Hän voi oppia virheistä, yrittää uudestaan, edetä vaikeustasolta toiselle ja saada omasta suorituksestaan välittömästi palautetta esimerkiksi pelissä jaettavien pisteiden muodossa.

ITSENÄINEN OPISKELU

Itsenäinen opiskelu on ajasta ja paikasta riippumatonta, oppijan oman suunnitelman mukaisesti tapahtuvaa opiskelua. Itsenäinen opiskelu mahdollistaa omatoimisen etenemisen, ja vaatii opiskelijalta itseohjautuvuutta sekä oman oppimisprosessin tavoitteellista johtamista. Opettaja ohjaa ja tukee säännöllisesti opiskelijaa opintojen etenemisessä, joko kasvotusten tai verkossa.

3.3 Toimintakulttuuri

Toimintakulttuuri on kokonaisuus, joka rakentuu työtä ja toimintaa ohjaavien normien ja tavoitteiden tulkinnasta, johtamisesta sekä työn organisoinnista, suunnittelusta, toteuttamisesta ja arvioinnista. Helsingin lukioiden lähtökohtana on oppimista, osallisuutta, hyvinvointia ja kestävää elämäntapaa edistävä toimintakulttuuri, joka luo opiskelijoille erinomaiset valmiudet jatko-opinnoissa ja työelämässä menestymiseen.

Helsingin lukioissa käytettävät ilmiöpohjaiset sekä tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntävät oppimismenetelmät auttavat opiskelijaa hahmottamaan laaja-alaisia kokonaisuuksia ja harjaannuttavat vastaamaan ajattelun haasteisiin. Digitalisaatiota hyödynnetään luontevana osana oppimista. Sähköiset oppimisympäristöt mahdollistavat ajasta ja paikasta riippumattoman työskentelyn globaalissa kansalaisyhteiskunnassa.
Helsingin kaupunki muodostaa luontaisen oppimisympäristön, jossa jokaisella opiskelijalla on "tilaa kuulua ja loistaa". Lukioissa mahdollistetaan yhdessä tekeminen ja osallisuus. Tavoitteena on aktiivisen kansalaisuuden kasvu, joka edistää ihmisoikeuksia ja demokraattista toimintakulttuuria. Opiskelijat oppivat rakentamaan tietoa yhdessä, samalla kehittäen yksilöllisiä oppimisvalmiuksiaan ja taitojaan tiedonhaussa ja -hallinnassa. Tämä tukee kykyä osallistua yhteisön jäsenenä rakentavaan vuorovaikutukseen ja mielipiteenmuodostukseen.

Opetussuunnitelman lähtökohtana ovat seuraavat toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavat, opetuksen aihekokonaisuuksiin kytkeytyvät teemat:

Oppiva yhteisö

Oppilaitos on oppiva yhteisö, joka edistää kaikkien jäsentensä oppimista, haastaa tavoitteelliseen työskentelyyn ja kehittyy dialogin avulla. Osallisuus nähdään tärkeäksi, ja jokaisella yhteisön jäsenellä on mahdollisuus olla mukana vaikuttamassa lukion toimintaan ja toimintaympäristön rakentumiseen. Lukioissa oppivan yhteisön toimintatavat luodaan yhdessä jaetun asiantuntijuuden periaatteen mukaisesti.

Oppivan yhteisön rakentumisessa keskeistä on pedagoginen johtajuus, joka perustuu yhdessä pohdituille arvoille, päämäärille ja muuttuville tarpeille. Hyvä pedagoginen johtaminen vahvistaa sisäistä luottamusta sekä suo opiskelijoille ja henkilöstölle mahdollisuuden tehdä virheitä. Rohkeasti kokeilemalla voidaan löytää parhaat toimintamallit ja tulevaisuuteen suuntaavat linjaukset.

Helsingin kaupungin lukiot hyödyntävät digitalisaation mahdollisuuksia oppivan yhteisön rakentumisessa. Tieto- ja viestintäteknologian avulla lukiot voivat kehittää toimintaansa osana koulutuksen globaalia verkostoa ja osallistua aktiivisesti kansainväliseen keskusteluun oppimisen nykytilasta ja tulevaisuudesta.

Osallisuus ja yhteisöllisyys

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelijoiden ja henkilöstön osallisuuden edistäminen ja heidän toimintaedellytystensä turvaaminen nähdään ensiarvoisen tärkeäksi. Tavoitteena on tukea kaikkien lukioyhteisön jäsenten aktiivisuutta ja itseohjautuvuutta osana eläväistä sosiaalista ympäristöä. Nuoren mahdollisuuksia kasvaa hyvinvoivaksi ja aloitteelliseksi kansalaiseksi vahvistetaan kannustamalla osallisuuteen, johon lukiot tarjoavat lukuisia väyliä. Lukioiden vuosittaisen toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa kuullaan kaikkia yhteisön jäseniä. Opiskelijat ovat mukana johtokunnissa.

Opiskelijoilla on mahdollisuus osallistua toiminnan kehittämiseen lukioiden eri työryhmissä ja muilla avoimilla foorumeilla. Lähtökohtana Helsingin kaupungin lukioissa on ajatus, että lukio on kaikkien siellä toimivien työpaikka – vastuu yhteisön ilmapiiristä ja toimintaympäristöstä on kaikilla yhteisön jäsenillä.

Hyvinvointi ja kestävä tulevaisuus

Lukioiden toiminnassa korostetaan, että avoin vuorovaikutus, välittäminen ja keskinäinen arvostus ohjaavat kaikkea oppilaitoksen toimintaa ja jokaisen työskentelyä oppilaitoksessa. Helsingissä toimitaan yhteisöllisen ohjauksen periaatteen pohjalta: lukion jokainen työntekijä ja opettaja tukee ja ohjaa opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä, mahdollistaen näin paremman oppimisen. Lukioissa ennaltaehkäistään kiusaamista, häirintää, väkivaltaa, rasismia ja syrjintää, ja niiden mahdolliseen ilmenemiseen puututaan välittömästi yhteistyössä asiaankuuluvien toimijoiden kanssa.

Helsingin kaupungin lukioiden koko henkilöstö osallistuu kestävän arjen suunnitteluun ja toteuttamiseen. Lukio-opetus vahvistaa opiskelijan tietoisuutta ihmisen toiminnan vaikutuksista ympäristön tilaan. Oppimisympäristöissä tarjotaan mahdollisuuksia kehitellä ideoita ympäristötietoisen toiminnan edistämiseksi ja tilaisuuksia uudenlaisten kestävän tulevaisuuden ratkaisujen luomiseksi. Näin rakennetaan pohjaa ekososiaaliselle sivistykselle ja vahvistetaan luottamusta tulevaisuuteen. Osallistuminen erilaisiin ympäristökasvatusohjelmiin innostaa lukiolaisia toimimaan ympäristön puolesta ja auttaa vähentämään ympäristökuormitusta.

Kulttuurinen moninaisuus ja kielitietoisuus

Helsingin kaupungin lukiot muodostavat moni-ilmeisen kulttuurisen kokonaisuuden, joka tarjoaa opiskelijoilleen hyvän palvelun hengessä mahdollisuuden edistää yksilöllisiä taitoja yhteisöllisin menetelmin. Monimuotoisessa ympäristössä toimiminen edellyttää kulttuurista osaamista, vuorovaikutuksen taitoja ja keinoja ilmaista itseään ja näkemyksiään. Lukioiden toiminnassa huomioidaan opiskelijoiden erilaiset kulttuuritaustat niitä kunnioittaen ja niiden kulttuurista kirjoa vaalien. Lukioyhteisö arvostaa suomalaisen kulttuuriperinnön ohella jokaisen opiskelijan omaa kulttuuritaustaa, identiteettiä ja katsomuksellista monimuotoisuutta. Koulu oppivana yhteisönä on osa kulttuurisesti muuntuvaa ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa paikallinen ja globaali limittyvät.

Lukioissa panostetaan kielitietoisuuteen, joka vahvistaa opiskelijan monikielistä osaamista. Eri kielten käyttö rinnakkain koulun arjessa nähdään luontevana ja kieliä arvostetaan. Kielitietoisessa koulussa keskustellaan kieliin ja kieliyhteisöihin kohdistuvista asenteista. Kielen keskeinen merkitys ymmärretään oppimisessa, vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä sekä identiteettien rakentumisessa ja kansalaiseksi kasvamisessa. Opetus on kielitietoista, kun opiskelija voi käyttää oppiaineen kieltä kielitaidon eri osa-alueilla. Lisäksi kielitietoinen opetus edellyttää, että opittavaa sisältöä havainnollistetaan, opetus on vuorovaikutteista, keskeisten sisältöjen ymmärtäminen varmistetaan ja keskeisiä käsitteitä toistetaan usein.

Helsingin lukioissa rohkaistaan kaikkia opiskelijoita tunnistamaan omat mahdollisuutensa, tekemään valintoja, sitoutumaan opiskeluun ja suhtautumaan eri oppiaineisiin ilman sukupuoleen sidottuja roolimalleja.

3.4 Opintojen rakenne

Lukio-opinnot muodostuvat valtakunnallisista pakollisista, syventävistä ja soveltavista kursseista, jotka on määritelty valtioneuvoston asetuksessa 942/2014. Valtakunnallisten syventävien ja soveltavien kurssien lisäksi lukiossa voi olla paikallisia syventäviä ja soveltavia kursseja.
Opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt Helsingin kaupungille erityisen koulutustehtävän järjestämisluvan. Sen mukaisesti kaupungin lukioissa järjestetään musiikki- ja tanssi-, kuvataide-, urheilu-, ilmaisutaito-, kieli- ja luonnontiedepainotteista sekä englanninkielistä IB-opetusta. Lisäksi viidessä Helsingin kaupungin lukiossa on erityinen painotus. Painotusalueet ovat matkailu, yrittäjyys, mediakasvatus, tiede ja tutkimus sekä logistiikka.

Opiskelijat, jotka suorittavat vähintään 12 kurssia erityisen koulutustehtävän mukaisia opintoja, voivat korvata 8 pakollista kurssia erityistehtävään liittyvillä kursseilla. Kuitenkin opiskelijan tulee suorittaa vähintään puolet jokaisen pakollisen oppiaineen pakollisista kursseista. Lukioissa, joissa on erityinen painotus, valtakunnallisia pakollisia kursseja ei voi korvata painotuskursseilla, vaan opiskelijan tulee opiskella valtakunnallisen tuntijaon mukaisesti.

3.5 Ilmiöpohjainen opiskelu

Ilmiöpohjaisessa opiskelussa tarkastellaan aitoja, todellisen maailman ilmiöitä, jotka ovat aistein havaittavia tai koettavia. Kokemukset voivat olla myös mentaalisia, mielensisäisiä prosesseja. Ilmiöpohjaisessa opiskelussa työskennellään oppiainerajat ylittäen ja opitaan asioita niiden luonnollisessa kontekstissa. Opiskelu on autenttista oppimista, jossa käytetään mahdollisuuksien mukaan

eri alojen menetelmiä, työkaluja, digitaalisia sovelluksia, sähköisiä ratkaisuja ja lähteitä.

Ilmiöpohjainen opiskelu on lähtökohta projektimaiselle oppimiselle ja tutkivalle otteelle, jonka myötä opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan. Opiskelussa edetään kohti kokonaisvaltaista oppimista, jossa on tilaa kehittää luovuutta ja taitojen soveltamista käytäntöön vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Opiskelija saa näin entistä paremmat tiedot ja taidot jatko-opintoja varten. Tavoitteena on, että ilmiöopiskelun avulla opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus kehittää niitä valmiuksia, joita tarvitaan tänä päivänä ja tulevaisuudessa, kun työskentely tiedon kanssa perustuu yhdessä tekemiseen, verkostoissa toimimiseen ja teknologian hallintaan.

3.5.1 Ilmiöpohjaisen opiskelun pedagogiikka ja menetelmät

Ilmiöpohjaisessa opiskelussa tiedon rakentaminen on yhteisöllistä ja siinä käytetään tarkoituksenmukaisesti monipuolisia oppimisympäristöjä – niin luonnollisia, rakennettuja, kuin digitaalisiakin. Oppija on oman oppimisensa omistaja ja oppiminen perustuu autenttisuuteen, jossa ilmiöt kohdataan oppiainerajat ylittävällä tavalla. Aktiiviset oppijat hankkivat ja käsittelevät tietoja, muodostavat johtopäätöksiä ja tekevät oppimiseensa liittyviä tuotoksia.

Ilmiöpohjaiseen opiskeluun hyvin soveltuvia menetelmiä ovat mm. tutkiva oppiminen, ongelmakeskeinen oppiminen, projektioppiminen ja portfolio-oppiminen. Erilaiset teoriat, periaatteet ja käsitteet liittyvät käytännön kokemuksen kautta niitä heijastelevaan ilmiöön, jonka monipuolisen tarkastelun avulla opiskelija omakohtaisesti ymmärtää oppimistavoitteiden merkityksellisyyden.

Ilmiöpohjaisten opintokokonaisuuksien rakentumisen periaatteet

Ilmiöpohjaisen opiskelun perusta rakentuu jaetun asiantuntijuuden avulla: opiskelijat ovat mukana ideoimassa, suunnittelemassa, toteuttamassa ja arvioimassa ilmiöpohjaisia kokonaisuuksia alusta loppuun yhdessä opettajien kanssa. Tällöin toteutuu niin sanottu tutkivan yhteisön periaate. Tutkivalla yh-

teisöllä tarkoitetaan yhteisöä, jossa jäsenet ovat keskenään vuorovaikutuksessa ja joka käyttää tietoja ja taitoja kollektiivisesti. Tutkivan yhteisön toimintakulttuurissa jokainen yhteisön jäsen on aktiivinen.

Ilmiöpohjaisten opintokokonaisuuksien rakentumisessa huomioidaan oppiainekohtaisen jäsennyksen ohella laajemmat oppiainerajat ylittävät kokonaisuudet. Keskeisessä roolissa opetuksessa on koko kaupunki kouluna -periaate ja koulun seinien ulkopuolella tapahtuva oppiminen. Oppimisympäristön tulee tukea sitä, että opiskelija oppii hyödyntämään olemassa olevaa tietoa ja osaamista sekä arvioimaan tietoa kriittisesti. Opettajan rooli on olla oppimisprosessin tukija, ohjaaja ja mahdollistaja. Opettaja antaa opiskelijalle palautetta oppimisen eri vaiheissa, mikä tukee opiskelijaa ja hänen oppimisprosessiaan.

Ilmiöpohjaisessa opiskelussa suositeltavia arvioinnin menetelmiä ovat ennalta määriteltyihin kriteereihin pohjautuvat, opiskelun etenemistä ja oppimisen edistymistä ohjaavat menetelmät. Arviointimenetelmien tavoitteena on lisätä opiskelijan itsereflektiotaitoja eli auttaa häntä arvioimaan osaamistaan ja kehitystään. Arvioinnissa suositaan myös vertaisarviointia.

3.5.2 Ilmiöpohjaisen opiskelun periaatteet Helsingissä

Helsingin kaupungin tavoitteena on olla ilmiöoppimisen edelläkävijä ja tuoda ilmiöoppiminen osaksi kaikkea oppimista. Helsingin kaupungin lukiot kuvailevat ilmiöopiskelun toteutumisen käytänteet omissa lukuvuosisuunnitelmissaan. Suunnitelmassa avataan, miten tieteiden- ja taiteidenvälisyys, ajankohtaisuus, arviointimenetelmien monipuolisuus ja opiskelijoiden osallistaminen huomioidaan ilmiöpohjaisessa opiskelussa.

Ilmiön valinnassa voidaan huomioida seuraavia tekijöitä:

- ilmiön henkilökohtainen, yksilöllinen taso
- paikallinen taso
- kansallinen taso (Suomi)
- eurooppalainen taso
- globaali, kansainvälinen taso.

Kaikissa tasoissa huomioidaan ajallinen ulottuvuus: menneisyys – nykyhetki – tulevaisuus. Ilmiöpohjaisessa opiskelussa korostuu ajankohtaisuus sekä oppiaineiden välinen yhteistyö ja toisiaan täydentävät, eri tietoympäristöistä ja tieteenaloista kumpuavat näkökulmat.

Helsinki tarjoaa monipuoliset mahdollisuudet ilmiöpohjaiseen opiskeluun. Esimerkiksi pääkaupungin historia, kansainvälisyys, aktiivinen tiede-, yritys-, järjestö- ja kulttuurielämä avaavat opiskelijoille rikkaan oppimisympäristön ilmiöiden tarkasteluun. Helsinki luo mainion alustan ilmiöoppimisen toteuttamiseen yhdessä yliopistojen, korkeakoulujen ja yritysten kanssa.

Ilmiöt toteutuvat eri tasoilla. Helsingin tasolla toteutuvat ilmiöt yhdistävät kaupungin lukioita. Yhteistyötä tehdään myös lukiokampuksilla, eri lukioiden välillä tai yhdessä lukiossa. Yksi lukio voi käsitellä yhtä tai useampaa ilmiötä, jotka toteutetaan oppiaineiden välisenä yhteistyönä. Yhteistyössä oleellista on vuorovaikutus eri osapuolten välillä.

Kursseista ilmiöiksi ja ilmiöistä kursseiksi

Helsingissä ilmiöpohjaisen opiskelun kokonaisuuden voi rakentaa kahdesta eri lähtökohdasta: kursseista ilmiöiksi ja ilmiöistä kursseiksi. Valintaan vaikuttaa se, kumpi lähestymistapa on tarkoituksenmukaisempi. Jos valitaan kursseista ilmiöiksi -lähestymistapa, ilmiökokonaisuus rakentuu esimerkiksi eri kurssien tavoitteiden pohjalta, sisältöjä yhdistellen. Tällöin lukion opetussuunnitelman perusteet ohjaavat kurssien tavoitteita, sisältöjä ja arviointikriteerejä. Jos valitaan lähestymistavaksi ilmiöstä kursseiksi, korostuu ilmiön avoimuus. Tällöin kokonaisuuden tavoitteet, sisällöt, menetelmät ja arviointi suunnitellaan tutkivan yhteisön toimintaperiaatteiden mukaisesti.

Esimerkkejä ilmiöopetuksen toteuttamisesta

Ilmiöopetusta voidaan rakentaa oppiainerajat ylittäen siten, että yksi ilmiö sisältää eri oppiaineiden pakollisia, syventäviä ja soveltavia kursseja. Sen sijaan,

että tarjolla olisi erityinen ilmiö- tai projektikurssi, ilmiöitä voidaan muodostaa monilla eri tavoilla: ne voidaan esimerkiksi koota oppiaineen kokonaisista kursseista, tai niihin voidaan sisällyttää palasia eri kursseista. Seuraavassa on kuvattu esimerkinomaisesti, miten ilmiöitä voi toteuttaa.

Euroopan unioni -ilmiön opiskelussa opiskelija voi tutkia oppiainerajat ylittäen ilmiötä yhteiskuntaopin, matematiikan ja vieraan kielen pitkän oppimäärän näkökulmasta. Yhteiskuntaopissa opiskelija voi tutkia ilmiötä niin taloustiedon kuin eurooppalaisuuden ja Euroopan unionin toiminnan näkökulmasta, matematiikassa talousmatematiikan näkökulmasta ja kielissä opiskelija voi esimerkiksi perehtyä alan sanastoon ja tiedonhakemiseen.

Ilmiön **Ihminen** voi muodostaa terveystiedon, biologian ja psykologian ihmistä käsittelevistä sisällöistä. Terveystiedon oppitunneilla voidaan opiskella terveyden perusteita sekä tarkastella nuoruuden ja arkielämän kysymyksiä. Ihmisen biologia, psyykkinen toiminta, oppiminen ja vuorovaikutus liittyvät biologian ja psykologian oppiaineisiin.

Media ja viestintä -ilmiön voi rakentaa esimerkiksi hyödyntämällä äidinkielen ja kirjallisuuden sisältöjä, jotka liittyvät teksteihin ja vaikuttamiseen. Kuvataiteen kurssien näkökulma voidaan sisällyttää ilmiöön käsittelemällä median ja kuvien viestejä. Lisäksi opiskelija voi liittää ilmiöön sisältöjä ja tavoitteita vieraan kielen kursseista, jos hän tekee tutkimusta ja tuotoksia myös kyseisellä kielellä.

Ilmiötä **Ympäristö – Environment** opiskelija voi tutkia ympäristöekologian näkökulmasta, joka liittyy biologian opintoihin. Ympäristö-ilmiöön voi kuulua esimerkiksi vieraan kielen kurssi, jolla opiskellaan luontoon ja kestävään kehitykseen liittyviä oppiaineen tavoitteita.

Musiikkikahvila – Music Café -ilmiössä opiskelija voi järjestää oman tapahtuman esimerkiksi musiikin musiikkiprojektikurssin, kuvataiteen ja yrittäjyyskurssin tavoitteet yhdistäen, jolloin hän suunnittelee ja toteuttaa oman kahvilan. Ilmiöopiskeluun voi liittää vieraan kielen kurssin, jossa aihepiireinä ovat opiskelu ja työ sekä viestintä.

Taide – portti Euroopan kulttuuriin -ilmiössä opiskellaan vieraiden kielten kurssisisältöihin kuuluvia, kulttuuri-identiteettiin ja kulttuurien tuntemukseen sekä viestintä- ja mediaosaamiseen liittyviä asioita. Historian oppisisällöistä ilmiöön voidaan tuoda tutustuminen keskeiseen eurooppalaisen kulttuuriperintöön. Kuvataiteen kursseista voidaan sisällyttää eurooppalaisen kuvataiteen historian pääpiirteisiin perehtyminen ja omien kuvallisten esitysten tuottaminen. Lisäksi ilmiöön voidaan paneutua uskonnon oppiaineessa.
Kuvataide, musiikki ja erilaiset tekstit vallan ja vaikuttamisen välineinä ja kohteina -ilmiössä voidaan yhdistää tekstien ja vaikuttamisen tutkiminen, median ja kuvien viestien tarkastelu, yhteiskuntafilosofinen ajattelu sekä musiikin merkitys viestimisenä ja vaikuttamisena. Ilmiö koostuu äidinkielen ja kirjallisuuden, kuvataiteen, filosofian ja musiikin kurssien sisällöistä.

Ilmiöön **Vaikuttava esitys** opiskelija voi perehtyä työelämän ja ammatinvalinnan, todennäköisyyslaskennan ja tilastotieteen sekä logiikan ja sosiaalipsykologian näkökulmasta. Ilmiö koostuu opinto-ohjauksen, matematiikan, filosofian ja psykologian oppisisältöjen osista.

3.5.3 Ilmiöistä ilmiömäiseen oppimiseen

Ilmiöpohjainen opiskelu johtaa ilmiömäiseen oppimiseen, joka on innostavaa, herättää uusia ajatuksia ja on luonteeltaan kokeilevaa. Oppimisen painopiste on tietojen soveltamisessa, yhdistelyssä ja erilaisten taitojen hallinnassa. Oppiminen on autenttista ja vahvistaa ongelmanratkaisukykyjä. Ilmiömäisessä oppimisessa korostuu kriittinen ajattelu ja yhteisöllinen uuden tiedon luominen. Ilmiömäinen oppiminen ruokkii innovaatioiden syntymistä. Oppimisen myötä syntyneet tuotokset avataan laajalle yleisölle – myös koulun ulko-puolelle.

Oppimisen päämäärä on tiedollisten ja taidollisten valmiuksien kehittyminen. Oppimistavoitteet perustuvat opetussuunnitelmaan ja ilmiömäisessä oppimisessa ne on määritelty ja avattu selkeästi. Opiskelija osallistuu sekä oman oppimisprosessinsa että yhteisen oppimisprosessin suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Opiskelija on vastuussa omasta ja yhteisestä oppimisesta.

Ilmiömäisessä oppimisessa korostuu opettajan rooli oppijan valmentajana. Opettaja-valmentajan ydintehtävä on aktivoida opiskelijan ajattelua ja toimintaa. Lukion alussa oppimisen eteneminen on ohjatumpaa kuin opintojen loppuvaiheessa. Opettaja on innostava asiantuntija, joka motivoi opiskelijoita elinikäiseen oppimiseen. Opettajat työskentelevät yhdessä, jolloin ilmiömäisessä oppimisessa oppiainekohtainen asiantuntijuus sulautuu ilmiökokonaisuudeksi. Kokonaisuus on enemmän kuin osiensa summa. Opiskelua ei tarvitse organisoida oppitunneittain tai oppiaineittain, vaan kurssi voi koostua esimerkiksi erilaisista projekteista tai tapaamisista.

Ilmiömäisessä oppimisessa opiskelijoiden metataidot kehittyvät: monilukutaito, yhteisölliset taidot, oman itsensä johtaminen, vuorovaikutus- ja tiimityötaidot vahvistuvat. Opiskelija osaa esimerkiksi arvioida omien tietojensa ja taitojensa tasoa, analysoida omia ominaisuuksiaan ja käyttää itselleen parhaiten soveltuvia menetelmiä.

4 OPISKELIJAN OHJAUS JA TUKEMINEN

4.1 Kodin ja oppilaitoksen yhteistyö

Helsingin kaupungin lukioissa kodin ja oppilaitoksen yhteistyön tavoitteena on tukea opiskelijan oppimisen edellytyksiä, tervettä kehitystä ja hyvinvointia. Opiskelijoille ja huoltajille annetaan kattavasti tietoa lukioissa tarjottavasta ohjauksesta, opiskeluhuollosta sekä oppimisen ja opiskelun tuesta. Yhdessä huoltajien kanssa opiskelijaa ohjataan ja tuetaan ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan ja hyvinvoinnistaan. Toiminnan järjestämisessä otetaan huomioon sekä opiskelijoiden yksilölliset valmiudet ja tarpeet että perheiden moninaisuus.

Helsingin kaupungin lukioissa järjestetään säännöllisesti vanhempainiltoja, joiden toteuttamisen yksityiskohdista lukiot päättävät toimintasuunnitelmassaan. Lisäksi vuosittaisessa toimintasuunnitelmassa määritellään käytettävät yhteistyötavat ja viestinnän välineet, joilla vuorovaikutus toimii tarkoituksenmukaisella ja sujuvalla tavalla huoltajien osallisuus mahdollistaen. Huoltajia kannustetaan olemaan aktiivisia ja osallistumaan opiskelijaa tukevan toiminnan kehittämiseen.

4.2 Ohjaus

Ohjaustoiminta muodostaa lukion toiminnassa kokonaisuuden, joka tukee opiskelijaa lukio-opintojen eri vaiheissa sekä kehittää hänen valmiuksiaan tehdä

koulutusta ja tulevaisuutta koskevia valintoja ja ratkaisuja. Helsingin kaupungin lukioissa noudatetaan yhteisöllisen ohjauksen periaatetta, jonka mukaan jokainen kouluyhteisön työntekijä tukee opiskelijoiden hyvinvointia, kasvua ja kehitystä. Jokainen opettaja seuraa opiskelijoidensa etenemistä opinnoissa sekä ohjaa ja kannustaa heitä ottamaan vastuuta omasta oppimisprosessistaan.

Opiskelijan tulee saada lukio-opintojensa aikana ohjausta opiskelunsa ja valintojensa tueksi. Ohjauksen avulla opiskelija ymmärtää erilaisten lukioaikaisten valintojen vaikutuksen ura ja jatko-opintomahdollisuuksiinsa. Opiskelijan opiskelutaidot sekä kyky arvioida taitojaan kehittyvät. Häntä tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittymistarpeensa oppijana sekä käyttämään hänelle soveltuvia opiskelumenetelmiä. Opiskelijaa harjaannutetaan omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan. Tavoitteena on, että opiskelija sisäistää elinikäisen oppimisen merkityksen.

Helsingin kaupungin lukioiden opiskelijat laativat itselleen henkilökohtaisen sähköisen suunnitelman, joka pitää sisällään opiskelusuunnitelman, ylioppilas tutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman. Opiskelija päivittää suunnitelmiaan oppilaitoksen ohjaushenkilöstön tuella.

Helsingin kaupungin lukiot tarjoavat opiskelijoille tilaisuuksia tutustua monipuolisesti sekä työelämään että jatko-opiskelupaikkoihin. Pääkaupunkiseudulla on erinomaiset mahdollisuudet lukion jälkeisiin opintoihin.

Osana opetussuunnitelmaa on ohjaussuunnitelma (liite 3), joka toimii koko oppilaitoksen ohjaustyön kehittämisen välineenä. Ohjaussuunnitelmasta käy ilmi ohjaustoiminta ja sen tavoitteet, ohjaukseen liittyvien tehtävien ja työn jakautuminen lukion koko henkilöstön kesken ja ohjaus koulutuksen nivelvaiheissa. Suunnitelma sisältää kuvauksen ohjausta koskevan yhteistyön järjestämisestä esimerkiksi jatko-opintopaikkojen, työelämän ja muiden lukion ulkopuolisten tahojen kanssa. Ohjaussuunnitelmassa on esitetty myös huoltajien kanssa tehtävä ohjaukseen liittyvä yhteistyö. Helsingin kaupungin koulutuksen järjestäjän laatimaa ohjaussuunnitelmaa täydentää jokaisen lukion oma ohjaussuunnitelma.

4.3 Oppimisen ja opiskelun tuki

Jokainen opiskelija saattaa tarvita jossain opintojensa vaiheessa joko pitkäaikaista tai väliaikaista tukea. Siksi lukiossa käytössä olevia toimintatapoja, opetusjärjestelyjä ja opiskeluympäristöjä sekä niiden soveltuvuutta opiskelijalle tarkastellaan aktiivisesti ja niihin pyritään löytämään opiskelijan opiskelua tukevia ratkaisuja. Jokaisen opettajan tehtävänä on antaa kannustavaa palautetta ja ohjata tukea tarvitsevaa opiskelijaa siten, että hänen itseluottamuksensa, itsearviointitaitonsa ja oppimaan oppimisen taitonsa sekä kyky suunnitella tulevaisuuttaan vahvistuvat.

Esteettömässä oppimisympäristössä opettaja tunnistaa opiskelijoiden vahvuuksia ja tuen tarpeita sekä mahdollistaa yksilöllisiä ja joustavia opintopolkuja. Tavoitteena on vähentää erikseen järjestettävää tukea ottamalla opetusjärjestelyissä huomioon opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja tarpeet. Esteettömässä opiskeluympäristössä jokainen pystyy ominaisuuksistaan riippumatta toimimaan yhdenvertaisesti muiden kanssa.

Tarvittavat tukitoimet ja tuki eri oppiaineissa sekä mahdolliset ylioppilastutkintoa varten kokeiltavat erityisjärjestelyt kirjataan opiskelijan oppimisen tuen suunnitelmaan. Opiskelijalla voi olla oppimisen tuen suunnitelma, vaikka hänellä ei olisi tarvetta hakea erityisjärjestelyjä ylioppilaskirjoituksia varten. Suunnitelma tehdään yhteistyössä opiskelijan ja tarvittaessa huoltajan, opettajien ja muiden mahdollisten asiantuntijoiden kesken. Oppimisen tuen suunnitelman avulla kehitetään sellaisia pedagogisia ratkaisuja, jotka ovat jatkossa sovellettavissa kaikkien opiskelijoiden hyväksi.

Aineenopettajilla on mahdollisuus kirjoittaa suunnitelmaan palautetta tukijärjestelyiden toimivuudesta sekä kuvailla kokeiltuja ja toimivia pedagogisia ratkaisuja. Myös ryhmänohjaaja tai opinto-ohjaaja voi kirjata huomioita oppimisen tuen suunnitelmaan. On tärkeää, että tämä tehdään yhdessä opiskelijan kanssa. Opiskelija on tietoinen kaikista suunnitelmaan kirjoitettavista asioista.

Oppimisen tuen suunnitelmaan kirjataan vain opintojen järjestämiseen liittyviä ratkaisuja, ei järjestelyjen syitä eikä diagnooseja.

Erityisopettaja tiedottaa opiskelijoita, huoltajia ja lukion henkilökuntaa ylioppilaskirjoitusten erityisjärjestelyiden hakumenettelystä. Mikäli erityisjärjestelyt koetaan hyödyllisiksi, opiskelijaa ohjataan tarvittavien lausuntojen hankkimisessa ja erityisjärjestelyjen hakemisessa. Järjestelyjen toimivuutta tulee arvioida ennen kuin niitä haetaan ylioppilaskirjoituksiin. Opiskelijan kanssa sovitaan erityisjärjestelyjen kokeilemisesta ja harjoittelemisesta. Lukion erityisopettaja tekee tarvittaessa lukitestauksen ja lukihäiriölausunnon, johon sisältyy aineenopettajien huomioita opiskelijan työskentelystä eri oppiaineissa ja erityisjärjestelyjen tarpeellisuudesta.

Vieras- ja monikielisyyden ottaminen huomioon opinnoissa

Tavoitteena on, että yhä useampi maahanmuuttajataustainen nuori hakeutuu lukiokoulutukseen. Tämän tavoitteen toteutumiseksi on keskeistä, että opiskelijoiden edellytykset opinnoissa menestymiseen turvataan.

Maahanmuuttajien ja muiden vieras- ja monikielisten opiskelussa noudatetaan opetussuunnitelman perusteita ja paikallista opetussuunnitelmaa. Huomioon otetaan opiskelijan lähtökohdat kuten suomen kielen taito, oma äidinkieli ja kulttuuri, Suomessa oloaika ja aiempi koulutustausta sekä osaaminen.

Vieraskielisiä opiskelijoita informoidaan heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

Kielitietoinen opetus ja ohjaus

Suomen kieltä opitaan kaikkien oppiaineiden tunneilla. Kun opetettavan aineen ja kielen oppiminen yhdistetään, opiskelija oppii oppiaineen tavat käyttää kieltä. Tämä auttaa opiskelijaa ymmärtämään oppisisältöjä syvällisemmin. Opetus on kielitietoista, kun opiskelija voi käyttää oppiaineen kieltä kielitaidon eri osa-alueilla. Lisäksi kielitietoinen opetus edellyttää, että tunneilla opittavaa sisältöä havainnollistetaan, opetus on vuorovaikutteista, keskeisten sisältöjen ymmärtäminen varmistetaan ja keskeisiä käsitteitä toistetaan usein.

Suomi toisena kielenä -opetus tukee oppiaineiden oppisisältöjen ja niihin liittyvän kielen oppimista.

4.4 Opiskeluhuolto

Helsingin kaupungin opetussuunnitelman opiskeluhuollon osuudessa kuvataan Helsingin kaupungin lukiokoulutuksen opiskeluhuollon järjestäminen opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Kuvattuja asioita täsmennetään ja täydennetään oppilaitoskohtaisesti.

Lukion opiskeluhuollon tavoitteena on edistää opiskelijoiden oppimista, terveyttä ja hyvinvointia ja huolehtia oppilaitosyhteisön hyvinvoinnista sekä opiskeluympäristön terveellisyydestä ja turvallisuudesta. Opiskeluhuoltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena opiskeluhuoltona.

Lukion opiskeluhuollon kokonaisuuteen sisältyvät koulutuksen järjestäjän hyväksymän opetussuunnitelman mukainen opiskeluhuolto sekä opiskeluhuollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä opiskeluterveydenhuollon palvelut. Opiskeluhuoltopalvelut järjestetään yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen ja opetustoimen kanssa siten, että niistä muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus. Helsingissä opetustoimi vastaa kuraattori- ja psykologipalveluiden järjestämisestä oppilaitoksille. Sosiaali- ja terveystoimi vastaa opiskeluterveydenhuollon palveluiden järjestämisestä. Palvelut järjestetään lain edellyttämässä määräajassa.

Opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa sekä tarvittaessa muiden yhteistyötahojen kanssa. Opiskeluhuolto on kaikkien oppilaitoksissa työskentelevien ja opiskeluhuoltopalveluista vastaavien työntekijöiden tehtävä. Ensisijainen vastuu opiskeluyhteisön hyvinvoinnista on oppilaitoksen henkilökunnalla.

Opiskeluhuoltohenkilöstö toimii opettajien tukena opiskeluhuoltoon liittyvissä asioissa. Opiskelijan opiskeluvaikeuksien tai sosiaalisten tai psyykkisten vaikeuksien ehkäisemiseksi taikka poistamiseksi oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi tilanteen.

Jos oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi, että opiskelija tarvitsee opiskeluhuollollisia palveluja opintojen edistämiseksi, työntekijä yhdessä opiskelijan kanssa ottaa viipymättä yhteyttä kuraattoriin tai psykologiin. Työntekijän tulee antaa kaikki tiedossaan olevat tuen tarpeen arvioimiseen tarvittavat tiedot.

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista tehdä yhdessä, opiskelijalle on annettava tieto yhteydenotosta ja mahdollisuus keskustella yhteydenottoon liittyvistä syistä oppilas- ja opiskeluhuoltolaissa säädetyssä määräajassa.

4.4.1 Opiskeluhuollon keskeiset periaatteet

Yhteisöllinen opiskeluhuolto

Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla edistetään opiskelijoiden osallisuutta, oppimista, hyvinvointia ja terveyttä. Lisäksi edistetään ja seurataan opiskeluyhteisön hyvinvointia sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yhteisöllisen opiskeluhuollon lähtökohtana on opiskelijan ja huoltajien osallisuus ja kuulluksi tuleminen sekä aikuistuvan nuoren itsenäisyyden tukeminen. Yhteisöllisten toimintatapojen kehittämisessä tehdään yhteistyötä myös kunnan muiden nuorten hyvinvointia, terveyttä ja turvallisuutta edistävien viranomaisten ja toimijoiden kanssa.

Turvallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja oppilaitoksen toimintaa. Opiskelijoita ja heidän huoltajiaan tiedotetaan käytettävissä olevista opiskeluhuollon palveluista.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltoryhmä vastaa opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä ja arvioinnista yhteisöllisen opiskeluhuollon osa-alueet huomioon ottaen. Ryhmää johtaa rehtori tai apulaisrehtori. Rehtori vastaa yhteisöllisen opiskeluhuollon kokonaisuuden toimimisesta, mutta sen kaikki osa-alueet ovat olennainen osa opettajien jokapäiväistä työtä. Yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen kuuluu kaikille oppilaitoksen henkilökuntaan kuuluville lain ja työtehtävien edellyttämällä tavalla.

Yksilökohtainen opiskeluhuolto

Yksilökohtaisella opiskeluhuollolla tarkoitetaan opiskelijalle annettavia opiskeluhuollon palveluja, joita ovat

- opiskeluterveydenhuolto
- opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut
- yksittäistä opiskelijaa koskeva monialainen opiskeluhuolto, jota toteutetaan tapauskohtaisesti koottavassa monialaisessa asiantuntijaryhmässä

Yksilökohtaisen opiskeluhuollon tehtävänä on edistää hyvinvointia, terveyttä ja opiskelukykyä sekä tunnistaa näihin ja opiskelijan elämäntilanteeseen liittyviä yksilöllisiä tarpeita. Tavoitteena on myös varhaisessa vaiheessa ehkäistä ongelmia ja huolehtia tarvittavan tuen järjestämisestä.

Yksilökohtaista opiskeluhuoltoa toteutetaan yhteistyössä opiskelijan kanssa ja hänen suostumuksellaan. Lähtökohtana on opiskelijaa arvostava, hänen mielipiteitään kuunteleva ja luottamusta rakentava vuorovaikutus. Toiminnassa otetaan huomioon opiskelijan itsenäinen asema opiskeluhuoltoon liittyvissä kysymyksissä. Opiskelijalle ja hänen huoltajalleen annetaan tietoa yksittäisen opiskelijan oikeuksista opiskeluhuollossa sekä asioiden käsittelyyn liittyvistä lain edellyttämistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä.

Opiskeluhuoltoryhmät monialaisessa yhteistyössä

Opiskeluhuollon monialaiseen yhteistyöhön kuuluvien opiskeluhuoltoryhmien toiminta on osa opiskeluhuollon kokonaisuutta. Kaikki opiskeluhuoltoryhmät

ovat monialaisia, mikä tarkoittaa, että ryhmässä on opetushenkilöstön lisäksi opiskeluterveydenhuoltoa sekä psykologi- ja kuraattoripalveluja edustavia jäseniä sen mukaan kuin käsiteltävä asia edellyttää.

Helsingin kaupunki koulutuksen järjestäjänä asettaa opiskeluhuollon ohjausryhmän ja määrittää oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän kokoonpanon. Opiskeluhuollon ohjausryhmä vastaa koulutuksen järjestäjäkohtaisen opiskeluhuollon yleisestä suunnittelusta, kehittämisestä, ohjauksesta ja arvioinnista. Ryhmän keskeinen tehtävä on oppilaitosyhteisön terveellisyyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen opiskeluhuollon toteuttaminen ja kehittäminen.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltoryhmän tehtävänä on vastata oppilaitoksen opiskeluhuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Ryhmää johtaa rehtori tai apulaisrehtori. Ryhmään kuuluu erityisopettaja, opinto-ohjaajia, kuraattori, psykologi, terveydenhoitaja ja opetushenkilöstön sekä opiskelijoiden edustus. Ryhmään voi kuulua myös lääkäri ja muita asiantuntijoita sekä huoltajien edustus. Ryhmä kokoontuu vähintään 3 kertaa lukuvuoden aikana. Yksittäistä ryhmää koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Ryhmänohjaaja on pääasiallisessa vastuussa oman ryhmänsä opintojen etenemisen seuraamisesta. Oppilaitoksen toimintatavat yksittäisen opiskelijan tai ryhmän etenemisen seuraamiseksi kuvataan oppilaitoskohtaisessa opiskeluhuoltosuunnitelmassa.

Yksittäistä opiskelijaa koskevat asiat käsitellään tapauskohtaisesti koottavassa asiantuntijaryhmässä. Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen opiskelijan tai opiskelijaryhmän opiskeluhuollon tuen tarpeen selvittämiseksi ja palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoaa se opetushenkilöstön tai opiskeluhuollon palvelujen edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu.

Asiantuntijaryhmän monialaisuus ja tapauskohtainen kokoonpano perustuu yksilölliseen harkintaan, käsiteltävään asiaan ja siinä vaadittavaan osaamiseen. Asiantuntijaryhmään voidaan nimetä asiantuntijoita jäseneksi vain opiskelijan, tai, ellei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä,

hänen huoltajansa suostumuksella. Asiantuntijaryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön, joka tekee tarvittavat kirjaukset opiskeluhuolto-kertomukseen. Opiskeluhuoltokertomus kirjataan, tallennetaan ja säilytetään opetusviraston antamien ohjeiden mukaan.

4.4.2 Opiskeluhuollon suunnitelmat ja niiden laatiminen

Helsingissä opiskelijahuollon suunnitelmien kokonaisuus muodostuu kolmesta suunnitelmasta, jotka yhdessä ohjaavat opiskeluhuollon suunnittelua ja toteutusta. Suunnitelmat valmistellaan monialaisessa yhteistyössä ja ne ovat:

- Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan kirjattu opiskeluhuollon osuus,
- Helsingin kaupungin lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaan sisältyvä kuvaus opiskelijahuollosta sekä
- oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma sekä muut Helsingin lasten ja nuorten hyvinvointia ja turvallisuutta koskevat linjaukset otetaan huomioon valmisteltaessa opetussuunnitelman opiskeluhuoltoa koskevaa osuutta sekä oppilaitoskohtaisia opiskeluhuoltosuunnitelmia.

Oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman laatiminen

Opiskeluhuollon toteuttamista, arviointia ja kehittämistä varten laaditaan oppilaitoskohtainen opiskeluhuoltosuunnitelma. Suunnitelma on laadittava yhteistyössä oppilaitoksen henkilöstön, opiskelijoiden ja heidän huoltajiensa kanssa. Opiskeluhuoltosuunnitelma voi olla myös kahden tai useamman oppilaitoksen yhteinen. Opetusvirasto seuraa oppilaitoskohtaisen opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttamista. Oppilaitokset arvioivat opiskeluhuoltosuunnitelman toteutumista toimintakertomuksessaan. Oppilaitoskohtaiset suunnitelmat tarkistetaan vuoden kuluessa siitä, kun lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on tarkistettu. Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma hyväksytään kaupunginvaltuustossa ja tarkistetaan vähintään kerran neljässä vuodessa. Opetusvirasto antaa lukioille yleiset ohjeet edellytettäviä suunnitelmia varten. Lukioiden toimintaohje

opiskelun edellytysten turvaamiseksi sekä virastotason ohjeet kriisi- ja turvallisuussuunnitelmia varten toimivat ohjeina lukiokohtaisen opiskeluhuollon edellyttämien suunnitelmien laatimiseksi.

Opiskeluhuoltoryhmissä tulee olla opiskelijajäseniä ja jäseniksi voidaan valita myös huoltajia. Huoltajilla on oltava mahdollisuus osallistua opiskeluhuollon suunnitteluun sekä verkon välityksellä että huoltajien ja oppilaitoksen yhteistyötä varten järjestetyissä tilaisuuksissa. Lukuvuoden alussa opiskelijoille ja huoltajille on tiedotettava opiskeluhuollon suunnittelusta, toteuttamisesta sekä yksittäisen opiskelijan asioiden käsittelyyn liittyvistä menettelytavoista ja tietojen käsittelystä. Näiden tietojen tulee olla myös jatkuvasti helposti saatavilla.

Lähtökohtana on, että opiskelijaa koskevan opiskeluhuollollisen asian käsittelystä tulee saada opiskelijan suostumus tai jollei hänellä ole edellytyksiä arvioida annettavan suostumuksen merkitystä, hänen huoltajansa suostumus. Toimintatapa arvioidaan tapauskohtaisesti opiskelijan ja huoltajien oikeuksia ja vastuita arvostaen. Jos opiskelija haluaa kieltää huoltajiensa osallistumisen asian käsittelyyn tai asiaan liittyvien tietojen antamisen huoltajille, tekee arvion tilanteesta sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö sen mukaisesti, onko kyse enemmän sosiaalialan vai terveydenhuollon avun tarpeesta.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan seuraavat asiat:

1. Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevat opiskeluhuoltopalvelut

Opiskeluhuollon kokonaistarve ja käytettävissä olevien opiskeluhuoltopalvelujen määrä ilmoitetaan sen mukaisena, mitä ne ovat suunnitelmaa valmisteltaessa (resursointi/opiskelijamäärä). Opiskeluhuoltopalvelut koostuvat opiskeluterveydenhuolto- sekä psykologi- ja kuraattoripalveluista.

Resursoinnissa voidaan ottaa huomioon opiskelijoiden terveyteen ja hyvinvointiin sekä opiskeluyhteisöön ja ympäristöön liittyvät tarpeet. Resursoinnissa hyö-

dynnetään monipuolisesti opiskeluhuoltoon liittyviä selvityksiä ja seurantatietoja, opiskeluhuollon arviointia sekä huoltajilta ja erityisesti opiskelijoilta saatavaa palautetta.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisissä tapauksissa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä. Helsingissä resursoinnin lähtökohtana on yksi psykologi tuhatta opiskelijaa kohti ja yksi kuraattori 800 opiskelijaa kohti.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus saada arkipäivisin virka-aikana välittömästi yhteys opiskeluterveydenhuoltoon (tai muuhun terveyskeskuksen toimintayksikköön). Hoidon tarpeen arviointi ja hoidon tarpeen arvioinnin yhteydessä lääketieteellisesti tai hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä terveydenhuoltolain 51 pykälän mukaisesti. Helsingissä terveydenhoitajamitoitus lukioissa on 800 opiskelijaa yhtä terveydenhoitajaa kohti.

2. Yhteisöllinen opiskeluhuolto ja sen toimintatavat

Jokaisen Helsingin kaupungin lukion tulee edistää opiskelijoiden mielekästä vapaa-ajan käyttöä, harrastustoimintaa, terveitä ja turvallisia elämäntapoja sekä vaikuttamismahdollisuuksia yhdessä nuorisotoimen, lastensuojelun, poliisin sekä muiden opiskeluhuollon kehittämiseen hyödyllisten tahojen kanssa. Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmassa kuvataan yhteisöllisen opiskeluhuollon järjestäminen opiskelijan ja opiskeluyhteisön terveyden, hyvinvoinnin ja oppimisen seuraamiseksi ja edistämiseksi.

Oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmalta edellytettyjen sisältöjen ja kuvausten tarkempi määrittely löytyy Opetushallituksen *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015* -julkaisusta (sivut 23-27).

Opiskeluhuoltosuunnitelman toteuttaminen ja seuraaminen

Opetusvirasto vastaa yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen kanssa opiskeluhuollon kokonaisuuden omavalvonnan toteutumisesta.

4.5 Suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä ja niihin liittyvistä menettelyistä

Opiskelijoiden kurinpitorangaistuksista, ojentamiskeinoista ja turvaamistoimenpiteistä ohjeistetaan Helsingin kaupungin opetusviraston ryhmäkirjeessä 015 4.2.2014.

Oppilaitoksen toimet päihdeongelma-, väkivalta-, kiusaamis- ja häirintätapauksissa kuvataan Helsingin kaupungin opetusviraston julkaisussa *Lukioiden toimintaohje opiskelun edellytysten turvaamiseksi*.

Opiskelijoiden lakisääteisiä velvollisuuksia täsmennetään järjestyssäännöissä, jotka lukioiden opiskelijat ja henkilöstö laativat yhdessä. Johtosäännön mukaan johtokunta hyväksyy järjestyssäännöt.

Ohjeistukseen opiskelun edellytysten turvaamisesta, kriisi- ja turvallisuussuunnitelmiin sekä järjestyssääntöihin perehdytään jokaisen lukuvuoden alussa ja aina tarvittaessa siten, että niin henkilökunta kuin opiskelijatkin ovat tietoisia toimintatavoista.

4.6 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä kysymyksiä

Helsingin kaupungin lukioissa noudatetaan kaikkien opiskelijoiden opetuksessa ja ohjauksessa lukion opetussuunnitelman perusteiden ja lukion opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita. Kaikessa opetuksessa ja oppimisessa huomioidaan opiskelijoiden kielelliset valmiudet sekä kulttuuritausta.

Saamelaiset ja saamenkieliset

Saamelaisten asema alkuperäiskansana huomioidaan lukioissa ja opetuksen erityisenä tavoitteena on, että nuoret voivat kasvaa omaan kieleensä, kulttuuriinsa ja yhteisöönsä sekä rakentaa omaa identiteettiään. Tätä tuetaan ottamalla huomioon kielen sisältämä kulttuurinen tietous ja järjestämällä eri saamen kielten opetusta mahdollisuuksien mukaan.

Romanit

Helsingin kaupungin lukioissa huomioidaan romanien asema etnisenä ja kulttuurisena vähemmistönä sekä kasvatetaan tietoisuutta romanien historiasta ja kulttuurista. Oppimisessa tuetaan romani-identiteetin kehitystä ja vahvistetaan romanien kieli- ja kulttuuriperinnön säilymistä yhteistyössä kotien kanssa. Tavoitteena on edistää romaniopiskelijoiden siirtymistä jatko-opintoihin.

Viittomakieliset

Kuurojen ja viittomakielisten opiskelijoiden lukio-opetuksen tavoitteena on viittomakielisen identiteetin vahvistaminen sekä tietoisuuden lisääminen omasta kulttuurista. Oppimisessa vahvistetaan opiskelijoiden viittomakielen taitoa ja lisätään valmiuksia toimia joustavasti kahden tai useamman kulttuurin piirissä.

Helsingissä järjestetään viittomakielistä opetusta mahdollisuuksien mukaan. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään viittomakielisiä tulkki- ja yhteiskuntapalveluja.

Vieraskieliset opiskelijat

Vieraskielisten opiskelijoiden opetuksessa ja opiskelussa noudatetaan yhteisiä, lukion opetussuunnitelman perusteiden ja lukion opetussuunnitelman mukaisia tavoitteita ja periaatteita huomioiden opiskelijoiden taustat ja lähtökohdat, kuten suomen/ruotsin kielen taito, äidinkieli, suomalaisen lukiokoulutuksen ja opiskelukulttuurin tuntemus sekä aikaisempi koulunkäynti. Opetus ja opiskelu lukiossa tukevat opiskelijan opetuskielen hallintaa, monikielistä identiteettiä, oman kieli- ja kulttuuritaustan arvostusta sekä kasvua kulttuurisesti monimuotoisen yhteis-

kunnan aktiiviseksi ja tasapainoiseksi jäseneksi. Vieraskielisiä opiskelijoita informoidaan heidän opiskelumahdollisuuksistaan ja tukijärjestelyistä lukiossa sekä heidän oikeuksistaan ylioppilastutkinnossa.

5 OPPIMISTAVOITTEET JA OPETUKSEN KESKEISET SISÄLLÖT

5.1 Opetuksen yleiset tavoitteet

Lukion opetus ja muu toiminta järjestetään valtioneuvoston asetuksessa (942/2014) määriteltyjen lukiokoulutuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden mukaan siten, että opiskelijalla on mahdollisuus kasvaa sivistyneeksi yhteiskunnan jäseneksi, hankkia muuttuvan toimintaympäristön edellyttämiä tietoja ja taitoja sekä kartuttaa elinikäisen oppimisen taitoja. Tavoitteet korostavat laaja-alaisen yleissivistyksen ja kokonaisuuksien ymmärtämisen merkitystä sekä kannustavat eettisesti vastuulliseen ja aktiiviseen toimijuuteen paikallisesti, kansallisesti ja kansainvälisesti.

Lukio-opiskelu rakentaa yhteisöllisyyttä, osallisuutta ja hyvinvointia vahvistamalla vuorovaikutus-, yhteistyö- ja ilmaisutaitoja.

Helsingin kaupungin lukioissa painotetaan seuraavia opetusta ja hyvää oppimista tukevia periaatteita.

Itseohjautuvuus ja oppimaan oppiminen

Ilmiöpohjaisen pedagogiikan avulla opiskelijat kokevat oppimisensa tärkeäksi osaksi elämää ja iloitsevat oppimisestaan.

He oppivat ymmärtämään asiakokonaisuuksia sekä rakentavat pitkäjänteisesti, määrätietoisesti ja sinnikkäästi kokonaisvaltaista tiedon käsitystään. Opiskelijan oppimisen tavoitteet ovat yksilöllisiä, mikä lisää kokemusta oppimisen omis-

tajuudesta sekä tukee nuoren itseohjautuvuutta. Tehdessään yksilöllistä opintopolkuaan opiskelija osaa valita opintojaan oman koulun kurssitarjonnan lisäksi kampus- ja kaupunkitarjonnasta sekä myös lukioiden ulkopuolisista oppilaitoksista.

Tiimityötaidot

Ilmiöpohjainen oppiminen pohjautuu yhdessä oppimiseen; opiskelijat oppivat toisiltaan ja osallistuvat toistensa oppimiseen. Digistrategia painottaa myös pulpetitonta koulua, joka osaltaan tarkoittaa tiimityötä, yhdessä oppimista, osaamisen jakamista ja vertaisarviointia.

Helsingin kaupungin lukioissa on kehittämistiimejä, joissa on myös opiskelijajäseniä. He pääsevät niissä osallistumaan päätöksentekoon. Lukiolaiset osallistuvat projekteihin kaupungin eri toimialojen, sivistystoimen eri virastojen, yksityisten toimijoiden ja järjestöjen sekä alueellisten yhteistyökumppaneiden kanssa.

Opiskelijoiden kyky ymmärtää erilaisia näkemyksiä ja asettua toisen asemaan edistää tiimityötä.

Globaali kansalaisuus

Opiskelija pohtii oman asuin- ja opiskeluympäristönsä suhdetta pääkaupunkiseutuun ja hahmottaa Helsingin osana Suomea, Eurooppaa ja globaalia maailmaa. Hän oppii käsittelemään maailmasta saatavaa tietoa ja löytämään uusia näkökulmia, ja kykenee soveltamaan niitä omaan elinympäristöönsä. Tavoitteena on, että opiskelijat kantavat vastuuta ympäristöstään ja toimivat kestävän elämäntavan hyväksi.

Monikulttuurinen arki Helsingin lukioissa sekä yhteistyö monikulttuuristen toimijoiden kanssa opettaa kunnioittamaan ihmisarvoa, ihmisoikeuksia ja kohtaamaan muuttuvan maailman. Opiskelijat saavat kokemuksen, että yhdessä toimien voimme muuttaa maailmaa.

Viestintä- ja vuorovaikutustaidot

Toimiessaan erilaisissa tiimeissä ja verkostoissa opiskelija tarvitsee erinomaiset viestintä- ja vuorovaikutustaidot. Opiskelija oppii tehokkaan viestinnän erilaisilla esitystavoilla, medioilla ja välineillä. Viestiessään hän osaa ottaa huomioon myös erilaiset yleisöt.
Kaupungin lukioissa on kansainvälisiä projekteja, jotka syventävät opiskelijoiden ymmärrystä kohdemaiden kulttuurisesta ympäristöstä sekä projektissa käytettävästä kielestä. Kansainväliset hankkeet yhdessä lukioiden monipuolisen kielitarjonnan kanssa harjaannuttavat opiskelijaa viestimään monikulttuurisessa ympäristössä. Tavoitteena on, että opiskelijat hallitsevat erilaiset kommunikointitilanteet ja oppivat tunnistamaan esimerkiksi kulttuuritaustan vaikutuksen viestintätilanteissa.

Luovuus

Tavoitteena on, että opiskelija osaa kysyä kysymyksiä, joilla hän haastaa ja kyseenalaistaa vallitsevaa tilaa. Opiskelija on kiinnostunut ja utelias tutkimaan ja määrittämään todellisia ongelmia. Lukioiden taideopetus lisää itsetuntemusta ja vuorovaikutusta, antaen opiskelijalle välineen tutkia sellaista, jota on vaikea pukea sanoiksi. Monipuoliset oppimisen menetelmät kannustavat opiskelijoita omaan luovuuteen ja tulkintaan, löytämään asioille omia merkityksiä ja tarkastelemaan luovuutta avoimesti.

Helsingin kaupungin lukioissa kannustetaan yrittäjämäiseen asenteeseen. Opiskelijoiden yrittäjämäinen suhtautuminen ilmenee kykynä visioida sekä rohkeutena onnistua ja epäonnistua. Opiskelijoille kehittyy vahva näkemys siitä, miten ideat voidaan onnistuneesti toteuttaa.

Kriittinen ajattelu

Tavoitteena on, että opiskelija oppii taitavasti päättelemään tiedon luotettavuutta, oikeellisuutta ja hyödyllisyyttä. Hän oppii tunnistamaan perättömiä olettamuksia, virheellisiä väittämiä, vääriä yleistyksiä sekä perusteettomia johtopäätöksiä. Opiskelija oppii näkemään asioiden väliset suhteet. Hänellä on valmius rakentaa uutta, syvällistä ymmärrystä sekä kyky navigoida tiedon vuorovaikutuksellisessa ja globaalissa maailmassa.

Ilmiöpohjaisella pedagogisella lähestymistavalla opiskelija rakentaa kokonaisvaltaista tiedon käsitystä oppiainerajat ylittäen. Yhteisöllisesti työskennellen rakennetaan tietoa syväsuuntautuneesti ja monialaisesti tutkimalla asioita kriittisesti, tekemällä päätöksiä sekä ratkaisemalla ongelmia.
Opiskelijoita kannustetaan osallistumiseen, vaikuttamiseen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseen koulun toiminnassa, lähiympäristössä ja Helsingissä. Esimerkiksi lukioiden Aktiivipolku-toiminta kehittää opiskelijoita aktiivisiksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi.

5.2 Aihekokonaisuudet

Aihekokonaisuudet ovat yhteiskunnallisesti merkittäviä kasvatus- ja koulutushaasteita. Samalla ne ovat ajankohtaisia arvokannanottoja. Käytännössä aihekokonaisuudet ovat oppiainerajat ylittäviä teemoja ja laaja-alaisia osaamisalueita. Aihekokonaisuudet on otettu huomioon oppiainekohtaisissa osuuksissa sekä toimintakulttuurin kehittämistä ohjaavissa teemoissa.

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä

Helsingin kaupungin lukiossa tuetaan opiskelijan kehittymistä aktiiviseksi kansalaiseksi. Tavoitteena on, että opiskelija oppii hyödyntämään koulun antamia vaikutusmahdollisuuksia, esimerkiksi opiskelijakunta-, tutor- ja Ruuti-toimintaa. Opiskelijat ovat myös mukana kaikissa koulujen työryhmissä aktiivisina jäseninä.

Ruuti-vaikuttamisjärjestelmä on Helsingin vaihtoehto nuorisovaltuustolle. Ruudin ydinajatus on parantaa nuorten vaikuttamismahdollisuuksia kaupungissa ja innostaa heitä osallistumaan. Ruudin ydinryhmä huolehtii, että nuorten ääni kuuluu Helsingissä.

Aktiivipolku-toiminta mahdollistaa sen, että opiskelija voi hyödyntää opinnoissaan koulun ulkopuolelta, esimerkiksi harrastustoiminnan kautta hankkimiaan

taitoja, ja tuoda nämä koko yhteisön hyväksi. Aktiivipolku tarjoaa mahdollisuuksia työelämävalmiuksien hankkimiseen lukioaikana, ja antaa tilaisuuksia opiskelijoiden tavoitteelliselle osallisuustoiminnalle.

Yrittäjyyskasvatuksessa tehdään yhteistyötä monien pääkaupungin toimijoiden, esimerkiksi yrittäjyysjärjestöjen ja yliopistojen kanssa. Helsingin kaupungin lukioissa kannustetaan vapaaehtoistyöhön, joka auttaa opiskelijoita hahmottamaan yhteiskunnallisia ja globaaleja haasteita oman kokemuksen kautta. Opiskelijoita rohkaistaan järjestämään koulussa toimintaa ja tapahtumia ja osallistumaan yrittäjyyteen kannustaville kursseille. Entisten opiskelijoiden tietoja ja kokemuksia hyödynnetään jatko-opinto- ja eri ammattien esittelyissä. Tavoitteena on tarjota sekä opiskelijoille että opettajille tutustumismahdollisuuksia työelämään.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Helsingin kaupungin lukioissa korostetaan jokaisen kouluyhteisön jäsenen vastuuta kaikkien hyvinvoinnista ja tuetaan hyvinvointia edistäviä elämäntapoja. Lukiolaisia kannustetaan löytämään omat yksilölliset liikkumisen tapansa ja väylänsä terveellisen elämäntavan omaksumiseen. Koulujen toimintatapojen avulla edistetään yhdenvertaisuutta ja kulttuurien välistä yhteisymmärrystä sekä ennaltaehkäistään syrjintää. Jokaisen velvollisuutena on kohdella toisia kunnioittavasti ja puuttua kohtaamiinsa epäkohtiin. Lukioissa pyritään esteettömään fyysiseen ja sosiaaliseen ympäristöön.

Opiskelijakuntatoiminta tähtää kouluyhteisön hyvinvoinnin parantamiseen ja turvallisuuden lisäämiseen. Opiskelijat ovat mukana moniammatillisen opiskeluhuoltoryhmän toiminnassa, joka tekee ennaltaehkäisevää työtä oppimisympäristön turvallisuuden kohentamiseksi. Osana aihekokonaisuutta ovat hankkeet, joissa opiskelijat ja henkilökunta oppivat tunnistamaan ja torjumaan väkivaltaisia toimintamalleja opiskeluympäristöissä. Tavoitteena on, että he osaavat käsitellä ristiriitoja rakentavasti ja sovittelun keinoin.

Helsingissä on paljon erilaisia yhteistyökumppaneita, joiden kanssa lukiot voivat tehdä yhteistyötä hyvinvointi ja turvallisuus -aihekokonaisuuden toteuttamiseksi. Kumppaneiden asiantuntijat voivat auttaa opiskelijoita syventämään ymmärrystään hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämiskeinoista.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu

Helsingin kaupungin lukioissa kannustetaan opiskelijoita kestävään elämäntapaan ja toimimaan kestävän kehityksen puolesta sekä muodostamaan kriittinen ja eettinen suhde omaan rooliinsa kuluttajana. Lukioissa on kestävän kehityksen ohjelma sekä ympäristötiimit.

Opiskelussa hyödynnetään monipuolista luontoa ja rakennettua kaupunkiympäristöä. Opiskelijaa kannustetaan ottamaan kantaa, vaikuttamaan aluesuunnitteluun ja muodostamaan vastuullinen suhtautumistapa lähiympäristöönsä. Aihekokonaisuuden kehittämien taitojen avulla opiskelija osaa huolehtia Helsingin ainutlaatuisesta luonnosta ja rakennuskannasta sekä ymmärtää niiden säilymisen tärkeyden myös tuleville sukupolville.

Helsingissä tavoitellaan hiilineutraaliutta vuoteen 2050 mennessä. Lukio-opintojen aikana perehdytään Helsingin ympäristöpolitiikkaan ja -ohjelmaan ja niihin syihin, joiden vuoksi hiilineutraaliutta tavoitellaan. Opiskelija tutustuu vaihtoehtoisiin tapoihin tuottaa energiaa.

Aihekokonaisuus *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* auttaa opiskelijaa ymmärtämään arjelleen välttämättömien tuotteiden alkuperän ja elinkaaren. Tavoitteena on opiskelijoiden kasvaminen vastuullisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestävän tulevaisuuden puolesta omassa elämässään.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys

Kulttuurituntemuksen avartamiseksi ja kielitaidon kartuttamiseksi Helsingin kaupungin lukiot tarjoavat erilaisia ainerajoja ylittäviä kulttuuri- ja kansainvälisyysprojekteja, joiden sisällöt ovat monimuotoisia. Projekteissa voidaan hyödyntää myös virtuaaliympäristöjä. Erilaisten toimijoiden kanssa työskentely auttaa ymmärtämään eriarvoisuutta ilmiönä ja kannustaa tavoittelemaan oikeudenmukaisempaa maailmaa.

Monikulttuurisuus on arkea, jossa eri kulttuurien kohtaaminen ja kansainvälisyys ovat luontevasti läsnä opiskelijoiden elämässä. Tämä tarjoaa mahdollisuuden ymmärtää erilaisia kulttuuri-identiteettejä ja toimia yhteistyössä toisten kanssa. Helsingin kaupungin lukioiden opiskelijoilla ja opettajilla on paljon sekä toisella kotimaisella kielellä että vierailla kielillä tapahtuvaa yhteistyötä.

Helsingin kaupungin lukioissa on laaja kielitarjonta, jonka mahdollistaa lukioiden välinen tiivis yhteistyö kolmessa suomenkielisessä kampuksessa. Opiskelija voi valita opintoja kampuslukioiden lisäksi myös kaupungin lukioiden yhteisestä opintotarjonnasta. Sekä oppimisessa että kansainvälisissä kontakteissa voidaan hyödyntää verkko- ja videoyhteyksiä.

Monilukutaito ja mediat

Monilukutaito-käsitteeseen kuuluu ymmärtämisen lisäksi myös kyky tuottaa tekstejä, kuvallisia viestejä ja välittää tietoa eri tavoin ja välinein. Opiskelijoiden monilukutaito kehittyy arkikielestä kohti eri tiedonalojen kielen ja esitystapojen hallintaa. Rikas monimediainen tekstiympäristö, sitä hyödyntävä pedagogiikka sekä oppiaineiden välinen yhteistyö luovat mahdollisuuksia erilaisten tekstien oivaltavaan käsittelyyn. Materiaalina hyödynnetään ilmaisultaan monimuotoisia teksti- ja medialähteitä. Perehtymällä eri medioiden historiaan ja nykyiseen toimintaan mahdollistetaan niihin liittyvien kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja taloudellisten yhteyksien ymmärtäminen.

Opiskelijat oppivat ottamaan haltuun nykyaikaiset ja tulevaisuuden edellyttämät lukutaidot perinteisestä kirjoitetun tekstin luku- ja kirjoitustaidosta digitaaliseen, monimediaiseen ja monikanavaiseen tekstien ja kuvien tulkinnan ja tuottamisen

taitoon. Opetuksessa ja oppimisessa hyödynnetään opiskelijoille merkityksellisiä, autenttisia medioita sekä niistä nousevia tulkintoja.

Opiskelijoita rohkaistaan käyttämään monilukutaitoaan myös vaikuttamiseen ja osallistumiseen omassa elinympäristössä, mediassa ja yhteiskunnassa. Kaupungin lukioiden opiskelijoilla on hyvät mahdollisuudet tehdä yhteistyötä johtavien medialaitosten kanssa.

Teknologia ja yhteiskunta

Helsingin kaupungin digistrategia tukee lukioiden kehittymistä nykyaikaisiksi ja kokonaisvaltaisiksi oppimisympäristöiksi. Tietoteknologia on tärkeä oppimisen, ajattelun, tiedonhankinnan ja -käsittelyn, oman tuottamisen sekä yhteistyön väline. Teknologia toimii myös itseilmaisun ja reflektiivisen ajattelun sekä metakognitiivisten taitojen kehittämisen apuna. Tavoitteena on tulevaisuuden hyvä oppiminen, jolle teknologia luo mahdollisuudet.

Panostamalla uudenlaisiin oppimisympäristöihin mahdollistetaan uusien oppimisratkaisujen toteuttaminen. Tieto- ja viestintäteknologian avulla kehitetään yksilöllisiä oppimispolkuja ja oppimisprosesseja, joiden avulla opiskelu voi vapautua perinteisistä työtavoista. Verkkoympäristöt monipuolistavat ilmiöpohjaista ja tutkivaa oppimista sekä työskentelyä eri verkostoissa ja projekteissa. Helsingin aktiivisesti kehittämien sähköisten oppimisalustojen käyttö tukee vuorovaikutteista oppimista ja valmistaa opiskelijoita jatko-opintoihin ja työelämään. Video-opetus puolestaan mahdollistaa opiskelijoiden osallistumisen oman lukion ulkopuolella tarjottavaan opetukseen.

Opiskelijat oppivat tuntemaan erilaisia tietoteknologian sovelluksia ja käyttötarkoituksia sekä ymmärtämään keskeisiä tietoteknologiaan liittyviä käsitteitä. Opiskelijat oppivat arvioimaan teknologian vaikutusta kestävään kehitykseen ja toimimaan vastuullisina kuluttajina. He ymmärtävät tietoturvaan, tekijänoikeuksiin ja yksityisyyden suojaan liittyviä käytäntöjä sekä hahmottavat digitalisaation merkitystä, mahdollisuuksia ja riskejä globaalissa maailmassa.

Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan perehtymällä teknologioiden soveltamiseen eri aloilla. Yhteistyökumppaneiden avulla opiskelijat tutustuvat teknologisilta ratkaisuiltaan kiinnostaviin työelämän toimijoihin.

Tiede ja taide kohtaavat (Helsingin oma aihekokonaisuus)

Aihekokonaisuus tarjoaa opiskelijalle tilaisuuden tutustua tieteen ja taiteen välisiin yhteyksiin. Opiskelija tutkii tieteen ja taiteen merkitystä identiteetin ja maailmankuvan muodostamisessa. Tiede ja taide luovat uutta ja kuvaavat todellisuutta osittain samankaltaisin työtavoin. Opiskelija saa rohkeutta ja valmiuksia innovatiiviseen ajatteluun ja uusien näkökulmien esille tuomiseen. Myös epäonnistuminen voi olla osa luovaa prosessia ja johtaa uusiin oivalluksiin tai menetelmiin.

Aihekokonaisuutta voi käsitellä myös teemaopinnoissa ja taiteiden välisillä kursseilla, ja sitä voi lähestyä ilmiöpohjaisesti. Lukioiden välillä tehtävässä yhteistyössä opiskelijalla on mahdollisuus hyödyntää muiden lukioiden erityistehtävien ja painotusten tarjoamaa asiantuntijuutta.

Opiskelija saa elämyksiä ja tunnekokemuksia tieteen ja taiteen äärellä, sekä perehtyy tieteen ja taiteen prosesseihin. Hän hahmottaa ja ratkoo ongelmia käyttäen monipuolisesti tieteen ja taiteen työtapoja sekä rohkaistuu ilmaisemaan itseään tieteen ja taiteen keinoin. Opiskelija tutustuu tieteen ja taiteen toimijoihin ja toimintaympäristöihin sekä saa mahdollisuuden pitkäjänteiseen ja kokeilevaan projektityöskentelyyn.

Opetussuunnitelman luvusta 5.3 alkavassa oppiainekohtaisessa osassa Opetushallituksen Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015 –osuus on harmaalla ja Helsingin kaupungin opetussuunnitelmaosuus mustalla tekstillä.

5.3 Äidinkieli ja kirjallisuus

Oppiaineena äidinkieli ja kirjallisuus on lukio-opetuksen keskeinen taito-, tieto, kulttuuri- ja taideaine. Se tarjoaa aineksia kielellisen ja kulttuurisen yleissivistyksen sekä oman identiteetin rakentamiseen. Opetus kehittää ajattelemisen taitoja ja vahvistaa sekä arjessa että opiskelussa tarvittavia oppimaan oppimisen taitoja ja vuorovaikutusosaamista. Se saa sisältöjä kieli-, kirjallisuus- ja viestintätieteistä sekä kulttuurin tutkimuksesta. Oppiaine on osa lukion kieli-, kulttuuri-, media- sekä kansalais- ja demokratiakasvatusta.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on taito ilmaista itseään suullisesti ja kirjallisesti eri tilanteiden vaatimalla tavalla. Opetus tähtää sellaiseen kielen ja kirjallisuuden tuntemukseen sekä kielenkäyttö-, teksti-, moniluku-, vuorovaikutus- ja mediataitoihin, joita jatko-opinnot, työelämä ja yhteiskunnassa toimiminen edellyttävät. Opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jonka mukaan tekstit voivat koostua sanoista, kuvista, äänistä, numeroista tai niiden yhdistelmistä tai muista symbolijärjestelmistä. Opetus ohjaa aktiiviseen tiedon hankkimiseen, tiedon kriittiseen käsittelyyn, tulkintaan ja eettiseen pohdintaan.

Kirjallisuudenopetuksen tavoitteena on sekä kauno- että tietokirjallisuuden ymmärtäminen, lukukokemusten syventäminen sekä tekstien eritteleminen ja tulkitseminen eri näkökulmista. Kirjallisuus tarjoaa elämyksiä ja tukee kriittisen

ajattelun, empatian ja identiteetin sekä eettisen ja esteettisen pohdinnan kehittymistä ja kulttuuriperintöön tutustumista. Kirjallisuuden lukeminen monipuolistaa omaa ilmaisua.

Äidinkielen ja kirjallisuuden opetus mahdollistaa omasta kielellisestä ja kulttuurisesta taustasta lähtevän identiteetin rakentamisen moninaisessa ja medioituneessa yhteiskunnassa. Tavoitteena on oppia arvostamaan monikielisyyttä, kulttuurista monimuotoisuutta, kielellisiä ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta.

Opetuksessa pyritään oppiaineen sisäiseen integraatioon, sillä eri tieto- ja taitoalueet ovat yhteydessä toisiinsa. Opiskelussa käytetään monipuolisia menetelmiä ja vaihtelevia opiskeluympäristöjä, kuten verkkoympäristöjä, kirjastoja ja kulttuurilaitoksia, sekä opiskelijoille merkityksellisiä, elämyksellisiä ja oppimisen iloa tuottavia tehtäviä. Tekstejä tuotetaan, tulkitaan ja jaetaan sekä yksin että yhdessä, myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Äidinkielen ja kirjallisuuden eri oppimäärien opetuksessa tehdään yhteistyötä oppimäärien välillä ja muiden oppiaineiden kanssa.

5.3.1 Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen taitoa, moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä erityisesti suomalaisen kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema Suomen enemmistökielenä ja opetuksen kielenä sekä saamen kieli maan alkuperäiskansan kielenä. Suomen kieli on sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Opetuksessa toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun yleiskielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Kokonaisteosten lukeminen ja laajojen tekstien kirjoittaminen kuuluvat kurssien sisältöihin.

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa suomen kielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen
- syventää ja monipuolistaa tietojaan kielestä, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä ja tekstikokonaisuuksia tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista, niihin liittyvistä vuorovaikutusilmiöistä ja -taidoista sekä vuorovaikutusetiikasta
- ymmärtää yhteisen kirjakielen tarpeellisuuden, tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen ja hallitsee yleiskielen normit
- syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoitusperiä sekä etsiä ja valikoida tilanteeseen

sopivan tietolähteen
- ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia ja käyttää lähteitä oikein
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla oppimäärän osa-alueilla sekä ymmärtää digitaalisuuden vaikutuksia kieleen, teksteihin ja vuorovaikutukseen nauttii kielestä ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta sekä ymmärtää niiden historiallisten juurten merkityksen ja näkyvyyden nykykulttuurissa.

Arviointi

Suomen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan.

Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Suositellaan, että pakolliset kurssit suoritetaan numerojärjestyksessä. Kurssin 7 voi suorittaa missä tahansa opintojen vaiheessa, ja syventävät kurssit 8 ja 9 suositellaan suoritettavaksi viimeisenä lukiovuonna.

PAKOLLISET KURSSIT

ÄI1 Tekstit ja vuorovaikutus

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hahmottamaan tekstejä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta, lukemisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisena, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana
- lisää tietojaan ja taitojaan puhumisesta ja ryhmäviestinnästä.

Keskeiset sisällöt

- oman viestijäkuvan kehittyminen puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat

ja pohtivat tekstit ja niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, tekstien tavoitteen, kontekstin, sisällön, rakenteen ja näkökulmien erittely sekä tiedon soveltaminen omaan ilmaisuun
- tekstien monimuotoisuus, erityisesti mediatekstit ja kuvat mediassa
- tekstien moniäänisyys
- proosan erittely ja tulkinta: fiktiiviset ja faktatekstit, erityisesti romaanien ja novellien analyysi
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- tekstien referointi, kommentointi ja aineiston pohjalta kirjoittaminen sekä yhdessä kirjoittaminen
- ryhmäviestintätaidot ja ryhmädynamiikka tavoitteellisessa ryhmäkeskustelussa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, dialoginen oppiminen sekä pari- ja pienryhmätyöskentely.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana kehittyvät erityisesti monimuotoisten tekstien erittelyn ja tuottamisen taidot, tiedon hankkimisen ja arvioinnin taidot sekä viestintä- ja vuorovaikutustaidot.

Osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin, esimerkiksi kirjallisiin, suullisiin ja muihin suorituksiin sekä aktiiviseen työskentelyyn kurssin aikana. Kurssilla toteutetaan itsearviointia ja vertaisarviointia harkinnan mukaan.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista korostuu kurssilla erityisesti *Monilukutaito ja mediat*.

ÄI2 Kieli, kulttuuri ja identiteetti

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan siitä, mikä merkitys kielellä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kieli- ja tekstitietoisuuttaan sekä ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yhteiskunnallisen, yksilöllisen, yhteisöllisen ja merkityksiä rakentavan tehtävän
- oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja käyttämään kieliopillisia käsitteitä tekstejä eritellessään
- ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- ymmärtää Suomen kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden, äidinkielen ja kielitaidon sekä tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen
- oppii suunnittelemaan, muokkaamaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä, antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan puhe- ja kirjoitustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys identiteetin rakentamisessa
- kielen rakenteiden ja muiden merkityksiä rakentavien ilmaisutapojen analyysi, kielen metaforisuus
- suomen kielen vertailu muihin kieliin, kielen vaihtelu ja muuttuminen, kirjakielen normit, kehittäminen ja ohjailu, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys, kielten elinvoimaisuus
- kurssin teemaan liittyviä fiktiivisiä ja faktatekstejä

- kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaus ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, pari- ja pienryhmätyöskentely, yhteisöllinen oppiminen, tutkimalla oppiminen, ongelmalähtöinen oppiminen sekä tekemällä ja kokemalla oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana kehittyvät erityisesti kielen ja tekstien erittelyn taidot, tekstin laatimisen taidot, tiedon hankkimisen ja arvioinnin taidot, viestintä- ja vuorovaikutustaidot sekä palautteen antamisen ja itsearvioinnin taidot.

Osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin, esimerkiksi kirjallisiin, suullisiin ja muihin suorituksiin sekä aktiiviseen työskentelyyn kurssin aikana. Kurssilla toteutetaan itsearviointia ja vertaisarviointia harkinnan mukaan.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista korostuvat kurssilla erityisesti *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sekä *Monilukutaito ja mediat*.

ÄI3 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä analyyttisesti ja eläytyen sekä omaa lukemistaan reflektoiden
- syventää käsitystään kaunokirjallisuudesta ja sen vaikutuskeinoista
- monipuolistaa taitoaan eritellä ja tulkita kaunokirjallisuutta sopivaa käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen ja oppii perustelemaan tulkintaansa
- oppii ymmärtämään kielen poeettista luonnetta
- syventää ryhmäviestintätaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kaunokirjallisuuden lajit sekä niiden moninaisuus ja muuttuvuus
- monitulkintaisuus, kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kaunokirjallisuudessa ja omissa teksteissä
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta, erityisesti näytelmien ja runojen analyysi
- monimuotoisten tekstien kerronnan ja ilmaisun tarkastelua, esimerkiksi teatterin, elokuvan ja taidekuvien erittelyä ja tulkintaa
- kirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen
- tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen näkökulmasta

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, dialoginen oppiminen, pari- ja pienryhmätyöskentely sekä draama ja eläytyvä oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana kehittyvät erityisesti fiktiivisten tekstien erittelyn ja tulkinnan taidot sekä ryhmäviestintätaidot.

Osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin, esimerkiksi kirjallisiin, suullisiin ja muihin suorituksiin sekä aktiiviseen työskentelyyn kurssin aikana. Kurssilla toteutetaan itsearviointia ja vertaisarviointia harkinnan mukaan.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista korostuvat kurssilla erityisesti *Tiede ja taide kohtaavat*, *Monilukutaito ja mediat* sekä *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

ÄI4 Tekstit ja vaikuttaminen

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- osaa perustella niin kirjoittajana kuin puhujanakin monipuolisesti näkemyksiään
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja esimerkiksi ideologisista ja eettisistä lähtökohdista
- osaa tarkastella kirjallisuuden, muun taiteen ja median yhteiskunnallista vaikutusta ja kulttuurista merkitystä.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen ja argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, tiedon- ja tieteenalojen puhetavat ja näkökulmat, tiedonhankinta ja -hallinta, viestinnän eettisyys
- sananvapaus, sensuuri, lähdekritiikki, tekijänoikeudet, mediakritiikki

- kantaa ottavan ja vaikuttavan kauno- ja tietokirjallisuuden keinoja ja lajeja
- argumentointitaidot, kantaa ottavien kirjoitusten ja puheenvuorojen harjoittelu

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, dialoginen oppiminen, pari- ja pienryhmätyöskentely, autenttinen oppiminen, tutkiva oppiminen sekä ongelmalähtöinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana kehittyvät monimuotoisten tekstien, erityisesti argumentatiivisten tekstien erittelyn ja tuottamisen taidot, tiedon ja lähteiden arvioinnin taidot sekä viestintä- ja vuorovaikutustaidot.

Osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin, esimerkiksi kirjallisiin, suullisiin ja muihin suorituksiin sekä aktiiviseen työskentelyyn kurssin aikana. Kurssilla toteutetaan itsearviointia ja vertaisarviointia harkinnan mukaan.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista korostuvat kurssilla erityisesti *Monilukutaito ja mediat*, *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* sekä *Teknologia ja yhteiskunta*.

ÄI5 Teksti ja konteksti

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityylisiä ja -lajisia tekstejä.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden maantieteellisissä, kielellisissä, ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- kehittää ja laajentaa omia suullisia ja kirjallisia ilmaisutapojaan
- tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa sijoittaa ne kulttuurikontekstiinsa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajankohdan että nykyajan kontekstissa
- tyylin vaikutus tekstiin ja kielenhuoltoa tyylin näkökulmasta
- suomalaisen ja maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia
- kirjallisuusaiheisia kirjoitus- ja puhetehtäviä, esimerkiksi puheenvuoro, draama, essee

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, pari- ja pienryhmätyöskentely, dialoginen oppiminen, tutkiva oppiminen sekä projektioppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana kehittyvät erityisesti taito tarkastella tekstejä konteksteissaan, erilaisten tekstien tyylin erittelyn taito sekä kirjallisen ja suullisen ilmaisun taidot.

Osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin, esimerkiksi kirjallisiin, suullisiin ja muihin suorituksiin sekä aktiiviseen työskentelyyn kurssin aikana. Kurssilla toteutetaan itsearviointia ja vertaisarviointia harkinnan mukaan.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat aihekokonaisuuksista erityisesti *Kulttuurien tuntemus*, *Monilukutaito ja mediat* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

ÄI6 Nykykulttuuri ja kertomukset

Opiskelija oppii tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Opiskelijan käsitys suomalaisesta nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta syvenee. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutusetiikasta.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy ajankohtaisiin teksteihin ja ilmiöihin
- syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä kulttuurissa
- syventää käsitystään kertomuksista ja kertomuksellisuudesta kulttuurien keskeisenä ilmiönä sekä kerronnan ja ilmaisun keinoista

- tuntee Suomen ja muiden maiden nykykirjallisuuden ja -kulttuurin keskeisiä teoksia ja teemoja
- oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaisia kielen ja kulttuurin ilmiötä, esimerkiksi kielen ja tekstien muuttuminen digitaalisissa ympäristöissä, kieli ja identiteetti
- monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi teatteri, mediatekstit, elokuva, kuvat
- kertomukset ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa ja muussa kulttuurissa, intertekstuaalisuus, kuten myytit ja klassikot nykykulttuurissa

- nykyteosten käsittelyä, puhe- ja kirjoitustehtäviä kurssin teemoista sekä kielenhuoltoa
- dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka, myös verkossa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, pari- ja pienryhmätyöskentely, dialoginen oppiminen, ongelmalähtöinen oppiminen, projektioppiminen, tekemällä ja kokemalla oppiminen sekä autenttinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana kehittyvät erityisesti nykykulttuurin monimuotoisten tekstien erittelyn, tulkinnan ja tuottamisen taidot, tiedon hankkimisen ja arvioinnin taidot sekä viestintä- ja vuorovaikutustaidot.

Osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin, esimerkiksi kirjallisiin, suullisiin ja muihin suorituksiin sekä aktiiviseen työskentelyyn kurssin aikana. Kurssilla toteutetaan itsearviointia ja vertaisarviointia harkinnan mukaan.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista korostuvat kurssilla erityisesti *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Tiede ja taide kohtaavat* sekä *Monilukutaito ja mediat*.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

ÄI7 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe-

ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen eli Puhvi-kokeeseen.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöistä
- syventää käsitystään vuorovaikutussuhteiden rakentumisesta, ylläpitämisestä ja jännitteistä
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää viestintärohkeuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- arjen vuorovaikutustilanteet
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat sekä argumentointitaidot niissä
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi tekemällä ja kokemalla oppiminen, pari- ja pienryhmätyöskentely sekä yhteisöllinen tiedon muodostaminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana kehittyvät erityisesti puhuttujen tekstien erittely-, tulkinta- ja arviointitaidot sekä esiintymis- ja ryhmäviestintätaidot. Kurssilla syvennetään argumentointitaitoja sekä palautteen antamisen ja itsearvioinnin taitoja.

Osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi perustuu monipuolisiin esiintymis- ja ryhmäviestintätehtäviin ja muihin suorituksiin sekä aktiiviseen työskentelyyn kurssin aikana.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista korostuvat kurssilla erityisesti *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Monilukutaito ja mediat*, *Hyvinvointi ja turvallisuus* sekä *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

ÄI8 Kirjoittamistaitojen syventäminen

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- varmentaa taitoaan valmistella sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa tekstiä.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen ja viimeistely palautteen perusteella sekä yhdessä kirjoittaminen, tekstien jakaminen

- tekstien ymmärrettävyyden, havainnollisuuden ja eheyden harjoittelua sekä kielenhuoltoa
- kirjoittaminen monipuolisen aineiston pohjalta, kuten fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien pohjalta mediatekstien tuottamista ja analyysia

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, pari- ja pienryhmätyöskentely, projektioppiminen sekä tekemällä ja kokemalla oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana syventyvät erityisesti kirjoittamisen taidot ja tiedon hankkimisen ja arvioinnin taidot.

Osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin, esimerkiksi kirjallisiin, suullisiin ja muihin suorituksiin sekä aktiiviseen työskentelyyn kurssin aikana.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista korostuvat kurssilla erityisesti *Monilukutaito ja mediat*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sekä *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*.

ÄI9 Lukutaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä, ominaisuuksista ja tekstilajeista
- varmentaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä lukustrategioitaan
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista.

Keskeiset sisällöt

- tekstitiedon ja -analyysin syventäminen, kielen, kirjallisuuden, kuvan ja median käsitteiden käyttö tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien analysointia eri näkökulmista
- tekstikokonaisuuksien lukeminen, esimerkiksi esseiden, romaanien, novellien, tietokirjojen ja oppiaineen alaan kuuluvien tietotekstien lukeminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, yhteisöllinen tiedon muodostaminen, ongelmalähtöinen oppiminen sekä pari- ja pienryhmätyöskentely.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana kehittyvät erityisesti monimuotoisten tekstien sekä suullisen että kirjallisen erittelyn ja tulkinnan taidot sekä tiedon hankkimisen ja arvioinnin taidot.

Osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin, esimerkiksi kirjallisiin, suullisiin ja muihin suorituksiin sekä aktiiviseen työskentelyyn kurssin aikana.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista korostuvat kurssilla erityisesti *Monilukutaito ja mediat*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Tiede ja taide kohtaavat* sekä *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

ÄI10 Projektikurssi

Kurssi toteutetaan vaihtelevin tavoin. Kurssin aikana voidaan valmistaa esimerkiksi jokin näyttely, kirjallinen tuotos tai esitys. Se sopii myös toteutettavaksi muiden oppiaineiden tai ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa, esimerkiksi ilmiökurssina.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan ryhmän jäsenenä
- suunnittelee työskentelyään, asettaa työskentelylleen tavoitteita ja saavuttaa ne
- kehittää luovaa ajatteluaan ja ongelmanratkaisukykyään
- osaa esittää työnsä tulokset tarkoituksenmukaisella tavalla
- osaa raportoida työnsä etenemisen ja tulokset

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisällöt vaihtelevat projektin mukaan.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Oppimisen menetelmät vaihtelevat projektin mukaan. Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi projektioppiminen, pari- ja pienryhmätyöskentely, yhteisöllinen tiedon rakentaminen, autenttinen oppiminen, tutkiva oppiminen, pelillinen oppiminen, tekemällä

ja kokemalla oppiminen, draama ja eläytyvä oppiminen sekä ongelmalähtöinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät taidot vaihtelevat projektin mukaan.

Osaamisen arviointi

Projektin alussa sovitaan kurssin arviointikriteerit ja -menetelmät. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Vaihtelevat projektin mukaan.

ÄI11 Kielenhuolto

Kurssilla kerrataan keskeisiä kielen käsitteitä ja kielenhuollon periaatteita sekä opiskellaan oikeinkirjoitusta ja muita tekstinhuollon käytänteitä. Opiskelija oppii soveltamaan ohjeita ja sääntöjä omiin kirjoitelmiinsa ja saa varmuutta kirjoittamiseen.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on vahvistaa ja monipuolistaa opiskelijan kirjoittamista, erityisesti kirjoitetun kielen hallintaa. Kurssilla pyritään siihen, että opiskelija tuntee kielioppikäsitteitä niin, että ymmärtää kielestä käytävän keskustelun sekä kirjoittamisen ohjauksen ja teksteistään saamansa palautteen. Opiskelija hallitsee keskeiset kielenhuollon käytänteet ja pystyy tehokkaaseen oman tekstinsä huoltamiseen sekä oppii pitämään sitä tärkeänä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla opiskelija työskentelee kirjoitetun yleiskielen parissa monipuolisesti. Opiskelija kertaa suomen kielen kieliopin siltä osin kuin se kielenhuollon kannalta on tarpeen, tutustuu kielenhuollon periaatteisiin sekä opiskelee keskeisiä

kielenhuollon käytänteitä. Opiskelija tottuu tarkastelemaan oman tekstinsä kieltä ja huoltamaan sitä.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi tekemällä ja kokemalla oppiminen sekä pari- ja pienryhmätyöskentely.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelijan yleiskielen hallinta ja kirjoitustaito paranevat ja hän kykenee oman tekstinsä kriittiseen tarkasteluun ja hiomiseen.

Osaamisen arviointi

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty), kun on tehnyt hyväksytysti kurssin alussa sovitut tehtävät.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista korostuvat kurssilla erityisesti *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* sekä *Hyvinvointi ja turvallisuus*.

ÄI12 Nivelkurssi

Opiskelija kertaa peruskoulussa opiskeltuja suomen kielen ja kirjallisuuden sisältöjä ja valmistautuu lukion vaatimuksiin.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa lukio-opiskelussa vaadittavat erilaisten tekstien erittelyn, tulkinnan ja oman tuottamisen taidot sekä vahvistaa viestintä- ja vuorovaikutustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla valmennetaan kielen ja kirjallisuuden lukio-opiskeluun. Kurssi harjaannuttaa oppimaan oppimisen taitoja, kielen ja kirjallisuuden peruskäsitteistön hallintaa, lukemisen tekniikoita ja kirjoittamisen valmiuksia.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, pari- ja pienryhmätyöskentely sekä mahdollisuuksien mukaan yksilöllinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana kehittyvät erityisesti oppimaan oppimisen taidot, lukemisen ja kirjoittamisen taidot sekä vuorovaikutustaidot.

Osaamisen arviointi

Oppimisen arviointi perustuu monipuolisiin näyttöihin, kirjallisiin ja suullisiin tuotoksiin ja aktiiviseen työskentelyyn kurssin aikana. Kurssista saa suoritusmerkinnän (S = suoritettu, H = hylätty), kun on tehnyt hyväksytysti kurssin alussa sovitut tehtävät.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista korostuvat kurssilla erityisesti *Monilukutaito ja mediat* ja *Hyvinvointi ja turvallisuus*.

5.3.2 Ruotsin kieli ja kirjallisuus –oppimäärä

Ruotsin kieli on toinen Suomen kansalliskielistä ja suomen kielen ohella yhteiskunnan toimintaa ylläpitävä kieli Suomessa. Ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärä on saman laajuinen kuin suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärä, ja myös tavoitteet ja kurssien sisältö ovat suurelta osin samanlaiset lukuun ottamatta joitakin kielikohtaisista ja kulttuurisista tekijöistä johtuvia poikkeuksia. Oppiaineella on keskeinen kulttuuria ylläpitävä ja identiteettiä luova tehtävä Suomen ruotsinkielisissä kouluissa. Ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän tehtävänä on vahvistaa opiskelijan kulttuuri- ja kielitietoisuutta ja opiskelijan käsitystä kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle, myös saamen ja suomen kielten kannalta. Ruotsin kielen ja kirjallisuuden opetuksella tuetaan jatkuvasti opiskelijan kielenkäyttöä koulussa ja kielitietoisuutta ja edistetään monikielisyyden käyttöä voimavarana. Opetuksessa on otettava huomioon opiskelijoiden vaihteleva kielitausta.

Ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärä syventää opiskelijoiden ruotsin kielen tietoja ja taitoja, vuorovaikutustaitoja sekä luku-, kirjoitus-, ja monilukutaitoa ja opiskelijoiden kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine nähdään kehitysprosessina, joka antaa elämäntaitoja, luo merkityksiä, edistää identiteetin rakentumista ja syventää historia- ja kulttuuritietoisuutta. Erittelemällä ja pohtimalla erilaisia tekstejä opiskelija tulee tietoiseksi kielen kuvallisesta ja kerronnallisesta luonteesta, jolla on juurensa yhteisössä ja joka antaa ihmiselle mahdollisuuden luoda merkityksen olemassaololleen.

Ruotsin kieli on sekä opetuksen kohde että pääasiallinen opetuskieli kaikissa oppiaineissa. Opetuksessa ohjataan pohtimaan hyvän kielitaidon merkitystä jatko-opintojen kannalta ja tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa ruotsin kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella. Opetuksessa yhdistyvät eri osa-alueet: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus, draama ja mediataidot. Eri osa-alueisiin kuuluvat tiedot ja taidot ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään teksti-, vuorovaikutus- ja kirjoitustaitoja ja sekä luetaan ja käsitellään kaunokirjallisia ja muita

tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Kokonaisteosten lukeminen ja laajojen yhtenäisten tekstien kirjoittaminen kuuluvat kurssien keskeisiin sisältöihin.

Opetuksen tavoitteet

Ruotsin kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa ruotsin kielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy monipuoliseen itsensä ilmaisemiseen ja tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen vuorovaikutukseen
- syventää ja monipuolistaa tietojaan kielestä, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa kriittisesti tarkastella, eritellä, arvioida, tulkita ja tuottaa erilaisia tekstejä tietoisena niiden konteksteista ja tavoitteista
- syventää ja monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista ja erilaisista ilmaisukeinoista
- hallitsee yleiskielen normit, ymmärtää kielen vaihtelun eri tiedon- ja tieteenaloilla ja ymmärtää kielenhuollon merkityksen yhteisön näkökulmasta ja oman kielenkäyttönsä kannalta
- syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan, hakeutuu erityyppisen ja eri aikakausien ja kulttuurien kaunokirjallisuuden pariin ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa
- osaa valita ja kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoitusperiä
- ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia ja osaa käyttää lähteitä
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla äidinkielen oppiaineen osa-alueilla sekä ymmärtää digitaalisuuden vaikutuksia kielenkäyttöön ja teksteihin
- nauttii kielestä ja kulttuurista, osaa käyttää ja luoda kieltä ja kulttuuria
- syventää käsitystään erilaisista kulttuureista ja kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja tuntee kielen ja kulttuurin juuret ja kehityksen.

Arviointi

Ruotsin kielen ja kirjallisuuden oppimäärän arviointi perustuu kunkin kurssin tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Kurssin tavoitteet puolestaan kytkeytyvät oppimäärän yleisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opiskelija että opettaja voivat seurata kurssilla edistymistä. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi oppimäärän eri osa-alueisiin kuuluvat kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset, sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, kannustavaa, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa ja ohjaa opiskelijaa itsearviointiin ja vertaisarviointiin kurssin aikana. Opiskelija asettaa yksilöllisiä tavoitteita ja arvioi tavoitteiden toteutumista. Sekä opettajan että opiskelijan on tärkeää antaa toisilleen jatkuvaa palautetta. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista kuvaa omista taidoistaan oppiaineessa sekä käsitystä itsestään puhujana, tekstien tulkitsijana ja tuottajana.

PAKOLLISET KURSSIT

MO1 Tekstien maailma

Kurssi on lukiotasoinen johdanto oppiaineeseen, ja sen tavoitteena on syventää opiskelijan taitoja ja käsitystä monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana lisääntyvät.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii erittelemään ja tulkitsemaan tekstejä jäsenneltyinä kokonaisuuksina
- kehittää taitoaan tuottaa erilaisia tekstejä ja tulkita niiden tekstuaalisia ulottuvuuksia
- monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta ja lukemisesta vuorovaikutuksellisena, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmaisukeinona

- lisää tietojaan ja taitojaan puhumisesta ja vuorovaikutuksesta, etenkin ryhmäviestinnästä.

Keskeiset sisällöt

- oman viestijäkuvan erittely ja kehittyminen puhujana, kuuntelijana, lukijana ja kirjoittajana
- laaja tekstikäsitys: monilukutaito, erilaiset tekstilajit ja niiden tehtävä: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit ja niiden yhdistelmät
- tekstien monimuotoisuus, erityisesti mediatekstit ja kuvat mediassa
- tekstien moniäänisyys
- proosan erittely: fiktiiviset ja faktatekstit, erityisesti romaanit ja novellit
- tiedonhankinta, verkkolukeminen, lähdeviittaukset ja lähdekritiikki
- aineiston pohjalta kirjoittaminen, tekstien kommentointi ja referointi sekä yhdessä kirjoittaminen
- metakognitiiviset taidot ja lukustrategiat
- ryhmäviestintä ja ryhmädynamiikka tavoitteellisessa ryhmäkeskustelussa

MO2 Kieli, kulttuuri ja identiteetti

Opiskelija saa käsityksen kielen ja muiden kielellisten ja ei-kielellisten ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta. Opiskelija muodostaa kuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle, myös kaunokirjallisuuden kautta, ja syventää tietojaan kielestä, kielen vaihtelusta ja vuorovaikutuksesta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kielitietoisuuttaan sekä ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yhteiskunnallisen, yhteisöllisen, yksilöllisen ja merkityksiä rakentavan tehtävän
- oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja käyttämään kieliopillisia käsitteitä tekstejä eritellessään

- ymmärtää ruotsin kielen aseman maailman kielten joukossa ja Pohjoismaissa
- muodostaa käsityksen kielioloista Suomessa ja muualla Pohjoismaissa sekä ruotsin kielen alkuperästä
- ymmärtää kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden ja monikielisyyden ilmiöitä
- oppii suunnittelemaan, muokkaamaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä, antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan puhe- ja kirjoitustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys identiteetin rakentamisessa
- teksti-, lause- ja sanatason rakenteiden ja muiden merkityksiä rakentavien tekstinosien erittely, esimerkiksi kielen metaforisuus
- pohjoismaisten kielten yhteinen alkuperä, erot ja samankaltaisuudet sekä ruotsin kielen muotoutuminen
- ruotsin kielen kulttuuria ylläpitävä tehtävä Suomessa ja ruotsin yleiskielen merkitys
- kielen vaihtelu, kuten murteet ja slangi, monikielisyys, kulttuurinen ja kielellinen monimuotoisuus sekä kielten elinvoimaisuus
- kurssin teemaan liittyviä kaunokirjallisia ja faktatekstejä, suomenruotsalainen kirjallisuus
- kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaus ja näkökulman valinta, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kielen muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- informatiiviset puheenvuorot keskustelussa sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

MO3 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

Opiskelija tutustuu kieleen ja kirjallisuuteen luovuuden työkaluna. Opiskelijan käsitys kielen taiteellisesta tehtävästä ja kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä suullisesti ja kirjallisesti ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan ja tulkitsemaan fiktiivisiä tekstejä analyyttisesti ja eläytyen sekä omaa lukemistaan reflektoiden
- syventää käsitystään kirjallisuudesta taiteellisena vaikuttamiskeinona ja saa käsityksen kaunokirjallisuuden kulttuuria ylläpitävästä luonteesta
- syventää taitoaan eritellä ja tulkita kirjallisuutta sopivaa käsitteistöä hyödyntäen ja oppii perustelemaan tulkintaansa
- oppii ymmärtämään kielen poeettista luonnetta
- syventää ryhmäviestintätaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden lajit sekä niiden muuttuminen ja laajentuminen ajassa ja tilassa
- kielen kuvallisuus, monitulkintaisuus ja muut tekstuaaliset keinot kaunokirjallisuudessa ja omissa teksteissä
- proosan, draaman ja lyriikan lukeminen, erittely ja tulkinta, erityisesti lyriikan analyysi
- monimuotoisten tekstien lukeminen ja tulkinta, esimerkiksi kuvataiteen, elokuvan ja teatterin analyysi
- kaunokirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen
- tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä ryhmäkeskustelun erittely ja arviointi

MO4 Teksti ja vaikuttaminen

Kurssilla käsitellään kielen ja tekstien kautta vaikuttamista ja osallisuutta. Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja kirjallisuutta siltä kannalta, miten niillä voidaan vaikuttaa yhteiskunnalliseen keskusteluun, ja syventää tietojaan ja taitojaan argumentoinnista ja muista vaikuttamiskeinoista.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- osaa perustella niin puhujana kuin kirjoittajanakin näkemyksiään
- oppii erittelemään ja arvioimaan tekstejä kriittisesti eri näkökulmista, esimerkiksi eettisistä ja ideologisista lähtökohdista
- osaa tarkastella kirjallisuuden, muun taiteen ja median yhteiskunnallista vaikutusta ja kulttuuripoliittista merkitystä.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen ja argumentoinnin tavat sekä retoriset tyylikeinot
- kielelliset ja visuaaliset keinot, joilla pyritään vaikuttamaan vastaanottajaan, esimerkiksi mainosteksteissä ja viihteessä
- ideologisesti värittyneet tekstit ja mielipiteen ja tutkimustiedon erot
- eri tieteenalojen näkökulmat ja ilmaisutavat sekä tiedonhankinta
- sananvapaus, sensuuri, lähdekritiikki, mediakritiikki, tekijänoikeudet ja plagiointi
- kieli, tyyli ja sisältö vaikuttavan kirjallisuuden keinoina
- keskustelun, argumentoinnin ja kannanoton suulliset ja kirjalliset harjoitukset

MO5 Teksti ja konteksti

Kurssilla tarkastellaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erilajisia ja -tyylisiä tekstejä, jotka liittyvät erilaisiin asiayhteyksiin ja prosesseihin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä maantieteellisestä, kielellisestä ja historiallisesta näkökulmasta, erilaisissa historiallisissa ja kulttuurisissa yhteyksissä ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- kehittää ja laajentaa omia suullisia ja kirjallisia ilmaisutapojaan
- tuntee pohjoismaista kirjallisuutta ja pohjoismaisia tekstejä ja kirjailijoita
- tuntee maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja ja osaa sijoittaa ne kulttuurikontekstiin.

Keskeiset sisällöt

- eri aikakausiin, paikkoihin ja kulttuureihin sijoittuvien tekstien lukeminen ja tarkastelu erilaisen ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä menneisyyden että nykyajan kontekstissa
- tyylin ja kielen ainesten vaikutus tekstiin
- maailmankirjallisuuden keskeisiä teoksia, etenkin pohjoismaista kirjallisuutta, ja kontekstuaalinen näkökulma kirjallisuuteen
- kirjallisuusaiheinen kirjoitus- tai puhetehtävä, esimerkiksi puheenvuoro, essee tai draama

MO6 Nykyajan kertomuksia

Kurssilla käsitellään nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten näkökulmasta. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutusetiikasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee nykykulttuurin ilmaisutapoja ja ilmiöitä sekä tekstilajeja
- syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä koko kulttuurissa
- syventää käsitystään kertomuksellisuudesta kulttuurien keskeisenä ilmaisutapana
- tuntee maailman ja Suomen nykykirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja
- oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaisia kulttuurin ja kielen ilmiötä, esimerkiksi kielen ja kirjallisuuden muuttuminen digitaalisessa ympäristössä, kieli ja identiteetti
- monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi teatteri, elokuva, kuvataide, tv-sarjat, pelit ja muut mediatekstit
- klassiset kertomukset ja niiden uudet muodot, kuten myytit, sadut ja klassikot, intertekstuaalisuus
- ulkomaisen ja suomalaisen nykykirjallisuuden lukeminen ja tulkinta
- pohtivien tekstien tuottaminen kurssin teemoista
- kielenhuoltoa kirjoittamisen yhteydessä
- dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka, esimerkiksi sosiaalisessa mediassa

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MO7 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuksen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä. Opiskelijalle voidaan tarjota mahdollisuus osallistua toisen asteen puheviestintätaitojen päättökokeeseen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan suullisesta vuorovaikutuksesta, retorisista keinoista, vuorovaikutussuhteista ja -malleista
- syventää käsitystään vuorovaikutussuhteiden rakentumisesta, ylläpitämisestä ja jännitteistä
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää rohkeutta ilmaista itseään sekä yksin että ryhmässä
- tunnistaa, osaa analysoida ja käyttää sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden tyypilliset mallit ja vaikuttavat tekijät
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta ja arviointi
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- arjen vuorovaikutustilanteet
- esiintymisen ja argumentoinnin harjoittelu neuvottelussa, kokouksessa, erilaisissa keskusteluissa ja väittelyissä
- suullinen esitys ja ryhmäviestintä
- puheviestinnän kulttuurisidonnaiset, etenkin suomenruotsalaiset ja ruotsalaiset erityispiirteet

MO8 Kirjoittamistaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja kehittää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuuria ja yhteiskuntaa käsitteleviin mediakeskusteluihin ja oppii erittelemään niitä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstin tuottamistaitojaan, jotka liittyvät oman tekstin näkökulman valintaan, aiheen käsittelyyn, lähteiden valintaan, ajattelun itsenäisyyteen ja ilmaisun omaäänisyyteen
- osaa valmistella sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään yhtenäistä ja johdonmukaista tekstiä
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään, arvioimaan ja tarkastelemaan kriittisesti ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa tekstiä.

Keskeiset sisällöt

- tekstien jäsentely, muokkaaminen ja viimeistely, palautteen antaminen, yhdessä kirjoittaminen ja tekstien jakaminen
- ymmärrettävien, johdonmukaisten ja yhtenäisten tekstien tuottaminen ja erittely oikeakielisyyden näkökulmasta
- kirjoittaminen monipuolisen aineiston pohjalta
- mediatekstien tuottaminen ja erittely

MO9 Lukutaitojen syventäminen

Opiskelija syventää taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Opiskelija kehittää kriittistä lukutaitoaan, pohtivaa ajatteluaan ja kulttuuritaitojaan ja innostuu lukemaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea ja tulkita erilaisia tekstejä analyyttisesti, kriittisesti, luovasti ja eläytyen
- syventää käsitystään tekstien monimuotoisuudesta, monilukutaidoista, tekstilajeista sekä tekstien ominaisuuksista ja erityispiirteistä
- löytää lukemisen kautta uusia tapoja ajatella kriittisesti, luovasti ja pohtivasti
- varmentaa lukutaitoaan ja monipuolistaa lukustrategioitaan.

Keskeiset sisällöt

- tekstitiedon, -analyysin ja -käsitteiden syventäminen kielen, kirjallisuuden, kuvien ja mediatekstien erittelyssä, tulkinnassa ja kriittisessä tarkastelussa
- monimuotoisten fiktiivisten ja faktatekstien lukeminen ja tulkinta eri näkökulmista
- erilaiset lukustrategiat ja -tekniikat, etenkin pitkien tekstien lukemisessa
- tekstikokonaisuuksien kuten esseiden, romaanien ja oppiaineen alaan kuuluvien asiatekstien lukeminen
- luovaa kirjoittamista kirjallisuuden pohjalta

5.3.3 Saamen kieli ja kirjallisuus –oppimäärä

Saamen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää saamen kielen taitoa, moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä erityisesti saamenkielisen kirjallisuuden ja saamelaisen kulttuurin tuntemusta. Opetuksessa otetaan huomioon saamen kieli maan alkuperäiskansan kielenä ja opetuskielenä. Opetus syventää opiskelijan käsitystä siitä, mikä merkitys kielitaidolla, kielitietoisuudella, omilla kielillä ja kulttuurilla on yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetus vahvistaa saamelaisten historian ja kulttuuriperinnön tuntemusta sekä avartaa opiskelijoiden käsitystä kirjallisuudesta ja kulttuurista. Hyvät kieli- ja vuorovaikutustaidot ovat merkityksellisiä työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustumaan mahdollisuuksiin jatkaa saamen kielen opintoja korkea-asteella.

Opetuksessa toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun yleiskielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan saamenkielisiä kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Tekstikokonaisuuksia luetaan ja kirjoitetaan sekä yksin että yhdessä.

Opetuksen tavoitteet

Saamen kielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa saamen kielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen
- syventää ja monipuolistaa tietojaan kielestä, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä ja tekstikokonaisuuksia tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista

- monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista, niihin liittyvistä vuorovaikutusilmiöistä ja -taidoista sekä vuorovaikutusetiikasta
- hallitsee kirjoitetun saamen kielen normit ja rakenteen, ymmärtää kirjakielen tarpeellisuuden ja tutustuu eri maissa puhuttaviin saamen kieliin sekä ymmärtää oman asemansa saamen kielen säilyttäjänä
- syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoitusperiä sekä etsiä ja valikoida tilanteeseen sopivan tietolähteen
- ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia, käyttää lähteitä oikein ja hallitsee lähdeviittaukset
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla oppimäärän osa-alueilla
- tuntee saamelaisten historiaa ja syventää tietojaan saamelaisten aineellisesta ja aineettomasta kulttuuriperinnöstä
- nauttii kielestä ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta.

Arviointi

Saamen kielen ja kirjallisuuden oppimäärän arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

PAKOLLISET KURSSIT

ÄIS1 Tekstit ja vuorovaikutus

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyy. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, kirjoittajana ja tekstien tulkitsijana erilaisissa ympäristöissä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hahmottamaan tekstejä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta, lukemisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisena, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana
- lisää tietojaan ja taitojaan puheesta ja ryhmäviestinnästä.

Keskeiset sisällöt

- oman viestijäkuvan kehittyminen puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit ja niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, tekstien tavoitteen, kontekstin, sisällön, rakenteen, näkökulmien, merkityssuhteiden erittely ja tiedon soveltaminen omaan ilmaisuun
- tekstien monimuotoisuus, erityisesti mediatekstit ja kuvat mediassa
- tekstien moniäänisyys
- proosan erittely ja tulkinta: fiktiiviset ja faktatekstit
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- tekstien referointi, kommentointi ja aineiston pohjalta kirjoittaminen sekä yhdessä kirjoittaminen
- sana- ja ilmaisuvarannon kehittäminen

- ryhmäviestintätaidot ja ryhmädynamiikka tavoitteellisessa ryhmäkeskustelussa

ÄIS2 Kieli, kulttuuri ja identiteetti

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kieli- ja tekstitietoisuuttaan sekä ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yhteiskunnallisen, yksilöllisen, yhteisöllisen ja merkityksiä rakentavan tehtävän
- oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja käyttämään kieliopillisia käsitteitä tekstejä eritellessään
- ymmärtää oman äidinkielen aseman muiden saamen kielten ja maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen
- ymmärtää Suomen kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden, äidinkielen ja kielitaidon sekä tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen
- oppii suunnittelemaan, muokkaamaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä, antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan puhe- ja kirjoitustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys identiteetin rakentamisessa
- kielen rakenteiden ja muiden merkityksiä rakentavien ilmaisutapojen analyysi
- saamen kielten vertailu muihin kieliin, kielen vaihtelu ja muuttuminen, kirjakielen normit, kehittäminen ja ohjailu, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys, kielten elinvoimaisuus

- kurssin teemaan liittyviä fiktiivisiä ja faktatekstejä
- kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaus ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

ÄIS3 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

Opiskelijan käsitys saamenkielisestä kirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä monipuolistuu. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kirjallisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti ja nauttimaan kirjallisuudesta sen eri muodoissaan. Opiskelija oppii juhlistamaan myös arjessa saamelaisten aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä analyyttisesti ja eläytyen
- syventää käsitystään kirjallisuudesta ja sen vaikutuskeinoista
- monipuolistaa taitoaan eritellä ja tulkita kirjallisuutta sopivaa käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen ja oppii perustelemaan tulkintaansa
- oppii tuntemaan saamelaisten historiaa ja syventää tietojaan saamelaisten aineellisesta ja aineettomasta kulttuuriperinnöstä
- oppii ymmärtämään kielen poeettista luonnetta
- syventää ryhmäviestintätaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden lajit sekä niiden moninaisuus ja muuttuvuus
- monitulkintaisuus, kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kirjallisuudessa ja omissa teksteissä
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta
- monimuotoisten tekstien kerronnan ja ilmaisun tarkastelua, esimerkiksi musiikin, teatterin, elokuvan ja taidekuvien erittelyä ja tulkintaa

- kirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen
- saamelaisten tuottaman tai saamelaisista kertovan kirjallisuuden ja muun taiteen tarkastelua ja arviointia ryhmätaitojen näkökulmasta

ÄIS4 Tekstit ja vaikuttaminen

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmasta. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- osaa perustella niin kirjoittajana kuin puhujanakin monipuolisesti näkemyksiään
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja esimerkiksi ideologisista ja eettisistä lähtökohdista
- osaa tarkastella kirjallisuuden, muun taiteen ja median yhteiskunnallista vaikutusta ja kulttuurista merkitystä, myös saamelaisen kulttuurin näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen ja argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, tiedonhankinta ja -hallinta, viestinnän eettisyys
- sananvapaus, sensuuri, lähdekritiikki, tekijänoikeudet, mediakritiikki
- kantaa ottavan ja vaikuttavan kauno- ja tietokirjallisuuden keinoja ja lajeja
- argumentointitaidot, kantaa ottavien kirjoitusten ja puheenvuorojen harjoittelu

ÄIS5 Teksti ja konteksti

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityylisiä ja -lajisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden maantieteellisissä, kielellisissä, ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- kehittää ja laajentaa omia suullisia ja kirjallisia ilmaisutapojaan
- tuntee saamelaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta
- osaa sijoittaa suomalaisen kaunokirjallisuuden teoksia kulttuurikontekstiinsa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajan että nykyajan kontekstissa
- tyylin vaikutus tekstiin, kielenhuoltoa tyylin näkökulmasta
- saamenkielisiä teoksia, saamelaiskirjailijoiden teoksia tai suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia saamelaisen kulttuurin näkökulmasta
- sana- ja ilmaisuvarannon kehittämistehtäviä
- kirjallisuusaiheisia kirjoitus- ja puhetehtäviä, esimerkiksi puheenvuoro, draama, essee

ÄIS6 Nykykulttuuri ja kertomukset

Opiskelija oppii tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Opiskelijan käsitys saamelaisesta ja suomalaisesta nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta syvenee. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutusetiikasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy ajankohtaisiin teksteihin ja ilmiöihin
- syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä kulttuurissa
- syventää käsitystään kertomuksista kulttuurien keskeisenä ilmiönä ja kerronnan ja ilmaisun keinoista
- tuntee saamelaisen ja suomalaisen nykykirjallisuuden ja -kulttuurin keskeisiä teoksia ja teemoja
- oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- kieli ja tekstit kulttuurisina ilmiöinä ja identiteetin rakennusaineena
- ajankohtaisia kielen ja kulttuurin ilmiöitä, esimerkiksi sanaston uudistuminen, kielen elvytys ja kielen tulevaisuus
- kertomukset ja kertomuksellisuus saamelaisessa suullisessa perinteessä, kauno- ja tietokirjallisuudessa ja muussa kulttuurissa, erityisesti mediassa
- monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi laululyriikka, teatteri, mediatekstit, elokuvat, pelit, kuvat
- saamelaisuus, nykykulttuuri ja identiteetti
- saamelaisasioiden yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinot ja toimijat
- puhe- ja kirjoitustehtäviä kurssin teemoista sekä kielenhuoltoa
- dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

ÄIS7 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe-

ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöistä
- syventää käsitystään vuorovaikutussuhteiden rakentumisesta, ylläpitämisestä ja jännitteistä
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää viestintärohkeuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- arjen vuorovaikutustilanteet
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat sekä argumentointitaidot niissä
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä

ÄIS8 Kirjoittamistaitojen syventäminen

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuurin, median ja yhteiskunnallisen keskustelun aiheisiin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- varmentaa taitoaan valmistella sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa tekstiä.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen ja viimeistely palautteen perusteella sekä yhdessä kirjoittaminen, tekstien jakaminen
- tekstien ymmärrettävyyden, havainnollisuuden ja eheyden harjoittelua sekä kielenhuoltoa
- monipuoliseen ja monimuotoiseen aineistoon perustuva kirjoittaminen
- mediatekstien tuottamista ja analyysia

ÄIS9 Lukutaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä, ominaisuuksista ja tekstilajeista
- varmentaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä lukustrategioitaan

- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista.

Keskeiset sisällöt

- tekstitiedon ja -analyysin syventäminen, kielen, kirjallisuuden, kuvan ja median käsitteiden käyttö tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- tekstikokonaisuuksien lukeminen, esimerkiksi kaunokirjallisten tekstien ja tietotekstien lukeminen
- fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien analysointia eri näkökulmista

5.3.4 Romanikieli ja kirjallisuus –oppimäärä

Romanikieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää romanikielen taitoa, moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä lisätä opiskelijoiden tietoisuutta Suomen romanikielen uhanalaisuudesta ja sen asemasta vähemmistökielenä. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetus vahvistaa romanien historian ja kulttuuriperinnön tuntemusta sekä avartaa opiskelijoiden käsitystä kirjallisuudesta ja kulttuurista. Hyvät kieli- ja vuorovaikutustaidot ovat merkityksellisiä työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustumaan mahdollisuuksiin jatkaa romanikielen opintoja korkea-asteella.

Opetuksessa toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun yleiskielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan romanikielisiä kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Tekstikokonaisuuksia luetaan ja kirjoitetaan sekä yksin että yhdessä.

Opetuksen tavoitteet

Romanikielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa romanikielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen
- syventää ja monipuolistaa tietojaan kielestä, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä
- syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä ja tekstikokonaisuuksia tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista

- monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista, niihin liittyvistä vuorovaikutusilmiöistä ja -taidoista sekä vuorovaikutusetiikasta
- hallitsee kirjoitetun romanikielen normit ja rakenteen, ymmärtää kirjakielen tarpeellisuuden ja tutustuu eri puolilla maailmaa puhuttaviin romanikielen murteisiin sekä ymmärtää oman asemansa romanikielen säilyttäjänä
- syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoitusperiä sekä etsiä ja valikoida tilanteeseen sopivan tietolähteen
- ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia, käyttää lähteitä oikein ja hallitsee lähdeviittaukset
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla oppimäärän osa-alueilla
- tuntee romanien historiaa ja syventää tietojaan romanien aineellisesta ja aineettomasta kulttuuriperinnöstä
- nauttii kielestä ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta.

Arviointi

Romanikielen ja kirjallisuuden oppimäärän arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, tekstien tuottajana ja tulkitsijana.

PAKOLLISET KURSSIT

ÄIR1 Tekstit ja vuorovaikutus

Opiskelijan käsitys monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyy. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana ja kirjoittajana erilaisissa ympäristöissä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hahmottamaan tekstejä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta, lukemisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisena, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana
- lisää tietojaan ja taitojaan puheesta ja ryhmäviestinnästä.

Keskeiset sisällöt

- oman viestijäkuvan kehittyminen puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit ja niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, tekstien tavoitteen, kontekstin, sisällön, rakenteen, näkökulmien, merkityssuhteiden erittely ja tiedon soveltaminen omaan ilmaisuun
- tekstien monimuotoisuus, erityisesti mediatekstit ja kuvat mediassa
- tekstien moniäänisyys
- proosan erittely ja tulkinta: fiktiiviset ja faktatekstit
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset

- tekstien referointi, kommentointi ja aineiston pohjalta kirjoittaminen sekä yhdessä kirjoittaminen
- sana- ja ilmaisuvarannon kehittäminen
- ryhmäviestintätaidot ja ryhmädynamiikka tavoitteellisessa ryhmäkeskustelussa

ÄIR2 Kieli, kulttuuri ja identiteetti

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kieli- ja tekstitietoisuuttaan sekä ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yhteiskunnallisen, yksilöllisen, yhteisöllisen ja merkityksiä rakentavan tehtävän
- oppii ymmärtämään kielen rakenteita ja käyttämään kieliopillisia käsitteitä tekstejä eritellessään
- ymmärtää Suomen romanikielen aseman muualla käytettyjen romanikielen murteiden ja maailman kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen
- ymmärtää Suomen kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden, äidinkielen ja kielitaidon sekä tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen
- oppii suunnittelemaan, muokkaamaan ja laatimaan puhuttuja ja kirjoitettuja asiatekstejä, antamaan ja vastaanottamaan palautetta sekä arvioimaan puhe- ja kirjoitustaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys identiteetin rakentamisessa
- kielen rakenteiden ja muiden merkityksiä rakentavien ilmaisutapojen analyysi

- romanikielen vertailu muihin kieliin, kielen vaihtelu ja muuttuminen, kirjakielen normit, kehittäminen ja ohjailu, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys, kielten elinvoimaisuus
- kurssin teemaan liittyviä fiktiivisiä ja faktatekstejä
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä romanien näkökulmasta
- kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaus ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen sekä palautteen antaminen ja vastaanottaminen

ÄIR3 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

Opiskelijan käsitys kirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä monipuolistuu. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kirjallisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti ja nauttimaan kirjallisuudesta sen eri muodoissaan. Opiskelija oppii juhlistamaan myös arjessa romanien aineellista ja aineetonta kulttuuriperintöä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä analyyttisesti ja eläytyen
- syventää käsitystään kirjallisuudesta ja sen vaikutuskeinoista
- monipuolistaa taitoaan eritellä ja tulkita kirjallisuutta sopivaa käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen ja oppii perustelemaan tulkintaansa
- oppii tuntemaan romanien historiaa ja syventää tietojaan romanien aineellisesta ja aineettomasta kulttuuriperinnöstä
- oppii ymmärtämään kielen poeettista luonnetta
- syventää ryhmäviestintätaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden lajit sekä niiden moninaisuus ja muuttuvuus
- monitulkintaisuus, kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kirjallisuudessa ja omissa teksteissä
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta
- monimuotoisten tekstien kerronnan ja ilmaisun tarkastelua, esimerkiksi musiikin, teatterin, elokuvan ja taidekuvien erittelyä ja tulkintaa
- kirjallisuuden pohjalta kirjoittaminen
- kotimaisen ja ulkomaisen romanien tuottaman tai romaneista kertovan kirjallisuuden ja muun taiteen tarkastelua ja arviointia ryhmätaitojen näkökulmasta

ÄIR4 Tekstit ja vaikuttaminen

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmasta. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- osaa perustella niin kirjoittajana kuin puhujanakin monipuolisesti näkemyksiään
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja esimerkiksi ideologisista ja eettisistä lähtökohdista
- osaa tarkastella kirjallisuuden, muun taiteen ja median yhteiskunnallista vaikutusta ja kulttuurista merkitystä, myös romanikulttuurin näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen ja argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot

- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, tiedonhankinta ja -hallinta, viestinnän eettisyys
- sananvapaus, sensuuri, lähdekritiikki, tekijänoikeudet, mediakritiikki
- kantaa ottavan ja vaikuttavan kauno- ja tietokirjallisuuden keinoja ja lajeja
- argumentointitaidot, kantaa ottavien kirjoitusten ja puheenvuorojen harjoittelu

ÄIR5 Teksti ja konteksti

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityylisiä ja -lajisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden maantieteellisissä, kielellisissä, ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- kehittää ja laajentaa omia suullisia ja kirjallisia ilmaisutapojaan
- tuntee romanikielisen, romanien kirjoittaman ja romaneista kertovan kirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta
- osaa sijoittaa suomalaisen kaunokirjallisuuden teoksia kulttuurikontekstiinsa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajan että nykyajan kontekstissa
- tyylin vaikutus tekstiin, kielenhuoltoa tyylin näkökulmasta
- romanikielisen, romanien kirjoittaman ja romaneista kertovan kirjallisuuden sekä suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia romanikulttuurin näkökulmasta
- sana- ja ilmaisuvarannon kehittämistehtäviä
- kirjallisuusaiheisia kirjoitus- ja puhetehtäviä, esimerkiksi puheenvuoro, draama, essee

ÄIR6 Nykykulttuuri ja kertomukset

Opiskelija oppii tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Opiskelijan käsitys nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta syvenee. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutusetiikasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy ajankohtaisiin teksteihin ja ilmiöihin
- syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä kulttuurissa
- syventää käsitystään kertomuksista kulttuurien keskeisenä ilmiönä ja kerronnan ja ilmaisun keinoista
- tuntee suomalaisen nykykirjallisuuden ja -kulttuurin keskeisiä teoksia ja teemoja erityisesti romanikulttuurin näkökulmasta
- oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- kieli ja tekstit kulttuurisina ilmiöinä ja identiteetin rakennusaineena
- ajankohtaisia kielen ja kulttuurin ilmiöitä, esimerkiksi sanaston uudistuminen, kielen elvytys ja kielen tulevaisuus
- kertomukset ja kertomuksellisuus romanien suullisessa perinteessä, suomalaisessa kauno- ja tietokirjallisuudessa ja muussa kulttuurissa, erityisesti mediassa
- monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi laululyriikka, teatteri, elokuva, mediatekstit, pelit, kuvat
- romanius, nykykulttuuri ja identiteetti
- romaniasioiden yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinot ja toimijat
- puhe- ja kirjoitustehtäviä kurssin teemoista sekä kielenhuoltoa
- dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

ÄIR7 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöistä
- syventää käsitystään vuorovaikutussuhteiden rakentumisesta, ylläpitämisestä ja jännitteistä
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää viestintärohkeuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- arjen vuorovaikutustilanteet
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat sekä argumentointitaidot niissä
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä

ÄIR8 Kirjoittamistaitojen syventäminen

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- varmentaa taitoaan valmistella sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa tekstiä.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen ja viimeistely palautteen perusteella sekä yhdessä kirjoittaminen, tekstien jakaminen
- tekstien ymmärrettävyyden, havainnollisuuden ja eheyden harjoittelua sekä kielenhuoltoa
- monipuoliseen ja monimuotoiseen aineistoon perustuva kirjoittaminen
- mediatekstien tuottamista ja analyysia

ÄIR9 Lukutaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja sekä puhuen että kirjoittaen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä, ominaisuuksista ja tekstilajeista
- varmentaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä lukustrategioitaan
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista.

Keskeiset sisällöt

- tekstitiedon ja -analyysin syventäminen, kielen, kirjallisuuden, kuvan ja median
- käsitteiden käyttö tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- tekstikokonaisuuksien lukeminen, esimerkiksi kaunokirjallisten ja tietotekstien lukeminen
- fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien analysointia eri näkökulmista

5.3.5 Viittomakieli ja kirjallisuus –oppimäärä

Viittomakieli ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää viittomakielen taitoa, moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetuksessa otetaan huomioon suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen asema Suomen vähemmistökielinä. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetus vahvistaa viittomakielisten historian ja kulttuuriperinnön tuntemusta sekä avartaa opiskelijoiden käsitystä kirjallisuudesta ja kulttuurista. Hyvät kieli- ja vuorovaikutustaidot ovat merkityksellisiä työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustumaan mahdollisuuksiin jatkaa viittomakielen opintoja korkeaasteella.

Opetuksessa toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: tekstien tutkiminen ja tuottaminen, vuorovaikutus, tekstit ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään viitotun kielen hallintaa, näkemystä viittomakielen voimavaroista ja erityispiirteistä ja vahvistetaan viittomakielistä ajattelua. Teksti- ja vuorovaikutustaitoja kehitetään monipuolisesti. Kaunokirjallisia ja muita tekstejä käsitellään kunkin kurssin näkökulmasta muun muassa draaman toimintamuotoja käyttäen.

Opetuksen tavoitteet

Viittomakielen ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- syventää ja monipuolistaa viittomakielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan niin, että hän pystyy tavoitteelliseen ja tarkoituksenmukaiseen itsensä ilmaisemiseen ja vuorovaikutukseen
- syventää ja monipuolistaa tietojaan kielestä, kauno- ja tietokirjallisuudesta, mediasta sekä vuorovaikutuksesta ja osaa hyödyntää niihin liittyviä käsitteitä

- syventää monilukutaitoaan siten, että hän osaa eritellä, tulkita, arvioida, hyödyntää ja tuottaa erilaisia tekstejä ja tekstikokonaisuuksia tietoisena niiden tavoitteista ja konteksteista
- monipuolistaa vuorovaikutusosaamistaan siten, että osaa eritellä ja arvioida erilaisia vuorovaikutustilanteita ja -suhteita tietoisena niiden konteksteista, niihin liittyvistä vuorovaikutusilmiöistä ja -taidoista sekä vuorovaikutusetiikasta
- hallitsee viittomakielen normit ja rakenteen sekä ymmärtää viitotun kielen monimuotoisuuden suhteessa puhuttuihin ja kirjoitettuihin kieliin
- syventää kielen ja kirjallisuuden tuntemustaan ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään ja rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa kriittisesti arvioida erilaisia tietolähteitä, tiedon luotettavuutta, käyttökelpoisuutta ja tarkoitusperiä sekä etsiä ja valikoida tilanteeseen sopivan tietolähteen
- ymmärtää ja noudattaa tekijänoikeuksia, käyttää lähteitä oikein ja hallitsee lähdeviittaukset
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti kaikilla oppimäärän osa-alueilla
- tuntee viittomakielisten historiaa ja kulttuuriperintöä
- nauttii kielestä ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta.

Arviointi

Viittomakielen ja kirjallisuuden oppimäärän arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi tallennetut, valmistellut ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään viestijänä sekä tekstien tulkitsijana ja tuottajana.

PAKOLLISET KURSSIT

ÄIV1 Tekstit ja vuorovaikutus

Opiskelijan käsitys kielestä, monimuotoisista teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen taitonsa tulkita ja tuottaa tekstejä sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyy. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kielen tuottajana ja vastaanottajana erilaisissa viestintäympäristöissä. Opiskelija harjaantuu erittelemään ja tulkitsemaan tekstien merkityksiä, rakenteita, kieltä ja konteksteja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii hahmottamaan tekstejä merkityksiä rakentavina kokonaisuuksina
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- monipuolistaa käsitystään kielen tuottamisesta ja vastaanottamisesta vuorovaikutuksellisena, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana
- lisää tietojaan ja taitojaan ryhmäviestinnästä.

Keskeiset sisällöt

- oman viestijäkuvan kehittyminen tuottajana ja vastaanottajana
- tekstin käsite ja tekstilajit: kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit ja niiden yhdistelmät
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, tekstien tavoitteen, kontekstin, sisällön, rakenteen, näkökulmien, merkityssuhteiden erittely ja tiedon soveltaminen omaan ilmaisuun
- monimuotoiset tekstit, erityisesti mediatekstit ja kuvat mediassa
- proosan erittely ja tulkinta: fiktiiviset ja faktatekstit
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- tekstien referointi, kommentointi ja aineiston pohjalta tuottaminen sekä yhdessä tuottaminen
- tavoitteellinen ryhmäviestintätehtävä, ryhmädynamiikka, kasvokkainen ja välineellinen viestintä

ÄIV2 Kieli, kulttuuri ja identiteetti

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- lisää kieli- ja tekstitietoisuuttaan sekä ymmärtää kielen ja kirjallisuuden yhteiskunnallisen, yksilöllisen, yhteisöllisen ja merkityksiä rakentavan tehtävän
- oppii suunnittelemaan, laatimaan, ilmaisemaan ja arvioimaan tekstejä ja välittämään sanomansa kuuntelijoille ja lukijoille tavoitteiden mukaisesti
- ymmärtää suomalaisen ja suomenruotsalaisen viittomakielen aseman muiden kielten joukossa sekä kulttuurikontaktien vaikutuksen
- ymmärtää Suomen kulttuurisen ja kielellisen moninaisuuden, äidinkielen ja kielitaidon sekä tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen
- oppii arvioimaan omia vuorovaikutustaitojaan ja laatimaan suunnitellun viitotun esityksen sekä antamaan ja vastaanottamaan palautetta.

Keskeiset sisällöt

- kielen, kirjallisuuden ja kulttuurin merkitys identiteetin rakentamisessa
- merkityksiä rakentavat kielelliset ja muut ilmaisutavat teksteissä, viittomakielen piirteet ja rakenteet ja niiden analyysi
- viittomakielen vertailu muihin kieliin, kielen vaihtelu ja muuttuminen, viittomakielen normit, kehittäminen ja ohjailu, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys, kielten elinvoimaisuus
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen; ideointi, suunnittelu, aiheen rajaus ja näkökulman valinta, palautteen antaminen ja vastaanottaminen

ÄIV3 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä monipuolistuu. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kirjallisia tekstejä ja nauttimaan kirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tulkitsemaan fiktiivisiä tekstejä analyyttisesti ja eläytyen
- syventää käsitystään kirjallisuudesta ja sen vaikutuskeinoista
- monipuolistaa taitoaan eritellä ja tulkita kirjallisuutta sopivaa käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen ja oppii perustelemaan tulkintaansa
- oppii tuntemaan viittomakielen historiaa ja syventää tietojaan viittomakielisestä kulttuuriperinnöstä
- oppii ymmärtämään kielen poeettista luonnetta
- syventää ryhmäviestintätaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kirjallisuuden lajit sekä niiden moninaisuus ja muuttuvuus
- monitulkintaisuus, kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kirjallisuudessa ja omissa teksteissä
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta
- monimuotoisten tekstien kerronnan ja ilmaisun tarkastelua, esimerkiksi teatterin, elokuvan, taidekuvien ja audiovisuaalisten tekstien erittelyä ja tulkintaa
- omien tulkintojen jakaminen ja niistä keskusteleminen
- viittomakielinen fiktiivinen tuotos, esimerkiksi runo, dialogi, pienoisnäytelmä tai video

ÄIV4 Tekstit ja vaikuttaminen

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja sekä vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmasta. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kriittistä lukutaitoaan, erityisesti medialukutaitoaan
- osaa perustella niin tuottajana kuin vastaanottajana monipuolisesti näkemyksiään
- oppii tarkastelemaan ja arvioimaan tekstejä ja niiden välittämiä arvoja esimerkiksi ideologisista ja eettisistä lähtökohdista
- osaa tarkastella kirjallisuuden, muun taiteen ja median yhteiskunnallista vaikutusta ja kulttuurista merkitystä, myös viittomakielisen kulttuurin näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- vaikuttamisen ja argumentoinnin tavat sekä retoriset keinot
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- tekstien ideologisuuden tunnistaminen, mielipiteen ja tutkimustiedon erot, tiedonhankinta ja -hallinta, viestinnän eettisyys
- sananvapaus, sensuuri, lähdekritiikki, tekijänoikeudet, mediakritiikki
- kantaa ottavan ja vaikuttavan kirjallisuuden keinoja ja lajeja
- argumentointitaidot, kantaa ottavien kirjoitusten ja puheenvuorojen harjoittelu

ÄIV5 Teksti ja konteksti

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityylisiä ja -lajisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden maantieteellisissä, kielellisissä, ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- kehittää ja laajentaa omaa ilmaisutapaansa
- tuntee viitotun kirjallisuuden, viittomakielisiin liittyvän kirjallisuuden ja suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä tekstin ilmestymisajan että nykyajan kontekstissa
- viitotun kirjallisuuden ja viittomakielisiin liittyvän kirjallisuuden sekä suomalaisen kirjallisuuden keskeisiä teoksia kulttuurisen kontekstin näkökulmasta
- tyylin vaikutus tekstiin: eri tyylien, lajien ja kontekstien mukaista tekstien tuottamista
- kirjallisuusaiheisia tehtäviä, esimerkiksi esitelmä, draama, paneeli

ÄIV6 Nykykulttuuri ja kertomukset

Opiskelija oppii tarkastelemaan nykykulttuurin ilmiöitä erityisesti kertomusten ja kertomuksellisuuden näkökulmasta. Opiskelijan käsitys suomalaisesta ja viittomakielisestä nykykulttuurista ja sen moninaisuudesta syvenee. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutusetiikasta.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy ajankohtaisiin teksteihin ja ilmiöihin
- syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä kulttuurissa
- syventää käsitystään kertomuksista kulttuurien keskeisenä ilmiönä ja kerronnan ja ilmaisun keinoista
- tuntee suomalaisen nykykirjallisuuden ja -kulttuurin keskeisiä teoksia ja teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana
- oppii toimimaan eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- kieli ja tekstit kulttuurisina ilmiöinä ja identiteetin rakennusaineena
- ajankohtaisia kielen ja kulttuurin ilmiöitä, esimerkiksi käsite- ja viittomavarannon uudistuminen, kielen tulevaisuus
- kertomukset ja kertomuksellisuus kauno- ja tietokirjallisuudessa ja mediassa sekä esimerkiksi elokuvissa ja tv-sarjoissa
- monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi teatteri, mediatekstit, elokuvat, pelit, kuvat
- nykykirjallisuuden konteksteja ja lukutapoja
- nykykulttuuri ja identiteetti
- viittomakielisen yhteisön vaikuttamisen keinot ja toimijat
- pohtiva teksti kurssin teemoista
- dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

ÄIV7 Vuorovaikutustaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen luonteesta, ominaispiirteistä ja viestinnästä
- syventää käsitystään vuorovaikutussuhteiden rakentumisesta, ylläpitämisestä ja jännitteistä
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää viestintärohkeuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- tunnistaa ja osaa analysoida sekä puhujan tai viittojan että sanoman luotettavuuteen vaikuttavia tekijöitä
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja eri näkökulmista.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- viitottujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi
- kielellinen ja ei-kielellinen viestintä
- arjen vuorovaikutustilanteet
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja menettelytavat sekä argumentointitaidot niissä
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu
- puhutun ja viitotun viestinnän kulttuurisia piirteitä

ÄIV8 Tekstin tuottamistaitojen syventäminen

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä, erityisesti asiatyylisiä laajoja aineistopohjaisia tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun

omaäänisyydessä
- varmentaa taitoaan valmistella sisällöltään, rakenteeltaan ja tyyliltään ehyttä ja johdonmukaista tekstiä
- kykenee käsittelemään teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa tekstiä.

Keskeiset sisällöt

- viitotun tekstin rakentamisen varmentaminen, erityisesti muokkaaminen ja viimeistely palautteen perusteella, yhdessä tuottaminen
- tekstien ymmärrettävyyden, havainnollisuuden ja eheyden harjoittelu
- monipuoliseen ja monimuotoiseen aineistoon perustuva tekstin tuottaminen
- mediatekstien tuottamista ja analyysia

ÄIV9 Lukutaitojen syventäminen viitotussa kielessä

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee. Opiskelija harjaantuu tuottamaan tekstien tulkintoja eri tavoin.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan tutkia analyyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä, ominaisuuksista ja tekstilajeista
- varmentaa kriittistä ja kulttuurista lukutaitoaan sekä monipuolistaa tekstin tutkimisen tapoja
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä.

Keskeiset sisällöt

- tekstitiedon ja -analyysin syventäminen, kielen, kirjallisuuden, kuvan ja median käsitteiden käyttö tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- fiktiivisten ja faktatekstien sekä monimuotoisten tekstien analysointia eri näkökulmista
- tekstikokonaisuuksien tutkiminen, esimerkiksi esseiden, kauno- ja tietokirjallisuuden ja oppiaineen alaan kuuluvien tietotekstien analyysi

5.3.6 Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus –oppimäärä

Opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole suomi, ruotsi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä on opiskelijalle tarkoituksenmukainen, mikäli hänen suomen kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan suomen kielen taito ei opettajien arvion mukaan anna edellytyksiä suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii suomea suomenkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen suomen kielen taito oman äidinkielen rinnalle. Lukion suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun suomen kielen perusteiden hallintaan. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen suomen kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa suomi toisena kielenä -opetus vahvistaa opiskelijan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä.

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää suomen kielen moniluku- ja vuorovaikutustaitoja sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetuksessa otetaan huomioon suomen ja ruotsin kielen asema kansalliskielinä sekä suomen kielen asema ja velvoitteet Suomen enemmistökielenä ja pääasiallisena opetuksen kielenä. Opetus syventää opiskelijan käsitystä kielitaidon, kielitietoisuuden, omien kielten ja kulttuurien merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteisöille. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa.

Suomen kieli on sekä opetuksen kohde että väline muiden oppiaineiden opiskelussa. Kielen ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on merkityksellistä jatkoopintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta. Kursseilla toteutetaan oppimäärän sisäistä integraatiota: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoit-

teisiin ja sisältöihin siten, että tietojen ja taitojen opiskelu on jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun kielen hallintaa ja teksti-, puhe- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä kunkin kurssin näkökulmasta. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta sekä tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa suomen kielen opintoja korkea-asteella.

Opetuksen tavoitteet

Suomi toisena kielenä ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää suomen kielen taitoaan sekä monipuolistaa teksti- ja vuorovaikutustaitojaan siten, että pystyy käyttämään niitä ajattelun, oppimisen, vuorovaikutuksen ja vaikuttamisen välineenä
- osaa ja rohkenee ilmaista itseään ymmärrettävästi erilaisissa arkielämän ja opiskelun vuorovaikutustilanteissa
- syventää monilukutaitoaan siten, että kykenee tuottamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti eri tieteenalojen tekstejä sekä kehittää taitoaan etsiä, valita, muokata ja välittää tietoa erilaisista lähteistä
- havaitsee kielen vaihtelun puhujan, tilanteen ja alueen mukaan ja laajentaa tietojaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista ja työnjaosta
- vakiinnuttaa suomen kielen rakenteiden hallintaa ja tulee entistä tietoisemmaksi suomen kielen erityispiirteistä omaan kieleensä tai muihin kieliin verrattuna
- oppii ymmärtämään toisen kielen oppimisprosessia, pystyy tarkkailemaan omaa kielitaitoaan ja arvioimaan edistymistään, haluaa kehittää kielitaitoaan sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa ja osaa hyödyntää siinä erilaisia tapoja ja välineitä
- syventää kauno- ja tietokirjallisuuden tuntemusta ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään sekä rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa kaikilla oppimäärän osa-alueilla

- nauttii kielestä, kirjallisuudesta ja kulttuurista ja arvostaa niiden monimuotoisuutta
- osaa pohtia monikielisyyttään, ymmärtää tiedon- ja tieteenalojen kielen merkityksen, ja hänen käsityksensä kielen merkityksestä oppimisessa syvenee.

Arviointi

Jos opiskelijan oppimääräksi on valittu suomi toisena kielenä ja kirjallisuus, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan huolimatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaista opetusta vai ei tai onko lukio voinut tarjota vain osan suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kursseista. Suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kursseihin, ja niiltä saatu arvosana siirtyy suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi. Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat suomen kielen ja kirjallisuuden kurssit siinä määrin kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten kurssien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Arviointi kohdistuu oppimäärän yleisistä tavoitteista johdettuihin kurssikohtaisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi, henkilökohtainen tavoitteenasettelu, itsearviointi, vertaisarviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset, suulliset ja mahdolliset muut tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, osallistavaa, kannustavaa ja itsearviointiin ohjaavaa. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, kirjoittajana ja tekstien tulkitsijana.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Kurssit 1-4 suoritetaan mieluiten numerojärjestyksessä ja kurssit 5 ja 6 voidaan suorittaa myös järjestyksessä 6 ja 5.
S2-kursseja voi korvata ÄI-kursseilla. Joissakin tapauksissa tämä voi olla suositeltavaa.

PAKOLLISET KURSSIT

S21 Tekstit ja vuorovaikutus

Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyy. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä. Hän osaa käyttää luontevasti ja monipuolisesti suomen kielen keskeisiä rakenteita.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden ilmaisutapoja
- oppii lukio-opinnoissa tarvittavan yleiskielisen esitystavan sekä kirjallisesti että suullisesti sekä monipuolistaa käsitystään kirjoittamisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisena, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmiönä
- oppii ymmärtämään sanaston muodostumiskeinoja
- vahvistaa suomen kielen perusrakenteiden hallintaa sekä oppii hahmottamaan tekstejä rakenteellisina kokonaisuuksina ja lähestymään niitä analyyttisesti
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä pystyy asettamaan tavoitteita suomen kielen opiskelulleen ja rohkaistuu suomen kielen käyttäjänä

- harjaantuu käyttämään ja soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhaussa sekä ymmärtää tiedon- ja tieteenalojen kielten merkityksen.

Keskeiset sisällöt

- lukion opiskelukulttuuri ja suomen kielen opiskelutekniikka sekä lukiokoulutuksen edellyttämiä viestintätaitoja puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- tekstin käsite ja tekstilajit (kertovat, kuvaavat, ohjaavat ja pohtivat tekstit) sekä erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia
- tekstikokonaisuuden rakentuminen, kirjoitusprosessi ja lukustrategiat
- erilaiset vuorovaikutustilanteet ja niissä kommunikointiin tarvittavaa sanastoa
- yleiskielen ja puhekielen eroavaisuuksia, kielen rekisterit ja erilaiset kielimuodot, suomen kielen sananmuodostuskeinot
- tiedonhankinnan ja arvioinnin taidot, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- suomen kielen keskeisten rakenteiden kertaus
- virke, lause, sanaluokat, verbi, predikaatti, aikamuodot, tapaluokat

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille sopivat monipuoliset opetusmenetelmät. Lähtökohtana menetelmien valinnassa on rohkaista opiskelijaa kielenkäyttäjänä ja auttaa opiskelijaa ottamaan haltuunsa lukion opiskelukulttuuri ja kielen opiskelutekniikka. Dialoginen oppiminen ja pienryhmät sopivat moniin harjoituksiin. Eri mediatekstien lukemista ja kuuntelemista harjoitellaan autenttisesti. Viestintätilanteisiin tutustutaan ryhmissä esimerkiksi haastatteluja tai videoita tekemällä. Tutkivan oppimisen menetelmin voidaan käsitellä esimerkiksi tekstityyppejä ja -lajeja.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii tuntemaan itseään kielen käyttäjänä ja saa kuvan itsestään kirjoittajana ja puhujana. Kurssin myötä kehittyvät kielen käsitteiden tunteminen sekä ajatusten, tunteiden ja asiasisältöjen ilmaiseminen kirjallisesti ja suullisesti. Kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta kehittyvät.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi on monipuolista ja kielen hallinnan kannalta kokonaisvaltaista. Opettajan kannustava palaute auttaa motivoitumaan ja kehittämään opiskelijan osaamista ja opiskelutaitoja.

Vertaisarvioinnin ja itsearvioinnin avulla opiskelija saa kuvan siitä, miten hänen omat taitonsa suhteutuvat muun ikäryhmän osaamiseen.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

- *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*
- *Monilukutaito ja mediat*

S22 Kieli, kulttuuri ja identiteetti

Opiskelijan käsitys suomen kielen rakenteesta, kielen vaihtelusta ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa kielitaitoaan ja lisää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- ymmärtää suomen kielen rakenteellisen luonteen sekä syventää tietojaan kirjakielen perusnormeista ja osaa soveltaa niitä omia tekstejä tuottaessaan
- ymmärtää äidinkielen ja kielitaidon merkityksen ajattelun, vuorovaikutuksen ja identiteetin rakentamisen välineenä
- ymmärtää suomen kielen aseman maailman kielten joukossa
- vahvistaa käsitystään suomalaisuudesta
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan ja erityisesti puhe- ja vuorovaikutustaitojaan, kehittää tiedon- ja tieteenalojen kielten hallintaa sekä oppii laatimaan suunnitellun puhe-esityksen.

Keskeiset sisällöt

- kielen, vuorovaikutuksen, kirjallisuuden, kulttuurin ja median merkitys

- eri tekstilajien hallinnan syventäminen
- lauseen rakenne (subjekti, predikaatti, objekti, kongruenssi) ja lausetyypit sekä erilaisten lauseiden tehtävät
- suomen kielen vertailu omaan äidinkieleen ja muihin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys
- suomen kielen ominaispiirteet, kielen vaihtelu ja kielen kuvallisuus
- kielen rakenteiden vakiinnuttaminen ja kielenhuoltoa: muun muassa rektio, lauseiden ja kappaleiden sidosteisuus
- aineiston pohjalta kirjoittaminen ja kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaus ja näkökulman valinta, jäsentely, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- kuullun ymmärtämisen ja oman viestimisen harjoittelua
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen, kohdentaminen, havainnollinen esittäminen ja arviointi sekä palautteen antamisen ja vastaanottamisen harjoittelua

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Lukemalla ja kuuntelemalla opitaan koko kurssin ajan. Projektioppiminen sopii erityisesti prosessikirjoittamiseen. Kurssilla hyödynnetään digitaalista aineistoa.

Suullisen esityksen pitäminen mahdollistaa tekemällä ja kokemalla oppimisen. Tutkivaa ja dialogista oppimista voi hyödyntää puhe-esityksen työstämisessä.

Opettajan johdolla ja tutkivan oppimisen avulla tarkastellaan oman äidinkielen ja suomen kielen rakenne-eroja ja yhtäläisyyksiä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kyky erottaa eri tekstilajeja toisistaan vahvistuu. Kieli- ja kulttuuritietoisuus kasvaa. Opiskelija harjaantuu puheilmaisussa. Rohkeus esiintyä lisääntyy ja toisaalta ymmärrys siitä, miten esiintymiseen voi valmistautua.

Opiskelija ymmärtää prosessi- ja aineistokirjoittamisen perusteet. Laaja-alainen, tietoja yhdistelevä ajatteleminen kehittyy ja tietoteknologian hyödyntäminen ajattelun työkaluna vahvistuu. Kirjallinen ja suullinen viestintä paranevat.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi on monipuolista ja kielen hallinnan kannalta kokonaisvaltaista: arvioidaan kirjoittamista, vuorovaikutusta ja ymmärtävää lukemista ja kriittistä tiedon käsittelyä.

Vertaispalautteen avulla puhe-esitysten arviointi tukee sekä esiintyvää opiskelijaa että kuuntelijoita. Positiivisen vertaispalautteen antaminen on tärkeää ja siihen opettajan tulee myös ohjata.

Arviointikeskusteluja voi käydä ryhmissä ja/tai opiskelijan ja opettajan välillä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

- *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*
- *Monilukutaito ja mediat*
- *Teknologia ja yhteiskunta*

S23 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä monipuolistuu. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä sekä suullisesti että kirjallisesti ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissaan.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan eritellä ja tulkita fiktiivisiä ja digitaalisia tekstejä sekä kuvia ja liikkuvaa kuvaa
- oppii vertailemaan suomalaisia ja oman kulttuurin tekstejä
- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä
- ymmärtää kielikuvien, vertausten, monitulkintaisten ilmausten sekä

idiomien merkityksen ja niiden kulttuurisidonnaisuuden
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- oppii ymmärtämään kielen poeettista käyttöä, esimerkiksi kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- syventää ryhmäviestintätietojaan ja -taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- yleiskuva suomalaisesta kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista
- kaunokirjallisuuden lajit ja niiden ominaispiirteitä
- kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kirjallisuudessa
- proosan, lyriikan ja draaman erittely ja tulkinta suullisesti ja kirjallisesti, myös verkossa
- suomalaisen kirjallisuuden keskeinen teos
- tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen ja -ilmiöiden näkökulmasta
- viestien tulkitsemista ja tuottamista
- kielen rakenteiden vakiinnuttaminen ja kielenhuoltoa: muun muassa pronominit, konjunktiot

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen sekä dialoginen oppiminen tukevat kirjallisuuden tulkintaa. Draama ja eläytyvä oppiminen sopivat esim. näytelmäkirjallisuuteen tutustumiseen. Hyödynnetään Helsingin tarjoamia kulttuurimahdollisuuksia, esim. teatterikäynnein.

Suomalaiseen kirjallisuuteen ja kulttuuriin voi tutusta monipuolisin menetelmin, esimerkiksi yhteisöllisen tiedon luomisen kautta, itsenäisesti opiskelemalla tai tutkimalla ja kokemalla. Oppimisprosessin tuloksena voi olla joko ryhmän tai yksilön lopputyö.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kirjallisuuden analyysin termit tulevat tutuiksi ja kirjallisuuden erittely- ja tulkintataidot kehittyvät. Vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen vahvistuvat esim.

kirjakeskustelujen yhteydessä. Kielen ja kulttuurin yhteyden tunnistaminen kehittyy. Kurssi edistää kykyä nähdä myös digitaaliset mediatekstit osana kirjallista kulttuuria. Oma kirjallinen maku ja ilmaisu kehittyvät.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin on oltava laaja-alaista. Esimerkiksi sähköisen alustan keskustelutyökalun avulla opiskelijat voivat arvioida toistensa lukupäiväkirjoja ja oppia palautteen antamista ja vastaanottamista vertaispalautteen avulla. Samalla opettaja voi arvioida koko oppimisprosessia. Kirjallisuusanalyysien termien käyttöä voidaan arvioida kokeen, esseen tai kirjakeskustelun yhteydessä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

- *Tiede ja taide kohtaavat*
- *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*
- *Monilukutaito ja mediat*

S24 Tekstit ja vaikuttaminen

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden kieltä ja vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen ja osallisuuden näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää erilaisia suullisia, kirjallisia ja multimodaalisia asiatekstejä, erityisesti mielipidetekstejä, syventää kriittistä lukutaitoaan ja oppii tarkastelemaan tekstien välittämiä arvoja
- oppii tunnistamaan, miten kielellä vaikutetaan
- osaa tarkastella myös kaunokirjallisuutta mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- osaa muodostaa ja ilmaista mielipiteitään perustellen
- syventää kielen perusrakenteiden hallintaa, erityisesti sijamuotojen merkitystehtäviä ja rektioita.

Keskeiset sisällöt

- kantaa ottavat tekstit, argumentaatio ja retoriikkaw
- asiatekstin analysointi- ja tulkintaharjoituksia, tiedon- ja tieteenalojen puhetavat ja näkökulmat, esimerkiksi virallinen ja epävirallinen viestintä, käsitteellinen ja konkreettinen kielenkäyttö ja lukion eri oppiaineiden kielenkäyttötapoja
- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- argumentoinnin keinot ja retoriset keinot, huumori, vaikuttaminen arjen vuorovaikutussuhteissa
- kaunokirjallisuus ja media (myös sosiaalinen media) vaikuttajana
- perustelemisen harjoittelemista sekä suullisesti että kirjallisesti
- ryhmäkeskustelutehtäviä sekä muita kommunikointiharjoituksia
- sananvapaus, sensuuri, tekijänoikeudet
- nominaalimuotojen ja lauseenvastikkeiden tarkastelua, rektio

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Ongelmalähtöinen sekä tutkiva oppiminen sopivat argumentoinnin ja retoristen keinojen harjoitteluun ja mielipidetekstin kirjoittamiseen. Tekstiä voi rakentaa myös itsenäisesti työskennellen ja tietoa etsien. Dialoginen oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä käyvät suullisen argumentoinnin oppimiseen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Mielipiteen ilmaiseminen ja perusteleminen suullisesti ja kirjallisesti yksin sekä ryhmässä tulevat tutuiksi. Kyky havaita retorisia keinoja ja argumentointia paranee, ja opiskelija oppii havaitsemaan, että olemme jatkuvasti myös vaikuttamisen kohteena. Syy- ja seuraussuhteiden tunteminen sekä loogisten päättelyketjujen ymmärtäminen kehittyvät. Itsenäisen työskentelyn hallitsemisen lisäksi vuorovaikutus ja yhteisössä toimiminen harjaantuvat. Tiedon, perusteluiden ja lähteiden arvioinnin kritiikki kasvaa ja lisäksi ympäristön havainnointi ja siihen vaikuttaminen tulevat tutummiksi. Opiskelija ymmärtää, mitä sananvapaudella tarkoitetaan.

Osaamisen arviointi

Kurssilla on useita selkeärajaisia arvioitavia tehtäviä, esimerkiksi mielipidekirjoitus, vastine, argumentaatioanalyysi ja väittelytehtävä. Opettaja voi arvioida opiskelijan argumentoinnin taitoja kirjallisissa ja suullisissa töissä monipuolisesti. Vertaispalautteen avulla opiskelija voi peilata omia taitojaan kurssikaverien taitoihin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

- *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*
- *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*
- *Teknologia ja yhteiskunta*
- *Tiede ja taide kohtaavat*
- Kulttuurientuntemus ja kansainvälisyys
- *Monilukutaito ja mediat*

S25 Teksti ja konteksti

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden piirteitä ja konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityylisiä ja -lajisia tekstejä.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä niiden konteksteissa ja jatkumoissa ja suhteessa muihin teksteihin, muun muassa erityisalojen tekstit
- oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- pystyy itsenäiseen tekstin tuottamisen prosessiin ja kehittää omaa ilmaisutapaansa
- oppii valmistelemaan suullisen esityksen kirjallisuuden pohjalta yksin tai ryhmässä
- tuntee suomalaisen kaunokirjallisuuden keskeisiä teoksia sekä teemoja

ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta
- vakiinnuttaa tieto- ja viestintäteknologista osaamistaan.

Keskeiset sisällöt

- tyylin aineksien vaikutus tekstiin
- abstraktin ja konkreettisen kielenkäytön sekä yleiskielen ja puhekielen erot
- tietokirjallisuus, etenkin essee, verkkotekstit ja multimodaaliset tekstilajit
- eläytyvää kirjoittamista ja kirjoittamista kirjallisuuden pohjalta
- kielenhuoltoa erityisesti tyylin näkökulmasta
- suullinen esitys, esimerkiksi esitelmä, puheenvuoro, draama, paneeli, keskustelu
- kielitilanteiden vaihtelu ja puheen variaatio

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Monet menetelmät ovat mahdollisia. Tekemällä ja kokeilemalla oppiminen tukevat opiskelijan luovaa kirjoitustyötä. Suullisten esitysten tueksi voidaan ottaa kuuntelemalla oppiminen sekä dialoginen oppiminen. Itsenäinen opiskelu ja tutkiva oppiminen tukevat suomalaiseen kirjallisuuteen tutustumisessa. Kirjallisuuteen tutustumisessa apuna voivat olla myös draama ja eläytyvä oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Ajatusten, tunteiden ja tietosisältöjen ilmaiseminen paranee. Tyylin tunnistaminen ja valinta selkeytyvät. Esimerkiksi pohdiskelevan esseen kirjoittaminen kehittää kykyä ajatella laajasti tietoja yhdistelemällä. Taito suhteuttaa suomalaista kulttuuria muihin kulttuureihin kasvaa.

Osaamisen arviointi

Suullisilla ja kirjallisilla töillä saadaan opiskelijan kielen tasosta monipuolinen kuva. Osaamista arvioidaan koko prosessin ajan ja opiskelija saa jatkuvaa palautetta. Tällä kurssilla arvioinnin välineeksi sopii myös portfolio.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

- Aktiivinen kansalaisuus, yritteliäisyys ja työelämä
- *Tiede ja taide kohtaavat*
- *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*
- *Monilukutaito ja mediat*

S26 Nykykulttuuri ja kertomukset

Opiskelija oppii tarkastelemaan suomalaista nykykulttuuria ja ilmiöitä. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutuksesta. Opiskelija vahvistaa suomen kielen taitoaan teksteillä ja tehtävillä.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu suomalaiseen kulttuuriin, erityisesti kirjallisuuteen sekä muihin taiteisiin ja mediakulttuuriin ja vertailee suomalaista kulttuuria tuntemiinsa muihin kulttuureihin
- perehtyy nykykulttuurin ilmiöihin ja ajankohtaisiin tekstilajeihin
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- oppii soveltamaan tietoaan suomen kielen normeista omia tekstejä tuottaessaan
- oppii toimimaan sujuvasti, eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- tekstien ajankohtaiset lajit ja mediatekstit
- kertomukset mediassa, elokuvissa ja tv-sarjoissa (myytit, klassikot, tarinallistaminen)

- kielenhuollon kertausta, sanaston laajentamista ja vaikeita kielen rakenteita
- luetun ymmärtämistä, tekstien selittämistä, kirjoitelmia
- erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelua
- suomalaista nykykirjallisuutta, kuten novelleja, lyhytproosaa, runoja, romaanikatkelmia sekä kokonaisteos

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla voi käyttää monenlaisia menetelmiä. Oppimisprosessissa hyödynnetään digitaalisia alustoja ja aineistoja. Autenttinen oppiminen sopii suomalaiseen kulttuuriin tutustumiseen, esim. teatterikäynti tai elokuvan katsominen. Kokonaisteoksen lukeminen vaatii itsenäistä opiskelua, ja projektioppiminen auttaa hahmottamaan laajaa kokonaisuutta.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kyky lukea ja eritellä tekstejä kasvaa. Kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta syvenevät. Teksti- ja mediakäsitteiden käyttö tulee luontevaksi. Laaja-alainen ja tietoja yhdistelevä ajatteleminen kehittyy. Suomen kielen taito vahvistuu.

Osaamisen arviointi

Opiskelijan taitoja arvioidaan monipuolisesti niin kieliopin, kirjallisen ilmaisun kuin suullisen tuottamisen näkökulmasta. Arvioidaan myös opiskelijan kykyä analysoida tekstejä. Kurssille sopii koe, joka mittaa opiskelijan taitoja laaja-alaisesti.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

- *Tiede ja taide kohtaavat*
- *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*
- *Monilukutaito ja mediat*

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

S27 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, muuttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan puhe- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen ja vuorovaikutussuhteiden luonteesta, ominaispiirteistä ja puheyhteisöstä
- harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti ja tulee tietoiseksi toimintamahdollisuuksistaan vuorovaikutustilanteissa
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan
- oppii erottamaan eri tyylejä ja sävyjä kirjoitetussa ja puhutussa kielessä
- oppii erittelemään ja hallitsemaan kielen lauserakenteita.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja vuorovaikutussuhteiden osatekijät ja ominaispiirteet
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta ja arviointi
- suomen puhekielen erityispiirteitä ja kielioppia
- esiintymisen, neuvottelujen, kokousten ja erilaisten keskustelujen ominaispiirteet ja käytänteet
- esiintymis- ja ryhmätaitojen harjoittelu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- erilaiset asiointitilanteet

- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä ja suomalaista ja kansainvälistä puhekulttuuria
- kielen lausetason perusrakenteet, peruslauseen jäsenet ja suomen kielelle ominaiset lausetyypit
- sananmuodostuskeinojen kertausta

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Erilaisia viestintätilanteita on tarkoituksenmukaista harjoitella pari- ja pienryhmätehtävissä. Draama ja eläytyvä oppiminen sopivat ryhmäviestinnän harjoitteluun, ja tekemällä ja kokemalla oppiminen on hyvä keino oppia yksilöllisiä esiintymistaitoja. Autenttista oppimista tapahtuu vierailukäyntien yhteydessä, ja opiskelija saa myös tietoa ja kokemusta erilaisista keskustelukäytänteistä esimerkiksi kokouksissa ja erilaisissa tilaisuuksissa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija kykenee käyttämään kieltä tarkoituksenmukaisesti eri tilanteissa. Vuorovaikutus, yhteistyössä toimiminen ja suullinen esiintyminen kehittyvät. Opiskelija oppii soveltamaan tietoja, taitoja ja ideoitaan käytännössä.

Osaamisen arviointi

Arvioidaan monin osasuorituksin ja oppimistehtävin kokonaisvaltaisesti kielen käyttöä eri tilanteissa. Opiskelijalle annetaan välitöntä suullista palautetta ja ohjeistetaan koko ryhmä antamaan rakentavaa ja kannustavaa palautetta. Lisäksi esimerkiksi arviointikaavakkeen avulla annettu vertaispalaute ja opettajan palaute antavat opiskelijalle suuntaa puhe- ja viestintätaitojen kehittämiseen.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

- *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*
- *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*

S28 Kirjoittamistaitojen syventäminen

Opiskelija syventää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaiseen kulttuuriin, median aiheisiin sekä kulttuuri- ja yhteiskunnalliseen keskusteluun eri tavoin.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitojaan oman tekstinsä näkökulman valinnassa, aiheen käsittelyssä, lähteiden valinnassa, ajattelun itsenäisyydessä ja ilmaisun omaäänisyydessä
- harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon sekä rohkaistuu persoonalliseen kielen tuottamiseen
- syventää ja monipuolistaa kirjallisen ilmaisun taitojaan
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään, arvioimaan ja arvottamaan ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun
- varmentuu kielen rakenteiden hallinnassa ja harjaantuu kirjoitusprosessiin ja yhdessä kirjoittamiseen.

Keskeiset sisällöt

- kirjoitusprosessi, erityisesti tekstin muokkaaminen, viimeistely ja palautteen antaminen
- kirjoittamista erilaisiin tarkoituksiin, muun muassa asia- ja asioimiskirjoittamista
- tekstin tuottamista erilaisista aineistoista ja luovaa kirjoittamista
- kirjoittamista materiaalin pohjalta sekä pohjatekstin tekstilajin ja kielen havainnointia, esimerkiksi tekstin kommentointia
- kielen rakenteita opiskelijoiden tarpeiden mukaan
- kielenhuollon kertaus: muun muassa sitaattivälimerkit, lähteiden lainaaminen
- suullinen tehtävä kurssin aiheista, esimerkiksi paneeli, keskustelu, alustus, puheenvuoro

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kirjoitusprosessin aikana opitaan muun muassa lukemalla ja tekemällä. Tutkiva oppiminen ja yhteisöllinen tiedonmuodostaminen tukevat opiskelijan taitoja erilaisten tekstien tulkinnassa ja analyysissa. Analyysitaitoja, tekstinmuokkaamista ja kykyä palautteen antamiseen voi syventää pienryhmissä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kirjallinen ilmaisu ja viestintä vahvistuvat. Itsenäisen työskentelyn taidot kasvavat. Opiskelija saa varmuutta tietojen ja taitojen soveltamisessa sekä ideoiden toteuttamisessa käytännössä.

Osaamisen arviointi

Arviointi perustuu erilaisiin kirjallisiin osasuorituksiin ja oppimistehtäviin. Opiskeluprosessin arvioinnissa mukana voi olla opiskelijan työskentelyn havainnointi sekä opiskelijan itsearviointi. Opiskelijan tuottamien tekstien arviointi antaa opiskelijalle ajankohtaista tietoa osaamisestaan kansallisella tasolla.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

- *Monilukutaito ja mediat*
- *Teknologia ja yhteiskunta*
- *Tiede ja taide kohtaavat*

S29 Lukutaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Hänen kriittinen ja kulttuurinen lukutaitonsa syvenee.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea analyyttisesti, kriittisesti, eläytyvästi ja luovasti erilaisia tekstejä
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä ja tekstilajeista
- syventää käsitystään tiedon- ja tieteenalojen kielistä ja puhetavoista

- kehittää suomalaisen kirjallisuuden tuntemustaan

Keskeiset sisällöt

- erilajisten kaunokirjallisten ja asiatekstien sekä eri tiedon- ja tieteenalan tekstien lukemista
- kirjallisuudesta keskustelemista ja kirjoittamista, oman lukukokemuksen jakamista
- kielen käsitteet tekstien erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- tekstianalyysi, tekstin rakenne, tekstilajit, intertekstuaalisuus
- vapaavalintainen kaunokirjallinen teos, esimerkiksi oman kulttuuri-identiteetin rakentumisen kannalta tärkeä teos
- kirjailija- tai teosesittely
- käännösharjoitus

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Keskiössä ovat lukemalla ja keskustelemalla oppiminen. Kirjallisuudesta nauttimista sekä siihen eläytymistä voidaan edistää erilaisin luovin menetelmin, muun muassa draaman, eläytyvän oppimisen sekä pelillisyyden avulla. Lisäksi opiskelija voi itsenäisen opiskelun keinoilla vahvistaa tarvitsemiaan osa-alueita ja hyödyntää monipuolisia opiskelun työvälineitä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Ymmärtävä ja erittelevä lukutaito kehittyvät. Opiskelijan kyky kielentää lukemastaan tekemiä havaintoja vahvistuu. Kaunokirjallisuutta lukemalla opiskelija saa välineitä laaja-alaiseen, tietoja yhdistelevään ajattelemiseen sekä kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja tulkintaan. Kyky tunnistaa ja analysoida erilaisia tekstejä paranee.

Osaamisen arviointi

Erilaiset kirjalliset ja suulliset osasuoritukset voidaan arvioida päättökokeen kriteerein. Myös ryhmätyöskentelyn avulla saatu vertaispalaute tukee opiskelijan oppimista. Kurssin arviointiin sopii myös näyteportfolio tai projektityö.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

- *Monilukutaito ja mediat*
- *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*
- *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

S210 Projektikurssi

Kurssi toteutetaan vaihtelevin tavoin. Kurssin aikana voidaan valmistaa esimerkiksi jokin näyttely, kirjallinen tuotos tai esitys. Se sopii myös toteutettavaksi muiden oppiaineiden tai ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa, esimerkiksi ilmiökurssina.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää vuorovaikutustaitojaan ryhmän jäsenenä
- suunnittelee työskentelyään, asettaa työskentelylleen tavoitteita ja saavuttaa ne
- kehittää luovaa ajatteluaan ja ongelmanratkaisukykyään
- osaa esittää työnsä tulokset tarkoituksenmukaisella tavalla
- osaa raportoida työnsä etenemisen ja tulokset

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisällöt vaihtelevat projektin mukaan.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Oppimisen menetelmät vaihtelevat projektin mukaan. Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi projektioppiminen, pari- ja pienryhmätyöskentely, yhteisöllinen tiedon rakentaminen, autenttinen oppiminen, tutkiva oppiminen, pelillinen oppiminen, tekemällä ja kokemalla oppiminen, draama ja eläytyvä oppiminen sekä ongelmalähtöinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät taidot vaihtelevat projektin mukaan.

Osaamisen arviointi

Projektin alussa sovitaan kurssin arviointikriteerit ja -menetelmät. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin kannalta merkittävät aihekokonaisuudet riippuvat valitun projektin toteuttamisen tavasta ja sisällöstä.

S211 Kielenhuolto

Kurssilla kerrataan keskeisiä suomen kielen käsitteitä ja rakenteita sekä opiskellaan kielenhuollon periaatteita ja käytänteitä. Opiskelija oppii soveltamaan ohjeita ja sääntöjä omiin kirjoitelmiinsa ja saa varmuutta kirjoittamiseen.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on vahvistaa ja monipuolistaa opiskelijan kirjoittamista. Kurssilla pyritään siihen, että opiskelija tuntee kielioppikäsitteitä niin, että ymmärtää kielestä käytävän keskustelun sekä kirjoittamisen ohjauksen ja teksteistään saamansa palautteen. Opiskelija hallitsee keskeiset kielenhuollon käytänteet ja pystyy oman tekstinsä huoltamiseen sekä oppii pitämään sitä tärkeänä. Opiskelija erottaa myös kielikohtaisia eroja käytänteissä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla opiskelija työskentelee kirjoitetun yleiskielen parissa. Opiskelija kertaa suomen kielen kielioppia, varsinkin syntaksia. Kurssilla kerrataan kielenhuollon perusasioita, esimerkiksi yhdyssanat, isot ja pienet alkukirjaimet, kongruenssi ja välimerkit. Opiskelija tottuu tarkastelemaan oman tekstinsä kieltä ja huoltamaan sitä.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi tekemällä ja kokemalla oppiminen sekä pari- ja pienryhmätyöskentely.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelijan yleiskielen hallinta ja kirjoitustaito paranevat, ja hän kykenee oman tekstinsä arvioimiseen ja hiomiseen. Opiskelijalle kehittyy kielellisiä valmiuksia jatko-opintoihin ja työelämään.

Osaamisen arviointi

Kurssin alussa sovitaan kurssin arviointikriteerit ja -menetelmät. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

- *Monilukutaito ja mediat*
- *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*
- *Teknologia ja yhteiskunta*

5.3.7 Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus –oppimäärä

Opiskelijoille, joiden äidinkieli ei ole ruotsi, suomi tai saame, voidaan opettaa äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaine ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan. Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärä soveltuu opiskelijalle, mikäli hänen ruotsin kielen peruskielitaidossaan on puutteita jollakin kielitaidon osa-alueella, jolloin opiskelijan kielitaito ei opettajien arvion mukaan anna edellytyksiä ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän opiskeluun. Oppimäärän lähtökohtana on toisen kielen oppijan oppimistilanne: opiskelija oppii ruotsia ruotsinkielisessä ympäristössä, ja hänelle kehittyy vähitellen monipuolinen ruotsin kielen taito oman äidinkielen rinnalle. Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän tavoitteet ja sisällöt perustuvat perusopetuksessa tai muualla hankittuun ruotsin kielen perusteiden hallintaan. Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen keskeinen tavoite on saavuttaa sellainen ruotsin kielen taito ja suomalaisen kulttuurin tuntemus, jolla opiskelija selviää jatko-opinnoissa ja työelämässä. Yhdessä oman äidinkielen opetuksen kanssa ruotsi toisena kielenä -opetus vahvistaa opiskelijan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä.

Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän erityisenä tehtävänä on syventää opiskelijan ruotsin kielen tietoja ja taitoja, vuorovaikutustaitoja, monilukutaitoa sekä kirjallisuuden ja kulttuurin tuntemusta. Opetuksessa otetaan huomioon ruotsin kielen asema Suomen toisena kansalliskielenä sekä yhteiskunnan toimintaa ylläpitävänä kielenä Suomessa. Opetus syventää opiskelijan kulttuuri- ja kielitietoisuutta sekä käsitystä kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisöille. Opetus edistää kielenoppimista kaikissa vuorovaikutustilanteissa.

Ruotsin kieli on sekä opetuksen kohde että opetuskieli muissa oppiaineissa. Kieli- ja vuorovaikutustaitojen hyvä hallinta on keskeistä jatko-opintojen, työelämän ja arjessa selviytymisen kannalta. Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksessa yhdistyvät eri osa-alueet: lukeminen, kirjoittaminen, puhuminen, vuorovaikutus, kieli, tekstit, kirjallisuus ja media kytkeytyvät jokaisen kurssin tavoitteisiin ja sisältöihin. Eri osa-alueisiin kuuluvat tiedot ja taidot ovat jatkuvassa vuorovaikutuksessa keskenään. Kaikilla kursseilla kehitetään kirjoitetun kielen

hallintaa ja teksti- ja vuorovaikutustaitoja sekä luetaan kaunokirjallisia ja muita tekstejä erilaisista näkökulmista. Opetuksessa ohjataan pohtimaan hyvän kielitaidon merkitystä jatko-opintojen kannalta ja tutustutaan mahdollisuuksiin jatkaa ruotsin kielen ja kirjallisuuden opintoja korkea-asteella.

Opetuksen tavoitteet

Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuuden opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää ruotsin kielen taitoaan sekä teksti- ja vuorovaikutustaitojaan siten, että pystyy käyttämään kieltä ajattelun, oppimisen, vuorovaikutuksen ja vaikuttamisen välineenä
- osaa ja rohkenee ilmaista itseään vapautuneesti erilaisissa arkielämän ja opiskelun vuorovaikutustilanteissa
- syventää monilukutaitoaan siten, että kykenee tuottamaan, tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti eri tieteenalojen tekstejä, sekä kehittää taitoaan etsiä, valita, muokata ja välittää tietoa erilaisista lähteistä
- havaitsee kielen vaihtelun puhujan, tilanteen ja kontekstin mukaan ja laajentaa tietojaan puhutun ja kirjoitetun kielen eroista
- ymmärtää ja osaa käyttää ruotsin kielen rakenteita ja tulee entistä tietoisemmaksi ruotsin kielen erityispiirteistä omaan kieleensä tai muihin kieliin verrattuna
- oppii ymmärtämään toisen kielen oppimisprosessia, pystyy tarkkailemaan omaa kielitaitoaan ja arvioimaan edistymistään, haluaa kehittää kielitaitoaan sekä itsenäisesti että yhdessä muiden kanssa ja osaa hyödyntää siinä erilaisia tapoja ja välineitä
- syventää kauno- ja tietokirjallisuuden tuntemusta ja kehittää siten ajatteluaan, laajentaa kirjallista yleissivistystään, mielikuvitustaan ja eläytymiskykyään sekä rakentaa maailmankuvaansa ja identiteettiään
- osaa hyödyntää tieto- ja viestintäteknologiaa kaikilla oppimäärän osa-alueilla
- nauttii kielestä, kirjallisuudesta ja kulttuurista ja arvostaa kielellistä ja kulttuurista monimuotoisuutta
- osaa pohtia monikielisyyttään, ymmärtää kielen vaihtelun eri tiedon- ja tieteenaloilla ja syventää käsitystään kielen merkityksestä oppimisessa.

Arviointi

Jos opiskelija on valinnut ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän, häntä arvioidaan tämän oppimäärän mukaan riippumatta siitä, onko hänelle järjestetty erillistä ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetusta tai onko lukio voinut tarjota vain osan ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kursseista. Ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaisesti suoritetut kurssit luetaan hyväksi täysmääräisesti ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kursseihin, ja niistä saatu arvosana siirtyy ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssin arvosanaksi. Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kurssit korvaavat ruotsin kielen ja kirjallisuuden kurssit siinä määrin, kuin niiden tavoitteet ja keskeiset sisällöt vastaavat toisiaan. Tällöin pakollisten kurssien osalta voidaan edellyttää lisänäyttöjä ja arvosana harkitaan uudelleen niiden yhteydessä.

Ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärän arviointi perustuu kunkin kurssin tavoitteisiin ja keskeisiin sisältöihin. Kurssin tavoitteet puolestaan kytkeytyvät oppimäärän yleisiin tavoitteisiin. Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssilla edistymistä. Oppimisprosessin aikainen arviointi ja palaute, itsearviointi ja vertaisarviointi tukevat opiskelijaa kehittämään osaamistaan. Kurssiarvosanaan vaikuttavat monipuoliset näytöt, esimerkiksi kirjalliset ja suulliset tuotokset sekä aktiivinen työskentely kurssin aikana. Arviointi on monipuolista, avointa, oikeudenmukaista, kannustavaa ja osallistavaa ja ohjaa opiskelijaa itsearviointiin. Itsearviointitaitojen avulla opiskelija rakentaa myönteistä ja realistista käsitystä itsestään puhujana, kirjoittajana ja tekstien tulkitsijana.

PAKOLLISET KURSSIT

SV21 Tekstit ja vuorovaikutus

Opiskelijan tiedot ja käsitys kielestä, teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenevät. Hänen monilukutaitonsa sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa tavoitteellisesti ja tarkoituksenmukaisesti lisääntyvät. Hän harjaantuu ja oppii tarkkailemaan omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä. Hän osaa käyttää luontevasti ja monipuolisesti ruotsin kielen keskeisiä rakenteita.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu erittelevään luku- ja kirjoitustaitoon
- kehittää taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä ja niiden tekstuaalisia ulottuvuuksia
- oppii lukio-opinnoissa tarvittavan yleiskielisen esitystavan sekä kirjallisesti että suullisesti ja syventää käsitystään kirjoittamisesta ja lukemisesta vuorovaikutuksellisena, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä ilmaisutapana
- oppii ymmärtämään sanojen muodostumiskeinoja
- vahvistaa ruotsin kielen perusrakenteiden hallintaa ja oppii hahmottamaan ja erittelemään tekstejä rakenteellisina kokonaisuuksina
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä pystyy asettamaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulleen ja rohkaistuu ruotsin kielen käyttäjänä
- harjaantuu soveltamaan tieto- ja viestintäteknologiaa tiedonhaussa sekä ymmärtää kielen vaihtelun merkityksen eri tiedon- ja tieteenaloilla.

Keskeiset sisällöt

- lukion opiskelukulttuuri ja opiskelutekniikka sekä omien taitojen arviointi puhujana, kuuntelijana, kirjoittajana ja lukijana
- erilaiset tekstilajit ja niiden tehtävä (kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat tekstit) sekä erilaisten tekstien muodon ja sisällön havainnointi
- tekstikokonaisuudet, kirjoitusprosessi ja lukustrategiat

- erilaiset vuorovaikutustilanteet ja niissä tarvittava sanasto
- yleiskieli ja kielen vaihtelu, kuten murteet ja slangi
- tiedonhankinta, verkkolukeminen, lähdekritiikki, lähdeviittaukset
- ruotsin kielen keskeisten rakenteiden kertaus
- lauserakenteet, lauseenjäsennys, sanaluokat, aikamuodot

SV22 Kieli, kulttuuri ja identiteetti

Opiskelijan käsitys ruotsin kielestä, kielen vaihtelusta ja vuorovaikutuksesta syvenee ja monipuolistuu. Opiskelija saa yleiskuvan kielen ja kulttuurin merkityksestä yksilölle ja yhteisölle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa kielitaitoaan ja lisää kielitietoisuuttaan
- ymmärtää ruotsin kielen kieliopilliset rakenteet ja osaa soveltaa niitä
- ymmärtää äidinkielen ja yleisesti kielen merkityksen ajattelun, vuorovaikutuksen ja identiteetin rakentamisen välineenä
- ymmärtää ruotsin kielen aseman maailman kielten joukossa ja Pohjoismaissa ja käsittää, miten ruotsin kieli muuttuu ja muodostuu yhteydessä muihin kieliin
- syventää käsitystään suomalaisesta kulttuurista
- oppii arvioimaan omaa kielitaitoaan ja erityisesti vuorovaikutustaitojaan, kehittää eri tiedon- ja tieteenalojen kielten hallintaa sekä oppii suunnittelemaan ja esittämään suullisia esityksiä.

Keskeiset sisällöt

- kielen, vuorovaikutuksen, kirjallisuuden, kulttuurin ja median merkitys
- eri tekstilajien käyttäminen
- teksti-, lause- ja sanatason rakenteiden ja niiden tehtävien erittelemi-nen teksteissä
- ruotsin kielen vertailu omaan äidinkieleen ja muihin kieliin, etenkin poh-

joismaisiin kieliin, Suomen kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus, kielen ja kulttuurin yhteys, monikielisyys
- ruotsin kielen ominaispiirteet, kielen vaihtelu ja kielen kuvallisuus
- kielen rakenteiden kertausta ja kielenhuoltoa
- aineiston pohjalta kirjoittaminen ja kirjoittaminen prosessina: ideointi, suunnittelu, aiheen rajaus ja näkökulman valinta, palautteen antaminen ja vastaanottaminen, kielen muokkaaminen, tyylin hionta, otsikointi ja viimeistely
- kuullun ymmärtämisen ja oman puheviestinnän harjoittelu
- informatiivisen puheenvuoron rakentaminen ja esittäminen keskustelussa tai väittelyssä, palautteen antamisen ja vastaanottamisen harjoittelu

SV23 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kielen luovasta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee ja monipuolistuu. Opiskelija harjaantuu tulkitsemaan kaunokirjallisia tekstejä suullisesti ja kirjallisesti ja nauttimaan kaunokirjallisuudesta sen eri muodoissa.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija
- syventää taitoaan eritellä ja tulkita digitaalisia tekstejä, kuten kuvia ja liikkuvaa kuvaa
- oppii vertailemaan eri kulttuurien tekstejä
- harjaantuu lukemaan ja tulkitsemaan fiktiivisiä tekstejä
- oppii ymmärtämään kielen poeettista käyttöä, esimerkiksi kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- syventää ryhmäviestintätietojaan ja -taitojaan.

Keskeiset sisällöt
- yleiskuva suomalaisesta kirjallisuudesta ja kulttuurista
- kirjallisuuden lajit ja niiden ominaispiirteet

- kielen kuvallisuus ja tekstuaaliset keinot kirjallisuudessa
- proosan, draaman ja lyriikan erittely ja tulkinta suullisesti ja kirjallisesti, myös verkossa
- suomalaisen kirjallisuuden keskeinen teos
- tavoitteellinen kirjallisuuskeskustelu sekä keskustelun erittely ja tulkinta ryhmädynamiikan näkökulmasta
- viestien tuottaminen ja tulkitseminen
- kielenhuolto, esimerkiksi kieliopillinen suku, kongruenssi, sanajärjestys ja prepositiot

SV4 Teksti ja vaikuttaminen

Opiskelija oppii tarkastelemaan tekstejä, niiden kieltä ja vuorovaikutusta erityisesti osallisuuden ja vaikuttamisen näkökulmista. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin sekä syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää erilaisia suullisia, kirjallisia ja monimuotoisia asiatekstejä, erityisesti mielipidekirjoituksia ja kantaa ottavia tekstejä, syventää kriittistä lukutaitoaan ja oppii tarkastelemaan tekstien välittämiä arvoja
- oppii tunnistamaan, miten kielellä vaikutetaan
- osaa tarkastella kaunokirjallisuuden merkitystä mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- osaa muodostaa ja ilmaista mielipiteitään perustellen
- syventää yleiskielen hallintaa, erityisesti kieliopillinen suku ja artikkelit.

Keskeiset sisällöt

- kantaa ottavat tekstit, argumentaatio ja retoriikka
- asiatekstien erittely- ja tulkintaharjoitukset, eri tiedon- ja tieteenalojen ilmaisutavat ja näkökulmat, esimerkiksi virallinen ja epävirallinen viestintä, käsitteellinen ja konkreettinen kielenkäyttö ja eri oppiaineiden kielenkäyttötapoja

- vaikuttamisen kielelliset ja visuaaliset keinot
- argumentointitekniikka ja retoriset keinot, huumori
- vaikuttaminen arjen vuorovaikutustilanteissa
- kaunokirjallisuus ja media (myös sosiaalinen media) vaikuttajana
- näkemysten perustelemisen harjoittelu sekä suullisesti että kirjallisesti
- ryhmäviestintä ja muut vuorovaikutusharjoitukset
- sananvapaus, sensuuri, tekijänoikeudet
- monimutkaiset lause- ja virkerakenteet, erilaiset sivulauseet

SV25 Teksti ja konteksti

Kurssilla tarkastellaan tekstejä ja niiden konteksteja. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erilajisia ja -tyylisiä tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä maantieteellisestä, kielellisestä ja historiallisesta näkökulmasta, erilaisissa historiallisissa ja kulttuurisissa yhteyksissä ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien tyylipiirteitä
- pystyy itsenäiseen kirjoitusprosessiin ja kehittää omaa ilmaisutapaansa
- oppii valmistelemaan suullisen esityksen kirjallisuuden pohjalta yksin tai ryhmässä
- tuntee suomalaisen ja etenkin suomenruotsalaisen kaunokirjallisuuden keskeisiä teoksia ja teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä kulttuurin kannalta ja yksilöllisen identiteetin rakentajana
- oppii tarkastelemaan vuorovaikutusta ja vuorovaikutustaitoja erilaisten kontekstien, vuorovaikutussuhteiden ja puhekulttuurien näkökulmasta
- syventää tieto- ja viestintäteknologian tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

- tyylin ainekset ja niiden vaikutus tekstiin
- konkreettisen ja abstraktin kielenkäytön sekä puhekielen ja yleiskielen erot

- tietokirjallisuus, etenkin esseet, verkkotekstit ja muut nykyajan monimuotoiset tekstilajit
- kirjoittaminen kaunokirjallisuuden pohjalta ja eläytyvä kirjoittaminen
- kielenhuoltoa erityisesti tyylin näkökulmasta
- suullinen esitys kirjallisuuden pohjalta, esimerkiksi esitelmä, puheenvuoro tai draamaesitys
- kielen vaihtelu puhetilanteissa

SV26 Nykyajan kertomuksia

Opiskelija oppii tarkastelemaan suomalaista nykykulttuuria ja kulttuuri-ilmiöitä. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutuksesta. Opiskelija vahvistaa ruotsin kielen taitoaan teksteillä ja tehtävillä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu suomalaiseen kulttuuriin, erityisesti kirjallisuuteen sekä muihin taiteisiin ja mediakulttuuriin, ja vertailee suomalaista kulttuuria tuntemiinsa muihin kulttuureihin
- tuntee nykykulttuurin ilmaisutapoja ja ilmiöitä sekä tekstilajeja
- tutustuu suomalaisen kirjallisuuden keskeisiin teoksiin ja teemoihin sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- oppii soveltamaan tietoaan ruotsin kielestä omia tekstejä tuottaessaan
- oppii toimimaan tarkoituksenmukaisesti, eettisesti ja rakentavasti vuorovaikutustilanteissa.

Keskeiset sisällöt

- ajankohtaiset tekstilajit ja mediatekstit
- kertomukset mediassa, elokuvissa ja tv-sarjoissa (myytit, klassikot, tarinallistaminen)
- kielenhuollon kertaus, vaikeita kielen rakenteita ja sanaston laajentaminen
- luetun ymmärtäminen, tekstien erittely ja tuottaminen

- erilaisten vuorovaikutustilanteiden harjoittelu
- suomalainen ja erityisesti suomenruotsalainen nykykirjallisuus, kuten novellit, lyhytproosa, runot, romaanikatkelmat ja kokonaisteos

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

SV27 Puhe- ja vuorovaikutustaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja monipuolistaa puhe- ja vuorovaikutustaitojaan ja niihin liittyviä tietojaan sekä kehittää kykyään ennakoida, mukauttaa ja arvioida viestintäänsä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Opiskelija oppii arvioimaan vuorovaikutuksen merkitystä ihmissuhteissa, opiskelussa ja työelämässä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tietojaan vuorovaikutuksen ja vuorovaikutussuhteiden luonteesta, erityisistä viestintämalleista ja puheviestinnästä
- harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti ja tulee tietoiseksi toimintamahdollisuuksistaan vuorovaikutustilanteissa
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita
- kehittää rohkeutta ilmaista itseään sekä yksin että ryhmässä
- oppii erottamaan eri tyylejä ja sävyjä kirjoitetussa ja puhutussa kielessä
- oppii erittelemään ja hallitsemaan ruotsin kielen lauserakenteita.

Keskeiset sisällöt

- vuorovaikutustilanteiden ja -suhteiden tyypilliset mallit ja vuorovaikutusta edistävät tekijät, kuten joustavuus ja etiikka
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi
- ruotsin puhekulttuurin erityispiirteet ja puhekielen kielioppi
- esiintyminen neuvotteluissa, kokouksissa ja erilaisissa keskusteluissa ja väittelyissä, puheenvuoron pitäminen

- esiintymis- ja ryhmäviestintätaitojen harjoittelu erilaisissa vuorovaikutustilanteissa
- viestintä erilaisissa asiointi- ja palvelutilanteissa
- puheviestinnän kulttuurisidonnaiset, etenkin suomenruotsalaiset ja ruotsalaiset piirteet, kansainvälinen puhekulttuuri
- ruotsin kielen lausetason perusrakenteet, tärkeimmät lauseenjäsenet ja sivulauseet
- ruotsin kielen sananmuodostuskeinojen kertaus

SV28 Kirjoittamistaitojen syventäminen

Opiskelija syventää ja kehittää taitojaan tuottaa erilaisia tekstejä. Opiskelija perehtyy ajankohtaisiin kulttuuri-ilmiöihin, median aiheisiin sekä yhteiskunnalliseen ja kulttuurikeskusteluun.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää tekstin tuottamistaitojaan, jotka liittyvät oman tekstin näkökulman valintaan, aiheen käsittelyyn, lähteiden valintaan, ajattelun itsenäisyyteen ja ilmaisun omaäänisyyteen
- harjaantuu lukemaan, erittelemään, tulkitsemaan ja kirjoittamaan tekstejä ja rohkaistuu persoonalliseen tekstin tuottamiseen
- syventää ja monipuolistaa kirjallisen ilmaisun taitojaan
- kykenee keskustellen ja kirjoittaen käsittelemään, arvioimaan ja tarkastelemaan kriittisesti ajankohtaisia teemoja
- löytää itseään kiinnostavia tekstejä ja osallistuu niistä käytävään keskusteluun tuottamalla omaa tekstiä
- parantaa kielen rakenteiden hallintaa ja harjaantuu kirjoitusprosessiin ja yhdessä kirjoittamiseen.

Keskeiset sisällöt

- tekstin jäsentely, muokkaaminen, viimeistely ja palautteen antaminen
- kirjoittaminen erilaisiin tarkoituksiin, muun muassa asiointi viranomaisten kanssa

- tekstin tuottaminen erilaisista aineistoista ja luova kirjoittaminen
- kirjoittaminen materiaalin pohjalta sekä pohjatekstin kielen ja tekstilajin havainnointi, esimerkiksi kommentti
- kielen rakenteiden kertaus opiskelijoiden tarpeiden mukaan
- lähteiden lainaaminen ja lähdeviittaukset
- suullinen tehtävä kurssin aiheista, esimerkiksi keskustelu, alustus, puheenvuoro

SV29 Lukutaitojen syventäminen

Opiskelija syventää taitojaan eritellä, tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä. Opiskelija kehittää kriittistä lukutaitoaan ja kulttuuritaitojaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa taitoaan lukea ja tulkita erilaisia tekstejä analyyttisesti, kriittisesti, luovasti ja eläytyen
- syventää käsitystään monilukutaidosta, tekstien piirteistä ja tekstilajeista
- syventää käsitystään eri tiedon- ja tieteenalojen kielestä ja ilmaisutavoista
- kehittää suomalaisen ja erityisesti suomenruotsalaisen kirjallisuuden tuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- erilaisten kaunokirjallisten ja asiatekstien sekä eri tiedon- ja tieteenalojen tekstien lukeminen
- kirjallisuudesta keskusteleminen ja kirjoittaminen, oman lukukokemuksen jakaminen
- kielen käsitteet kirjallisuuden erittelyssä, tulkinnassa ja arvioinnissa
- tekstianalyysi, tekstin rakenteet, tekstilajit, intertekstuaalisuus
- vapaavalintainen kaunokirjallinen teos, mielellään oman kulttuuri-identiteetin rakentumisen kannalta tärkeä teos

- kirjailija- tai teosesittely
- käännösharjoitus

5.3.8 Suomi saamenkielisille -oppimäärä

Lukioissa voidaan opettaa saamen kieltä ja kirjallisuutta äidinkielenä. Myös muiden aineiden opetus ja opiskelu voivat kokonaan tai osittain olla saamenkielisiä. Opiskelija voi silloin valita, opiskeleeko hän suomea suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan vai suomi saamenkielisille -oppimäärän mukaan. Opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijan kaksikielisyyteen kasvamista ja luoda edellytyksiä sille, että opiskelija voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja saamenkielisessä yhteisössä. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään suomen kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoama tuki opiskelijoiden suomen kielen kehittymiselle.

5.3.9 Ruotsi saamenkielisille -oppimäärä

Ruotsinkielisissä lukioissa voidaan opettaa saamen kieltä ja kirjallisuutta äidinkielenä. Myös muiden aineiden opetus ja opiskelu voivat kokonaan tai osittain olla saamenkielistä. Opiskelija voi silloin valita, opiskeleeko hän ruotsia ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärän mukaan vai ruotsi saamenkielisille -oppimäärän mukaan. Opetuksen tavoitteena on tukea opiskelijan kaksikielisyyteen kasvamista ja luoda edellytyksiä sille, että opiskelija voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä ruotsin- ja saamenkielisessä yhteisössä. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoama tuki opiskelijoiden ruotsin kielen kehittymiselle.

5.3.10 Suomi viittomakielisille -oppimäärä

Suomi viittomakielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka opiskelevat viittomakieltä ja kirjallisuutta suomenkielisissä lukioissa. Opetuksen tavoitteena on opiskelijan kaksikielisyyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että opiskelija voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä suomen- ja viittomakielisessä yhteisössä. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään suomen kieli ja kirjallisuus tai suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Tekstit ja kirjallisuus valitaan siten, että ne tuovat esille viittomakielisen yhteisön, sen historian, kulttuurin sekä perinteet. Opetussuunnitelmassa painotetaan viittomakielisen opiskelijan yksilöllisiä tarpeita. Arviointi määräytyy sen mukaan, kumman oppimäärän pohjalta suomi viittomakielisille -oppimäärä on laadittu. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoama tuki opiskelijoiden suomen kielen kehittymiselle.

5.3.11 Ruotsi viittomakielisille -oppimäärä

Ruotsi viittomakielisille -oppimäärä on tarkoitettu niille opiskelijoille, jotka opiskelevat viittomakieltä ja kirjallisuutta ruotsinkielisissä lukioissa. Opetuksen tavoitteena on opiskelijan kaksikielisyyteen kasvamisen tukeminen ja edellytysten luominen sille, että opiskelija voi saavuttaa jatko-opinnoissa vaadittavan kielitaidon molemmilla kielillä sekä toimia tasavertaisena jäsenenä ruotsin- ja viittomakielisessä yhteisössä. Opetussuunnitelma laaditaan ja opetuksen tavoitetaso määritellään ruotsin kieli ja kirjallisuus tai ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -oppimäärää soveltaen. Tekstit ja kirjallisuus valitaan siten, että ne tuovat esille viittomakielisen yhteisön, sen historian, kulttuurin sekä perinteet. Opetussuunnitelmassa painotetaan viittomakielisen opiskelijan yksilöllisiä tarpeita. Arviointi määräytyy sen mukaan, kumman oppimäärän pohjalta ruotsi viittomakie-

lisille -oppimäärä on laadittu. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoama tuki opiskelijoiden ruotsin kielen kehittymiselle.

5.3.12 Muu opiskelijan äidinkieli ja kirjallisuus -oppimäärä

Lukiolain (629/1998) 8 §:n mukaan äidinkielenä voidaan opettaa suomen, ruotsin, saamen, romanikielen ja viittomakielen lisäksi myös muuta koulutuksen järjestäjän tarjoamaa ja opiskelijan valitsemaa opiskelijan äidinkieltä. Tällöin mainittua äidinkieltä opetetaan valtioneuvoston asetuksen (942/2014) 9 §:n määrittelemällä tuntimäärällä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen oppimääränä. Opetussuunnitelma laaditaan kielikohtaisesti suomen kieli ja kirjallisuus tai ruotsin kieli ja kirjallisuus -oppimäärään laadittuja lukion opetussuunnitelman perusteita soveltaen. Opetussuunnitelman laadinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden kielellinen ja kulttuurinen tausta sekä ympäristön tarjoama tuki opiskelijan äidinkielen kehittymiselle.

5.4 Toinen kotimainen kieli

5.4.1 Ruotsi

Ruotsin kielen opetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään ruotsin kielen taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Ruotsin kielen opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia ruotsia ja käyttää taitoaan rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia ruotsinkielisissä ympäristöissä sekä Suomessa että Ruotsissa kuin muuallakin, missä se on mahdollista. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoissa maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia ruotsin kieltä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätaitona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita.

Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa ruotsin kielellä, mahdollisesti myös muilla pohjoismaisilla kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasoilla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Ruotsin kielen opetuksen yhteiset tavoitteet

Ruotsin kielen eri oppimäärien opetuksen yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- kehittyy ruotsin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa kansallisissa, pohjoismaisissa, eurooppalaisissa sekä globaaleissa kohtaamisissa, joissa ruotsin kielen hyödyntäminen on mahdollista
- ymmärtää ruotsin kielen merkityksen Suomen toisena kansalliskielenä
- rohkaistuu hyödyntämään ruotsin kieltä luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa ruotsin kielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- kehittyy tavoitteellisena kielten oppijana ja osaa soveltaa kieltenopiskelustrategioita
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista.

Arviointi

Ruotsin kielessä arviointi perustuu ruotsin kielen yhteisten tavoitteiden sekä oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat ruotsin kielen yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielisissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa ruotsin kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kursseja luetaan hyväksi seuraavasti:

Kurssit	Äidinkielen-omainen oppi-määrä		A-oppimäärä		B1-oppi-määrä
Kurssi	1	→	1	→	1
Kurssi	2	→	2	→	2
Kurssi	3	→	3	→	3
Kurssi	4	→	4	→	4
Kurssi	5	→	5		
Kurssi	6	→	6	→	5
Kurssi	7	→	7	→	7
Kurssi	8	→	8	→	6

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja ja ne luetaan opiskelijalle hyväksi varsinaisen oppimäärän kokonaiskurssimäärään S-merkinnällä. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi siten, että ne luetaan opiskelijalle hyväksi varsinaisen oppimäärän kokonaiskurssimäärään S-merkinnällä.

5.4.1.1 Ruotsi, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Ruotsi kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 vuorovaikutuksen ja tulkinnan taidoissa sekä B1.2 tuottamisen taidoissa ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

RUA1 Ruotsinkielinen maailmani

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle ja etsitään autenttisia ruotsinkielisiä kielenkäyttöympäristöjä sekä keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin, harrastuksiin, kiinnostuksen kohteisiin ja kielenkäyttötarpeisiin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia menetelmiä ovat mm. lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, oppiminen pareissa tai pienryhmissä, dialoginen oppiminen ja pelillinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssi kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja ja yhteistyössä toimimista. Välineiden käyttötaito ja työmenetelmien osaaminen ovat myös olennaisessa osassa kurssilla. Opiskelija oppii tunnistamaan Helsingin tarjoamia autenttisia kielenkäyttöympäristöjä.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan oppimista ja osaamista ovat mm. jatkuva arviointi, erilaiset kokeet, kuten sähköiset, perinteiset ja ryhmäkokeet, oppimistehtävät ja osasuoritukset. Opiskelija harjoittelee myös arvioimaan omaa ja muiden kurssilaisten oppimista.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuu erityisesti *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* - aihekokonaisuus.

RUA2 Ihminen verkostoissa

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen pohjoismaisessa kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia menetelmiä ovat mm. oppiminen pareissa tai pienryhmissä, dialoginen oppiminen, lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, pelillinen oppiminen, sekä draama ja eläytyvä oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen. Ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä ovat myös olennainen osa kurssia, kuten myös tietoteknologian hyödyntäminen ajattelun työkaluna.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan oppimista ja osaamista ovat mm. jatkuva arviointi, erilaiset kokeet, oppimistehtävät ja osasuoritukset, sekä itse- ja vertaisarviointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat erityisesti seuraavat aihekokonaisuudet: *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Teknologia ja yhteiskunta*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

RUA3 Kulttuuri-ilmiöt Pohjoismaissa

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä

tarkkuutta. Aihepiirinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, ruotsinkieliset mediat sekä luova toiminta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia menetelmiä ovat esimerkiksi yhteisöllinen tiedonmuodostaminen, autenttinen oppiminen, projektioppiminen, draama ja eläytyvä oppiminen sekä itsenäinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi tietoteknologian hyödyntäminen ajattelun työkaluna, itsenäisen työskentelyn hallitseminen, tietojen/taitojen soveltaminen ja ideoiden toteuttaminen käytännössä. Helsinki tarjoaa kaksikielisen kaupungin ja autenttisen suomenruotsalaisen ympäristön kulttuuristen merkitysten tunnistamiseen ja tulkintaan. Tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki ovat myös olennaisessa osassa kurssia.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan oppimista ja osaamista ovat oppimis- ja näyteportfolio, sekä oppimistehtävät ja osasuoritukset ja kokeet.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat eritoten seuraavat aihekokonaisuudet: *Tiede ja taide kohtaavat*, Monilukutaito ja mediat, Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys.

RUA4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta ruotsin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan

näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia menetelmiä ovat mm. ongelmalähtöinen ja/tai tapausperustainen oppiminen, tutkiva oppiminen, yhteisöllinen tiedonmuodostaminen, sekä dialoginen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi laaja-alainen, tietoja yhdistelevä ajatteleminen, ympäristön havainnointi ja/tai siihen vaikuttaminen sekä syy- ja seuraussuhteiden tunnistaminen. Tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki ovat myös keskeisessä osassa kurssia.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan oppimista ja osaamista ovat mm. opettajan ja opiskelijan keskustelu, oppimistehtävät ja osasuoritukset, oppimispäiväkirja sekä itse- ja vertaisarviointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat eritoten seuraavat aihekokonaisuudet: *Teknologia ja yhteiskunta*, *Hyvinvointi ja turvallisuus* sekä *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

RUA5 Tiede ja tulevaisuus

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja.

Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia menetelmiä voivat olla tutkiva oppiminen, yhteisöllisen tiedon muodostaminen, tekemällä ja kokemalla oppiminen, projektioppiminen sekä kokeellinen oppiminen ja/tai tutkimuksen tekeminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen, loogisten päättelyketjujen ymmärtäminen sekä syy- ja seuraussuhteiden tunnistaminen. Tietoteknologian hyödyntäminen ajattelun työkaluna on myös osa kurssia.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan oppimista ja osaamista ovat esimerkiksi oppimis- tai näyteportfolio sekä oppimistehtävät ja osasuoritukset.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat esimerkiksi *Teknologia ja yhteiskunta*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

RUA6 Opiskelu, työ ja toimeentulo

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia

ja työntekoa ruotsin kielellä myös muualla kuin Suomessa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia oppimisen menetelmiä ovat mm. autenttinen oppiminen, draama ja eläytyvä oppiminen, oppiminen pareissa ja pienryhmissä, oppimispäiväkirja sekä lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen sekä ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan oppimista ja osaamista ovat mm. oppimistehtävät ja osasuoritukset, itse- ja vertaisarviointi, opiskelijan työskentelyn havainnointi sekä opettajan ja opiskelijan keskustelu.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat eritoten seuraavat aihekokonaisuudet: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* sekä Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

RUA7 Kestävä elämäntapa

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri

tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmista ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia oppimisen menetelmiä ovat mm. oppiminen pareissa tai pienryhmissä, dialoginen oppiminen ja autenttinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi loogisten päättelyketjujen ymmärtäminen, ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä, ympäristön havainnointi ja siihen vaikuttaminen sekä alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan oppimista ja osaamista ovat mm. projektityö, oppimistehtävät ja osasuoritukset sekä erilaiset kokeet.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat eritoten seuraavat aihekokonaisuudet: *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, Monilukutaito ja mediat, Hyvinvointi ja turvallisuus sekä Teknologia ja yhteiskunta.

RUA8 Viesti ja vaikuta puhuen

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitel-

laan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia menetelmiä voivat olla puhumalla ja kuuntelemalla oppiminen, oppiminen pareissa ja pienryhmissä, autenttinen oppiminen, draama ja eläytyvä oppiminen sekä dialoginen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen sekä ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä. Tietojen/taitojen soveltaminen ja ideoiden toteuttaminen käytännössä sekä suullinen viestintä ylipäätään ovat myös olennaisessa osassa kurssia.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan oppimista ja osaamista ovat esimerkiksi suullinen koe, opiskelijan työskentelyn havainnointi, itse- ja vertaisarviointi sekä opettajan ja opiskelijan keskustelu.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy kaikkiin aiemmilla kursseilla olleisiin aihekokonaisuuksiin ja painottuu erityisesti ajankohtaisiin tapahtumiin ja ryhmän kiinnostuksen kohteisiin.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

RUA9 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää kielenhallintaansa hyödyntämällä ja soveltamalla aiemmin opittuja taitoja, laajentaa sanavarastoaan sekä kehittää valmiuksiaan oppijana.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla opiskelija tekee kielen eri osa-alueita hyödyntäen projektin, jolla on suunnitelma, aikataulu, toteutus ja arviointi. Se voidaan toteuttaa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Projektikurssi voi sisältyä koulun ilmiöihin ja/tai kansainväliseen toimintaan tai tukea opiskelijan yksilöllistä oppimista.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Tarkoituksenmukaiset oppimisen menetelmät vaihtelevat projektin mukaan. Projektikurssiin sopii esimerkiksi omatoiminen, itseohjautuva työ, jota voidaan täydentää työskentelemällä yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Näin yhteisöllisen tiedon muodostaminen on mahdollista. Projektioppiminen on kurssille tyypillinen tapa oppia, ja se sisältää sekä tekemällä ja kokemalla oppimista että itsenäistä tiedonhankintaa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Projektin eri tekovaiheissa opiskelijan kyky itsenäiseen työskentelyyn ja vuorovaikutukseen muiden kanssa kehittyy. Samalla opiskelija oppii käyttämään tietoteknologiaa hyödykseen asioiden ymmärtämisessä.

Osaamisen arviointi

Projektin alussa sovitaan kurssin arviointikriteerit ja -menetelmät. Kurssin arviointi perustuu kurssin keskeisiin menetelmiin. Arviointivälineinä kurssille sopivat esimerkiksi projektityöt, oppimispäiväkirja, opiskelijan työskentelyn jatkuva havainnointi ja vertaisarviointi. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy kaikkiin aiemmilla kursseilla olleisiin aihekokonaisuuksiin ja painottuu erityisesti ajankohtaisiin tapahtumiin ja ryhmän kiinnostuksen kohteisiin.

RUA10 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Tavoitteena on perehdyttää opiskelijat ylioppilaskokeen eri osioihin ja harjoitella niissä tarvittavia taitoja. Tavoitteena on myös ohjata opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja haasteitaan oppimisessa ja auttaa niissä ohjaamalla omatoimiseen opiskeluun.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla syvennetään jo saavutettua kielitaitoa eri lähteistä peräisin olevan autenttisen materiaalin ja opiskelijoiden tarpeista lähtevien työtehtävien avulla. Perehdytään ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin ja harjoitellaan niissä tarvittavia strategioita.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Mahdollisia oppimisen menetelmiä ovat mm. lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, yksilöllinen ja pienryhmissä opiskelu ja ongelmalähtöinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi laaja-alainen, tietoja yhdistelevä ajatteleminen, vuorovaikutus ja yhteistyössä oppiminen, tietoteknologian hyödyntäminen ajattelun työkaluna ja välineiden käyttötaito ja työmenetelmien osaaminen.

Osaamisen arviointi

Kurssin alussa sovitaan kurssin arviointikriteerit ja -menetelmät. Kurssin arviointi perustuu kurssin keskeisiin menetelmiin. Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan työskentelyä ovat mm. erilaiset kokeet ja oppimistehtävät, itse- ja vertaisarviointi, opettajan ja opiskelijan keskustelu ja opiskelijan työskentelyn havainnointi. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy kaikkiin aiemmilla kursseilla olleisiin aihekokonaisuuksiin ja painottuu erityisesti ajankohtaisiin tapahtumiin ja ryhmän kiinnostuksen kohteisiin.

5.4.1.2 Ruotsi, B1-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Ruotsin kielen B1-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–5 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

RUB11 Minun ruotsini

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja

yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan ruotsin kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssiin soveltuvia oppimisen menetelmiä ovat mm. lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, oppiminen pareissa tai pienryhmissä, dialoginen oppiminen ja pelillinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehitetään opiskelijan taitoa tunnistaa ja tulkita kulttuurisia merkityksiä sekä hänen vuorovaikutustaitojaan ja toimimistaan yhteistyössä. Välineiden käyttötaito ja työmenetelmien osaaminen ovat myös olennaisessa osassa kurssilla. Opiskelija oppii tunnistamaan Helsingin tarjoamia autenttisia kielenkäyttöympäristöjä.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan työskentelyä ovat mm. opiskelijan työn havainnointi, monipuoliset oppimistehtävät ja osasuoritukset, erilaiset kokeet, kuten sähköiset, perinteiset ja ryhmäkokeet. Opiskelija harjoittelee myös arvioimaan omaa ja muiden kurssilaisten oppimista. Suullinen tuottaminen on keskeisessä asemassa arvioinnissa.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuu mm. seuraava aihekokonaisuus: *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

RUB12 Hyvinvointi ja ihmissuhteet

Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen ja niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita. Harjoitellaan taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Kurssilla pohditaan eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia oppimisen menetelmiä ovat mm. pari- ja pienryhmätyöskentely, lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, dialoginen oppiminen ja pelillinen oppiminen. Kurssilla käytetään monipuolisia menetelmiä ja mahdollisimman autenttista materiaalia.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaisemisen taidot sekä suullisessa että kirjallisessa viestinnässä. Tietoteknologian käyttötaidot karttuvat, kun sitä hyödynnetään ajattelun työkaluna. Lukemalla monipuolisempia vieraskielisiä tekstejä opiskelija oppii tunnistamaan syy- ja seuraussuhteita asioiden välillä ja hänen päättelytaitonsa kehittyvät.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan oppimista ja osaamista ovat mm. oppimistehtävät ja osasuoritukset, opiskelijan työskentelyn havainnointi, opettajan ja opiskelijan keskustelu sekä erilaiset kokeet. Arviointi perustuu monipuoliseen ja jatkuvaan arviointiin. Opiskelija osaa arvioida jo omaa ja toisen osaamista ja tätä voidaan myös hyödyntää kurssin arvioinnissa.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat eritoten seuraavat aihekokonaisuudet: *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sekä *Teknologia ja yhteiskunta*.

RUB13 Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan suomenruotsalaisiin ja muihin pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia menetelmiä ovat esimerkiksi oppiminen pareissa ja pienryhmissä, tekemällä ja kokemalla oppiminen, tutkiva oppiminen, pelillinen oppiminen ja yhteisöllinen tiedonmuodostaminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuu esimerkiksi kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, johon Helsinki tarjoaa kaksikielisen kaupungin ja autenttisen suomenruotsalaisen ympäristön. Tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, välineiden käyttötaito ja työmenetelmien osaaminen ja tietoteknologian hyödyntäminen ajattelun työkaluna ovat myös olennaisena osana kurssia.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan työskentelyä ovat mm. oppimistehtävät, osasuoritukset ja erilaiset kokeet, kuten sähköiset sekä opiskelijoiden työskentelyn havainnointi ja oppimispäiväkirja.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat eritoten seuraavat aihekokonaisuudet: *Monilukutaito ja mediat*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

RUB14 Monenlaiset elinympäristömme

Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia menetelmiä ovat esimerkiksi lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, dialoginen oppiminen, ongelmalähtöinen ja/tai- tapausperustainen oppiminen, tutkiva oppiminen sekä oppiminen pareissa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat ympäristön havainnointi ja/tai siihen vaikuttaminen, ajatusten tai tunteiden ja asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä, tietoja yhdistelevä ajattelemisen harjaannuttaminen, sekä syy- ja seuraussuhteiden tunnistaminen.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan työskentelyä ovat esimerkiksi opettajan ja opiskelijan keskustelu, oppimistehtävät ja osasuoritukset, oppimispäiväkirja sekä itse- ja vertaisarviointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat eritoten seuraavat aihekokonaisuudet: *Teknologia ja yhteiskunta*, *Hyvinvointi ja turvallisuus* sekä *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

RUB15 Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi

Kurssilla harjoitellaan työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja sekä pohditaan jatko-opintoja ja tulevaisuudensuunnitelmia. Tutkitaan mahdollisuuksia opiskella ja tehdä töitä ruotsin kielellä. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja muuhun kansainväliseen yhteistyöhön.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia menetelmiä ovat mm. autenttinen oppiminen, dialoginen oppiminen, draama ja eläytyvä oppiminen, oppiminen pareissa ja pienryhmissä sekä lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen sekä ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä. Opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja kehittämään niitä.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan työskentelyä ovat mm. erilaiset kokeet, oppimistehtävät ja osasuoritukset, itse- ja vertaisarviointi, opiskelijan työskentelyn havainnointi sekä opettajan ja opiskelijan keskustelu.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat eritoten seuraavat aihekokonaisuudet: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* sekä *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys.*

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

RUB16 Viesti ja vaikuta puhuen

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia menetelmiä ovat esimerkiksi puhumalla ja kuuntelemalla oppiminen, oppiminen pareissa ja pienryhmissä, autenttinen oppiminen, draama ja eläytyvä oppiminen sekä dialoginen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen sekä ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä. Tietojen/taitojen soveltaminen ja ideoiden toteuttaminen käytännössä sekä suullinen viestintä ylipäätään ovat myös olennaisessa osassa kurssia.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan työskentelyä voivat olla suullinen koe, opiskelijan työskentelyn havainnointi, itse- ja vertaisarviointi sekä opettajan ja opiskelijan keskustelu.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy kaikkiin aiemmilla kursseilla olleisiin aihekokonaisuuksiin ja painottuu erityisesti ajankohtaisiin tapahtumiin ja ryhmän kiinnostuksen kohteisiin.

RUB17 Kestävä elämäntapa

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia menetelmiä ovat mm. lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, oppiminen pareissa tai pienryhmissä, sekä dialoginen, autenttinen ja tutkiva oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi ympäristön havainnointi ja siihen vaikuttaminen, loogisten päättelyketjujen ymmärtäminen, ajatusten, tunteiden tai asiasi-

sältöjen ilmaiseminen ja viestintä sekä alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen. Erilaisten tekstilajien käsittely kehittää myös opiskelijan kykyä arvioida kriittisesti tietoa, perusteluita ja lähteitä.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan työskentelyä ovat mm. projektityö, oppimistehtävät ja osasuoritukset sekä erilaiset kokeet.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuvat eritoten seuraavat aihekokonaisuudet: *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Monilukutaito ja mediat*, *Hyvinvointi ja turvallisuus* sekä *Teknologia ja yhteiskunta*.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

RUB18 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää kielenhallintaansa hyödyntämällä ja soveltamalla aiemmin opittuja taitoja, laajentaa sanavarastoaan sekä kehittää valmiuksiaan oppijana.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla opiskelija tekee kielen eri osa-alueita hyödyntäen projektin, jolla on suunnitelma, aikataulu, toteutus ja arviointi. Se voidaan toteuttaa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Projektikurssi voi sisältyä koulun ilmiöihin ja/tai kansainväliseen toimintaan tai tukea opiskelijan yksilöllistä oppimista.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Tarkoituksenmukaiset oppimisen menetelmät vaihtelevat projektin mukaan. Projektikurssiin sopii esimerkiksi omatoiminen, itseohjautuva työ, jota voidaan täydentää työskentelemällä yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Näin yhteisöllisen tiedon muodostaminen on mahdollista. Projektioppiminen on kurssille tyypillinen tapa oppia, ja se sisältää sekä tekemällä ja kokemalla oppimista että itsenäistä tiedonhankintaa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Projektin eri tekovaiheissa opiskelijan kyky itsenäiseen työskentelyyn ja vuorovaikutukseen muiden kanssa kehittyy. Samalla opiskelija oppii käyttämään tietoteknologiaa hyödykseen asioiden ymmärtämisessä.

Osaamisen arviointi

Projektin alussa sovitaan kurssin arviointikriteerit ja -menetelmät. Kurssin arviointi perustuu kurssin keskeisiin menetelmiin. Arviointivälineinä kurssille sopivat esimerkiksi projektityöt, oppimispäiväkirja, opiskelijan työskentelyn jatkuva havainnointi ja vertaisarviointi. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy kaikkiin aiemmilla kursseilla olleisiin aihekokonaisuuksiin ja painottuu erityisesti ajankohtaisiin tapahtumiin ja ryhmän kiinnostuksen kohteisiin.

RUB19 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Tavoitteena on perehdyttää opiskelijat ylioppilaskokeen eri osioihin ja harjoitella niissä tarvittavia taitoja. Tavoitteena on myös ohjata opiskelijaa tunnistamaan omia vahvuuksiaan ja haasteitaan oppimisessa ja auttaa niissä ohjaamalla omatoimiseen opiskeluun.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla syvennetään jo saavutettua kielitaitoa eri lähteistä peräisin olevan autenttisen materiaalin ja opiskelijoiden tarpeista lähtevien työtehtävien avulla. Perehdytään ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin ja harjoitellaan niissä tarvittavia strategioita.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Mahdollisia oppimisen menetelmiä ovat mm. lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, yksilöllinen ja pienryhmissä opiskelu sekä ongelmalähtöinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi laaja-alainen, tietoja yhdistelevä ajatteleminen, vuorovaikutus ja yhteistyössä oppiminen, tietoteknologian hyödyntäminen ajattelun työkaluna ja välineiden käyttötaito ja työmenetelmien osaaminen.

Osaamisen arviointi

Kurssin alussa sovitaan kurssin arviointikriteerit ja -menetelmät. Kurssin arviointi perustuu kurssin keskeisiin menetelmiin. Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan työskentelyä ovat mm. erilaiset kokeet ja oppimistehtävät, itse- ja vertaisarviointi, opettajan ja opiskelijan keskustelu ja opiskelijan työskentelyn havainnointi. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy kaikkiin aiemmilla kursseilla olleisiin aihekokonaisuuksiin ja painottuu erityisesti ajankohtaisiin tapahtumiin ja ryhmän kiinnostuksen kohteisiin.

RUB110 Nivelkurssi

Osaamistavoitteet

Tavoitteena on parantaa opiskelijan valmiuksia ruotsin opiskeluun lukiossa.

Keskeiset sisällöt

Kurssi on tarkoitettu erityisesti lukion ensimmäisen vuoden opiskelijoille, joilla on vaikeuksia ruotsin opiskelussa. Kerrataan ja vankennetaan kielen eri osa-alueiden hallintaa opiskelijan tarpeiden mukaan.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla on hyvä käyttää mahdollisimman monipuolisia oppimisen menetelmiä opiskelijoiden motivaation lisäämiseksi. Mahdollisia menetelmiä ovat mm. lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, oppiminen pareissa/pienryhmissä, autenttinen oppiminen sekä pelillinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat esimerkiksi alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen, vuorovaikutustaidot ja yhteistyössä toimiminen ja tietoteknologian hyödyntäminen ajattelun työkaluna.

Osaamisen arviointi

Kurssin alussa sovitaan kurssin arviointikriteerit ja -menetelmät. Kurssin arviointi perustuu kurssin keskeisiin menetelmiin. Mahdollisia arviointitapoja voivat olla esimerkiksi oppimispäiväkirja, oppimistehtävät ja osasuoritukset, sekä erilaiset kokeet. Opiskelijan työskentelyn jatkuvaa havainnointia ja itsearviointia voidaan myös hyödyntää arvioinnissa. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S/H).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla korostuu mm. seuraava aihekokonaisuus: *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

5.4.1.3 Ruotsi, B3-oppimäärä

”Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 13 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen opetusta lukiossa alkavan B-oppimäärän mukaisesti.” (Valtioneuvoston asetus 942/2014, 9 §)

Opetuksen tavoitteet

Ruotsin kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- syventää oman kieli- ja kulttuuritaustansa arvostusta ja jäsentää käsitystään kaikkien osaamiensa kielten keskinäisestä suhteesta
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- tutustuu suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä
- tutustuu siihen, miten suomen ja ruotsin kielet ovat vaikuttaneet toisiinsa Suomessa
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 vuorovaikutuksen ja tulkinnan taidoissa, A2.1 tuottamisen taidoissa ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitetaan monipuolisesti kaikkia kielitaidon alueita. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Luontevaan ruotsin kielen ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä.

RUB31 Tutustutaan toisiimme ja ruotsinkieliseen kulttuuriympäristöön

Kurssilla hahmotetaan ruotsin kielen suhdetta opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja. Tutustutaan ruotsinkieliseen kulttuuriympäristöön Suomessa ja Pohjoismaissa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Oppimiseen käytetään monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja arkipäivän tilanteita harjoitellaan käyttämällä pelillistä oppimista sekä draamaa, mikä motivoi ja rohkaisee käyttämään kohdekieltä. Helsinki tarjoaa autenttisena ympäristönä monenlaisia virikkeitä kielen oppimiseen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii havainnoimaan kieltä Helsingissä ja sen lähiympäristössä sekä tunnistamaan kohdekielen perusrakenteita ja ilmaisuja ja toimimaan yksinkertaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä. Vankennetaan kieltenopiskelussa tarvittavien peruskäsitteiden hallintaa. Kurssilla harjaantuu taito hyödyntää jo aiemmin hankittua kielitaitoa uuden kielen opiskelussa. Opitaan tunnistamaan kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä.

Osaamisen arviointi

Oppimista arvioidaan mahdollisimman monipuolisesti käyttämällä esimerkiksi oppimistehtäviä, osasuorituksia ja kokeita. Arviointia tehdään myös havainnoimalla opiskelijan työskentelyä oppitunneilla ja hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ja kiinnostustaan monin eri tavoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista nousee esiin *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

RUB32 Matkalla Pohjoismaissa

Kurssilla harjoitellaan vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun sekä asioimiseen liittyviä vuorovaikutustaitoja ja kartoitetaan pohjoismaista kulttuuri- ja yleistietoutta. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Oppimiseen käytetään monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja arkipäivän tilanteita harjoitellaan käyttämällä pelillistä oppimista ja draamaa, mikä auttaa mahdollisten kompensaatiokeinojen löytämisessä ja rohkaisee käyttämään kohdekieltä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen kehittyvät tavanomaisia asiointitilanteita harjoiteltaessa. Kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja kieltenopiskelun käsitteiden ja kohdekielen ajattelutapojen tunteminen syvenee.

Osaamisen arviointi

Oppimista arvioidaan monipuolisesti käyttämällä esimerkiksi oppimistehtäviä, osasuorituksia ja kokeita. Arviointia tehdään myös havainnoimalla opiskelijan työskentelyä oppitunneilla. Hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ja kiinnostustaan monin eri tavoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista nousee esiin *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*. Kielialueen kulttuuriin tutustuminen ja sen piirteiden vertaaminen omaan ovat olennainen osa kurssia.

RUB33 Elämän tärkeitä asioita

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Käsitellään aihepiirejä ja tilanteita, jotka liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään eri oppimismenetelmiä esimerkiksi pari- ja pienryhmätyöskentelyä. Arkipäivän tilanteita harjoitellaan simuloimalla tavallisia viestintätilanteita suullisesti ja kirjallisesti. Tällä kurssilla kuuntelemisen, lukemisen, kirjoittamisen ja päättelyn merkitys menetelminä kasvaa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Vuorovaikutus ja yhteistyötaidot sekä tietoisuus itsestä kielenoppijana kehittyy, jolloin opiskelija löytää itselleen sopivia opiskelustrategioita. Kirjallisen viestinnän taidot alkavat kehittyä ja ajatuksia, tunteita ja asioita opitaan vähitellen ilmaisemaan.

Osaamisen arviointi

Oppimista arvioidaan monipuolisesti käyttämällä esimerkiksi oppimistehtäviä, osasuorituksia, pienimuotoisia projektitöitä ja kokeita. Arviointia tehdään myös havainnoimalla opiskelijan työskentelyä oppitunneilla. Hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ja kiinnostustaan monin eri tavoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista *Hyvinvointi ja turvallisuus* sekä *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* nousevat kurssin teemoissa esille.

RUB34 Monenlaista elämää

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Tutustutaan erilaisiin elämäntilanteisiin Pohjoismaissa. Harjoitellaan viestintää erilaisissa ruotsinkielisissä kohtaamistilanteissa Suomessa, Pohjoismaissa ja muuallakin, missä se on mahdollista

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään monipuolisia menetelmiä ja mahdollisimman autenttista materiaalia hyödyntäen pääkaupunkiseudun tarjontaa. Kurssille sopivia menetelmiä ovat esimerkiksi pari- ja pienryhmätyöskentely, dialoginen oppiminen ja projektioppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Tietoteknologiaa opitaan hyödyntämään ajattelun työkaluna. Itsenäisen työskentelyn hallinta, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen ovat keskeisiä tavoiteltavia taitoja.

Osaamisen arviointi

Kurssilla käytettävät menetelmät määrittävät käytettävät arvioinnin keinot. Arviointiin sopivat mm. opiskelijan ja opettajan välinen keskustelu, projektit, oppimispäiväkirjat, portfoliot ja oppimistehtävät.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Keskeisiä aihekokonaisuuksia ovat *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sekä *Monilukutaito ja mediat*.

RUB35 Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Har-

joitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään monipuolisia menetelmiä ja mahdollisimman autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella. Kielitaidon karttuessa dialoginen oppiminen ja tekemällä ja kokemalla oppiminen korostuvat. Pari- ja pienryhmätyöskentelyn avulla harjoitellaan vuorovaikutusta.

Kurssilla kehittyvät taidot

Ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaisemisen taidot kehittyvät sekä suullisessa että kirjallisessa viestinnässä. Tietoteknologian käyttötaidot karttuvat kun sitä hyödynnetään ajattelun työkaluna. Lukemalla monipuolisempia vieraskielisiä tekstejä opiskelija oppii tunnistamaan syy- ja seuraussuhteita asioiden välillä ja hänen päättelytaitonsa parantuvat.

Osaamisen arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen ja jatkuvaan arviointiin. Välineinä voidaan käyttää mm. oppimistehtäviä, osasuorituksia ja kokeita. Opiskelija osaa arvioida jo omaa ja toisen osaamista ja tätä voidaan hyödyntää kurssin arvioinnissa.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Tämän kurssin sisällöistä nousevat esiin aihepiirit *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Monilukutaito ja mediat*.

RUB36 Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan pohjoismaisiin kulttuuri-ilmiöihin sekä medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista harjoitellaan. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi projektioppimista. Autenttisen ja ajankohtaisen materiaalin merkitys korostuu. Hyödynnetään Helsingin kaupungin kulttuuritarjontaa ja/tai kohtaamisia kohdekulttuurien edustajien kanssa luokassa tai luokkahuoneen ulkopuolella mahdollisuuksien mukaan.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta kehittyvät ja tietoteknologiaa opitaan hyödyntämään ajattelun työkaluna yhä paremmin. Tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki sekä laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen kehittyvät.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista ja perustuu opiskelijan työn jatkuvaan havainnointiin. Työkaluina arvioinnissa voidaan käyttää projektitöitä, oppimistehtäviä ja/tai osasuorituksia sekä portfoliota.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista keskeisiä ovat *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta*, *Tiede ja taide kohtaavat* sekä *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

RUB37 Opiskelu- ja työelämää ruotsiksi

Kurssilla harjoitellaan opiskelu- ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja. Selvitetään, minkälaista kielitaitoa mahdollisissa jatko-opinnoissa tarvitaan. Tutustutaan työpaikkoihin ja kesätyömahdollisuuksiin, joissa voi käyttää ruotsin kielen taitoa. Aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opintoihin ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja työelämään ja opiskeluun liittyviä tilanteita harjoitellaan. Muina mahdollisina menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi erilaisia oppimistehtäviä ja itsenäistä opiskelua.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät ne taidot, joita tarvitaan sekä jatko-opinnoissa että työelämässä, kuten esim. eri rekistereiden hallinta sekä kirjallisessa että suullisessa viestinnässä. Kuuntelu- ja vuorovaikutustaidot, tietojen/taitojen soveltaminen ja ideoiden toteuttaminen käytännössä monipuolistavat opiskelijan kielitaitoa.

Osaamisen arviointi

Arviointiin sopivat esimerkiksi itse- ja vertaisarviointi, oppimistehtävät, portfoliotyöskentely ja erilaiset kokeet.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi liittyy olennaisesti aihekokonaisuuteen *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*.

RUB38 Yhteinen maapallomme

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua pohjoismaiseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla voidaan hyödyntää esimerkiksi itsenäistä opiskelua, tutkivaa oppimista ja yhteisöllistä tiedonmuodostamista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii havainnoimaan ympäristöään globaalisti, saa tietoa mahdollisuuksistaan vaikuttaa aktiivisena kansalaisena sekä oppii vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Kurssilla erityissanaston ymmärtäminen ja hallinta karttuu ja opiskelija saa välineitä osallistua vaativampiin keskusteluihin.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista. Työkaluina arvioinnissa voidaan käyttää projektitöitä, oppimistehtäviä ja/tai osasuorituksia sekä portfoliota.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kestävä elämäntapa ja globaalivastuu sekä aktiivinen kansalaisuus painottuvat tällä kurssilla.

5.4.1.4 Ruotsi, äidinkielenomainen oppimäärä

Äidinkielenomaisen ruotsin kielen opetuksen tavoitteena on tarjota kaksikielisille suomenkielistä lukiota käyville opiskelijoille mahdollisuus kehittää edelleen ruotsin kielen taitojaan sekä vahvistaa heidän kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Kurssit on jäsennetty samojen teemojen alle kuin A-oppimäärän mukaisessa opetuksessa, jotta opinnot voidaan järjestää sekä erillisinä kursseina että yksilöllisenä opiskeluna.

Opetuksen tavoitteet

Ruotsin kielen äidinkielenomaisen oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyy hyvästä ruotsin arkikielen hallinnasta kohti yhä vaativampien tekstilajien hallintaa
- syventää taitoaan keskustella, kertoa ja argumentoida ruotsiksi vivahteikkaasti, laajasti ja selkeästi tilanteen edellyttämällä tavalla
- tutustuu ruotsinkieliseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen sekä analysoi erityyppisiä laajahkoja tekstejä, kuten kaunokirjallisuutta tai elokuvia
- kehittää ruotsinkielisen tiedonhankinnan ja hallinnan taitojaan
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kielitaidon kehittyvän kuvausasteikon tasoon B2.2 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen
- kykenee lukion jälkeen suoriutumaan vaativistakin opinnoista ja työtehtävistä myös ruotsiksi.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

RUÄO1 Ruotsinkielinen maailmani

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan ruotsin kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita ruotsin kielen opiskelulle ja etsitään autenttisia ruotsinkielisiä kielenkäyttöympäristöjä sekä keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin, harrastuksiin, kiinnostuksen kohteisiin ja kielenkäyttötarpeisiin.

RUÄO2 Ihminen verkostoissa

Kurssilla harjoitellaan monenlaisia, sanastollisesti vaativia ja muodollisuusasteeltaan eritasoisia vuorovaikutustilanteita pohjoismaisessa kontekstissa eri viestintäkanavia käyttäen. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä argumentointi- ja neuvottelutaitoja. Opetellaan käyttämään omassa viestinnässä kuhunkin tilanteeseen sopivaa kielen rekisteriä. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

RUÄO3 Pohjoismaisia kulttuuri-ilmiöitä

Kurssilla syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa ja tietoa pohjoismaisista kulttuurisista ilmiöistä, kuten eri taiteenlajeista ja mediasta. Opiskelija syventää taitoaan toimia ruotsinkielisissä ja mahdollisuuksien mukaan myös muissa pohjoismaisissa ympäristöissä. Kurssilla luetaan kaunokirjallisuutta sekä luetaan ja tehdään eri tekstilajien tuotoksia.

RUÄO4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa. Syvennetään aktiivisen osallistumisen harjoittelua erilaisissa, myös kielellisesti vaativissa tilanteissa. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden ja pohjoismaisen hyvinvointiyhteiskunnan näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

RUÄO5 Tiede ja tulevaisuus

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmasta. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista. Kurssilla tehdään aiheeseen liittyvä projektityö, joka esitellään muille.

RUÄO6 Opiskelu, työ ja toimeentulo

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Harjoitellaan työelämälle tyypillisiä kielenkäyttötilanteita suullisesti ja kirjallisesti, esimerkiksi laaditaan CV tai valmistaudutaan työpaikkahaastatteluun. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa ruotsin kielellä myös muualla kuin Suomessa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin sekä laajempia talouden ilmiöitä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää ruotsin kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen ruotsinkielinen osuus tai kokonaisuus.

RUÄO7 Kestävä elämäntapa

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa ruotsin kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Syvennetään kriittistä lukutaitoa sekä taitoa yhdistää tietoa eri lähteistä. Harjoitellaan tiivistelmän ja argumentoivan tekstin tuottamista. Analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

RUÄO8 Viesti ja vaikuta puhuen

Kurssilla painotetaan suullista viestintää, esiintymistä ja vuorovaikutusta muodollisissa ja epämuodollisissa tilanteissa. Syvennetään taitoa rakentaa dialogia ja argumentoida. Harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista, keskustelua yhteiskunnallisista ilmiöistä ja yleissivistykseen kuuluvista aiheista. Kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

5.4.2 Suomi (Finska)

Suomen kielen opetus lukiossa syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään suomen kielen taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan, luomaan siltoja eri kielten välille sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Suomen kielen opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia suomea ja käyttää taitoaan rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia suomenkielisissä ympäristöissä. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan kieleen/kielenkäyttöön liittyvien asenteiden ja arvojen merkitystä. Opetus vahvistaa ja kehittää oppilaiden valmiuksia ja mahdollisuuksia toimia suomeksi aktiivisesti sekä vaikuttaa lähiympäristössään ja laajemmissa yhteyksissä.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia suomen kieltä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätaitona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita. Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa suomen kielellä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä

opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan.

Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasoilla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Suomen kielen opetuksen yhteiset tavoitteet

Suomen kielen eri oppimäärien opetuksen yhteisinä tavoitteina on, että opiskelija

- kehittää taitoaan toimia suomeksi eri yhteyksissä
- ymmärtää suomen kielen merkityksen kansalliskielenä
- rohkaistuu hyödyntämään suomen kieltä luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa suomen kielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa myös kielirajat ylittäen
- syventää ja laajentaa suomen kielen rakenteiden tuntemustaan
- kehittyy tavoitteellisena kielenkäyttäjänä, joka osaa soveltaa oppimisstrategioita kieliopinnoissaan
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon myötä kasvavat toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida omaa kielitaitoaan ja suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten esimerkiksi jatko-opintojen ja työelämän näkökulmista.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa opiskelemassaan oppimäärässä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon (ks. alla) tasot alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuks-essa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
A-suomi	B2.1	B2.1	B1.2
B1-suomi	B1.1	B1.1	B1.1
B3-suomi	A2.2	A2.2	A2.1
Äidinkielenomai-nen suomi	B2.2	B2.2	B2.2

Arviointi

Suomen kielessä arviointi perustuu suomen kielen yhteisten tavoitteiden sekä oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat suomen kielen yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja taidoissa toimia autenttisissa suomenkielisissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8, B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 ja äidinkielenomaisen oppimäärän syventävän kurssin 8 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa suomen kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kursseja luetaan hyväksi seuraavasti:

Kurssit	**Äidinkielenomainen oppimäärä**		**A-oppimäärä**		**B1-oppimäärä**
Kurssi	1	→	1	→	1
Kurssi	2	→	2	→	2
Kurssi	3	→	3	→	3
Kurssi	4	→	4	→	4
Kurssi	5	→	5	→	5
Kurssi	6	→	6		
Kurssi	7	→	7	→	7
Kurssi	8	→	8	→	6

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja ja ne luetaan opiskelijalle hyväksi varsinaisen oppimäärän kokonaiskurssimäärään S-merkinnällä. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi siten, että ne luetaan opiskelijalle hyväksi varsinaisen oppimäärän kokonaiskurssimäärään S-merkinnällä.

5.4.2.1 Suomi, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen A-oppimäärän erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 vuorovaikutuksen ja tulkinnan taidoissa sekä B1.2 tuottamisen taidoissa ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla 1 ja 2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Opintojen edetessä kiinnitetään kursseilla käsiteltävien aiheiden yhteydessä enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Opintojen aikana ja erityisesti opintojen loppuvaiheessa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti kaikkia kielitaidon osa-alueita, suullista ja kirjallista vuorovaikutustaitoa kokonaisuudessaan samanarvoisesti painottaen. Painotukset voivat vaihdella kursseittain.

FINA1 Arkielämä, lähiympäristö ja terveys

Kurssilla käsitellään opiskelijan arkipäivään ja lähiympäristööön liittyviä tilanteita ja toimintaa. Kerrataan ja syvennetään jokapäiväisiä sosiaalisia tilanteita

ja asioimistilanteita painottaen viestinnällisiä valmiuksia. Harjoitellaan ilmaisemaan itseään suullisesti ja kirjallisesti esimerkiksi kouluun ja kotiin, ruokailutottumuksiin, terveyteen ja vapaa-aikaan liittyvissä tilanteissa.

FINA2 Luonto ja tiede

Kurssilla harjoitellaan viestinnällisiä valmiuksia keskustelemalla ja pitämällä esityksiä. Opiskelijat opettelevat hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Käsitellään luontoon, ympäristöön ja tieteeseen liittyviä aiheita esimerkiksi kestävän kehityksen, turismin ja virkistäytymisen näkökulmista. Luetaan joitakin teemaan liittyviä asia- ja kaunokirjallisia tekstejä ja laajennetaan sanastoa.

FINA3 Tekniikka ja kulutus

Kurssilla tutustutaan erilaisiin digitaalisiin työkaluihin niitä myös käyttäen. Käsitellään tekniikkaan, kulutukseen ja kauppaan liittyviä teemoja.

FINA4 Yhteiskunta ja tiedotusvälineet

Kurssilla opetellaan tekemään tiivistelmiä esiteltäessä ja keskusteltaessa erilaisista suomalaista yhteiskuntaa käsittelevistä mediateksteistä. Kurssilla tuodaan esiin, minkälaisia eri ilmaisutapoja tiedotusvälineet käyttävät esimerkiksi käsitellessään politiikkaan, tutkimukseen tai maailman ajankohtaisiin tapahtumiin liittyviä asiakysymyksiä.

FINA5 Koulutus ja työelämä

Kurssilla opetellaan tulkitsemaan ja tuottamaan erityyppisiä aiheeseen liittyviä tekstejä. Käsitellään koulutukseen, ammatteihin ja elinkeinoihin liittyviä teemoja yhteiskunnan ja opiskelijan omasta näkökulmasta.

FINA6 Suomalainen kulttuuri ja kirjallisuus

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa sekä suomenkielisen kulttuurin ja kirjallisuuden tuntemusta nuorten näkökulmasta. Luetaan vähintään yksi kaunokirjallinen teos ja esitellään se joko suullisesti tai kirjallisesti. Tutustutaan joihinkin suomalaisiin kuvataiteilijoihin, kirjailijoihin ja säveltäjiin. Kirjallisissa tehtävissä painotetaan eri tekstilajien edellyttämää kielenkäyttöä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää suomen kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen suomenkielinen osuus tai kokonaisuus.

FINA7 Viesti kirjoittaen

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa suomen kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla analysoidaan ja tuotetaan fakta- ja fiktiotekstejä sekä eri tekstilajien tekstejä, kuten kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Harjoitellaan taitoa toistaa tai kääntää tekstisisältöjä suomen kielellä ja suomen kielestä. Kurssilla voidaan kerrata kielitietoa perusrakenteista opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

FINA8 Viesti puhuen

Kurssilla harjoitellaan taitoa puhua ja ilmaista itseään suomen kielellä virallisissa ja epävirallisissa tilanteissa. Harjoitellaan taitoa ilmaista itseään vapaasti, tehdä kysymyksiä, kertoa, keskustella, kuvailla, haastatella, argumentoida sekä pitää esityksiä. Suullisten esitysten tekemisessä voidaan hyödyntää digitaalisia työvälineitä.

5.4.2.2 Suomi, B1-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen B1-oppimäärän erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla 1 ja 2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4 ja 5 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti kaikkia kielitaidon osa-alueita, suullista ja kirjallista vuorovaikutustaitoa kokonaisuudessaan samanarvoisesti painottaen. Painotukset voivat vaihdella kursseittain.

FINB11 Arkielämä, lähiympäristö ja terveys

Kurssilla opetellaan tulkitsemaan ja käyttämään suomen kieltä erilaisissa arkipäivässä esiintyvissä tilanteissa. Harjoitellaan kertomaan suullisesti ja suppeammin kirjallisesti omasta itsestä, terveydestä, vapaa-ajanviettotavoista ja lähiympäristöstä.

FINB12 Luonto ja tiede

Kurssilla tutustutaan paikkoihin, nähtävyyksiin ja luontoon eri puolella Suomea sekä kestävän kehityksen merkitykseen. Opitaan esittelemään omaa kotiseutua, kertomaan matkakokemuksista ja etsimään tietoa suomen kielellä matkasuunnitelmia tehdessä.

FINB13 Tekniikka ja kulutus

Kurssilla tutustutaan tekniikkaan, kulutukseen ja liikenteeseen liittyviin teemoihin palveluja käyttävän ja ympäristön näkökulmista. Pidetään tekniikkaan liittyviä esityksiä ja tutustutaan käyttöohjeiden kieleen.

FINB14 Yhteiskunta, kulttuuri ja tiedotusvälineet

Kurssilla tutustutaan helpohkoihin, yhteiskuntaa ja suomalaista kulttuurielämää käsitteleviin teksteihin ja esityksiin sekä opetellaan keskustelemaan niistä.

FINB15 Koulutus ja työelämä

Kurssilla harjoitellaan kertomaan opinnoista ja tulevaisuudensuunnitelmista. Tutustutaan opintoja ja työelämää käsitteleviin artikkeleihin ja nettilähteisiin. Harjoitellaan toimimaan haastattelutilanteissa ja kirjoittamaan yksinkertaisia hakemuksia.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää suomen kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen suomenkielinen osuus tai kokonaisuus.

FINB16 Viesti puhuen

Kurssilla harjoitellaan taitoa tulkita suomen kieltä sekä puhua ja ilmaista itseään suomen kielellä erilaisissa tilanteissa. Rohkaistutaan suomen kielellä puhumisessa sekä harjoitellaan taitoa keskustella, kuvailla, kertoa, pitää lyhyehköjä puheita sekä esittää kysymyksiä ja vastata niihin.

FINB17 Viesti kirjoittaen

Kurssilla harjoitellaan taitoa tuottaa lyhyehköjä suomenkielisiä tekstejä eri tarkoituksia varten. Kurssilla analysoidaan ja tuotetaan fakta- ja fiktiotekstejä sekä eri tekstilajien tekstejä, kuten kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Harjoitellaan taitoa toistaa tai kääntää tekstisisältöjä pääasiallisesti suomen kielestä ruotsiin.

5.4.2.3 Suomi, B3-oppimäärä

”Opiskelijalle, joka on vapautettu lukiolain 13 §:n perusteella toisen kotimaisen kielen opiskelusta, voidaan järjestää toisen kotimaisen kielen opetusta lukiossa alkavan B-oppimäärän mukaisesti.” (Valtioneuvoston asetus 942/2014, 9 §)

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen B3-oppimäärän erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- tiedostaa oman kieli- ja kulttuuritaustansa arvon ja jäsentää käsitystään kaikkien osaamisensa kielten keskinäisestä suhteesta
- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- tutustuu suomen ja ruotsin asemaan kansalliskielinä
- tutustuu siihen, miten suomen ja ruotsin kielet vaikuttavat toisiinsa Suomessa
- suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 vuorovaikutuksen ja tulkinnan taidoissa sekä A2.1 tuottamisen taidoissa ja arvioi omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitetaan monipuolisesti kaikkia kielitaidon alueita. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Luontevaan suomen kielen ääntämiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsitte-

lemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, taidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla.

FINB31 Tutustutaan toisiimme ja suomenkieliseen kulttuuriympäristöön

Kurssilla hahmotetaan suomen kielen suhdetta opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Tutustutaan suomenkieliseen kulttuuriympäristöön. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita. Opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmaisuja, joita tarvitaan kun esimerkiksi tavataan uusia ihmisiä.

FINB32 Suomessa suomeksi

Kurssilla harjoitellaan viestimään arkipäiväisissä ja tutuissa tilanteissa, jotka liittyvät kulttuuriin, yleissivistykseen ja matkailuun. Tutustutaan paikkoihin, kulttuuriin ja nähtävyyksiin eri puolella Suomea. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

FINB33 Elämän tärkeitä vaiheita

Kurssilla harjoitellaan viestintää eri viestintäkanavia käyttäen. Käsitellään aihepiirejä ja teemoja, jotka liittyvät nuoren arkeen, ystäviin, ihmissuhteisiin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-aikaan ja vapaa-ajan viettotapoihin.

FINB34 Monenlaista elämää

Kurssilla harjoitellaan viestimään suomen kielellä erilaisissa tilanteissa ja kiinnittämään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Tutustutaan erilaisiin elämäntilanteisiin ja ympäristöihin Suomessa, esimerkiksi maaseutu- ja kaupunkimaisemissa sekä rannikko-, meri- ja tunturialueilla.

FINB35 Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista aktiivisena ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

FINB36 Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan suomenkielisiin kulttuuri-ilmiöihin sekä medioihin nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

FINB37 Opiskelu- ja työelämää suomeksi

Kurssilla harjoitellaan opiskelu- ja työelämässä tarvittavia vuorovaikutustaitoja. Selvitetään, minkälaista kielitaitoa mahdollisissa jatko-opinnoissa tarvitaan. Tutustutaan työpaikkoihin ja kesätyömahdollisuuksiin, joissa voi käyttää suomen kielen taitoa. Aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opintoihin ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

FINB38 Yhteinen maapallomme

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua yhteistyöhön paikallisella, kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

5.4.2.4 Suomi, äidinkielenomainen oppimäärä

Äidinkielenomaisen suomen kielen opetuksen tavoitteena on tarjota kaksikielisille ruotsinkielistä lukiota käyville opiskelijoille mahdollisuus kehittää edelleen suomen kielen taitojaan sekä vahvistaa heidän kielellistä ja kulttuurista identiteettiään. Kurssit on jäsennetty samojen teemojen alle kuin A-oppimäärän mukaisessa opetuksessa, jotta opinnot voidaan järjestää sekä erillisinä kursseina että yksilöllisenä opiskeluna.

Opetuksen tavoitteet

Suomen kielen äidinkielenomaisen oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan käyttää suomen kielen rakenteita
- syventää kielitietoaan suomen kielestä ja kehittää taitoaan vertailla suomea ruotsiin ja muihin kieliin kehitttääkseen kielitaitoaan vivahteikkaammaksi
- kasvattaa sanastoaan vivahteikkaammaksi pystyäkseen lukemaan, tulkitsemaan, tuottamaan ja hyödyntämään erilaisia yleissivistäviä tai koulutukseen liittyviä tekstejä
- tutustuu suomenkieliseen kulttuuriin ja kirjallisuuteen sekä lukee ja analysoi suomenkielistä kaunokirjallisuutta
- kehittää edelleen taitoaan toimia tavoitteellisena suomen kielen puhujana, kuuntelijana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä
- suhteuttaa omaa osaamistaan kielitaidon kehittyvän kuvausasteikon tasoon B2.2 ja arvioi omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen
- kykenee lukion jälkeen suoriutumaan vaativistakin opinnoista ja työtehtävistä myös suomeksi.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla 1 ja 2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Opintojen edetessä kiinnitetään kursseilla käsiteltävien aiheiden yhteydessä enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Opintojen aikana ja erityisesti opintojen loppuvaiheessa painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

FIM1 Arkielämä, lähiympäristö ja terveys

Kurssilla syvennetään taitoa ilmaista itseään tarkasti ja vivahteikkaasti erilaisissa kurssin teemaan liittyvissä yhteyksissä kiinnittäen huomiota puhutun ja kirjoitetun kielen eroavaisuuksiin. Huomiota kiinnitetään myös spontaanin puhekielen, slangin, murteiden ja yleiskielisen suomen eroihin. Valmistellaan ja pidetään lyhyitä puheita. Käsitellään ja analysoidaan novelleja ja muuta kaunokirjallisuutta.

FIM2 Luonto ja tiede

Kurssilla käsitellään erilaisia puhuttuja ja kirjoitettuja tekstejä, myös kaunokirjallisia, jotka käsittelevät luontoa, ympäristöä, tiedettä ja kestävää kehitystä. Laajennetaan kurssin teemaan liittyvää sanastoa. Valmistellaan ja pidetään pidempikestoisempia projektiesittelyjä sekä opitaan arvioimaan omia ja muiden esityksiä.

FIM3 Tekniikka ja kulutus

Kurssilla tutustutaan teksteihin, joissa yhdistyvät kuva, ääni ja kirjoitus sekä näiden tapaan ilmaista asioita. Käsitellään kulutukseen, kauppaan, tekniikkaan ja tieto- ja viestintäteknologiaan liityviä tekstejä suullisesti ja kirjallisesti myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen. Luetaan asiayhteyteen sopivaa kaunokirjallisuutta ja keskustellaan niistä esimerkiksi digitaalisia keskustelualustoja hyödyntäen.

FIM4 Yhteiskunta ja tiedotusvälineet

Kurssilla tuotetaan kurssin teemaan liittyviä tekstejä kiinnittäen huomiota tekstin jäsentämiseen, kappalejakoon, vaihtelevaan kielenkäyttöön sekä tekstin yhtenäisyyteen. Hyödynnetään erityyppisiä mediatekstejä ajankohtaisista tapahtumista kiinnittäen huomiota tekstin tyyliin ja tapaan rakentua. Luetaan kaunokirjallisuutta ja luodaan yhteyksiä kirjallisuuden ja mediatekstien välille.

FIM5 Koulutus ja työelämä

Kurssilla harjoitellaan erityyppisten kurssin teemaan liittyvien tekstien kirjoittamista sekä valmistautumista työhaastatteluun. Työskennellään koulutukseen, työ- ja elinkeinoelämään liittyvien tekstien kanssa. Harjoitellaan kääntämistä suomesta ja suomen kielelle valottaen kielten välisiä eroja. Harjoitellaan tekstin tiivistämistä kummallakin kielellä.

FIM6 Suomalainen kulttuuri ja kirjallisuus

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa sekä suomenkielisen kulttuurin ja kirjallisuuden tuntemusta. Syvennetään myös taitoa ymmärtää kieli esteettisenä ja kulttuurisena vaikuttajana. Luetaan ja analysoidaan kaunokirjallinen teos. Syvennetään taitoa kirjoittaa tuottamalla eri tekstilajien kirjoituksia.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää suomen kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen suomenkielinen osuus tai kokonaisuus.

FIM7 Viesti kirjoittaen

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita kriittisesti ja tuottaa suomen kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla analysoidaan ja tuotetaan fakta- ja fiktiotekstejä sekä eri tekstilajien tekstejä, kuten kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Tuotetaan erilaisia digitaalisia tekstejä opiskelijoiden tarpeiden tai toiveiden mukaan. Kurssilla voidaan kerrata keskeisiä rakenteita opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

FIM8 Viesti puhuen

Kurssilla syvennetään taitoa puhua ja toimia suomen kielellä virallisissa ja epävirallisissa viestintätilanteissa. Kehitetään taitoa ilmaista itseään sekä keskustella ryhmässä ajankohtaisista ja yleissivistykseen kuuluvista ilmiöistä. Kehitetään argumentointitaitoa.

5.5 Vieraat kielet

Kieltenopetus syventää perusopetuksessa aloitettua kielikasvatusta ja kielitietoisuuden kehittämistä. Opiskelijoita ohjataan kehittämään eri kielten taitoaan ja laajentamaan monikielistä kompetenssiaan sekä kehittämään metakielellisiä taitojaan. Kielten opetus perustuu laajaan tekstikäsitykseen, jossa tekstillä tarkoitetaan sekä puhuttua että kirjoitettua kieltä. Kieltenopetus edistää osaltaan opiskelijoiden monilukutaitoa.

Opetus vahvistaa opiskelijoiden luottamusta omiin kykyihinsä oppia kieliä ja käyttää niitä rohkeasti sekä tarjoaa mahdollisuuksia kokea oppimisen iloa. Opetus vahvistaa opiskelijoiden halua ja taitoa toimia kulttuurisesti, kansainvälisesti ja kielellisesti moninaisissa ympäristöissä ja yhteyksissä. Kaikkea opiskelijoiden kielitaitoa hyödynnetään, ja opetuksessa luodaan siltoja myös eri kielten välille sekä opiskelijoiden vapaa-ajan kielenkäyttöön. Opiskelijoita ohjataan pohtimaan asenteiden ja arvojen merkitystä ja kehittämään taitoaan toimia rakentavasti eri yhteyksissä. Opetus antaa valmiuksia osallisuuteen ja aktiiviseen vaikuttamiseen kansainvälisessä maailmassa ja syventää opiskelijoiden maailmankansalaisen taitoja.

Opiskelijoita rohkaistaan hankkimaan elinikäisiä kielenopiskelutaitoja tunnistamalla itselleen sopivia tapoja oppia kieliä, arvioimalla oman oppimisensa edistymistä sekä näkemään kielitaito myös työelämätaitona. Kielten opiskelussa ja kielivalinnoissa vahvistetaan sukupuolten tasa-arvoa kannustamalla ennakkoluulottomuuteen ja käsittelemällä monipuolisesti erilaisia aiheita. Kieltenopetuksessa hyödynnetään tutkivaa oppimista käyttäen monipuolisia ja opiskelijalähtöisiä menetelmiä. Opiskelijoita ohjataan hakemaan, arvioimaan ja käsittelemään tietoa osaamillaan kielillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään luontevasti opiskeluympäristöjen osana.

Kieltenopetuksessa käsitellään teemoja, joiden avulla kieltenoppiminen tuodaan osaksi lukio-opiskelun kokonaisuuksien hallintaa ja oppiainerajat ylittävää työskentelyä. Opiskelijoille tarjotaan merkityksellisiä, avoimia ja riittävän haastavia tehtäviä. Aihekokonaisuudet, teemaopinnot ja muu oppiainerajat ylittävä

opiskelu kannustavat opiskelijoita hyödyntämään eri kielten vähäistäkin taitoaan ja monikielistä kompetenssiaan. Opetuksessa otetaan huomioon se, että opiskelijoiden eteneminen taitotasoilla tapahtuu eri tahdissa, mikä edellyttää tehtävien eriyttämistä tai muuta tukemista.

Vieraiden kielten opetuksen yhteiset tavoitteet

Vieraiden kielten eri oppimäärien opetuksen yhteisenä tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu hyödyntämään kielitaitoaan luovasti opiskelussa, työssä ja vapaa-aikana
- vankentaa kohdekielen osaamistaan, kielitajuaan ja taitoaan soveltaa kielitietoa
- myös kielirajat ylittäen
- kehittyy tavoitteellisena kielten oppijana ja osaa soveltaa kieltenopiskelustrategioita
- ymmärtää monipuolisen kielitaidon merkityksen ja kielitaidon myötä kasvavat
- toimintamahdollisuudet
- osaa arvioida omaa osaamistaan sekä suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden
- tarpeitaan varten jatko-opintojen, työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmasta.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa eri kielissä tai oppimäärissä kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasot (ks. *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015*, sivu 240) alla olevan taulukon mukaisesti ja osaa suhteuttaa omaa osaamistaan tavoitteeksi asetettuihin taitotasoihin. Opiskelija asettaa omia tavoitteitaan, arvioi taitojensa kehittymistä ja kehittää niitä edelleen.

Kieli ja oppimäärä	Taito toimia vuorovaikutuksessa	Taito tulkita tekstejä	Taito tuottaa tekstejä
Englanti A	B2.1	B2.1	B2.1
Muut kielet A	B1.2	B1.2	B1.2
Englanti B1	B1.2	B1.2	B1.2
Muut kielet B1	B1.1	B1.1	B1.1
Englanti B2	B1.1	B1.1	B1.1
Muut kielet B2	A2.2	A2.2	A2.2
Englanti B3	B1.1	B1.1	A2.2
Aasian ja Afrikan kielet B3	A2.1	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)	A2.1 (puhuttu teksti) A1.3 (kirjoitettu teksti)
Muut kielet B3	A2.1	A2.1	A2.1

Arviointi

Vieraissa kielissä arviointi perustuu vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden sekä kieli- ja oppimääräkohtaisten erityisten tavoitteiden saavuttamiseen. Kullakin kurssilla otetaan huomioon kurssikohtaiset painotukset sekä niihin läheisesti nivoutuvat vieraiden kielten yhteiset ja oppimääräkohtaiset tavoitteet. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Palautetta annetaan opiskelijan edistymisestä kielitaidon eri osa-alueilla sekä muissa tavoitteissa, kuten kielenopiskelutaidoissa ja valmiuksissa toimia kohdekielisissä ympäristöissä. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Arvioinnin tukena, opettajan työvälineenä sekä opiskelijan itse- ja vertaisarvioinnin välineenä käytetään soveltuvin osin Eurooppalaiseen viitekehykseen perustuvaa kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa. Opintojen alkuvaiheessa palautteenannossa painottuu opiskelijan taito kehittää kielenopiskelutaitojaan. Opintojen edetessä kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää enenevästi opiskelijan vuorovaikutus-, tulkinta- ja tuottamistaitojen tasoa määriteltäessä.

A-oppimäärän syventävän kurssin 8 ja B1-oppimäärän syventävän kurssin 6 suorituksen arviointi perustuu Opetushallituksen tuottamasta suullisen kielitaidon kokeesta saatuun arvosanaan ja muihin kurssin aikaisiin näyttöihin. Kurssit arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Myös kurssiin kuuluva suullisen kielitaidon koe arvioidaan numeroin käyttäen asteikkoa 4–10. Suullisen kielitaidon kokeesta annetaan erillinen todistus lukion päättötodistuksen liitteenä.

Oppimäärän vaihtaminen

Opiskelijan on tarkoituksenmukaista jatkaa aloittamansa oppimäärän opintoja pitkäjänteisesti. Oppimäärää vaihdettaessa vieraassa kielessä pidemmästä oppimäärästä lyhyempään kursseja luetaan hyväksi latinan kieltä lukuun ottamatta seuraavasti:

Kurssit	A-oppimäärä		B1-oppimäärä		B2-oppimäärä		B3-oppimäärä
Kurssi	1	→	1	→	1	→	3
Kurssi	2	→	2	→	3	→	5
Kurssi	3	→	3	→	4	→	6
Kurssi	4	→	4	→	2	→	4
Kurssi	6	→	5	→	5	→	7
Kurssi	7	→	7	→	6	→	8
Kurssi	8	→	6				

Muut pidemmän oppimäärän mukaiset opinnot voivat olla lyhyemmän oppimäärän syventäviä tai soveltavia kursseja ja ne luetaan opiskelijalle hyväksi varsinaisen oppimäärän kokonaiskurssimäärään S-merkinnällä.. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen. Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseessä olevat kurssit voidaan lukea opiskelijan varsinaisen oppimäärän syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi siten, että ne luetaan opiskelijalle hyväksi varsinaisen oppimäärän kokonaiskurssimäärään S-merkinnällä.

5.5.1 Vieraat kielet, englanti, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Englannin kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyy englannin kielen käyttäjänä sekä toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- ymmärtää englannin kielen merkityksen ja roolin kansainvälisen kommunikaation kielenä
- osaa arvioida oman osaamisensa riittävyyttä jatko-opintojen näkökulmasta
- osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmista
- saa kokemuksia laajempien englanninkielisten tekstien lukemisesta, tulkitsemisesta ja käsittelystä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B2.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Suositeltava kurssien suoritusjärjestys

Pakolliset kurssit 1-6 suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä. Valtakunnalliset syventävät kurssit 7 ja 8 suositellaan suoritettavaksi pakollisten kurssien jälkeen. Kaupunkikohtaisiin soveltaviin kursseihin suositellaan seuraavaa järjestystä:

- kurssi 9 (Projektikurssi) ensimmäisen lukiovuoden jälkeen
- kurssi 10 (Kertauskurssi) opintojen loppuvaiheessa mielellään välittömästi ennen ylioppilaskoetta
- kurssi 11 (Nivelkurssi) opintojen alkuvaiheessa

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

ENA1 Englannin kieli ja maailmani

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita englannin opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta, englannin kieltä globaalina ilmiönä sekä kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia oppimisen menetelmiä ovat mm. lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen ja dialoginen oppiminen. Myös oppiminen pareissa/pienryhmissä on kurssilla keskeinen menetelmä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Keskeisessä osassa kurssilla ovat oppimaan oppimisen taidot ja kielenopiskelun käsitteiden hallinta sekä vuorovaikutustaidot ja samalla yhdessä oppimisen

taidot. Myös itsenäisen työskentelyn hallitseminen on kurssilla olennaista, samoin kun kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia arviointitapoja ovat mm. koe, opettajan ja opiskelijan keskustelu, opiskelijan työskentelyn havainnointi, oppimistehtävät ja itsearviointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Seuraavat aihekokonaisuudet korostuvat kurssilla: *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sekä *Hyvinvointi ja turvallisuus*.

ENA2 Ihminen verkostoissa

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia mahdollisia menetelmiä ovat mm. dialoginen oppiminen, oppiminen pareissa ja pienryhmissä sekä autenttinen oppiminen. Draama ja eläytyvä oppiminen sopivat myös teemaan niin haluttaessa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen. On tärkeää myös tunnistaa kulttuurisia merkityksiä ja tulkintoja sekä ilmaista omia ajatuksia ja tunteita. Oikeiden asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä ovat tärkeä osa kurssia.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan työskentelyä ovat esimerkiksi koe, oppimistehtävät, itsearviointi, vertaisarviointi tai opiskelijan työskentelyn havainnointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Seuraavat aihekokonaisuudet korostuvat kurssilla: *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Teknologia ja yhteiskunta*, *Monilukutaito ja mediat*.

ENA3 Kulttuuri-ilmiöt

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, englanninkieliset mediat sekä luova toiminta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen soveltuvia mahdollisia menetelmiä ovat . lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, dialoginen oppiminen, tai oppiminen pareissa/pienryhmissä. Kurssin teemaan soveltuvat hyvin myös tutkiva oppiminen, itsenäinen opiskelu ja projektioppiminen esim. portfolion muodossa. Lisäksi autenttinen oppiminen, draama ja eläytyvä oppiminen ovat kurssin aihepiireihin soveltuvia menetelmiä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta sekä laaja-alainen, tietoja yhdistelevä ajatteleminen. Opiskelijan olisi hyvä oppia arvioimaan tietoa, perusteluita ja lähteitä. Omien ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaisemista ja viestintää olisi hyvä painottaa.

Seuraavat teemat ovat niin ikään luonnollinen osa kurssin sisältöä: vuorovaikutus ja yhteistyössä oppiminen, tietoteknologian hyödyntäminen ajattelun työkaluna sekä itsenäisen työskentelyn hallitseminen.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia arviointitapoja ovat esimerkiksi koe, oppimispäiväkirja, oppimisportfolio, projektityö, oppimistehtävät, itsearviointi, vertaisarviointi, opettajan ja opiskelijan keskustelu sekä opiskelijan työskentelyn havainnointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Seuraavat aihekokonaisuudet korostuvat kurssilla: *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Tiede ja taide kohtaavat*.

ENA4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta englannin kielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla luetaan ja kuunnellaan erityyppisiä englanninkielisiä tekstejä ja keskustellaan niistä. Menetelmiksi sopivat mm. erilaiset pari- ja ryhmätyöt, dialoginen oppiminen ja debatti. Yhteiskunnallisiin aiheisiin liittyvä tutkiva tai ongelmalähtöinen opiskelu kehittää opiskelijan tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa. Kurssin puitteissa voidaan toteuttaa projekti, jossa yhdistyy tekemällä ja kokemalla oppiminen sekä yhteinen tiedon rakentaminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija oppii tekemään työtä sekä itsenäisesti että vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Opitaan arvioimaan kriittisesti lähteitä ja perusteluja sekä viestimään asiasisältöjä ja näkemyksiä englanniksi eri viestintävälinein. Taito yhdistää tietoja laaja-alaisesti ja tunnistaa syy- ja seuraussuhteita kehittyy. Yhteiskunnallisten ilmiöiden tarkastelu vahvistaa taitoa tunnistaa ja tulkita kulttuurisia merkityksiä.

Osaamisen arviointi

Arviointitapoja voivat olla mm. koe, oppimispäiväkirja, oppimisportfolio, projektityö, erilaiset oppimistehtävät ja opiskelijan työskentelyn havainnointi. Itse- ja vertaisarviointi sekä opettajan ja opiskelijan keskustelu ovat myös mahdollisia arvioinnin välineitä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy seuraaviin aihekokonaisuuksiin: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

ENA5 Tiede ja tulevaisuus

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmista sekä englannin kielen asemaa kansainvälisenä tieteen ja teknologian kielenä. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla luetaan ja kuunnellaan asiatekstejä ja opiskellaan sekä itsenäisesti että parin kanssa tai pienryhmissä. Rakennetaan ja jaetaan tietoa ja näkemyksiä englanniksi. Menetelmiä voivat olla mm. dialoginen oppiminen ja tutkiva oppiminen. Opiskelussa voi myös painottua tiedon- tai tieteenalasta ja opiskelijoiden kiinnostuksen kohteista riippuen ongelmalähtöinen tai autenttinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla vahvistuu taito tulkita englanninkielisiä asiatekstejä sekä viestiä asiasisältöjä, ajatuksia ja näkökantoja englanniksi eri viestintävälinein. Taito yhdistää tietoja, tunnistaa syy- ja seuraussuhteita ja arvioida kriittisesti perusteluja ja lähteitä kehittyy vuorovaikutuksessa ja yhteistyössä muiden kanssa.

Opitaan entistä paremmin hyödyntämään tietoteknologiaa opiskelun ja ajattelun apuvälineenä.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia arviointitapoja ovat mm. koe, oppimispäiväkirja, oppimisportfolio, projektityö, erilaiset oppimistehtävät ja opiskelijan työskentelyn havainnointi. Itse- ja vertaisarviointia sekä opettajan ja opiskelijan keskustelua voidaan myös käyttää apuna arvioinnissa.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi liittyy seuraaviin aihekokonaisuuksiin: *Teknologia ja yhteiskunta*, media ja monilukutaito, *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*.

ENA6 Opiskelu, työ ja toimeentulo

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla tutustutaan erilaisiin jatkokoulutukseen, työelämään ja talousasioihin liittyviin autenttisiin tekstilajeihin lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssin aihepiireihin voidaan luontevasti perehtyä esimerkiksi projektitöiden sekä pari- ja pienryhmätyöskentelyn avulla. Kurssin teemaan sopii myös esimerkiksi yhteisöllisen tiedon muodostaminen, dialogin hyödyntäminen sekä tutkiva oppiminen. Työelämän taitoja voidaan myös opiskella draaman ja eläytyvän oppimisen avulla. Itsenäinen opiskelu soveltuu myös hyvin urasuunnitelmia ja talouden ilmiötä painottavaan kurssiin.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat erityisesti työelämän, opiskelun ja talouselämän käsitteiden ja ajattelutapojen ymmärtäminen sekä laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen, syy- ja seuraussuhteiden tunnistaminen sekä lähteiden arviointi ja kritiikki. Kurssilla opitaan viestimään jatkokoulutukseen, työelämään ja talouteen liittyviä ajatuksia, tunteita, sekä asiasisältöjä hyödyntämällä tietoteknologiaa. Lisäksi kurssilla pyritään kehittämään työelämän ja jatkokoulutuksen kannalta tärkeitä vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Keskeisiin taitoihin kuuluu myös itsenäisen työskentelyn taidot sekä tietojen ja taitojen soveltaminen ja ideoiden toteuttaminen käytännön tasolla.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida kurssin työskentelyä ovat mm. koe, oppimispäiväkirja, oppimisportfolio, projektityöt, erilaiset oppimistehtävät, itse- ja vertaisarviointi, opettajan ja opiskelijan keskustelu sekä opiskelijan työn havainnointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssissa korostuvat seuraavat aihekokonaisuudet: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Monilukutaito ja mediat* sekä *Teknologia ja yhteiskunta*.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

ENA7 Kestävä elämäntapa

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa englantia erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla analysoidaan tai tuotetaan eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin kuvaukseen sopivia mahdollisia menetelmiä ovat mm. tutkiva oppiminen, itsenäinen opiskelu, autenttinen oppiminen, ongelmalähtöinen ja/tai tapausperusteinen oppiminen, lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, projektioppiminen, oppiminen pareissa/pienryhmissä ja yhteisöllinen tiedon muodostaminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Keskeisessä osassa kursseilla kehittyvissä taidoissa on laaja-alainen, tietoja yhdistelevä ajatteleminen, syy- ja seuraussuhteiden tunnistaminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki sekä ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä. Myös tietoteknologian hyödyntäminen ja itsenäisen työskentelyn hallitseminen ovat kurssilla kehittyviä taitoja.

Osaamisen arviointi

Mahdollisia tapoja arvioida opiskelijan työskentelyä ovat mm. koe, oppimispäiväkirja, oppimisportfolio, projektityö, oppimistehtävät, itsearviointi, vertaisarviointi, opettajan ja opiskelijan keskustelu sekä opiskelijan työskentelyn havainnointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Seuraavat aihekokonaisuudet korostuvat kurssilla: *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Monilukutaito ja mediat* sekä *Hyvinvointi ja turvallisuus*.

ENA8 Viesti ja vaikuta puhuen

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Suullista viestintää painottavalle kurssille sopivia oppimisen menetelmiä ovat esimerkiksi lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, erilaiset projektityöt, oppiminen vuorovaikutuksessa ja dialogia korostaen ja erityyppiset keskustelut ja dialogit erityisesti pari- ja pienryhmätyöskentelyn avulla. On luontevaa oppia dialogin rakentamista ja puhutun kielen ymmärtämistä autenttista materiaalia hyödyntäen. Draama ja eläytyvä oppiminen sekä tekemällä ja kokemalla oppiminen tukevat myös suullisten taitojen oppimista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla pyritään kehittämään ajattelutaitoja, yhdistämään tietoja eri aihepiireistä sekä tunnistamaan ja tulkitsemaan eri kulttuureille tunnusomaisia merkityksiä erilaisten suullisten tehtävien kautta. Opiskelijoita kannustetaan syy- ja seuraussuhteiden tunnistamiseen sekä tiedon ja lähteiden arviointiin ja myös kritiikkiin suullisen dialogin keinoja käyttäen. Olennainen osa kurssia on ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen viestiminen sekä ylipäätään suullinen vuorovaikutus ja yhteistyö. Tietoteknologiaa voi hyödyntää esimerkiksi suullisten raporttien ja esitelmien suunnittelussa ja asiasisältöjen suullisessa raportoinnissa.

Osaamisen arviointi

Suullisia taitoja korostavalle kurssille sopivia osaamisen arvioinnin työkaluja ovat mm. kokeet, projektityöt, erilaiset oppimistehtävät, erityisesti suullinen itse- ja vertaisarviointi, opettajan ja opiskelijan keskustelu sekä opiskelijoiden suullisen työskentelyn havainnointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Suullista kielitaitoa painottavaan kurssiin voidaan yhdistää erilaisia, erityisesti aineen oppimäärän pakollisten kurssien aihepiirejä vankentavia sisältöjä hyvin monipuolisesti. *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat* sekä *Teknologia ja yhteiskunta* ovat mahdollisia kurssin aihepiirejä.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

ENA9 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää kielenhallintaansa hyödyntämällä ja soveltamalla aiemmin opittuja taitoja. Lisäksi opiskelija laajentaa sanavarastoaan ja kehittää valmiuksiaan oppijana.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla opiskelija tekee kielen eri osa-alueita hyödyntäen projektin, jolla on suunnitelma, aikataulu, toteutus ja arviointi. Se voidaan toteuttaa yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Projektikurssiin sopii omatoiminen, itseohjautuva työ, jota voidaan täydentää työskentelemällä yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Näin yhteisöllisen tiedon muodostaminen on mahdollista. Projektioppiminen on kurssille tyypillinen tapa oppia, ja se sisältää itsenäistä tiedonhankintaa. Muita kurssille soveltuvia tapoja oppia voivat olla draama ja eläytyvä oppiminen, tekemällä ja kokemalla oppiminen sekä autenttinen, pelillinen ja tutkiva oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Projektin eri tekovaiheissa opiskelijan kyky itsenäiseen työskentelyyn ja/tai vuorovaikutukseen muiden kanssa kehittyy. Samalla opiskelija oppii käyttämään tietoteknologiaa hyödykseen asioiden ymmärtämisessä. Laaja-alainen, tietoja yhdistelevä ajattelu kehittyy projektia tehdessä. Opiskelija oppii myös soveltamaan tietoja ja taitoja sekä toteuttamaan ideoita käytännössä. Lisäksi kyky ilmaista ajatuksia, tunteita tai asiasisältöjä monipuolistuu.

Osaamisen arviointi

Kurssin arvioinnin välineinä voidaan käyttää projektityötä, oppimispäiväkirjaa, oppimistehtäviä, oppimisportfoliota, itsearviointia ja vertaisarviointia. Kurssisuoritus arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Projektikurssi mahdollistaa hyvin erilaisten sisältöjen yhdistämisen kielen opiskeluun. Mahdollisia aihekokonaisuuksia ovat *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta*.

ENA10 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Tavoitteena on perehdyttää opiskelijat ylioppilaskokeen eri osioihin ja harjoitella niissä tarvittavia taitoja. Tavoitteena on myös kartoittaa opiskelijoiden vahvuuksia ja harjaantumista tarvitsevia alueita ja auttaa niissä ohjaamalla omatoimiseen opiskeluun.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käytetään monipuolisesti hyväksi opittua kielitaitoa sekä kerrataan ja syvennetään sitä edelleen runsaan, erityyppisistä lähteistä peräisin olevan autenttisen materiaalin ja opiskelijoiden tarpeista lähtevien työtehtävien avulla. Perehdytään ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppeihin ja harjoitellaan niissä tarvittavia strategioita.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Mahdollisia menetelmiä ovat mm. lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, autenttinen oppiminen sekä oppiminen pareissa/pienryhmissä. Kurssilla käsitellään tekstejä eri aihepiireistä ja niiden sanastoa. Pari- ja pienryhmätyöskentelyllä opiskelijat voivat jakaa osaamistaan toisten kanssa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Tekstejä lukemalla ja kuuntelemalla opiskelija oppii ymmärtämään asioiden syy- ja seuraussuhteita, mikä edistää loogista päättelykykyä. Toisten opiskelijoiden kanssa työskentely kehittää vuorovaikutustaitoja. Tietoteknologian käyttö monipuolistaa opiskelua.

Osaamisen arviointi

Arvioinnissa voidaan käyttää kokeen lisäksi oppimistehtäviä kurssin aikana. Jatkuvaa arviointia tapahtuu, kun opiskelijan työskentelyä seurataan. Myös opiskelijan itsearviointi voi olla mukana arvioinnissa. Opettajan ja opiskelijan keskustelua voidaan samoin hyödyntää. Kurssisuoritus arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kerrataan aineen oppimäärän pakollisten kurssien ja syventävien kurssien aihepiirejä monipuolisesti. Mahdollisia aihekokonaisuuksia ovat *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta*.

ENA11 Nivelkurssi

Osaamistavoitteet

Tavoitteena on parantaa opiskelijan valmiuksia englannin opiskeluun lukiossa.

Keskeiset sisällöt

Kurssi on tarkoitettu erityisesti lukion ensimmäisen vuoden opiskelijoille, joilla on vaikeuksia englannin kielen opiskelussa. Kerrataan ja vankennetaan kielen eri osa-alueiden hallintaa opiskelijan tarpeiden mukaan.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla opitaan ymmärtämään tekstejä sekä lukemalla että kuuntelemalla. Oppimista tehostetaan työskentelemällä parin kanssa tai pienryhmissä. Pelien käytöllä oppimista voidaan monipuolistaa. Autenttinen oppiminen voi myös kuulua käytettäviin menetelmiin.

Kurssilla kehittyvät taidot

Tekstien lukeminen ja kuunteleminen kehittää syy- ja seuraussuhteiden tunnistamista. Vuorovaikutustaitoja edistetään pari- ja pienryhmätyöskentelyllä. Tietoteknologiaa voidaan hyödyntää opiskelun monipuolistamisessa. Opiskelija oppii ilmaisemaan ajatuksia, tunteita tai asiasisältöjä erilaisten tehtävien kautta.

Osaamisen arviointi

Kokeen lisäksi arviointiin voidaan käyttää oppimispäiväkirjaa ja oppimistehtäviä. Läpi kurssin seurataan opiskelijan työskentelyä. Itsearviointia sekä opettajan ja opiskelijan keskustelua voidaan myös hyödyntää arvioinnissa. Kurssisuoritus arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu ja H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Seuraavat aihekokonaisuudet korostuvat kurssilla: *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sekä *Hyvinvointi ja turvallisuus*.

5.5.2 Vieraat kielet, A-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen A-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.2 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

xxA1 Kieli ja maailmani

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan kielitaidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita sekä analysoidaan ja arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja. Asetetaan tavoitteita kohdekielen opiskelulle ja etsitään keinoja oman ja

yhteisen osaamisen kehittämiseksi sekä autenttisia kohdekielisiä kielenkäyttöympäristöjä. Kurssilla pohditaan maailman kielellistä monimuotoisuutta ja kielitaitoa välineenä kasvattaa kulttuurista osaamista. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

xxA2 Ihminen verkostoissa

Kurssilla harjoitellaan toimintaa kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa eri viestintäkanavia käyttäen, myös kansainvälisessä kontekstissa. Syvennetään taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

xxA3 Kulttuuri-ilmiöitä

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään monilukutaitoa. Kurssilla tehdään eri tekstilajien tuotoksia painottaen tekstilajille ominaista kielellistä tarkkuutta. Aihepiireinä ovat erilaiset kulttuuriset ilmiöt, kohdekieliset mediat sekä luova toiminta.

xxA4 Yhteiskunta ja ympäröivä maailma

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta kohdekielellä. Tutustutaan erilaisiin yhteiskunnallisista ilmiöistä käytäviin keskusteluihin erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yksilöiden ja yhteisöjen vastuita ja toimintamahdollisuuksia, kuten ihmisoikeuskysymyksiä ja vaikuttamismahdollisuuksia kansalaisyhteiskunnassa.

xxA5 Tiede ja tulevaisuus

Kurssilla syvennetään tekstin tulkinnan ja tuottamisen sekä tiedonhankinnan taitoja hakemalla tietoa opiskelijoita kiinnostavista tiedon- ja tieteenaloista. Harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteeseen perustuvia näkökantoja. Pohditaan erilaisia tulevaisuudenvisioita erityisesti teknologian ja digitalisaation näkökulmasta. Aihepiirit nousevat eri tiedon- ja tieteenaloista.

xxA6 Opiskelu, työ ja toimeentulo

Kurssilla syvennetään käsitystä kielitaidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan tekstilajeihin, joita opiskelijat kohtaavat mahdollisissa jatko-opinnoissa tai työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia ja työntekoa myös kansainvälisessä kontekstissa. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää opiskeltavaa kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen kohdekielinen osuus tai kokonaisuus.

xxA7 Kestävä elämäntapa

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa kohdekieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet

xxA8 Viesti ja vaikuta puhuen

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

5.5.3 Vieraat kielet, B1-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B1-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.1 (muut kielet) tai B1.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–5 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

xxB11 Kieli ja maailmani

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle

oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Syvennetään vapaamuotoisia ja tuttavallisia matkailuun ja arkeen liittyviä vuorovaikutustaitoja. Käsiteltävät aihepiirit liittyvät nuorten omiin kiinnostuksen kohteisiin sekä tarpeisiin käyttää kieltä erityisesti suullisissa viestintätilanteissa. Aihepiirejä valitaan myös yhdessä opiskelijoiden kanssa.

xxB12 Hyvinvointi ja ihmissuhteet

Kurssilla harjoitellaan erilaisia vuorovaikutustilanteita eri viestintäkanavia käyttäen ja niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita. Harjoitellaan taitoa toimia aktiivisena keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Kurssilla pohditaan eri näkökulmista, mitä on hyvä elämä ja mikä merkitys hyvinvoinnilla ja ihmissuhteilla on ihmisen elämässä. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

xxB13 Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa ja erilaisten tekstilajien tulkitsemis- ja tuottamistaitoa eri medioita hyödyntäen. Tutustutaan kielialueen kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

xxB14 Monenlaiset elinympäristömme

Kurssilla kehitetään erilaisten tekstilajien tulkintaa ja tuottamista. Aihepiireinä ovat kulttuurisesti moninainen elinympäristö sekä yhteiskunnan ajankohtaiset ilmiöt, joita tarkastellaan ensisijaisesti nuorten näkökulmasta.

xxB15 Opiskelija- ja työelämää

Kurssilla harjoitellaan opiskelu- ja työelämässä tarvittavaa kielitaitoa. Pohditaan, minkälaisia mahdollisuuksia kielitaito avaa opintojen jatkamiseen kielen parissa tai avulla. Harjoitellaan erilaisissa nuorille tarjoutuvissa työtehtävissä

tarvittavaa kohdekielen taitoa. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön, esimerkiksi opiskelijavaihtoon. Aihepiirit liittyvät kouluun, jatko-opintoihin ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää opiskeltavaa kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tulkitsemista ja tuottamista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Kursseihin voidaan integroida muihin opintoihin liittyvä laajahko kirjallinen tai suullinen kohdekielinen osuus tai kokonaisuus.

xxB16 Viesti ja vaikuta puhuen

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä ja rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

xxB17 Kestävä elämäntapa

Kurssilla syvennetään taitoa tulkita ja tuottaa kohdekieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä tai ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

5.5.4 Vieraat kielet, B2-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B2-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 (muut kielet) tai B1.1 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

xxB21 Elämän tärkeitä asioita

Kurssilla pohditaan opiskeltavan kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan opiskeltavan kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle

oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Monipuolistetaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin.

xxB22 Monenlaista elämää

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

xxB23 Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

xxB24 Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

xxB25 Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

xxB26 Yhteinen maapallomme

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

xxB27 Kansainvälinen toiminta

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

xxB28 Viesti puhuen ja kirjoittaen

Kurssilla vankennetaan tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

5.5.5 Vieraat kielet, B3-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Vieraan kielen B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin kansallisissa, eurooppalaisissa kuin globaaleissa yhteisöissä
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 (muut kielet) tai B1.1/A2.2 (englanti) ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Suositeltava kurssien suoritusjärjestys

B3-kielen opinnot ovat kaikki syventäviä kursseja. Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta. Kurssi 9 valmentaa päättökokeeseen ja on suositeltavaa tehdä se juuri ennen ylioppilaskirjoituksia.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

xxB31 Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Oppimiseen käytetään monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja arkipäivän tilanteita harjoitellaan simuloimalla ja käyttämällä pelillisiä elementtejä, mikä motivoi ja rohkaisee käyttämään kohdekieltä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opitaan ääntämisen ja intonaation perusteet. Opiskelija oppii tunnistamaan kohdekielen perusrakenteita ja ilmaisuja sekä toimimaan yksinkertaisissa vuorovaikutustilanteissa kohdekielellä. Vankennetaan kieltenopiskelussa tarvittavien peruskäsitteiden hallintaa. Kurssilla harjaantuu taito hyödyntää jo aiemmin hankittua kielitaitoa uuden kielen opiskelussa. Opitaan tunnistamaan kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä.

Osaamisen arviointi

Oppimista arvioidaan mahdollisimman monipuolisesti käyttämällä esimerkiksi oppimistehtäviä, osasuorituksia ja kokeita. Arviointia tehdään myös havainnoimalla opiskelijan työskentelyä oppitunneilla ja hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ja kiinnostustaan monin eri tavoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista nousee esiin *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*. Tutustuminen kielialueen kulttuuriin ja sen piirteiden vertaaminen omaan kehittää myös opiskelijan omaa kulttuuri-identiteettiä ja kykyä ymmärtää muita.

xxB32 Matkalla maailmalla

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Oppimiseen käytetään monipuolisia menetelmiä ja materiaaleja. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja arkipäivän tilanteita harjoitellaan simuloimalla ja käyttämällä pelillisiä elementtejä, mikä auttaa mahdollisten kompensaatiokeinojen löytämisessä ja rohkaisee käyttämään kohdekieltä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Ääntämistaidot vahvistuvat. Vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen kehittyvät tavanomaisia asiointitilanteita harjoiteltaessa. Kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja kieltenopiskelun käsitteiden ja kohdekielen ajattelutapojen tunteminen syvenee.

Osaamisen arviointi

Oppimista arvioidaan mahdollisimman monipuolisesti käyttämällä esimerkiksi oppimistehtäviä, osasuorituksia ja kokeita. Arviointia tehdään myös havainnoimalla opiskelijan työskentelyä oppitunneilla. Hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ja kiinnostustaan monin eri tavoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista nousee esiin *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*. Kielialueen kulttuuriin tutustuminen ja sen piirteiden vertaaminen omaan ovat olennainen osa kurssia.

xxB33 Elämän tärkeitä asioita

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään eri oppimismenetelmiä esimerkiksi pari- ja pienryhmätyöskentelyä. Arkipäivän tilanteita harjoitellaan simuloimalla tavallisia viestintätilanteita suullisesti ja kirjallisesti. Tällä kurssilla kuuntelemisen, lukemisen, kirjoittamisen ja päättelyn merkitys menetelminä kasvaa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija osaa ääntää kieltä ymmärrettävästi ja ilmaisu muuttuu sujuvammaksi. Vuorovaikutus ja yhteistyötaidot sekä tietoisuus itsestä kielenoppijana kehittyy, jolloin opiskelija löytää itselleen sopivia opiskelustrategioita. Kirjallisen viestinnän taidot alkavat kehittyä ja ajatuksia, tunteita ja asioita opitaan vähitellen ilmaisemaan.

Osaamisen arviointi

Oppimista arvioidaan monipuolisesti käyttämällä esimerkiksi oppimistehtäviä, osasuorituksia, pienimuotoisia projektitöitä ja kokeita. Arviointia tehdään myös havainnoimalla opiskelijan työskentelyä oppitunneilla. Hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ja kiinnostustaan monin eri tavoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Omaan elämään liittyvien tilanteiden harjoittelu kohdekielellä liittyy aihekokonaisuuteen *Hyvinvointi ja turvallisuus*. Aihekokonaisuuksista myös *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* nousee vahvasti kurssin teemoissa esille.

xxB34 Monenlaista elämää

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään monipuolisia menetelmiä ja mahdollisimman autenttista materiaalia. Kurssille sopivia menetelmiä ovat esimerkiksi pari- ja pienryhmätyöskentely ja projektioppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Tietoteknologiaa opitaan hyödyntämään ajattelun työkaluna. Itsenäisen työskentelyn hallinta, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen ovat keskeisiä tavoiteltavia taitoja.

Osaamisen arviointi

Kurssilla käytettävät menetelmät määrittävät käytettävät arviointivälineet. Arviointiin sopivat mm. projektit, oppimispäiväkirjat, portfoliot ja oppimistehtävät.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista korostuvat *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sekä *Monilukutaito ja mediat*.

xxB35 Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään monipuolisia menetelmiä ja mahdollisimman autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella. Kielitaidon karttuessa dialoginen oppiminen ja tekemällä ja kokemalla oppiminen korostuu. Kursseilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja vuorovaikutusta harjoitellaan keskustelemalla.

Kurssilla kehittyvät taidot

Ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaisemisen taidot kehittyvät sekä suullisessa että kirjallisessa viestinnässä. Tietoteknologian käyttötaidot karttuvat kun sitä hyödynnetään ajattelun työkaluna. Lukemalla monipuolisempia vieraskielisiä tekstejä opiskelija oppii tunnistamaan syy- ja seuraussuhteita asioiden välillä ja hänen päättelytaitonsa parantuvat.

Osaamisen arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen ja jatkuvaan arviointiin. Välineinä voidaan käyttää mm. oppimistehtäviä, osasuorituksia ja kokeita. Opiskelija osaa arvioida jo omaa ja toisen osaamista ja tätä voidaan hyödyntää kurssin arvioinnissa.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Tämän kurssin sisällöistä nousevat esiin aihepiirit *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Monilukutaito ja mediat*.

xxB36 Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista harjoitellaan. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi projektioppimista. Autenttisen ja ajankohtaisen

materiaalin merkitys korostuu. Hyödynnetään Helsingin kaupungin kulttuuritarjontaa ja/tai kohtaamisia kohdekulttuurien edustajien kanssa luokassa tai luokkahuoneen ulkopuolella mahdollisuuksien mukaan.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta kehittyvät ja tietoteknologiaa opitaan hyödyntämään ajattelun työkaluna yhä paremmin. Tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki sekä laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen kehittyvät.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista ja perustuu opiskelijan työn jatkuvaan havainnointiin. Työkaluina arvioinnissa voidaan käyttää projektitöitä, oppimistehtäviä ja/tai osasuorituksia sekä portfoliota.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista keskeisiä ovat *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta*, *Tiede ja taide kohtaavat* sekä *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

xxB37 Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja työelämään ja opiskeluun liittyviä tilanteita harjoitellaan simuloimalla. Muina mahdollisina menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi tulevaisuuteen liittyviä pienimuotoisia ongelmalähtöisiä oppimistehtäviä ja itsenäistä opiskelua.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät ne taidot, joita tarvitaan sekä jatko-opinnoissa että työelämässä, kuten esim. eri rekistereiden hallinta sekä kirjallisessa että suullisessa viestinnässä. Kuuntelun taidot, vuorovaikutuksen taidot, tietojen/taitojen soveltaminen ja ideoiden toteuttaminen käytännössä monipuolistavat opiskelijan kielitaitoa.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin välineinä kurssille sopivat itse- ja vertaisarviointi muiden arviointivälineiden lisäksi. Näitä voivat olla esimerkiksi oppimistehtävät, kokeet ja portfoliotyöskentely.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi liittyy olennaisesti aihekokonaisuuteen *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*.

xxB38 Yhteinen maapallomme

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla itsenäisen opiskelun taidot kehittyvät opiskelijan ottaessa vastuun omista opinnoistaan. Esimerkiksi tutkivan oppimisen menetelmiä hyödynnetään, tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään ajattelun välineenä ja tietoa voidaan rakentaa yhteisöllisesti.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii havainnoimaan ympäristöään globaalisti, saa tietoa mahdollisuuksistaan vaikuttaa aktiivisena kansalaisena sekä oppii vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Kurssilla erityissanaston ymmärtäminen ja hallinta karttuu ja opiskelija saa välineitä osallistua vaativampiin keskusteluihin.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista. Työkaluina arvioinnissa voidaan käyttää projektitöitä, oppimistehtäviä ja/tai osasuorituksia sekä portfoliota.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kestävä elämäntapa ja globaalivastuu sekä aktiivinen kansalaisuus painottuvat tällä kurssilla.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

xxB39 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää kielenhallintaansa hyödyntämällä ja soveltamalla aiemmin opittuja taitoja, laajentaa sanavarastoaan ja kehittää valmiuksiaan oppijana.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla opiskelija tekee kielen eri osa-alueita hyödyntäen projektin, jolla on suunnitelma, aikataulu, toteutus ja arviointi. Se voidaan toteuttaa yksin tai yhdessä muiden kanssa. Projektikurssi voi sisältyä koulun ilmiöihin ja/tai kansainväliseen toimintaan.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Projektikurssiin sopii omatoiminen, itseohjautuva työ, jota voidaan täydentää työskentelemällä yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa. Näin yhteisöllisen tiedon muodostaminen on mahdollista. Projektioppiminen on kurssille tyypillinen

tapa oppia, ja se sisältää sekä tekemällä ja kokemalla oppimista että itsenäistä tiedonhankintaa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Projektin eri tekovaiheissa opiskelijan kyky itsenäiseen työskentelyyn ja vuorovaikutukseen muiden kanssa kehittyy. Tietoteknologiaa hyödynnetään ajattelun työkaluna. Tavoitteena on kehittää opiskelijan kykyä arvioida tietoa ja lähteitä kriittisesti.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointi perustuu kurssin keskeisiin menetelmiin. Kurssin alussa sovitaan kurssin arviointiperiaatteista. Arviointivälineinä kurssille sopivat esimerkiksi projektityöt, oppimispäiväkirja, opiskelijan työskentelyn jatkuva havainnointi ja vertaisarviointi. Kurssilla voidaan pitää esimerkiksi suullinen koe. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Mahdollisia aihekokonaisuuksia ovat *Kulttuurin tuntemus ja kansainvälisyys*, *Teknologia ja yhteiskunta*, *Tiede ja taide kohtaavat*, *Monilukutaito ja mediat*, sekä *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*.

xxB310 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Tavoitteena on vahvistaa ja aktivoida aikaisemmin opittua. Kurssilla opitaan hallitsemaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä. Tavoitteena on myös se, että opiskelija löytää keinoja oman kielitaitona kehittämiseen.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla käytetään monipuolisesti hyväksi opittua kielitaitoa sekä kerrataan ja syvennetään sitä edelleen runsaan, erityyppisistä lähteistä peräisin olevan autenttisen materiaalin ja opiskelijoiden tarpeista lähtevien työtehtävien avulla.

Kurssilla harjoitellaan ylioppilaskokeen eri tehtävätyyppejä ja niissä tarvittavia strategioita.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Lukemalla ja kuuntelemalla opitaan samalla kun harjoitellaan ylioppilaskokeen eri osioita. Keskittyminen itsenäiseen työskentelyyn ja opiskeluun painottuu ylioppilaskokeeseen valmistautuessa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija kehittää taitojaan selviytyä ylioppilaskokeesta mahdollisimman hyvin. Kurssilla rakentuu käsitys omasta itsestä kielenoppijana, mikä motivoi käyttämään kieltä ja kehittämään kielitaitoa myös tulevaisuudessa.

Osaamisen arviointi

Kurssi arvioidaan oppimistehtävien ja osasuoritusten perusteella. Kurssilla olennaista on, että opiskelija arvioi omaan osaamistaan ja saa siitä henkilökohtaista palautetta. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy aihekokonaisuuteen *Monilukutaito ja mediat* sekä tehtävätyypeistä riippuen myös muihin opetussuunnitelman aihekokonaisuuksiin.

5.5.6 Vieraat kielet, Aasian ja Afrikan kielet, B3-oppimäärä

Aasian ja Afrikan kielillä tarkoitetaan maailman valtakieliä, kuten japania, kiinaa tai arabiaa, joissa käytetään monenlaisia kirjoitusjärjestelmiä.

Opetuksen tavoitteet

Euroopan ulkopuolisten kielten B3-oppimäärän opetuksen erityisenä tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyy kohdekielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa
- löytää kiinnostavia kohdekielisiä ympäristöjä
- osaa ottaa viestinnässään huomioon keskeisiä kulttuurisia konventioita
- muodostaa käsityksen kohdekielen eurooppalaisista kielistä poikkeavista erityispiirteistä sekä kehittyy kohdekielen kirjoitusmerkistön hallinnassa
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 vuorovaikutuksen, puhutun tekstin ymmärtämisen ja tuottamisen taidoissa sekä A1.3 kirjoitetun tekstin ymmärtämisen ja tuottamisen taidoissa ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

Suositeltava kurssien suoritusjärjestys

B3-kielen opinnot ovat kaikki syventäviä kursseja. Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen

viestinnän osuus kasvaa vähitellen, ja opiskelijoita ohjataan käyttämään tarvittavia apuvälineitä luetun ymmärtämisessä ja tekstin tuottamisessa. Suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia.

Kursseilla käsitellään runsaasti teemoja, jotka tukevat kohdekielen kulttuuriin, maantieteeseen, historiaan ja yhteiskuntiin liittyvää osaamista. Tämä mahdollistaa luontevan integroinnin eri oppiaineisiin. Kursseille varataan tilaa opiskelijoiden esille nostamien, yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn.

Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Rakenteita opetellaan ja harjoitellaan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämis- ja kuullunymmärtämistottumusten vakiinnuttamiseen varataan tarvittaessa aikaa kaikilla kursseilla.

xxB31 Tutustutaan toisiimme ja uuteen kieleen

Kurssilla tutustutaan opiskeltavan kielen asemaan maailmassa ja hahmotetaan uuden kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kielten opetuksessa käytetään monipuolisia menetelmiä ja mahdollisimman autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella. Kursseilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja arkipäivän tilanteita harjoitellaan simuloimalla ja käyttämällä pelillisiä elementtejä, mikä motivoi ja rohkaisee käyttämään kohdekieltä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan kohdekielelle tyypillisiä yksinkertaisia kieliopillisia käsitteitä, sekä yhtäläisyyksiä ja eroavaisuuksia eri kielten välillä. Hän oppii miten kulttuuri vaikuttaa vuorovaikutukseen. Opiskelijan TVT- taidot kehittyvät hänen käyttäessään tieto- ja viestintätekno-logiaa oppimisen tukena. Opiskelija hallitsee itsenäisen työskentelyn, tutustuu kirjoitusmerkkeihin ja harjoittelee niiden tunnistamista ja lukemista myös itsenäisesti.

Osaamisen arviointi

Kohdekielen osaamista arvioidaan monipuolisesti käyttämällä esimerkiksi oppimistehtäviä, osasuorituksia ja kokeita. Arviointia tehdään myös havainnoimalla opiskelijan työskentelyä oppitunneilla ja hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ja kiinnostustaan monin eri tavoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista nousee esiin *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*. Tutustuminen kielialueen kulttuuriin ja sen piirteiden vertaaminen omaan kehittää myös opiskelijan omaa kulttuuri-identiteettiä ja kykyä ymmärtää muita. Opiskelijalle avautuu mahdollisuus kartuttaa maailmankansalaisen osaamistaan.

xxB32 Matkalla maailmassa

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa matkustamiseen liittyvissä sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kielten opetuksessa käytetään monipuolisia menetelmiä ja mahdollisimman autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella. Kursseilla käytetään pari- ja pienryhmä työskentelyä ja arkipäivän tilanteita harjoitellaan simuloimalla ja käyttämällä pelillisiä elementtejä, mikä motivoi ja rohkaisee käyttämään kohdekieltä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää yhä paremmin, miten kulttuuri vaikuttaa viestintään, vuorovaikutukseen ja yhteistyössä toimimiseen. Hän tutustuu joihinkin sosiaalisen kohtaamisen ei-kielellisiin piirteisiin, esimerkiksi kehon kieleen.

Opiskelijan TVT- taidot kehittyvät hänen käyttäessään tieto- ja viestintäteknologiaa oppimisen tukena mm. tekstin tuottamiseen. Opiskelija hallitsee itsenäisen työskentelyn, tutustuu uusiin kirjoitusmerkkeihin ja harjoittelee niiden tunnistamista ja lukemista myös itsenäisesti. Hän tuottaa ja tulkitsee suppeita viestejä.

Osaamisen arviointi

Oppimista arvioidaan monipuolisesti käyttämällä esimerkiksi oppimistehtäviä, osasuorituksia ja kokeita. Arviointia tehdään myös havainnoimalla opiskelijan työskentelyä oppitunneilla ja hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ja kiinnostustaan monin eri tavoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista nousee esiin *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*. Tutustuminen kielialueen kulttuuriin ja sen piirteiden vertaaminen omaan kehittää myös opiskelijan omaa kulttuuri-identiteettiä ja kykyä ymmärtää muita. Opiskelijalle avautuu mahdollisuus kartuttaa maailmankansalaisen osaamistaan.

xxB33 Elämän tärkeitä asioita

Kurssilla harjoitellaan vuorovaikutustaitoja eri viestintäkanavia käyttäen. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät nuorten jokapäiväiseen elämään, ihmissuhteisiin ja verkostoihin, kiinnostuksen kohteisiin, vapaa-ajan viettoon ja harrastuksiin

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kielten opetuksessa käytetään monipuolisia menetelmiä ja mahdollisimman autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella. Kursseilla käytetään pari- ja pienryhmä työskentelyä ja arkipäivän tilanteita harjoitellaan simuloimalla ja käyttämällä pelillisiä elementtejä, mikä motivoi ja rohkaisee käyttämään kohdekieltä. Käytetään päättelyä ja vertailua uuden kielen opiskelussa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija kehittyy kohdekielelle ominaisen kulttuuriympäristön vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoissa. Hän oppii lukemaan lisää kirjoitusmerkkejä ja oppii hyödyntämään opiskelussaan kirjoitusmerkkisanakirjoja. Opiskelija harjoittelee kirjoitusmerkkien kirjoittamista ja omien lyhyiden tekstien tuottamista turvautuen myös tieto- ja viestintäteknologiaan. Hän tiedostaa omia vahvuuksiaan ja kehittämiskohteitaan kielenopiskelijana, tunnistaa itselleen sopivia opiskelustrategioita ja hallitsee itsenäisen työskentelyn taitoja. Opiskelija osaa ilmaista ajatuksiaan ja tunteitaan sekä viestiä pienimuotoisia asiasisältöjä eri viestintäkanavia käyttäen.

Osaamisen arviointi

Oppimista arvioidaan monipuolisesti käyttämällä esimerkiksi oppimistehtäviä, osasuorituksia ja kokeita. Arviointia tehdään myös havainnoimalla opiskelijan työskentelyä oppitunneilla ja hänelle tarjotaan mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan ja kiinnostustaan monin eri tavoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista nousee esiin *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*. Tutustuminen kielialueen kulttuuriin ja sen piirteiden vertaaminen omaan kehittää myös opiskelijan omaa kulttuuri-identiteettiä ja kykyä ymmärtää muita. Opiskelijalle avautuu mahdollisuus kartuttaa maailmankansalaisen osaamistaan.

xxB34 Kulttuurikohtaamisia

Kurssilla kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin vuorovaikutuksessa. Harjoitellaan pienimuotoista kirjallista viestintää. Kurssin aihepiirit käsittelevät viestintää kulttuurien välisissä kohtaamisissa Suomessa ja ulkomailla.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kielten opetuksessa käytetään monipuolisia menetelmiä ja mahdollisimman autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella. Käytetään päättelyä ja vertailua uuden kielen ja kulttuurin opiskelussa. Kurssille sopivia menetelmiä ovat esimerkiksi pari- ja pienryhmätyöskentely ja mahdollisesti pienimuotoinen projektioppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija syventää tietämystään kulttuurien eroista sekä harjaantuu toimimaan kulttuuritulkkina. Opiskelijan suullinen ja kirjallinen vuorovaikutustaito kehittyy. Opiskelija oppii uusia kirjoitusmerkkejä ja kehittyy tietoteknologian hyödyntäjänä ajattelun, kielen tuottamisen ja viestinnän työkaluna. Opiskelija osaa työskennellä itsenäisesti.

Osaamisen arviointi

Kohdekielen osaamista arvioidaan monipuolisesti. Arviointi voi koostua opiskelijan suorittamista suullisista ja/tai kirjallisista oppimistehtävistä, esitelmistä, kurssikokeista, portfoliotyöskentelystä tai pienimuotoisista projektitöistä. Lisäksi opiskelijaa kannustetaan itse- ja vertaisarviointiin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kulttuurien tuntemuksen ja kansainvälisyyden aihekokonaisuus korostuu. Opiskelija reflektoi omaa ja vierasta kulttuuriperintöä, arvoja sekä toimintaympäristöjä.

xxB35 Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista keskustelijana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään monipuolisia menetelmiä ja mahdollisimman autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella. Kielitaidon karttuessa dialoginen oppiminen ja tekemällä ja kokemalla oppiminen korostuu. Kursseilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja vuorovaikutusta harjoitellaan keskustelemalla tai draaman keinoin.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii ilmaisemaan ajatuksia, tunteita ja asiasisältöjä suullisesti ja kirjallisesti erilaisissa viestintätilanteissa. Viestintä- ja tietoteknologiaa opitaan hyödyntämään ajattelun työkaluna. Opiskelijan itsenäisen työskentelyn taidot kehittyvät edelleen.

Osaamisen arviointi

Arviointi perustuu monipuoliseen ja jatkuvaan arviointiin. Välineinä voidaan käyttää mm. oppimistehtäviä, osasuorituksia ja kokeita. Opiskelija osaa arvioida jo omaa ja toisen osaamista ja tätä voidaan hyödyntää kurssin arvioinnissa.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Tämän kurssin sisällöistä nousevat esiin aihepiirit *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Monilukutaito ja mediat*.

xxB36 Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan kohdekielisen kielialueen tai -alueiden kulttuuri-ilmiöihin ja medioihin ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Pari- ja pienryhmätyöskentelyä jatketaan. Yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista harjoitellaan. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi pienimuotoista projektioppimista. Autenttisen ja ajankohtaisen materiaalin merkitys korostuu. Hyödynnetään mahdollista kulttuuritarjontaa ja/tai kohtaamisia kohdekulttuurien edustajien kanssa luokassa tai luokkahuoneen ulkopuolella.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan kulttuurisia merkityksiä. Hän pyrkii suhtautumaan tietoon ja lähteisiin kriittisesti. Opiskelija oppii tuntemaan alan käsitteitä ja ajattelutapoja. Hän oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa hyväksi luetun- ja kuullun tekstin tulkitsemisessa.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista ja perustuu opiskelijan työn jatkuvaan havainnointiin. Työkaluina arvioinnissa voidaan käyttää projektitöitä, oppimistehtäviä ja/tai osasuorituksia sekä portfoliota.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista keskeisiä ovat *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta*, *Tiede ja taide kohtaavat* sekä *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

xxB37 Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen. Aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmä työskentelyä ja työelämään ja opiskeluun liittyviä tilanteita harjoitellaan simuloimalla. Muina mahdollisina menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi tulevaisuuteen liittyviä pienimuotoisia ongelmalähtöisiä oppimistehtäviä ja itsenäistä opiskelua.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii työelämän taitoja sekä jatko-opintoihin tarvittavia taitoja. Hän oppii kielten eri rekistereiden hallintaa kirjallisessa ja suullisessa viestinnässä. Kuuntelun ja vuorovaikutuksen taidot kehittyvät.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin välineinä kurssille sopivat itse- ja vertaisarviointi muiden arviointivälineiden lisäksi. Näitä voivat olla esimerkiksi oppimistehtävät, kokeet, portfoliotyöskentely tai projektityöt.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi liittyy olennaisesti aihekokonaisuuteen *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*.

xxB38 Yhteinen maapallomme

Kurssilla jatketaan keskusteluharjoituksia ja kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Tutustutaan mahdollisuuksiin osallistua kansainväliseen yhteistyöhön. Aihepiirit nousevat luonnosta, erilaisista asuinympäristöistä sekä kestävästä elämäntavasta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla itsenäisen opiskelun taidot kehittyvät opiskelijan ottaessa vastuun omista opinnoistaan. Esimerkiksi tutkivan oppimisen menetelmiä hyödynnetään, tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään ajattelun välineenä ja tietoa voidaan rakentaa yhteisöllisesti.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii havainnoimaan ympäristöään globaalisti, saa tietoa mahdollisuuksistaan vaikuttaa aktiivisena kansalaisena sekä oppii vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Kurssilla erityissanaston ymmärtäminen ja hallinta karttuu ja opiskelija saa välineitä osallistua vaativampiin keskusteluihin.

Osaamisen arviointi

Arviointi on monipuolista. Työkaluina arvioinnissa voidaan käyttää projektitöitä, oppimistehtäviä ja/tai osasuorituksia sekä portfoliota.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* sekä *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* painottuvat tällä kurssilla.

5.5.7 Vieraat kielet, saame, A-oppimäärä

Saame vieraana kielenä -opetusta voidaan antaa Suomessa puhutuissa saamen kielissä, pohjoissaamessa, inarinsaamessa ja koltansaamessa. Nämä perusteet ovat kaikille kolmelle saamen kielelle yhteiset, ja näiden pohjalta laaditaan paikallisesti sovellus kuhunkin saamen kieleen.

Opetuksen tavoitteet

Saamen kielen A-oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittyy saamen kielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, pohjoismaisissa kuin koko pohjoiskalottialueen yhteisöissä
- vahvistaa tietämystään saamen kielistä ja saamelaiskulttuureista ja ymmärtää niiden merkityksen alkuperäiskansan kielinä ja kulttuureina
- hahmottaa niitä haasteita ja mahdollisuuksia, joita pienen puhujamäärän kieltä opiskeleva kohtaa, ja pyrkii oma-aloitteiseen kielijäsenyyteen
- osaa suunnitella kieliopintojaan tulevaisuuden tarpeitaan varten työelämän ja kansainvälistymisen näkökulmasta
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon B1.2 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

PAKOLLISET KURSSIT

Pakollisilla kursseilla 1–2 painotetaan opiskelutaitojen vankentamista, oman osaamisen kehittämistä yksin ja yhdessä muiden kanssa sekä erilaisissa vuorovaikutustilanteissa toimimista. Kurssista 3 lähtien kiinnitetään enenevässä määrin huomiota eri tekstilajien edellyttämään kieleen. Kursseilla 4–6 painotetaan kieltä tiedonhankinnan, olennaisen tiedon tiivistämisen ja tiedon jakamisen välineenä.

Kaikilla kursseilla painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet ja saamelaisten henkinen ja aineellinen kulttuuriperintö. Jokaiselle kurssille varataan tilaa käsitellä ajankohtaisia tai paikallisia asioita, joista voidaan sopia yhdessä. Oppiainerajat ylittävää tai aihekokonaisuuksia avaavaa opetusta voidaan toteuttaa kaikilla kursseilla. Kursseilla harjoitellaan monipuolisesti sekä suullista että kirjallista vuorovaikutusta, joskin painotukset voivat vaihdella kursseittain.

1. Saamen kieli ja maailmani

Kurssilla kartoitetaan opiskelijan saamen kielen taidon eri osa-alueiden osaamista ja kehittämisen kohteita, arvioidaan omia kieltenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita saamen kielen A-oppimäärän opiskelulle ja etsitään autenttisia saamenkielisiä kielenkäyttöympäristöjä sekä keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Pohditaan uhanalaisten ja alkuperäiskielten asemaa. Aihepiirit ja tilanteet liittyvät opiskeluun, nuoren elämänpiiriin ja kielenkäyttötarpeisiin.

2. Ihminen verkostoissa

Kurssilla harjoitellaan monenlaisia, kielelliseltä ja kulttuuriselta vaativuudeltaan erilaisia vuorovaikutustilanteita saamenkielisessä kontekstissa eri viestintäkanavia käyttäen sekä niistä suoriutumiseen tarvittavia strategioita. Syvennetään taitoa toimia keskustelevana ja toista kuuntelevana kielenkäyttäjänä, joka ottaa huomioon viestintäkumppaninsa. Harjaannutetaan taitoa muotoilla mielipiteitä sekä käydä merkitysneuvotteluja. Monipuolistetaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa tarvittavien strategioiden valikoimaa. Kurssilla käsitellään ihmissuhteisiin liittyviä teemoja ja niiden yhteydessä psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista hyvinvointia. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Saamelaisalueen kulttuuri-ilmiöitä

Kurssilla laajennetaan ja syvennetään opiskelijoiden monilukutaitoa. Kurssin aihepiireinä voivat olla saamelainen teatteri, kirjallisuus, tarinat ja kertomukset,

joiku/leu´dd, duodji eli saamelainen käsityö tai elokuva. Opiskelija valitsee aihepiirinsä ja työskentelytapansa oman kiinnostuksensa mukaan. Valitusta teemasta laaditaan esimerkiksi kirjallinen, kuvallinen tai suullinen tuotos.

4. Sápmi – Saamenmaa

Kurssilla kehitetään tiedonhankintataitoja ja kriittistä lukutaitoa sekä harjoitellaan aktiivista toimijuutta. Kurssin aihepiirinä ovat saamelaisten asuma-alue, historia, kieli- ja kulttuurialueet sekä elinkeinot. Tutustutaan erilaisista yhteiskunnallisista ilmiöistä käytävään keskusteluun erityisesti aktiivisen kansalaisuuden näkökulmasta. Pohditaan yhteiskunnallisia ilmiöitä ja yksilöiden ja yhteisöjen toimintamahdollisuuksia.

5. Saamelainen luontotieto

Kurssilla syvennetään taitoa hakea tietoa sekä harjaannutaan jakamaan omia tietoon tai mielipiteisiin perustuvia näkökantoja. Kurssin aihepiireinä ovat esimerkiksi ihmisen ja luonnon suhde, muuttuva elin- ja työympäristö sekä saamelaiset elinkeinot, kestävä elämäntapa ja tulevaisuudenvisiot.

6. Opiskelu, työ ja toimeentulo

Kurssilla syvennetään käsitystä saamen kielen taidosta työelämätaitona ja sosiaalisena pääomana. Tutustutaan joihinkin tekstilajeihin, joita opiskelijat voivat kohdata työelämässä. Pohditaan jatko-opinto- tai urasuunnitelmia, saamen kielen ja kulttuurin koulutusmahdollisuuksia sekä saamelaisyhteisöä työllistäjänä. Käsitellään talousasioita, jotka liittyvät itsenäistyvän, työelämään astuvan nuoren elämänpiiriin, sekä laajempia talouden ilmiöitä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Kursseilla syvennetään opiskelijan taitoa käyttää saamen kieltä eri tarkoituksiin. Kursseilla harjoitellaan tekstien tuottamista ja tulkitsemista yksin ja yhdessä sekä kerrataan kielitietoa opiskelijoiden tarpeiden mukaan, myös jatko-opintojen ja työelämän näkökulmasta. Kursseihin voidaan integroida koulun muihin opintoihin liittyvä kirjallinen tai suullinen saamenkielinen osuus tai kokonaisuus.

7. Kestävä elämäntapa

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa ja tulkita saamen kieltä erilaisissa kirjallisissa vuorovaikutustilanteissa ja erilaisille yleisöille. Kurssilla käsitellään eri tekstilajien tekstejä, kuten fiktiivisiä ja ei-fiktiivisiä, kertovia, kuvaavia, pohtivia, ohjaavia tai kantaa ottavia tekstejä. Kurssilla jatketaan oppimäärän pakollisten kurssien teemojen käsittelyä ekologisen, taloudellisen sekä sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävän elämäntavan näkökulmasta arktisella alueella ottaen huomioon opiskelijoiden tarpeet tai kiinnostuksen kohteet.

8. Viesti ja vaikuta puhuen

Kurssilla syvennetään taitoa tuottaa saamen kieltä suullisesti, taitoa ymmärtää puhuttua kieltä sekä rakentaa dialogia. Vankennetaan puhumisen sujuvuutta sekä harjoitellaan valmistelua edellyttävää suullista tuottamista. Kurssilla kerrataan oppimäärän pakollisilla kursseilla käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan.

5.5.8 Vieraat kielet, saame, B2-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Saamen kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyy saamen kielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, pohjoismaisissa kuin koko pohjoiskalottialueen yhteisöissä
- vahvistaa tietämystään saamen kielistä ja saamelaiskulttuureista ja ymmärtää niiden merkityksen alkuperäiskansan kielinä ja kulttuureina
- hahmottaa niitä haasteita ja mahdollisuuksia, joita pienen puhujamäärän kieltä opiskeleva kohtaa, ja pyrkii oma-aloitteiseen kielijäsenyyteen
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.2 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Jos ryhmässä on saamelaistaustaisia opiskelijoita, kartoitetaan erityisesti opintojen alkuvaiheessa heidän saamen kielen tai murteen taitojaan ja tavoitteitaan ja mahdollisuuksia saada tukea opinnoilleen lähiympäristöstä.

1. Kohtaamisia saamelaisalueella

Kurssilla pohditaan saamen kielen merkitystä omassa elämässä nyt ja tulevaisuudessa. Kartoitetaan opiskelijan saamen kielen osaamista, analysoidaan ja arvioidaan omia kielenopiskelutaitoja, asetetaan tavoitteita omalle oppimiselle ja etsitään keinoja oman ja yhteisen osaamisen kehittämiseksi. Aihepiirit liittyvät erilaisiin sosiaalisen kohtaamisen tilanteisiin saamelaiskulttuuriin kuuluvissa tapahtumissa eri puolilla saamelaisaluetta sekä tavanomaisissa asiointitilanteissa. Kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin ja saamelaiskulttuurin piirteisiin eri puolilla saamelaisaluetta. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

2. Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista kuuntelevana kielenkäyttäjänä, joka ottaa huomioon viestintäkumppaninsa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin sekä saamelaiskulttuurin näkemykseen ihmisen ja luonnon hyvinvoinnin ykseydestä ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

3. Sápmi - Saamenmaa

Kurssilla painottuvat tekstien tulkintataidot. Aihepiireinä ovat muun muassa saamelaiset edustuselimet, järjestöt, saamelaisten asuma-alue, historia ja Saamenmaa.

4. Kulttuuri ja mediat

Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa. Tutustutaan saamelaisalueen kulttuuri-ilmiöihin, kuten teatteriin, kirjallisuuteen, musiikkiin, kansanperinteeseen ja medioihin, ajankohtaisesta ja nuoria kiinnostavasta näkökulmasta.

5. Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen.
Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

6. Saamelainen luontotieto

Kielitaitoa harjoitellaan monipuolisesti. Kurssilla käsitellään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa saamelais- ja arktisella alueella sekä saamelaisten luontosuhdetta ja elinoloja.

7. Kansainvälinen toiminta

Kurssilla hyödynnetään kielitaitoa ja vahvistetaan kulttuurista ymmärrystä tutustumalla tai osallistumalla kansainväliseen yhteistyöhön, vapaaehtoistyöhön tai työelämään tarvittaessa etäyhteyksiä hyödyntäen. Kielelliset tavoitteet määrittyvät toiminnan perusteella. Mahdollisesta osallistumisesta kansainväliseen toimintaan opiskelijat raportoivat yhdessä sovittavalla tavalla.

8. Viesti puhuen ja kirjoittaen

Kurssilla vankennetaan saamen kielen tuottamistaitoja, joita tarvitaan erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Kerrataan aiemmin käsiteltyjä aihepiirejä tai niitä täydennetään opiskelijoiden tarpeiden mukaan. Harjoitellaan erilaisten tekstilajien tuottamista ja tulkintaa.

5.5.9 Vieraat kielet, saame, B3-oppimäärä

Saamen kielen B3-oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- kehittyy saamen kielen käyttäjänä ja toimijana kulttuurisesti moninaisessa maailmassa niin paikallisissa, kansallisissa, pohjoismaisissa kuin koko pohjoiskalottialueen yhteisöissä
- vahvistaa tietämystään saamen kielistä ja saamelaiskulttuureista ja ymmärtää niiden merkityksen alkuperäiskansan kielinä ja kulttuureina
- hahmottaa niitä haasteita ja mahdollisuuksia, joita pienen puhujamäärän kieltä opiskeleva kohtaa, ja pyrkii oma-aloitteiseen kielijäsenyyteen
- osaa suhteuttaa omaa osaamistaan kehittyvän kielitaidon kuvausasteikon tasoon A2.1 ja arvioida omien taitojensa kehittymistä sekä kehittää taitojaan edelleen.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

Ensimmäisillä kursseilla painottuvat suulliset ja niihin luontevasti liittyvät pienet kirjalliset vuorovaikutustilanteet. Myös kuuntelemista harjoitellaan. Kirjallisen viestinnän osuus kasvaa vähitellen, mutta suullista viestintää harjoitellaan edelleen kaikilla kursseilla. Keskeistä on kehittää jokapäiväisen viestinnän perusvalmiuksia. Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Painottuvana näkökulmana ovat saamelaisen elämänmuodon keskeiset piirteet. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Kursseilla tutustutaan eri tekstilajeihin. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla. Rakenteita opetellaan, harjoitellaan ja kerrataan joustavasti sopivien aihepiirien yhteydessä. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Jos ryhmässä on saamelaistaustaisia opiskelijoita, kartoitetaan erityisesti opintojen alkuvaiheessa heidän saamen kielen tai murteen taitojaan ja tavoitteitaan ja mahdollisuuksia saada tukea opinnoilleen lähiympäristöstä.

1. Tutustutaan toisiimme ja saamen kieleen

Kurssilla tutustutaan saamen kielten asemaan maailmassa ja hahmotetaan opiskeltavan saamen kielen suhde opiskelijoiden aiemmin opiskelemiin tai osaamiin kieliin. Pohditaan saamen kielen merkitystä opiskelijalle. Harjoitellaan vuorovaikutusta arkeen liittyvissä tilanteissa ja niissä tarvittavia viestintästrategioita sekä opetellaan tärkeimpiä kohteliaisuuteen liittyviä ilmauksia.

2. Matkalla maailmassa

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa ja tavanomaisissa asiointitilanteissa. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

3. Kohtaamisia saamelaisalueella

Kurssilla harjoitellaan selviytymistä erilaisissa sosiaalisen kohtaamisen tilanteissa, saamelaiskulttuuriin kuuluvissa tapahtumissa eri puolilla saamelaisaluetta sekä tavanomaisissa asiointitilanteissa. Kiinnitetään huomiota sosiaalisten koodien mahdollisiin eroavuuksiin ja saamelaiskulttuurin piirteisiin eri puolilla saamelaisaluetta. Opetellaan lisää kompensaatiokeinojen ja muiden viestintästrategioiden käyttöä.

4. Hyvinvointi ja huolenpito

Kurssilla opetellaan eri viestintäkanavia käyttäen toimimista kuuntelevana kielenkäyttäjänä, joka ottaa huomioon viestintäkumppaninsa erilaisissa vuorovaikutustilanteissa. Harjoitellaan taitoa muotoilla mielipiteitä ja käydä merkitysneuvotteluja arkipäiväiseen elämään liittyvistä asioista. Tutustutaan erilaisiin hyvinvointiin, ihmissuhteisiin ja elämänvaiheisiin liittyviin teksteihin sekä saamelaiskulttuurin näkemykseen ihmisen ja luonnon hyvinvoinnin ykseydestä ja harjoitellaan keskustelemaan niihin liittyvistä asioista. Pohditaan myös teknologian ja digitalisaation tuomia muutoksia vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille.

5. Sápmi - Saamenmaa

Kurssilla painottuvat tekstien tulkintataidot. Aihepiireinä ovat muun muassa saamelaiset edustuselimet, järjestöt, saamelaisten asuma-alue, historia ja Saamenmaa.

6. Kulttuuri ja mediat

Kurssilla tutustutaan saamelaisalueen kulttuuri-ilmiöihin, kuten teatteriin, kirjallisuuteen, musiikkiin, kansanperinteeseen ja medioihin, nuoria kiinnostavasta näkökulmasta. Kurssilla vahvistetaan monilukutaitoa.

7. Opiskelu, työ ja tulevaisuus

Kurssilla kiinnitetään huomiota viestinnän kulttuuriseen sopivuuteen.
Kurssin aihepiirit liittyvät kouluun, myöhempään opiskeluun ja työelämään sekä nuorten tulevaisuudensuunnitelmiin.

8. Saamelainen luontotieto

Kurssilla harjoitellaan kielitaitoa monipuolisesti. Kurssilla käsitellään ekologisesti, taloudellisesti, sosiaalisesti ja kulttuurisesti kestävää elämäntapaa saamelais- ja arktisella alueella sekä saamelaisten luontosuhdetta ja elinoloja.

5.5.10 Vieraat kielet, latina, B2-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Latinan kielen B2-oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- ymmärtää latinan kielen merkityksen erityisesti luonnontieteissä
- ymmärtää latinan kielen vaikutuksen eurooppalaisten kielten kehitykseen
- oppii tuntemaan kreikkalais-roomalaisen maailman historiaa, kulttuuria ja mytologiaa ja tekee huomioita niiden vaikutuksesta eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin
- osaa kohtalaisen hyvin keskeisimmän sanaston ja rakenteet sekä joitakin idiomaattisia ilmaisuja
- ymmärtää apuvälineitä käyttäen helpohkoa autenttista tekstiä, osaa hankkia helposti ennakoitavaa uutta tietoa tutuista aiheista ja osaa jonkin verran päätellä tuntemattomien sanojen merkityksiä niiden kieliasusta ja asiayhteydestä.

Arviointi

Opiskelijan osaamista arvioidaan latinan kielen erityisten tavoitteiden mukaan sekä soveltuvin osin vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden mukaan. Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää ottaen huomioon latinan kielen erityispiirteet ja käyttöalueen rajallisuus. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Huomiota kiinnitetään opiskelijan edistymiseen kielitaidon eri osa-alueilla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Suositeltava kurssien suoritusjärjestys

B2-kielen opinnot ovat kaikki syventäviä kursseja. Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

B2-oppimäärässä laajennetaan muoto-opin tuntemusta ja opiskellaan pääpiirteitä sijamuotojen, aikamuotojen ja modusten käytöstä ja lauseenvastikkeista. Perusopetuksessa vakiintuneita hyviä ääntämistottumuksia pidetään yllä.

Kaikilla kursseilla opiskelijoita ohjataan vertaamaan antiikin ajan erilaisia ilmiöitä nykyajan vastaaviin sekä tekemään huomioita kreikkalais-roomalaisen kulttuurin vaikutuksista nykyisiin kulttuureihin ja latinan vaikutuksesta nykykieliin.

Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla.

LAB21 Rooman historian vaiheita

Tutustutaan pääpiirteittäin Rooman varhaishistoriaan ja siihen liittyviin taruihin, Rooman historian käännekohtiin ja Rooman kehittymiseen maailmanvallaksi.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmä työskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin. Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija syventää muoto- ja lauseopin tuntemustaan ja täydentää tietojaan Rooman historian tärkeimmistä vaiheista. Kielitaidon karttuessa myös sanakirjojen käyttö ja hyödyntäminen vahvistuu. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti historian, yhteiskuntaopin, uskonnon, kirjallisuuden ja kuvataiteen opetukseen. Tietoteknologian hyödyntäminen, itsenäisen työskentelyn hallinta, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuvat. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen, vuorovaikutus ja yhteistyössä toiminen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen, yhtäläisyyksien ja erovaisuuksien tunnistaminen, yhteistyössä toimiminen ja tietoteknologian käyttötaidot kehittyvät. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin projektityöhön. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi astuvat vähitellen mukaan osaamisen arviointiin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan antiikin tarustoon opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien

tulkintaa ja arvottamista. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

LAB22 Merkittäviä roomalaisia

Tutustutaan joihinkin Rooman historian kannalta merkittäviin henkilöihin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin. Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija syventää erityisesti lauseopin tuntemustaan ja saa tietoa Rooman historian merkkihenkilöistä. Kielitaidon karttuessa myös sanakirjojen käyttö ja hyödyntäminen vahvistuu. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti historian, filosofian, kirjallisuuden ja kuvataiteen opetukseen. Tietoteknologian hyödyntäminen, itsenäisen työskentelyn hallinta, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuvat. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen, vuorovaikutus ja yhteistyössä toiminen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen, yhtäläisyyksien ja erovaisuuksien tunnistaminen, yhteistyössä toimiminen ja tietoteknologian käyttötaidot kehittyvät. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin projektityöhön. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi voivat olla osana osaamisen arviointia. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Tutustuessaan merkittäviin roomalaisiin henkilöihin opiskelija oppii näkemään asioita toisten elämäntilanteista olosuhteista käsin ja harjaantuu toimimaan kulttuuritulkkina. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan roomalaisten merkkihenkilöiden kirjallisiin tuotoksiin opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien tulkintaa ja arvottamista. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

LAB23 Kulttuuriperintömme

Tutustutaan antiikin kulttuurin eri alueisiin ja tarkastellaan niiden merkitystä kulttuuriperinnössämme.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään mahdollisimman autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmä työskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin. Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Harjoitellaan yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi pienimuotoista projektioppimista. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija syventää erityisesti muoto- lauseopin tuntemustaan, tutustuu metriikan alkeisiin ja ymmärtää antiikin vaikutuksen nykykulttuuriin. Kielitaidon karttuessa myös sanakirjojen käyttö ja hyödyntäminen vahvistuu. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti historian, yhteiskuntaopin, kirjallisuuden ja kuvataiteen opetukseen. Antiikin jälkivaikutuksen vahva havainnointi erityisesti meidän omassa kulttuurissamme ja jokapäiväisessä elämässä vahvistuu. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, tietoteknologian hyödyntäminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuu. Itsenäisen työskentelyn hallinta, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen vahvistuvat. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin projektityöhön. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi voivat olla osa osaamisen arviointia. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

LAB24 Viestejä menneisyydestä

Tarkastellaan antiikin kirjallisuuteen liittyviä tekstejä viestinnän näkökulmasta. Tutkitaan, mitä tekstit voivat kertoa roomalaisten elämästä ja suhtautumisesta elämän eri ilmiöihin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään mahdollisimman au-

tenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin. Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Harjoitellaan yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi pienimuotoista projektioppimista tai ongelmalähtöisiä oppimistehtäviä. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija saa käsityksen antiikin kirjallisuuden eri lajeista, hän saa selvän yksinkertaisista hauta- ja piirtokirjoituksista ja ymmärtää sanakirjan avulla helpohkoa autenttista tekstiä. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti historian, yhteiskuntaopin, filosofian, uskonnon, kirjallisuuden ja kuvataiteen opetukseen. Antiikin jälkivaikutuksen vahva havainnointi erityisesti meidän omassa kulttuurissamme ja jokapäiväisessä elämässä vahvistuu. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, tietoteknologian hyödyntäminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuu. Itsenäisen työskentelyn hallinta, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen vahvistuvat. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin projektityöhön. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi voivat olla osa osaamisen arviointia. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan

myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan antiikin kirjallisuuteen opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien tulkintaa ja arvottamista. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

LAB25 Latinaa kautta vuosisatojen

Tutkitaan muokattujen tekstien ja helppojen autenttisten tekstinäytteiden avulla, miten latinaa on käytetty eri aikoina myöhäisantiikista meidän päiviimme asti.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin.

Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Harjoitellaan yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi pienimuotoista projektioppimista tai ongelmalähtöisiä oppimistehtäviä. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelijan käsitys latinan kielen eri vaiheista ja siitä miten klassinen latina, keskiajan latina ja nykylatina eroavat toisistaan mm. sanastoltaan ja ääntämiseltään vahvistuu. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti historian, yhteiskuntaopin, filosofian, uskonnon kirjallisuuden, kuvataiteen ja luonnontieteiden opetukseen. Antiikin jälkivaikutuksen vahva havainnointi erityisesti meidän omassa kulttuurissamme ja jokapäiväisessä elämässä vahvistuu. Opiskelija ymmärtää latinan kielen kulkeutumisen läpi eri aikakausien ja miten latinan kieli on muuttunut ajan kuluessa. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, tietoteknologian hyödyntäminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuu.

Itsenäisen työskentelyn hallinta, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen vahvistuvat. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin projektityöhön. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi voivat olla osa osaamisen arviointia. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan

myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan antiikin kirjallisuuteen opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien tulkintaa ja arvottamista. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan luonnontieteissä käytettävän latinankielisen sanaston merkityksen. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

LAB26 Epiikkaa ja lyriikkaa

Tutustutaan eeppiseen ja/tai lyyriseen runouteen ja runoilijoihin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Erityistä painoa kurssi saa runomittojen opiskelusta ja ääneen lukemisesta. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä. Harjoitellaan yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista.

Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelijan käsitys latinan kielen kirjallisuudesta kasvaa ja hän oppii ymmärtämään suullisen kulttuuriperinnön tärkeyden. Opiskelija syventää tietojaan erilaisista runomitoista. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti kirjallisuuden opetukseen. Antiikin jälkivaikutuksen vahva havainnointi erityisesti meidän omassa kulttuurissamme ja jokapäiväisessä elämässä vahvistuu. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, tietoteknologian hyödyntäminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuu. Itsenäisen työskentelyn hallinta, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen vahvistuvat. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin suullisiin esityksiin. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi voivat olla osa osaamisen arviointia. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä, jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuu-

riperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan antiikin kirjallisuuteen opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien tulkintaa ja arvottamista. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

LAB27 Retoriikkaa ja filosofiaa

Tutustutaan antiikin puhetaitoon ja filosofiaan lähinnä henkilöhistorian ja kirjallisen tuotannon näkökulmasta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Pyritään käyttämään mahdollisimman autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa.

Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Siirrytään vaativimpiin teksteihin ja tutustutaan antiikin elämän keskeisimpiin yhteiskunnallisiin vaikutuskeinoihin. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä. Harjoitellaan yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelijan käsitys latinan kielen kirjallisuudesta ja yhteiskuntarakenteesta kasvaa ja hän oppii ymmärtämään suullisen kulttuuriperinnön tärkeyden. Kurssin

aihepiiri liittyy läheisesti historian, yhteiskuntaopin, filosofian, uskonnon ja kirjallisuuden opetukseen. Antiikin jälkivaikutuksen vahva havainnointi erityisesti meidän omassa kulttuurissamme ja jokapäiväisessä elämässä vahvistuu. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, tietoteknologian hyödyntäminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuu. Itsenäisen työskentelyn hallinta, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen vahvistuvat. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin suullisiin esityksiin. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse -ja vertaisarviointi voivat olla osa osaamisen arviointia. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan antiikin

kirjallisuuteen opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien tulkintaa ja arvottamista. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

LAB28 Latina keskiajalla ja nykyaikana

Tutustutaan keskiajan latinan erityispiirteisiin keskiaikaisten tekstien välityksellä. Tutustutaan myös nykyajan yleismaailmalliseen latiniteettiin, esimerkiksi lääketieteen sekä eläin- ja kasvitieteen latinaan.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Siirrytään vaativimpiin teksteihin ja tutustutaan keskiajan latinan erityispiirteisiin. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmä työskentelyä. Harjoitellaan yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii tunnistamaan keskiajan latinan erityispiirteitä ja tutustuu latinan käyttöön nykyään esimerkiksi lääketieteessä. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti historian, yhteiskuntaopin uskonnon, kirjallisuuden ja biologian opetukseen. Antiikin jälkivaikutuksen vahva havainnointi erityisesti meidän omassa kulttuurissamme ja jokapäiväisessä elämässä vahvistuu. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, tietoteknologian hyödyntäminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuu. Itsenäisen työskentelyn hallinta, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen vahvistuvat. Tietoisuus

omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin suullisiin esityksiin. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi voivat olla osa osaamisen arviointia. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä, jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan keskiajan latinankielisiin teksteihin opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien tulkintaa ja arvottamista. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

5.5.11 Vieraat kielet, latina, B3-oppimäärä

Opetuksen tavoitteet

Latinan kielen B3-oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kokee kielellisen repertuaarinsa kasvattamisen mielekkääksi
- ymmärtää latinan kielen merkityksen erityisesti luonnontieteissä
- ymmärtää latinan kielen vaikutuksen eurooppalaisten kielten kehitykseen
- oppii tuntemaan kreikkalais-roomalaisen maailman historiaa, kulttuuria ja mytologiaa ja tekee huomioita niiden vaikutuksesta eurooppalaiseen ja suomalaiseen kulttuuriin
- osaa harjoitellun perussanaston ja keskeisiä rakenteita
- ymmärtää apuvälineitä käyttäen helppoa autenttista tekstiä, osaa poimia yksittäisiä tietoja ja pystyy hyvin yksinkertaiseen päättelyyn asiayhteyden perusteella.

Arviointi

Opiskelijan osaamista arvioidaan latinan kielen erityisten tavoitteiden mukaan sekä soveltuvin osin vieraiden kielten yhteisten tavoitteiden mukaan. Kehittyvän kielitaidon kuvausasteikkoa voidaan hyödyntää ottaen huomioon latinan kielen erityispiirteet ja käyttöalueen rajallisuus. Kaikilla kursseilla annetaan monipuolisesti palautetta opiskelijan edistymisestä oppimisprosessin eri vaiheissa. Huomiota kiinnitetään opiskelijan edistymiseen kielitaidon eri osa-alueilla. Opiskelijoita ohjataan hyödyntämään itse- ja vertaisarviointia. Kaikilla kursseilla voidaan hyödyntää salkkutyöskentelyä, myös oppiainerajat ylittäen.

Suositeltava kurssien suoritusjärjestys

B3-kielen opinnot ovat kaikki syventäviä kursseja. Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

B3-oppimäärässä opiskellaan keskeinen muoto-oppi sekä pääpiirteitä sijamuotojen, aikamuotojen ja modusten käytöstä ja lauseenvastikkeista. Hyvien ääntämistottumusten vakiinnuttamiseen kiinnitetään huomiota alusta pitäen.

Kaikilla kursseilla opiskelijoita ohjataan vertaamaan antiikin ajan erilaisia ilmiöitä nykyajan vastaaviin sekä tekemään huomioita kreikkalais-roomalaisen kulttuurin vaikutuksista nykyisiin kulttuureihin ja latinan vaikutuksesta nykykieliin.

Kursseille varataan tarpeen mukaan tilaa yhdessä sovittujen tai ajankohtaisten aiheiden käsittelyyn. Kaikilla kursseilla voidaan edistää monilukutaitoa käsittelemällä kirjallisuutta, elokuvia, musiikkia, teatteria, kuvataidetta tai mediaa. Oppiainerajat ylittävää opetusta voidaan toteuttaa eri kursseilla.

LAB31 Ikkunat auki antiikkiin

Antiikin Italiaa ja roomalaisia sekä latinan kieltä lähestytään nykyajan näkökulmasta. Perehdytään latinan kielen vaiheisiin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Harjoitellaan ääntämistä, sanapainoa sekä oikeinkirjoitusta lukemalla ja kuuntelemalla tekstejä, jotka on suunniteltu kielen alkeiden opiskeluun. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmä työskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija tutustuu latinan ääntämiseen, deklinaatio- ja konjugaatiojärjestelmään sekä perussanastoon ja saa taustatietoa latinan kielestä ja tutustuu Italiaan ja Roomaan. Opiskelija oppii yhdistämään kurssin aihepiirin historian, yhteiskuntaopin ja nykykielten opiskeluun. Perehdytään latinan asemaan jo aiemmin opiskeltujen kielten joukossa sekä verrataan latinaa muihin eurooppalaisiin kieliin. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen, yhtäläisyyksien ja eroavaisuuksien tunnistaminen eri kielten välillä, yhteistyössä toimiminen ja tietoteknologian käyttötaidot kehittyvät. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, sillä kurssin aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä, jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kielitietoisuus vahvistuu opiskelijan perehtyessä latinan asemaan muiden eurooppalaisten kielten joukossa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

LAB32 Antiikin elämää

Tutustutaan yksityiseen ja julkiseen elämään sekä työntekoon antiikin aikaisessa kaupungissa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan ääntämistä, sanapainoa sekä oikeinkirjoitusta lukemalla ja kuuntelemalla tekstejä, jotka on suunniteltu kielen alkeiden opiskeluun. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin. Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä. Kurssin sisältöä voidaan tarkastella vertailemalla samoja aihealueita nyky-yhteiskunnassa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija laajentaa muoto- ja lauseopin tuntemustaan sekä tutustuu jokapäiväiseen elämään antiikin Roomassa ja/tai Pompeijissa. Opiskelija oppii yhdistämään kurssin aihepiirin historian, uskonnon ja yhteiskuntaopin opiskeluun. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen, vuorovaikutus ja yhteistyössä toiminen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen, yhtäläisyyksien ja erovaisuuksien tunnistaminen eri kielten ja kulttuurien välillä, yhteistyössä toimiminen ja tietoteknologian käyttötaidot kehittyvät. Opetuksen tavoitteena on kehittää oppilaan kielellistä päättelykykyä ja samalla edistää hänen kielenopiskelutaitojaan. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä, jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

LAB33 Tietoa, taitoa ja taruperintöä

Tutustutaan roomalaisten harrastuksiin, roomalaisnuorten kasvatukseen ja koulunkäyntiin sekä antiikin kreikkalais-roomalaiseen tarustoon.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin. Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija laajentaa muoto- ja lauseopin tuntemustaan mm. tutustumalla vertailumuotoihin ja konjunktiiviin. Hän saa yleiskuvan hengen ja ruumiin kulttuurista antiikin aikana. Opiskelija oppii yhdistämään kurssin aihepiirin omaan elämäntilanteeseensa nuorena, liikuntaharrastuksiin ja kirjallisuuteen. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen, vuorovaikutus ja yhteistyössä toiminen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen, yhtäläisyyksien ja erovaisuuksien tunnistaminen, yhteistyössä toimiminen ja tietoteknologian käyttötaidot kehittyvät. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin projektityöhön. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä, jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan antiikin tarustoon opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien tulkintaa ja arvottamista. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

LAB34 Rooman historian vaiheita

Tutustutaan pääpiirteittäin Rooman varhaishistoriaan ja siihen liittyviin taruihin, Rooman historian käännekohtiin ja Rooman kehittymiseen maailmanvallaksi.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin. Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija syventää muoto- ja lauseopin tuntemustaan ja täydentää tietojaan Rooman historian tärkeimmistä vaiheista. Kielitaidon karttuessa myös sanakirjojen käyttö ja hyödyntäminen vahvistuu. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti historian, yhteiskuntaopin, uskonnon, kirjallisuuden ja kuvataiteen opetukseen. Tietoteknologian hyödyntäminen, itsenäisen työskentelyn hallinta, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuvat. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen, vuorovaikutus ja yhteistyössä toiminen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen, yhtäläisyyksien ja erovaisuuksien tunnistaminen, yhteistyössä toimiminen ja tietoteknologian käyttötaidot kehittyvät. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin projektityöhön. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi astuvat vähitellen mukaan osaamisen arviointiin. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä, jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan antiikin tarustoon opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien tulkintaa ja arvottamista. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

LAB35 Merkittäviä roomalaisia

Tutustutaan joihinkin Rooman historian kannalta merkittäviin henkilöihin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Pyritään käyttämään mahdollisimman autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin. Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija syventää erityisesti lauseopin tuntemustaan ja saa tietoa Rooman historian merkkihenkilöistä. Kielitaidon karttuessa myös sanakirjojen käyttö ja hyödyntäminen vahvistuu. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti historian, filosofian, kirjallisuuden ja kuvataiteen opetukseen. Tietoteknologian hyödyntäminen, itsenäisen työskentelyn hallinta, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuvat. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen, vuorovaikutus ja yhteistyössä toiminen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen, yhtäläisyyksien ja erovaisuuksien tunnistaminen, yhteistyössä toimiminen ja tietoteknologian käyttötaidot kehittyvät. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin projektityöhön. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi voivat olla osana osaamisen arviointia. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla

opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä, jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Tutustuessaan merkittäviin roomalaisiin henkilöihin opiskelija oppii näkemään asioita toisten elämäntilanteista ja olosuhteista käsin ja hän harjaantuu toimimaan kulttuuritulkkina. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan roomalaisten merkkihenkilöiden kirjallisiin tuotoksiin opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien tulkintaa ja arvottamista. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

LAB36 Kulttuuriperintömme

Tutustutaan antiikin kulttuurin eri alueisiin ja tarkastellaan niiden merkitystä kulttuuriperinnössämme.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin. Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Harjoitellaan yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi pienimuotoista projektioppimista. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija syventää erityisesti muoto- lauseopin tuntemustaan, tutustuu metriikan alkeisiin ja ymmärtää antiikin vaikutuksen nykykulttuuriin. Kielitaidon karttuessa myös sanakirjojen käyttö ja hyödyntäminen vahvistuu. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti historian, yhteiskuntaopin, kirjallisuuden ja kuvataiteen opetukseen. Antiikin jälkivaikutuksen vahva havainnointi erityisesti meidän omassa kulttuurissamme ja jokapäiväisessä elämässä vahvistuu. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, tietoteknologian hyödyntäminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuu. Itsenäisen työskentelyn hallinta, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen vahvistuvat. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin projektityöhön. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi voivat olla osa

osaamisen arviointia. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

LAB37 Viestejä menneisyydestä

Tarkastellaan antiikin kirjallisuuteen liittyviä tekstejä viestinnän näkökulmasta. Tutkitaan, mitä tekstit voivat kertoa roomalaisten elämästä ja suhtautumisesta elämän eri ilmiöihin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmä työskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin.

Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Harjoitellaan yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi pienimuotoista projektioppimista tai ongelmalähtöisiä oppimistehtäviä. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija saa käsityksen antiikin kirjallisuuden eri lajeista, hän saa selvän yksinkertaisista hauta- ja piirtokirjoituksista ja ymmärtää sanakirjan avulla helpohkoa autenttista tekstiä. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti historian, yhteiskuntaopin, filosofian, uskonnon, kirjallisuuden ja kuvataiteen opetukseen. Antiikin jälkivaikutuksen vahva havainnointi erityisesti meidän omassa kulttuurissamme ja jokapäiväisessä elämässä vahvistuu. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, tietoteknologian hyödyntäminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuu. Itsenäisen työskentelyn hallinta, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen vahvistuvat. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin projektityöhön. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi voivat olla osa osaamisen arviointia. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä, jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan antiikin kirjallisuuteen opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien tulkintaa ja arvottamista. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

LAB38 Latinaa kautta vuosisatojen

Tutkitaan muokattujen tekstien ja helppojen autenttisten tekstinäytteiden avulla, miten latinaa on käytetty eri aikoina myöhäisantiikista meidän päiviimme asti.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Käytetään erityisesti latinaan soveltuvia opiskelustrategioita, oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä tehokkaasti ja opiskelumotivaatiota vahvistavalla tavalla. Käytetään pitkäjänteiseen työskentelyyn, kriittiseen tiedonhankintaan ja monipuoliseen yhteistyöhön ohjaavia toimintatapoja. Käytetään autenttista materiaalia luokkahuoneessa ja sen ulkopuolella hyödyntäen Helsingin kaupungin ja pääkaupunkiseudun kulttuuritarjontaa. Vahvistetaan opiskelijan tekstinymmärtämistä lukemalla ja kuuntelemalla. Kurssilla käytetään pari- ja pienryhmätyöskentelyä ja pienimuotoisia arkipäivän tilanteita harjoitellaan draaman keinoin. Opiskeluun tuodaan mukaan pelillisiä elementtejä sekä kohdekielen että kulttuurin opiskeluun. Harjoitellaan yhteisöllistä tiedon muodostamista ja sen jakamista. Menetelminä voidaan käyttää esimerkiksi pienimuotoista projektioppi-

mista tai ongelmalähtöisiä oppimistehtäviä. Opiskelijoita rohkaistaan havainnoimaan ympäröivää yhteiskuntaa ja tarkastelemaan antiikin jälkivaikutusta siinä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelijan käsitys latinan kielen eri vaiheista ja siitä miten klassinen latina, keskiajan latina ja nykylatina eroavat toisistaan mm. sanastoltaan ja ääntämiseltään vahvistuu. Kurssin aihepiiri liittyy läheisesti historian, yhteiskuntaopin, filosofian, uskonnon kirjallisuuden, kuvataiteen ja luonnontieteiden opetukseen. Antiikin jälkivaikutuksen vahva havainnointi erityisesti meidän omassa kulttuurissamme ja jokapäiväisessä elämässä vahvistuu. Opiskelija ymmärtää latinan kielen kulkeutumisen läpi eri aikakausien ja miten latinan kieli on muuttunut ajan kuluessa. Alan käsitteiden ja ajattelutapojen, ympäristön havainnointi ja kulttuuristen merkitysten tunnistaminen ja tulkinta, tietoteknologian hyödyntäminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki, laaja-alainen, tietoja yhdistävä ajatteleminen, tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointi ja kritiikki vahvistuu. Itsenäisen työskentelyn hallinta, vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen vahvistuvat. Tietoisuus omista vahvuuksista ja kehittämiskohteista kieltenopiskelijana kehittyy. Kulttuurisen moninaisuuden ymmärtämistä syvennetään pohtimalla erilaisia kieliyhteisöihin liittyviä arvosidonnaisia ilmiöitä.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monin eri tavoin esimerkiksi oppimistehtävillä, kokeilla ja oppimisportfoliolla. Kurssin aihepiiri soveltuu hyvin projektityöhön. Arviointi kohdistuu kaikkiin kurssin osa-alueisiin. Itse- ja vertaisarviointi voivat olla osa osaamisen arviointia. Oppimista ohjaavan ja kannustavan palautteen avulla opiskelijoita autetaan tulemaan tietoisiksi omista taidoistaan ja kehittämään niitä. Monipuolinen arviointi tarjoaa mahdollisuuksia osoittaa osaamistaan myös oppilaille, joilla on kieleen liittyviä oppimisvaikeuksia tai joilla on muulla tavoin kielellisesti erilaiset lähtökohdat.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuuksista kurssilla tulee esille *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, sillä sen aikana opiskelija vahvistaa käsitystään siitä kulttuuriperinnöstä jonka pohjalle hänen kulttuuri-identiteetti ja elämäntavat rakentuvat arjessa. Kurssi avartaa opiskelijaa ymmärtämään miten aineellinen ja aineeton kulttuuriperintö ovat muodostuneet ja mikä voi olla hänen ja hänen yhteisöjensä tehtävä kulttuuriperinnön vaalimisessa. Opiskelija oppii ymmärtämään antiikin jälkivaikutuksen nyky-yhteiskunnassa ja oppii noudattamaan kulttuuriperinnöstään ylisukupolvisesti huolehtivaa elämäntapaa. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Tutustuessaan antiikin kirjallisuuteen opiskelija syventää ja kehittää monilukutaitoaan erityisesti tekstien tulkintaa ja arvottamista. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan luonnontieteissä käytettävän latinankielisen sanaston merkityksen. Näin kurssi sivuaa myös aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

5.6 Matematiikka

Matematiikan asema aikamme kulttuurissa edellyttää valmiutta ymmärtää, hyödyntää ja tuottaa matemaattisesti esitettyä tietoa. Sillä on merkittävä tai ratkaiseva rooli muun muassa tieteissä, teknologiassa, taloudessa, yrittäjyydessä, terveydenhuollossa ja turvallisuudessa. Matematiikan opetuksen tehtävänä on tutustuttaa opiskelija matemaattisen ajattelun malleihin sekä matematiikan perusideoihin ja rakenteisiin, opettaa käyttämään puhuttua ja kirjoitettua matematiikan kieltä sekä kehittää laskemisen, ilmiöiden mallintamisen ja ongelmien ratkaisemisen taitoja.

Opetuksen lähtökohdat valitaan opiskelijoita kiinnostavista aiheista, ilmiöistä ja niihin liittyvistä ongelmista. Opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja, joissa opiskelijat työskentelevät yksin ja yhdessä. Opetustilanteet järjestetään siten, että ne herättävät opiskelijan tekemään havaintojensa pohjalta kysymyksiä, oletuksia ja päätelmiä sekä perustelemaan niitä. Erityisesti opiskelijaa ohjataan hahmottamaan matemaattisten käsitteiden merkityksiä ja tunnistamaan, kuinka ne liittyvät laajempiin kokonaisuuksiin. Opiskelijaa rohkaistaan myös käyttämään ajattelua tukevia kuvia, piirroksia ja välineitä sekä tuetaan opiskelijan taitoa siirtyä toisesta matemaattisen tiedon esitysmuodosta toiseen.

Opiskelijaa kannustetaan kehittämään luovia ratkaisuja matemaattisiin ongelmiin. Opetuksessa tutkitaan matematiikan ja arkielämän välisiä yhteyksiä sekä tietoisesti käytetään eteen tulevia mahdollisuuksia opiskelijan persoonallisuuden kehittämiseen, mikä tarkoittaa muun muassa hänen kiinnostuksensa ohjaamista, kokeiluihin kannustamista sekä tiedonhankintaprosessien kehittämistä.

Opiskelija harjaannutetaan käyttämään tietokoneohjelmistoja matematiikan oppimisen ja tutkimisen sekä ongelmanratkaisun apuvälineinä. Matematiikan opiskelussa hyödynnetään muun muassa dynaamisen matematiikan ohjelmistoja, symbolisen laskennan ohjelmistoja, tilasto-ohjelmistoja, taulukkolaskentaa, tekstinkäsittelyä sekä mahdollisuuksien mukaan digitaalisia tiedonlähteitä. Tärkeää on myös arvioida apuvälineiden hyödyllisyyttä ja käytön rajallisuutta.

Edellä mainituista apuvälineistä käytetään jatkossa nimitystä tekniset apuvälineet.

Arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ja kannustavalla palautteella tuetaan opiskelijan matemaattisen ajattelun ja itseluottamuksen kehittymistä sekä ylläpidetään ja vahvistetaan opiskelumotivaatiota. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään matematiikan osaamistaan ja ymmärtämistään sekä pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Sillä autetaan opiskelijaa kehittämään matemaattisten ratkaisujen esittämistä, tuetaan häntä käsitteiden muodostamisprosessissa ja ohjataan oman työn arvioimiseen. Onnistunut palaute auttaa opiskelijaa huomaamaan vahvuutensa sekä sen, mitä ja miten tietoja ja taitoja tulisi edelleen kehittää.

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota laskutaitoon, menetelmien ja teknisten apuvälineiden valintaan ja käyttöön sekä päätelmien täsmälliseen ja johdonmukaiseen perustelemiseen.

Oppimäärän vaihtaminen

Matematiikan oppimäärää vaihdettaessa pitkästä lyhyeen kursseja luetaan hyväksi seuraavasti: MAA2 → MAB2, MAA3 → MAB3, MAA6 → MAB7 ja MAA8 → MAB4 ja MAA10 → MAB5. Muut hyväksytysti suoritetut pitkän oppimäärän mukaiset opinnot voidaan siirtää lyhyen oppimäärän paikallisiksi soveltaviksi kursseiksi suoritusmerkinnällä. Jos opiskelija pyytää, hänelle tulee järjestää mahdollisuus lisänäyttöihin osaamistason toteamiseksi. Siirryttäessä lyhyemmästä pitempään oppimäärään voidaan opiskelijalta edellyttää lisänäyttöjä, ja tässä yhteydessä myös arvosana harkitaan uudelleen.

Opiskelija voi opiskella myös toisen oppimäärän kursseja oppimäärää vaihtamatta. Tällöin kyseiset hyväksytysti suoritetut kurssit voidaan lukea hyväksi opiskelijan varsinaisen oppimäärän paikallisiksi soveltaviksi kursseiksi suoritusmerkinnällä.

5.6.1 Matematiikan yhteinen opintokokonaisuus

Matematiikan yhteisen opintokokonaisuuden tehtävänä on herättää opiskelijan kiinnostus matematiikkaa kohtaan muun muassa tutustuttamalla hänet matematiikan moninaiseen merkitykseen ihmiselle ja yhteiskunnalle sekä sen ainutlaatuiseen ja kiehtovaan olemukseen tieteenalana. Tässä opintokokonaisuudessa opiskelijalla on tilaisuus vahvistaa pohjaa matematiikan opinnoilleen ja nähdä matematiikka hyödyllisenä ja käyttökelpoisena selitettäessä ja hallittaessa muun muassa yhteiskunnan, talouden ja luonnon tapahtumia ja tilanteita.

PAKOLLINEN KURSSI

MAY1 Luvut ja lukujonot

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- pohtii matematiikan merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- kertaa ja täydentää lukualueet, kertaa peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskennan periaatteet
- vahvistaa ymmärrystään funktion käsitteestä
- ymmärtää lukujonon käsitteen
- osaa määrittää lukujonoja, kun annetaan alkuehdot ja tapa, jolla seuraavat termit muodostetaan
- saa havainnollisen käsityksen lukujonon summan määrittämisestä
- osaa ratkaista käytännön ongelmia aritmeettisen ja geometrisen jonon ja niistä muodostettujen summien avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kuvaajan ja lukujonojen tutkimisessa sekä lukujonoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- reaaliluvut, peruslaskutoimitukset ja prosenttilaskenta
- funktio, kuvaajan piirto ja tulkinta
- lukujono

- rekursiivinen lukujono
- aritmeettinen jono ja summa
- logaritmi ja potenssi sekä niiden välinen yhteys
- muotoa $a^x = b$, $x \in \mathbb{N}$ olevien yhtälöiden ratkaiseminen
- geometrinen jono ja summa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa perustellen ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

5.6.2 Matematiikan pitkä oppimäärä

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tehtävänä on antaa opiskelijalle ammatillisten ja korkeakouluopintojen edellyttämät matemaattiset valmiudet sekä matemaattinen yleissivistys. Pitkän matematiikan opinnoissa opiskelijalla on tilaisuus omaksua matemaattisia käsitteitä ja menetelmiä sekä oppia ymmärtämään matemaattisen tiedon luonnetta. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä, tieteessä ja tekniikassa.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan pitkän oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa myönteisiä oppimiskokemuksia ja tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn sekä oppii niiden kautta luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa
- rohkaistuu kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan, ratkaisujen keksimiseen sekä niiden kriittiseen arviointiin
- ymmärtää ja osaa käyttää matematiikan kieltä, kuten seuraamaan matemaattisen tiedon esittämistä, lukemaan matemaattista tekstiä, keskustelemaan matematiikasta, ja oppii arvostamaan esityksen täsmällisyyttä ja perustelujen selkeyttä
- oppii näkemään matemaattisen tiedon loogisena rakenteena
- kehittää lausekkeiden käsittely-, päättely- ja ongelmanratkaisutaitojaan
- harjaantuu käsittelemään tietoa matematiikalle ominaisella tavalla, tottuu tekemään otaksumia, tutkimaan niiden oikeellisuutta ja laatimaan perusteluja sekä arvioimaan perustelujen pätevyyttä ja tulosten yleistettävyyttä
- harjaantuu mallintamaan käytännön ongelmatilanteita ja hyödyntämään erilaisia ratkaisustrategioita
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Matematiikan opinnot järjestetään siten, että opiskelijan vastuu omista opinnoistaan lisääntyy lukio-opintojen kuluessa.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Matematiikan pakolliset ja syventävät kurssit suositellaan pääsääntöisesti suoritettaviksi kurssinumeroiden mukaisessa järjestyksessä.

PAKOLLISET KURSSIT

MAA2 Polynomifunktiot ja –yhtälöt

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään polynomifunktioita
- osaa ratkaista toisen asteen polynomiyhtälöitä ja tutkia ratkaisujen lukumäärää
- osaa ratkaista korkeamman asteen polynomiyhtälöitä, jotka voidaan ratkaista ilman polynomien jakolaskua
- osaa ratkaista yksinkertaisia polynomiepäyhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin ja polynomiepäyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- polynomien tulo ja muotoa $(a+b)^n, n \leq 3, n \in \mathbb{N}$ olevat binomikaavat
- 2. asteen yhtälö ja ratkaisukaava sekä juurten lukumäärän tutkiminen
- 2. asteen polynomin jakaminen tekijöihin
- polynomifunktio
- polynomiyhtälöitä
- polynomiepäyhtälön ratkaiseminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Kurssilla kehittyneet taidot muodostavat perustan myöhempien kurssien sisältöjen opiskeluun. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAA3 Geometria

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu hahmottamaan ja kuvaamaan tilaa sekä muotoa koskevaa tietoa sekä kaksi- että kolmiulotteisissa tilanteissa
- harjaantuu muotoilemaan, perustelemaan ja käyttämään geometrista tietoa käsitteleviä lauseita
- osaa ratkaista geometrisia ongelmia käyttäen hyväksi kuvioiden ja kappaleiden ominaisuuksia, yhdenmuotoisuutta, Pythagoraan lausetta sekä suora- ja vinokulmaisen kolmion trigonometriaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden ja kappaleiden yhdenmuotoisuus
- sini- ja kosinilause
- ympyrän, sen osien ja siihen liittyvien suorien geometria
- kuvioihin ja kappaleisiin liittyvien pituuksien, kulmien, pinta-alojen ja tilavuuksien laskeminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, konstruoimaan erilaisia geometrisia kuvioita ja kappaleita, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matemaattisten aineiden historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAA4 Vektorit

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää vektorikäsitteen ja perehtyy vektorilaskennan perusteisiin
- osaa tutkia kuvioiden ominaisuuksia vektoreiden avulla
- ymmärtää yhtälöryhmän ratkaisemisen periaatteen
- osaa tutkia kaksi- ja kolmiulotteisen koordinaatiston pisteitä, etäisyyksiä ja kulmia vektoreiden avulla
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä vektoreiden tutkimisessa sekä suoriin ja tasoihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- vektoreiden perusominaisuudet
- vektoreiden yhteen- ja vähennyslasku ja vektorin kertominen luvulla
- koordinaatiston vektoreiden skalaaritulo

- yhtälöryhmän ratkaiseminen
- suorat ja tasot avaruudessa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, konstruoimaan erilaisia geometrisia tilanteita vektoreita käyttäen, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matemaattisten aineiden historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAA5 Analyyttinen geometria

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, kuinka analyyttinen geometria luo yhteyksiä geometristen ja algebrallisten käsitteiden välille
- ymmärtää pistejoukon yhtälön käsitteen ja oppii tutkimaan yhtälöiden avulla pisteitä, suoria, ympyröitä ja paraabeleja
- syventää itseisarvokäsitteen ymmärtämystään ja oppii ratkaisemaan sellaisia yksinkertaisia itseisarvoyhtälöitä ja vastaavia epäyhtälöitä, jotka ovat tyyppiä | f(x) | = a tai | f(x) | = | g(x) |
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä pistejoukon yhtälön tutkimisessa sekä yhtälöiden, yhtälöryhmien, itseisarvoyhtälöiden ja epäyhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- pistejoukon yhtälö
- suoran, ympyrän ja paraabelin yhtälöt
- itseisarvoyhtälön ja epäyhtälön ratkaiseminen
- pisteen etäisyys suorasta

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, konstruoimaan erilaisia käyriä ja kuvaajia, tunnistamaan yhtälön ja sitä vastaavan kuvaajan välisen yhteyden ja esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyn-

tämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matemaattisten aineiden historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAA6 Derivaatta

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa määrittää rationaalifunktion nollakohdat ja ratkaista yksinkertaisia rationaaliepäyhtälöitä
- omaksuu havainnollisen käsityksen funktion raja-arvosta, jatkuvuudesta ja derivaatasta
- osaa määrittää yksinkertaisten funktioiden derivaatat
- osaa tutkia derivaatan avulla polynomifunktion kulkua ja määrittää sen ääriarvot
- tietää, kuinka rationaalifunktion suurin ja pienin arvo määritetään

- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä raja-arvon, jatkuvuuden ja derivaatan tutkimisessa ja rationaaliyhtälöiden ja -epäyhtälöiden ratkaisemisessa sekä polynomi- ja rationaalifunktion derivaatan määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- rationaaliyhtälö ja -epäyhtälö
- funktion raja-arvo, jatkuvuus ja derivaatta
- polynomifunktion, funktioiden tulon ja osamäärän derivoiminen
- polynomifunktion kulun tutkiminen ja ääriarvojen määrittäminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Kurssilla tutustutaan raja-arvon käsitteeseen jatkuvuuden ja derivaatan perustana. Derivaattaa sovelletaan funktion kulun ja ääriarvojen tutkimisessa. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ja funktioiden kuvaajia ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti las-

kutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAA7 Trigonometriset funktiot

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii trigonometrisia funktioita yksikköympyrän symmetrioiden avulla
- osaa ratkaista sellaisia trigonometrisia yhtälöitä, jotka ovat tyyppiä
- sin f(x) = a tai sin f(x) = sin g(x)
- osaa trigonometristen funktioiden yhteydet $\sin^2 x + \cos^2 x = 1$ ja $\tan x = \frac{\sin x}{\cos x}$
- osaa derivoida yhdistettyjä funktioita
- osaa tutkia trigonometrisia funktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää trigonometrisia funktioita mallintaessaan jaksollisia ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä trigonometristen funktioiden tutkimisessa ja trigonometristen yhtälöiden ratkaisemisessa ja trigonometristen funktioiden derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- suunnattu kulma ja radiaani
- trigonometriset funktiot symmetria- ja jaksollisuusominaisuuksineen
- trigonometristen yhtälöiden ratkaiseminen
- yhdistetyn funktion derivaatta
- trigonometristen funktioiden derivaatat

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Opiskelija oppii ymmärtämään ja soveltamaan jaksollisten funktioiden ominaisuuksia. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.
Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAA8 Juuri- ja logaritmifunktiot

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kertaa potenssienlaskusäännöt mukaan lukien murtopotenssit
- tuntee juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden ominaisuudet ja osaa

ratkaista niihin liittyviä yhtälöitä
- osaa tutkia juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioita derivaatan avulla
- osaa hyödyntää eksponenttifunktiota mallintaessaan erilaisia kasvamisen ja vähenemisen ilmiöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden tutkimisessa ja juuri-, eksponentti- ja logaritmiyhtälöiden ratkaisemisessa sekä juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktion derivaattojen määrittämisessä sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- potenssien laskusäännöt
- juurifunktiot ja -yhtälöt
- eksponenttifunktiot ja -yhtälöt
- logaritmifunktiot ja -yhtälöt
- juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden derivaatat

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Opiskelija tutustuu juuri-, eksponentti- ja logaritmifunktioiden määritelmiin, määrittelyjoukkoihin ja kuvaajiin. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä

työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta

opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.
Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAA9 Integraalilaskenta

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää integraalifunktion käsitteen ja oppii määrittämään alkeisfunktioiden integraalifunktioita
- ymmärtää määrätyn integraalin käsitteen ja sen yhteyden pinta-alaan
- osaa määrittää pinta-aloja ja tilavuuksia määrätyn integraalin avulla
- perehtyy integraalilaskennan sovelluksiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja integraalifunktion määrittämisessä sekä määrätyn integraalin laskemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- integraalifunktio
- alkeisfunktioiden integraalifunktiot
- määrätty integraali
- pinta-alan ja tilavuuden laskeminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Opiskelija ymmärtää integraalifunktion ja määrätyn integraalin käsitteet ja niiden erot sekä osaa ratkaista niihin liittyviä sovelluksia. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAA10 Todennäköisyys ja tilastot

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa havainnollistaa diskreettejä ja jatkuvia tilastollisia jakaumia sekä määrittää ja tulkita jakaumien tunnuslukuja
- perehtyy kombinatorisiin menetelmiin
- perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen ja todennäköisyyksien laskusääntöihin

- ymmärtää diskreetin todennäköisyysjakauman käsitteen ja oppii määrittämään jakauman odotusarvon ja soveltamaan sitä
- perehtyy jatkuvan todennäköisyysjakauman käsitteeseen ja oppii soveltamaan normaalijakaumaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla.

Keskeiset sisällöt

- diskreetti ja jatkuva tilastollinen jakauma
- jakauman tunnusluvut
- klassinen ja tilastollinen todennäköisyys
- kombinatoriikka
- todennäköisyyksien laskusäännöt
- diskreetti ja jatkuva todennäköisyysjakauma
- diskreetin jakauman odotusarvo
- normaalijakauma

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Tilasto-osuus voidaan myös toteuttaa joko osittain tai kokonaan projektityönä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyt-

tämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Opiskelija perehtyy todennäköisyyden käsitteeseen, malleihin ja sovelluksiin. Lisäksi tutustutaan tilastollisiin jakaumiin ja harjaannutaan ymmärtämään viestimien matemaattisessa muodossa esittämää informaatiota. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen. Opiskelija harjaantuu ymmärtämään viestimien matemaattisessa muodossa esittämää informaatiota ja arvioimaan sen luotettavuutta sekä ymmärtää matematiikan merkityksen johtopäätösten tekemisessä.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MAA11 Lukuteoria ja todistaminen

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy logiikan alkeisiin ja tutustuu todistusperiaatteisiin sekä harjoittelee todistamista
- hallitsee lukuteorian peruskäsitteet ja perehtyy alkulukujen ominaisuuksiin
- osaa tutkia kokonaislukujen jaollisuutta jakoyhtälön ja kokonaislukujen kongruenssin avulla
- syventää ymmärrystään lukujonoista ja niiden summista
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä lukujen ominaisuuksien tutkimisessa.

Keskeiset sisällöt

- konnektiivit ja totuusarvot
- geometrinen todistaminen
- suora, käänteinen ja ristiriitatodistus
- induktiotodistus
- kokonaislukujen jaollisuus ja jakoyhtälö
- Eukleideen algoritmi
- alkuluvut ja Eratostheneen seula
- aritmetiikan peruslause
- kokonaislukujen kongruenssi

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matemaattisen logiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Kurssilla tutustutaan matemaattiseen todistamiseen sekä kokonaislukujen ominaisuuksiin. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAA12 Algoritmit matematiikassa

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää algoritmista ajatteluaan
- osaa tutkia ja selittää, kuinka algoritmit toimivat
- ymmärtää iteroinnin käsitteen ja oppii ratkaisemaan epälineaarisia yhtälöitä numeerisesti
- osaa tutkia polynomien jaollisuutta ja osaa määrittää polynomin tekijät
- osaa määrittää numeerisesti muutosnopeutta ja pinta-alaa
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä algoritmien tutkimisessa ja laskutoimituksissa.

Keskeiset sisällöt

- iterointi ja Newton-Raphsonin menetelmä

- polynomien jakoalgoritmi
- polynomien jakoyhtälö
- Newton-Cotes-kaavat: suorakaidesääntö, puolisuunnikassääntö ja Simpsonin sääntö

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Opiskelija oppii algoritmista ajattelua, käyttämään algoritmeja sovelluksissa ja ymmärtämään numeeristen ja algebrallisten menetelmien eron. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia,

projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAA13 Differentiaali- ja integraalilaskennan jatkokurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää differentiaali- ja integraalilaskennan teoreettisten perusteiden tuntemustaan
- osaa tutkia aidosti monotonisten funktioiden käänteisfunktioita
- täydentää integraalilaskennan taitojaan ja soveltaa niitä muun muassa jatkuvien todennäköisyysjakaumien tutkimiseen
- osaa tutkia lukujonon raja-arvoa, sarjoja ja niiden summia
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion ominaisuuksien tutkimisessa ja derivaatan laskemisessa annetun muuttujan suhteen sekä epäoleellisten integraalien, lukujonon raja-arvon ja sarjan summan laskemisessa sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- funktion jatkuvuuden ja derivoituvuuden tutkiminen
- jatkuvien ja derivoituvien funktioiden yleisiä ominaisuuksia
- käänteisfunktio
- kahden muuttujan funktio ja osittaisderivaatta
- funktioiden ja lukujonojen raja-arvot äärettömyydessä
- epäoleelliset integraalit
- lukujonon raja-arvo, sarjat ja niiden summa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Opiskelija syventää tietojaan funktioiden ja lukujonojen ominaisuuksista ja tutustuu äärettömyyden käsitteeseen. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

MAA14 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssilla syvennetään opiskelijan matemaattisia valmiuksia tai tutkitaan matematiikan ilmenemistä erilaisissa ympäristöissä. Kurssi voi olla oppiainerajat ylittävä ilmiökurssi, jolla harjaannutaan soveltamaan opittuja matematiikan taitoja. Opettaja määrittelee osaamistavoitteet yhdessä opiskelijoiden kanssa ottaen huomioon projektin sisällön ja opiskelijoiden osaamistason.

Keskeiset sisällöt

Projektikurssi voidaan toteuttaa koulun omiin painotuksiin tai toimintaan nivoutuvana kurssina. Mukana toteutuksessa voi olla myös koulun ulkopuolisia yhteistyökumppaneita. Kurssin lähtökohtana voi olla myös opiskelijan oma harrastuneisuus.

Kurssin aiheita voivat olla esimerkiksi:

- Geometria ja arkkitehtuuri (mm. 3D-mallinnus)
- Teknisten apuvälineiden käyttö
- Nivelkurssi ensimmäisen vuoden opiskelijoille
- Tutkielma tai tutkimustyö
- Ohjelmointi
- Robotiikka
- Geometrinen piirtäminen
- Talousmatematiikka ja yhteiskunta

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Kurssi voidaan toteuttaa myös lukioiden välisenä yhteistyönä. Mahdollisia oppimisen menetelmiä voivat olla: lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen, oppiminen pareissa tai pienryhmissä, projektioppiminen, pelillinen oppiminen, ongelmalähtöinen oppiminen, autenttinen oppiminen, tutkiva oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Projektikurssilla kehittyvät taidot riippuvat kurssisisällöstä. Kurssilla kehitetään opiskelijan laskemisen, mallintamisen, loogisen päättelyn ja ongelmanratkaisutaitoja. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja hyödyntämään tietoteknologiaa tarkoituksenmukaisesti.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arvioinnissa pyritään huomioimaan kurssin matemaattinen luonne. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, projektityötä, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Projektikurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin riippuu kurssin sisällöstä.

MAA15 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Kurssilla rakennetaan kokonaiskuvaa matematiikasta. Kurssin keskeinen tavoite on auttaa opiskelijaa muodostamaan entistä jäsentyneempi ja syvällisempi kuva lukion matematiikasta sekä valitsemaan tehtäviin sopivimmat ja tarkoituksenmukaiset tekniset apuvälineet.

Keskeiset sisällöt

Lukion pitkän matematiikan oppimäärä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilan-

teissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kertaa ja vahvistaa lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa loogisin päättelyketjuin ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, käsitteiden ymmärtämiseen, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

5.6.3 Matematiikan lyhyt oppimäärä

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tehtävänä on tarjota valmiuksia hankkia, käsitellä ja ymmärtää matemaattista tietoa ja käyttää matematiikkaa elämän eri tilanteissa ja jatko-opinnoissa. Opetus pyrkii myös antamaan opiskelijalle selkeän käsityksen matematiikan merkityksestä yhteiskunnan kehityksessä sekä sen soveltamismahdollisuuksista arkielämässä ja monissa eri tieteissä.

Opetuksen tavoitteet

Matematiikan lyhyen oppimäärän opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää matematiikkaa jokapäiväisen elämän ja yhteiskunnallisen toiminnan apuvälineenä
- saa myönteisiä oppimiskokemuksia matematiikan parissa työskennellessään, oppii luottamaan omiin kykyihinsä, taitoihinsa ja ajatteluunsa ja rohkaistuu kokeilevaan, tutkivaan ja keksivään oppimiseen
- hankkii sellaisia matemaattisia tietoja, taitoja ja valmiuksia, jotka antavat riittävän pohjan jatko-opinnoille
- sisäistää matematiikan merkityksen välineenä, jolla ilmiöitä voidaan kuvata, selittää ja mallintaa ja jota voidaan käyttää johtopäätösten tekemisessä
- kehittää käsitystään matemaattisen tiedon luonteesta ja sen loogisesta rakenteesta
- harjaantuu vastaanottamaan ja analysoimaan viestimien matemaattisessa muodossa tarjoamaa informaatiota ja arvioimaan sen luotettavuutta
- tutustuu matematiikan merkitykseen kulttuurin kehityksessä
- osaa käyttää kuvioita, kaavioita ja malleja ajattelun apuna
- osaa käyttää tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä, teknisiä apuvälineitä ja tietolähteitä.

Matematiikan opinnot järjestetään siten, että opiskelijan vastuu omista opinnoistaan lisääntyy lukio-opintojen kuluessa.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Matematiikan pakolliset ja syventävät kurssit suositellaan pääsääntöisesti suoritettaviksi kurssinumeroiden mukaisessa järjestyksessä.

PAKOLLISET KURSSIT

MAB2 Lausekkeet ja yhtälöt

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käyttämään matematiikkaa jokapäiväisen elämän ongelmien ratkaisemisessa ja oppii luottamaan omiin matemaattisiin kykyihinsä
- ymmärtää lineaarisen riippuvuuden, verrannollisuuden ja toisen asteen polynomifunktion käsitteet
- vahvistaa yhtälöiden ratkaisemisen taitojaan ja oppii ratkaisemaan toisen asteen yhtälöitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomifunktion tutkimisessa ja polynomiyhtälöihin sekä polynomifunktioihin liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- suureiden välinen lineaarinen riippuvuus ja verrannollisuus
- ongelmien muotoileminen yhtälöiksi
- yhtälöiden ja yhtälöparien graafinen ja algebrallinen ratkaiseminen
- ratkaisujen tulkinta ja arvioiminen
- toisen asteen polynomifunktio ja toisen asteen yhtälön ratkaiseminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat luke-

malla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa perustellen ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija oppii luottamaan omiin taitoihinsa ja hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Kurssilla kehittyneet taidot muodostavat perustan myöhempien kurssien sisältöjen opiskeluun. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan itseluottamuksen kehittymistä ja ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun taitojaan. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon sekä menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteen kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAB3 Geometria

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu tekemään havaintoja ja päätelmiä kuvioiden ja kappaleiden geometrisista ominaisuuksista
- vahvistaa tasokuvioiden ja kolmiulotteisten kappaleiden kuvien piirtämisen taitojaan
- osaa ratkaista käytännön ongelmia geometriaa hyväksi käyttäen

- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä kuvioiden ja kappaleiden tutkimisessa ja geometriaan liittyvien sovellusongelmien ratkaisussa.

Keskeiset sisällöt

- kuvioiden yhdenmuotoisuus
- suorakulmaisen kolmion trigonometria
- Pythagoraan lause ja Pythagoraan lauseen käänteislause
- kuvioiden ja kappaleiden pinta-alan ja tilavuuden määrittäminen
- geometrian menetelmien käyttö koordinaatistossa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, konstruoimaan erilaisia geometrisia kuvioita ja kappaleita, esittämään ratkaisunsa perustellen ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija oppii luottamaan omiin taitoihinsa ja hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan itseluottamuksen kehittymistä ja ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun taitojaan. Arviointi kohdistuu erityisesti geometriseen mallintamiseen, laskutaitoon sekä tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön. Kurssin arvioinnissa voidaan

käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Esimerkeissä pyritään käyttämään pääkaupunkiseutuun liittyvää aineistoa ja löytämään esimerkiksi geometrisia aiheita rakennetusta ympäristöstä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteen kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAB4 Matemaattisia malleja

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- näkee reaalimaailman ilmiöissä säännönmukaisuuksia ja riippuvuuksia ja kuvaa niitä matemaattisilla malleilla
- tottuu arvioimaan mallien hyvyyttä ja käyttökelpoisuutta
- tutustuu ennusteiden tekemiseen mallien pohjalta
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä polynomi- ja eksponenttifunktion ominaisuuksien tutkimisessa sekä polynomi- ja eksponenttiyhtälöiden ratkaisussa sovellusongelmien yhteydessä.

Keskeiset sisällöt

- lineaarisen ja eksponentiaalisen mallin soveltaminen
- potenssiyhtälön ratkaiseminen
- eksponenttiyhtälön ratkaiseminen logaritmin avulla
- lukujonot matemaattisina malleina

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyt-

tämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä riippuvuuksien havaitsemisessa ja mallien muodostamisessa sekä esittämään ratkaisunsa perustellen ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija oppii luottamaan omiin taitoihinsa ja hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan itseluottamuksen kehittymistä ja ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun taitojaan. Arviointi kohdistuu erityisesti mallintamiseen ja laskutaitoon sekä tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteen kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAB5 Tilastot ja todennäköisyys

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu käsittelemään ja tulkitsemaan tilastollisia aineistoja
- arvioi erilaisia regressiomalleja mm. taulukkolaskentaohjelman avulla ja tekee ennusteita mallien avulla
- perehtyy todennäköisyyslaskennan perusteisiin
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan da-

tan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa sekä diskreettien jakaumien tunnuslukujen määrittämisessä ja todennäköisyyslaskennassa.

Keskeiset sisällöt

- diskreettien tilastollisten jakaumien tunnuslukujen määrittäminen
- regression ja korrelaation käsitteet
- havainto ja poikkeava havainto
- ennusteiden tekeminen
- kombinatoriikkaa
- todennäköisyyden käsite
- todennäköisyyden laskulakien ja niitä havainnollistavien mallien käyttöä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa perustellen ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija oppii luottamaan omiin taitoihinsa ja hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Opiskelija tutustuu esimerkiksi taulukkolaskentaohjelman käyttämiseen ja harjaantuu käsittelemään digitaalisessa muodossa olevaa dataa. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan itseluottamuksen kehittymistä ja ohjataan opiskelijaan kehittämään matemaattisen ajattelun taitojaan. Arviointi kohdistuu erityisesti mallintamiseen sekä menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteen kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.
Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAB6 Talousmatematiikka

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää prosenttilaskennan taitojaan
- ymmärtää talouselämässä käytettyjä käsitteitä
- kehittää matemaattisia valmiuksiaan oman taloutensa suunnitteluun
- vahvistaa laskennallista pohjaansa yrittäjyyden ja taloustiedon opiskeluun
- soveltaa tilastollisia menetelmiä aineistojen käsittelyyn
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä laskelmien tekemisessä ja yhtälöiden ratkaisemisessa sovellusongelmissa.

Keskeiset sisällöt

- indeksi-, kustannus-, rahaliikenne-, laina-, verotus- ja muita laskelmia
- taloudellisiin tilanteisiin soveltuvia matemaattisia malleja lukujonojen ja summien avulla

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pien-

ryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään talousmatematiikan käsitteitä, tulkitsemaan eri muodoissa esitettyjä aineistoja ja tekemään niistä johtopäätöksiä. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija oppii luottamaan omiin taitoihinsa ja hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan itseluottamuksen kehittymistä ja ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun taitojaan. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, käsitteiden ymmärtämiseen, mallintamiseen sekä menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MAB7 Matemaattinen analyysi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii funktion muutosnopeutta graafisin ja numeerisin menetelmin
- ymmärtää derivaatan käsitteen muutosnopeuden mittana
- osaa tutkia polynomifunktion kulkua derivaatan avulla

- osaa määrittää sovellusten yhteydessä polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä funktion kulun tutkimisessa ja funktion derivaatan sekä suljetun välin ääriarvojen määrittämisessä sovellustehtävissä.

Keskeiset sisällöt

- graafisia ja numeerisia menetelmiä
- polynomifunktion derivaatta
- polynomifunktion merkin ja kulun tutkiminen
- polynomifunktion suurimman ja pienimmän arvon määrittäminen suljetulla välillä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa perustellen ja arvioimaan ratkaisuaan. Opiskelija oppii käyttämään derivaatan käsitettä polynomifunktion kulun tutkimisessa. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija oppii luottamaan omiin taitoihinsa ja hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan itseluottamuksen kehittymistä ja ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun taitojaan. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, käsitteiden ymmärtämiseen sekä menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

MAB8 Tilastot ja todennäköisyys II

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa ja monipuolistaa tilastojen käsittelytaitojaan
- osaa määrittää tilastollisia tunnuslukuja ja todennäköisyyksiä jatkuvien jakaumien avulla hyödyntäen teknisiä apuvälineitä
- osaa käyttää teknisiä apuvälineitä digitaalisessa muodossa olevan datan hakemisessa, käsittelyssä ja tutkimisessa, todennäköisyysjakauman odotusarvon ja keskihajonnan määrittämisessä, todennäköisyyksien laskemisessa annetun jakauman ja parametrien avulla sekä luottamusvälin laskemisessa.

Keskeiset sisällöt

- normaalijakauma ja jakauman normittamisen käsitteet
- toistokoe
- binomijakauma
- luottamusvälin käsite

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyt-

tämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Opiskelija tutustuu todennäköisyysjakaumiin ja luottamusvälin käsitteeseen. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa perustellen ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija oppii luottamaan omiin taitoihinsa ja hyödyntämään tietoteknologiaa tilastojen ja aineistojen käsittelyssä ja tulkitsemisessa. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla tuetaan opiskelijan itseluottamuksen kehittymistä ja ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun taitojaan. Arviointi kohdistuu erityisesti mallintamiseen sekä menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, projektitöitä, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

MAB9 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssilla syvennetään opiskelijan matemaattisia valmiuksia tai tutkitaan matematiikan ilmenemistä erilaisissa ympäristöissä. Kurssi voi olla oppiainerajat ylittävä ilmiökurssi, jolla harjaannutaan soveltamaan opittuja matematiikan taitoja. Opettaja määrittelee osaamistavoitteet yhdessä opiskelijoiden kanssa ottaen huomioon projektin sisällön ja opiskelijoiden osaamistason.

Keskeiset sisällöt

Projektikurssi voidaan toteuttaa koulun omiin painotuksiin tai toimintaan nivoutuvana kurssina. Mukana toteutuksessa voi olla myös koulun ulkopuolisia yhteistyökumppaneita. Kurssin lähtökohtana voi olla myös opiskelijan oma harrastuneisuus. Sisältö täsmennetään koulukohtaisessa vuosisuunnitelmassa.

Kurssin aiheita voivat olla esimerkiksi:

- Geometria ja arkkitehtuuri (mm. 3D-mallinnus)
- Teknisten apuvälineiden käyttö
- Nivelkurssi ensimmäisen vuoden opiskelijoille
- Tutkielma tai tutkimustyö
- Ohjelmointi
- Robotiikka
- Geometrinen piirtäminen
- Talousmatematiikka ja yhteiskunta

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Kurssi voidaan toteuttaa myös lukioiden välisenä yhteistyönä. Mahdollisia oppimisen menetelmiä voivat olla: lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen, oppiminen pareissa tai pienryhmissä, projektioppiminen, pelillinen oppiminen, ongelmalähtöinen oppiminen, autenttinen oppiminen, tutkiva oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Projektikurssilla kehittyvät taidot riippuvat kurssisisällöstä. Kurssilla kehitetään opiskelijan laskemisen, mallintamisen, loogisen päättelyn ja ongelmanratkaisutaitoja. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja hyödyntämään tietoteknologiaa tarkoituksenmukaisesti.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arvioinnissa pyritään huomioimaan kurssin matemaattinen luonne. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, projektityötä, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Projektikurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin riippuu kurssin sisällöstä.

MAB10 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Kurssilla rakennetaan kokonaiskuvaa matematiikasta. Kurssin keskeinen tavoite on auttaa opiskelijaa muodostamaan entistä jäsentyneempi ja syvällisempi kuva lukion matematiikasta sekä valitsemaan tehtäviin sopivimmat ja tarkoituksenmukaiset tekniset apuvälineet.

Keskeiset sisällöt

Lukion lyhyen matematiikan oppimäärä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin opetuksessa käytetään vaihtelevia työtapoja opiskelijoiden työskennellessä sekä yksin että yhdessä. Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat lukemalla, kuuntelemalla ja tekemällä oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opetustilanteissa opiskelijalle järjestetään myönteisiä oppimiskokemuksia, häntä rohkaistaan kokeilevaan ja tutkivaan toimintaan ja ohjataan käyttämään tarkoituksenmukaisia matemaattisia menetelmiä ja teknisiä apuvälineitä. Opetuksessa tuodaan monipuolisesti esille matematiikan sovellusmahdollisuuksia arkielämässä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kertaa ja vahvistaa lasku-, mallinnus- ja ongelmanratkaisutaitojaan. Hän harjaantuu käyttämään matematiikan kieltä, esittämään ratkaisunsa perustellen ja arvioimaan ratkaisuaan. Tekemällä oppimisen kautta opiskelija tottuu pitkäjänteiseen työskentelyyn ja oppii hyödyntämään tietoteknologiaa ajattelun tukena. Pareissa ja pienryhmissä työskentely kehittää opiskelijan vuorovaikutus- ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Monipuolisella arvioinnilla ohjataan opiskelijaa kehittämään matemaattisen ajattelun ja pitkäjänteisen työskentelyn taitoja. Arviointi kohdistuu erityisesti laskutaitoon, käsitteiden ymmärtämiseen, menetelmien ja tarkoituksenmukaisten teknisten apuvälineiden käyttöön sekä ratkaisujen täsmälliseen ja johdonmukaiseen esitystapaan. Kurssin arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, itse- ja vertaisarviointia, oppimispäiväkirjaa, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä kurssikoetta. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aktiiviseen kansalaisuuteen ja yrittäjyyteen voidaan kannustaa esimerkiksi ohjaamalla opiskelijoita käsittelemään ja jakamaan tietoa yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa asiantuntijayhteisön tavoin.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Matematiikan opiskelu tukee opiskelijan elämänhallintaa numerotaidon ja loogisen päättelykyvyn hahmottamisen kautta. Yhteiskuntaa ja omaa taloutta ymmärtämällä itsetuntemus kasvaa. Tämä edistää hyvän elämän edellytyksiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Tarkoituksenmukaisilla opetusmenetelmien valinnoilla pyritään aktivoimaan opiskelijoita ja saamaan heidät hyödyntämään aiempia kokemuksiaan. Tämä edesauttaa heidän valmiuksiaan osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan kriittiseen keskusteluun ja päätöksentekoon.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään matematiikan historiallinen ja yleismaailmallinen merkitys. Oppimisensa kautta opiskelija luo ja ylläpitää matemaattista kulttuuriperintöä. Matematiikan yleismaailmallinen luonne tulee opetuksessa ja opiskelussa esiin tieteiden kansainvälisen kielen, merkistön ja symbolien käytön myötä.

Teknologia ja yhteiskunta: Matematiikassa käytetään laskemiseen ja mallintamiseen teknologisia apuvälineitä. Samalla perehdytään välineiden luomiin mahdollisuuksiin, rajoituksiin ja yhteiskunnallisiin vaikutuksiin.

Monilukutaito ja mediat: Matemaattisen tekstin tulkinta, tuottaminen ja havainnollistaminen liittyvät kiinteästi viestintään ja mediaosaamiseen.

Tiede ja taide kohtaavat: Matemaattisia rakenteita löytyy niin luonnosta, arkkitehtuurista kuin taiteestakin. Matematiikka voi olla inspiraation lähde esimerkiksi musiikkiin, tanssiin ja kuvataiteeseen.

5.7 Biologia

Biologian opetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun kehittymistä. Opetus lisää ymmärrystä biologian merkityksestä osana luonnontieteellisen maailmankuvan rakentumista. Biologian opetuksen tarkoituksena on lisäksi herättää kiinnostusta bio- ja ympäristötieteisiin. Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään biotieteiden tarjoamia mahdollisuuksia edistää ihmiskunnan, muun eliökunnan ja elinympäristöjen hyvinvointia. Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva kestävän elämäntavan välttämättömyydestä ja luonnonvaroja säästävän kiertotalouden merkityksestä.

Biologian opetus auttaa opiskelijaa ymmärtämään elollisen luonnon rakennetta, toimintaa ja vuorovaikutussuhteita molekyyli- ja solutasolta biosfääriin. Opetuksen tuella opiskelija myös ymmärtää evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä.

Biologian opetuksessa opiskelijalle välittyy kuva siitä, että biotieteet ovat nopeasti kehittyviä tiedonaloja, joiden sovelluksia, kuten geeniteknologiaa, hyödynnetään monin tavoin maataloudessa, teollisuudessa ja lääketieteessä. Opetus myös ohjaa opiskelijaa ymmärtämään, miten biologista tietoa voidaan hyödyntää arkielämässä, jatko-opinnoissa ja työelämässä.
Biologian opetukselle on ominaista havainnointiin ja kokeellisuuteen perustuva tiedonhankinta, tutkimuksellisuus sekä aktivoivat ja vuorovaikutteiset työ- ja toimintatavat. Biologian opetuksessa tehdään laborointeja ja työskennellään myös digitaalisissa ja koulun ulkopuolisissa opiskeluympäristöissä. Opetuksessa tehdään yhteistyötä erityisesti terveystiedon, mutta myös muiden oppiaineiden kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Biologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kiinnostuu biologisesta tiedosta ja motivoituu biologiaa koskevien uutisten seuraamiseen

- saa ohjausta omien tavoitteiden asettamisessa sekä tukea ja kannustusta oppimisprosessin eri vaiheissa
- ymmärtää, mikä on biologialle tieteenalana ominaista, tuntee biologisia rakenteita ja prosesseja, perinnöllisyyttä sekä ymmärtää evoluution merkityksen
- perehtyy biologisen tiedonhankinnan ja tutkimuksen menetelmiin
- osaa asettaa kysymyksiä ja tutkimusongelmia tarkasteltavista ilmiöistä
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa
- osaa hankkia, käsitellä, analysoida ja tulkita tutkimusaineistoa sekä arvioida ja esittää tutkimustuloksia
- osaa työskennellä digitaalisissa opiskeluympäristöissä, laboratoriossa ja maastossa
- arvioi kriittisesti median kautta välittyvää biologista tietoa
- käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa monipuolisesti biologian opiskelun tukena
- perehtyy biologian soveltamiseen eri aloilla
- osaa soveltaa ja käyttää biologisia tietoja ja taitoja arkielämässä
- arvostaa eliökunnan monimuotoisuutta, tiedostaa kestävän kehityksen välttämättömyyden ja ymmärtää oman vastuunsa ekosysteemien tulevaisuudesta.

Arviointi

Biologiassa arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa tulemaan tietoiseksi omista työskentelytavoistaan ja kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat opiskelijan tiedot, kuten biologian peruskäsitteiden hallinta, ja taidot, kuten ajattelu-, argumentointi- ja tutkimustaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää biologista tietoa erilaisissa tilanteissa. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota luonnontieteellisten lainalaisuuksien sekä syy- ja

seuraussuhteiden ymmärtämiseen, vuorovaikutussuhteiden merkityksen oivaltamiseen sekä kokonaisuuksien hahmottamiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon myös opiskelijan kyky arvioida tietoa kriittisesti.

Biologian tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, kokeellisessa työskentelyssä sekä laatimalla yksin tai yhteisöllisesti biologisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Suositellaan, että pakolliset kurssit suoritetaan ennen syventäviä. Kurssi BI3 suositellaan käytäväksi ennen kurssia BI5.

PAKOLLISET KURSSIT

BI1 Elämä ja evoluutio

Kurssilla perehdytään elämän edellytyksiin ja kaikille eliöille tunnusomaisiin piirteisiin. Kurssilla tutustutaan myös biologian tapaan hankkia ja kuvata tietoa sekä biologiaan osana luonnontieteellistä ajattelua. Keskeinen näkökulma kurssilla on evoluutio ja sen merkityksen ymmärtäminen.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka syventävät kiinnostusta biologiaa ja sen opiskelua kohtaan
- käyttää ja arvioi kriittisesti biologisia tietolähteitä sekä ilmaisee ja perustelee erilaisia näkemyksiä biologialle ominaisella tavalla
- tuntee elämän tunnusmerkit ja perusedellytykset sekä tietää, miten elämän ilmiöitä tutkitaan
- ymmärtää evoluution jatkuvuuden, prosessit ja merkityksen
- osaa jäsentää nykyisen eliökunnan rakenteen ja tulkita sen kehitystä

- työskentelee kokeellisesti ja toteuttaa pienimuotoisen tutkimuksen tai projektin yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Biologia tieteenä

- elämän ominaisuudet, perusedellytykset ja organisaatiotasot
- biologiset tieteenalat ja tutkimusmenetelmät
- biologisen tiedon esittäminen mallien avulla

Solu elämän perusyksikkönä

- elämän syntyvaiheet
- solujen rakenne ja energiatalous
- DNA ja geenien ilmeneminen

Eliön elinkaari

- suvullinen ja suvuton lisääntyminen
- muuntelu
- kasvu, kehittyminen ja kuolema

Evoluutio

- luonnonvalinta ja sopeutuminen
- lajien syntyminen ja häviäminen
- eliökunnan sukupuu

Biologian kokeellisuuteen liittyvä pienimuotoinen tutkimus tai projekti

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä ovat tutkimuksellinen ja kokeellinen oppiminen, pienimuotoisen tutkimuksen tekeminen ja tutkimuksen tulosten selittäminen. Oppimista tapahtuu kuuntelemalla, lukemalla ja tekemällä pareittain ja ryhmissä. Opiskelussa käytetään tieto- ja viestintäteknologiaa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii käyttämään biologisia käsitteitä ja tuntemaan biotieteiden sovellusaloja. Lisäksi opiskelija oppii arvostamaan eliökunnan monimuotoisuutta

ja ymmärtämään evoluution merkityksen eliökunnan kehittymisessä. Biologisen tutkimuksen suunnitteluun, toteuttamiseen sekä tulosten tulkintaan liittyvät taidot kehittyvät.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi voi perustua oppimistehtäviin, kurssikokeisiin, työselostuksiin, projektitöihin, esitelmiin tai tutkielmiin. Myös itse- ja vertaisarviointia voidaan käyttää. Opiskelijat voivat laatia oppimispäiväkirjan ja/tai portfolion. Myös opiskelijan työskentelyä voidaan arvioida.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy seuraaviin aihekokonaisuuksiin: *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* sekä *Monilukutaito ja mediat* lähdekriittisyyden kautta.

BI2 Ekologia ja ympäristö

Kurssi tarkastelee ekologian perusteita ja elämän monimuotoisuutta sekä sen uhkia Suomessa ja muualla maailmassa. Keskeisinä teemoina ovat luonnon monimuotoisuutta uhkaavat tekijät ja mahdollisuudet suojella monimuotoisuutta. Kurssi perehdyttää myös muihin ekologisiin ympäristöongelmiin. Kurssilla tehdään itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoinen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai kehittämisprojekti.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää populaatioiden, eliöyhteisöjen ja ekosysteemien rakenteiden, vuorovaikutusten ja toimintojen periaatteet
- osaa vertailla, analysoida ja arvioida ihmisen toiminnan vaikutuksia ekosysteemeissä
- ymmärtää luonnon monimuotoisuuden merkityksen ihmiskunnan tulevaisuudelle

- hahmottaa ympäristöongelmien syitä ja niiden seurauksia ekosysteemeissä sekä tuntee menetelmiä, joilla voidaan tarkkailla ympäristön tilaa ja ratkaista syntyneitä ongelmia
- ymmärtää ekososiaalisen sivistyksen ja kestävän elämäntavan välttämättömyyden sekä oppii toimimaan niiden mukaisesti
- osaa suunnitella ja toteuttaa itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa pienimuotoisen ekologiaa tai ympäristön tilaa koskevan tutkimuksen tai ympäristön tilaa koskevan yhteisen kehittämisprojektin.

Keskeiset sisällöt

Ekologian perusteet

- elollisen ja elottoman luonnon vuorovaikutukset
- ekosysteemien rakenne ja palautuvuus
- aineiden kierto ja energian virtaus ekosysteemissä
- luonnon monimuotoisuus
- populaatioiden ominaisuudet
- lajien väliset suhteet
- eliöiden sopeutuminen ympäristöönsä ja eliöiden levinneisyys

Ympäristöongelmat, niiden syyt ja ratkaisumahdollisuudet

- ilmastonmuutoksen ekologiset vaikutukset
- luonnon monimuotoisuuteen ja ekosysteemeihin kohdistuvat uhkat
- aineiden kiertoon ja energian virtaukseen liittyvät ongelmat
- paikalliset ympäristöongelmat

Kohti kestävää tulevaisuutta

- ekosysteemipalveluiden merkitys
- ekologisesti kestävä kehitys, kiertotalous ja ekososiaalinen sivistys
- toiminta kestävän elämäntavan edistämiseksi omassa lähiympäristössä

Ekologiaa tai ympäristön tilaa koskeva tutkimus tai ympäristön kehittämisprojekti

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä ovat tutkimuksellisuus oman ympäristöä koskevan tutkimuksen kautta, johon voidaan liittää myös esimerkiksi projektioppimista, tekemällä oppimista, autenttista oppimista sekä pari- ja ryhmätyöskentelyä. Ympäristöongelmien ratkaisuja hahmotettaessa voidaan käyttää ongelmalähtöisiä ja draamallisia opetusmenetelmiä. Lukemalla ja kuuntelemalla sekä pari- ja ryhmätöiden ja digitaalisten materiaalien kautta oppiminen ovat myös tarkoituksenmukaisia.

Kurssilla kehittyvät taidot

Ekologian peruskäsitteet ja teoriat tulevat opiskelijalle tutuksi. Opiskelija oppii syy-seuraus –suhteita ja ymmärtää, miten yksilön valinnat ja kansainväliset päätökset vaikuttavat ympäristön tilaan. Projekti- ja tutkimustyössä kehittyvät projektisuunnittelun ja itsenäisen vastuunkantamisen taidot sekä ryhmä- ja parityötaidot. Tiedonhaku, lähdekriittisyys sekä tarkoituksenmukaisten tvt-menetelmien käyttö tutkimuksen yhteydessä kehittyvät. Opiskelija osaa arvioida ja havainnoida ympäristön tilaa. Tutkimuksen kautta kehittyvät myös medialukutaito sekä viestintätekniikoiden hallinta. Valmius olla osa ekososiaalisesti sivistynyttä yhteiskuntaa kasvaa.

Osaamisen arviointi

Opiskelijan tietoja ja taitoja voidaan arvioida monipuolisesti luokkatilanteista autenttisiin ympäristöihin, sekä itsenäisistä töistä ryhmätöihin. Kurssin voi jakaa osiin ja arvioida jokaisen kokonaisuuden erillisinä kirjallisina kokeina tai arvioida osan tai kaikki kurssin sisällöt opiskelijan itsenäisinä tai ryhmässä tehtyinä tuotoksina, esityksinä tai muilla ryhmälle soveltuvilla tavoilla. Tutkimusta ja projektia voi arvioida esimerkiksi tutkimusmenetelmien, medialukutaidon, tieteellisyyden ja ryhmässä toimimisen perusteella.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Valtaosa kurssin sisällöistä nivoutuu *Kestävän elämäntavan ja globaalin vastuun* aihekokonaisuuteen ympäristöongelmien syitä, seurauksia ja ratkaisuja hahmotettaessa, ympäristön tilaa koskevan tutkimuksen tai kehittämisprojektin suunnittelussa sekä ekososiaalisen sivistyksen ja kestävän elämäntavan välttämättömyyden ja niiden mukaisen toimimisen ymmärtämisessä. Näihin liittyy

vahvasti myös A*ktiivinen kansalaisuus* projektityön ja ympäristövaikuttamisen kautta. *Monilukutaito ja mediat* sekä T*iede ja taide* kohtaavat liittyvät tutkimuksen, lähdekritiikin ja ympäristövaikuttamisen teemoihin.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

BI3 Solu ja perinnöllisyys

Kurssin tarkoituksena on auttaa opiskelijaa syventämään ymmärrystä solun rakenteesta ja toiminnasta. Kurssilla tarkastellaan myös solun toiminnan ohjaamista, solujen lisääntymistä ja periytymisen perusteita. Kurssin työtavoille on keskeistä kokeellisuus ja opiskelijan omat tutkimukset.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- käyttää käsitteitä, malleja ja teorioita tarkastellessaan soluihin ja perinnöllisyyteen liittyviä ilmiöitä
- syventää osaamistaan solun eri osien toiminnasta ja ymmärtää eliöiden rakenteiden ja toimintojen pohjautuvan solutason prosesseihin
- tutkii erilaisia soluja, solukoita ja kudoksia ja tulkitsee niiden rakenteita
- arvioi solujen ja geenien toimintaa koskevan tiedon merkitystä yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta
- suunnittelee ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Solu tutkimuskohteena

- miten soluja tutkitaan
- solubiologisen tiedon ja genomitiedon tarve ja käyttö

Eliöt rakentuvat soluista

- biomolekyylit
- tumallisen ja tumattoman solun rakenne ja toiminta
- DNA:n ja RNA:n rakenne
- proteiinisynteesi ja epigeneettinen säätely

Solujen lisääntyminen

- mitoosi ja sen merkitys
- solujen jakautuminen, kasvu ja erilaistuminen

Periytymisen perusteet

- geenit ja alleelit
- sukusolut ja niiden synty meioosissa
- geenien periytyminen ja ominaisuuksien siirtyminen sukupolvelta toiselle
- mutaatiot ja mutageenit

Solubiologinen tutkimus laboratoriossa tai sähköisten aineistojen avulla

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kokeellinen ja/tai tutkimuksellinen oppiminen liittyvät oman kurssitutkimuksen tekemiseen. Kurssille sopii työskentely pareittain tai pienryhmissä. Muita mahdollisia menetelmiä ovat esim. yhteisöllinen tiedonmuodostaminen ja tutkiva oppiminen. Lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen on myös osa tätä kurssia.

Kurssilla kehittyvät taidot

Solubiologian käsitteet ja solubiologian merkitys biologiassa tulevat tutuiksi tällä kurssilla. Kurssilla opitaan arvioimaan mediassa esillä olevan solubiologisen ja geneettisen tiedon merkitystä ja luotettavuutta. Tieto- ja viestintäteknologiaa voidaan hyödyntää kurssilla monipuolisesti. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja voidaan kehittää pari- ja ryhmätyöskentelyssä.

Osaamisen arviointi

Arvioinnissa on mahdollista käyttää monipuolisesti esim. oppimistehtäviä, erityyppisiä kokeita tai osakokeita ja opiskelijoiden tekemiä tutkimuksia. Opiskelijan itsearviointi voi täydentää osaamisen arviointia. Osa opiskelijoiden ja ryhmien tuotoksista voidaan vertaisarvioida. Opiskelija voi laatia kurssin aikana oppimispäiväkirjan tai portfolion. Myös opiskelijan työskentelyä voidaan arvioida.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi nivoutuu aihekokonaisuuksiin *Monilukutaito ja mediat* sekä *Teknologia ja yhteiskunta*. Solubiologinen ja geneettinen tieto on yhä enemmän esillä eri

medioissa ja alaan liittyvät sovellukset tulevat ihmisten arkipäivään. Siksi tämän biologian osa-alueen tunteminen ja merkityksen arvioiminen on tulevaisuudessa yhä tärkeämpää, ja toimii perustana oikeiden valintojen tekemiselle niin yksilöiden kuin koko yhteiskunnankin toiminnassa.

BI4 Ihmisen biologia

Kurssilla perehdytään ihmisen anatomiaan ja fysiologiaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat ihmisen elintoiminnot, lisääntyminen sekä perimän ja ympäristön merkitys ihmisen terveyteen. Kurssilla tarkastellaan ihmiselimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa analysoida kudosten ja elinten rakenteiden toimintaperiaatteita
- ymmärtää ihmisen kemiallisen tasapainon säätelyä sekä ulkoisten ja sisäisten tekijöiden vaikutuksia siihen
- ymmärtää hermoston toiminnan ja hormonaalisen viestinnän merkityksen yksilön toimintojen ohjaajana
- ymmärtää lisääntymiseen ja ihmisen elinkaareen liittyviä fysiologisia muutoksia
- osaa selittää elimistön kykyä sopeutua muutoksiin ja puolustautua ulkoisia uhkia vastaan
- ymmärtää perimän ja ympäristön yhteisvaikutuksen ihmisen terveyteen
- osaa toteuttaa pienimuotoisen ihmisen elimistön toimintaa mittaavan tutkimuksen ja esittää sen tulokset.

Keskeiset sisällöt

Energia, aineenvaihdunta ja sen säätely

- ravintoaineet ja ruoansulatus · verenkiertoelimistö
- hengityselimistö ja hengityksen säätely

Liikkuminen

- tuki- ja liikuntaelimistö

Elintoimintojen säätely

- hermosto ja aistit

- umpirauhaset ja hormonit
- lämmönsäätely

- kemiallinen tasapaino
- elimistöjen sopeutuminen ja puolustusmekanismit

Lisääntyminen

- hedelmöitys, raskaus ja synnytys
- sukupuolinen kehitys ja seksuaalisuus
- perimän ja ympäristön merkitys

Ihmiselimistön toimintaa mittaava tutkimus

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla tarkoituksen mukaisia oppimisen menetelmiä ovat esimerkiksi kokeellinen ja tutkimuksellinen oppiminen, esimerkiksi oman elimistön ja elinnäytteiden sekä laborointien avulla. Pari- ja ryhmätyöskentely voivat olla osana opetusta kuuntelemisen ja lukemisen ohella. Kurssilla voidaan käyttää myös portfolio- tai oppimispäiväkirjaa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Ihmisen biologian käsitteiden ja ihmisen elinten toimintojen kokonaisvaltainen ymmärtäminen kehittyvät tällä kurssilla. Opitaan arvioimaan terveyteen liittyviä tietolähteitä kriittisesti. Hahmotetaan terveyteen ja hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot kehittyvät.

Osaamisen arviointi

Osaaminen voidaan arvioida erityyppisillä väli- ja loppukokeilla, tuntityöskentelyn pohjalta, eri muodoissa tehtävien kurssitöiden sekä opiskelijan tekemän tutkimuksen pohjalta. Opiskelijan edistymistä voidaan arvioida opiskelijan työskentelyä havainnoimalla ja oppimis- tai näyteportfolion avulla.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy *Hyvinvointiin ja turvallisuuteen* opiskelijan ymmärtäessä terveyden merkityksen omassa elämässään. *Monilukutaito ja mediat* liittyvät kurssiin terveyteen ja sairauteen liittyvän tiedon ja uutisoinnin arvioinnin kautta.

BI5 Biologian sovellukset

Kurssin tarkoituksena on, että opiskelija ymmärtää biologisen tutkimuksen merkityksen tulevaisuuden ongelmien ratkaisemisessa. Kurssilla perehdytään biologian erilaisiin sovelluksiin lääketieteessä, teollisuudessa, elintarviketuotannossa ja luonnonvarojen kestävän kehityksen mukaisessa käytössä. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat geeniteknologian ja mikrobiologian erilaiset sovellukset. Kurssilla opiskelija suunnittelee ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologian innovaatioiden ja sovellutusten merkityksen yhteiskunnassa
- tutustuu bioteknologian menetelmiin, tuotteisiin ja mahdollisuuksiin edistää kestävää tulevaisuutta
- ymmärtää geeniteknologian mahdollisuudet lääketieteessä ja teollisuudessa
- ymmärtää mikrobien merkityksen luonnossa ja erilaisissa bioteknologian prosesseissa
- ymmärtää kasvien ja eläinten jalostuksen merkityksen ravinnontuotannossa
- osaa arvioida bioteknologian ja genetiikan sovellusten mahdollisuuksia, uhkia ja eettisiä kysymyksiä
- osaa suunnitella ja toteuttaa biologian soveltamiseen liittyvän kokeen tai tutkimuksen yksin tai yhdessä muiden kanssa.

Keskeiset sisällöt

Bioteknologian sovellukset ja merkitys

- ravinnon, energian, tuotteiden ja palvelujen tuottaminen uusiutuvien luonnonvarojen avulla
- bioteknologian sovellukset teollisuudessa ja ympäristönsuojelussa

Mikrobiologian sovellukset ja merkitys

- bakteerien ja virusten rakenne ja toiminta
- bakteerien viljely, käsittely ja tunnistaminen
- mikrobit luonnossa ja ihmisen taloudessa

Geeniteknologian sovellukset ja merkitys

- geenitekniikan menetelmät
- genomitieto
- mikrobit geeniteknologiassa

Kasvi- ja eläinjalostus

Biologian sovellusalaan liittyvä koe tai tutkimus

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille soveltuvat hyvin pareissa tai pienryhmissä oppiminen, lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen sekä oppiminen esimerkiksi esitelmien tai tavanomaisen opetuskeskustelujen yhteydessä. Kokeellista oppimista voidaan toteuttaa mahdollisuuksien mukaan esimerkiksi geenitekniikan menetelmiin tai mikrobeihin liittyvien laboratorioharjoitusten kautta, joissa korostuu myös tekemällä ja kokemalla oppiminen. Kokeellisuudessa voidaan hyödyntää myös tarjolla olevia digitaalisia oppimisympäristöjä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Pari- ja pienryhmätyöt sekä kokeellisuus kehittävät vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Opiskelijan oppiessa hahmottamaan biologian ja bioteknologian mahdollisuuksia ja riskejä, hän kykenee arkielämässään kriittisemmin arvioimaan tarjolla olevan tiedon luotettavuutta. Kurssilla opitaan suunnittelemaan ja toteuttamaan kokeellisia tutkimuksia ja arvioimaan saatuja tuloksia sekä mahdollisia virhelähteitä. Laboratoriotyöskentelyssä opitaan käyttämään alalle ominaisia työtapoja ja välineitä.

Osaamisen arviointi

Opiskelijan osaamista voidaan arvioida oppimistehtävillä ja kokeilla, jotka mittaavat opiskelijan kykyä ymmärtää biologisia tutkimusprosesseja ja koeasetelmia. Pienryhmissä tuotettuja projekteja kuten esitelmiä tai muita tuotoksia voidaan arvioida. Opiskelijan työskentelyä voidaan arvioida.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin sisällöt liittyvät läheisesti aihekokonaisuuteen *Teknologia ja yhteiskunta*. Biologian eri sovellusmahdollisuuksiin tutustuminen antaa opiskelijalle myös tietoa alan erilaisista opiskelu- ja työllistymismahdollisuuksista ja näin kurssi kytkeytyy aihekokonaisuuteen *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*. *Hyvinvointi- ja turvallisuusnäkökohdat* ovat korostetusti esillä kaikissa kurssin teemoissa pohdittaessa esimerkiksi lääketieteellisten modernien sovellusten, geenimuunnellun ravinnon tai mikrobien bioteknologisen hyödyntämisen mahdollisuuksia ja riskejä. Näitä teemoja käsiteltäessä on aina myös arvioitava, toteutuuko niissä *kestävän elämäntavan ja globaalin vastuun* periaatteet. Mediakritiikin vaatimusten osalta kurssi kytkeytyy aihekokonaisuuteen *Monilukutaito ja mediat*.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

BI6 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Projektikurssilla opiskelija oppii soveltamaan ja syventämään biologista osaamistaan. Opiskelija oppii kantamaan vastuuta omasta opiskelustaan esimerkiksi projektityön tai tutkielman avulla ja siten oman oppimisen omistajuus kehittyy.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeiset sisällöt määräytyvät koulu- ja kurssikohtaisesti. Se voidaan toteuttaa teemaa vaihdellen sekä yhteistyössä toisen oppiaineen kanssa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille soveltuvat hyvin ongelmalähtöinen ja tapausperustainen oppiminen, pari- ja ryhmätyöt, tutkiva oppiminen, projektioppiminen, tiedon rakentaminen, ilmiöpohjainen, tutkimuksellinen ja autenttinen oppiminen, itsenäinen opiskelu,

keskustelut ja väittelyt, sähköiset materiaalit ja tieteellinen kirjoittaminen, vierailut ja vierailijat sekä kokeminen, tekeminen, lukeminen ja kuunteleminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Projektikurssilla opiskelija oppii soveltamaan ja syventämään biologista osaamistaan sekä biologisia teorioita ja käsitteitä. Opiskelija oppii kantamaan vastuuta omasta opiskelustaan esim. projektityön tai tutkielman avulla ja siten oman oppimisen omistajuus kehittyy. Opiskelija oppii ymmärtämään biologiaa laajemmin sekä oppii syvemmin biologisia syy-seuraus -suhteita. Biologinen ajattelumalli kehittyy.

Osaamisen arviointi

Kurssia voidaan arvioida esimerkiksi portfolion, tutkimuksen, tutkielman, esseen, esityksen tai jonkin muun tuotoksen perusteella, projektin, ryhmässä toimimisen, tutkimuksen suunnittelun ja tekemisen tai minkä tahansa muiden kurssille soveltuvien menetelmien perusteella. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuudet määräytyvät koulu- ja kurssikohtaisesti sisältöjen mukaan.

BI7 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija hallitsee kurssin jälkeen biologian pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien käsitteet, sisällöt sekä osaa entistä paremmin kytkeä kurssien sisällöt toisiinsa kokonaisuuksiksi. Opiskelija hallitsee ylioppilaskirjoituksissa vaadittavat TVT- taidot ja tunnistaa erityyppiset biologian reaalikokeen kysymystyypit.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla kerrataan biologian pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien sisältöjä, joista voidaan sopia tarkemmin kurssin alussa. Kurssilla perehdytään biologian reaalikokeessa vaadittaviin ohjelmistoihin, tutustutaan biologiankokeelle ominaisiin kysymystyyppeihin ja käydään läpi vastaustekniikkaa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille sopivia oppimisen menetelmiä ovat esimerkiksi pari- ja pienryhmätyöskentely, testit, itsenäinen opiskelu, toisille opettaminen sekä yhteisöllinen tiedonrakentelu.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyy itsenäisen työskentelyn hallintataito sekä laaja-alaisen, tietoja yhdistelevän ajattelemisen taito. Biologisten ilmiöiden syy- ja seuraussuhteiden tunnistamiskyky sekä välineiden käyttötaito ja työmenetelmien osaaminen syvenevät.

Osaamisen arviointi

Kurssia voidaan arvioida välikokeilla, erilaisilla oppimistehtävillä ja osasuorituksilla, vertais- ja itsearvioinnilla sekä kurssin lopuksi pidettävällä preliminäärikokeella. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuudet määräytyvät järjestettävän kurssin sisällön mukaan.

5.8 Maantiede

Maantieteen opetuksen tehtävänä on kehittää opiskelijan maantieteellistä maailmankuvaa ja antaa hänelle valmiuksia ymmärtää maailmanlaajuisia, alueellisia ja paikallisia ilmiöitä ja ongelmia sekä niiden ratkaisumahdollisuuksia. Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa havaitsemaan muuttuvaan maailmaan vaikuttavia tekijöitä, muodostamaan perusteltuja näkemyksiä, ottamaan kantaa omassa ympäristössä, lähialueilla ja koko maailmassa tapahtuviin muutoksiin sekä toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Opetus harjaannuttaa opiskelijan osallistumis- ja vaikuttamistaitoja sekä tukee opiskelijaa kestävän tulevaisuuden rakentamisessa.

Maantieteen opetus ohjaa opiskelijaa tiedostamaan luonnon ja ihmistoiminnan vuorovaikutussuhteita sekä tarkastelemaan maailmaa muuttuvana ja kulttuurisesti monimuotoisena elinympäristönä. Maantieteen opetuksessa integroituvat luonnontieteelliset ja yhteiskuntatieteelliset aiheet. Opetus antaa opiskelijalle valmiuksia ympäristö- ja ihmisoikeuskysymysten tarkasteluun sekä tukee opiskelijan kasvua ekososiaalisesti sivistyneeksi kansalaiseksi.

Nuorten elämismaailma sekä opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot ovat maantieteen opetuksen lähtökohta. Tutkiva lähestymistapa auttaa opiskelijaa syventämään maantieteellistä ajattelua sekä ymmärtämään arkiympäristössä, paikallisella, alueellisella ja globaalilla tasolla tapahtuvia muutoksia. Geomedian monipuolinen käyttö tukee opiskelijaa maantieteellisen tiedon hankinnassa, analysoinnissa, tulkinnassa ja visuaalisessa esittämisessä. Geomedialla tarkoitetaan karttojen, paikkatiedon, diagrammien, kuvien, videoiden, kirjallisten lähteiden, median, suullisten esitysten sekä muiden maantieteellisten tiedonhankinta- ja esitystapojen monipuolista käyttöä. Ajankohtaisten uutisten käsittely opetuksessa kehittää opiskelijan maailmankuvan rakentumista ja kriittistä ajattelua sekä auttaa häntä ymmärtämään lähiympäristössä ja muualla maailmassa tapahtuvia muutoksia. Opetuksessa hyödynnetään myös koulun ulkopuolisia opiskeluympäristöjä sekä verkkoympäristöjä.

Opetuksen tavoitteet

Maantieteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää, mikä on ominaista maantieteelle tieteenalana
- kehittää maantieteellistä ajattelutaitoaan sekä hahmottaa maailmaa ja sen monimuotoisuutta
- ymmärtää, tulkitsee, soveltaa ja arvioi maantieteellistä tietoa sekä hyödyntää monipuolisesti geomediaa tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä
- osaa havainnoida arkiympäristöjä sekä kuvata luonnon ja ihmistoiminnan alueellisia ilmiöitä, rakenteita ja vuorovaikutussuhteita
- osaa kriittisesti pohtia ajankohtaisia maailman tapahtumia ja niihin vaikuttavia tekijöitä
- osaa havainnoida ja arvioida luonnonympäristön ja rakennetun ympäristön tilaa, niissä tapahtuvia muutoksia sekä ihmisten hyvinvointia paikallisesti, alueellisesti ja maailmanlaajuisesti
- ymmärtää, mitä alueellinen kehittyneisyys merkitsee, ja osaa pohtia mahdollisia ratkaisuja eriarvoisuusongelmiin
- ymmärtää, mitä ihmisoikeudet tarkoittavat, ja arvostaa kulttuurien moninaisuutta
- tuntee aluesuunnittelun keinoja sekä osaa osallistua ja vaikuttaa oman lähiympäristönsä kehittämiseen
- kiinnostuu maantieteellisestä tiedosta ja motivoituu seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia eri puolilla maailmaa
- osaa käyttää maantieteellisiä tietoja ja taitoja arkielämässä
- tietää, millaisissa ammateissa ja työtehtävissä maantieteellistä osaamista tarvitaan
- toimii paikallisiin, alueellisiin ja globaaleihin kysymyksiin kantaaottavana ja kestävää kehitystä edistävänä aktiivisena maailmankansalaisena.

Arviointi

Maantieteessä arvioidaan opetuksen tavoitteiden saavuttamista kurssikohtaisia tavoitteita ja sisältöjä painottaen. Arviointi ohjaa opiskelijaa kehittämään omaa osaamistaan. Arvioinnissa keskeisiä kohteita ovat paitsi opiskelijan tiedot ja peruskäsitteiden hallinta myös maantieteellinen ajattelu- ja argumentointitaito sekä tiedonprosessointitaidot. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kyky ymmärtää, soveltaa, analysoida, yhdistellä, arvioida, havainnollistaa ja esittää maantieteellistä tietoa erilaisissa tilanteissa. Keskeisiä arvioitavia taitoja maantieteessä ovat karttojen luku- ja tulkintataito, graafiset esittämistaidot sekä muut geomediataidot.

Maantieteen tietoja ja taitoja opiskelija voi osoittaa paitsi kirjallisissa arvioinneissa myös suullisesti erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä laatimalla maantieteellisen tutkielman tai projektituotoksen, kuten videon, pelin, vastamainoksen tai verkkosivut, yksin tai yhdessä toisten kanssa. Arvioinnissa voidaan ottaa huomioon myös opiskelijan osoittamat tiedot ja taidot koulussa toteutetussa osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Pakollinen kurssi suositellaan suoritettavaksi ennen syventäviä.

PAKOLLINEN KURSSI

GE1 Maailma muutoksessa

Kurssi perehdyttää opiskelijan muuttuvan maailman ja sen alueellisten ongelmien tarkasteluun. Kurssin aikana seurataan ajankohtaisuutisointia eri puolilta maailmaa ja hahmotetaan globaaleja riskialueita sekä luonnonriskien, ympäristöriskien että ihmiskunnan riskien kannalta. Kurssi käsittelee myös eri puolilla maailmaa tapahtuvaa myönteistä kehitystä ja mahdollisuuksia hillitä, varautua, ennakoida sekä sopeutua riskeihin. Keskeisiä näkökulmia ovat ekososiaalinen kestävyys, kiertotalous ja globaalit kehityskysymykset.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa elämyksiä ja kokemuksia, jotka syventävät hänen kiinnostustaan maantieteeseen ja maantieteen tapaan hahmottaa ja tutkia maailmaa
- tunnistaa luonnon toimintaan, ihmisen toimintaan sekä ihmisen ja luonnon vuorovaikutukseen liittyviä riskialueita maapallolla
- ymmärtää, millaisia riskejä maapallon eri alueilla ilmenee ja mitkä tekijät vaikuttavat niihin
- osaa vertailla ja arvioida alueiden riskiherkkyyttä ja riskien vaikuttavuutta alueiden luonnonvarojen ja kehittyneisyyden näkökulmasta
- tietää, millaisten ratkaisujen avulla riskejä voidaan hillitä tai niiden vaikutuksia lieventää, sekä tuntee mahdollisuudet ennakoida ja varautua riskeihin sekä toimia kestävän kehityksen mukaisesti
- osaa analysoida maailman eri alueiden myönteistä kehitystä ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- ymmärtää, että ihminen vaikuttaa omalla toiminnallaan maapallon elinkelpoisuuteen sekä ihmisten hyvinvointiin
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa globaaleja kysymyksiä koskevan tiedon hankinnassa, analysoinnissa ja esittämisessä sekä osaa seurata ja kriittisesti arvioida ajankohtaisia alueellisia uutisia eri medioissa

Keskeiset sisällöt

Maantiede tieteenalana

- miten maantieteessä tarkastellaan ympäristöä ja maailmaa

- opiskelijan arkiset kokemukset ja havainnot omasta lähiympäristöstä ja muuttuvasta maailmasta
- maantieteelliset tutkimustaidot ja geomedia
- miten maantiedettä hyödynnetään työelämässä ja arjessa
- alueellisia riskejä, myönteistä kehitystä ja innovaatioita koskevat ajankohtaiset uutiset maapallon eri alueilla
- maailman karttakuvan ja paikannimistön syventäminen

Luonnon järjestelmään liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien ennakointi ja niihin varautuminen

Luonnonvaroihin ja ympäristöön liittyvät keskeiset globaalit riskialueet, riskien hillintä, niihin varautuminen ja sopeutuminen

- ilmastonmuutos ja muut globaalit ympäristöriskit
- resurssien viisas käyttö sekä kierto- ja biotalous
- maapallon eri alueiden mahdollisuudet ja vahvuudet
- Ihmiskunnan globaalit riskialueet ja keskeiset kehityskysymykset
- inhimillisen kehityksen globaalit ongelmat, hyvinvoinnin jakautuminen, eriarvoisuus, haavoittuvuus, nälkä ja pakolaisuus

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä ovat karttojen, diagrammien, kuvien, median, suullisten esitysten ja paikkatiedon monipuolinen käyttö. Kurssilla voidaan laatia maantieteellisiä tutkielmia tai projektitöitä ja käyttää ongelmalähtöisiä ja tapausperustaisia oppimisen menetelmiä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelijan maantieteellinen ajattelutaito kehittyy. Opiskelija oppii hahmottamaan monimuotoista maailmaa kuten eri alueiden riskiherkkyyttä, riskien vaikuttavuutta ja alueellista kehittyneisyyttä. Geomedian monipuolinen käyttö auttaa opiskelijaa ymmärtämään ja tulkitsemaan maantieteellistä tietoa. Tietoteknologiaa hyödynnetään ajattelun työkaluna. Opiskelija kiinnostuu maantieteellisestä tiedosta ja motivoituu seuraamaan ajankohtaisia tapahtumia eri puolilla maailmaa sekä ymmärtää miten ihminen omilla toimillaan vaikuttaa maapallon elinkelpoisuuteen.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi perustuu opiskelijan tietoihin ja maantieteellisten käsitteiden hallintaan sekä maantieteelliseen ajattelu- ja argumentointitaitoon. Arvioinnissa voidaan käyttää esimerkiksi oppimistehtäviä ja osasuorituksia, koetta, itse- ja/tai vertaisarviointia, oppimisportfoliota tai projektityötä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy seuraaviin aihekokonaisuuksiin: *Monilukutaito ja mediat*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

GE2 Sininen planeetta

Kurssilla tarkastellaan luonnonmaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ilma-, vesi- ja kivikehän rakenteen ja toiminnan tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana ovat luonnossa tapahtuvat prosessit ja niihin liittyvät syy-seuraussuhteet. Kurssilla tutustutaan luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan luonnonmaisemia ja niiden syntyä. Kurssi perehdyttää luonnonmaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää luonnonmaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää luonnonmaantieteellistä tietoa geomediaa hyväksi käyttäen
- ymmärtää maapallon planetaarisuudesta johtuvia ilmiöitä
- ymmärtää elottoman ja elollisen luonnon vyöhykkeisyyden maapallolla
- ymmärtää, miten ja miksi luonnonmaisemat muuttuvat, ja osaa tulkita kuvista ja kartoilta luonnonmaisemien rakennetta, syntyä ja kehitystä

- ymmärtää luonnonmaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- luonnonmaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- geomedia ja muut luonnonmaantieteen tietolähteet ja niiden käyttö sekä luonnonmaantieteen tutkimusmenetelmät

Maan planetaariset liikkeet ja niistä johtuvat ilmiöt

- Ilmakehä ja vesikehä liikkeessä sekä vyöhykkeisyys
- ilmakehän rakenne ja tuulet
- sateet
- meriveden liikkeet
- sää ja sen ennustaminen
- ilmasto- ja kasvillisuusvyöhykkeet

Maapallon rakenne ja muuttuvat pinnanmuodot

- endogeeniset ja eksogeeniset tapahtumat maanpinnan muokkaajina
- luonnonmaisemien tulkinta karttojen ja kuvien avulla
- arvokkaat luonnonmaisemat

Luonnonmaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Maantieteellistä ajattelua voidaan kehittää yhteisöllisen tiedonmuodostamisen, projektioppimisen ja erilaisten pari- ja ryhmätöiden avulla. Myös ongelmalähtöinen ja tapausperustainen oppiminen sekä tekemällä, lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen sopivat tälle kurssille.

Kurssilla kehittyvät taidot

Luonnonmaantieteen käsitteet ja ajattelutavat sekä luonnonmaantieteessä vallitsevat globaalit ja alueelliset syy- ja seuraussuhteet tulevat tutuiksi. Opiskelijat oppivat käyttämään geomediaa ja muita tietolähteitä. Ryhmä- ja parityöt kehittävät vuorovaikutustaitoja. Opiskelijat harjaantuvat tiedon ja tietolähteiden kriittisen arviointiin. Tietoteknologiaa hyödynnetään ajattelun työkaluna.

Osaamisen arviointi

Arvioinnissa on mahdollista käyttää monipuolisesti esim. oppimistehtäviä, erityyppisiä kokeita tai osakokeita. Opiskelijan itsearviointi voi täydentää osaamisen arviointia. Osa opiskelijoiden ja ryhmien tuotoksista voidaan vertaisarvioida. Opiskelija voi laatia kurssin aikana oppimispäiväkirjan tai portfolion.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Luonnonmaantieteellinen tieto tarjoaa yhden keskeisen perustan maailman ilmiöiden ymmärtämiselle. Siksi kurssi nivoutuu aihekokonaisuuteen *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Geomedian käytön harjoittelu liittää kurssin *Monilukutaito ja mediat* -aihekokonaisuuteen.

GE3 Yhteinen maailma

Kurssilla tarkastellaan ihmismaantieteen ilmiöitä ja syvennetään ihmistoiminnan alueellisten piirteiden tuntemusta. Keskeisenä näkökulmana on luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien arviointi ihmistoiminnan kannalta. Kurssilla tutustutaan ihmismaantieteen tutkimusmenetelmiin ja harjoitellaan geomediaa hyväksi käyttäen tulkitsemaan ihmistoiminnan jäsentymistä maapallolla. Kurssi perehdyttää ihmismaantieteellisen tiedon käyttöön yhteiskunnassa ja arkielämässä.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ihmismaantieteen peruskäsitteitä
- osaa hankkia, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää ihmismaantieteellistä tietoa geomediaa hyväksi käyttäen
- osaa analysoida ihmistoiminnan alueellisia piirteitä ja arvioida luonnonvarojen ja ympäristön tarjoamien mahdollisuuksien vaikutusta niihin
- tuntee eri kulttuureja ja arvostaa niiden moninaisuutta sekä kunnioittaa ihmisoikeuksia

- osaa arvioida ihmisten hyvinvointia ja ympäristön tilaa maapallon eri alueilla
- ymmärtää ekologisesti, taloudellisesti, kulttuurisesti ja sosiaalisesti kestävän kehityksen merkityksen maailman tulevaisuudelle
- ymmärtää ihmismaantieteellisen tiedon merkityksen yhteiskunnassa ja ihmisten arkielämässä.

Keskeiset sisällöt

Maantieteellinen ajattelu

- ihmismaantieteellisten kysymysten asettaminen, tiedon hankinta, analysointi, arviointi ja esittäminen
- ihmismaantieteen peruskäsitteet
- geomedia ja muut ihmismaantieteen tietolähteet sekä tutkimusmenetelmät
- miellekartat, paikkojen kokeminen ja alueellinen identiteetti

Väestö ja asutus

- väestönkasvu, asutus, muuttoliikkeet, kaupungistuminen
- kulttuurien moninaisuus ja ihmisoikeuksien toteutuminen

Alkutuotanto ja ympäristö

- kestävä maa-, kala- ja metsätalous

Teollisuus ja energia

- raaka-aineet, energialähteet, biotalous ja teollisuuden sijainti

Palvelut, liikkuminen ja vuorovaikutus

- liikenne, matkailu, globaali talous ja informaatioteknologian kehitys
- Ihmistoiminnan alueellinen rakenne
- maankäyttö, keskukset ja periferiat
- kulttuurimaisemien tulkinta karttojen, kuvien ja muun geomedian avulla

Ihmismaantieteellisen tiedon käyttö yhteiskunnassa ja arkielämässä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä ovat esimerkiksi keskustelut ja väittelyt esimerkiksi kestävän kehityksen merkityksen ymmärtämisessä, autenttinen oppiminen muun muassa vierailujen ja vierailijoiden kautta, projektioppiminen esimerkiksi erilaisten geomedian lähteiden tulkinnassa, arvioinnissa, tuottamisessa ja esittämisessä, draama- ja eläytyvä oppiminen sekä ongelma- ja tapausperustainen oppiminen erilaisia maailmankuvia ja ympäristön tilaa maapallon eri alueilla hahmotettaessa. Myös lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen ovat tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii ihmismaantieteen keskeiset lähestymistavat ja käsitteet. Opiskelija oppii hahmottamaan maailmaa eri kulttuurien näkökulmista, ymmärtää kestävän kehityksen merkityksen tulevaisuuden kannalta sekä oman osuutensa osana kestävää tulevaisuutta. Opiskelija oppii hankkimaan, analysoimaan, tulkitsemaan, arvioimaan ja esittämään ihmismaantieteellistä tietoa sekä käyttämään ja tuottamaan geomediaa.

Osaamisen arviointi

Osaamista voidaan kurssilla arvioida esimerkiksi kokeiden, osakokeiden, ryhmäkokeiden, projektien, projekteissa ja ryhmässä toimimisen, tuotosten, kuten geomedian eri muotojen käytön sekä maantieteellisen ajattelun taitojen kehittymisen, esim. esseiden ja kirjoitelmien perusteella.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Yhteinen maailma -kurssi liittyy kaikkiin aihekokonaisuuksiin. *Aktiivinen kansalaisuus* sekä *Hyvinvointi ja turvallisuus* toteutuvat maantieteen yleisen osan tavoitteissa ohjata opiskelijaa toimimaan aktiivisesti luonnon ja ihmisen hyvinvoinnin edistämiseksi. Myös *kulttuurien tuntemus* liittyy tähän yhdenvertaisuuden ja kulttuurien välisen yhteisymmärryksen edistämisessä. Koko kurssi kiteytyy *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu-* sekä *Monilukutaito ja mediat* –teemojen ympärille geomediana ja ihmismaantieteelle ominaisin lähestymistavoin. *Teknologia ja yhteiskunta* –aihekokonaisuus liittyy kurssiin opiskelijan arvioidessa tietoteknologian vaikutusta kestävään kehitykseen ja toimiessa vastuullisena kuluttajana. Identiteetin ja maailmankuvan muodostuminen liittyvät tiede ja taide -kokonaisuuteen.

GE4 Geomedia – tutki, osallistu ja vaikuta

Kurssi perehdyttää aiemmilla kursseilla hankittujen maantieteellisten tietojen ja taitojen soveltamiseen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttamisessa. Keskeisiä näkökulmia kurssilla ovat osallistuva suunnittelu, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja geomedian käyttö tutkimuksessa ja vaikuttamisessa.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa asettaa maantieteellisiä kysymyksiä ja käyttää geomediaa maantieteellisten ongelmien ratkaisemisessa
- kehittää taitojaan hankkia, käsitellä, analysoida, tulkita, arvioida ja esittää maantieteellistä tietoa
- osaa käyttää paikkatietosovelluksia
- ymmärtää geomedian merkityksen omassa arjessa ja yhteiskunnan eri aloilla
- tuntee maailmanlaajuisia kehitystrendejä ja Suomen kehitysyhteistyön tavoitteet
- ymmärtää kestävän kehityksen merkityksen aluesuunnittelun lähtökohtana ja tuntee kansalaisten mahdollisuudet vaikuttaa oman ympäristönsä suunnitteluun ja kehittämiseen
- osaa käyttää geomediaa maantieteellisen tutkielman laatimisessa tai osallistumis- ja vaikuttamisprojektissa, jossa on paikallinen, alueellinen tai globaali ulottuvuus.

Keskeiset sisällöt

Geomedian käyttö arjessa, työelämässä ja kestävän kehityksen edistämisessä
Geomedia ja maantieteelliset tutkimustaidot

- kartografian ja paikkatiedon perusteet sekä muu geomedian käyttö maantieteen tutkimuksissa
- ongelmien asettaminen, tutkimusaineiston hankinta, käsittely, analysointi, tulkinta, arviointi, havainnollistaminen ja esittäminen

Kehityksen ohjailu ja kestävä kehitys

- aluesuunnittelu ja osallistuvan suunnittelun periaatteet
- kehittyneisyyserot eri aluetasoilla sekä kansainvälinen yhteistyö, maailmanlaajuiset kehitystrendit ja kestävän kehityksen sitoumukset

Maantieteellinen tutkielma tai osallistumis- ja vaikuttamisprojekti

- maantieteellisen pienimuotoisen tutkielman laatiminen geomediaa hyväksi käyttäen tai paikallisen, alueellisen tai globaalin tason osallistumis- ja vaikuttamisprojektin toteuttaminen itsenäisesti tai yhteistyössä muiden kanssa geomediaa hyväksi käyttäen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä ovat geomedian tuottaminen oman ympäristön rakennetta ja alueellisia toimintoja selvittävässä tutkimuksessa, pari- ja ryhmätyöskentely, tekemällä oppiminen sekä projekti- ja autenttinen oppiminen. Erilaiset verkon avoimet paikkatietosivustot ja sovellukset sekä mahdollisesti oppilaitokselle hankitut paikkatieto-ohjelmat toimivat oppimisympäristöinä. Lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen ovat myös tarkoituksenmukaisia. Helsinkiä voidaan käyttää monipuolisesti geomedian tuottamisen yhtenä autenttisena lähteenä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija harjaantuu tuottamaan, käyttämään ja visualisoimaan geomediaa. Paikkatietoon liittyviä käsitteitä, ohjelmistoja ja laitteita opitaan käyttämään sujuvasti käytännön tilanteissa. Geomedian käyttöä yhteiskunnallisessa suunnittelussa ja päätöksenteossa harjoitellaan mahdollisimman konkreettisesti, yhtenä keskeisenä näkökulmana on kestävän kehityksen periaatteiden edistäminen geomedian avulla.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi perustuu geomedian käsitteiden hallintaan, soveltamiskykyyn ja visualisointitaitoihin. Lisäksi voidaan arvioida opiskelijan ryhmätyötaitoja. Projektityöskentely voi myös olla arvioinnin perustana.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy seuraaviin aihekokonaisuuksiin: *Monilukutaito ja mediat*, aktiivinen kansalaisuus, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

GE5 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Tavoitteena on kyky soveltaa maantieteen teoriaa ja käyttää geomediaa erityisteemoissa, jotka voivat esimerkiksi liittyä opiskelijan arkikokemuksiin ja ajankohtaisiin teemoihin.

Keskeiset sisällöt

Sisällöt määräytyvät koulu- ja kurssikohtaisesti, mutta sisällöstä riippumatta käsitellään maantieteelle ominaisia tutkimusmenetelmiä ja geomediaa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille soveltuvat hyvin ongelmalähtöinen ja tapausperustainen oppiminen, pari- ja ryhmätyöt, tutkiva oppiminen, tiedon rakentaminen, ilmiöpohjaisuus, tutkimuksellisuus, itsenäinen opiskelu, projektioppiminen, keskustelut, sähköiset materiaalit, vierailut, vierailijat, tieteellinen kirjoittaminen sekä lukeminen ja kuunteleminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii soveltamaan tarkoituksenmukaisesti aiemmin oppimiansa maantieteen teorioita ja käsitteitä sekä toteuttamaan ideoita käytännössä. Hän oppii ymmärtämään maantieteen luonnetta tieteenalana laajemmin, mihin liittyy olennaisesti syy-seuraus –suhteiden syvällinen ymmärtäminen. Oppimisen omistajuus ja itsenäisen työskentelyn hallitseminen korostuvat.

Osaamisen arviointi

Kurssilla osaamista voidaan arvioida esimerkiksi portfolioiden, tutkimusten ja tutkielmien, esseiden ja muiden tuotosten, esitysten, projektien ja ryhmässä toimimisen perusteella. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuudet määräytyvät koulu- ja kurssikohtaisesti sisältöjen mukaan.

GE6 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija hallitsee kurssin jälkeen maantieteen lukion oppimäärän pakollisen ja valtakunnallisten syventävien kurssien sisällöt ja osaa entistä paremmin kytkeä kurssien sisällöt toisiinsa kokonaisuuksiksi. Opiskelija hallitsee ylioppilaskirjoituksissa vaadittavat TVT-taidot ja tunnistaa erityyppiset maantieteen reaalikokeen kysymystyypit.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla kerrataan maantieteen pakollisen ja valtakunnallisten syventävien kurssien sisältöjä, joista voidaan sopia tarkemmin kurssin alussa. Kurssilla perehdytään maantieteen reaalikokeessa vaadittaviin ohjelmistoihin, tutustutaan maantieteen reaalikokeelle ominaisiin kysymystyyppeihin ja käydään läpi vastaustekniikkaa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille sopivia oppimisen menetelmiä ovat pari- ja pienryhmätyöskentely, yhteisöllinen tiedonrakentelu, itsenäinen opiskelu sekä lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyy itsenäisen työskentelyn hallintataito sekä laaja-alaisen, tietoja yhdistelevän ajattelemisen taito. Maantieteellisten ilmiöiden syy- ja seuraussuhteiden tunnistamiskyky sekä välineiden käyttötaito ja työmenetelmien osaaminen syvenevät.

Osaamisen arviointi

Opiskelijan osaamista voidaan arvioida välikokeilla, erilaisilla oppimistehtävillä ja osasuorituksilla, vertais- ja itsearvioinnilla sekä kurssin lopuksi pidettävällä preliminäärikokeella. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

5.9 Fysiikka

Fysiikan opetus tukee opiskelijoiden luonnontieteellisen ajattelun sekä maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa opiskelijaa ymmärtämään fysiikan merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan fysiikkaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa fysiikan merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: fysiikkaa tarvitaan uusien teknologisten ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Fysiikan opetuksen tuella opiskelijan käsitykset fysiikan käsitteistä rakentuvat, ja opiskelija ymmärtää niitä kvalitatiivisella ja kvantitatiivisella tasolla. Opiskelijoiden aikaisemmat kokemukset, uudet havainnot ja näkökulmat muokkautuvat opiskelijoiden ja opettajien vuorovaikutuksessa johdonmukaiseksi kokonaisuudeksi kohti fysiikan teorioiden mukaista käsitystä ympäröivästä todellisuudesta. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Fysiikan opetuksen lähtökohtana ovat ympäristöstä tehdyt havainnot. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita fysiikan opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Fysiikan opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta fysiikan osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja fysiikan opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä fysiikan soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- osaa muodostaa, tulkita ja arvioida erilaisia malleja sekä käyttää niitä ilmiöiden kuvaamiseen ja ennusteiden tekemiseen
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti fysiikan tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia fysiikalle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään luonnon rakenteista ja ilmiöistä fysiikan käsitteiden ja periaatteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida fysiikan ja teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Arviointi

Arviointi kohdistuu fysiikan yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan fysiikan osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön

ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Fysiikan tietoja ja niiden soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin, kuten selittämällä, graafisesti mallintamalla ja matemaattisia malleja käyttämällä. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista, ongelmaratkaisuprosessin jäsennettyä kuvaamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Fysiikan kurssit rakennetaan niin, että opiskelijan vastuu omista opinnoistaan lisääntyy lukio-opintojen kuluessa. Jatkuvana tavoitteena on, että opiskelija oppii tunnistamaan itselleen parhaiten sopivat opiskelu- ja työtavat.

Pääkaupunkiseudun korkeakouluissa, yrityksissä ja muiden fysiikan toimijoiden tiloissa voidaan vierailla ja niiden oppimislaboratorioita voidaan hyödyntää kokeellisessa työskentelyssä.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Fysiikan kurssit suositellaan suoritettavaksi kurssinumeroiden mukaisessa järjestyksessä. Jos kurssien suorittaminen numerojärjestyksessä ei ole opiskelijalle mahdollista, on kurssijärjestyksestä keskusteltava fysiikan opettajan kanssa.

PAKOLLINEN KURSSI

FY1 Fysiikka luonnontieteenä

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta fysiikkaa ja sen opiskelua kohtaan

- ymmärtää, kuinka luonnontieteellinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa suunnitella ja toteuttaa yksinkertaisia luonnontieteellisiä kokeita
- tutustuu aineen ja maailmankaikkeuden rakenteeseen liittyviin peruskäsitteisiin ja jäsentää käsitystään luonnon perusrakenteista
- osaa käyttää ja soveltaa liikeilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa opiskelun tukena.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- tutustuminen perusvuorovaikutuksiin, maailmankaikkeuden rakenteisiin ja syntyyn sekä aineen rakenteeseen
- voima liikkeen muutoksen aiheuttajana ja liikeilmiöt
- tutkimukset ja mallintaminen fysikaalisen tiedon rakentumisessa
- tulosten kerääminen, esittäminen graafisesti ja luotettavuuden arviointi

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opiskelija ymmärtää kokeellisen työskentelyn periaatteet ja suorittaa käytössä olevia välineitä käyttäen kokeellisen työn tai töitä. Kokeellinen työskentely muiden kurssisisältöjen kanssa tarjoavat mahdollisuuden tutkielman tekemiseen. Kokeellisen työskentelyn ja tutkimisen yhteydessä harjaantuvat pari- ja ryhmätyöskentelytaidot. Kurssin aikana opiskelija rakentaa lukemalla, kuuntelemalla ja tietoa etsien käsitystään maailmankaikkeuden rakenteista ja ilmiöistä.

Kurssilla kehittyvät taidot

FY1-kurssilla opitaan käyttämään muutamia fysiikan perusmittauksiin sopivia välineitä. Kokeellisen työskentelyn mittaustulokset osataan esittää kuvaajana ja kuvaajia opitaan hyödyntämään ilmiöiden tulkitsemisessa. Ymmärretään tietokoneen merkitys apuvälineenä kokeellisessa työskentelyssä ja tiedonhankinnassa. Kurssilla harjaannutaan fysiikan käsitteiden ja ajattelutapojen tuntemisessa.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi kurssikokeeseen, kirjallisiin tuotoksiin sekä kokeellisen työskentelyn taitoihin ja tuotoksiin. Arvioinnissa voidaan hyödyntää erilaisia digitaalisia välineitä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus liittyy kiinteästi kaikkiin fysiikan kursseihin, sillä teknologia on fysiikan ilmiöiden, käsitteiden, lakien ja teorioiden soveltamista. Fysiikan merkitys jatko-opintojen, työelämän ja koko nykyaikaisen yhteiskunnan kannalta on osa *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* -aihekokonaisuutta. Liikeilmiöiden tarkastelun tärkeä osa on liikenneturvallisuus, joka liittyy aihekokonaisuuteen *Hyvinvointi ja turvallisuus.* Tutkimustehtävät ja tulosten esittäminen fysiikalle luontevalla tavalla on osa aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

FY2 Lämpö

Osaamistavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa lämpöilmiöiden käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia aineen termodynaamiseen tilaan ja olomuodon muutoksiin liittyviä ilmiöitä
- syventää ymmärrystään energiasta fysiikan keskeisenä käsitteenä
- kehittää valmiuksia osallistua ympäristöä ja teknologiaa koskevaan päätöksentekoon.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energiantuotannon ratkaisuissa ja kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- lämpö ja lämpötila
- kaasujen tilanmuutokset, lämpölaajeneminen ja paine

- kappaleiden lämpeneminen, jäähtyminen, olomuodon muutokset ja lämpöenergia
- mekaaninen työ, teho ja hyötysuhde
- energian säilyminen lämpöopissa ja lämmön siirtymissuunta
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointia ja suunnittelua

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

FY2-kurssilla syvennetään kokeellisen työskentelyn taitoja kehittäen opiskelijan pari- ja ryhmätyöskentelytaitoja. Kokeellinen työskentely syventää oppimisprosessia, jossa opiskelija itse rakentaa käsitystään tutkittavasta aiheesta. Kurssin aikana opiskelija rakentaa lukemalla, kuuntelemalla ja tietoa etsien käsitystään lämpöön ja energiaan liittyvistä käsitteistä ja niiden sovelluksista yhteiskunnassa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana opiskelija rakentaa tietoaan energiasta käsitteenä ja sen liittymisestä moniin yhteiskunnassa esiintyviin ilmiöihin. Opiskelijan taidot kehittyvät myös energian käyttöön liittyvän tiedon etsimisessä ja sen luotettavuuden arvioinnissa. Kokeellisessa työskentelyssä opitaan käyttämään tietokonepohjaiseen mittaukseen liittyvää välineistöä. Opiskelijan suureyhtälöiden ratkaisutaidot vahvistuvat kurssin aikana.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi kurssikokeeseen, kirjallisiin tuotoksiin sekä kokeellisen työskentelyn taitoihin ja tuotoksiin. Arvioinnissa voidaan hyödyntää erilaisia digitaalisia välineitä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus liittyy kiinteästi kaikkiin fysiikan kursseihin, sillä teknologia on fysiikan ilmiöiden, käsitteiden, lakien ja teorioiden soveltamista. Energiantuotanto on yksi suurimmista aihekokonaisuuteen *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* liittyvistä kysymyksistä. Sama aihekokonaisuus liittyy myös ilmastonmuutokseen, jonka perusmekanismien ymmärtämi-

seen tarvitaan lämpöopin kurssilla opiskeltavaa fysiikkaa. Tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu on osa aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

FY3 Sähkö

Osaamistavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähköön liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- harjaantuu matemaattisessa mallintamisessa ja suureyhtälöiden käyttämisessä
- osaa tutkia kokeellisesti sähköön liittyviä ilmiöitä ja osaa tehdä sähköopin perusmittauksia
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tutkimusten tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan ja teknologian merkitys jokapäiväisessä elämässä ja yhteiskunnassa
- sähkövirta ja jännite sekä resistanssi ja Ohmin laki
- yksinkertaiset tasavirtapiirit ja Kirchhoffin lait
- sähköteho ja Joulen laki
- kondensaattori, diodi ja LED komponentteina
- sähköstaattinen vuorovaikutus, Coulombin laki ja sähkökenttä
- sähköturvallisuus, kytkentöjen tekeminen ja virtapiirien tutkiminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

FY3-kurssilla sähköoppia tutkitaan kokeellisesti ymmärtäen sähköön liittyvä turvallinen välineiden käyttö. Työskentely on lähtökohtaisesti pari- tai ryhmätyöskentelyä. Kytkentöjen tekeminen edellyttää virtapiirien keskeisiä komponentteja ja mittareita. Kokeellisen työskentelyn tukena voidaan käyttää virtuaalisia ympäristöjä kytkentöjen tekemiseen. Kurssin aikana opiskelija rakentaa lukemalla, kuuntelemalla ja tietoa etsien käsitystään sähköön liittyvistä käsitteistä ja niiden sovelluksista yhteiskunnassa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija oppii tunnistamaan yksinkertaiset tasavirtapiirin komponentit, rakentamaan niistä kytkentöjä ja tekemään tasavirtapiireihin liittyviä perusmittauksia. Opiskelija oppii tulkitsemaan kytkentäkaavioita.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi kurssikokeeseen, kirjallisiin tuotoksiin sekä kokeellisen työskentelyn taitoihin ja tuotoksiin. Arvioinnissa voidaan hyödyntää erilaisia digitaalisia välineitä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus liittyy kiinteästi kaikkiin fysiikan kursseihin, sillä teknologia on fysiikan ilmiöiden, käsitteiden, lakien ja teorioiden soveltamista. Keskeistä teknologiaa FY3-kurssilla ovat tasavirtapiirit ja niiden komponentit. Fysiikan tunneilla työskenneltäessä opitaan turvallisen laboratoriotyöskentelyn periaatteita sekä rauhallista, tavoitteellista ja pitkäjänteistä yhdessä tekemistä. Tämä on osa aihekokonaisuutta *Hyvinvointi ja turvallisuus.* FY3-kurssilla kiinnitetään huomiota erityisesti sähköturvallisuuteen.

FY4 Voima ja liike

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa voiman ja liikkeen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- ymmärtää säilymislakien merkityksen fysiikassa
- osaa tutkia kokeellisesti voimaan ja liikkeeseen liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu graafisten esitysten käyttämisessä ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys yksilön ja yhteiskunnan turvallisuudelle
- vuorovaikutus liikkeen muutoksen syynä, tasainen ja tasaisesti kiihtyvä suoraviivainen liike

- Newtonin lait, voimakuvio ja voimien yhteisvaikutus
- etä- ja kosketusvoimia: paino, kitka, noste ja kvalitatiivisesti väliaineen vastus
- liikeyhtälö
- momentti ja tasapaino pyörimisen suhteen yksinkertaisissa tilanteissa
- liikemäärän säilymislaki, impulssiperiaate ja yksiulotteiset törmäykset
- liike- ja potentiaalienergia sekä mekaanisen energian säilymislaki
- mallien käyttäminen ja muodostaminen sekä niiden rajoitukset ja puutteet

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Mekaniikan ilmiöitä tutkitaan kokeelliseen työskentelyyn nojautuen. Kurssilla voidaan käyttää ongelmakeskeistä tai tapausperustaista oppimista, jota kokeellinen työskentely tukee. Voidaan työskennellä pareittain tai ryhmissä. Kurssin aikana opiskelija rakentaa lukemalla, kuuntelemalla ja tietoa etsien käsitystään mekaniikkaan liittyvistä käsitteistä ja niiden sovelluksista yhteiskunnassa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opitaan käyttämään mekaniikan keskeisiä mittausvälineitä sekä tulkitsemaan liikkeeseen ja voimaan liittyviä ilmiötä. Opiskelija harjaantuu rakentamaan ja käyttämään yksinkertaisia fysikaalisia malleja. Graafisten esitysten tuottamiseen ja tulkintaan liittyvät taidot kehittyvät. Mallintamisessa voidaan hyödyntää tietokonepohjaisia sovelluksia.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi kurssikokeeseen, kirjallisiin tuotoksiin sekä kokeellisen työskentelyn taitoihin ja tuotoksiin. Arvioinnissa voidaan hyödyntää erilaisia digitaalisia välineitä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Mekaanisen energian säilymislaki ja energiaperiaatteen mukaiset ratkaisut ovat aihekokonaisuuteen *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* liittyviä asioita. *Teknologia ja yhteiskunta* -aihekokonaisuus liittyy kiinteästi kaikkiin fysiikan kursseihin, sillä teknologia on fysiikan ilmiöiden, käsitteiden, lakien ja

teorioiden soveltamista. *Hyvinvointi ja turvallisuus* -aihekokonaisuuteen liittyy liikkeen lakien ymmärtäminen mm. liikenneturvallisuutta käsiteltäessä. Mallien käyttäminen ja muodostaminen sekä niiden rajoitusten ja puutteiden ymmärtäminen on osa aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

FY5 Jaksollinen liike ja aallot

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa jaksollisen liikkeen ja aaltojen käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- perehtyy värähdys- ja aaltoliikkeen perusteisiin tutkimalla mekaanista värähtelyä ja ääntä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys lääketieteessä ja musiikissa
- tasainen ympyräliike
- gravitaatiovuorovaikutus
- harmoninen voima ja värähdysliike
- aaltoliikkeen synty ja aaltojen eteneminen
- aaltoliikkeen heijastuminen, taittuminen, diffraktio, interferenssi ja seisovat aallot
- ääni aaltoliikeilmiönä
- mallien ja simulaatioiden suhde todellisuuteen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Jaksollista liikettä ja ääntä tutkitaan kokeellisesti. Työskentely tapahtuu ensisijaisesti pari- tai ryhmätyöskentelynä. Kurssin aikana opiskelija rakentaa lukemalla, kuuntelemalla ja tietoa etsien käsitystään ympyrä- ja värähdysliikkeeseen liittyvistä käsitteistä ja niiden esiintymisestä yhteiskunnassa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija oppii mittaamaan ympyräliikkeeseen, jaksolliseen liikkeeseen ja ääneen liittyviä suureita. Opiskelija oppii käyttämään tietokonepohjaisia sovelluksia mittauksessa, tulosten tulkitsemisessa ja esittämisessä. Kurssilla voidaan käyttää simulaatioita fysiikan osaamisen kehittämisessä.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi kurssikokeeseen, kirjallisiin tuotoksiin sekä kokeellisen työskentelyn taitoihin ja tuotoksiin. Arvioinnissa voidaan hyödyntää erilaisia digitaalisia välineitä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus liittyy kiinteästi kaikkiin fysiikan kursseihin, sillä teknologia on fysiikan ilmiöiden, käsitteiden, lakien ja teorioiden soveltamista. Fysiikan merkitys lääketieteessä ja musiikissa on osa aihekokonaisuutta *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä.* Mallien ja simulaatioiden suhde todellisuuteen sekä niiden rajoitusten ja puutteiden ymmärtäminen on osa aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*. Ääneen ja akustiikkaan liittyvät sisällöt voivat antaa lähtökohtia Helsingin kaupungin omaan aihekokonaisuuteen *Tiede ja taide kohtaavat*.

FY6 Sähkömagnetismi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa sähkömagnetismiin ja valoon liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa
- harjaantuu ilmaisemaan itseään fysiikalle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia.

Keskeiset sisällöt

- fysiikan merkitys energia- ja viestintäteknologiassa
- magnetismi, magneettinen vuorovaikutus ja magneettikenttä
- varatun hiukkasen liike sähkö- ja magneettikentässä
- sähkömagneettinen induktio, magneettivuo, induktiolaki ja Lenzin laki
- generaattori, muuntaja, vaihtovirran synty ja energian siirto sähkövirran avulla
- sähkömagneettisen säteilyn spektri, valon heijastuminen, taittuminen, interferenssi ja diffraktio
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Sähkömagneettista aaltoliikettä tutkitaan kokeellisesti. Työskentely tapahtuu ensisijaisesti pari- tai ryhmätyöskentelynä. Kurssin aikana opiskelija rakentaa lukemalla, kuuntelemalla ja tietoa etsien käsitystään sähkömagneettiseen aaltoliikkeeseen ja induktioon liittyvistä käsitteistä ja niiden sovelluksista yhteiskunnassa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija harjaantuu tutkimuksen tekemisessä. Hän oppii käyttämään tieto- ja viestintäteknologiaa fysikaalisten ongelmien ratkaisemisessa ja ratkaisujen esittämisessä.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointi voi perustua esimerkiksi, kurssikokeeseen, kirjallisiin tuotoksiin, kokeellisen työskentelyn taitoihin ja tuotoksiin sekä tutkimusprosessin arviointiin. Arvioinnissa voidaan hyödyntää erilaisia digitaalisia välineitä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Teknologia ja yhteiskunta liittyy kiinteästi kaikkiin fysiikan kursseihin, sillä teknologia on fysiikan ilmiöiden, käsitteiden, lakien ja teorioiden soveltamista. Keskeistä teknologiaa FY6-kurssilla ovat vaihtovirran tuottaminen ja energian siirto sähkövirran avulla sekä sähkömagnetismi viestintäteknologiassa. Vaihtovirran tuottaminen ja energian siirto sähkövirran avulla on myös osa aihekokonaisuu-

den *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* ymmärtämistä. Tutkimuksen tai ongelmanratkaisuprosessin jäsennetty kuvaaminen on osa aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat.* Valoon ja väreihin liittyvät sisällöt voivat antaa lähtökohtia Helsingin kaupungin omaan aihekokonaisuuteen *Tiede ja taide kohtaavat.*

FY7 Aine ja säteily

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa aineen ja säteilyn käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- syventää kokonaiskuvaa fysiikasta aineen ja maailmankaikkeuden rakennetta selittävänä tieteenä.

Keskeiset sisällöt

- näkökulmia fysiikan ja kosmologian kehittymiseen
- energian kvantittuminen
- sähkömagneettisen säteilyn kvantittuminen ja fotonit
- aaltohiukkasdualismi
- atomiytimen rakenne
- ydinreaktiot, ydinenergia, ytimen sidosenergia sekä energian ja massan ekvivalenssi
- radioaktiivisuus ja hajoamislaki
- säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö
- tiedonhankinta, esittäminen ja arviointi

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

FY7-kurssilla kokeellista työskentelyä toteutetaan mahdollisuuksien mukaan. Yliopistojen, yritysten tai muiden tahojen oppimislaboratorioita voidaan hyödyntää kokeellisen työskentelyn toteuttamiseksi. Kurssin aikana opiskelija rakentaa lukemalla, kuuntelemalla ja tietoa etsien käsitystään aineen rakenteeseen sekä säteilyyn liittyvistä käsitteistä ja niiden sovelluksista yhteiskunnassa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija harjaantuu fysiikan kehittymiseen liittyvän tiedon etsimisessä ja esittämisessä. Hän osaa käyttää tietokonetta luontevana osana opiskelua niin tiedon etsinnässä kuin kokeellisen työskentelyn yhteydessä.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi voi perustua esimerkiksi kurssikokeeseen, opiskelijan työskentelyn havainnointiin sekä opettajan ja opiskelijan väliseen keskusteluun.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus liittyy kiinteästi kaikkiin fysiikan kursseihin, sillä teknologia on fysiikan ilmiöiden, käsitteiden, lakien ja teorioiden soveltamista. Keskeistä teknologiaa FY7-kurssilla on ydinenergiaan ja säteilyn hyötykäyttöön liittyvä teknologia. Ydinenergia on myös osa aihekokonaisuutta *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Säteilyturvallisuus ja säteilyn hyötykäyttö ovat osa aihekokonaisuutta *Hyvinvointi ja turvallisuus*. *Kulttuurientuntemus ja kansainvälisyys* nousevat esille tutustuttaessa kansainvälisen tiedeyhteisön toimintaan esimerkiksi CERN:ssä tehtävän hiukkasfysiikan tutkimuksen yhteydessä. Tiedonhankinta, esittäminen ja arviointi on osa aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

FY8 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Projektikurssi on koulun omaan toimintaan nivoutuva kurssi. Kurssin aihepiiri riippuu koulun omista painotuksista tai yhteistyökumppaneista. Kurssin lähtökohtana voi olla myös opiskelijan oma harrastuneisuus. Fysiikan opettaja määrittelee osaamistavoitteet yhdessä opiskelijoiden kanssa ottaen huomioon projektin sisällön ja opiskelijoiden osaamistason. Esimerkki projektikurssista ovat erilaiset tiedeleirit.

Keskeiset sisällöt

Kurssisisältö riippuu projektin aiheesta. Fysiikan opettaja määrittelee projektikurssin keskeiset sisällöt.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Projektikurssi voidaan toteuttaa monella tavalla ja mikä tahansa oppimisen menetelmä voi olla tarkoituksenmukainen. Projektikurssi voidaan toteuttaa esimerkiksi ilmiöpohjaisesti. Fysiikan opettaja valitsee projektikurssiin tarkoituksenmukaiset oppimisen menetelmät.

Projektikurssi on myös luonteva tilaisuus tutustua pääkaupunkiseudun tieteen ja teknologian toimijoihin ja toimintaympäristöihin. Lukioiden välillä tehtävässä yhteistyössä opiskelija pääsee hyödyntämään myös muiden lukioiden tarjoamaa asiantuntijuutta.

Kurssilla kehittyvät taidot

Projektikurssilla kehittyvät taidot riippuvat kurssisisällöstä. Fysiikan opettaja määrittelee kurssilla kehittyvät taidot. Projekti- ja tutkimustyössä kehittyvät projektisuunnittelun ja itsenäisen vastuunkantamisen taidot sekä ryhmä- ja parityötaidot työn tasapuolisessa jakamisessa ja suunnittelussa. Tiedonhaku, lähdekriittisyys sekä tarkoituksenmukaisten menetelmien käyttö tutkimuksen yhteydessä kehittyy.

Osaamisen arviointi

Projektikurssin toteutus vaikuttaa osaamisen arvioinnin menetelmiin. Monimuotoisia arvioinnin menetelmiä voidaan käyttää kurssisuorituksen arvioinnissa. Fysiikan opettaja tekee yhdessä opiskelijoiden kanssa päätöksen projektikurssiin sopivista osaamisen arvioinnin menetelmistä.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus liittyy kiinteästi myös fysiikan projektikurssiin, sillä teknologia on fysiikan ilmiöiden, käsitteiden, lakien ja teorioiden soveltamista. Projektikurssin sisällöt voivat liittyä Helsingin kaupungin

omaan aihekokonaisuuteen *Tiede ja taide kohtaavat.* Projektikurssi voidaan rakentaa myös Opetushallituksen tukeman CERN-tiedeleirin ympärille, jolloin esiin nousee aihekokonaisuus *Kulttuurientuntemus ja kansainvälisyys.* Lisäksi aihekokonaisuudet *Hyvinvointi ja turvallisuus* sekä *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* tarjoavat hyviä näkökulmia fysiikan projektikurssin suunnittelulle.

FY9 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- parantaa valmiuksiaan jatkaa fysiikan opiskelua jatko-opinnoissa
- syventää osaamistaan lukion fysiikan keskeisimmissä sisällöissä
- kehittää kokonaiskuvaa fysiikasta ja pystyy yhdistelemään fysiikan eri osa-alueiden tietoja
- oppii tuntemaan fysiikan reaalikokeen rakenteen
- oppii laatimaan hyviä fysiikan reaalikoevastauksia myös sähköisessä ympäristössä
- tutustuu korkeakoulujen pääsykokeiden fysiikan tehtäviin ja niiden arviointiin.

Keskeiset sisällöt

- lukion fysiikan sisältöjen muodostama kokonaisuus
- erilaisten mallien käyttäminen fysiikassa
- fysiikan reaalikokeen rakenne ja tehtävät
- korkeakoulujen pääsykokeiden fysiikan tehtävät

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kertauskurssilla kerrataan lukion fysiikan keskeisiä sisältöjä ja graafisia menetelmiä ohjatusti. Opiskelija valitsee itselleen parhaiten soveltuvan opiskelutavan opettajan tarjoamista vaihtoehdoista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kertauskurssilla opiskelija kehittää taitoaan tulkita ja analysoida eri muodoissa esitettyä fysikaalista tietoa. Opiskelija kehittyy edelleen fysikaalisten ratkaisujen esittäjänä. Opiskelijan itsenäisen työskentelyn hallinta kehittyy.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointi perustuu ylioppilaskoetta simuloivan kokeen suoritukseen. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus liittyy kiinteästi myös fysiikan kertauskurssiin, jolla luodaan kokonaiskuvaa fysiikan ilmiöiden, käsitteiden, lakien ja teorioiden soveltamisesta. Kun kokonaiskuva lukiofysiikasta rakentuu, opiskelija saa entistä paremmat lähtökohdat myös aihekokonaisuuksien *Hyvinvointi ja turvallisuus* sekä *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* hahmottamiseen fysiikan näkökulmasta ja ymmärtää fysiikan merkityksen näihin liittyviä arvoja tavoiteltaessa. Kertauskurssilla opiskelija kehittää taitoaan tulkita ja analysoida erilaisissa lähteissä eri muodoissa esitettyä fysikaalista tietoa ja toisaalta kehittyy edelleen fysikaalisen tiedon ja ratkaisujen esittäjänä ja viestijänä. Tämä on osa aihekokonaisuutta *Monilukutaito ja mediat*.

5.10 Kemia

Kemian opetus tukee opiskelijan luonnontieteellisen ajattelun ja nykyaikaisen maailmankuvan kehittymistä osana monipuolista yleissivistystä. Opetus ohjaa ymmärtämään kemian ja sen sovellusten merkitystä jokapäiväisessä elämässä, ympäristössä, yhteiskunnassa ja teknologiassa. Opiskelijat kehittävät valmiuksiaan opiskella luonnontieteellisillä ja luonnontieteitä soveltavilla aloilla. Opetuksessa sovelletaan kemiaa monipuolisissa tilanteissa, mikä edistää myös opiskelijoiden koulutuksellista yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa. Opetus välittää kuvaa kemian merkityksestä kestävän tulevaisuuden rakentamisessa: kemiaa tarvitaan uusien ratkaisujen kehittämisessä sekä ympäristön ja ihmisten hyvinvoinnin turvaamisessa. Opetus ohjaa opiskelijoita ottamaan vastuuta omasta toiminnastaan sekä ympäristöstä.

Kemian opetus tukee opiskelijoiden käsitteiden rakentumista sekä ilmiöiden ymmärtämistä siten, että niiden makroskooppinen, mikroskooppinen ja symbolinen taso muodostavat loogisen kokonaisuuden. Opiskelijoiden aikaisemmista kokemuksista ja havainnoista edetään ilmiöiden kuvaamiseen ja selittämiseen sekä aineen rakenteen ja kemiallisten reaktioiden mallintamiseen kemian merkkikielellä ja matemaattisesti. Opetus ohjaa luonnontieteille ominaiseen ajatteluun, tiedonhankintaan, tietojen käyttämiseen, ideointiin, vuorovaikutukseen sekä tiedon luotettavuuden ja merkityksen arviointiin. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään muun muassa mallintamisen välineenä, tutkimusten tekemisessä ja tuotosten laatimisessa.

Kemian opetuksen lähtökohtana on elinympäristöön liittyvien aineiden ja ilmiöiden havainnointi ja tutkiminen. Kokeellisuus eri muodoissaan tukee käsitteiden omaksumista ja ymmärtämistä, tutkimisen taitojen oppimista ja luonnontieteiden luonteen hahmottamista. Opiskelijoiden oma kokeellinen työskentely kehittää työskentelyn ja yhteistyön taitoja, luovaa ja kriittistä ajattelua sekä innostaa opiskelijoita kemian opiskeluun. Opiskelun edetessä tutkimisen taidot kehittyvät sekä kokonaisvaltaisesti että kunkin kurssin keskeisten sisältöjen osalta. Kokeellisessa työskentelyssä toimitaan kemikaali-, jäte- ja työturvallisuuslainsäädännön mukaisesti.

Opetuksen tavoitteet

Kemian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa ohjausta kemian osaamisensa tunnistamisessa, omien tavoitteiden asettamisessa, oppimishaasteiden kohtaamisessa ja kemian opiskelustrategioiden soveltamisessa
- saa mahdollisuuksia perehtyä kemian soveltamiseen monipuolisissa tilanteissa, kuten luonnossa, elinkeinoelämässä, järjestöissä tai tiedeyhteisöissä
- osaa muodostaa kysymyksiä tarkasteltavista ilmiöistä ja kehittää kysymyksiä edelleen tutkimusten, ongelmanratkaisun tai muun toiminnan lähtökohdiksi
- osaa suunnitella ja toteuttaa kokeellisia tutkimuksia turvallisesti ja yhteistyössä muiden kanssa
- osaa käsitellä, tulkita ja esittää tutkimusten tuloksia sekä arvioida niitä ja koko tutkimusprosessia
- osaa käyttää erilaisia malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä
- osaa käyttää monipuolisia tietolähteitä ja arvioida niitä kriittisesti kemian tietojensa avulla
- osaa ilmaista johtopäätöksiä ja näkökulmia kemialle ominaisilla tavoilla
- jäsentää käsitystään jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöistä kemian käsitteiden avulla
- ymmärtää luonnontieteellisen tiedon luonnetta ja kehittymistä sekä tieteellisiä tapoja tuottaa tietoa
- osaa arvioida kemian ja siihen liittyvän teknologian merkitystä yksilön ja yhteiskunnan kannalta.

Arviointi

Arviointi kohdistuu kemian yleisten tavoitteiden saavuttamiseen kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään ja tiedostamaan kemian osaamistaan. Kurssin arvosanan antaminen perustuu monipuoliseen näyttöön

ja opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen havainnointiin. Kemiallisen tiedon ymmärtämistä ja soveltamista voidaan osoittaa eri tavoin. Erilaisten tuotosten lisäksi voidaan arvioida työskentelyn eri vaiheita, kuten kysymysten muodostamista ja tutkimisen taitoja. Arvioinnissa otetaan huomioon kokeellisen työskentelyn taidot sekä tiedon hankinnan ja käsittelyn taidot.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Kurssit suositellaan suoritettavaksi numerojärjestyksessä.

Kemia on kokeellinen luonnontiede, joten kurssit suositellaan suoritettavaksi osallistumalla opetukseen. Opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa itsenäisesti kurssi, mikäli hänellä on riittävät taidot itsenäiseen opiskeluun. Itsenäisestä suorittamisesta on aina neuvoteltava opettajan kanssa.

PAKOLLINEN KURSSI

KE1 Kemiaa kaikkialla

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- saa kokemuksia, jotka herättävät ja syventävät kiinnostusta kemiaa ja sen opiskelua kohtaan
- kehittää valmiuksia osallistua kemiaan liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun
- osaa käyttää ja soveltaa tietoa aineiden ominaisuuksista jokapäiväisen elämän ja ympäristön ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen erilaisia kemian ilmiöitä sekä ottaa huomioon työturvallisuusnäkökohdat
- osaa käyttää aineen ominaisuuksien päättelyssä aineen rakenteen malleja, jaksollista järjestelmää ja tietolähteitä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys nykyaikana, jatko-opinnoissa ja työelämässä
- atomin rakenne ja jaksollinen järjestelmä pääpiirteissään
- alkuaineiden ja yhdisteiden ominaisuuksia
- aineiden ominaisuuksien selittäminen aineen rakenteen, kemiallisten sidosten ja poolisuuden avulla
- kysymykset tiedonhankinnan lähtökohtana
- turvallinen työskentely, aineen erotusmenetelmät, aineiden ominaisuuksien tutkiminen, havainnointi ja johtopäätösten tekeminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opiskelijoiden kanssa yhdessä sovitaan kurssilla käytettävistä oppimisen menetelmistä. Keskeisiä menetelmiä ovat kokeellinen ja tutkimuksellinen oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opiskelijoita kannustetaan pohdiskelevaan, oivaltavaan ja ymmärtävään oppimiseen sekä ottamaan vastuu omasta oppimisesta niin yksilönä kuin ryhmän jäsenenä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tarkoituksenmukaisesti. Tutkitaan kokeellisesti ja eri malleja käyttäen erilaisia arkielämän ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä. Opiskelussa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan Helsingin ja lähiympäristön luontoa, asiantuntijaverkostoja ja korkeakouluja. Opiskelijoita ohjataan seuraamaan kemian ajankohtaisia asioita ja ottamaan niihin kantaa sekä innovatiivisuuteen ja aitoon uteliaisuuteen luonnontieteitä kohtaan.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija

- saa valmiuksia osaamisen jakamiseen, vertaisoppimiseen, ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen sekä luovaan ongelmanratkaisuun ja ajatteluun.
- osaa työskennellä turvallisesti laboratoriossa, tuntee ja osaa käyttää kemian välineistöä sekä taitaa erilaisia työ- ja tutkimusmenetelmiä.
- rohkaistuu käyttämään luovuuttaan ja kädentaitojaan.
- oppii käyttämään kemian käsitteitä ja ymmärtämään kemialle luonteenomaista ajattelutapaa.
- osaa argumentoida ja ottaa osaa luonnontieteelliseen keskusteluun.

- tunnistaa syy- ja seuraussuhteita sekä osaa käyttää malleja ilmiöiden kuvaamisessa ja selittämisessä sekä ennusteiden tekemisessä.
- harjaantuu arvioimaan, käsittelemään, analysoimaan ja tarkastelemaan kriittisesti tietoa, perusteluita ja lähteitä.
- omaksuu tiedeyhteisössä toimimisen periaatteita.
- kehittyy oman oppimisensa ja arviointinsa omistajana.

Osaamisen arviointi

Kemiassa osaamista arvioidaan monipuolisesti. Arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Kemiassa voidaan arvioida opiskelijan osasuorituksia, oppimistehtäviä, kurssikokeita, osallistumisaktiivisuutta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan ja häntä kannustetaan itse- ja vertaisarviointiin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kemian tuntemus antaa opiskelijalle tietoja, jotta hän pystyy osallistumaan ympäristöön, ihmiseen, energiaan, tuotteisiin, elintarvikkeisiin sekä teknologiasovelluksiin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Kurssilla aineiden ja välineiden turvallinen käsittely sekä ympäristö- ja terveysvaikutukset ovat keskeistä sisältöä. Kestävä elämäntapa - niin ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen kuin kulttuurinenkin kestävyys - on osa lukiossa toimivien hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää toimintakulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja keskinäinen huolenpito tähdentyvät. Kemian tuntemus mahdollistaa opiskelijoiden kasvamisen vastuullisiksi, aktiivisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestävän tulevaisuuden puolesta.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

KE2 Ihmisen ja elinympäristön kemiaa

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa orgaanisiin yhdisteisiin ja ainemäärään liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen orgaanisiin yhdisteisiin, ainemäärään ja pitoisuuteen liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää, kuinka kemiallinen tieto rakentuu kokeellisen toiminnan ja siihen kytkeytyvän mallintamisen kautta
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa mallintamisen välineenä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys hyvinvoinnin ja terveyden kannalta
- orgaanisten yhdisteiden, kuten hiilivetyjen, happi- ja typpiyhdisteiden, rakenteiden mallintaminen ja kuvaaminen erilaisilla malleilla
- avaruusrakenne ja isomeria
- orgaanisten yhdisteiden ominaisuuksien selittäminen rakenteen avulla
- ainemäärä ja pitoisuus
- työvälineiden ja reagenssien käyttö sekä liuosten valmistus
- aineen rakenteen analyysimenetelmät, kuten spektroskopia

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opiskelijoiden kanssa yhdessä sovitaan kurssilla käytettävistä oppimisen menetelmistä. Keskeisiä menetelmiä ovat kokeellinen ja tutkimuksellinen oppiminen, lukemalla, kuuntelemalla ja keskustelemalla oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opiskelijoita kannustetaan pohdiskelevaan, oivaltavaan ja ymmärtävään oppimiseen sekä ottamaan vastuu omasta oppimisesta niin yksilönä kuin ryhmän jäsenenä. Tutkitaan kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen jokapäiväiseen elämään ja ympäristöön liittyviä ilmiöitä. Opiskelussa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan Helsingin ja lähiympäristön luontoa, asiantuntijaverkostoja ja korkeakouluja. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään monipuolisesti opetuksessa, oppimisessa ja mallintamisessa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija

- osaa käyttää malleja orgaanisten yhdisteiden kuvaamisessa ja niiden ominaisuuksien selittämisessä.
- kehittyy kemiallisten ongelmien ratkaisussa matemaattisin menetelmin.
- osaa käyttää työvälineitä ja reagensseja turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
- saa valmiuksia osaamisen jakamiseen, vertaisoppimiseen, ratkaisujen yhdessä ideointiin ja tuottamiseen sekä luovaan ongelmanratkaisuun ja ajatteluun.
- rohkaistuu käyttämään luovuuttaan ja kädentaitojaan.
- osaa keskustella kemian merkityksestä esimerkiksi hyvinvoinnin ja terveyden näkökulmista.
- osaa arvioida, käsitellä, analysoida ja kriittisesti tarkastella tietoa, perusteluita ja lähteitä.
- kehittyy oman oppimisensa ja arviointinsa omistajana.

Osaamisen arviointi

Kemiassa osaamista arvioidaan monipuolisesti. Arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Kemiassa voidaan arvioida opiskelijan osasuorituksia, oppimistehtäviä, kurssikokeita, osallistumisaktiivisuutta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan ja häntä kannustetaan itse- ja vertaisarviointiin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kemian tuntemus antaa opiskelijalle tietoja, jotta hän pystyy osallistumaan ympäristöön, ihmiseen, energiaan, tuotteisiin, elintarvikkeisiin sekä teknologiasovelluksiin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Kurssilla aineiden ja välineiden turvallinen käsittely sekä ympäristö- ja terveysvaikutukset ovat keskeistä sisältöä. *Kestävä elämäntapa* - niin ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen kuin kulttuurinenkin kestävyys - on osa lukiossa toimivien hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää toimintakulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja keskinäinen

huolenpito tähdentyvät. Kemian tuntemus mahdollistaa opiskelijoiden kasvamisen vastuullisiksi, aktiivisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestävän tulevaisuuden puolesta.

Opiskelijoiden monilukutaito kehittyy arkikielestä kohti kemian tieteenalan kielen ja esitystapojen hallintaa.

KE3 Reaktiot ja energia

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioihin liittyviä käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja erilaisia malleja käyttäen reaktioihin liittyviä ilmiöitä
- ymmärtää aineen ja energian häviämättömyyden merkityksen kemiassa.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta
- kemiallisen reaktion symbolinen ilmaisu ja tasapainottaminen
- epäorgaanisten ja orgaanisten yhdisteiden reaktioita sekä niiden sovelluksia
- aineen häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa ja sen yksinkertainen laskennallinen käsittely
- energian häviämättömyys kemiallisessa reaktiossa, sidosenergia ja Hessin laki
- kaasujen ominaisuudet ja yleinen tilanyhtälö
- reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, titraus analyysimenetelmänä, tutkimustulosten käsitteleminen, tulkitseminen ja esittäminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opiskelijoiden kanssa yhdessä sovitaan kurssilla käytettävistä oppimisen menetelmistä. Keskeisiä menetelmiä ovat reaktioiden tutkiminen kokeellisesti, havaintojen ja päätelmien tekeminen, symbolinen ilmaisu sekä mallien käyttö. Harjoituksia ja tehtäviä ratkotaan itsenäisesti, pareittain tai pienryhmissä. Opiskelijoita kannustetaan pohdiskelevaan, oivaltavaan ja ymmärtävään oppimiseen sekä ottamaan vastuu omasta oppimisesta niin yksilönä kuin ryhmän jäsenenä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tarkoituksenmukaisesti. Tutkitaan kokeellisesti ja eri malleja käyttäen reaktioihin ja energiaan liittyviä arkielämän ja ympäristön ilmiöitä. Opiskelussa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan Helsingin ja lähiympäristön luontoa, asiantuntijaverkostoja ja korkeakouluja. Opiskelijoita ohjataan seuraamaan kemian ajankohtaisia asioita ja ottamaan niihin kantaa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija

- kehittyy tutkimisen taidoissa ja tutkimustulosten käsittelyssä, tulkitsemisessa ja esittämisessä.
- kehittyy kuvaamaan kemian ilmiöitä makroskooppisella, mikroskooppisella ja symbolisella tasolla.
- kehittyy kemiallisten ongelmien ratkaisemisessa käyttämällä matemaattisia menetelmiä.
- osaa tutkia reaktioita kokeellisesti, käyttää työvälineitä ja reagensseja turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
- harjaantuu arvioimaan tulosten luotettavuutta ja järkevyyttä sekä pohtimaan virhelähteitä.
- osaa keskustella kemian merkityksestä esimerkiksi energiaratkaisujen ja ympäristön näkökulmista.
- kehittyy oman oppimisensa ja arviointinsa omistajana.

Osaamisen arviointi

Kemiassa osaamista arvioidaan monipuolisesti. Arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Kemiassa voidaan arvioida opiskelijan osasuorituksia, oppimistehtäviä, kurssikokeita, osallistumisaktiivisuutta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, projektitöitä, esitelmiä tai

tutkielmia. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten, menetelmällisten ja laskennallisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan ja häntä kannustetaan itse- ja vertaisarviointiin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin keskeistä sisältöä ovat kemian merkitys energiaratkaisujen ja ympäristön kannalta sekä aineen että energian häviämättömyys. Opiskelija saa valmiuksia seurata ja osallistua ympäristöön, ihmiseen, energiaan sekä teknologiasovelluksiin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä paikallisessa, valtakunnallisessa että kansainvälisessä yhteisössä. *Kestävä elämäntapa* - niin ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen kuin kulttuurinenkin kestävyys – on osa lukiossa toimivien hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää toimintakulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja keskinäinen huolenpito tähdentyvät. Kemian tuntemus mahdollistaa opiskelijoiden kasvamisen vastuullisiksi, aktiivisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestävän tulevaisuuden puolesta.

KE4 Materiaalit ja teknologia

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa materiaaleihin ja teknologiaan liittyviä kemian käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen materiaaleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä
- harjaantuu ilmaisemaan itseään kemialle ominaisilla tavoilla ja analysoimaan eri tietolähteiden argumentointia
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa tuotosten muodostamisessa.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys teknologiassa ja yhteiskunnassa
- metallien ja polymeerien ominaisuudet, käyttö ja elinkaari
- atomin ulkoelektronirakenne ja jaksollinen järjestelmä alkuaineiden jaksollisten ominaisuuksien selittäjänä

- hapetusluvut ja hapetus-pelkistysreaktiot
- sähkökemian keskeiset periaatteet: jännitesarja, normaalipotentiaali, kemiallinen pari ja elektrolyysi
- kemiallisten reaktioiden laskennallinen soveltaminen
- tutkimuksen tai ongelmanratkaisun ideointi ja suunnittelu
- yhteistyön rooli kemiallisen tiedon tuottamisessa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opiskelijoiden kanssa yhdessä sovitaan kurssilla käytettävistä oppimisen menetelmistä. Keskeisiä menetelmiä ovat kokeellinen työskentely, havaintojen ja johtopäätösten tekeminen, symbolinen ilmaisu sekä mallien käyttö. Harjoituksia ja tehtäviä ratkotaan itsenäisesti, pareittain tai pienryhmissä. Opiskelijoita kannustetaan pohdiskelevaan, oivaltavaan ja ymmärtävään oppimiseen sekä ottamaan vastuu omasta oppimisesta niin yksilönä kuin ryhmän jäsenenä.

Tutkitaan kokeellisesti ja eri malleja käyttäen materiaaleihin ja sähkökemiaan liittyviä ilmiöitä. Kurssilla suunnitellaan tai ideoidaan tutkimus tai ongelmanratkaisu. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tarkoituksenmukaisesti. Opiskelijoita ohjataan yhteisölliseen työskentelyyn sekä tietojen jakamiseen ja argumentointiin niin keskustelussa kuin digitaalisesti. Opiskelijoita ohjataan seuraamaan ajankohtaisia tieteen innovaatioita ja sovelluksia. Opiskelussa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan Helsingin ja lähiympäristön luontoa, asiantuntijaverkostoja ja korkeakouluja.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija

- osaa tutkia sähkökemian ilmiöitä kokeellisesti, käyttää työvälineitä ja reagensseja turvallisesti ja tarkoituksenmukaisesti.
- kehittyy tutkimustehtävien ja projektien suunnittelussa ja toteuttamisessa yhteistyössä ryhmänsä kanssa.
- kehittyy kuvaamaan kemian ilmiöitä makroskooppisella, mikroskooppisella ja symbolisella tasolla.
- kehittyy validin tiedon hakemisessa, käsittelyssä ja analysoimisessa sekä tiedon jakamisessa ryhmänsä vastuullisena jäsenenä.

- vahvistaa matemaattisia taitojaan kemiallisten ongelmien ratkaisemisessa.
- aktivoituu seuraamaan erilaisten materiaalien kehitystä ja niiden sovelluksia sekä arvioimaan ja käsittelemään niitä kemian tietojensa valossa.
- ymmärtää materiaalien kierron ja niiden merkityksen ympäristöllisesti ja yhteiskunnallisesti.
- osaa käyttää tieto- ja viestintäteknologiaa kemian opiskelussa.
- kehittyy oman oppimisensa ja arviointinsa omistajana.

Osaamisen arviointi

Kemiassa osaamista arvioidaan monipuolisesti. Arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Kemiassa voidaan arvioida opiskelijan osasuorituksia, oppimistehtäviä, kurssikokeita, osallistumisaktiivisuutta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, tutkimuksen suunnittelua ja ideointia, raportointia ja esittämistä. Lisäksi voidaan arvioida opiskelijan käsitteellisten, menetelmällisten ja laskennallisten tietojen ja taitojen sekä yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa kannustetaan itse- ja vertaisarviointiin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Teknologisten ratkaisujen perustana on tietämys luonnonlaeista ja -ilmiöistä. Kurssilla opiskelija oppii käyttämään ja soveltamaan materiaaleihin ja teknologiaan liittyviä kemian tietoja jokapäiväisen elämän, ympäristön ja yhteiskunnan ilmiöissä. Opiskelija saa valmiuksia seurata ja osallistua ympäristöön, ihmiseen ja teknologiasovelluksiin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun sekä paikallisessa, valtakunnallisessa että kansainvälisessä yhteisössä. Opiskelija ymmärtää kemian merkityksen Suomen kansantaloudelle tutkimuksen, yrittäjyyden ja työelämän kannalta. Kemian tuntemus mahdollistaa opiskelijan kasvamisen vastuulliseksi, aktiiviseksi toimijaksi, jolla on taito ja tahto toimia kestävän tulevaisuuden puolesta.

Opiskelijan monilukutaito kehittyy arkikielestä kohti kemian tieteenalan kielen ja esitystapojen hallintaa.

KE5 Reaktiot ja tasapaino

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa käyttää ja soveltaa reaktioiden ja kemiallisen tasapainon käsitteitä jokapäiväisen elämän, ympäristön, yhteiskunnan ja teknologian ilmiöissä
- osaa tutkia kokeellisesti ja malleja käyttäen reaktioihin ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä
- osaa käyttää laskennallisia ja graafisia malleja reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon kuvaamisessa, selittämisessä ja ennusteiden tekemisessä.

Keskeiset sisällöt

- kemian merkitys kestävän tulevaisuuden rakentamisessa
- kemiallisen reaktion nopeus ja siihen vaikuttavia tekijöitä
- homogeeninen ja heterogeeninen tasapaino sekä tasapainotilaan vaikuttaminen
- happo-emästasapaino, vahvat ja heikot protolyytit ja puskuriliuokset
- tasapainoon liittyvät graafiset esitykset
- homogeenisen ja happo-emästasapainon laskennallinen käsittely
- tutkimustulosten ja -prosessin arviointi

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opiskelijoiden kanssa yhdessä sovitaan kurssilla käytettävistä oppimisen menetelmistä. Keskeisiä menetelmiä ovat kokeellinen työskentely, havaintojen ja johtopäätösten tekeminen, symbolinen ilmaisu sekä mallien käyttö. Harjoituksia ja tehtäviä ratkotaan itsenäisesti, pareittain tai pienryhmissä. Opiskelijoita kannustetaan pohdiskelevaan, oivaltavaan ja ymmärtävään oppimiseen sekä ottamaan vastuu omasta oppimisesta niin yksilönä kuin ryhmän jäsenenä.

Tutkitaan kokeellisesti, laskennallisesti ja kuvaajia käyttäen reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käy-

tetään tutkimuksissa, mittaustulosten analysoinnissa ja esittämisessä. Opiskelijoita ohjataan yhteisölliseen työskentelyyn sekä tietojen jakamiseen ja argumentointiin niin keskustelussa kuin digitaalisesti.

Opiskelussa hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan Helsingin ja lähiympäristön luontoa, asiantuntijaverkostoja ja korkeakouluja.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija

- osaa tutkia reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä ilmiöitä kokeellisesti, laatia graafisia esityksiä, analysoida, tulkita ja arvioida niitä.
- kehittyy tutkimuksellisen tiedon hankkimisessa ja sen luotettavuuden arvioinnissa, tiedon käsittelyssä, analysoimisessa sekä jakamisessa ryhmänsä vastuullisena jäsenenä.
- ymmärtää reaktionopeuden ja kemiallisen tasapainon yleisellä tasolla sekä osaa soveltaa tietojaan esimerkiksi ihmisessä ja luonnossa tapahtuviin ilmiöihin.
- vahvistaa matemaattisia taitojaan kemiallisten ongelmien ratkaisemisessa.
- kehittyy oman oppimisensa ja arviointinsa omistajana.

Osaamisen arviointi

Kemiassa osaamista arvioidaan monipuolisesti. Arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Kemiassa voidaan arvioida opiskelijan osasuorituksia, oppimistehtäviä, kurssikokeita, osallistumisaktiivisuutta, kokeellista työskentelyä, työselostuksia, tutkimustulosten laskennallista ja graafista esittämistä ja tulkintaa. Lisäksi voidaan arvioida opiskelijan käsitteellisten, menetelmällisten ja laskennallisten tietojen ja taitojen sekä yhteistyötaitojen kehittymistä. Opiskelijaa kannustetaan itse- ja vertaisarviointiin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla opiskelija oppii tuntemaan ja soveltamaan reaktionopeuteen ja kemialliseen tasapainoon liittyviä kemian tietoja jokapäiväisen elämän ja ympäristön

ilmiöissä sekä kemian teollisuuden prosesseissa. Opiskelija saa valmiuksia seurata ja osallistua ympäristöön, ihmiseen ja teknologiasovelluksiin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Opiskelija ymmärtää kemian vaikutuksen Suomen kansantaloudelle ympäristön ja työelämän kannalta. Kemian tuntemus mahdollistaa opiskelijan kasvamisen vastuulliseksi, aktiiviseksi toimijaksi, jolla on taito ja tahto toimia kestävän tulevaisuuden puolesta.

Opiskelijan monilukutaito kehittyy kohti luonnontieteiden kielen ja esitystapojen hallintaa, kuten mittaustulosten graafisia esityksiä ja niiden tulkintaa.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

KE6 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kartuttaa tutkimuksellisia ja kokeellisen työskentelyn taitojaan.
- oppii turvalliset työskentelytavat sekä asianmukaisen kemikaalien ja välineiden käsittelyn.
- ymmärtää kokeellisuuden merkityksen kemian tutkimukselle ja oppii arvioimaan kokeellisten menetelmien soveltuvuutta erilaisten ongelmien ratkaisemiseen.
- omaksuu tiedeyhteisössä toimimisen periaatteita.

Pohjatietona edellytetään KE1-kurssin hyväksyttyä suoritusta.

Keskeiset sisällöt

- laboratoriotöiden tai muiden tutkimuksellisten tehtävien suunnittelu, toteuttaminen ja raportointi
- erilaiset erotus- ja analyysimenetelmät
- työturvallisuus
- kemikaalien ja välineiden käsittely

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opiskelijoiden kanssa yhdessä sovitaan kurssilla käytettävistä oppimisen menetelmistä. Keskeisiä menetelmiä ovat kokeellinen ja tutkimuksellinen oppiminen sekä oppiminen pareissa tai pienryhmissä. Opiskelijoita kannustetaan innovatiiviseen, luovaan työskentelyyn ja toimintakulttuuriin.

Laboratoriotöitä voidaan tehdä koulussa tai mahdollisissa yhteistyökohteissa. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään tarkoituksenmukaisesti. Opiskelijat hankkivat tietoa ja analysoivat sitä itsenäisesti tai ryhmissä sekä laativat kirjallisia ja suullisia raportteja, työselostuksia, tutkielmia, esityksiä tai postereita kurssin aiheista.

Mahdollisuuksien mukaan sisällytetään vierailuja yrityksiin, tutkimuslaitoksiin tai korkeakouluihin.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija

- oppii käsittelemään erilaisia laitteita ja välineitä sekä kemikaaleja.
- oppii työskentelemään turvallisesti.
- kehittyy työskentelemään ryhmän jäsenenä vastuullisesti ja keskustelemaan annetuista tehtävistä tieteen termein.
- osaa arvioida kokeellisten menetelmien ja tutkimustulosten luotettavuutta.

Osaamisen arviointi

Kemiassa osaamista arvioidaan monipuolisesti. Arvioinnin kohteena on kemiallisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Arvioinnissa huomioidaan kokeellisen tiedonhankinnan ja –käsittelytaitojen sekä analysointitaitojen kehittymistä. Siihen voivat kuulua havaintojen tekeminen, mittausten ja kokeiden suunnittelu ja toteutus, työvälineiden ja reagenssien turvallinen käyttö, ilmiöiden mallintaminen, tulosten esittäminen, tulkitseminen ja arviointi. Lisäksi opiskelijan käsitteellisten ja menetelmällisten tietojen ja taitojen kehittymistä seurataan ja häntä kannustetaan itse- ja vertaisarviointiin.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kemian tuntemus antaa opiskelijalle tietoja, jotta hän pystyy osallistumaan ympäristöön, ihmiseen, energiaan, tuotteisiin, elintarvikkeisiin sekä teknologiasovelluksiin liittyvään yhteiskunnalliseen keskusteluun. Kurssilla aineiden ja välineiden turvallinen käsittely sekä ympäristö- ja terveysvaikutukset ovat keskeistä sisältöä. Kestävä elämäntapa - niin ekologinen, taloudellinen, sosiaalinen kuin kulttuurinenkin kestävyys - on osa lukiossa toimivien hyvinvointia ja turvallisuutta ylläpitävää toimintakulttuuria, jossa yhteisöllisyys ja keskinäinen huolenpito tähdentyvät.

Kemian tuntemus mahdollistaa opiskelijoiden kasvamisen vastuullisiksi, aktiivisiksi toimijoiksi, joilla on taito ja tahto toimia kestävän tulevaisuuden puolesta.

KE7 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää aikaisempia kemian tietojaan ja muodostaa kokonaiskuvan eri kemian osa-alueista.
- hallitsee ylioppilaskirjoituksissa vaadittavat TVT-taidot ja harjoittelee vastaustekniikkaa erityyppisiin kemian reaalikokeen kysymyksiin.
- saavuttaa sellaiset kemian tiedot ja taidot, että hänen on mahdollista jatkaa kemiaa soveltavien alojen opintoja korkeakouluissa.

Keskeiset sisällöt

- lukion kemian kurssien sisällöt
- oppiainerajoja ylittävä tiedon soveltaminen
- kemian reaalikokeen rakenne
- hyvän vastauksen piirteet kemian ylioppilaskokeessa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opiskelijoiden kanssa yhdessä sovitaan kurssilla käytettävistä oppimisen menetelmistä. Kurssilla kerrataan monipuolisesti aikaisemmin opittuja kemian sisältöjä itsenäisesti ja ryhmissä esimerkiksi ratkaisemalla ylioppilas- ja pääsykoetehtäviä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija

- oppii analysoimaan ylioppilaskoetehtäviä.
- kehittyy ratkaisemaan kemian ongelmatehtäviä niiden edellyttämällä täsmällisyydellä ja luonnontieteille ominaisella päättelyketjulla.
- saa realistisen kuvan oman osaamisensa tasosta ja keinoista saavuttaa tavoitteensa.
- vahvistaa minäkuvaa oppijana.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan erilaisilla oppimistehtävillä ja ylioppilaskoetta simuloivalla kokeella. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

5.11 Filosofia

Filosofinen ajattelu tarkastelee koko todellisuutta ja eri tapoja hahmottaa sitä. Sen kysymyksenasettelujen tunteminen on olennainen osa yleissivistystä. Filosofiassa ongelmia jäsennetään käsitteellisesti ja keskustellen. Filosofisen ajattelun opiskeleminen harjaannuttaa punnitsemaan käsitysten perusteluja järkiperäisesti. Kyseenalaistavan ja perusteita etsivän luonteensa ansiosta filosofia auttaa hahmottamaan ja jäsentämään nykypäivän jatkuvasti kasvavaa informaatiotulvaa. Tällä tavoin filosofian opiskelu edistää opiskelijoiden yleisiä oppimisen ja ajattelun valmiuksia.

Filosofiassa opiskelija oppii jäsentämään käsitteellisesti arvoja, normeja ja merkityksiä koskevia kysymyksiä. Tämä edistää opiskelijan kykyä eettiseen pohdintaan ja sen ymmärtämiseen, mitä merkitystä erilaisilla tiedoilla ja taidoilla on yksilölle ja yhteiskunnalle. Filosofian opiskelu opettaa hahmottamaan laajoja käsitteellisiä kokonaisuuksia ja yhteyksiä. Se auttaa näkemään, miten eri tieteenalojen ja ajatteluperinteiden käsitykset rakentuvat ja eroavat toisistaan.

Filosofian opiskelu kehittää arvostelukykyä sekä edistää luovan ja itsenäisen ajattelun kehitystä. Filosofiassa tuetaan opiskelijoiden perusteltujen yksilöllisten näkemysten muodostamista ja kykyä osallistua järkiperäiseen keskusteluun. Kun opiskelijat paneutuvat filosofisiin kysymyksiin, joihin ei ole yksinkertaisia ratkaisuja, he oppivat muodostamaan ja perustelemaan omia näkemyksiään sekä samalla kunnioittamaan toisenlaisia perusteltuja näkemyksiä. Mutkikkaiden kysymysten pohdiskelu ryhmässä kasvattaa opiskelijoissa kykyä luottaa omiin ajattelutaitoihinsa ja yksilöllisiin mahdollisuuksiinsa selvittää vaikeitakin ongelmia. Filosofian opiskelu tukee opiskelijoiden kasvua aktiivisiksi ja vastuullisiksi sekä toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaviksi kansalaisiksi.

Opetuksen tavoitteet

Filosofian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa hahmottaa filosofisia ongelmia ja niiden erilaisia mahdollisia ratkaisuja filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin kysymyksiin sovellettuina
- osaa käsitteellisesti eritellä, jäsentää ja arvioida informaatiota, erityisesti erilaisia väitteitä, niiden merkityksiä ja perusteluja
- hallitsee johdonmukaisen argumentaation perustaidot ja oppii sitä kautta luottamaan omaan ajatteluunsa sekä arvioimaan sitä kriittisesti ja pohtimaan sen rajoja eri tieteenaloilla ja arkielämässä
- oppii pohtimaan ja jäsentämään käsitteellisesti laajoja kokonaisuuksia sekä ajattelemaan ja toimimaan arvostelukykyisesti niin eettisissä kysymyksissä kuin muillakin elämänalueilla myös informaation ollessa epävarmaa ja ristiriitaista.

Arviointi

Filosofiassa arviointi kohdistuu ajattelun taitojen ja keskeisten käsitteiden hallintaan sekä kykyyn ilmaista filosofista ajattelua. Tämä tarkoittaa kykyä kriittisesti eritellä ja problematisoida informaatiota, hahmottaa ja täsmentää sen käsitteellistä rakennetta sekä esittää asiasta perusteltu arvostelma. Arvioinnin tulee tukea ja kehittää opiskelijan taitoa arvioida omaa ajatteluaan ja rohkaista opiskelijoita oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Kurssien arvioinnissa käytetään monipuolisia menetelmiä, ja filosofian yleisten tavoitteiden saavuttamista arvioidaan kurssikohtaisten tavoitteiden ja keskeisten sisältöjen kautta.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Pakolliset kurssit olisi hyvä suorittaa ennen syventäviä kursseja. Pakollisten ja syventävien kurssien keskinäinen suoritusjärjestys on vapaa.

PAKOLLISET KURSSIT

FI1 Johdatus filosofiseen ajatteluun

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- muodostaa perustellun käsityksen filosofian luonteesta ja menetelmistä tutustumalla filosofisiin ongelmiin ja niiden mahdollisiin ratkaisuihin
- oppii arvioimaan väitteiden totuutta sekä harjaantuu esittämään ja vaatimaan erilaisille mielipiteille ja väitteille perusteluja sekä hahmottamaan esitettyjen perustelujen rakennetta ja arvioimaan niiden pätevyyttä
- tuntee ja oppii erilaisten harjoitusten kautta soveltamaan filosofian työtapoja, kuten oletusten kyseenalaistamista, käsitteiden luokittelua ja määrittelemistä sekä ajatuskokeiden ja vastaesimerkkien käyttöä
- perehtyy joihinkin keskeisiin filosofisiin kysymyksiin ja niihin liittyviin käsitteellisiin erotteluihin
- tuntee perustavia tieto-opillisia erotteluja, osaa eritellä ja arvioida kriittisesti erilaisia tiedollisia uskomuksia ja tutustuu tietämiseen joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- mitä filosofia on, filosofisten kysymysten ja filosofisen ajattelun luonne filosofian perinteessä ja ajankohtaisiin ongelmiin sovellettuna
- johdonmukaisen argumentaation ja pätevän päättelyn perusteet ja niiden harjoitteleminen suullisesti ja kirjallisesti
- keskeisiä filosofisia peruskysymyksiä ja -erotteluja: henki ja aine, vapaus ja välttämättömyys, käsitteellinen ja empiirinen, objektiivinen ja subjektiivinen
- tiedon ja informaation, arkitiedon ja tieteellisen tiedon sekä tieteen ja pseudotieteen ero
- tiedon ja argumentaation luonne eri tiedonaloilla: miten väitteitä muodostetaan, koetellaan ja perustellaan joissain lukion oppiaineissa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Filosofian oppimisessa ydinmenetelmiä ovat dialoginen oppiminen, ongelma- ja tapauslähtöinen oppiminen sekä yhteisöllinen tiedonrakentaminen, myös

pari- ja pienryhmäoppimisena. Näiden ohella opettaja voi käyttää muita opiskelijaryhmälleen ja itselleen erityisesti sopivia menetelmiä. Myös erilaiset keskustelua ja tiedonrakentelua dokumentoivat digitaaliset alustat ovat hyödyllisiä filosofian opetuksessa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Filosofian peruskurssilla keskeisiä kehitettäviä taitoja ovat tiedon, perustelujen ja tietolähteiden arviointi ja kritiikki, loogisten päättelyketjujen ymmärtäminen, sekä ajatusten, arvostusten tai asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä. Filosofian alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen ja laaja-alaisen tietoja yhdistelevän ajattelemisen oppiminen ovat yleisemmällä tasolla kaiken filosofian opiskelun tavoitteita. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittäminen on olennainen osa kaikkea opetusta.

Osaamisen arviointi

Kurssilla arvioidaan koko kurssin aikana tapahtuvaa opiskelijan taitojen ja tietojen kehittymistä sekä opiskelijan aktiivisuutta välineillä jotka tukevat kurssin kannalta oleellisten tavoitteiden oppimista. Opiskelijaa kannustetaan reflektoimaan omaa oppimistaan.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Filosofian opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjen hahmottamista ja palvelee eritoten niihin liittyvien taitojen kehittämistä. Filosofian johdantokurssilla erityisesti esiin nousee *Monilukutaito ja mediat*.

FI2 Etiikka

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy filosofisen etiikan keskeisiin käsitteisiin, kysymyksiin ja teorioihin sekä ympäristöfilosofian perusteisiin
- hahmottaa normatiivisten väitteiden luonteen ja suhteen kuvaileviin väitteisiin sekä osaa perustella käsityksiä hyvästä ja oikeasta
- osaa jäsentää oman elämänsä merkityksellisyyttä ja elämänvalintojaan filosofisen käsitteistön avulla
- osaa perustella moraalin velvoittavuuden ja soveltaa moraaliin filosofisia käsite-erotteluja ja johdonmukaista argumentaatiota
- osaa eritellä ja arvioida toimintaa eettisesti sekä kykenee jäsentämään omia moraalisia ratkaisujaan ja arvioitaan filosofisen etiikan välinein.

Keskeiset sisällöt

- moraali ja sitä pohtiva normatiivinen ja soveltava etiikka; hyve-, seuraus-, sopimus-, oikeus- ja velvollisuusetiikan perusteet
- moraalin luonne normijärjestelmänä ja sen ero juridisiin ja tapanormeihin perustuviin järjestelmiin, moraalinen relativismi
- filosofisia teorioita elämän hyvyydestä ja merkityksellisyydestä sekä hyvästä elämäntavasta
- etiikka ja yksilön moraaliset ratkaisut: ihmissuhteet ja elämänvalinnat
- eläimiä ja ympäristöä koskevia eettisiä kysymyksiä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Filosofian opiskelussa tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä ovat dialoginen oppiminen, yhteisöllinen tiedonrakentelu ja pari- ja ryhmätyöskentely. Lisäksi ongelma- ja tapauslähtöisiä oppimisen menetelmiä sekä muita opettajan tarkoituksenmukaiseksi katsomia menetelmiä voidaan hyödyntää etiikan kurssilla. Erilaiset keskustelua ja tiedonrakentelua dokumentoivat digitaaliset alustat ovat myös hyödyllisiä filosofian opetuksessa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Filosofisen etiikan kurssilla keskeistä on eettisen harkinnan kasvu ja normatiivisten reflektiotaitojen kehittäminen. Toisen kohtaamisen ja kuuntelemisen tai-

dot ovat oleellisia etiikan kurssilla. Loogisuus, perusteleminen, kritiikki ja arviointi sekä omien ajatusten, arvostusten tai asiasisältöjen selkeä ilmaiseminen ja viestintä ovat yleisfilosofisia taitoja, joiden harjaannuttamista jatketaan peruskurssin jälkeen etiikan kurssilla.

Filosofian alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen ja laaja-alaisen tietoja yhdistelevän ajattelemisen oppiminen ovat yleisemmällä tasolla kaiken filosofian opiskelun tavoitteita. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittäminen ovat olennainen osa kaikkea filosofian opetusta.

Osaamisen arviointi

Kurssilla arvioidaan koko kurssin aikana tapahtuvaa opiskelijan taitojen ja tietojen kehittymistä sekä opiskelijan aktiivisuutta arviointimenetelmillä, jotka tukevat kurssin kannalta oleellisten tavoitteiden oppimista. Opiskelijaa kannustetaan reflektoimaan omaa oppimistaan.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Filosofian opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjen hahmottamista ja palvelee erityisesti aihekokonaisuuksiin liittyvien taitojen kehittymistä.

Etiikan kurssilla aihekokonaisuuksista nousevat esiin erityisesti *Hyvinvointi ja turvallisuus* sekä *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

FI3 Yhteiskuntafilosofia

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy yhteiskuntafilosofian keskeisiin käsitteisiin ja suuntauksiin sekä perusnäkemyksiin yksilön suhteesta yhteisöihin, yhteiskuntaan ja valtioon
- oppii käyttämään keskeisiä filosofisia käsitteitä yhteiskunnallisen ja poliittisen toiminnan jäsentämiseen sekä omien yhteiskunnallisten ratkaisujensa perustelemiseen
- oppii erittelemään oikeudenmukaisuutta, vallankäyttöä ja työnjakoa yksilöiden, yhteisöjen ja instituutioiden toiminnassa
- oppii arvioimaan käsitteellisesti yhteiskunnallisen järjestyksen rakentumista, perustelemista ja oikeutusta
- osaa soveltaa oppimaansa ajankohtaisiin yhteiskunnallisiin kysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskuntajärjestyksen ja yhteiskunnallisten instituutioiden olemassaolo ja oikeuttaminen: yksilö- ja yhteisökeskeiset teoriat yhteiskunnasta, yhteiskuntasopimusteoriat
- oikeudenmukaisuuden eri muodot, niiden perusteleminen ja soveltaminen
- vallan käsite ja muodot, vallan oikeuttaminen, demokratian muodot ja kilpailijat, anarkismi
- työnjako, talous ja hyvinvointi, talouden toimintaperiaatteiden ja omistamisen oikeuttaminen
- poliittiset ihanteet ja niiden toteuttaminen: vapaus, tasa-arvo ja solidaarisuus; konservatismi, liberalismi ja sosialismi; kansallisvaltiot ja globaali näkökulma
- yhteiskunnalliset jännitteet ja ristiriidat sekä niiden ratkaiseminen: oikeusvaltio ja sen vaihtoehdot, yhteiskuntajärjestyksen luhistuminen – sodat, sisällissodat, terrori sekä holokausti ja muut kansanvainot yhteiskuntafilosofisina ongelmina
- ajankohtaisia yhteiskuntafilosofisia kysymyksiä: sukupuolen rakentuminen, informaatioteknologia, kulttuurien kohtaaminen, kestävän tulevaisuuden rakentaminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Filosofian oppimisessa ydinmenetelmiä ovat dialoginen oppiminen, ongelma- ja tapauslähtöinen oppiminen sekä yhteisöllinen tiedonrakentaminen, myös pari- ja pienryhmäoppimisena. Näiden ohella opettaja voi käyttää muita opiskelijaryhmälleen ja itselleen erityisesti sopivia menetelmiä.

Yhteiskuntafilosofian kurssiin hyvin sopivia vaihtoehtoisia toteutustapoja voivat olla esimerkiksi tutkiva oppiminen tai projektioppiminen. Myös erilaiset keskustelua ja tiedonrakentelua dokumentoivat digitaaliset alustat ovat hyödyllisiä filosofian opetuksessa.

Filosofian syventävät kurssit sopivat hyvin myös ilmiöpohjaiseen opiskeluun sekä aihekokonaisuuksien mukaiseen opiskeluun yhteistyössä toisten oppiaineiden kanssa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Yhteiskuntafilosofian kurssilla keskeistä on oppia hahmottamaan yhteiskuntaa ja sen toimintaa filosofisesti, periaatteiden, arvojen ja perusteiden näkökulmasta. Loogisuus, perusteleminen, kritiikki ja arviointi sekä omien ajatusten, arvostusten tai asiasisältöjen selkeä ilmaiseminen ja viestintä ovat yleisfilosofisia taitoja, joiden harjaannuttamista jatketaan yhteiskuntafilosofian kurssilla.

Filosofian alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen ja laaja-alaisen tietoja yhdistelevän ajattelemisen oppiminen ovat yleisemmällä tasolla kaiken filosofian opiskelun tavoitteita. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittäminen ovat olennainen osa kaikkea opetusta.

Osaamisen arviointi

Kurssilla arvioidaan koko kurssin aikana tapahtuvaa opiskelijan taitojen ja tietojen kehittymistä sekä opiskelijan aktiivisuutta menetelmillä, jotka tukevat kurssin kannalta oleellisten tavoitteiden oppimista. Opiskelijaa kannustetaan reflektoimaan omaa oppimistaan.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Filosofian opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjen hahmottamista ja palvelee eritoten niihin liittyvien taitojen kehittämistä. Yhteiskuntafilosofian kurssi liittyy erityisesti aihekokonaisuuksiin aktiivinen kansalaisuus, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, sekä *Teknologia ja yhteiskunta*.

FI4 Tieto, tiede ja todellisuus

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa filosofisia, eri tieteisiin ja arkielämään perustuvia käsityksiä todellisuuden rakenteesta
- osaa eritellä ja arvioida filosofisia teorioita todellisuudesta, totuudesta, tiedosta ja tieteestä
- osaa jäsentää ja eritellä tieteellisen tutkimuksen, päättelyn ja selittämisen luonnetta
- osaa jäsentää havainnon ja tiedon sekä tieteellisten teorioiden ja mallien suhdetta todellisuuteen
- oppii hahmottamaan erityistieteiden tieteenfilosofisia kysymyksiä joissain lukion oppiaineissa.

Keskeiset sisällöt

- metafysiikan keskeiset kysymykset ja käsitteet, erilaisia käsityksiä metafysiikan luonteesta ja todellisuuden perusrakenteesta
- olemassaolon kysymyksiä: muutos ja pysyvyys, oliot ja ominaisuudet, mahdollinen ja välttämätön, reaalinen ja virtuaalinen
- todellisuuden ilmeneminen ja hahmottaminen
- totuuden luonne ja totuusteoriat
- tiedon mahdollisuus ja rajat, tiedon oikeuttaminen
- tieteellisen tutkimuksen luonne ja menetelmät, tieteellinen päättely; ilmiön, tutkimusaineiston, mallin ja teorian käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde
- selittäminen ja tieto luonnon- ja ihmistieteissä sekä formaaleissa tieteissä: tietäminen ja ennustaminen, ymmärtäminen ja tulkinta

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Filosofian oppimisessa ydinmenetelmiä ovat dialoginen oppiminen, ongelma- ja tapauslähtöinen oppiminen sekä yhteisöllinen tiedonrakentaminen, myös pari- ja pienryhmäoppimisena. Näiden ohella opettaja voi käyttää muita opiskelijaryhmälleen ja itselleen erityisesti sopivia menetelmiä.

Tieto-opin syventävään kurssiin hyvin sopivia vaihtoehtoisia toteutustapoja voivat olla esimerkiksi tutkiva oppiminen tai projektioppiminen. Myös erilaiset keskustelua ja tiedonrakentelua dokumentoivat digitaaliset alustat ovat hyödyllisiä filosofian opetuksessa.

Filosofian syventävät kurssit sopivat hyvin myös ilmiöpohjaiseen opiskeluun sekä aihekokonaisuuksien mukaiseen opiskeluun yhdessä toisten oppiaineiden kanssa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Tieto, tiede ja todellisuuskurssin keskeinen tavoite on tieto-opillisen ajattelun kehittäminen, tieteellisten luku- ja ajattelutaitojen oppiminen sekä erilaisten todellisuuskäsityksien hahmottaminen ja niiden järkiperäinen arvioiminen. Loogisuus, perusteleminen, kritiikki ja arviointi sekä omien ajatusten, arvostusten tai asiasisältöjen selkeä ilmaiseminen ja viestintä ovat yleisfilosofisia taitoja, joiden harjaannuttamista jatketaan tieto, tiede ja todellisuus kurssilla.

Filosofian alan käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen ja laaja-alaisen tietoja yhdistelevän ajattelemisen oppiminen ovat yleisemmällä tasolla kaiken filosofian opiskelun tavoitteita. Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittäminen ovat olennainen osa kaikkea filosofian opetusta.

Osaamisen arviointi

Kurssilla arvioidaan koko kurssin aikana tapahtuvaa opiskelijan taitojen ja tietojen kehittymistä sekä opiskelijan aktiivisuutta menetelmillä, jotka tukevat kurssin kannalta oleellisten tavoitteiden oppimista. Opiskelijaa kannustetaan reflektoimaan omaa oppimistaan.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Filosofian opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjen hahmottamista ja palvelee eritoten niihin liittyvien taitojen kehittämistä. Tieto, tiede ja todellisuuskurssilla erityisesti esiin nousee monilukutaito ja media sekä *Teknologia ja yhteiskunta*.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

FI5 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssi syventää filosofian kurssilla opittuja tietoja ja taitoja. Koska kurssien sisällöt vaihtelevat, kunkin kurssin oppimistavoitteet määritellään erikseen joka kurssin alussa.

Keskeiset sisällöt

Sisällöt määräytyvät koulu- ja kurssikohtaisesti. Projektikurssi soveltuu hyvin esimerkiksi eri oppiaineiden yhteistyökurssiksi ja erilaisten koulussa käsiteltävien ilmiöiden opiskeluun.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille soveltuvat hyvin ongelmalähtöinen ja tapausperustainen oppiminen, pari- ja ryhmätyöt, tutkiva oppiminen, elämyksellinen oppiminen, tiedon rakentaminen, ilmiöpohjaisuus, tutkimuksellisuus, itsenäinen opiskelu sekä erilaiset vierailut ja vierailijat.

Projektikurssi voidaan toteuttaa yhteistyössä eri filosofiatapahtumien ja järjestöjen (kansainväliset filosofiaolympialaiset, Nuorten filosofiatapahtuma, Platonin akatemia jne.) kanssa. Yhteistyötä voi tehdä myös muiden oppiaineiden tai muiden tahojen esimerkiksi korkeakoulut ja yliopistot, kansalaisjärjestöt, museot kanssa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät taidot riippuvat kurssin sisällöstä ja käytetyistä menetelmistä.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointimenetelmät riippuvat kurssin sisällöstä ja käytetyistä menetelmistä. Arvioinnissa painotetaan itsearviointia, pitkäjänteistä työskentelyä ja monipuolisia näyttöjä osaamisesta. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin kytkeytyminen eri aihekokonaisuuksiin riippuu kurssin sisällöstä.

FI6 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Pakollisten ja syventävien kurssien keskeiset tavoitteet.

Keskeiset sisällöt

Pakollisten ja syventävien kurssien keskeiset sisällöt ja aikaisempien ylioppilaskokeiden tehtävät.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Filosofian kertauskurssilla olennaisia oppimisen menetelmiä voivat olla esimerkiksi dialoginen oppiminen, yhteisöllinen tiedon muodostaminen ja ongelmalähtöinen oppiminen. Myös mahdollisesti projektioppiminen, tekemällä oppiminen ja tutkiva oppiminen voivat tulla kyseeseen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Vastaustekniikan ja -teknologian hallinta, filosofisen ajattelun ja kirjoittamisen taitojen harjaantuminen. Syvällisemmän ymmärryksen kehittyminen filosofiasta sekä jatko-opinnoissa tarvittavien ajatteluntaitojen harjaannuttaminen.

Osaamisen arviointi

Kurssi voidaan arvioida esimerkiksi vertais- ja itsearviointien avulla. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi voi kytkeytyä pakollisten ja syventävien kurssien aihekokonaisuuksiin.

5.12 Psykologia

Ihmisen toimintaa tutkivana tieteenä psykologia antaa opiskelijalle valmiuksia havainnoida ja ymmärtää monipuolisesti ihmistä ja hänen toimintaansa vaikut-

tavia tekijöitä. Psykologisen tiedon ja käsitteiden avulla opiskelija voi omakohtaisesti tunnistaa, tiedostaa ja käsitellä psyykkisiä ilmiöitä. Psykologian tiedot ja taidot tukevat itsetuntemusta, itsensä kehittämistä, muiden ihmisten ymmärtämistä ja psyykkisen hyvinvoinnin ylläpitämistä. Psykologian yhtäältä empiirinen ja toisaalta pohdiskeleva ote luo opiskelijalle mahdollisuuden kehittää omaa kriittistä ajatteluaan. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Opetuksessa luodaan edellytykset psykologisen tiedon ymmärtämiseen ja omakohtaiseen soveltamiseen. Opiskelijaa autetaan oivaltamaan psykologisen tiedon yhteys sosiaalisiin, kulttuurisiin ja ajankohtaisiin kysymyksiin sekä ymmärtämään psyykkisten, biologisten ja sosiaalisten tekijöiden välistä vuorovaikutusta ja vastavuoroista riippuvuutta.

Psykologian opetus on luonteeltaan tutkimusperustaista. Tässä tarkoituksessa opetuksessa käsitellään psykologisen tiedon luonnetta ja tiedonmuodostuksen menetelmiä painottaen ajankohtaisen tutkimuksen ja tutkimusperinteen keskeisiä aihesisältöjä. Opetuksessa tämä tutkimusperustaisuus ja aihesisällöt kytketään ihmisen jokapäiväisen toiminnan ja arjen ymmärtämiseen eli tuodaan tutkimustieto lähelle opiskelijaa.

Opetuksen tavoitteet

Psykologian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa tutkimustiedon pohjalta ihmisen toiminnan kokonaisuutena, joka perustuu psyykkisten, biologisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vuorovaikutukseen
- hallitsee psykologian keskeisiä käsitteitä, kysymyksenasetteluja ja tiedonhankintakeinoja sekä tuntee psykologian tutkimustuloksia ja pystyy niiden pohjalta arvioimaan tieteellisen tiedon ja tutkimusmenetelmien mahdollisuuksia ja rajoituksia
- ymmärtää psykologiaan ja psykologiseen tutkimukseen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa soveltaa tietojaan myös psykologisten tutkimusten arviointiin

- ymmärtää psykologista tietoa siten, että pystyy soveltamaan tietojaan arkielämään, elämäntilanteidensa ja mahdollisuuksiensa tunnistamiseen, oman psyykkisen kasvunsa ja hyvinvointinsa edistämiseen, opiskeluunsa sekä ajattelunsa, ihmissuhteidensa ja vuorovaikutustaitojensa kehittämiseen
- osaa hankkia psykologista tietoa eri tietolähteistä ja kykenee arvioimaan tiedon luotettavuutta ja pätevyyttä
- osaa hyödyntää psykologista tietoa oppiainerajat ylittävien aiheiden ja ilmiöiden erittelyyn
- osaa soveltaa psykologista tietoa tasa-arvon, yhdenvertaisuuden ja kestävän kehityksen edistämiseen.

Arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota opiskelijoiden sekä tiedolliseen osaamiseen että kykyyn soveltaa psykologista tietoa arkipäivän tilanteisiin ja elämään. Arvioinnissa painotetaan tiedon muokkaamistaitoa ja kokonaisuuksien hallintaa yksittäisten tietojen toistamisen sijasta. Opiskelija osoittaa monipuolisilla tavoilla, että hän on ymmärtänyt keskeiset sisällöt ja pystyy arvioimaan ja soveltamaan oppimaansa tietoa.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Psykologian opiskelu aloitetaan pakollisesta kurssista PS1. Pakollisen kurssin suorittamisen jälkeen suoritusjärjestys on vapaa. Koulukohtaisesti voidaan antaa suosituksia suoritusjärjestyksestä.

Psykologian ylioppilaskoe perustuu kursseihin PS1-PS5. Kokeeseen tähtäävälle opiskelijalle suositellaan PS4- ja PS5-kurssien opiskelua vasta lähellä reaalikoetta, sillä niiden sisällöt ovat osin kokoavia ja kertaavia. PS7 (kertauskurssi) opiskellaan mahdollisimman lähellä ylioppilaskoetta.

PAKOLLINEN KURSSI

PS1 Psyykkinen toiminta ja oppiminen

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää biologisten, psyykkisten, sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden merkityksen ihmisen toiminnan selittämisessä ja ymmärtämisessä
- tuntee psykologian keskeisiä aihepiirejä, kuten tunteet, motivaatio ja kognitiiviset toiminnot, sekä osaa havainnoida ja pohtia ihmisen toimintaa ja omaa psyykkistä hyvinvointiaan näitä kuvaavien käsitteiden avulla
- perehtyy oppimisen prosesseihin liittyvään psykologiseen tietoon ja osaa pohtia omaa opiskeluaan sen pohjalta
- osaa esittää esimerkkejä psykologisen tutkimuksen aihepiireistä ja niihin liittyvistä tutkimuksista sekä analysoida ja arvioida tiedon tutkimusperusteita
- ymmärtää psykologisen tiedon perustuvan tutkimukseen ja tunnistaa tieteellisen ajattelun peruspiirteitä.

Keskeiset sisällöt

Tietoinen ja tiedostamaton psyykkinen toiminta

- ihmisen toimintaan vaikuttavat biologiset tekijät sekä perustieto hermoston toiminnasta
- perustietoa tunteista ja motivaatiosta
- kognitiivisten tulkintojen merkitys ihmisen toiminnassa

Sosiaalisten ja kulttuuristen tekijöiden vaikutus ihmisen toimintaan

- perustietoa sosiaalistumisesta ja normien omaksumisesta
- esimerkkejä yksilön toimintaan vaikuttavista tilannetekijöistä

Perehtyminen johonkin valinnaiseen ilmiöön, kuten aggressiivisuus, jännittäminen, riippuvuudet, syömiskäyttäytyminen, sosiaalinen vuorovaikutus, onnellisuus tai rakkaus

Opiskelu ja oppiminen psykologian näkökulmista

- oppimisen biologinen, kognitiivinen ja sosiokulttuurinen perusta
- tehokkaat opiskelumenetelmät
- motivaatio ja oppiminen

Psykologisen tiedon muodostuminen

- psykologian tutkimuskohteet
- arkitiedon ja tieteellisen tiedon ero
- esimerkkejä psykologian tutkimusmenetelmistä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Psykologian ensimmäisen kurssin opiskeluun sopivat useat eri oppimisen menetelmät. Oppiminen pareissa ja pienryhmissä mahdollistaa yhteisöllisen tiedon muodostamisen. Tekemällä ja kokemalla oppiminen soveltuu työskentelyyn, jossa lähdetään liikkeelle opiskelijan omista kokemuksista ja käsityksistä, joiden reflektoinnin kautta luodaan pohja uusien psykologisten käsitteiden, mallien ja teorioiden oppimiselle. Luetun ja kuullun prosessointia tarvitaan peruskäsitteiden ja -tietojen omakohtaiseen ymmärtämiseen ja soveltamiseen. Autenttista oppimista voi hyödyntää esimerkiksi valinnaisten ilmiöiden tarkastelussa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Psykologian ensimmäisellä kurssilla opiskelija voi kehittää monipuolisesti taitojaan. Opiskelija harjaantuu erilaisten työmenetelmien, esimerkiksi tietoteknisten välineiden käyttöön. Psyykkisen toiminnan sisältöihin tutustuminen tarjoaa mahdollisuuden kehittää itsetuntemusta ja antaa välineitä omasta psyykkisestä hyvinvoinnista huolehtimiseen sekä motivoi erilaisten ilmiöiden psykologiseen tarkasteluun.

Opiskelun ja oppimisen tarkastelu psykologian näkökulmasta auttaa opiskelijaa analysoimaan ja kehittämään itseään oppijana. Myös psykologian käsitteet tulevat tutuiksi ja ajattelutaidot kehittyvät. Opiskelija oppii havaitsemaan ympäristöään psykologisesta näkökulmasta. Tutustuminen psykologisen tiedon muo-

dostamiseen ja psykologian tutkimusperusteisuuteen kehittää tiedon perusteluiden ja lähteiden arvioinnin taitoja. Ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä mahdollistuvat yhteisöllisessä työskentelyssä, joka kehittää opiskelijan vuorovaikutustaitoja sekä yhteistyössä oppimista.

Osaamisen arviointi

Psykologiassa osaamista arvioidaan monipuolisesti tarkoituksenmukaisilla välineillä. Arvioinnin kohteena on psykologisen tiedon ymmärtäminen sekä soveltamisen taito. Psykologian ensimmäisellä kurssilla arvioidaan opiskelijan oppimistehtäviä ja osasuorituksia, jotka voidaan koota esimerkiksi portfolioksi. Itsearviointi ja vertaisarviointi antavat opiskelijalle mahdollisuuden ohjata oppimistaan, tunnistaa taitojaan ja niiden kehittymistä ja saavuttaa kurssin tavoitteet.

Arviointi kohdistuu tiedonhallinnan lisäksi kurssilla harjoiteltuihin taitoihin. Välineenä tähän voivat olla opiskelijoiden työskentelyn havainnointi, itsearviointi ja vertaisarviointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin sisällöt ja työtavat kytkeytyvät useisiin lukion opetussuunnitelman aihekokonaisuuksiin. Tutustuessaan psyykkisen toiminnan perustaan opiskelija saa aineksia oman psyykkisen hyvinvointinsa ylläpitämiseen. Psyykkisen toiminnan kulttuurisidonnaisuuden ymmärtäminen kehittää kulttuurien tuntemusta. Aihekokonaisuus *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* toteutuu psykologian opiskelussa siten, että se rohkaisee ja antaa välineitä vaikuttaa omaan elämään ja ympäristöön.

Aihekokonaisuus *Teknologia ja yhteiskunta* voi toteutua kurssilla toisaalta siten, että oppimisessa käytetään tarkoituksenmukaisesti tieto- ja viestintätekniikkaa, mutta toisaalta myös kehittämällä opiskelijan ymmärrystä digitalisaation laaja-alaisesta vaikutuksesta ihmisen toimintaan. Opiskelija kehittää monilukutaitoaan tutustuessaan ja oppiessaan käyttämään psykologiatieteen käsitteistöä monimediaisten sisältöjen tulkintaan.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

PS2 Kehittyvä ihminen

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää, miten ihmisen kehitystä tutkitaan, ja osaa arvioida tiedon perusteita
- osaa eritellä ihmisen kehitykseen vaikuttavia tekijöitä ja niiden vuorovaikutusta
- perehtyy kehityksen osa-alueisiin ja osaa eritellä niiden keskinäistä vuorovaikutusta sekä osaa selittää kehityksen jatkuvuutta yksilön elämänkaaren aikana
- perehtyy erityisesti lapsuus- ja nuoruusiän psykologiaan ja niihin liittyvään teoria- ja tutkimustietoon
- tuntee hermoston toiminnan periaatteita sekä ymmärtää niiden yhteyden yksilön psyykkiseen kehitykseen
- osaa arvioida kehityspsykologista tietoa ja soveltaa sitä itsensä ja muiden ihmisten ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

Kehityksen tutkiminen

Kehityksen osa-alueet ja niihin vaikuttavat tekijät lapsuudessa ja nuoruudessa

- fyysis-motorinen kehitys
- kognitiivinen kehitys
- emotionaalinen kehitys
- psykososiaalinen kehitys
- minuuden ja minäkäsityksen kehitys

Nuoruusiän psyykkinen kehitys ja sen erityiset haasteet

- ajattelun kehitys

- identiteetin kehitys: henkilökohtainen, sosiaalinen ja kulttuurinen identiteetti
- sukupuoli-identiteetti ja seksuaalisuuden kehittyminen
- toiminnanohjauksen kehitys ja sen hermostollinen tausta

Kehityksen jatkuvuus elämänkaaren aikana

- elämänkaaren käsite
- kehitykseen vaikuttavien tekijöiden vuorovaikutus
- jokin kehityksen jatkuvuutta selittävä teoria

Kehitykseen vaikuttavat biologiset ja sosiokulttuuriset tekijät

- hermoston kypsyminen
- aivojen muovautuminen elämänkulun aikana
- perimän ja ympäristön vuorovaikutus
- varhainen vuorovaikutus ja kiintymyssuhteet
- sosialisaatio ja kulttuurierot kehityksessä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin tavoitteisiin sopivia oppimisen menetelmiä on monia. Erityisesti pari- ja pienryhmäpainotteiseen työskentelyyn sopivat yhteisöllinen tiedon muodostaminen, tutkiva oppiminen, projektioppiminen, tekemällä ja kokeilemalla oppiminen sekä ongelmalähtöinen ja/tai tapausperustainen oppiminen. Autenttisen oppimisen eri mahdollisuudet voivat toteutua esimerkiksi asiantuntijavierailijoiden, vierailujen (esim. päiväkodit, vanhainkodit, järjestöt) ja tosielämän ongelmien pohtimisen pohjalta myös luokkamuotoisessa opiskelussa. Eläytyvä oppiminen soveltuu kehityspsykologian elämänläheisiin ilmiöihin. Opetuksessa voidaan käyttää draaman keinoja opettajan ja kunkin opiskelijaryhmän osaamisen ja motivaation kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla. Yksilölliseen oppimiseen sopii erinomaisesti oppimispäiväkirja, jonka opiskelija voi tehdä myös jostakin kurssin osasta.

Kurssilla kehittyvät taidot

Psyykkisen kehityksen ilmiöiden opiskelu syventää itsetuntemusta ja tiedon soveltamisen taitoa. Yhteistyössä toimiminen kehittää vuorovaikutustaitoja. Kehityspsykologian käsitteet ja tutkimukset antavat mahdollisuuden kehittää syy- ja

seuraussuhteiden tunnistamisen taitoja, kehityksen jatkuvuuden ymmärtämisen taitoa sekä syventävät ymmärrystä kehitykseen vaikuttamisen mahdollisuuksista. Kurssi vahvistaa opiskelijan laaja-alaisen, kehityksen eri osa-alueiden tietoja yhdistelevän ajattelemisen taitoja. Identiteetin sisältöjen monipuolisen opiskelun pohjalta kehittyy esimerkiksi sukupuolen ymmärtäminen sosiaalisesti ja kulttuurisesti moniulotteisena ilmiönä. Monipuoliset oppimistehtävät kehittävät tiedon, perusteluiden ja lähteiden arvioinnin sekä kritiikin taitoja.

Osaamisen arviointi

Psykologiassa osaamista arvioidaan monipuolisesti tarkoituksenmukaisilla välineillä. Arvioinnin kohteena on kehityspsykologisen tiedon ymmärtäminen sekä tiedon soveltaminen itsen ja muiden ymmärtämiseen. Psykologian toisella kurssilla arvioidaan opiskelijan tietoja oppimistehtävillä ja osasuorituksilla, jotka voivat liittyä projektiin tai niitä voi koota portfolioon tai arvioida erityyppisillä kokeilla. Projektin ja draamatyöskentelyn arviointiin sopii erityisesti opettajan ja työryhmien opiskelijoiden välinen arviointikeskustelu. Itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin avulla opiskelija oppii tunnistamaan vuorovaikutustaitojaan ja niiden kehittymistä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Sisältöjen lisäksi opettajan ja opiskelijaryhmän valitsemat oppimisen menetelmät vaikuttavat, mihin aihekokonaisuuksiin kurssin kulloinenkin toteutus eniten kytkeytyy. Helsingin oma aihekokonaisuus *Tiede ja taide kohtaavat* toteutuu erinomaisesti esimerkiksi vierailuissa kulttuurikohteisiin ja syvennettäessä niissä opittua identiteetin ja maailmankuvan muodostumisen kannalta. Kurssin osaamistavoitteet saavat opiskelijan ymmärtämään turvallisen kasvuympäristön merkityksen eli Hyvinvoinnin ja turvallisuuden aihekokonaisuus toteutuu opiskelijoiden prosessoidessa kehitykseen vaikuttavia sosiaalisia, yhteiskunnallisia ja kulttuurisia tekijöitä.

Elämänkaarinäkökulma liittyy aihekokonaisuuteen *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Kurssi lisää taitoa ymmärtää, millaisia vaikutuksia puutteellinen varhaislapsuuden ympäristö yksilön kehitykseen aiheuttaa. Tämä tieto voi motivoida lukiolaisen omakohtaisia elämänvalintoja moraalisesti vastuulliseen

suuntaan myös globaalissa mielessä. Aihekokonaisuus *Teknologia ja yhteiskunta* toteutuu esimerkiksi tehtäessä pienryhmän yhteisiä esityksiä tai projekteja sopivilla tieto- ja viestintätekniikan ratkaisuilla tai opiskelija voi koota oppimistehtäviä portfolioonsa.

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä -aihekokonaisuus voi kytkeytyä kurssin osaamistavoitteisiin esimerkiksi kannustettaessa lukiolaista mukaan koulun työryhmiin ja esimerkiksi Ruuti-vaikuttamisjärjestelmään. Näihin osallistuneiden nuorten kokemuksia voi hyödyntää esimerkiksi nuoruusiän sosiaalisen ja kognitiivisen kehityksen ilmiöiden yhteydessä. *Monilukutaito ja mediat* -aihekokonaisuus syventyy kurssilla esimerkiksi silloin, kun keskustellaan yksittäisten esimerkkihenkilöiden tarinoiden (dokumentit, haastattelut) ja kehityspsykologisen tutkimustiedon suhteesta.

PS3 Tietoa käsittelevä ihminen

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa kognitiivista toimintaa ohjaavia yleisiä periaatteita ja osaa soveltaa niitä kognitiivisten ilmiöiden tarkastelemiseen
- perehtyy kognitiivisiin perustoimintoihin eli havaitsemiseen, tarkkaavaisuuteen ja muistiin sekä yhteen korkeamman kognitiivisen toiminnan ilmiöön, kuten päätöksenteko, ongelmanratkaisu, asiantuntijuus tai kielelliset toiminnot
- perehtyy kognitiivisten toimintojen tutkimukseen ja pystyy arvioimaan sitä
- ymmärtää kognitiivisen toiminnan hermostollista perustaa ja yhteyksiä psyykkisiin toimintoihin.

Keskeiset sisällöt

- kognitiivisen toiminnan periaatteita, kuten sisäiset mallit ja havaintokehä
- kognitiivisten toimintojen neuropsykologinen perusta

- kognitiivisen psykologian ja aivotutkimuksen tutkimusmenetelmiä
- havaitseminen, tarkkaavaisuus ja muisti kognitiivisina perustoimintoina sekä niiden biologinen perusta
- jonkin valinnaisen korkeampitasoisen kognitiivisen toiminnon tarkasteleminen, esimerkiksi kieli, ongelmanratkaisu, päätöksenteko tai asiantuntijuus

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin sisällön toteuttamiseen sopivia oppimisen menetelmiä on monia. Lukeminen ja kuunteleminen oppimisen menetelminä sopivat haastavien kognitiivisten käsitteiden opiskeluun. Opiskelu pienryhmissä, tutkiva oppiminen sekä ongelmalähtöiset ja tapausperustaiset oppimisen menetelmät sopivat kognitiivisen tutkimustiedon omaksumiseen. Ryhmässä suunnitellut ja toteutetut pienimuotoiset kokeelliset tutkimukset sopivat erinomaisesti kurssin tavoitteisiin. Yhteistyö asiantuntijoiden kanssa sekä asiantuntijavierailut lisäävät oppimisen autenttisuutta. Tekemällä oppimisen ja draaman avulla voidaan havainnollistaa kognitiivisen toiminnan erilaisia ulottuvuuksia.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelijan laaja-alainen tietoja yhdistelevä ajatteleminen kehittyy, kun opiskelija oppii yhdistämään hermoston toiminnan psyykkisiin toimintoihin. Opiskelija oppii tuntemaan kognitiivisen psykologian käsitteitä ja ajattelutapoja. Opiskelija saa välineitä ymmärtää ja soveltaa kognitiivisen psykologian tietoja ja taitoja ympäristön havainnoinnissa ja omassa elämässään. Opiskelija kehittää taitojaan suhtautua kriittisesti tutkimustietoon, ymmärtää tutkimusten rajoituksia ja tieteen itseään korjaavuutta.

Osaamisen arviointi

Psykologiassa osaamista arvioidaan monipuolisesti tarkoituksenmukaisilla välineillä. Arvioinnin kohteena on kognitiivisten toimintojen ymmärtäminen sekä tiedon soveltaminen kognitiivisten ilmiöiden tarkasteluun. Opiskelijan osaamista voidaan arvioida osasuorituksilla, oppimistehtävillä, kurssilla tehdyillä pienimuotoisilla tutkimuksilla tai projekteilla. Itsearviointi, vertaisarviointi ja op-

pimispäiväkirja auttavat opiskelijaa oman oppimisprosessin arvioinnissa. Opiskelijan osaamisen arviointiin sopivat erinomaisesti myös monipuoliset kurssikokeet.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Opiskelijan tietämys esimerkiksi tarkkaavaisuuden ja muistin neuropsykologisesta perustasta voi motivoida omien elämäntapojen kehittämiseen ja tunnistamaan hermoston ja psyykkisen toiminnan yhteyksiä. Näin kurssi vahvistaa aihekokonaisuuden *Hyvinvointi ja turvallisuus* tavoitteiden saavuttamista.

Teknologia ja yhteiskunta -aihekokonaisuus toteutuu kurssilla toisaalta perehdyttäessä aivotutkimusmenetelmiin ja toisaalta arvioitaessa, kuinka digitalisaatio vaikuttaa ihmiseen ja hänen toimintaympäristöönsä. Aivotutkimusmenetelmien opiskelu tutustuttaa opiskelijat nopeasti kehittyvään huipputeknologiaan, jolla on myös sellaisia eettisiä kytkentöjä, joista ei voi vielä tietää ja joita kurssilla voidaan pohtia ainerajoja ylittäen. Kurssin sisällöt syventävät opiskelijan ymmärrystä teknologiasta ja sen merkityksestä tulevaisuuden yhteiskunnassa.

Tarkoituksenmukaiset tieto- ja viestintätekniikan sovellukset auttavat opiskelijaa opiskelutaitojen kehittämisessä ja toimivat reflektiivisen ajattelun apuvälineenä, mutta tällä kurssilla on mielekästä arvioida myös opetuksen digitalisaation etuja ja haasteita kognitiivisten prosessien kehikossa.

PS4 Tunteet, psyykkinen hyvinvointi ja mielenterveys

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu tunteita ja mielenterveyttä koskevaan tutkimukseen ja ymmärtää, miten näitä aiheita voidaan tutkia, ja osaa arvioida tutkimuksia kriittisesti
- osaa kuvata, miten emootiot syntyvät biologisten ja kognitiivisten tekijöiden vuorovaikutuksessa, ja pohtia niiden kulttuurisidonnaisuutta
- osaa eritellä tunteiden merkitystä vuorovaikutukselle ja hyvinvoinnille
- tuntee psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavia tekijöitä ja psyykkisen tasapainon ylläpitämisen keinoja
- osaa tarkastella omaa psyykkistä hyvinvointiaan psykologisen tiedon valossa ja saa perusteita tehdä omaa hyvinvointiaan tukevia ratkaisuja
- ymmärtää mielenterveyteen vaikuttavia psykologisia, biologisia, sosiaalisia ja kulttuurisia tekijöitä
- tunnistaa yleisimmät mielenterveyden häiriöt ja ongelmat sekä ymmärtää mielenterveyden ja sen ongelmien määrittelyn haasteellisuuden
- syventyy vähintään yhden mielenterveyden häiriön syihin, oireisiin ja hoitoon.

Keskeiset sisällöt

- tunteiden muodostuminen ja vähintään yhden tunteen biologinen perusta
- tunteet psykologisen tutkimuksen kohteena
- tunteiden universaalisuus ja kulttuurisidonnaisuus
- tunteiden merkitys itseymmärryksen välineenä
- psyykkinen hyvinvointi ja psyykkisen tasapainon ylläpitäminen
- uni ja nukkuminen hyvinvoinnin osatekijöinä
- stressi, kriisit ja niistä selviytymisen keinot
- keskeiset mielenterveyden ongelmat ja niiden hoito
- mielenterveyden ongelmien syntyä selittäviä tekijöitä
- sosiaalisen ympäristön merkitys yksilön hyvinvoinnille

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin sisällöt mahdollistavat oppimismenetelmien monipuolisen käytön. Lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen sekä dialoginen oppiminen voivat olla kurssin perustyökaluja. Oppiminen parin kanssa tai pienryhmässä on luontevaa usean kurssin aiheen kohdalla. Esimerkiksi harjoitukset tunteiden tunnistamisesta ja sosiaalisesta säätelemisestä voivat monipuolistaa oppimista. Ongelmalähtöinen tai tapausperustainen oppiminen käy hyvin mm. mielenterveyden häiriöihin perehtymiseen tai valittujen tunteiden syvällisempään opiskeluun. Psyykkiseen työhön ja psyykkisiin häiriöihin perehdyttäessä voidaan hyödyntää eläytyvää oppimista ja draamaa sekä autenttista oppimista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskeltaessa tunteiden psykologiaa ja tunteiden yhteyttä psyykkiseen tasapainoon voidaan harjoitella samalla myös niiden ilmaisemista ja viestintää. Tunteisiin liittyvät ilmeet ja niiden tulkinta universaaleina ilmiöinä kehittävät osaltaan kulttuuristen merkitysten tunnistamista ja tulkintaa.

Psyykkiseen hyvinvointiin vaikuttavat tunteet ja niiden hallinta, uni ja vireys sekä psyykkinen työ. Näin ollen perehdyttäessä psyykkiseen hyvinvointiin ja sen ylläpitämiseen kehittyvät opiskelijan syy-seuraussuhteiden tunnistamisen, loogisten päättelyketjujen ymmärtämisen sekä laaja-alaisen, tietoja yhdistelevän ajattelemisen taidot. Yhteisöllinen oppiminen kehittää vuorovaikutustaitoja ja yhteistyössä toimimisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monipuolisesti tarkoituksenmukaisilla välineillä. Mahdollisia ovat esimerkiksi oppimistehtävät ja osasuoritukset, jotka voi koota esimerkiksi portfolioksi. Oppimispäiväkirjaa voi pitää koko kurssista tai sen osista. Esimerkiksi psyykkisiin häiriöihin perehtyminen voi tapahtua myös ryhmissä tai projektityönä, joihin itsearviointi ja vertaisarviointi sopivat erityisen hyvin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Hyvinvointi ja turvallisuus on tällä kurssilla vahvasti esillä oleva aihekokonaisuus, koska tunteet ja psyykkinen hyvinvointi liittyvät keskeisesti opiskelijan elämänhallinnan taitoihin, itsetuntemukseen ja laaja-alaiseen hyvinvointiin. Kurssin sisällöt edistävät opiskelijan tietoisuutta mielenterveyden suoja- ja riskitekijöistä. Kulttuurien tuntemuksen aihekokonaisuus toteutuu tunteiden kulttuurisidonnaisuudesta tehtyjen tutkimusten ja tunteiden tulkitsemisen taitojen kehittymisen ansiosta.

PS5 Yksilöllinen ja yhteisöllinen ihminen

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää persoonallisuus-käsitteen laaja-alaisuuden
- tunnistaa ja osaa selittää keskeisiä yksilöiden välisiä eroja, kuten temperamentti, persoonallisuuden piirteet, älykkyys, lahjakkuus ja tulkintatyylit
- tuntee yksilöllisten erojen biologista perustaa
- tutustuu persoonallisuutta ja sosiaalipsykologiaa koskevaan tutkimukseen
- syventää ymmärrystään psykologian tutkimusmenetelmistä yksilöllisten erojen ja persoonallisuuspsykologian tutkimuksen osalta
- osaa tarkastella yksilön toimintaa persoonallisuuden, tilannetekijöiden ja kulttuurin vuorovaikutuksen tuloksena
- osaa soveltaa persoonallisuuspsykologista ja sosiaalipsykologista tietoa erilaisuuden ymmärtämiseen.

Keskeiset sisällöt

- persoonallisuuden määrittely
- persoonallisuuden pysyvyys ja muuttuvuus
- vähintään kaksi persoonallisuusteoriaa, persoonallisuuden selittämisen mallia tai näkökulmaa, kuten sosiokognitiivinen, psykodynaaminen tai humanistinen psykologia, temperamenttiteoria tai piirreteoria
- yksilöllisten erojen tutkiminen

- tilannetekijöiden ja ryhmäilmiöiden vaikutus yksilön toimintaan yhteisöissä ja sosiaalisissa verkostoissa
- kulttuurin vaikutus persoonallisuuteen, vuorovaikutukseen ja yhteisölliseen toimintaan

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla tarkoituksenmukaisia työtapoja ovat esimerkiksi pari- ja pienryhmätyöskentely, tutkiva oppiminen, tutkimuksen tekeminen, tapausperustainen oppiminen sekä projektioppiminen.

Pari- ja pienryhmätyöskentelyä voidaan esimerkiksi soveltaa siten, että opiskelijat tekevät yhteisen tuotoksen valitsemastaan kahdesta persoonallisuusteoriasta. Kurssin teemat ja aiheet sopivat hyvin tutkivaan oppimiseen: opiskelijat voivat ryhmässä perehtyä yhteen kurssin keskeiseen aiheeseen, ymmärtää ja selittää syvemmin valittua aihetta - esimerkiksi persoonallisuus-käsitettä, lahjakkuutta, älykkyyttä - sekä kehittää lähdekriittisyyttä.

Myös tutkimuksen tekeminen esimerkiksi jostakin sosiaalipsykologian aiheesta on mahdollinen työtapa. Tapausperustaista oppimista voidaan käyttää esimerkiksi motivointina tai ilmiön havainnollistamiseksi ja konkretisoimiseksi: kurssin aiheesta luetaan ajankohtainen teksti, katsotaan video tai lehtiartikkeli, jota yhdessä työstetään. Kurssin sisällöt antavat monia mahdollisuuksia toteuttaa kurssilla joko lyhyt- tai pidempikestoinen projekti

Kurssilla kehittyvät taidot

Opettajalla on monia erilaisia toimivia pedagogisia mahdollisuuksia toteuttaa kurssi. Näin ollen myös kurssilla kehittyvät taidot voivat eri toteutuskerroilla olla erilaisia. Kurssilla opiskelija oppii tuntemaan etenkin persoonallisuus- ja sosiaalipsykologian käsitteitä ja psykologiatieteen ajattelutapoja.

Esimerkiksi pari-, ryhmä- tai projektityöskentelyssä, tutkimuksen tekemisessä sekä tutkivassa oppimisessa kehittyvät opiskelijan tiedonhakutaidot, kyky arvioida lähteitä sekä suhtautua niihin kriittisesti. Myös opiskelijan vuorovaikutustaidot kehittyvät, ja hän oppii toimimaan paremmin yhteistyössä muiden

kanssa. Kurssilla opiskelija oppii tunnistamaan erilaisia kulttuurisia merkityksiä ja tulkitsemaan eri kulttuureja ja niiden edustamia yksilöitä. Hän kykenee myös havainnoimaan ja tunnistamaan ympäristössä ilmeneviä ja tapahtuvia psykologisia ilmiöitä ja mahdollisuuksien mukaan myös vaikuttamaan niihin.

Oppimisen menetelmästä riippumatta tavoitteena on psykologisen tiedon ja taitojen jalkautuminen käytäntöön: kurssi kehittää opiskelijan taitoja soveltaa oppimiaan tietoja ja taitoja käytännön elämässä.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arvioinnissa pyritään löytämään tarkoituksenmukaisia välineitä, jotka mahdollistavat sekä kurssin aikaisen arvioinnin (opiskelijan oppimista edistävän) että kurssin loppuarvioinnin (kurssiarvosana). Kurssilla voidaan arvioinnin välineenä käyttää esimerkiksi projektityötä, opettajan ja opiskelijan välistä keskustelua sekä loppukokeen arviointia. Kurssin soveltavien tavoitteiden toteutumiseksi voidaan osaamisen arvioinnissa käyttää myös opiskelijan itsearviointia.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy lähinnä kolmeen aihekokonaisuuteen: *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*. Kurssin keskeiset sisällöt (yksilöiden ja kulttuurien väliset erot ja niiden tutkiminen) antavat opiskelijalle välineitä tunnistaa ja ymmärtää inhimillistä moninaisuutta sekä myös käsitellä ihmisten välisiä ristiriitoja ja konflikteja. Edelleen persoonallisuus-käsitteen laaja-alainen ymmärrys tarjoaa mahdollisuuden ymmärtää erilaisia kulttuurisia identiteettejä ja näin kannustaa opiskelijaa toimimaan yhteistyössä toisten kanssa kulttuurisesti moninaisissa verkostoissa ja toimintaympäristöissä. Helsingin omaan aihekokonaisuuteen *Tiede ja taide kohtaavat* kurssi kytkeytyy silloin, kun tarkastellaan esimerkiksi persoonallisuuden, psykodynaamisen suuntauksen tai erilaisuuden ja lahjakkuuden ilmentymistä taiteen eri lajeissa

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

PS6 Projektikurssi

Projektikurssin sisältö voi vaihdella koulukohtaisesti ja lukuvuosittain, ja se toteutetaan vaihtelevin tavoin. Kurssi sopii toteutettavaksi myös ilmiökurssina, muiden oppiaineiden, teemaopintojen tai koulun ulkopuolisten toimijoiden kanssa yhteistyönä.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää psykologian tietojaan ja taitojaan
- oppii soveltamaan psykologian tietämystään ja ymmärrystään projektikurssin kontekstissa
- suunnittelee työskentelyään ja oppii asettamaan oppimiselleen tavoitteita

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeiset sisällöt määräytyvät koulu- ja kurssikohtaisesti.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Oppimisen menetelmät vaihtelevat projektin mukaan. Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat päättävät yhdessä kurssin sisältöihin ja tavoitteisiin soveltuvat opiskelumenetelmät. Kurssille sopivia menetelmiä voivat olla esimerkiksi projektioppiminen, pari- ja pienryhmätyöskentely, yhteisöllinen tiedon rakentaminen, autenttinen oppiminen, tutkiva oppiminen, pelillinen oppiminen, tekemällä ja kokemalla oppiminen, draama ja eläytyvä oppiminen sekä ongelmalähtöinen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät taidot vaihtelevat projektin mukaan.

Osaamisen arviointi

Projektin alussa sovitaan kurssin arvioinnin perusteet ja arvioinnin välineet. Kurssisuoritus arvioidaan suoritusmerkinnällä (S= suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin kytkeytyminen eri aihekokonaisuuksiin vaihtelee projektin mukaan.

PS7 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa psykologian valtakunnallisten kurssien ydinsisällöt
- syventää ymmärrystään psykologisen tiedon mahdollisuuksista ja rajoituksista
- oppii käyttämään psykologista tietoa oppiainerajat ylittävien ilmiöiden käsittelyyn
- harjaantuu vastaamaan erityyppisiin ylioppilaskoetehtäviin
- harjoittelee itselle toimivia ja tehokkaita kertausmenetelmiä
- harjaantuu sähköisten yo-kirjoitusten kannalta keskeisiin tietoteknologian taitoihin, esimerkiksi Abitti-koejärjestelmässä työskentelyyn

Keskeiset sisällöt

- psykologian keskeiset tutkimukset ja niiden arviointi
- psyykkistä toimintaa selittävät teoriat
- psykologisen tiedon soveltaminen
- psykologian ylioppilaskokeen tehtävätyypit kuten perustehtävät, aineistotehtävät, tutkimustehtävät, soveltavat tehtävät ja kehittelevät tehtävät

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa opettaja ja opiskelijat sopivat oppimisen menetelmistä. Kertauskurssilla tarkoituksenmukaisia menetelmiä ovat ainakin oppiminen pareissa/pienryhmissä, yhteisöllinen tiedon muodostaminen, lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen sekä ongelmalähtöinen ja/tai tapausperustainen oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kertauskurssilla kehittyvät erityisesti ajatteluntaidot. Opiskelijan psykologian tietojen hallinnan parantuessa hänen ymmärryksensä psykologian ajattelutavoista sekä syy- ja seuraussuhteista syventyy. Laaja-alainen, tietoja yhdistelevä ajatteleminen sekä psykologisen tiedon perusteluiden kriittinen arviointi tulee paremmin mahdolliseksi.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin välineistä ja kurssin suorittamisen reunaehdoista sovitaan kurssin alussa. Opiskelija saa palautetta kirjoittamistaan vastauksista opettajalta. Myös vertaisarviointia sekä itsearviointia käytetään. Kurssisuoritus arvioidaan suoritusmerkinnällä (S= suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kertauskurssi kytkeytyy samoihin aihekokonaisuuksiin, jotka on kuvattu valtakunnallisten kurssien PS1-PS5 opetussuunnitelmassa. Esimerkiksi monilukutaidon aihekokonaisuus liittyy kertauskurssiin, koska harjoitellaan myös sellaisia tehtäviä, joiden aineistot ovat muuta kuin tekstiä.

5.13 Historia

Historian opetus vahvistaa opiskelijan yleissivistystä ja edellytyksiä ymmärtää oman aikansa maailmaa sekä sen muutosprosesseja. Se antaa välineitä nykyisyyden ymmärtämiseen ja avaa näkökulmia tulevaisuuden kehityksen pohtimiseen. Kulttuurien tuntemusta edistävänä oppiaineena historia syventää yksilöllistä, kansallista, eurooppalaista ja globaalia identiteettiä sekä tukee opiskelijan kasvua aktiiviseksi ja moninaisuutta ymmärtäväksi yhteiskunnan jäseneksi.

Opetuksen lähtökohtana on historian luonne tieteenalana. Huomiota kiinnitetään historiallisen tiedon rakentumisen perusteisiin ja tiedon luotettavuuden kriittiseen arviointiin sekä ilmiöiden moniperspektiiviseen selittämiseen. Historian opiskelu kehittää kykyä hankkia tietoa, erottaa oleellinen tieto epäolennaisesta ja käsitellä laajoja tietokokonaisuuksia. Erityisenä tarkastelun kohteena ovat menneisyyden, nykyisyyden ja tulevaisuuden väliset riippuvuussuhteet sekä historian tiedon tulkinnallisuus ja sen käyttö yhteiskunnassa. Historian keskeisiä käsitteitä ovat aika, muutos, jatkuvuus, syy- ja seuraussuhteet sekä historiallinen empatia.

Historian opetuksessa tarkastellaan nykyisyyteen johtanutta kehitystä, ihmisen ja ympäristön välistä suhdetta sekä kulttuurin, vallankäytön ja talouden vuorovaikutusta. Perehdytään yksilön merkitykseen ja mahdollisuuksiin toimijana sekä pohditaan yksilöiden ja väestöryhmien toiminnan taustatekijöitä ja motiiveja historiallisissa konteksteissaan. Opetuksessa korostetaan ihmisoikeuksien, tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden merkitystä sekä demokratian ja kansainvälisen yhteistyön mahdollisuuksia oman aikamme ja tulevaisuuden haasteiden ratkaisemisessa. Suomen historiaa tarkastellaan maailmanhistorian taustaa vasten.

Opetuksen tavoitteet

Historian opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee historian laaja-alaisuuden ja ymmärtää kulttuurin erilaisia ilmenemismuotoja ja niiden monimuotoisuutta
- hallitsee Suomen ja maailmanhistorian päälinjat ja keskeisimmät historialliset prosessit taustoineen ja seurauksineen sekä osaa arvioida niiden merkitystä
- ymmärtää nykyhetken historiallisen kehityksen tuloksena ja tulevaisuuden lähtökohtana, kykenee suhteuttamaan oman aikansa ja itsensä historialliseen jatkumoon ja syventämään historiatietoisuuttaan
- pystyy muodostamaan ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja demokratiaa arvostavan maailmankuvan sekä osaa toimia niitä edistävänä vastuullisena kansalaisena
- osaa analysoida historiallisia ilmiöitä ja ihmisten toimintaa monipuolisesti kunkin ajan omista lähtökohdista
- pystyy rakentamaan menneisyyttä koskevaa tietoa tarkoituksenmukaisia lähteitä käyttäen, arvioimaan sitä kriittisesti sekä ymmärtämään sen monitulkintaisuuden ja suhteellisuuden
- osaa käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisessa ja arvioida kriittisesti historian käyttöä yhteiskunnallisen vaikuttamisen keinona sekä muissa yhteyksissä
- osaa soveltaa historian osaamistaan nykyisyyden ja tulevaisuuden kulttuuristen, yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden arvioimiseen ja nähdä niihin liittyviä vaihtoehtoisia ratkaisukeinoja

Arviointi

Oppimisen arvioinnin perusteina ovat historian tiedonalalle ominaisten tietojen ja taitojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan valmiuksia rakentaa tiedoistaan jäsentyneitä kokonaisuuksia, erotella olennaista ja epäolennaista tietoa, hallita aikasuhteita ja syy-yhteyksiä sekä arvioida historian ilmiöitä ja historian tiedon käyttöä kriittisesti. Kurssin arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön sekä opiskelijan kykyyn

soveltaa opittua käytännössä, kuten taitoon käyttää historiallista tietoa perustellun mielipiteen muodostamisen välineenä ja valmiuksiin arvioida kriittisesti historian tulkintoja ja käyttöä.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Pakolliset kurssit on hyvä opiskella numerojärjestyksessä. Syventävien kurssien opiskelu ei edellytä pakollisten kurssien suorittamista. Syventävät kurssit voi suorittaa missä tahansa vaiheessa lukio-opintoja.

PAKOLLISET KURSSIT

HI1 Ihminen, kulttuuri ja yhteiskunta

Kurssi tarkastelee yksilön, yhteiskunnan ja luonnon välistä vuorovaikutusta eurooppalaisessa ja globaalissa kulttuuriympäristössä. Opetuksen näkökulma on nykyisyyden selittämisessä sekä historiallisten ilmiöiden pitkän aikavälin tarkastelussa. Kurssilla tutustutaan yhteiskunnallis-taloudellisten rakenteiden keskeisiin muutoksiin sekä sosiaali- ja ympäristöhistoriaan maanviljelyksen alusta nykyaikaan. Kurssilla harjoitellaan monipuolisen historiallisen lähdeaineiston hyödyntämistä.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ihmisen, luonnon ja yhteiskunnan välisen riippuvuussuhteen ja haasteet osana kestävää tulevaisuutta
- ymmärtää eurooppalaisten kulttuuripiirien ja yhteiskuntien sekä globaalin talouden järjestelmän muodostumisen keskeiset prosessit
- osaa analysoida väestökehityksen, talouden ja yhteiskuntarakenteiden välisiä riippuvuussuhteita ja haasteita
- osaa arvioida kriittisesti tekniikan, tieteen ja muuttuvan informaation merkitystä ihmisten elinolojen muokkaajana

- osaa tuottaa yksin tai ryhmässä historiallista tietoa ja käyttää tiedon tuottamiseen monipuolista, kriittisesti arvioitua lähdeaineistoa.

Keskeiset sisällöt

Historia tieteenalana

- historian tutkimus, tutkimusmenetelmät ja lähteiden käyttö

Pyyntikulttuureista korkeakulttuureihin ja kauppavaltioihin

- maanviljely, työnjako ja kulttuurin synty
- suurten jokilaaksojen kulttuurit
- Välimeren talousalue ja yhteiskunnat antiikin aikana

Keskiajan talous ja yhteiskunta

- feodaaliyhteiskunta
- keskiajan väestö, kauppa ja kaupunki

Maailmantalouden syntyminen

- löytöretkien edellytykset ja seuraukset yhteiskunnille
- kolonialismi ja globaalin talouden ensiaskeleet

Teollistumisen edellytykset sekä taloudelliset ja yhteiskunnalliset seuraukset

- modernin tieteen ja teknologian kehitys, tuottavuuden kasvu ja elintason nousu
- muutokset sukupuolten asemassa ja työjaossa
- muuttoliikkeet ja ympäristövaikutukset

Modernin kulutusyhteiskunnan kehitys ja talouskasvun rajat

- laajeneva hyvinvointi ja palveluyhteiskunnan synty
- väestöllinen muuntuminen ja sen yhteiskunnalliset edellytykset ja vaikutukset
- 2000-luvun verkottuva maailma

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssi on historian peruskurssi, johon kuuluu historian tieteen ymmärtäminen ja tutkimusmenetelmien tunnistaminen sekä niiden harjoittelu. Kurssilla käytetään monia erilaisia aktivoivia oppimismenetelmiä. Kurssille sopivia menetelmiä ovat esimerkiksi pienryhmissä oppiminen, lukemalla oppiminen ja tapaus-

perustainen oppiminen. Digitaalisia välineitä hyödynnetään oppimisessa esimerkiksi oppimispoluissa, tiedon etsimisessä ja tuottamisessa ja sen jakamisessa opiskelijaryhmässä.

Maantiedon ja elämänkatsomustiedon kurssit tarjoavat mahdollisuuden oppiaineiden väliseen integraatioon.

Jos mahdollista, kurssilla vieraillaan jossain koulun ulkopuolisessa kohteessa ja/tai koululle pyydetään vierailemaan eri asiantuntijoita. Sopivia vierailukohteita Helsingissä voivat olla esimerkiksi Tekniikan museo tai Työväenasuntomuseo.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla harjoiteltavia tärkeitä taitoja ovat historiallisen ajattelun taidot. Niitä kehittäviä opiskelumenetelmiä ovat historiallisten lähteiden tutkiminen, etenkin teksti- ja kuvalähteiden analyysi sekä kartan- ja tilastonlukuharjoitukset. Historian lähdekritiikkiä harjoitellaan käytännön esimerkkien avulla. Kurssilla kehittyvät taidot tukevat monilukutaitoa. Taitojen harjoittelussa ja historiallisen tiedon esittämisessä hyödynnetään soveltuvin osin tietotekniikkaa.

Osaamisen arviointi

Kurssin arvioinnin lähtökohtana on opiskelijan aktiivinen toiminta kurssin tavoitteiden saavuttamisessa. Käytettävät arviointimenetelmät riippuvat siitä, miten kurssi kulloinkin toteutetaan. Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä arvioidaan pitkäjänteisesti kurssin aikana. Kurssin arvioinnissa huomioidaan esimerkiksi itsenäisesti tai pienryhmissä tehtävät harjoitukset, oppimispäiväkirjat ja portfoliotyöskentely. Erilaiset kurssilla järjestettävät kokeet voidaan toteuttaa sähköisesti.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin aihe tukee seuraavia aihekokonaisuuksia: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

HI2 Kansainväliset suhteet

Kurssi tarkastelee kansainvälisen politiikan keskeisiä ilmiöitä ja valtasuhteiden muutoksia 1900-luvun alusta nykypäivään. Kurssilla analysoidaan kansainvälistä politiikkaa erilaisten taloudellisten ja ideologisten mallien näkökulmista. Keskeisiä teemoja ovat kilpailun ja yhteistyön välinen jännite, tasapainon ja turvallisuuden tavoittelu sekä erilaisten poliittisten järjestelmien kilpailu. Kurssilla syvennetään tiedon hakemisen, analysoinnin ja tuottamisen taitoja sekä perehdytään kansainvälisiin suhteisiin liittyvien erityyppisten lähteiden tulkintaan ja arviointiin.

Osaamistavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kansainvälisen politiikan peruskäsitteistön ja keskeisimmät teoreettiset selitysmallit
- osaa hyödyntää monipuolisia tietolähteitä ja tunnistaa tiedonvälitykseen liittyvää propagandaa eri aikoina
- osaa eritellä aatteiden ja taloudellisten eturistiriitojen merkityksen kansainvälisten suhteiden historiassa sekä pystyy arvioimaan niiden vaikutusta nykypäivään ja tulevaisuuteen
- osaa analysoida kansainvälisten yhteistyörakennelmien sekä vastakkainasettelujen syitä ja vaikutuksia
- seuraa aktiivisesti mediaa, osaa tarkastella kriittisesti ajankohtaisia kansainvälisiä kysymyksiä sekä pystyy arvioimaan konfliktien syitä ja ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansainvälisen politiikan perusteet

- historian käyttö politiikan välineenä

Kansallisvaltioiden huippukausi ja maailmansotien aika

- imperialismin, nationalismin ja muiden aatteiden vaikutukset kansainväliseen politiikkaan ja yhteiskuntiin
- ensimmäisen maailmansodan seuraukset

- demokraattiset ja totalitaariset valtiot kansainvälisessä politiikassa
- ihmisoikeuskysymykset, holokausti ja muut kansanmurhat
- toinen maailmansota seurauksineen

Jakautunut maailma

- kylmän sodan supervaltakilpailun ideologiset, taloudelliset ja sotilaalliset muodot
- dekolonisaation merkitys ja vaikutukset
- kylmän sodan päättyminen ja sen seuraukset

Keskinäisriippuvuuksien maailma

- Lähi-itä ja muut konfliktialueet sekä vastakkainasettelujen monet muodot
- maailman uudet valtakeskittymät ja niiden vuorovaikutussuhteet
- YK ja muut kansainväliset rauhanrakentajat

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään monia erilaisia aktivoivia oppimismenetelmiä. Kurssille sopivia menetelmiä ovat esimerkiksi pienryhmissä oppiminen, mediaseuranta, eläytyvä oppiminen ja tapausperustainen oppiminen. Digitaalisia välineitä hyödynnetään oppimisessa esimerkiksi oppimispoluissa, tiedon etsimisessä ja tuottamisessa ja sen jakamisessa opiskelijaryhmässä. Historiallisen ajattelun kehittämisessä voidaan käyttää apuna populaarikulttuuria, esimerkiksi elokuvia. Maantiedon ja englannin kurssit tarjoavat mahdollisuuden oppiaineiden väliseen integrointiin.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssille ominaisia taitoja ovat historiallisen ajattelun taidot. Kansainvälisen politiikan ymmärtämiseen liittyviä keskeisiä taitoja ovat historian lähdekriittiset taidot, ristiriitaisen informaation arviointi sekä kuvien ja etenkin poliittisen pilakuvien tulkitsemisen taidot. Opiskelija ymmärtää, miten historiaa käytetään politiikan välineenä. Historian lähdekritiikkiä harjoitellaan käytännössä. Kansainvälisen politiikan tulkitsemiseen liittyvä perusteltujen mielipiteiden esittäminen harjoittelu vahvistaa opiskelijan argumentaatiotaitoja. Kurssilla korostuu kansainvälisen politiikan käsitteiden hallinta ja soveltaminen. Kurssille ominaiset taidot

edesauttavat myös opiskelijoiden monilukutaidon kehittymistä. Taitojen harjoittelussa ja historiallisen tiedon esittämisessä hyödynnetään soveltuvin osin tietotekniikkaa.

Osaamisen arviointi

Kurssin arvioinnin lähtökohtana on opiskelijan aktiivinen toiminta kurssin tavoitteiden saavuttamisessa. Käytettävät arviointimenetelmät riippuvat siitä, miten kurssi kulloinkin toteutetaan. Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä arvioidaan pitkäjänteisesti kurssin aikana. Kurssin arvioinnissa huomioidaan esimerkiksi itsenäisesti tai pienryhmissä tehtävät harjoitukset, oppimispäiväkirjat ja portfoliotyöskentely. Erilaiset kurssilla järjestettävät kokeet voidaan toteuttaa sähköisesti.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin aihe tukee seuraavia aihekokonaisuuksia: *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

HI3 Itsenäisen Suomen historia

Kurssin tarkoituksena on analysoida Suomen historian keskeisiä muutosprosesseja ja kehityslinjoja taustoineen autonomian ajan loppupuolelta nykyaikaan. Keskeisiä tarkastelun kohteita ovat Suomen valtiollisen ja kansainvälisen aseman kehittyminen, muutoksiin liittyvät kriisit, siirtyminen sääty-yhteiskunnasta kansalaisyhteiskuntaan sekä poliittiset, taloudelliset ja kulttuuriset murrokset. Kurssilla perehdytään Suomen historian erilaisiin lähteisiin, muuttuviin tulkintoihin ja historian tiedon käyttöön.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaisen kulttuurin ja yhteiskunnan muotoutumisen kehityskulkuja sekä osaa pohtia tulevaisuuden mahdollisuuksia

- hallitsee suomalaisen yhteiskunnan keskeiset yhteiskunnalliset ja taloudelliset muutokset ja niiden merkityksen 1860-luvulta nykypäivään
- osaa suhteuttaa Suomen valtiollisen kehityksen yleiseurooppalaiseen ja maailmanpoliittiseen taustaan
- ymmärtää talouden, yhteiskunnan, kulttuurielämän sekä aatteellisen ja valtiollisen elämän ilmiöiden keskinäisen riippuvuuden ennen ja nykyään
- pystyy arvioimaan Suomen historiasta tehtyjä tulkintoja ja niiden taustalla olevia vaikuttimia historiallisessa kontekstissaan
- osaa eritellä suomalaisuuteen ja suomalaiseen kulttuuriin eri aikoina kuuluneita ihanteita ja niihin liitettyjä mielikuvia sekä niiden vaikutusta nykypäivän Suomeen.

Keskeiset sisällöt

Miten Suomesta tuli Suomi?

- Ruotsin ajan perintö ja autonomian merkitys sekä 1860-luvun murroskausi
- kulttuuriset, yhteiskunnalliset ja sosiaaliset muutokset 1800- ja 1900-lukujen taitteessa

Suomen itsenäistymisprosessi ja itsenäisyyden alkuvuodet

- itsenäistyminen kansainvälisessä kontekstissa
- sisällissodan syyt ja seuraukset sekä eheyttämisen aika

Suomi kansainvälisissä konflikteissa

- turvallisuuspoliittiset vaihtoehdot ennen toista maailmansotaa
- Suomi toisessa maailmansodassa
- Suomen sisäpolitiikka ja asema kansainvälisessä politiikassa kylmän sodan aikana ja sen jälkeen

Kohti nykyistä Suomea

- yhteiskunnan ja talouden rakennemuutokset ja hyvinvointivaltio
- kulttuuri, tiede ja osaaminen
- kulttuurisesti monimuotoistuva ja kansainvälistyvä Suomi

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla voidaan käyttää monia erilaisia aktivoivia menetelmiä. Kurssin luonteeseen sopivat esimerkiksi tutkivan oppimisen ja eläytyvän oppimisen keinot. Tutkivassa oppimisessa opiskelijat tuottavat yhteisöllisesti tietoa käyttämällä mahdollisuuksien mukaan erilaisia Suomen historian lähteitä. Opiskelijat voivat tutkia Suomen historiaa myös oman suvun tai kotiseudun näkökulmasta. Eläytyvässä oppimisessa opiskelijat voivat syventyä Suomen historian tulkintoihin erilaisten roolien näkökulmasta. Myös elokuvia ja muuta populaarikulttuuria voidaan käyttää apuna historiallisen ajattelun kehittämisessä.

Kurssilla hyödynnetään tietotekniikkaa eri tavoin esimerkiksi sähköisiä arkistolähteitä tutkien sekä opiskelijoiden omien tuotoksien tekemiseen ja jakamiseen. Kurssilla kannustetaan opiskelijaa lukemaan jokin Suomen historiaa käsittelevä tietokirja.

Kurssin aikana voidaan hyödyntää Helsingin rakennettua ympäristöä, paikallishistorian erityispiirteitä ja museotarjontaa tutustumalla esimerkiksi seuraaviin kohteisiin:

- Kansallismuseo
- Kansallisarkisto
- Sotamuseo
- Ilmatorjunta-asemat (esim. Taivaskallio)
- Helsingin kaupunginmuseo
- Urheilumuseo
- I maailmansodan linnoitusrakenteet
- Suomenlinna
- Merkkihenkilöiden monumentit
- Senaatintorin ympäristö sekä muut Helsingin arkkitehtoniset kokonaisuudet

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla syvenevät kriittisen ajattelun taidot. Opiskelija oppii hahmottamaan Suomen historian vaiheita ja yhteiskunnan rakenteita osana laajempaa kontekstia. Opiskelijan tiedonhankintataidot kehittyvät ja hänen taitonsa tulkita

sekä historiallisia että nykypäivän aineistoja lähdekriittisesti syvenevät. Opiskelija oppii hahmottamaan, kuinka Suomen historian erilaiset tulkinnat heijastuvat nykypäivään. Opiskelija ymmärtää tulkintojen taustalla olevia kansallisia ja poliittisia asetelmia sekä ymmärtää historian käyttöä kansallisen identiteetin rakentajana.

Osaamisen arviointi

Kurssin arvioinnin lähtökohtana on opiskelijan aktiivinen toiminta kurssin tavoitteiden saavuttamisessa. Käytettävät arviointimenetelmät riippuvat siitä, miten kurssi kulloinkin toteutetaan. Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä arvioidaan pitkäjänteisesti kurssin aikana. Kurssin arvioinnissa huomioidaan esimerkiksi itsenäisesti tai pienryhmissä tehtävät harjoitukset, oppimispäiväkirjat ja portfoliotyöskentely. Erilaiset kurssilla järjestettävät kokeet voidaan toteuttaa sähköisesti.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin aihe tukee seuraavia aihekokonaisuuksia: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

HI4 Eurooppalaisen maailmankuvan kehitys

Kurssi tarkastelee yhteiskunnallisen ajattelun, aatteiden ja ihmisoikeuksien kehittymistä sekä myyttisiä, uskonnollisia ja tieteellisiä maailmanselityksiä antiikista nykypäivään. Kurssilla perehdytään kulttuuriperintöön, taiteeseen ja tieteeseen oman aikansa ilmentäjinä Euroopassa. Tarkastelun kohteena on eurooppalainen ihminen, yksilön ja yhteiskunnan suhde, sukupuoli ja arkielämä.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Euroopan keskeisen kulttuuriperinnön ja ymmärtää Euroopan kulttuuriin vaikuttaneita tekijöitä
- osaa eritellä tieteen saavutusten merkitystä ja eri aikakausien maailmankuvia
- osaa arvioida erilaisten aatteiden kehitystä sekä niiden vaikutuksia ympäröivään maailmaan
- kykenee analysoimaan kulttuuria sen historiallisessa kontekstissa sekä ymmärtämään kulttuurin ja politiikan keskinäisen vuorovaikutuksen
- osaa tarkastella eurooppalaista kulttuuria osana kulttuurin globalisaatiota.

Keskeiset sisällöt

Antiikin kulttuuripiiri

- kulttuurit ja elämäntavat
- tieteen ensiaskeleet ja demokratian synty

Keskiajan kulttuuri

- keskiaikainen maailmankuva
- uskonto, kulttuuri ja kulttuuripiirien vuorovaikutus

Uuden ajan murros

- renessanssi ja tiedon vallankumous
- reformaation merkitys
- itsevaltiuden ajan kulttuuri

Valistuksen aikakausi

- luonnontieteellisen maailmankuvan kehitys
- valistuksen aatepohja ja sen vaikutukset
- ihmisoikeuksien ja tasa-arvoajattelun syntyminen

Aatteiden ja teollistumisen aika

- keskeiset aatesuuntaukset ja taidevirtaukset
- tiede uskonnon haastajana
- porvariston vuosisata ja yhteiskunnalliset muutokset

Monimuotoinen nykyaika

- massojen aika, populaarikulttuurin synty ja sen kaupallistuminen

- kulttuurin globalisoituminen
- sukupuoliroolien murros
- tieteen kehitys ja median kasvava merkitys

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Syventävän kurssin luonteeseen sopivat esimerkiksi projektioppiminen, kokemuksellinen ja lukemalla oppiminen. Projektioppimisessa opiskelijat voivat tutustua ilmiöön tai aikakauteen toteuttamalla kurssin aikana yksin tai yhdessä projektityön, joka jaetaan myös muille opiskelijoille. Kokemuksellisessa oppimisessa hyödynnetään esimerkiksi kurssin sisältöön kuuluvaa laajaa kulttuurihistoriallista aineistoa, joiden avulla luodaan elämyksellisiä kokemuksia, jotka auttavat oppimisessa.

Kurssin sisältöihin sopii hyvin myös ainerajat ylittävä yhteistyö esimerkiksi taideaineiden tai muiden reaaliaineiden kanssa. Kurssilla hyödynnetään monipuolisesti tietotekniikkaa ja erilaisia sovelluksia esimerkiksi tiedonhaussa sekä opiskelijoiden omien tuotosten tekemiseen ja jakamiseen.

Käsiteltäviin ilmiöihin voidaan tutustua myös erilaisten vierailujen avulla. Mahdollisia vierailukohteita:

- Ateneum
- Sinebrychoffin taidemuseo
- Kiasma
- Helsingin rakennettu kaupunkiympäristö arkkitehtuuriin tutustumisen apuna

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana opiskelija oppii analysoimaan kulttuuria erilaisten kuvallisten ja kirjallisten lähteiden avulla sekä liittämään nämä oman aikakautensa kontekstiin. Samoin kehittyy kyky tunnistaa eurooppalaisen kulttuuriperinnön saamia vaikutteita muista kulttuureista sekä sen vaikutukset maailmassa niin historiallisesti kuin nykypäivänä. Opiskelija oppii tunnistamaan tämän päivän poliittisten ideologioiden aatehistorialliset taustat. Kurssilla vahvistuvat taidot kehittävät opiskelijan valmiutta käsitellä ja vastata historian reaalikokeen tehtäviin.

Osaamisen arviointi

Kurssin arvioinnin lähtökohtana on opiskelijan aktiivinen toiminta kurssin tavoitteiden saavuttamisessa. Käytettävät arviointimenetelmät riippuvat siitä, miten kurssi kulloinkin toteutetaan. Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä arvioidaan pitkäjänteisesti kurssin aikana. Kurssin arvioinnissa huomioidaan esimerkiksi itsenäisesti tai pienryhmissä tehtävät harjoitukset, oppimispäiväkirjat ja portfoliotyöskentely. Erilaiset kurssilla järjestettävät kokeet voidaan toteuttaa sähköisesti.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin aihe tukee seuraavia aihekokonaisuuksia: aktiivinen kansalaisuus, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

HI5 Ruotsin itämaasta Suomeksi

Kurssi tarkastelee Suomen kehitystä osana Itämeren alueen historiaa autonomian ajalle asti. Kurssilla perehdytään yhteiskunnan, talouden ja ympäristön lisäksi yhteisöjen ja yksilöiden väliseen vuorovaikutukseen, arjen historiaan ja ihmisten elämäntapaan sekä elinkeinoihin historian eri vaiheissa. Kurssilla syvennytään erityisesti lähiympäristön historian lähteisiin ja erilaisiin tutkimusmenetelmiin.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee suomalaista kulttuuriperintöä
- hahmottaa Suomen historialliset kehityslinjat ja niiden yhteydet Itämeren alueeseen
- kykenee yhdistämään historialliset kehityslinjat oman kotiseutunsa historiaan ja näkee kehityksen myös yksittäisen ihmisen kannalta
- tuntee Suomen väestö-, sosiaali- ja taloushistoriallisen kehityksen

- osaa arvioida suomalaisen sivistyksen yhteydet länsimaiseen kulttuuriin.

Keskeiset sisällöt

Suomen alue ennen ristiretkiä

- tutkimusmenetelmät ja käsitykset Suomen väestöryhmien alkuperästä
- rautakautinen heimoyhteiskuntien Suomi

Keskiaika

- Itämeren alueen valtiollinen kehittyminen
- kirkollisen ja maallisen vallan muotoutuminen
- yhteiskunta, elinkeinot, elämäntapa ja kulttuuri

Uusi aika

- reformaatio ja vahvistuva hallitusvalta
- Ruotsin suurvaltapyrkimysten vaikutus Suomeen
- sääty- ja maatalousyhteiskunta
- kehittyvä talous

Ruotsista Venäjän osaksi

- Suomen aseman muutos ja yhteiskunnalliset uudistukset Ruotsin ajan lopulla
- Suomen liittäminen Venäjään ja autonomian synty
- kansallinen herääminen, sivistys, tiede ja taide

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille sopii hyvin oppiminen autenttisissa ympäristöissä. Helsingin ja pääkaupunkiseudun rakennettu ympäristö mahdollistaa tutustumisen eri aikakausiin.

Tutkivan oppimisen menetelmää voi käyttää kotiseudun/oman suvun historian liittämisessä laajempiin historiallisiin kehityslinjoihin. Vierailut tukevat myös tätä oppimista. Kurssilla voi tutustua myös lähteisiin ja niiden tulkintaan, minkä yhteydessä hyvänä vierailukohteena toimisi Kansallisarkisto. Kurssilla kannustetaan opiskelijaa lukemaan jokin Suomen historiaa käsittelevä tietokirja.

Käsiteltäviin ilmiöihin voidaan tutustua erilaisten vierailujen avulla. Mahdollisia vierailukohteita:

- Suomenlinna
- Helsingin kaupunginmuseo
- Senaatintorin ympäristö
- Ateneum
- Kansallismuseo
- Kansallisarkisto
- Vartiokylän linnavuori
- pronssikautiset haudat
- Vantaan pyhän Laurin kirkko
- Helsingin yliopisto
- Vanhakaupunki
- Seurasaari

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla syvennetään opiskelijan taitoa liittää yksilön historia osaksi suurempi historian kehityslinjoja. Opiskelija oppii hahmottamaan ympäristön historiallisia kerrostumia. Opiskelijan tiedonhankintataidot kehittyvät ja hänen taitonsa tulkita sekä historiallisia että nykypäivän aineistoja lähdekriittisesti syvenevät. Opiskelija oppii hahmottamaan Suomen historiaan liittyviä tulkintoja ja ymmärtää historian käyttöä kansallisen identiteetin rakentajana.

Osaamisen arviointi

Kurssin arvioinnin lähtökohtana on opiskelijan aktiivinen toiminta kurssin tavoitteiden saavuttamisessa. Käytettävät arviointimenetelmät riippuvat siitä, miten kurssi kulloinkin toteutetaan. Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä arvioidaan pitkäjänteisesti kurssin aikana. Kurssin arvioinnissa huomioidaan esimerkiksi itsenäisesti tai pienryhmissä tehtävät harjoitukset, oppimispäiväkirjat ja portfoliotyöskentely. Erilaiset kurssilla järjestettävät kokeet voidaan toteuttaa sähköisesti.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin aihe tukee seuraavia aihekokonaisuuksia: yrittäjyys ja työelämä, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

HI6 Maailman kulttuurit kohtaavat

Kurssilla perehdytään kulttuurin käsitteeseen ja kulttuurieroja koskevan ajattelun muutoksiin sekä tarkastellaan, miten suhtautuminen eri kulttuureihin on vaihdellut ajattelun ja yhteiskuntien rakenteen muuttuessa. Kulttuuri ymmärretään kokonaisvaltaisena käsitteenä. Kurssilla tarkastellaan eurooppalaisten ja Euroopan ulkopuolisten kulttuurien kohtaamista ja vuorovaikutusta historian eri aikoina.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee kulttuurintutkimuksen peruskäsitteitä ja erilaisia tapoja jakaa maailma kulttuurialueisiin
- tunnistaa kulttuuristen arvojen ja maailmankuvien ilmenemisen arkielämässä ja sosiaalisissa suhteissa
- ymmärtää tarkastelemansa kulttuuripiirin historiallisen kehityksen sekä sen arvojen ja elämäntapojen moninaisuuden ja osaa eritellä siihen vuorovaikutuksessa muiden kulttuurien kanssa syntyneitä kulttuurisia eroja ja yhtäläisyyksiä
- osaa analysoida esimerkiksi taiteissa, uskonnossa ja sosiaalisissa rakenteissa esiintyviä kulttuurisia arvoja ja käytäntöjä
- osaa arvioida monikulttuurisuutta historiallisena osana eurooppalaista kulttuuria ja pystyy erittelemään sille annettuja merkityksiä
- osaa kriittisesti eritellä ja arvioida kulttuurisia eroja koskevia väitteitä sekä eri kulttuureihin liitettyjä stereotypioita.

Keskeiset sisällöt

Kulttuurintutkimuksen perusteet ja käsitteet

Kurssilla tarkasteltavaksi kohteeksi valitaan yksi tai useampi seuraavista:

- Amerikan alkuperäiskulttuurit
- Australian ja Oseanian alkuperäiskulttuurit
- Aasian kulttuurit
- Afrikan kulttuurit
- arktiset kulttuurit
- Latinalaisen Amerikan kulttuurit
- Lähi-idän kulttuurit

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin luonteeseen sopii tutkiva oppiminen/projektioppiminen. Opiskelijat syventyvät valitsemaansa kulttuuriin monipuolisesti. Projektin lopputulos voidaan myös vertaisarvioida. Vertaisarvioinnin avulla sekä tekijä että arvioija voivat parantaa kykyjään tiedon kokonaisvaltaisessa rakentamisessa ja jäsentämisessä.

Eläytyvään oppimiseen sopii erilaiset kulttuurisimulaatiot, joiden tarkoituksena on lisätä aitoa ymmärrystä kulttuureista ja sen tavoista. Koulujen monikulttuurisuus antaa mahdollisuuksia hyödyntää opetuksessa opiskelijoita, joilla on syvempää asiantuntemusta eri kulttuureista.

Median tuottamaa sisältöä (uutiset, sosiaalinen media, elokuvat) arvioidaan kriittisesti. Kurssilla voidaan lukea jokin ulkoeurooppalaiseen kulttuuriin liittyvä tietokirja tai romaani tai katsoa aihetta käsittelevä elokuva.

Kurssilla on mahdollista tehdä yhteistyötä useiden eri reaaliaineiden sekä taito- ja taideaineiden kanssa. Kurssin mahdollisia vierailukohteita ja yhteistyökumppaneita voivat olla:

- Taksvärkki ry
- Punainen risti
- Etniset ravintolat
- Kulttuurikeskus Caisa

- Didrichsenin taidemuseo
- Monikulttuuriset kansalaisjärjestöt ja yhdistykset
- Pääkaupunkiseudun museoiden vaihtuvat näyttelyt
- Uskonnolliset yhteisöt
- Helinä Rautavaaran museo
- Turvapaikanhakijoiden vastaanottokeskukset
- Suomen tietokirjailijat

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin keskiössä on taito ymmärtää muita kulttuureja niiden omista lähtökohdista. Kurssi edistää kulttuuriseen kanssakäymiseen liittyviä taitoja. Kurssi tukee opiskelijan taitoja arvioida kriittisesti historian ja kulttuuristen tapojen käyttöä esimerkiksi poliittisten tavoitteiden saavuttamisessa. Taitojen harjoittelussa ja historiallisen tiedon esittämisessä hyödynnetään soveltuvin osin tietotekniikkaa. Kurssi mahdollistaa myös esiintymistaitojen kehittämisen.

Osaamisen arviointi

Kurssin arvioinnin lähtökohtana on opiskelijan aktiivinen toiminta kurssin tavoitteiden saavuttamisessa. Käytettävät arviointimenetelmät riippuvat siitä, miten kurssi kulloinkin toteutetaan. Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä arvioidaan pitkäjänteisesti kurssin aikana. Kurssin arvioinnissa huomioidaan esimerkiksi itsenäisesti tai pienryhmissä tehtävät harjoitukset, oppimispäiväkirjat ja portfoliotyöskentely. Erilaiset kurssilla järjestettävät kokeet voidaan toteuttaa sähköisesti.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin aihe tukee seuraavia aihekokonaisuuksia: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

HI7 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssi syventää historian kurssilla opittuja tietoja ja taitoja. Koska kurssien sisällöt vaihtelevat paljon, kunkin kurssin oppimistavoitteet määritellään erikseen joka kurssin alussa.

Keskeiset sisällöt

Sisällöt määräytyvät koulu- ja kurssikohtaisesti, mutta sisällöstä riippumatta käsitellään historiatieteen ominaisia menetelmiä. Projektikurssi soveltuu hyvin esimerkiksi erilaisten koulussa käsiteltävien ilmiöiden opiskeluun.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille soveltuvat hyvin ongelmalähtöinen ja tapausperustainen oppiminen, pari-ja ryhmätyöt, tutkiva oppiminen, elämyksellinen oppiminen, tiedon rakentaminen, ilmiöpohjaisuus, tutkimuksellisuus, itsenäinen opiskelu, vierailut, vierailijat. Projektikurssi voidaan toteuttaa yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät taidot riippuvat kurssin sisällöstä ja käytetyistä menetelmistä.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointimenetelmät riippuvat kurssin sisällöstä ja käytetyistä menetelmistä. Arvioinnissa painotetaan itsearviointia, pitkäjänteistä työskentelyä ja monipuolisia näyttöjä osaamisesta. Projektikurssi arvioidaan numeroarvosanalla.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin riippuu kurssin sisällöstä.

HI8 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija hallitsee pakollisten ja syventävien kurssien sisällöt ja käsitteet. Opiskelija myös syventää tietojaan ja taitojaan niin, että hän osaa yhdistää eri kurssien sekä oppiaineiden sisältöjä. Opiskelija saa tarvittavat valmiudet vastata erilaisiin ylioppilaskirjoituskysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla kerrataan pakollisten ja syventävien kurssien sisältöjä ja nostetaan esille ajankohtaisia kansainvälisen politiikan tapahtumia ja ilmiöitä. Tarkemmista sisällöistä voidaan sopia kurssin alussa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin oppimismenetelmiä ovat esimerkiksi lukemalla oppiminen, pari- ja ryhmätyöskentely, kokeet ja testit, tehtävien tekeminen, vertaisopettaminen ja yhteisöllinen tiedonrakentaminen. Kurssilla kerrataan ja syvennetään sähköisen koeympäristön käyttöön liittyviä taitoja.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyy historiallisen ajattelun taito sekä syy- ja seuraussuhteiden tunnistaminen. Opiskelijan lähdekriittisyys ja laajojen kokonaisuuksien hahmottaminen syventyy. Kurssilla harjoitellaan ajankäyttöä ylioppilaskokeessa.

Osaamisen arviointi

Kurssi voidaan arvioida esimerkiksi oppimistehtävien, vertais- ja itsearviointien ja kurssin lopussa pidettävän preliminäärikokeen avulla. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin aihe tukee seuraavia aihekokonaisuuksia: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

5.14 Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopin opetus syventää opiskelijan käsitystä ympäröivästä yhteiskunnasta ja antaa hänelle valmiuksia kasvaa yhteiskunnallisista asioista kiinnostuneeksi aktiiviseksi ja osallistuvaksi kansalaiseksi. Kansalaisyhteiskuntaa, yhteiskunnan rakenteita ja keskeisiä ilmiöitä, valtaa, taloutta ja vaikuttamista tarkastellaan suomalaisesta, eurooppalaisesta ja globaalista näkökulmasta. Yhteiskuntaoppi rakentuu eri yhteiskuntatieteiden ja oikeustieteen sisällöistä.

Yhteiskuntaoppi luo opiskelijalle edellytyksiä kriittiseen ajankohtaisten ilmiöiden tutkimiseen, arviointiin sekä tulevien kehityssuuntien ja vaihtoehtojen pohdintaan. Lisäksi se vahvistaa talousosaamista, oikeudellista ymmärrystä ja kannustaa aktiiviseen yhteiskunnalliseen osallistumiseen. Lähtökohtana on elävän kiinnostuksen herättäminen yhteiskunnallisiin asioihin ja maailman tapahtumiin. Erityistä huomiota kiinnitetään yhteiskunnallisen ajattelun taitoihin, kuten monipuoliseen tiedon hankintaan, tiedon ja tilastollisten aineistojen kriittiseen tulkintaan sekä keskustelu- ja argumentointitaitoihin.

Yhteiskuntaopin opetuksen arvopohjassa korostuvat demokratian peruslähtökohdat, kuten tasa-arvo, sosiaalinen vastuu, ihmisoikeuksien kunnioittaminen, mielipiteen vapaus ja aktiivinen kansalaisuus sekä työn ja yrittäjyyden arvostaminen.

Opetuksen tavoitteet

Yhteiskuntaopin opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää yhteiskunnan olemuksen ja muutoksen historiallisen kehityksen tuloksena
- tuntee yhteiskuntaa koskevan tiedon muodostumisen perusteet sekä hallitsee keskeisen yhteiskunnallisen ja taloudellisen käsitteistön
- hallitsee Suomen yhteiskuntajärjestelmän, oikeusjärjestelmän ja talouselämän perusteet ja toimintatavat sekä osaa suhteuttaa ne eurooppalaisiin ja kansainvälisiin yhteyksiin
- pystyy rakentamaan vastuuntuntoisen, demokraattisen, tasa-arvoa kunnioittavan ja erilaisuutta ymmärtävän yhteiskuntakäsityksen

- tuntee vaikutusmahdollisuutensa demokraattisen yhteiskunnan jäsenenä paikallisella, valtakunnallisella ja kansainvälisellä tasolla ja on motivoitunut toimimaan aktiivisena ja vastuullisena kansalaisena
- pystyy hankkimaan monipuolista yhteiskunnallista ja ajankohtaista aineistoa eri lähteistä myös tieto- ja viestintäteknologiaa hyödyntäen sekä tulkitsemaan ja arvioimaan kriittisesti sanallista, kuvallista ja tilastollista informaatiota
- osaa muodostaa perusteltuja näkemyksiä arvosidonnaisista ja kiistanalaisista yhteiskunnallisista ja taloudellisista kysymyksistä
- osaa eritellä moniulotteisten yhteiskunnallisten ilmiöiden välisiä yhteyksiä, vertailla yhteiskunnallisen ja taloudellisen kehityksen vaihtoehtoja sekä arvioida yhteiskunnallisten päätös- ja toimintavaihtoehtojen erilaisia motiiveja ja vaikutuksia eri väestöryhmien kannalta.

Arviointi

Oppimisen arvioinnin lähtökohtana ovat yhteiskuntaopin tiedonaloille ominaisten tietojen, taitojen ja toimintatapojen hallinta sekä oppiaineen yleisten tavoitteiden saavuttaminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat ja edistävät opiskelijan kykyä hallita keskeisiä käsitteitä ja suuria kokonaisuuksia sekä arvioida asioiden välisiä yhteyksiä, syy-seuraussuhteita ja niiden merkitystä.

Arviointi perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen osaamisen näyttöön. Huomiota kiinnitetään opiskelijan tiedonhankintataitoihin, kykyyn ilmaista tietojaan ja argumentoida jäsentyneesti sekä taitoa arvioida ja tulkita kriittisesti yhteiskunnallisia ilmiöitä ja eri tavoin esitettyä sanallista, numeerista ja graafista informaatiota.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Pakolliset kurssit suositellaan opiskeltaviksi numerojärjestyksessä.

PAKOLLISET KURSSIT

YH1 Suomalainen yhteiskunta

Kurssi perehdyttää valtiollisiin ja yhteiskunnallisiin järjestelmiin ja niissä vaikuttamiseen. Kurssi keskittyy suomalaisen yhteiskunnan analyysiin valtio-opin, sosiaalipolitiikan ja sosiologian käsitteistöä ja teorioita hyödyntäen. Keskeisiä näkökulmia ovat demokratia, yhteiskunnan perusrakenteiden kehitys, valta ja vaikuttaminen aktiivista ja osallistuvaa kansalaisuutta korostaen.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää suomalaisen yhteiskunnan perusrakenteet paikallisella ja
- valtiollisella tasolla
- tuntee kansalaisen perusoikeudet, vaikuttamiskeinot ja -mahdollisuudet sekä
- kiinnostuu yhteiskunnallisesta osallistumisesta
- pystyy tarkastelemaan yhteiskuntaa ja sen kehitystä analyyttisesti erilaisista näkökulmista
- tuntee hyvinvointivaltion ja oikeusvaltion perusteet ja pystyy vertailemaan erilaisia hyvinvointimalleja Pohjoismaissa, Euroopassa ja muualla maailmassa
- osaa arvioida kriittisesti yhteiskunnallista tietoa ja yhteiskunnallisten päätösten perusteita paikallisella ja valtiollisella tasolla sekä niiden vaikutuksia eri väestöryhmien ja yhteiskunnallisten toimijoiden kannalta.

Keskeiset sisällöt

Suomalaisen yhteiskunnan rakenne

- Suomen väestön demografinen ja sosiaalinen rakenne
- väestörakenteen muutoksiin vaikuttavat tekijät

Oikeusvaltio ja sisäinen turvallisuus

- kansalaisen perusoikeudet ja velvollisuudet
- oikeuslaitos sekä tuomio- ja järjestysvalta

Hyvinvointi ja tasa-arvo

- hyvinvointivaltion tehtävät ja voimavarat

- pohjoismaisen hyvinvointivaltion rahoitus, edut ja haasteet
- yhteiskunnallinen tasa-arvo ja oikeudenmukaisuus

Valta, vaikuttaminen ja päätöksenteko

- yhteiskunnallisen vallankäytön muodot
- demokratia ja muut poliittiset järjestelmät

Suomen kunnallinen ja valtiollinen päätöksentekojärjestelmä

- kansalaisyhteiskunnan vaikuttamiskeinot: vaalit, puolueet, järjestötoiminta ja aktiivisen kansalaisuuden merkitys
- muuttuva mediakenttä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Yhteiskunnallista tietoa hankitaan ja tutkitaan monipuolisista lähteistä, kuten joukkotiedotusvälineistä sekä erilaisista kuvioista ja tilastoista. Hankittua tietoa ja omia näkemyksiä jaetaan muille sekä suullisesti että kirjallisesti. Tietotekniikkaa hyödynnetään monipuolisesti esimerkiksi oppimispoluissa, ajankohtaisten asioiden seuraamisessa, uuden tiedon tuottamisessa ja jakamisessa sekä oman ja toisten osaamisen arvioinnissa.

Esimerkiksi englannin, filosofian, kuvataiteen ja elämänkatsomustiedon kurssit tarjoavat mahdollisuuden oppiaineiden väliseen integraatioon. Jos mahdollista, kurssilla vieraillaan jossain koulun ulkopuolisessa kohteessa ja/tai koululle pyydetään vierailemaan eri asiantuntijoita.

Sopivia vierailukohteita Helsingissä:

- Eduskunta ja eduskunnan kansalaisinfo
- kaupunginvaltuusto
- etu- ja kansalaisjärjestöt
- mediatalot

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat kriittisen ajattelun taidot. Opiskelija harjoittelee hankkimaan yhteiskuntaa koskevaa tietoa, vertailemaan sitä ja arvioimaan sen luotettavuutta. Opiskelija harjoittelee tunnistamaan yhteiskunnassa olevia valtarakenteita. Opiskelija harjoittelee oman mielipiteen muodostamista yhteiskunnallisista asioista ja sen jakamista muiden kanssa. Opiskelija tuntee ihmisoikeudet

sekä opettelee tunnistamaan niitä arvoja ja asenteita, jotka vaikuttavat politiikkaan ja päätöksentekoon. Lisäksi kurssilla opiskellaan yhteiskunnallisen vaikuttamisen taitoja.

Osaamisen arviointi

Kurssin arvioinnin lähtökohtana on opiskelijan aktiivinen toiminta kurssin tavoitteiden saavuttamisessa. Arvioinnissa korostuvat ne menetelmät, joilla kannustetaan ja tuetaan opiskelijaa kehittämään yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyvää ymmärrystään, argumentaatio- ja keskustelukykyään sekä aktiivista kansalaisuutta.

Käytettävät arviointimenetelmät riippuvat siitä, miten kurssi kulloinkin toteutetaan. Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä arvioidaan pitkäjänteisesti kurssin aikana. Sopivia arvioimismenetelmiä ovat esimerkiksi vertaisarviointi, itsearviointi, oppimispäiväkirjat ja portfoliotyöskentely.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin aihe tukee seuraavia aihekokonaisuuksia: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

YH2 Taloustieto

Taloustieteisiin pohjautuva kurssi johdattaa ymmärtämään talouden toimintaperiaatteita ja ajankohtaista talouspoliittista keskustelua. Se käsittelee mikro- ja makrotalouden kysymyksiä kansalaisten, yritysten ja valtioiden näkökulmista. Kurssilla perehdytään talouden ja politiikan kytköksiin sekä työnteon ja yrittämisen merkitykseen hyvinvointivaltion rahoittamisessa. Lisäksi tarkastellaan talouden ja ympäristön suhdetta kestävän kehityksen näkökulmasta.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tehdä taloudellisia päätöksiä, hallita omaa talouttaan ja tarkastella taloudellisia kysymyksiä myös eettiseltä kannalta ymmärtäen Suomen kytkeytymisen globaaliin talouteen
- ymmärtää työnteon ja yrittäjyyden merkityksen taloudessa ja yhteiskunnassa
- tuntee kansantalouden perusteet, keskeiset käsitteet ja teoriat sekä ymmärtää talouselämän rakenteita ja toimintaperiaatteita
- osaa arvioida kriittisesti taloutta koskevassa keskustelussa esitettyjä argumentteja
- osaa tarkastella talouspoliittisten ratkaisujen erilaisia vaihtoehtoja ja analysoida niiden taustoja ja vaikutuksia.

Keskeiset sisällöt

Kansantalous ja yksilön talous

- talouden peruskäsitteet ja taloutta koskevan tiedon muodostaminen
- oman talouden hoito
- työnteko, yrittäjyys ja yritykset sekä niiden rooli kansantaloudessa
- kansantalouden kiertokulku sekä kotitalouksien ja kansantalouden vuorovaikutus

Markkinat, suhdanteet ja talouselämä

- vapaa kilpailu ja hinnanmuodostus
- rahoituslaitokset, sijoittaminen ja riskien hallinta
- talouden suhdannevaihtelut
- työttömyys ja työvoimapula

Talouspolitiikka

- talouskasvun lähtökohdat, edut ja ongelmat
- verotuksen merkitys veronmaksajille sekä valtion ja kuntien taloudelle
- talouspolitiikan keinot
- politiikan ja markkinavoimien merkitys taloudellisessa päätöksenteossa

Kansainvälinen talous ja Suomi

- globaalitalous
- Suomen ulkomaankauppa ja sen merkitys

- talouden tulevaisuudennäkymät

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Taloutta koskevaa tietoa hankitaan ja tutkitaan monipuolisista lähteistä. Hankittua tietoa ja omia näkemyksiä jaetaan muille sekä suullisesti että kirjallisesti. Tietotekniikkaa hyödynnetään monipuolisesti esimerkiksi oppimispoluissa, talousaiheissa peleissä, ajankohtaisten asioiden seuraamisessa, uuden tiedon tuottamisessa ja jakamisessa sekä oman ja toisten osaamisen arvioinnissa. Kurssilla kannustetaan opiskelijaa lukemaan jokin talouselämää käsittelevä tietokirja. Sitä voidaan hyödyntää kurssin suorittamisessa ja arvioinnissa.

Esimerkiksi englannin ja matematiikan kurssit tarjoavat mahdollisuuden oppiaineiden väliseen integrointiin. Jos mahdollista, kurssilla vieraillaan jossain koulun ulkopuolisessa kohteessa ja/tai koululle pyydetään vierailemaan eri asiantuntijoita. Sopivia vierailukohteita Helsingissä:

- Suomen Pankin Rahamuseo
- pankit
- yritykset

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat kriittisen ajattelun taidot. Opiskelija harjoittelee hankkimaan talouselämää koskevaa tietoa, vertailemaan sitä ja arvioimaan sen luotettavuutta. Opiskelija harjoittelee tunnistamaan talouselämässä olevia valtarakenteita. Opiskelija harjoittelee oman mielipiteen muodostamista talouselämään liittyvistä asioista ja sen jakamista muiden kanssa. Opiskelija opettelee tunnistamaan niitä taloustieteellisiä teorioita, arvoja ja asenteita, jotka vaikuttavat talouspolitiikkaan ja taloudelliseen päätöksentekoon. Lisäksi kurssilla opiskellaan oman talouden hallintaan liittyviä taitoja.

Osaamisen arviointi

Kurssin arvioinnin lähtökohtana on opiskelijan aktiivinen toiminta kurssin tavoitteiden saavuttamisessa. Arvioinnissa korostuvat ne menetelmät, joilla kannustetaan ja tuetaan opiskelijaa kehittämään yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyvää ymmärrystään, argumentaatio- ja keskustelukykyään sekä aktiivista kansalaisuutta.

Käytettävät arviointimenetelmät riippuvat siitä, miten kurssi kulloinkin toteutetaan. Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä arvioidaan pitkäjänteisesti kurssin aikana. Sopivia arvioimismenetelmiä ovat esimerkiksi vertaisarviointi, itsearviointi, oppimispäiväkirjat ja portfoliotyöskentely.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin aihe tukee seuraavia aihekokonaisuuksia: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

YH3 Suomi, Eurooppa ja globaali maailma

Kurssi perehdyttää Euroopan taloudelliseen ja poliittiseen yhdentymiseen ja yksittäisen kansalaisen asemaan yhdentyvässä Euroopassa ja globalisoituvassa maailmassa. Kurssin aikana opitaan seuraamaan ajankohtaisia maailman tapahtumia. Se kannustaa osallistumaan erilaisia kansainvälisen politiikan ilmiöitä koskevaan keskusteluun. Kurssin toteuttamisessa painotetaan tutkivaa oppimista, jossa hyödynnetään mediaa ja muita monipuolisia informaatiolähteitä.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa laaja-alaisesti Euroopan unionin toimintaa sekä osaa hankkia sitä koskevaa vertailevaa tietoa
- ymmärtää vaikuttamismahdollisuutensa ja osaa toimia globaalikansalaisena

- osaa eritellä Euroopan yhdentymisen tarjoamia etuja ja haittoja, mahdollisuuksia ja haasteita
- osaa arvioida maailman globalisoitumisen vaikutuksia oman elämänsä ja Suomen taloudellisen ja poliittisen järjestelmän kannalta
- osaa eritellä kansalaisten turvallisuuteen ja kansainväliseen turvallisuus-ympäristöön liittyviä uusia uhkia ja niiden ratkaisumahdollisuuksia.

Keskeiset sisällöt

Eurooppalaisuus ja eurooppalainen identiteetti

- arvot, poliittiset kulttuurit ja kulttuurinen moninaisuus
- perusvapaudet ja kansalaisuus
- Suomi ja Pohjoismaat Euroopassa

Euroopan yhdentymisen tavoitteet ja toiminta

- EU:n päätöksenteko ja yhteinen talous- ja rahapolitiikka sekä niiden haasteet
- Suomi osana eurojärjestelmää
- EU:n ja lähialueiden haasteet ja mahdollisuudet

Turvallisuus ja tulevaisuuden muuttuvat haasteet

- Suomen turvallisuusympäristö ja turvallisuuspolitiikka sekä uudet turvallisuusuhat
- kansainvälisen yhteisymmärryksen edistäminen ja Suomi
- globalisaatio, ympäristö, väestö ja kestävä tulevaisuus

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Globaalia maailmaa ja Euroopan unionia koskevaa tietoa hankitaan ja tutkitaan monipuolisista lähteistä, kuten joukkotiedotusvälineistä sekä erilaisista kuvioista ja tilastoista. Hankittua tietoa ja omia näkemyksiä jaetaan muille sekä suullisesti että kirjallisesti. Tietotekniikkaa hyödynnetään monipuolisesti esimerkiksi oppimispoluissa, kurssin teemoja käsittelevissä oppimispeleissä, ajankohtaisten asioiden seuraamisessa, uuden tiedon tuottamisessa ja jakamisessa sekä oman ja toisten osaamisen arvioinnissa.

Projektioppiminen sekä tutkiva oppiminen palvelevat hyvin jatkuvassa muutoksessa olevan todellisuuden hahmottamista ja haasteisiin vastaamiseen harjaantumista. Yksilöllinen oppiminen (polkupedagogiikka) mahdollistaa opiskelijoiden erilaisuuden hyödyntämisen ja huomioimisen.

Integrointi erityisesti maantieteen ja A-kielen kursseihin syventää kokonaisuuksien hahmottamista ja antaa tilaa ilmiö- ja samanaikaisoppimiselle. Jos mahdollista, kurssilla vieraillaan jossain koulun ulkopuolisessa kohteessa ja/tai koululle pyydetään vierailemaan eri asiantuntijoita. Sopivia vierailukohteita Helsingissä:

- eduskunta
- etu- ja kansalaisjärjestöt
- Suomen pankin rahamuseo
- Euroopan komission Suomen edustusto

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla korostuvat kriittisen ajattelun taidot. Syy- ja seuraussuhteiden havainnointi ja analyysikyky laajenee kansalliselta tasolta globaalille tasolle. Opiskelija harjoittelee hankkimaan Euroopan unionia ja globaalia maailmaa koskevaa tietoa, vertailemaan sitä ja arvioimaan sen luotettavuutta. Opiskelija harjoittelee tunnistamaan globaalissa maailmassa ja Euroopan unionissa olevia valtarakenteita. Opiskelija harjoittelee oman mielipiteen muodostamista globaaleista asioista ja sen jakamista muiden kanssa. Opiskelija opettelee tunnistamaan niitä arvoja ja asenteita, jotka vaikuttavat globaaliin ja EU-tason politiikkaan ja päätöksentekoon. Omat mediatuotokset tarjoavat mahdollisuuden harjoitella erilaisia globaalin vaikuttamisen keinoja.

Osaamisen arviointi

Kurssin arvioinnin lähtökohtana on opiskelijan aktiivinen toiminta kurssin tavoitteiden saavuttamisessa. Arvioinnissa korostuvat ne menetelmät, joilla kannustetaan ja tuetaan opiskelijaa kehittämään yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyvää ymmärrystään, argumentaatio- ja keskustelukykyään sekä aktiivista kansalaisuutta.

Käytettävät arviointimenetelmät riippuvat siitä, miten kurssi kulloinkin toteutetaan. Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä arvioidaan pitkäjänteisesti kurssin aikana. Sopivia arvioimismenetelmiä ovat esimerkiksi vertaisarviointi, itsearviointi, oppimispäiväkirjat ja portfoliotyöskentely.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy kaikkiin aihekokonaisuuksiin. Erityisesti teemoista nousevat esille: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, kansainvälisyys, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

VALTAKUNNALLINEN SYVENTÄVÄ KURSSI

YH4 Kansalaisen lakitieto

Kurssilla perehdytään Suomen oikeusjärjestyksen ja oikeuden käytön perusasioihin. Tutustutaan tärkeimpiin oikeudellisiin sopimuksiin ja tiedon lähteisiin sekä paneudutaan tavanomaisten oikeusasioiden hoitamiseen.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hallitsee perustiedot Suomen oikeusjärjestyksestä ja sen keskeisistä periaatteista
- tuntee Suomen tuomioistuinlaitoksen ja kansalaisen kannalta merkittävät kansainväliset tuomioistuimet
- osaa arvioida oikeutensa, etunsa ja velvollisuutensa kansalaisena, työntekijänä ja kuluttajana sekä pystyy hoitamaan itse tavanomaisimmat oikeusasiat
- osaa etsiä ja käyttää keskeisiä oikeudellisen tiedon lähteitä
- osaa toimia oikein ja lainmukaisesti sekä osaa soveltaa lakitiedossa hankittuja tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Lakitiedon perusteet

- peruskäsitteet ja oikeudellisen tiedon hankkiminen

Kansalaisen yleisimmät oikeustoimet

- perheoikeus
- työoikeus
- kuluttajansuoja
- velka, vakuudet ja maksukyvyttömyys
- asuminen
- muutoksenhaku viranomaisten päätöksiin
- tekijänoikeudet
- ympäristöoikeus

Rikos- ja prosessioikeus

- rikostutkinta ja syyteharkinta
- oikeudenkäynti ja sen vaihtoehdot
- rangaistukset
- kansainvälinen oikeus ja siihen vetoaminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Oikeusjärjestystä ja oikeuden käyttöä koskevaa tietoa hankitaan ja tutkitaan monipuolisista lähteistä.

Kurssilla harjoitellaan tavanomaisten oikeustoimien hoitamista. Ongelmalähtöinen, tapausperustainen oppiminen tutustuttaa oikeudelliseen maailmaan ja tarjoaa samalla mahdollisuuden käsitteiden sisäistämiseen. Myös erilaisten tietoteknisten sovellusten hyödyntäminen helpottaa käsitteiden omaksumista. Oikeustieteellisen digimateriaalin moninaisuus mahdollistaa niiden hyödyntämisen laajasti. Filosofian ja etiikan kurssit tarjoavat integrointimahdollisuuksia.

Jos mahdollista, kurssilla vieraillaan jossain koulun ulkopuolisessa kohteessa ja/tai koululle pyydetään vierailemaan eri asiantuntijoita. Sopivia vierailukohteita Helsingissä:

- käräjäoikeudet ja muut tuomioistuimet

- oikeustieteellinen tiedekunta
- asianajaja- ja poliisivierailut

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija harjoittelee hankkimaan oikeusjärjestystä ja oikeuden käyttöä koskevaa tietoa. Opiskelija kykenee oikeudellisen tiedon soveltamiseen arkisissa tilanteissa - kuluttajana, velallisena, työntekijänä, perheen jäsenenä, kansalaisena – yhteiskunnallisen toiminnan eri tasoilla: lähiyhteisö, kunta, Suomi, Eurooppa ja globaali yhteisö. Oikeustapausten analysointi kehittää loogista ajattelua, syy- ja seuraussuhteiden tunnistamista sekä argumentaatiokykyä. Opiskelija opettelee käyttämään oikeusjärjestykseen ja oikeuden käyttöön liittyviä käsitteitä täsmällisesti.

Osaamisen arviointi

Kurssin arvioinnin lähtökohtana on opiskelijan aktiivinen toiminta kurssin tavoitteiden saavuttamisessa. Arviointiin keskeisesti liittyy oikeustieteellisen tiedon etsiminen ja sen soveltaminen. Arvioinnissa korostuvat ne menetelmät, joilla kannustetaan ja tuetaan opiskelijaa kehittämään yhteiskunnallisiin ilmiöihin liittyvää ymmärrystään, argumentaatio- ja keskustelukykyään sekä aktiivista kansalaisuutta.

Käytettävät arviointimenetelmät riippuvat siitä, miten kurssi kulloinkin toteutetaan. Opiskelijan tietojen ja taitojen kehittymistä arvioidaan pitkäjänteisesti kurssin aikana. Sopivia arvioimismenetelmiä ovat esimerkiksi vertaisarviointi, itsearviointi, oppimispäiväkirjat ja portfoliotyöskentely.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy erityisesti seuraaviin aihekokonaisuuksiin: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä - Hyvinvointi ja turvallisuus - Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

YH5 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssi syventää yhteiskuntaopin kurssilla opittuja tietoja ja taitoja sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Koska kurssien sisällöt vaihtelevat paljon, kunkin kurssin oppimistavoitteet määritellään erikseen joka kurssin alussa.

Keskeiset sisällöt

Sisällöt määräytyvät koulu- ja kurssikohtaisesti, mutta sisällöstä riippumatta käsitellään yhteiskuntatieteen ominaisia menetelmiä. Projektikurssi soveltuu hyvin esimerkiksi erilaisten koulussa käsiteltävien ilmiöiden opiskeluun.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille soveltuvat hyvin ongelmalähtöinen ja tapausperustainen oppiminen, pari- ja ryhmätyöt, tutkiva oppiminen, elämyksellinen oppiminen, tiedon rakentaminen, ilmiöpohjaisuus, tutkimuksellisuus, itsenäinen opiskelu, vierailut, vierailijat. Projektikurssi voidaan toteuttaa yhteistyössä muiden oppiaineiden kanssa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät taidot riippuvat kurssin sisällöstä ja käytetyistä menetelmistä.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointimenetelmät riippuvat kurssin sisällöstä ja käytetyistä menetelmistä. Arvioinnissa painotetaan itsearviointia, pitkäjänteistä työskentelyä ja monipuolisia näyttöjä osaamisesta. Projektikurssi arvioidaan numeroarvosanalla.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin riippuu kurssin sisällöstä.

YH6 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija hallitsee pakollisten ja syventävien kurssien sisällöt ja käsitteet. Opiskelija myös syventää tietojaan ja taitojaan niin, että hän osaa yhdistää eri kurssien sekä oppiaineiden sisältöjä. Opiskelija osaa soveltaa opittuja asioita yhteiskunnan ja talouden ajankohtaisiin ilmiöihin ja tapahtumiin. Opiskelija saa tarvittavat valmiudet vastata erilaisiin ylioppilaskirjoituskysymyksiin.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla kerrataan pakollisten ja syventävien kurssien sisältöjä. Tarkemmista sisällöistä voidaan sopia kurssin alussa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin oppimismenetelmiä ovat esimerkiksi lukemalla oppimisen, pari- ja ryhmätyöskentely, kokeet ja testit, tehtävien tekeminen, vertaisopettaminen ja yhteisöllinen tiedonrakentaminen. Kurssilla kerrataan ja syvennetään sähköisen koeympäristön käyttöön liittyviä taitoja.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyy historiallisen ajattelun taito sekä syy- ja seuraussuhteiden tunnistaminen. Opiskelijan lähdekriittisyys ja laajojen kokonaisuuksien hahmottaminen syventyy.

Osaamisen arviointi

Kurssi voidaan arvioida esimerkiksi oppimistehtävien, vertais- ja itsearviointien ja kurssin lopussa pidettävän preliminäärikokeen avulla. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin aihe tukee seuraavia aihekokonaisuuksia: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Hyvinvointi ja turvallisuus*, *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*, *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Tiede ja taide kohtaavat*.

5.15 Uskonto

Uskonnonopetuksen tehtävänä on tukea opiskelijan uskontoihin ja katsomuksiin liittyvän yleissivistyksen muodostumista. Uskonnonopetuksessa tutustutaan uskontoihin ja uskonnollisuuden ilmenemismuotoihin sekä uskonnottomuuteen. Opetuksessa uskontoja tarkastellaan osana kulttuuria, kulttuuriperintöä ja yhteiskuntaa sekä yksilön ja yhteisön elämää.

Opetus antaa monipuolista tietoa uskonnoista ja katsomuksista sekä auttaa ymmärtämään niistä käytävää keskustelua. Opiskelijoita ohjataan tarkastelemaan uskontoja ja katsomuksia analyyttisesti eri näkökulmista. Uskonnonopetus antaa valmiuksia oman maailmankatsomuksen rakentamiseen ja arvioimiseen sekä uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin. Oppiaine tukee opiskelijan kasvua demokraattisen yhteiskunnan vastuulliseksi jäseneksi. Uskonnonopetus ottaa erilaiset näkemykset huomioon ja kunnioittaa yksilöllisiä vakaumuksia.

Oppiaineessa hyödynnetään teologista ja uskontotieteellistä tutkimusta sekä kulttuurin, yhteiskunnan ja taiteen tutkimusta. Lisäksi opetuksessa käytetään eri uskontojen omia lähteitä ja median välittämää ajankohtaista materiaalia. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä, tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia sekä aktivoivia työtapoja.

Opetuksen tavoitteet

Uskonnon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää uskontoihin ja katsomuksiin liittyvää kulttuurista lukutaitoaan
- tunnistaa uskontoihin ja kulttuureihin liittyvän pyhän ja sen vaikutukset ihmisen toimintaan
- perehtyy uskontojen historialliseen ja ajankohtaiseen merkitykseen eri puolilla maailmaa
- perehtyy oman uskonnon erityispiirteisiin ja kulttuurivaikutuksiin
- ymmärtää uskontojen sisäistä moninaisuutta
- tuntee uskonnollisen kielen ja symboliikan erityispiirteitä

- ymmärtää uskon ja tieteellisen tiedon suhdetta sekä tuntee uskontojen tutkimuksen keskeisiä näkökulmia ja menetelmiä
- kykenee rakentamaan, jäsentämään ja arvioimaan omaa maailmankatsomustaan ja kulttuuri-identiteettiään
- kehittää valmiuksia ymmärtää ihmisiä, joilla on erilainen vakaumus ja toimia eri kulttuureista tulevien ja eri tavoin ajattelevien ihmisten kanssa
- kunnioittaa ihmisoikeuksia ja osaa tarkastella uskontoja ja katsomuksia ihmisoikeusnäkökulmasta
- kehittää valmiuksia toimia vastuullisena ja aktiivisena kansalaisena
- hallitsee uskonnollisiin ja eettisiin kysymyksiin liittyviä ajattelu- ja keskustelutaitoja sekä uskontoihin liittyvän tiedon itsenäistä hankintaa ja kriittistä arviointia.

Arviointi

Arviointi ohjaa ja kannustaa opiskelijoita oman oppimisprosessin pitkäjänteiseen suunnitteluun, arviointiin ja kehittämiseen. Uskonnon opetuksessa arviointi kohdistuu uskontoihin liittyvään tiedon hallintaan, soveltamiseen ja arvioimiseen sekä katsomuksellisten dialogitaitojen hallintaan. Arvioinnissa korostuvat katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Kurssi numero yksi suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä, muut kurssit vapaavalintaisessa järjestyksessä.

5.15.1 Evankelis-luterilainen uskonto

PAKOLLISET KURSSIT

UE1 Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten luonnetta ja sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tuntee juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, niiden keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan
- osaa keskustella juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- maailman ja Suomen uskontotilanne
- Lähi-idän monoteististen uskontojen kulttuuritausta, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen synty, asema, käyttö ja tulkintatavat juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- juutalaisuuden ja islamin sisäinen monimuotoisuus, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa sekä merkitys länsimaiselle kulttuuripiirille
- ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opettaja valitsee yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssille tarkoituksenmukaisimmat oppimisen menetelmät. Yhteisöllistä oppimista voidaan käyttää tukemaan ihmisten kohtaamista kulttuuritaustasta tai uskonnollisesta katsomuksesta riippumatta. Uskontojen ja pyhän käsitteen ymmärtämistä voidaan avata opiskelijalle kokemuksellisen oppimisen avulla.

Dialogi- ja draamaoppimisen keinoin voidaan käsitellä oman katsomuksen kysymyksiä. Tutkivan oppimisen menetelmien kautta voidaan löytää välineitä tieteelliseen, käsitteelliseen ja lähdekriittiseen uskontoanalyysiin. Mahdolliset vierailut ja vierailijat tukevat autenttisuutta ja uskontojen ymmärtämistä niiden omista lähtökohdista käsin sekä mahdollistavat Helsingissä olevan monipuolisen uskonnollisen tarjonnan ja yliopistotutkimuksen huomioonottamisen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin tavoitteena on kehittää kulttuurien, uskontojen ja median monilukutaitoa, kriittistä ja analyyttista ajattelu- ja kirjoitustaitoa sekä vahvistaa ymmärrystä teologiasta ja uskontotieteestä tieteenalana. Kurssin sisällön ja monipuolisten oppimisen menetelmien avulla kyky ymmärtää uskontoa ilmiönä syvenee. Lähiidän uskontoihin tutustuminen syventää medialukutaitoa ja ymmärrystä uskontojen globaalista vaikutuksesta. Autenttisuuteen tutustumalla voidaan avata ovia dialogi- ja kohtaamistaidoille ja yhteisöllisen oppimisen menetelmin voidaan edistää suvaitsevaisuus- ja yhdenvertaisuustaitoja, jotka ovat tärkeitä rauhankasvatuksen tavoitteiden saavuttamiseksi yhteiskunnassa. Oman katsomuksen arviointi ja ymmärtäminen auttavat kohtaamaan katsomusten ja kulttuurien moninaisuutta.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu tiedonhallinnan lisäksi kurssilla harjoiteltuihin taitoihin. Oppimisprosessia arvioidaan jatkuvasti ja arvioinnissa voidaan käyttää lisäksi vuorovaikutuksellisuutta, kuten itse- ja vertaisarviointia.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin sisältö kytkeytyy erityisesti seuraaviin aihekokonaisuuksiin:

Lähi-idän uskontojen opiskelu syventää *kulttuurien tuntemusta ja kansainvälisyyttä* niin globaalilla kuin paikallisella tasolla. *Monilukutaito ja mediat* korostuvat sisällön ajankohtaisuuden, erityyppisten lähteiden analysointitaidon ja tutkimuksellisen lähestymistavan saavuttamiseksi. Oman ja muiden katsomusten ymmärtäminen lisäävät yksilöllistä ja yhteisöllistä *hyvinvointia ja turvallisuutta*. Tieto katsomuksista ja taito kohdata erilaisia katsomuksia lisäävät vastuunottoa ja mahdollisuuksia rauhanomaiseen *aktiiviseen kansalaisuuteen*.

UE2 Maailmanlaajuinen kristinusko

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kristinuskon merkitystä, kulttuurin, yhteiskunnan ja yksilön näkökulmasta
- tuntee kristinuskon keskeiset suuntaukset ja niiden syntytaustan ja pystyy vertailemaan niiden keskeisiä piirteitä
- perehtyy kristinuskon erilaisiin tulkintatapoihin ja ilmenemismuotoihin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista kristinuskoon liittyvää keskustelua.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa eri puolilla maailmaa
- katolisen, ortodoksisen ja protestanttisen, erityisesti luterilaisen, kristillisyyden synty, erityispiirteet, eettinen ajattelu ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- karismaattinen kristillisyys ja kontekstuaalinen teologia
- kristillisperäisten uskontojen pääpiirteet
- uskonnon asema ja sen taustat eri puolilla Eurooppaa
- ekumenia ja katsomusten dialogi
- ajankohtaisia kristinuskoon liittyviä kysymyksiä ja niiden taustoja

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opettaja valitsee yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssille tarkoituksenmukaisimmat oppimisen menetelmät. Yhteisöllisen oppimisen ja kokemuksellisen oppimisen menetelmin voidaan edistää oman tradition tuntemusta ja voidaan oppia ymmärtämään erilaisia kristinuskon suuntauksia. Vierailut ja vierailijat mahdollistavat Helsingin monipuolisen uskonnollisen tarjonnan huomioonottamisen. Dialogi- ja draamaoppimisen keinoin voidaan syventää uskonnollisten arvojen ja eettisten kysymysten käsittelyä. Tutkivalla oppimisella voidaan antaa välineitä vertailla kristinuskon sisäisiä suuntauksia ja tunnistaa kristinuskon globaalia vaikutusta, sekä opettaa ja edistää lähdekriittisyyttä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin tavoitteena on syventää globaalin maailman sekä oman kulttuuri- ja katsomustaustan ymmärtämistä ja arvioimista. Uskonnon ja kulttuurin välisen vuorovaikutuksen ymmärtäminen ja uskonnon globaalin merkityksen hahmottaminen erilaisissa yhteisöissä ja yhteiskunnissa kasvavat. Tutustumalla kristillisten kirkkokuntien taustoihin, erityispiirteisiin ja yhteisiin piirteisiin historian taju ja yhteisen kristillisen kulttuuriperinnön tunteminen syvenevät ja kristillisyyden monimuotoisuuden ymmärtäminen lisääntyy. Eettisten ja opillisten kysymysten käsittelyn kautta voidaan vahvistaa dialogi- ja kohtaamistaitoja sekä itseymmärrystä. Ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen kurssin sisältöjen valossa kasvattaa tunnistamiskykyä ja lisää kriittistä ja analyyttista ajattelutaitoa.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu tiedonhallinnan lisäksi kurssilla harjoiteltuihin taitoihin. Oppimisprosessia arvioidaan jatkuvasti ja arvioinnissa voidaan käyttää vuorovaikutteisia arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia ja arviointikeskusteluja.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin sisältö kytkeytyy erityisesti seuraaviin aihekokonaisuuksiin:

Kristinuskon moninaisuuden ja globaalin vaikutuksen opiskelu lisää oman ja muiden *kulttuurien tuntemusta ja kansainvälisyyttä*. Ajankohtaisten aineistojen käyttäminen kehittää *moniluku- ja mediataitoja*. Kristillisten arvojen ja eettisten lähestymistapojen tuntemus tuovat näkökulmia *kestävään elämäntapaan ja globaaliin vastuuseen*. Kristinuskon globaalin vaikutuksen tunteminen antaa keinoja kehittää *aktiivista kansalaisuutta*.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

UE3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva ja elämäntapa sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalainen elämäntapa sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opettaja valitsee yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssille tarkoituksenmukaisimmat oppimisen menetelmät. Yhteisöllinen oppiminen mahdollistaa opiskelijoiden omien kokemusten jakamisen ja erilaisten taitojen hyödyntämisen opiskelussa. Kokemuksellinen oppiminen on avain uskontojen ymmärtämiseen ja sitä voidaan syventää tutustumalla Helsingin monipuoliseen uskontokulttuuriin vierailukäynneillä tai kutsumalla vierailijoita koululle.

Dialogi- ja draamaoppimisen keinoin voidaan harjoitella kulttuurien ja katsomusten kohtaamista. Tutkiva oppiminen on keino tutustua autenttisiin lähteisiin ja siten edistää vertailevaa ja oivaltavaa oppimista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin tavoitteena on, että monimuotoisten kulttuuri- ja katsomusperinteiden ymmärtäminen ja arvioiminen syvenevät, erilaisuuden kohtaaminen ja arvostaminen kehittyvät. Kulttuurinen käyttäytyminen ja kulttuuriherkkyys vahvistuvat ja ajankohtaisten ilmiöiden ymmärtäminen, tiedonhankintataidot ja lähdemateriaalin kriittinen analysointi paranevat.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu tiedonhallinnan lisäksi kurssilla harjoiteltuihin taitoihin. Oppimisprosessia arvioidaan jatkuvasti ja arvioinnissa voidaan käyttää vuorovaikutteisia arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia ja arviointikeskusteluja.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin sisältö kytkeytyy erityisesti seuraaviin aihekokonaisuuksiin:
Itselle vieraiden uskontojen tuntemus syventää *kulttuurien tuntemusta ja kansainvälisyyttä.* Eri kulttuureihin ja niiden katsomusperinteisiin tutustuminen antaa välineitä ja taitoja a*ktiiviseen kansalaisuuteen sekä työelämän ja yrittäjyyden* haasteisiin. Opiskelija ymmärtää Aasian uskontojen arvomaailman vaikutuksen *kestävään elämäntapaan ja globaaliin vastuuseen*. Erilaisten lähteiden käyttö edistää *moniluku- ja mediataitoa*.

UE4 Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-Suomessa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapauteen ja uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- osaa toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- uskonnolliset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonto yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa
- osana kurssia voidaan toteuttaa vapaaehtoisprojekti tai perehtyä jonkin uskonnollisen yhteisön yhteiskunnalliseen toimintaan

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opettaja valitsee yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssille tarkoituksenmukaisimmat oppimisen menetelmät. Yhteisöllisen ja kokemuksellisen oppimisen menetelmin voidaan toteuttaa kurssin olennainen sisältö, esimerkiksi vapaaehtoisprojekti ja tutustuminen uskonnollisiin yhteisöihin. Helsingissä helposti saavutettavat vierailijat ja vierailut mahdollistavat kokemuksellisen oppimisen. Tutkivassa oppimisessa voidaan hyödyntää erilaisia medioita ja näin edistää kriittistä lähteiden vertailua. Dialoginen oppiminen korostuu erityisesti opiskeltaessa uskontojen ja katsomusten kohtaamista Suomessa ja vapaaehtoisprojektissa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin tavoitteena on, että oman ja suomalaisten kulttuuri- ja katsomusperinteiden ymmärtäminen ja arvioiminen syvenevät ja katsomuksellisen tapakulttuurin tuntemus lisääntyy. Suomalaisen uskontohistorian tunteminen syventää historian tajua ja maailmankuvan vaikutuksen ymmärtämistä. Dialogi- ja kohtaamistaidot kehittyvät erityisesti toiminnallisuuden kautta. Taidot kohdata ja arvostaa erilaisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa vahvistuvat. Ajankohtaisten ilmiöiden analysointikyky ja kriittinen ajattelu paranevat. Ihmisoikeuksien tuntemus antaa keinoja edistää yhdenvertaisuutta ja kehittää taitoja vaikuttaa yhteiskunnan epäkohtiin.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu tiedonhallinnan lisäksi kurssilla harjoiteltuihin taitoihin. Oppimisprosessia arvioidaan jatkuvasti ja arvioinnissa voidaan käyttää vuorovaikutteisia arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia ja arviointikeskusteluja. Vapaaehtoisprojektissa olennainen arvioinnin muoto on prosessin itsearviointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin sisältö kytkeytyy erityisesti seuraaviin aihekokonaisuuksiin:

Suomalaisten uskonnollisten perinteiden tuntemus lisäävät yksilöllistä ja yhteisöllistä *hyvinvointia ja turvallisuutta* sekä *kestävää elämäntapaa*. Ihmisoikeuksien tuntemus edistää vaikuttamistaitoja, jotka näkyvät *aktiivisessa kansalaisuudessa, yrittäjyydessä ja työelämässä*. Ajankohtaisten aineistojen aktiivinen

käyttäminen lisää *moniluku- ja mediataitoja* sekä *kulttuurien tuntemusta ja kansainvälisyyttä*.

UE5 Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä ajankohtaista tutkimusta
- hahmottaa uskonnon ja taiteen suhdetta: uskonnollisen taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa ja uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti kristinuskon, keskeisiä oppeja
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- tuntee muinaissuomalaisen uskonnon ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- uskonnon, taiteen ja populaarikulttuurin eri muotojen vuorovaikutus
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- Raamatun kertomusten ja kristillisen opin erilaisten tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla
- muinaissuomalainen uskonto ja kristinusko suomalaisessa kulttuuriperinnössä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opettaja valitsee yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssille tarkoituksenmukaisimmat oppimisen menetelmät. Yhteisöllisen oppimisen menetelmillä voidaan avaa keinoja yhteiseen tiedonhankintaan ja -tuottamiseen. Uskonnollisen taiteen opiskelussa kokemuksellinen oppiminen on avainasemassa. Dialogi- ja draamaoppimisen keinoin voidaan tuottaa yhteisiä aiheeseen liittyviä projekteja ja kehittää luovuutta. Tutkivan oppimisen keinoin voidaan oppia tunnistamaan uskonnollisen taiteen ja symboliikan erityispiirteitä. Vierailut ja vierailijat rikastuttavat kurssin sisältöjä ja mahdollistavat tutustumisen Helsingin rikkaaseen kulttuuritarjontaan.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin tavoitteena on, että kulttuuri- ja katsomusperinteiden vaikutuksen tunnistaminen vahvistuu ja maailmankuvan ja mytologian vaikutuksen tunteminen taiteessa ja tieteessä avautuu. Perehtymällä kurssin sisältöön ja kokemuksellisen oppimisen avulla symboliikan ja symbolisaation ymmärtäminen syvenee ja taiteen ja populaarikulttuurin ajankohtaisten ilmiöiden taustojen ymmärtäminen lisääntyy. Kriittinen ja analyyttinen ajattelu sekä tutkimusmenetelmien tunnistaminen paranevat. Tutkimalla ja tuottamalla aineistoja digitaalisesti mediataidot voivat kehittyä.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu tiedonhallinnan lisäksi kurssilla harjoiteltuihin taitoihin. Oppimisprosessia arvioidaan jatkuvasti ja arvioinnissa voidaan käyttää vuorovaikutteisia arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia ja arviointikeskusteluja.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

kurssin sisältö kytkeytyy erityisesti seuraaviin aihekokonaisuuksiin:

Uskontojen tieteellisten tutkimistapojen tunteminen ja uskonnollisen symboliikan tunnistaminen vahvistavat *moniluku- ja mediataitoa*. Taiteen tunteminen syventää *kulttuurien tuntemusta ja kansainvälisyyttä*. Tutustuminen taiteeseen vaikuttamiskeinona voi edistää luovuutta ja siten *aktiivista kansalaisuutta*.

UE6 Uskonnot ja media

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskonnollinen media ja median hyödyntäminen uskonnoissa
- median vaikutus uskontoilmiöihin, kuten asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opettaja valitsee yhdessä opiskelijaryhmän kanssa kurssille tarkoituksenmukaisimmat oppimisen menetelmät. Tutkiva ja yhteisöllinen oppiminen voivat olla keskeisiä lähestymistapoja analysoitaessa ja arvioitaessa uskonnon roolia mediassa. Dialogi- ja draamaoppiminen ovat hyvä keino lähestyä uskonnon ja median välisiä kysymyksiä. Helsingin tarjoamat vierailukohteet ja vierailijamahdollisuudet edistävät kokemuksellista oppimista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin tavoitteena on, että ajankohtaisten mediassa esiintyvien uskontoon liittyvien ilmiöiden ymmärtäminen vahvistuu ja katsomuksellisten tekijöiden tunnistaminen kasvaa. Uskonnollisen median sisältöön ja käyttötapoihin tutustuminen mahdollistavat monilukutaidon syvenemisen ja taito pitkäjänteisen projektin toteuttamiseen ja tiedontuottamiseen kehittyy. Kriittinen ja analyyttinen

ajattelu uskonnon ja median suhteesta paranee. Digitaalinen ja mediaosaaminen kehittyvät.

Osaamisen arviointi

Arviointi kohdistuu tiedonhallinnan lisäksi mediataitoihin. Oppimisprosessia arvioidaan jatkuvasti ja arvioinnissa voidaan käyttää vuorovaikutteisia arviointimenetelmiä, kuten vertaisarviointia ja arviointikeskusteluja.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin sisältö kytkeytyy erityisesti seuraaviin aihekokonaisuuksiin:
Monilukutaito ja mediat ovat kurssin keskeisiä sisältöjä ja ne vahvistavat *aktiivista kansalaisuutta, yrittäjyyttä ja työelämään tutustumista.* Ajankohtaisten ilmiöiden tutkiminen ja opiskelu vahvistavat *kulttuurien tuntemusta ja kansainvälisyyttä*. Sananvapauden käsittely tiedollisena ja eettisenä kysymyksenä lisää *hyvinvointia ja turvallisuutta.* Digitaalisten menetelmien käyttö edistää *teknologian tuntemusta ja yhteiskunnassa vaadittavia taitoja*.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

UE7 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Osaamistavoitteet määrittyvät koulukohtaisesti kurssin sisällön mukaan.

Keskeiset sisällöt

Koulu voi toteuttaa kurssin erilaisina projekteina tai muulla parhaaksi katsomallaan tavalla.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kullakin kurssilla valitaan aiheeseen liittyvät sopivimmat menetelmät.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin sisältö määrää kurssilla kehittyvät taidot.

Osaamisen arviointi

Kurssisuoritus arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin määräytyy koulukohtaisesta kurssin sisällöstä.

UE8 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Uskonnon valtakunnallisten kurssien sisältöjen hallitseminen ja eri kurssien ja eri oppiaineiden välisten yhteyksien ymmärtäminen sekä hyvän vastaustekniikan harjoitteleminen ovat kurssin keskeiset tavoitteet.

Keskeiset sisällöt

Keskeiset sisällöt liittyvät uskonnon pakollisten ja syventävien kurssien sisältöjen kertaamiseen ja ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen. Voidaan tutkia uskonnon kurssien sisältöjen kytkeytymistä ajankohtaisiin tapahtumiin ja muihin oppiaineisiin. Kurssilla kerrataan ja syvennetään sähköisen koeympäristön käyttöön liittyviä taitoja.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Oppimisen menetelmistä sovitaan kurssin alussa opiskelijoiden ja opettajan kesken.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija hahmottaa laaja-alaisesti asia- ja aihekokonaisuuksia. Opiskelijan tiedon tuottamisen ja hallitsemisen sekä aineistoanalyysin kyvyt lisääntyvät. Opiskelija oppii arvioimaan, analysoimaan ja soveltamaan tietoa. Opiskelija tunnistaa omat vahvuutensa ja kehittämiskohteensa ja saa tukea niiden kehittämiseen.

Osaamisen arviointi

Kurssisuoritus arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aihekokonaisuudet toteutuvat kurssikohtaisten sisältöjen mukaisesti.

5.15.2 Ortodoksinen uskonto

PAKOLLISET KURSSIT

UO1 Uskonto ilmiönä – ortodoksisuus, juutalaisuus ja islam

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja niiden luonteeseen
- ymmärtää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin keskinäiset suhteet historiassa ja nykypäivänä
- tuntee kolmen monoteistisen uskonnon keskeiset piirteet, niiden kulttuuriperintöä ja vaikutusta erityisesti idän kristillisyyteen ja yhteiskuntaan
- tietää kristinuskon synnyn ja kehittymisen keskeiset vaiheet
- ymmärtää kristillisen kirkon jakaantumiseen ja vapaiden suuntien syntyyn vaikuttaneet syyt sekä tunnistaa niiden tunnuspiirteitä
- osaa keskustella Lähi-idän ja Euroopan ajankohtaisista asioista uskontojen näkökulmasta
- tunnistaa eri katsomusten merkityksen yksilön tämän päivän arjessa ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- Lähi-idän monoteististen uskontojen yhteiset juuret, kulttuuritausta ja yhteiset piirteet
- pyhien kirjojen asema, merkitys ja tulkinta juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa
- Lähi-idän uskontojen vaikutus kulttuuriin ja arkeen Euroopassa
- apostoli Paavalin lähetystyö Jerusalemista Eurooppaan
- ensimmäiset kristilliset synodit

- kristillisen kirkon jakaantuminen
- katolinen kirkko ja protestantismin synty
- Luther ja Pohjoismaat
- vapaat kristilliset suunnat
- uskonnottomuus

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Aihepiirin laajuus vaatii monipuolisia oppimisen menetelmiä. Keskeisinä menetelminä voidaan käyttää kokemuksellista kerrontaa ja dialogista oppimista. Aihepiiriin liittyvän projektityön tekemisellä voi myös olla tärkeä osa kurssin suorittamisessa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin keskeisten sisältöjen hahmottaminen edellyttää historiallisen analyysin tuntemusta ja sen menetelmien hallintaa. Kyseistä kykyä kehitetään kurssilla tutustumalla uskontojen uskontohistoriallisiin kerrontoihin sekä analysoimalla ja vertailemalla niitä. Tärkeällä sijalla on Lähi-idän uskontojen pyhien kirjoitusten tutkiminen ja arviointi. Opiskelija tutustuu uskonnollisiin käsitteisiin, ja oppii kriittisesti vertailemaan sekä eri uskonnollisia ajattelutapoja että uskonnottomuutta, ja argumentoimaan asiakohtaisesti esille tulleista tulkintakysymyksistä ja näkemyseroista. Opiskelijan kulttuurisen ja uskonnollisen lukutaidon kehittyminen on yksi keskeisistä kurssitavoitteista.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin perustana keskeisellä sijalla on oppilaan itsenäinen työskentely, sekä kurssilla opittujen taitojen hallinta. Kyseisten taitojen kehittymistä voidaan mitata oppimistehtävillä ja projektityön tekemisellä sekä kokeella. Itsearviointia voidaan myös tarvittaessa hyödyntää.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy sisältönsä ja aihepiirinsä puolesta erityisesti ainekokonaisuuksiin *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, Hyvinvointi ja turvallisuus, Monilukutaito ja mediat, Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* sekä *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä.*

UO2 Ortodoksisuus maailmassa

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää ortodoksisen kirkon apostolisen perinteen
- tunnistaa kirkon opettajien merkityksen kirkon perinteessä
- tuntee ortodoksisuuden keskeiset opilliset painotukset ja eettisen ajattelun perustan
- osaa tarkastella ortodoksisen kirkon merkitystä yksilöllisestä ja yhteisöllisestä näkökulmasta
- perehtyy ortodoksisuuden ja sen käytänteiden erityispiirteisiin
- tuntee askeesin ja luostarilaitoksen syntyyn vaikuttaneet historialliset tekijät
- tuntee ortodoksisia paikalliskirkkoja ja idän kirkon eri suuntauksia
- ymmärtää ortodoksisen kirkon hallintorakenteen kehittymistä ja nykyistä toimintaa
- perehtyy Suomen ortodoksisen kirkon tunnuspiirteisiin
- tutustuu kirkkojen välisiin yhteyksiin.

Keskeiset sisällöt

- kristillisen kirkon laajeneminen
- patriarkaatit ja paikalliskirkot
- orientaaliset kirkot
- askeesin ja luostarilaitoksen synty ja niiden yhteiskunnallinen merkitys
- ortodoksinen oppi, etiikka ja antropologia synodien ja kirkon suurien opettajien kautta
- ihmisen elämänkaari ja ortodoksisuus
- ortodoksinen tapakulttuuri
- Itä-Euroopan ortodoksisuus ja uusortodoksinen maailma
- Suomen ortodoksinen kirkko ennen ja nyt
- ekumenia ja uskontojen välinen vuorovaikutus

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Aihepiirin laajuus vaatii monipuolisia oppimisen menetelmiä. Keskeisinä menetelminä voidaan käyttää oppimista pareissa tai pienryhmissä, tutkivaa oppimista sekä ongelmalähtöistä ja/tai tapausperustaista oppimista. Kurssiin voi sisältyä ortodoksiseen etiikkaan liittyvä projektityö.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyviin taitoihin kuuluu ortodoksisen kristinuskon keskeisten dogmaattisten käsitteiden tunnistaminen. Kyseinen taito kehittyy opiskelijan perehtyessä ortodoksisen dogmatiikan lähtökohtiin sekä nykytilanteeseen. Toinen keskeinen kurssilla kehittyvä taito on opiskelijan kyky soveltaa ortodoksisen kristinuskon eettisiä periaatteita eri elämäntilanteissa. Tähän liittyy kiinteästi ihmisen elämänkaaren läpi kulkeva liturginen elämänhallinta. Taitoa kehitetään tutustumalla ortodoksisen kristinuskon eettiseen opetukseen, erityisesti ortodoksisen kirkon liturgisen perinteen kautta sekä vertailemalla ortodoksista eettistä ajattelua muihin eettisiin ajatusmalleihin.

Osaamisen arviointi

Arvioinnissa huomioidaan teoreettisen tiedonhallinnan lisäksi opiskelijan eettisen pohdintakyvyn ja argumentointitaidon kehittymistä. Kyseisten taitojen kehittymistä voidaan mitata oppimistehtävillä ja projektityön tekemisellä sekä kokeella. Itsearviointia voidaan myös tarvittaessa hyödyntää.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy sisältönsä ja aihepiirinsä puolesta erityisesti ainekokonaisuuksiin *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, Hyvinvointi ja turvallisuus, Monilukutaito ja mediat, Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* sekä *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä.*

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

UO3 Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- osaa tarkastella uskontojen piirteitä myös oman uskonnon näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- hindulaisuuden monimuotoisuus, maailmankuva ja elämäntapa sekä vaikutuksia Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalaisuuden opetukset, elämäntapa, suuntaukset ja vaikutuksia Aasian kulttuureihin ja yhteiskuntiin
- Kiinan vanha kansanusko, kungfutselaisuus ja taolaisuus ja näiden vaikutuksia kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja voodoon keskeiset piirteet
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Keskeisinä oppimisen menetelminä voidaan käyttää dialogista oppimista, oppimista pareissa tai pienryhmissä, tutkivaa oppimista sekä ongelmalähtöistä ja tapausperustaista oppimista. Kurssin aihepiiriin soveltuu projektityö. Vierailut eri uskonnollisissa ja kulttuurisissa kohteissa voivat vahvistaa opiskelijan käsityksiä opiskeltavista aihekokonaisuuksista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija kehittää kykyään tunnistaa uskonnollisia symboleita erilaisissa yhteyksissä kuten mediassa ja eri kulttuureissa. Kurssilla pohditaan erilaisuutta ja sen ilmenemistä. Pohdinnan kautta opitaan erilaisuuden kunnioittamista. Historiallista analyysiä käytetään tutkittaessa eri kulttuurien kehittymistä nykypäivän tilanteeseen.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin perustana on kurssin tavoitteiden saavuttaminen sekä kurssilla kehittyneiden taitojen arviointi. Kyseisten taitojen kehittymistä voidaan mitata oppimistehtävillä, oppimispäiväkirjalla ja projektityön tekemisellä sekä kokeella. Itsearviointia voidaan myös tarvittaessa hyödyntää.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy sisältönsä ja aihepiirinsä puolesta erityisesti ainekokonaisuuksiin *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, Hyvinvointi ja turvallisuus, Monilukutaito ja mediat, Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* sekä *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä.*

UO4 Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy suomalaiseen uskonnollisuuteen ja sen vaiheisiin ennen ja nyt
- tutustuu uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-yhteiskunnassa

- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- tunnistaa kirkon toiminnan ihmisen arjen tukena osana tämän ajan yhteiskuntaa
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua ja siihen vaikuttavaa lainsäädäntöä
- kehittää valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä oman uskonnon lähtökohdista käsin
- kehittää valmiuksia osallistua uskontojen ja katsomusten väliseen dialogiin.

Keskeiset sisällöt

- suomalainen uskonnollisuus ennen ja nyt, uskonto ja uskonnolliset yhteisöt Suomessa, sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja lainsäädäntö, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys, näkyvyys ja oikeudet julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- ortodoksiset järjestöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonnot yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Keskeisinä oppimisen menetelminä voidaan käyttää kokemuksellista kerrontaa, dialogista oppimista, oppimista pareissa tai pienryhmissä, tutkivaa oppimista sekä ongelmalähtöistä ja tapausperustaista oppimista. Aihepiiriin liittyvä projektityö voi olla osa kurssin suorittamista. Vierailut eri uskonnollisissa, yhteiskunnallisissa ja kulttuurisissa kohteissa voivat vahvistaa opiskelijan käsityksiä opiskeltavista aihekokonaisuuksista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin keskeisten sisältöjen hahmottaminen edellyttää historiallisen analyysin tuntemusta ja sen menetelmien hallintaa. Näitä kehitetään tutustumalla uskontojen uskontohistoriallisiin kerrontoihin sekä analysoimalla ja vertailemalla niitä. Opiskelija perehtyy uskonnollisiin ja yhteiskunnallisiin käsitteisiin ja oppii kriittisesti vertailemaan uskonnollisia ja uskonnottomia ajattelutapoja sekä keskustelemaan esille tulleista tulkintakysymyksistä ja näkemyseroista. Opiskelijan kulttuurinen ja uskonnollinen lukutaito kehittyy. Uskonnottomuuteen tutustuminen ja sen lähtökohtien ymmärtäminen on yksi kurssilla kehittyvistä taidoista.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin perustana on kurssin tavoitteiden saavuttaminen sekä kurssilla kehittyneiden taitojen arviointi. Kyseisten taitojen kehittymistä voidaan mitata oppimistehtävillä, projektityöllä tai oppimis-/näyteportfolion tekemisellä, sekä kokeella. Itsearviointia voidaan myös tarvittaessa hyödyntää.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy sisältönsä ja aihepiirinsä puolesta erityisesti ainekokonaisuuksiin *Monilukutaito ja mediat, Hyvinvointi ja turvallisuus, Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* sekä *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä.*

UO5 Taide ortodoksisuudessa ja muissa uskonnoissa

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu taidemuotoihin uskonnon ilmentäjänä
- tunnistaa ja tietää ortodoksisen taiteen erityispiirteet
- perehtyy sekä ortodoksisen että muiden uskontojen taiteen ilmaisumuotoihin opillisten asioiden välittäjinä
- tunnistaa eri uskontojen opin ilmenemismuotoja taiteessa
- ymmärtää sakraalin ja uskonnollisen taiteen eron
- tunnistaa uskonnon vaikutuksen nyky- ja populaaritaiteeseen.

Keskeiset sisällöt

- uskonnot, taide ja kulttuurin eri muodot
- sakraalin ja uskonnollisen taiteen ero
- ortodoksisen taiteen erityispiirteet: jumalanpalvelus, kirkkomusiikki, arkkitehtuuri, ikonitaide
- uskontojen oppi taiteen keinoin: kuvataide, musiikki, rakennustaide ja draama

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Keskeisinä oppimisen menetelminä voidaan käyttää tutkivaa oppimista, yhteisöllistä tiedon muodostamista sekä draamaa ja eläytyvää oppimista. Vierailut eri uskonnollisissa ja kulttuurisissa kohteissa voivat vahvistaa opiskelijan käsityksiä opiskeltavista aihekokonaisuuksista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla tutustutaan ortodoksiseen kirkkotaiteeseen. Ikonit ja niiden opetus, eli ikoniteologinen lukutaito, ovat keskeisellä sijalla. Kyky analysoida kirkkotaidetta on yksi kurssin tavoitteista. Opiskelija pyrkii kehittämään kykyään tunnistaa uskonnollisia symboleita erilaisissa yhteyksissä kuten mediassa ja eri kulttuureissa.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin perustana on kurssin tavoitteiden saavuttaminen sekä kurssilla kehittyneiden taitojen arviointi. Kyseisten taitojen kehittymistä voidaan mitata oppimistehtävillä, oppimis-/näyteportfolion tai projektityön tekemisellä, sekä oppimispäiväkirjalla. Itsearviointia voidaan myös tarvittaessa hyödyntää.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy sisältönsä ja aihepiirinsä puolesta erityisesti ainekokonaisuuksiin *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, Monilukutaito ja mediat* sekä *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä.*

UO6 Ortodoksisuus ja uskonnot mediassa

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu mediassa esiintyviin ajankohtaisiin teemoihin, jotka kytkeytyvät uskontoon
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy mediakuvaan ortodoksisuudesta ja eri uskonnoista kansallisesti ja kansainvälisesti
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja median käyttö uskonnoissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- ortodoksisen kirkon mediamaailma
- median vaikutus uskontoilmiöihin, esimerkiksi asenteet ja uskontoihin liittyvät mielikuvat, uskonnot ja konfliktit, uskonnot ja rauhan rakentaminen, uskontokritiikki
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Keskeisinä oppimisen menetelminä voidaan käyttää tutkivaa oppimista, tekemällä ja kokemalla oppimista, yhteisöllistä tiedon muodostamista, mediasisällön tuottamista sekä pelillistä oppimista aihepiiriin liittyvän pelin luomisen kautta. Mediasisällön tuottamisen lähtökohdaksi voidaan ottaa ajankohtainen uskonnollinen ilmiö tai ongelma.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija pyrkii kehittämään kykyään tunnistaa ortodoksisuuden ilmeneminen mediassa. Mediassa esiintyvän ortodoksisuuden käsittelyn kriittistä analysointitaitoa kehitetään. Kurssilla tuotetaan omaa mediasisältöä, ja sen kautta opitaan median tuottamiseen tarvittavien välineiden ja työmenetelmien käyttöä.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin perustana keskeisellä sijalla on opiskelijan projektityöskentely, sekä kurssilla opittujen taitojen hallinta. Kyseisten taitojen kehittymistä voidaan mitata oppimistehtävillä, projektityön tai oppimis-/näyteportfolion tekemisellä, opettajan ja opiskelijan keskusteluilla sekä opiskelijan työskentelyn havainnoinnilla.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy sisältönsä ja aihepiirinsä puolesta erityisesti ainekokonaisuuksiin *Monilukutaito ja mediat, Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys, Teknologia ja yhteiskunta, Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* sekä *Hyvinvointi ja turvallisuus.*

5.15.3 Katolinen uskonto

PAKOLLISET KURSSIT

1. Uskonto ilmiönä – kristinuskon, juutalaisuuden ja islamin jäljillä (UK1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tutustuu juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin syntyyn ja niiden luonteeseen
- ymmärtää juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin keskinäiset suhteet historiassa ja nykypäivänä
- tietää kristinuskonnon synnyn ja kehityksen keskeiset vaiheet
- tuntee kolmen monoteistisen uskonnon keskeiset piirteet, niiden vaikutuksia toisiinsa sekä niiden merkityksen historiaa ja yhteiskuntaa muokkaavana tekijänä Euroopan alueella
- tuntee katolisen kirkon Vatikaanin II kirkolliskokouksen jälkeen käymää dialogia juutalaisuuden ja islamin kanssa
- osaa keskustella Lähi-idän ja Euroopan ajankohtaisista uskontoja koskevista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- Lähi-idän monoteististen uskontojen synty, yhteiset juuret, kulttuuritausta ja yhteiset piirteet
- kristillisen kirkon opin kehitys yhtenäiskirkon aikana, kirkon jakautuminen ja reformaatio tämän päivän näkökulmasta tarkasteltuna
- pyhien kirjojen asema, merkitys ja tulkinta juutalaisuudessa, kristinuskossa ja islamissa

- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin vaikutuksen näkyminen Euroopassa eri aikoina
- Vatikaanin II kirkolliskokouksen asennoituminen juutalaisuuteen, islamiin, muihin uskontoihin ja uskonnottomiin, ekumenia ja dialogi

2. Maailmanlaajuinen katolisuus (UK2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on että opiskelija

- tuntee katolisen kirkon kehityksen ja historian päälinjat apostolisesta ajasta nykypäivään asti
- tuntee katolista maailmankirkkoa eri maanosissa ja osakirkkojen suhdetta ympäröivään yhteiskuntaan ja kulttuuriin
- tuntee reformaation ja katolisen reformin taustat ja seuraukset
- tuntee Raamatun, tradition ja opetusviran välisen suhteen
- tuntee dogmaattisten ja moraalisten totuuksien hierarkiaa
- tuntee kirkon hengellisen elämän vaiheita luostareista, sääntökunnista ja maallikkoliikkeistä
- tuntee kirkon opetusta ihmisestä ja hahmottaa erilaisia yhteiskunnassa esiintyviä moraalisia ja sosiaalisia virtauksia.

Keskeiset sisällöt

- ensimmäiset kristilliset yhteisöt ja Paavalin lähetystyö
- kirkon opetuksen muodostuminen ja ensimmäiset kirkolliskokoukset
- lännen yhtenäiskulttuurin ilmeneminen eri taiteiden aloilla
- kirkon jakautumisen idän ja lännen kirkoiksi
- reformaatio ja katolinen reformi, Tridentin kirkolliskokous
- renessanssin aika ja katolisen kirkon laajeneminen maailman kirkoksi
- Vatikaanin II kirkolliskokous ja sen jälkeinen aika
- nykypäivän katolisuus eri puolilla maailmaa, kirkon ja paikallisten kulttuurien vuorovaikutus
- Raamatun rakenne ja sisältö, Vanhaa ja Uusi testamentti

- Raamatun, tradition ja opetusviran vuorovaikutus kirkon opetuksessa, depositum fidei
- dogmien, katolisen ihmiskäsityksen ja moraaliopetuksen sidonnaisuus
- katolisen kirkon yhteiskunta- ja moraaliopetus

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UK3)

Tavoitteet

Kurssin tavoite on että opiskelija

- perehtyy uskontoon ihmisyyden osa-alueena
- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä suuria uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja niille tyypillisiä piirteitä
- tunnistaa uskonnon ja magian välisen eron
- kehittää valmiuksiaan toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä
- hahmottaa yleiskuvan kristillispohjaisista ja muista uususkonnoista.

Keskeiset sisällöt

- uskonnonmäärittely, uskonnottomuus
- hindulaisuuden monimuotoisuus, maailmankuva ja elämäntapa sekä vaikutuksia Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskontotilanne jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalaisuuden opetukset, elämäntapa, suuntaukset ja vaikutuksia Aasian kulttuureihin ja yhteiskuntiin
- Kiinan vanha kansanusko, kungfutselaisuus ja taolaisuus ja näiden vaikutuksia kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan

- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutuksia yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja voodoon keskeiset piirteet
- magia ja usko Vanhassa testamentissa ja kirkon opetuksessa
- uususkontojen läsnäolo suomalaisessa yhteiskunnassa
- Vatikaanin II kirkolliskokouksen ohjeet dialogiin ja ekumeniaan

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UK4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on että opiskelija

- tuntee kristillisten kirkkojen vaiheita Suomessa
- tuntee suomalaisen uskonnollisuuden monimuotoisuuden
- perehtyy suomalaiseen uskonnollisuuden nykytilaan
- tuntee haasteet maailmankirkkoon kuuluvana vähemmistökirkon jäsenenä Suomessa
- tunnistaa kirkon toiminnan ihmisen arjen tukena.

Keskeiset sisällöt

- kristinuskon tulo Suomeen, katolinen Suomi
- katolisuus ihmisten arjessa keskiajalla ja tänään
- puhdasoppisuuden aika Suomessa
- suomalaisen yhteiskunnan avautuminen erilaisille uskonnollisille liikkeille 1800-luvun alun jälkeen
- kirkkojen ja eri uskontojen näkyminen ja vaikuttaminen yhteiskunnassa
- positiivinen ja negatiivinen uskonnonvapaus
- ihmisoikeudet ja uskonto

5. Uskonnot tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UK5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa uskonnon ja tieteen sekä uskonnon ja eri taiteen alojen suhdetta
- tunnistaa uskonnon ja tieteen välinen näennäisristiriita
- osaa havainnoida taidetta uskonnossa ja uskontoa taiteessa
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan taiteessa
- tutustuu uskonnollisten teemojen näkymiseen ja kuulumiseen eri taiteiden ja populaarikulttuurin alueilla
- tutustuu uskontoon liittyvien teemojen käsittelyyn populaarikulttuurissa.

Keskeiset sisällöt

- ihmisen pyrkimys totuuteen, kauneuteen, hyvyyteen ja täydellisyyteen
- uskonnon ja tieteen suhde
- huomioidaan uskonnollisia elementtejä taiteessa, musiikissa ja liturgiassa
- yleisimmät uskonnolliset symbolit maalaus-, kuvanveisto- ja rakennustaiteessa
- uskontojen lukutaidon osaamisen välttämättömyys populaarikulttuurin tulkinnassa
- populaarikulttuurissa esiintyvät uskonnollisiin teemoihin liittyvä pinnallisuus, tietämättömyys ja tahalliset väärinkäsitykset

6. Uskonnot ja media (UK6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu mediassa esiintyviin ajankohtaisiin teemoihin, jotka kytkeytyvät uskontoon
- osaa analysoida uskonnollisten aiheiden käsittelyä mediassa sekä uskonnon ja median välisiä suhteita

- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- perehtyy median välittämään kuvan katolisuudesta ja muista uskonnoista kansallisesti ja kansainvälisesti
- osallistuu uskontoon liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollinen media ja uskontojen erilaiset ilmenemismuodot medioissa
- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- mediajulkisuuden myönteiset ja kielteiset vaikutukset mielipiteiden muokkaajina
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi

5.15.4 Islam

PAKOLLISET KURSSIT

1. Uskonto ilmiönä – islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon jäljillä (UI1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää uskonnollisten ja ei-uskonnollisten katsomusten luonnetta sekä näiden ilmiöiden sisäistä monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä
- tuntee islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon yhteisiä juuria, niiden keskeisiä piirteitä sekä vaikutusta yhteiskuntaan länsimaisessa kulttuurissa
- osaa keskustella rakentavasti islamiin, kristinuskoon ja juutalaisuuteen liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä.

Keskeiset sisällöt

- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon synty, niiden yhteiset piirteet dialogin näkökulmasta sekä ajankohtaiset kohtaamiseen liittyvät kysymykset
- islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon opillisia rakenteita, sisäisestä monimuotoisuudesta sekä yhteiskunnallisesta merkityksestä
- islamin ja muslimien suhde juutalaisiin ja kristittyihin eri aikakausina
- islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon pyhät kirjat ja tulkintojen moninaisuus sekä elämäntapa ja suhde yhteiskuntaan länsimaissa

2. Maailmanlaajuinen islam (UI2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää islamin merkityksen yksilön, yhteiskunnan ja kulttuurin näkökulmasta
- ymmärtää vähemmistö- ja enemmistöaseman vaikutuksia uskonnolliseen tulkintaan
- tuntee islamin opillisia käsitteitä
- perehtyy islamin eri suuntauksiin, niiden syntyyn ja sisäiseen monimuotoisuuteen liittyviin kysymyksiin eri puolilla maailmaa
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista islamiin liittyvää keskustelua.

Keskeiset sisällöt

- islamin opillinen perusta sekä shiialaisuuden ja sunnalaisuuden synty, erityispiirteet ja vaikutukset yhteiskuntiin eri puolilla maailmaa
- islamin sisäinen monimuotoisuus
- islamin asema ja kulttuurivaikutukset eri maanosissa
- ajankohtaisia islamiin liittyviä kysymyksiä, poliittisen islamin vaikutus ja erilaisten islamilaisten liikkeiden pääpiirteet nykyaikana
- uskontodialogi rauhaa rakentamassa
- ihmisoikeusetiikka ja uskonnonvapaus eri yhteiskunnissa
- erilaiset yhteiskunnalliset ratkaisut ja suhtautuminen muslimivähemmistöön länsimaissa

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UI3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia länsimaissa ja islamilaisissa maissa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva, elämäntapa sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan
- Intian nykypäivän uskonnollinen tilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalainen elämäntapa sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, taolaisuuden ja kungfutselaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan
- Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutus yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet ja levinneisyys
- Intian ja Kaukoidän uskontojen asema ja vaikutus länsimaissa
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UI4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen moniarvoisessa nyky-yhteiskunnassa
- ymmärtää omat vaikutusmahdollisuutensa ja kehittää valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena
- osaa analysoida islamilaisten yhdyskuntien vaikutusta suomalaisen yhteiskunnan ja muslimiyhteisön näkökulmasta
- tuntee uskonnon vaikutuksen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- osaa analysoida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia toimia osana uskontojen ja katsomusten välistä dialogia.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskonnollinen kenttä, uskonnollisuus Suomessa ja sekularisaatio
- positiivinen ja negatiivinen uskonnonvapaus
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt Suomessa: suhde yhteiskuntaan ja lainsäädäntöön sekä yhdenvertaisuus ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys ja näkyvyys yhteiskunnassa, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- islamilaiset liikkeet Suomessa sekä islamilaiset yhteisöt kolmannen sektorin toimijoina
- islamin monimuotoisuus yksilön, perheen ja yhteisön näkökulmasta
- islamilainen tapakulttuuri ja sen muovautuminen Suomessa
- muiden uskonnollisten yhteisöjen tapakulttuuri ja uskonnottomuus, uskonnoton tapakulttuuri sekä uskontokritiikki
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa

5. Uskonto tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UI5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee uskonnon tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä ajankohtaista tutkimusta
- hahmottaa uskonnon ja taiteen suhdetta: uskonnollisen taiteen merkitys uskonnoille ja uskontojen merkitys taiteen kehityksessä
- perehtyy islamilaiseen taiteeseen ja sen uskonnollisiin lähtökohtiin sekä uskonnon vaikutukseen länsimaiseen taiteeseen
- tutustuu uskonnollisen symboliikan näkyvyyteen taiteessa ja uskonnollisten teemojen käsittelyyn populaarikulttuurissa
- tuntee islamilaisen tieteen historiaa
- tuntee uskonnon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- islamilaisen taiteen ja arkkitehtuurin perusteita
- uskonnolliset teemat, symboliikka ja myytit eri taidemuodoissa sekä populaarikulttuurissa
- islamin merkitys eri tieteenalojen kukoistukselle historiassa ja niiden vaikutus Eurooppaan
- islamin vaikutus nykytaiteeseen
- uskonnolliset kertomukset ja opilliset tulkinnat länsimaisessa kulttuurissa sekä niiden näkyvyys populaarikulttuurissa
- uskonnollisten myyttien, symbolien ja teemojen näkyminen eri taidemuodoissa

6. Uskonnot ja media (UI6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota ja sen lähteitä
- osaa vertailla länsimaisen ja islamilaisen median islam-kuvaa
- osaa analysoida sananvapauden eri merkityksiä uskonnollisissa yhteisöissä.

Keskeiset sisällöt

- islam länsimaisessa mediassa ja islamilaisessa mediassa
- media ja uskonnonvapaus
- uskonnollisten yhteisöjen tapa käyttää mediaa
- median tapa käsitellä erilaisia uskonnollispohjaisia ilmiöitä, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, konfliktit, rauhan rakentaminen sekä uskontokritiikki mediassa
- uskontotutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä uutisoinnin analysointiin
- uskontoon liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi
- naisen asema ja siihen liittyvät kysymykset mediassa

5.15.5 Juutalainen uskonto

PAKOLLISET KURSSIT

1. Uskonto ilmiönä – juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin jäljillä (UJ1)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tietää erilaisia uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä
- ymmärtää uskontoa ja uskonnottomuuden luonnetta sekä näiden molempien ilmiöiden monimuotoisuutta
- osaa jäsentää uskontoa ilmiönä ja tuntee uskontojen tutkimusta
- tuntee juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin yhteisiä juuria, niiden keskeisiä piirteitä, kulttuuriperintöä ja vaikutusta yhteiskuntaan
- osaa keskustella juutalaisuuteen, kristinuskoon ja islamiin liittyvistä ajankohtaisista kysymyksistä omasta uskonnosta käsin
- kehittää valmiuksia toimia moniuskontoisissa ja monikulttuurisissa ympäristöissä ja työelämässä.

Keskeiset sisällöt

- maailman ja Suomen uskontotilanne
- nykyajan uskonnollisuus, sekularisaatio, uskonnottomuus ja uskonnonvapaus
- uskonto ilmiönä, uskonnon määrittely ja tutkiminen
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin kulttuuritaustat, synty sekä niiden keskeiset ja yhteiset piirteet
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin pyhien kirjojen synty ja tutkimus sekä niiden asema ja tulkintatavat näissä uskonnoissa
- juutalaisuuden, kristinuskon ja islamin sisäinen monimuotoisuus, etiikka, elämäntapa, suhde yhteiskuntaan eri puolilla maailmaa sekä merkitys länsimaiselle kulttuuripiirille
- ajankohtaisia katsomusten kohtaamiseen liittyviä kysymyksiä

2. Maailmanlaajuinen juutalaisuus (UJ2)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää juutalaisuuden merkityksen yksilön, yhteisön, yhteiskunnan ja kulttuurin näkökulmasta
- tuntee juutalaisuuden keskeiset opilliset käsitteet
- ymmärtää juutalaisuuden vaikutuksen yksilön elämään arjessa, eri juhlapyhinä ja elämänkaaren eri vaiheissa
- tuntee juutalaisuuden erilaisia suuntauksia ja niiden syntytaustaa ja pystyy vertailemaan niitä yhdistäviä ja erottavia piirteitä
- osaa analysoida ja arvioida ajankohtaista juutalaisuuteen liittyvää keskustelua.

Keskeiset sisällöt

- juutalaisuuden asema ja vuorovaikutus ympäröivän kulttuurin kanssa Suomessa ja eri puolilla maailmaa
- juutalaisuuden kolme keskeistä dogmia (monoteistisuus, toora pyhänä kirjana ja juutalaiset Jumalan valittuna kansana) sekä näiden vaikutus juutalaisuuden oppiin
- juutalaisuuden käskyjen vaikutus arkielämään, juhlapyhiin ja elämänkaaren riitteihin
- juutalaisuuden eri suuntaukset, niiden synty sekä niiden yhtäläisyydet ja erot ja eettinen ajattelu
- juutalaisuuden asema vähemmistöuskontona eri puolilla maailmaa sekä positiivisesta että negatiivisesta näkökulmasta
- uskonnon sisäinen ja uskontojen välinen dialogi rauhaa rakentamassa

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

3. Maailman uskontoja ja uskonnollisia liikkeitä (UJ3)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee Intiassa, Kiinassa ja Japanissa syntyneitä uskontoja osana yksilön ja yhteisön elämää sekä niiden vaikutuksia kulttuuriin ja yhteiskuntaan
- tuntee Intiassa ja Kiinassa syntyneiden uskontojen ilmenemistä ja vaikutuksia eri puolilla maailmaa
- tietää luonnonuskontojen levinneisyyden ja keskeiset piirteet
- perehtyy uusien uskonnollisten liikkeiden taustaan ja keskeisiin piirteisiin
- kehittää valmiuksia toimia työelämässä ja kansainvälisissä toimintaympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- hindulainen maailmankuva ja elämäntapa sekä hindulaisuuden monimuotoisuus ja vaikutukset Intian kulttuuriin, yhteiskuntaan ja politiikkaan sekä Intian nykypäivän uskontotilanne
- jainalaisuuden ja sikhiläisyyden keskeiset piirteet
- buddhalainen elämäntapa sekä buddhalaisuuden opetukset, suuntaukset ja keskeiset vaikutukset Aasian kulttuureihin
- Kiinan vanhan kansanuskon, kungfutselaisuuden ja taolaisuuden keskeiset piirteet ja vaikutus kiinalaiseen ajatteluun ja yhteiskuntaan sekä Kiinan nykypäivän uskontotilanne
- shintolaisuus Japanin etnisenä uskontona sekä uskontojen vaikutus yhteiskuntaan ja politiikkaan Japanissa
- Aasian uskontojen ja uskonnollisperäisten liikkeiden vaikutus länsimaissa
- luonnonuskontojen ja vodoun keskeiset piirteet ja levinneisyys
- uusien uskonnollisten liikkeiden taustaa ja keskeisiä piirteitä

4. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa (UJ4)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu monipuolisesti uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen nyky-yhteiskunnassa
- perehtyy uskontojen vaikutukseen ja merkitykseen julkisella, yksityisellä, kolmannella ja neljännellä sektorilla
- ymmärtää, että tietoa uskonnoista tarvitaan yhteiskuntaelämän eri osa-alueilla
- osaa analysoida uskonnonvapauteen sekä uskonnon ja yhteiskunnan vuorovaikutukseen liittyvää ajankohtaista keskustelua
- kehittää valmiuksia toimia aktiivisena kansalaisena ja yhteiskunnan jäsenenä oman uskontonsa lähtökohdista käsin
- kehittää valmiuksia toimia osana uskontojen ja katsomusten välistä dialogia.

Keskeiset sisällöt

- Suomen uskontotilanne, suomalainen uskonnollisuus ja sekularisaatio
- uskonnollisten yhteisöjen muodot ja niiden suhde yhteiskuntaan
- uskonnot yhteiskunnan muokkaajina Suomessa eri aikoina
- uskontojen ja katsomusten välinen dialogi tämän päivän Suomessa
- uskonto ja uskonnolliset yhteisöt suomalaisessa ja yleiseurooppalaisessa lainsäädännössä, uskonnon- ja katsomuksenvapaus sekä yhdenvertaisuuteen ja syrjintään liittyvät kysymykset
- uskonnon merkitys, näkyvyys ja oikeudet julkisella sektorilla, politiikassa, työelämässä ja taloudessa
- juutalaiset järjestöt kolmannen sektorin toimijoina
- uskonnot yksilöiden ja perheiden elämässä ja tapakulttuurissa Suomessa
- uskonnottomuus, uskontokritiikki ja uskonnoton tapakulttuuri Suomessa
- osana kurssia voidaan toteuttaa vapaaehtoisprojekti tai perehtyä jonkin juutalaisen järjestön yhteisölliseen toimintaan

5. Uskonto tieteessä, taiteessa ja populaarikulttuurissa (UJ5)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee juutalaisuuden ja muiden uskontojen tutkimuksen näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla sekä ajankohtaista tutkimusta
- hahmottaa uskonnon ja taiteen suhdetta: uskonnollisen taiteen ja arkkitehtuurin merkitystä uskonnoissa ja uskontojen vaikutusta taiteen kehitykseen
- perehtyy siihen, miten uskonnollisen taiteen kautta ilmaistaan uskonnon, erityisesti juutalaisuuden ja kristinuskon keskeisiä oppeja
- tutustuu uskonnolliseen symboliikkaan ja siihen, miten taiteessa ja populaarikulttuurissa käsitellään uskonnollisia teemoja
- tuntee uskontojen vaikutuksia tieteen eri alojen kehitykseen
- tuntee muinaissuomalaisen uskonnon ja kristinuskon vaikutuksia suomalaisessa kulttuuriperinnössä.

Keskeiset sisällöt

- uskontojen, erityisesti juutalaisuuden ja kristinuskon, taiteen ja populaarikulttuurin eri muotojen vuorovaikutus
- uskonnollisten tilojen arkkitehtuuri uskonnon ja sen erityispiirteiden kuvaajana
- uskonnollisia teemoja, erityisesti juutalaisuuden ja kristinuskon, symboliikkaa ja myyttejä eri taidemuodoissa ja populaarikulttuurissa
- juutalaisen ja kristillisen Raamatun kertomusten ja opin tulkintojen tarkastelu taiteen eri muotojen avulla
- uskonnon tutkimuksen ajankohtaisia näkökulmia ja menetelmiä eri tieteenaloilla: uskontotieteen ja teologian eri tutkimusalat sekä taiteentutkimus, kulttuurintutkimus ja yhteiskuntatieteet
- muinaissuomalainen uskonto ja kristinusko suomalaisessa kulttuuriperinnössä
- juutalaisia taiteilijoita ja juutalaisuuden näkyminen näiden teoksissa

6. Uskonnot ja media (UJ6)

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu uskontoon liittyviin ajankohtaisiin teemoihin mediassa
- osaa analysoida ja arvioida uskonnon ja median välisiä suhteita
- osaa arvioida kriittisesti uskontoon liittyvää informaatiota medioissa
- osaa vertailla juutalaisen, länsimaisen ja islamilaisen median juutalaisuuskuvaa ja sen suhdetta medioiden Israel-kuvaan
- osallistuu juutalaisuuteen liittyvän mediasisällön tuottamiseen tai laatii media-analyysin laajemmasta juutalaisuuteen liittyvästä aihekokonaisuudesta.

Keskeiset sisällöt

- uskonnollisen kielen ja kuvaston käyttö eri medioissa
- uskontojen mediajulkisuus
- uskonnollinen media ja median hyödyntäminen uskonnoissa
- median tapa käsitellä erilaisia uskonnollispohjaisia ilmiöitä, kuten uskontoihin liittyvät asenteet ja mielikuvat, konfliktit, rauhan rakentaminen sekä uskontokritiikki mediassa
- monipuolisesti esimerkkejä juutalaisen, länsimaisen ja islamilaisen median juutalaisuuskuvista ja käsittelyn suhde medioiden Israel-kuvaan
- juutalaisuuteen liittyvän mediasisällön tuottaminen tai media-analyysi laajemmasta juutalaisuuteen liittyvästä aihekokonaisuudesta

5.15.6 Muut uskonnot

Muiden uskontojen opetuksessa noudatetaan edellä esitettyjen uskontojen opetussuunnitelmien perusteiden periaatteita ja erityisesti kaikkien oppimäärien yhteisiä opetuksen tavoitteita.

Muiden uskontojen opetusta varten opetussuunnitelman perusteet annetaan erillisillä päätöksillä. Kurssien koodit muodostetaan käyttäen koodia UX ja kurssin numeroa.

5.16 Elämänkatsomustieto

Elämänkatsomustieto on perustaltaan monitieteinen oppiaine. Sen tiedeperustaan kuuluu ihmis-, kulttuuri- ja yhteiskuntatieteitä sekä filosofia. Elämänkatsomustiedon opetuksessa ihmisiä tarkastellaan luonnollisina toimijoina, jotka luovat ja uusintavat merkityksiä keskinäisessä kanssakäymisessään. Inhimilliset katsomukset ja käytännöt nähdään yksilöiden, yhteisöjen ja traditioiden vuorovaikutuksen tuloksena syntyneinä. Elämänkatsomustiedon opetus rakentuu ihmiskäsitykselle, joka korostaa ihmisten mahdollisuutta elää vapaina ja keskenään tasavertaisina, aktiivisina ja tavoitteellisina. Oppiaineessa painotetaan ihmisten kykyä tutkia maailmaansa ja laajentaa sitä koskevaa tietämystään sekä yhteisellä toiminnallaan tietoisesti ohjata elämäänsä. Näistä lähtökohdista oppiaine tukee opiskelijoiden elämänkatsomuksen ja identiteetin muotoutumista sekä heidän yhteisöllisten hyvän elämän ihanteidensa ja käytäntöjensä rakentumista. Opiskelussa hyödynnetään monipuolisesti tieto- ja viestintäteknologian antamia mahdollisuuksia.

Elämänkatsomustieto kartuttaa pohdiskelevasti ja keskustellen opiskelijoiden kulttuurista ja katsomuksellista yleissivistystä, arvostelukykyä ja tilannetajua, toisten ja yhdenvertaisuuden kunnioittamista sekä keskustelun, kuuntelun ja itseilmaisun taitoja.

Opetuksen tavoitteet

Elämänkatsomustiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- saa tukea ja perusteita identiteettinsä ja elämänkatsomuksensa rakentamiseen
- hallitsee keskustelu- ja vuorovaikutustaitoja ja osaa soveltaa niitä sellaisten kysymysten käsittelyyn, joissa pyritään yhteisen kestävän toimintalinjan löytämiseen erilaisista näkemyksistä huolimatta
- laajentaa ja syventää katsomuksellista ja kulttuurista yleissivistystään
- kehittää arvostelu-, harkinta- ja toimintakykyään oppimalla reflektoimaan omaa ja muiden ajattelua ja toimintaa

- kunnioittaa ja osaa perustella periaatteita ja käytäntöjä, jotka edistävät ihmisoikeuksia, kulttuurien välistä myönteistä kohtaamista, yhteiskunnallista ja globaalia oikeudenmukaisuutta sekä kestävän tulevaisuuden rakentamista.

Arviointi

Elämänkatsomustiedossa arvioidaan sekä opiskelijan kykyä tarkastella ja ilmaista katsomuksellisia aiheita monipuolisesti ja taitavasti että hänen laaja-alaista katsomuksellista ymmärrystään. Katsomukselliset kysymykset ovat usein henkilökohtaisia, mutta niiden pohdiskelun perustana ovat ajattelun tiedolliset hyveet: kriittisyys, johdonmukaisuus, ristiriidattomuus ja systemaattisuus. Katsomusten, arvostusten ja uskomusten arviointi- ja ilmaisutavoissa arvostetaan eri näkökulmien ja vaihtoehtoisten katsomustapojen huomioimista pelkkien mielipiteiden esittämistä monipuolisemmin.

Arviointi tukee ja kehittää opiskelijan kykyä arvioida oman elämänkatsomuksensa ja identiteettinsä rakentumista sekä rohkaisee opiskelijaa oman opiskelunsa suunnitteluun ja kehittämiseen. Elämänkatsomustiedossa korostuvat erilaiset katsomukselliseen yleissivistykseen ja vuorovaikutukseen liittyvät taidot, ja kurssien arvioinnissa ne otetaan monipuolisesti huomioon.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Pakolliset kurssit olisi hyvä suorittaa ennen syventäviä kursseja. Pakollisten ja syventävien kurssien keskinäinen suoritusjärjestys on vapaa.

PAKOLLISET KURSSIT

ET1 Maailmankatsomus ja kriittinen ajattelu

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää ja osaa soveltaa maailmankatsomuksellisia käsitteitä ja hahmottaa niiden välisiä yhteyksiä sekä osaa eritellä erilaisten maailmankatsomusten piirteitä ja lähtökohtia
- ymmärtää, miten yksilölliset ja yhteiskunnalliset tekijät vaikuttavat maailmankatsomuksen muotoutumiseen, ja osaa eritellä oman katsomuksensa ja siihen liittyvien uskomusten muotoutumista
- osaa tarkastella kriittisesti niin omia kuin muiden uskomuksia sekä erilaisten medioiden tarjoamaa informaatiota
- osaa hyödyntää eri oppiaineissa oppimaansa elämänkatsomuksensa muodostamisessa ja erottaa tieteellisen, ei-tieteellisen ja epätieteellisen maailmankuvan.

Keskeiset sisällöt

- maailmankatsomuksen, maailmankuvan ja elämänkatsomuksen käsitteet sekä niiden keskinäinen suhde ja asema omassa elämänkatsomuksessa
- erilaisia maailmankatsomuksia – esimerkiksi sekulaareja, uskonnollisia, poliittisia ja elämäntapaan liittyviä – sekä niiden piirteiden ja perusoletusten tutkimista eri tieteiden tarjoamin välinein
- tyypillisiin informaation käsittelyyn ja ympäröivän todellisuuden jäsentämiseen liittyvien kognitiivisten vääristymien tarkastelu sekä omassa että muiden ajattelussa
- koulun, median, politiikan, tieteen, taiteen, viihdeteollisuuden sekä uskonnollisten ja kulttuuristen yhteisöjen vaikutus maailmankuviin ja -katsomuksiin sekä omaan elämänkatsomukseen
- median ja muiden informaation lähteiden toimintalogiikka sekä niihin kohdistuva kriittinen katsomuksellinen ajattelu sekä katsomuksellisen argumentaation erittely erilaisista näkökulmista

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Elämänkatsomustiedossa oppimisen ydinmenetelmiä ovat dialoginen oppiminen, ongelma- ja tapauslähtöinen oppiminen sekä yhteisöllinen tiedonrakentaminen, myös pari- ja pienryhmäoppimisena. Näiden ohella opettaja voi käyttää muita opiskelijaryhmälleen ja itselleen erityisesti sopivia menetelmiä.

Elämänkatsomustieto rohkaisee opiskelijaa omakohtaiseen kokemiseen ja oppimiseen. Siksi erilaiset projektioppimisen muodot ja autenttinen oppiminen (esimerkiksi vierailut, vierailijat jne.) ovat luontevia elämänkatsomustiedon oppimisen menetelmiä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Elämänkatsomustiedon kurssilla "Maailmankatsomus ja kriittinen ajattelu" keskeistä on erilaisten maailmankatsomuksellisten uskomusten ja viestien arviointi. Kurssilla käsitellään myös yleisesti eri lähteiden tarjoamaa informaatiota ja opiskellaan informaation kriittistä arviointia. Oman elämänkatsomuksen rakentaminen on elämänkatsomustiedon keskeinen tavoite. Siksi omien ajatusten, arvostusten tai asiasisältöjen selkeä ilmaiseminen ja viestintä ovat taitoja, joihin opiskelijan tulee harjaantua.

Vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittäminen ovat lisäksi olennainen osa oman elämänkatsomuksen rakentamista. Elämänkatsomustieto kehittää taitoja kohdata erilaisia näkökulmia ja perusteita.

Elämänkatsomuksen kehittyminen edellyttää laaja-alaista tietoja yhdistelevää ajattelua sekä kulttuuristen merkitysten tunnistamista ja tulkintaa. Erilaisten maailmankuvallisten ja elämänkatsomuksellisten käsitteiden ja näkökulmien perusteleminen, kritiikki ja arviointi ovat elämänkatsomustiedon opiskelun ydintaitoja. Viestintäteknologian tarkoituksenmukainen hyödyntäminen ja informaationkäsittelyyn harjaantuminen kuuluvat elämänkatsomustiedon opiskeluun.

Osaamisen arviointi

Kurssilla arvioidaan koko kurssin aikana tapahtuvaa opiskelijan taitojen ja tietojen kehittymistä sekä opiskelijan aktiivisuutta välineillä, jotka tukevat kurssin kannalta oleellisten tavoitteiden oppimista. Opiskelijaa kannustetaan reflektoimaan omaa oppimistaan sekä itsearvioinnin että vertaisarvioinnin keinoin

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Elämänkatsomustiedon opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjä ja palvelee niihin liittyvien taitojen kehittymistä. Kurssilla ET1 korostuvat *Monilukutaito ja mediat* sekä *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys.*

ET2 Ihminen, identiteetti ja hyvä elämä

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tuntee erilaisia ihmiskäsityksiä ja osaa eritellä ja arvioida, miten erilaiset ihmiskäsitykset ja -ihanteet johtavat erilaisiin ja joskus keskenään ristiriitaisiin vastauksiin ihmiselämän keskeisistä kysymyksistä
- osaa pohtia oman identiteettinsä osatekijöitä sekä soveltaa erilaisia ihmiskuvallisia ja katsomuksellisia vaihtoehtoja keskeisiin omaa hyvää elämäänsä koskeviin kysymyksiin
- ymmärtää ihmisarvon perustavan eettisen merkityksen, tuntee keskeisimmät ilmisoikeusasiakirjat ja osaa soveltaa ihmisoikeusajattelua erilaisissa yhteyksissä, kuten uskonnon- ja sanavapautta koskevissa kysymyksissä
- tutustuu erilaisiin käsityksiin hyvästä elämästä ja osaa eritellä ja arvioida niiden taustalla olevia maailmankatsomuksellisia perusteita
- kehittää taitojaan ilmaista identiteettiään ja elämänkatsomustaan sekä niihin liittyviä näkemyksiään ja tuntemuksiaan toisia ja yhdenvertaisuutta kunnioittaen, johdonmukaisesti ja luovasti.

Keskeiset sisällöt

- luonnon- ja ihmistieteellisiä, sekulaareja ja uskonnollisia, filosofisia ja populaarikulttuuriin kuuluvia ihmiskäsityksiä ja -ihanteita
- ihmisen olemassaolon peruskysymyksiä: ihmissuhteet, sukupuolisuus ja seksuaalisuus; opiskelu ja työ, vanheneminen ja kuolema
- identiteetti, elämänvalinnat ja elämänhallinnan keinot: yksilön mahdollisuudet vaikuttaa omaan elämäänsä, perimän ja ympäristön merkitys
- ihmisarvo, ihmisen arvokkuus ja ihmisoikeudet, ihmisoikeusasiakirjoja: YK:n yleismaailmallisen ihmisoikeuksien julistus, Lapsen oikeuksien sopimus sekä Euroopan ihmisoikeussopimus
- erilaisia käsityksiä hyvästä elämästä sekä toisten ihmisten, eläinten ja ympäristön asemasta siinä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Elämänkatsomustiedossa oppimisen ydinmenetelmiä ovat dialoginen oppiminen, ongelma- ja tapauslähtöinen oppiminen sekä yhteisöllinen tiedonrakentaminen, myös pari- ja pienryhmäoppimisena. Näiden ohella opettaja voi käyttää muita opiskelijaryhmälleen ja itselleen erityisesti sopivia menetelmiä. Elämänkatsomustieto rohkaisee opiskelijaa omakohtaiseen kokemiseen ja oppimiseen. Siksi erilaiset projektioppimisen muodot ja autenttinen oppiminen (esimerkiksi vierailut, vierailijat jne.) ovat luontevia elämänkatsomustiedon oppimisen menetelmiä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Elämänkatsomustiedon kurssilla "Ihminen, identiteetti ja hyvä elämä" keskeistä on opiskelijan oman eettisen harkinnan kasvu sekä normatiivisten reflektiotaitojen kehittäminen ja soveltaminen käytännössä. Oman elämänkatsomuksen rakentaminen on elämänkatsomustiedon keskeinen tavoite. Siksi omien ajatusten, arvostusten tai asiasisältöjen selkeä ilmaiseminen ja viestintä ovat taitoja, joihin opiskelijan tulee harjaantua. Myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittäminen ovat olennainen osa oman elämänkatsomuksen rakentamista.

Elämänkatsomuksen kehittyminen edellyttää laaja-alaista tietoja yhdistelevää ajattelua sekä kulttuuristen merkitysten tunnistamista ja tulkintaa. Erilaisten maailmankuvallisten ja elämänkatsomuksellisten käsitteiden ja näkökulmien

perusteleminen, kritiikki ja arviointi ovat elämänkatsomustiedon opiskelun ydintaitoja. Viestintäteknologian tarkoituksenmukainen hyödyntäminen ja informaationkäsittelyyn harjaantuminen kuuluvat elämänkatsomustiedon opiskeluun.

Osaamisen arviointi

Kurssilla arvioidaan koko kurssin aikana tapahtuvaa opiskelijan taitojen ja tietojen kehittymistä sekä opiskelijan aktiivisuutta välineillä, jotka tukevat kurssin kannalta oleellisten tavoitteiden oppimista. Opiskelijaa kannustetaan reflektoimaan omaa oppimistaan sekä itsearvioinnin että vertaisarvioinnin keinoin

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Elämänkatsomustiedon opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjä ja palvelee niihin liittyvien taitojen kehittymistä. Kurssilla ET2 korostuvat *Hyvinvointi ja turvallisuus* sekä *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

ET3 Yksilö ja yhteisö

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa yhteisöllisyyden merkityksen ihmisyydelle ja omalle yksilöllisille identiteetilleen ja saa välineitä myönteisen yhteisöllisyyden hyödyntämiseen oman identiteettinsä rakentamisessa
- ymmärtää, että sosiaalisia ilmiöitä sekä yhteiskunnallisia rakenteita ja muutoksia voidaan tarkastella tieteellisesti ja että näillä on suuri merkitys yksilön elämänvalinnoille
- osaa jäsentää omaa asemaansa yksilönä yhteisöissä, kansalaisena valtiossa ja toimijana talousjärjestelmässä sekä arvioida yksilön vaikutusmahdollisuuksia ja vastuuta eri alueilla ja kasvattaa valmiuttaan rakentavaan yhteiskunnalliseen osallistumiseen
- ymmärtää ja osaa perustella ihmisoikeuksien, uskonnon- ja omantunnon vapauden, yhdenvertaisuuden, demokratian, rauhan, yhteiskunnallisen

ja globaalin oikeudenmukaisuuden sekä kestävän tulevaisuuden rakentamisen lähtökohtia ja periaatteita
- osaa tarkastella kriittisesti yhteiskuntaa ja sen rakenteita sekä kasvattaa yhteiskunnallista kuvittelukykyään ja aktiivisuuttaan siten, että hahmottaa tulevaisuuden mahdollisuuksina ja vaihtoehtoisina tapahtumakulkuina, joihin pystyy myös omalla toiminnallaan vaikuttamaan.

Keskeiset sisällöt

- ihminen sosiaalisena olentona, yksilöiden vuorovaikutus ja yhteisöllisyys: yksityinen ja julkinen, tunnustussuhteet ja merkitykselliset toiset, roolit ja yhteisölliset normit
- yhteiskuntatutkimuksen perusteita, kuten sosiaaliset tosiasiat, yhteiskunnalliset rakenteet ja modernin länsimaisen yhteiskunnan erityispiirteet sekä näiden vaikutus yksilön elämään
- taloudellisen ja poliittisen vallan suhde nyky-Suomessa sekä globaalissa markkinataloudessa, yksilön kuluttajana ja kansalaisena tekemien valintojen vaikutukset yhteiskunnan eri tasoilla
- ihmisoikeudet, uskonnon- ja omantunnon vapaus, globaali oikeudenmukaisuus ja kestävän tulevaisuuden rakentaminen moraalisina ja poliittisina vaatimuksina sekä näitä vaatimuksia vastustavat näkemykset ja toimet mukaan lukien ihmisoikeusloukkaukset sekä holokausti
- yhteiskunnalliset utopiat ja dystopiat sekä niiden kriittinen potentiaali: ihanteet ja kauhukuvat nykyisyyden suurennuslaseina ja toiminnan motivoijina

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Elämänkatsomustiedossa oppimisen ydinmenetelmiä ovat dialoginen oppiminen, ongelma- ja tapauslähtöinen oppiminen sekä yhteisöllinen tiedonrakentaminen, myös pari- ja pienryhmäoppimisena. Näiden ohella opettaja voi käyttää muita opiskelijaryhmälleen ja itselleen erityisesti sopivia menetelmiä.

Elämänkatsomustieto rohkaisee opiskelijaa omakohtaiseen kokemiseen ja oppimiseen. Siksi erilaiset projektioppimisen muodot ja autenttinen oppiminen (esimerkiksi vierailut, vierailijat jne.) ovat luontevia elämänkatsomustiedon oppimisen menetelmiä.

Elämänkatsomustiedon syventävillä kursseilla on luontevaa painottaa myös sosiaalisen ja kulttuurisen ympäristön sekä ympäröivän yhteiskunnan havainnointia ja siihen vaikuttamista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Oman elämänkatsomuksen rakentaminen on elämänkatsomustiedon keskeinen tavoite. Siksi omien ajatusten, arvostusten ja asiasisältöjen selkeä ilmaiseminen ja viestintä ovat taitoja, joihin opiskelijan tulee harjaantua. Myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittäminen ovat olennainen osa oman elämänkatsomuksen rakentamista.

Elämänkatsomuksen kehittyminen edellyttää laaja-alaista tietoja yhdistelevää ajattelua sekä kulttuuristen merkitysten tunnistamista ja tulkintaa. Erilaisten maailmankuvallisten ja elämänkatsomuksellisten käsitteiden ja näkökulmien perusteleminen, kritiikki ja arviointi ovat elämänkatsomustiedon opiskelun ydintaitoja.

Elämänkatsomustiedon syventävillä kursseilla on luontevaa painottaa myös sosiaalisen ja kulttuurisen ympäristön sekä ympäröivän yhteiskunnan havainnointia ja siihen vaikuttamista. Viestintäteknologian tarkoituksenmukainen hyödyntäminen ja informaationkäsittelyyn harjaantuminen kuuluvat elämänkatsomustiedon opiskeluun.

Osaamisen arviointi

Kurssilla arvioidaan koko kurssin aikana tapahtuvaa opiskelijan taitojen ja tietojen kehittymistä sekä opiskelijan aktiivisuutta arviointimenetelmillä, jotka tukevat kurssin kannalta oleellisten tavoitteiden oppimista. Oman oppimisen arvioinnin ja yleisen arvostelukyvyn kehittyminen on yksi elämänkatsomustiedon opetuksen keskeisiä tavoitteita. Erityisesti syventävillä kursseilla painotetaan opiskelijan reflektiota sekä itsearvioinnin että vertaisarvioinnin keinoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Elämänkatsomustiedon opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjä ja palvelee niihin liittyvien taitojen kehittymistä. Elämänkatsomustiedon kurssilla *Yksilö ja yhteisö* korostuvat erityisesti *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* sekä *Hyvinvointi ja turvallisuus*.

ET4 Kulttuurit katsomuksen muovaajana

Osaamistavoitteet:

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää kulttuurin merkityksen ihmisyydelle ja omalle elämänkatsomukselleen sekä saa välineitä myönteisen kulttuurisen identiteetin rakentamisessa
- osaa käyttää kulttuurintutkimuksen käsitteistöä ja muodostaa kulttuureja koskeviin kysymyksiin oman perustellun kantansa sekä tunnistaa vihapuheen ja erottaa sen sanavapauden vastuullisesta käytöstä
- hahmottaa suomalaisuuden historiallisesti rakentuvana ja muuttuvana jatkumona, johon kuuluvat niin ulkoiset vaikutteet kuin sisäinen moninaisuus sekä vähemmistökulttuurit
- ymmärtää, että kulttuurit ovat vuorovaikutuksessa keskenään eikä mikään kulttuuri ole kehittynyt ilman ulkoisia vaikutteita kulttuurin ydinpiirteisiin, kuten elämäntapoihin, kieleen, teknologiaan ja uskomuksiin
- osaa hahmottaa erilaiset elämänkatsomukselliset ratkaisut ja identiteettivalinnat sekä maailman kulttuurisen moninaisuuden rikkautena ja perustella niiden yhdenvertaisen kohtelun.

Keskeiset sisällöt

- kulttuurin käsite ja merkitys sekä sen erilaiset luokittelut ja käyttötavat, kulttuuri merkityksiin perustuvana inhimillisenä toimintana, erilaisia teorioita kulttuurien kehityksestä ja suhteesta toisiinsa
- kulttuuriperintö: tapakulttuurin monet muodot, kulttuurinen itseilmaisu, kulttuurin vaikutus yksilön maailmankuvaan ja elämänkatsomukseen, Unescon maailmanperintöohjelma

- suomalaisen kulttuurin ja identiteetin historiallinen rakentuminen, suomalaisuuden monimuotoisuus ja suomalaiset vähemmistökulttuurit
- kulttuurien ja sivilisaatioiden vuorovaikutus sekä monokulttuurisuuden mahdottomuus: monikulttuurisuus ja globaali kulttuuri sekä niiden erilaiset katsomukselliset ja yhteiskunnalliset vaikutukset
- etnosentrisyyden ja rasismin sekä keskinäisen kunnioituksen ja yhdenvertaisuuden historiaa ja nykypäivää eri kulttuureissa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Elämänkatsomustiedossa oppimisen ydinmenetelmiä ovat dialoginen oppiminen, ongelma- ja tapauslähtöinen oppiminen sekä yhteisöllinen tiedonrakentaminen, myös pari- ja pienryhmäoppimisena. Näiden ohella opettaja voi käyttää muita opiskelijaryhmälleen ja itselleen erityisesti sopivia menetelmiä.

Elämänkatsomustieto rohkaisee opiskelijaa omakohtaiseen kokemiseen ja oppimiseen. Siksi erilaiset projektioppimisen muodot ja autenttinen oppiminen (esimerkiksi vierailut, vierailijat jne.) ovat luontevia elämänkatsomustiedon oppimisen menetelmiä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Oman elämänkatsomuksen rakentaminen on elämänkatsomustiedon keskeinen tavoite. Siksi omien ajatusten, arvostusten tai asiasisältöjen selkeä ilmaiseminen ja viestintä ovat taitoja joihin opiskelijan tulee harjaantua. Myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittäminen ovat olennainen osa oman elämänkatsomuksen rakentamista.

Elämänkatsomuksen kehittyminen edellyttää laaja-alaista tietoja yhdistelevää ajattelua sekä kulttuuristen merkitysten tunnistamista ja tulkintaa. Erilaisten maailmankuvallisten ja elämänkatsomuksellisten käsitteiden ja näkökulmien perusteleminen, kritiikki ja arviointi ovat elämänkatsomustiedon opiskelun ydintaitoja.

Elämänkatsomustiedon syventävillä kursseilla on luontevaa painottaa myös sosiaalisen ja kulttuurisen ympäristön sekä ympäröivän yhteiskunnan havainnoin-

tia ja siihen vaikuttamista. Viestintäteknologian tarkoituksenmukainen hyödyntäminen ja informaationkäsittelyyn harjaantuminen kuuluvat elämänkatsomustiedon opiskeluun.

Osaamisen arviointi

Kurssilla arvioidaan koko kurssin aikana tapahtuvaa opiskelijan taitojen ja tietojen kehittymistä sekä opiskelijan aktiivisuutta arviointi menetelmillä, jotka tukevat kurssin kannalta oleellisten tavoitteiden oppimista. Oman oppimisen arviointi ja yleisen arvostelukyvyn kehittyminen ovat yksi elämänkatsomustiedon opetuksen keskeisiä tavoitteita. Erityisesti syventävillä kursseilla painotetaan opiskelijan reflektiota sekä itsearvioinnin että vertaisarvioinnin keinoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Elämänkatsomustiedon opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjä ja palvelee niihin liittyvien taitojen kehittymistä. Kurssilla ET4 korostuu erityisesti *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

ET5 Katsomusten maailma

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää kykyään lukea, tulkita ja ymmärtää erilaisia uskonnollisia ja uskonnottomia maailmankatsomuksia ja verrata niiden lähtökohtia ja elämäntapaa omaan elämänkatsomukseensa
- ymmärtää, että maailmankatsomukset, uskonto ja uskonnollisuus ovat historiallisesti rakentuneita, erittäin monimuotoisia ja muuttuvia ilmiöitä, joilla on merkittävä kulttuurinen ja yhteiskunnallinen merkitys
- tutustuu uskontojen, uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tieteelliseen tutkimukseen, määrittelyyn ja selittämiseen hahmottaen sen lähtökohtia ja tavoitteenasetteluja

- hallitsee käsitteitä, tietoa ja taitoja, joiden avulla hän osaa pohtia ja analysoida maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin, kuten sekulaariin humanismiin ja uskontoihin, liittyviä kysymyksiä sekä muodostaa niihin oman perustellun kantansa
- perehtyy uskontokritiikin keskeisiin argumentteihin, tutustuu humanismin ja vapaa-ajattelun historiaan
- perehtyy Lähi-idän uskontoihin sekä joihinkin muihin uskontoihin ja maailmankatsomuksellisiin järjestelmiin hahmottaen niiden keskeisiä piirteitä, sisäistä monimuotoisuutta sekä vaikutusta kulttuuriin ja yhteiskuntaan erityisesti suomalaisesta näkökulmasta.

Keskeiset sisällöt

- katsomuksen ja uskonnon sekä uskonnollisuuden ja uskonnottomuuden tutkiminen, määritteleminen ja selittäminen, käsityksiä uskontojen alkuperästä
- uskonnollisten ilmiöiden tulkinnassa käytettyjä käsitteitä, kuten myytti, pyhä, riitti, symboli ja teismi
- uskontokritiikki, ateismi, agnostismi ja sekulaarin humanismin maailmankatsomukselliset perusteet
- kristinuskon, islamin ja juutalaisuuden sekä joidenkin muiden uskontojen ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien historiallinen ja maantieteellinen levinneisyys ja jakautuminen, pyhät kirjat, oppi, elämäntapa ja suhde yhteiskuntaan
- tämän päivän merkittävien maailmankatsomuksellisten järjestelmien, kuten sekulaarin humanismin ja suurten uskontojen, suhde yhteiskuntaan, tapakulttuuriin, moraaliin, politiikkaan ja tieteeseen; liberaali ja fundamentalistinen uskonnollisuus, sekularisaatio ja uskonnottomuus

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Elämänkatsomustiedossa oppimisen ydinmenetelmiä ovat dialoginen oppiminen, ongelma- ja tapauslähtöinen oppiminen sekä yhteisöllinen tiedonrakentaminen, myös pari- ja pienryhmäoppimisena. Näiden ohella opettaja voi käyttää muita opiskelijaryhmälleen ja itselleen erityisesti sopivia menetelmiä.

Elämänkatsomustieto rohkaisee opiskelijaa omakohtaiseen kokemiseen ja oppimiseen. Siksi erilaiset projektioppimisen muodot ja autenttinen oppiminen (esimerkiksi vierailut, vierailijat jne.) ovat luontevia elämänkatsomustiedon oppimisen menetelmiä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Oman elämänkatsomuksen rakentaminen on elämänkatsomustiedon keskeinen tavoite. Siksi omien ajatusten, arvostusten tai asiasisältöjen selkeä ilmaiseminen ja viestintä ovat taitoja, joihin opiskelijan tulee harjaantua. Myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittäminen ovat olennainen osa oman elämänkatsomuksen rakentamista.

Elämänkatsomuksen kehittyminen edellyttää laaja-alaista tietoja yhdistelevää ajattelua sekä kulttuuristen merkitysten tunnistamista ja tulkintaa. Erilaisten maailmankuvallisten ja elämänkatsomuksellisten käsitteiden ja näkökulmien perusteleminen, kritiikki ja arviointi ovat elämänkatsomustiedon opiskelun ydintaitoja.

Elämänkatsomustiedon syventävillä kursseilla on luontevaa painottaa myös sosiaalisen ja kulttuurisen ympäristön sekä ympäröivän yhteiskunnan havainnointia ja siihen vaikuttamista. Viestintäteknologian tarkoituksenmukainen hyödyntäminen ja informaationkäsittelyyn harjaantuminen kuuluvat elämänkatsomustiedon opiskeluun.

Osaamisen arviointi

Kurssilla arvioidaan koko kurssin aikana tapahtuvaa opiskelijan taitojen ja tietojen kehittymistä sekä opiskelijan aktiivisuutta arviointimenetelmin, jotka tukevat kurssin kannalta oleellisten tavoitteiden oppimista. Oman oppimisen arvioinnin ja yleisen arvostelukyvyn kehittyminen on yksi elämänkatsomustiedon opetuksen keskeisiä tavoitteita. Erityisesti syventävillä kursseilla painotetaan opiskelijan reflektiota sekä itsearvioinnin että vertaisarvioinnin keinoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Elämänkatsomustiedon opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjä ja palvelee niihin liittyvien taitojen kehittymistä. Elämänkatsomustiedon kurssilla *Katsomusten maailma* korostuu erityisesti aihekokonaisuus *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

ET6 Teknologia, maailmankatsomukset ja ihmiskunnan tulevaisuus

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tunnistaa nykyaikaisten maailmankatsomusten kannalta historiallisesti, kulttuurisesti ja katsomuksellisesti merkittäviä historiallisia käänteitä ihmiskunnan tavassa elää
- ymmärtää kulttuurien ja yhteiskuntamuotojen kontingentin ja rakentuneen luonteen
- osaa arvioida evoluution, abstraktien eettisten järjestelmien, valistuksen ja tieteellis-teknologisen vallankumouksen merkitystä nykyaikaisille maailmankatsomuksille ja oman elämänkatsomuksensa rakentumiselle
- hahmottaa erilaisia suhtautumistapoja teknologiaan ja sen kehitykseen sekä ymmärtää teknologian ja teknisen muutoksen yhteydet ympäristössä, yhteiskunnassa ja kulttuurissa tapahtuviin muutoksiin
- osaa arvioida teknologian ja teknisen muutoksen roolia kestävän tulevaisuuden rakentamisen osana sekä pystyy osallistumaan ihmiskunnan ja maapallon tulevaisuutta koskevaan keskusteluun.

Keskeiset sisällöt

- ihmislajin evoluutio ja kulttuurievoluutio: kielen rooli inhimillisten kulttuurien ja innovatiivisuuden synnyssä
- suurten filosofioiden ja maailmankatsomuksellisten järjestelmien ja uskontojen eettisten ja aatteellisten perustojen kehittyminen abstrakteiksi ja yleisinhimillisiksi

- ihmiskunnan suuret maailmankuvalliset, -katsomukselliset ja teknologiset murrokset sekä niiden vaikutukset ihmisten käsitykseen maailmasta ja itsestään: ihminen ympäristönsä ja itsensä muokkaajana
- Prometheus-myytistä tekno-utopioihin ja -dystopioihin, ihmisen suhde valistuksen ideaaleihin ja teknologiseen kehitykseen
- tulevaisuuden tutkimus, tekoäly, humanismi, transhumanismi ja niiden kritiikit tieteen uusimpien tulosten valossa

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Elämänkatsomustiedossa oppimisen ydinmenetelmiä ovat dialoginen oppiminen, ongelma- ja tapauslähtöinen oppiminen sekä yhteisöllinen tiedonrakentaminen, myös pari- ja pienryhmäoppimisena. Näiden ohella opettaja voi käyttää muita opiskelijaryhmälleen ja itselleen erityisesti sopivia menetelmiä.

Elämänkatsomustieto rohkaisee opiskelijaa omakohtaiseen kokemiseen ja oppimiseen. Siksi erilaiset projektioppimisen muodot ja autenttinen oppiminen (esimerkiksi vierailut, vierailijat jne.) ovat luontevia elämänkatsomustiedon oppimisen menetelmiä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Oman elämänkatsomuksen rakentaminen on elämänkatsomustiedon keskeinen tavoite. Siksi omien ajatusten, arvostusten tai asiasisältöjen selkeä ilmaiseminen ja viestintä ovat taitoja, joihin opiskelijan tulee harjaantua. Myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaitojen kehittäminen ovat olennainen osa oman elämänkatsomuksen rakentamista.

Elämänkatsomuksen kehittyminen edellyttää laaja-alaista tietoja yhdistelevää ajattelua sekä kulttuuristen merkitysten tunnistamista ja tulkintaa. Erilaisten maailmankuvallisten ja elämänkatsomuksellisten käsitteiden ja näkökulmien perusteleminen, kritiikki ja arviointi ovat elämänkatsomustiedon opiskelun ydintaitoja.

Elämänkatsomustiedon syventävillä kursseilla on luontevaa painottaa myös sosiaalisen ja kulttuurisen ympäristön sekä ympäröivän yhteiskunnan havainnointia ja siihen vaikuttamista. Viestintäteknologian tarkoituksenmukainen hyödyntäminen ja informaationkäsittelyyn harjaantuminen kuuluvat elämänkatsomustiedon opiskeluun.

Osaamisen arviointi

Kurssilla arvioidaan koko kurssin aikana tapahtuvaa opiskelijan taitojen ja tietojen kehittymistä sekä opiskelijan aktiivisuutta arviointimenetelmillä, jotka tukevat kurssin kannalta oleellisten tavoitteiden oppimista. Koska oman oppimisen arvioinnin ja yleisen arvostelukyvyn kehittyminen on yksi elämänkatsomustiedon opetuksen keskeisiä tavoitteita, erityisesti syventävillä kursseilla painottuu opiskelijan reflektio sekä itsearvioinnin että vertaisarvioinnin keinoin.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Elämänkatsomustiedon opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjä ja palvelee niihin liittyvien taitojen kehittymistä. Kurssilla korostuvat erityisesti aihekokonaisuudet *Teknologia ja yhteiskunta* sekä *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

ET7 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssi syventää elämänkatsomustiedon kursseilla opittuja tietoja ja taitoja. Koska kurssien sisällöt vaihtelevat, kunkin kurssin oppimistavoitteet määritellään erikseen joka kurssin alussa.

Keskeiset sisällöt

Sisällöt määräytyvät koulu- ja kurssikohtaisesti. Projektikurssi soveltuu hyvin esimerkiksi eri oppiaineiden yhteistyökurssiksi ja erilaisten koulussa käsiteltävien ilmiöiden opiskeluun.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille soveltuvat hyvin ongelmalähtöinen ja tapausperustainen oppiminen, pari- ja ryhmätyöt, tutkiva oppiminen, elämyksellinen oppiminen, tiedon rakentaminen, ilmiöpohjaisuus, tutkimuksellisuus, itsenäinen opiskelu sekä erilaiset vierailut ja vierailijat.

Projektikurssi voidaan toteuttaa yhteistyössä eri oppiaineiden tai muiden yhteistyötahojen (kansalaisjärjestöt, korkeakoulut, museot jne.) ja tapahtumien (Platonin akatemia, Nuorten filosofiatapahtuma) kanssa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät taidot riippuvat kurssin sisällöstä ja käytetyistä menetelmistä.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointimenetelmät riippuvat kurssin sisällöstä ja käytetyistä menetelmistä. Arvioinnissa painotetaan itsearviointia, pitkäjänteistä työskentelyä ja monipuolisia näyttöjä osaamisesta. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin kytkeytyminen eri aihekokonaisuuksiin riippuu kurssin sisällöstä.

ET8 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Pakollisten ja syventävien kurssien keskeiset tavoitteet.

Keskeiset sisällöt

Pakollisten ja syventävien kurssien keskeiset sisällöt ja edellisten ylioppilaskokeiden tehtävät.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kertauskurssilla olennaisia oppimisen menetelmiä voivat olla esimerkiksi dialoginen oppiminen, yhteisöllinen tiedon muodostaminen ja ongelmalähtöinen oppiminen. Myös mahdollisesti projektioppiminen, tekemällä oppiminen / tutkiva oppiminen voivat tulla kyseeseen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija kehittyy vastaustekniikan ja -teknologian hallinnassa ja esseevastaamisen taitojen harjaantumisessa. Hän oppii hahmottamaan elämänkatsomuksia syvällisesti ja kokonaisvaltaisesti.

Osaamisen arviointi

Kurssi voidaan arvioida esimerkiksi vertais- ja itsearviointien avulla. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi voi kytkeytyä pakollisten ja syventävien kurssien aihekokonaisuuksiin.

5.17 Terveystieto

Terveystieto on monitieteiseen tietoperustaan nojautuva oppiaine, jonka tarkoituksena on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. Lähtökohtana on elämän kunnioittaminen ja ihmisoikeuksien mukainen arvokas elämä. Terveys ymmärretään fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena hyvinvointina sekä toiminta- ja työkykynä. Terveyteen ja turvallisuuteen liittyviä ilmiöitä tarkastellaan terveysosaamisen eri osa-alueiden kautta. Näitä ovat terveyteen liittyvät tiedot, taidot, itsetuntemus, kriittinen ajattelu sekä eettinen vastuullisuus. Lukion terveystiedon opetuksessa terveyttä ja sairauksia sekä terveyden edistämistä ja sairauksien ehkäisyä ja hoitoa tarkastellaan tutkimus- ja kokemustiedon avulla sekä yksilön, perheen, yhteisön että yhteiskunnan ja globaalista näkökulmasta. Terveysosaamiseen sisältyy terveyteen ja sairauteen liittyvän sisältötiedon ja toiminnallisten taitojen ohella terveystiedon hankinta, kriittinen arviointi, tulkinta ja soveltaminen sekä ymmärrys ympäristön ja perimän vaikutuksista terveyteen. Osaamiseen kuuluu myös terveyteen liittyvien arvojen pohdinta ja näkemys eri terveyskulttuureista ja terveyden ja sairauksien historiasta kansainvälistyvässä maailmassa.

Terveystiedon opetuksessa tehdään yhteistyötä muiden oppiaineiden kanssa sekä tuetaan opiskelijoiden osallisuutta ja terveysosaamisen hyödyntämistä yhteisöllisen opiskeluhuollon kehittämisessä.

Opetuksen tavoitteet

Terveystiedon opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- osaa tarkastella ja perustella terveyteen ja sairauteen liittyviä ilmiöitä moniulotteisina kokonaisuuksina yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan sekä globaalista näkökulmista
- ymmärtää tieteellisen tiedon ja kokemustiedon merkityksen eron terveyden ja sairauden riskien, syiden, vaikutusmekanismien ja seurausten selittämisessä

- osaa edistää omaa ja ympäristönsä terveyttä ja turvallisuutta, ymmärtää yleisimpien sairauksien ehkäisyn ja hoidon periaatteita sekä itsehoitoon ja mielenterveyden suojaamiseen liittyviä toimintatapoja
- perehtyy terveyttä koskevan tiedon hankintamenetelmiin, käyttää terveystiedon käsitteitä asianmukaisesti ja osaa kriittisesti arvioida ja tulkita terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa, terveysviestintää ja sekä erilaisia terveyskulttuureihin liittyviä ilmiöitä
- pohtii terveyteen liittyviä eettisiä kysymyksiä ja osaa perustella niihin liittyvä näkemyksiään
- ymmärtää yhteiskunnan olosuhteiden ja terveys- ja muiden yhteiskuntapoliittisten päätösten vaikutuksia kansanterveyteen, väestöryhmien välisiin eroihin, terveydenhuollon rakenteisiin ja ihmisten terveyskäyttäytymiseen.

Arviointi

Arviointi kohdistuu terveystiedon tavoitteiden saavuttamiseen terveysosaamisen eri osa-alueilla kurssikohtaisia tavoitteita ja keskeisiä sisältöjä painottaen. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota terveyttä ja sairautta koskevan tiedon ja syy- ja seuraussuhteiden ymmärtämiseen sekä siihen, miten opiskelija osaa soveltaa, analysoida, arvioida ja yhdistää erilaisiin lähteisiin perustuvaa tietoa. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan toiminnallisten taitojen kehittyminen. Oppimisprosessin aikana annettu arviointi ja palaute tukevat opiskelijaa kehittämään terveyttä ja sairautta koskevaa eettisestä arvopohdintaa ja taitoja perustella terveysvalintoja sekä arvioida yhteisössä tehtyjä terveyttä ja sairautta koskevia ratkaisuja. Kurssin arvosana perustuu jatkuvaan ja monipuoliseen näyttöön terveysosaamisen eri osa-alueilla. Arviointi ei kohdistu opiskelijan arvoihin, asenteisiin, terveyskäyttäytymiseen tai muihin henkilökohtaisiin ominaisuuksiin.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

TE1 suositellaan suoritettavaksi ennen muita kursseja. Muut kurssit voi suorittaa vapaavalintaisessa järjestyksessä.

PAKOLLINEN KURSSI

TE1 Terveyden perusteet

Pakollisella kurssilla syvennetään perusopetuksen aikana opittua terveysosaamista ja ymmärrystä terveyden ja hyvinvoinnin edistämisestä. Lisäksi opitaan tunnistamaan ja arvioimaan terveyden edellytysten toteutumista omassa elämässä, lähiyhteisöissä ja ympäristöissä sekä yhteiskunnallisessa päätöksenteossa. Keskeistä on myös itsehoitovalmiuksien ja arjen terveysosaamisen kehittäminen, mielenterveyden suojaaminen sekä ajankohtaisten ja opiskelijoiden esille nostamien asioiden käsittely.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää arjen terveysosaamistaan, ymmärtää fyysiseen, psyykkiseen ja sosiaaliseen työ- ja toimintakykyyn vaikuttavia tekijöitä ja osaa arvioida niiden toteutumista ja merkitystä omassa elämäntavassaan ja ympäristössään
- osaa hankkia, käyttää ja arvioida terveyttä ja sairauksia koskevaa tietoa sekä pohtia terveyskulttuuriin, mediaan ja teknologiseen kehitykseen liittyviä ilmiöitä eettisestä ja terveysnäkökulmasta
- tunnistaa ja ymmärtää terveyttä ja sairauksia sekä terveystottumuksia selittäviä teorioita, malleja ja ilmiöitä tutkimus- ja kokemustiedon näkökulmasta
- soveltaa itsehoitoon liittyviä toimintamalleja ja toimintatapoja
- tietää kansantautien ja yleisimpien tartuntatautien merkityksen yksilön ja yhteiskunnan näkökulmasta ja pohtii niiden ehkäisyyn liittyviä ratkaisuja sekä terveyserojen syntyyn vaikuttavia tekijöitä yhteiskunnassa.

Keskeiset sisällöt

- fyysinen, psyykkinen ja sosiaalinen toiminta-, opiskelu- ja työkyky: terveyttä edistävä liikunta ja ravinto, painonhallinta, uni ja lepo, seksuaaliterveys, opiskeluhyvinvointi

- omasta terveydestä huolehtiminen ja muut itsehoitovalmiudet sekä hätäensiapu
- riippuvuuden eri muodot, tupakka, alkoholi ja huumeet, peli- ja nettiriippuvuus
- kansantaudit ja keskeiset tartuntataudit
- terveyttä, terveystottumuksia ja -ongelmia selittäviä keskeisiä biologisia, psykologisia ja kulttuurisia ilmiöitä, teorioita ja malleja

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa käydään läpi oppilaiden kanssa kurssilla käytettävät oppimisen menetelmät. Keskeisiä menetelmiä ovat yhteisöllinen tiedon muodostaminen, oppiminen pareissa/pienryhmissä, dialoginen oppiminen, ongelmalähtöinen ja/tai tapausperusteinen oppiminen sekä lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen.

Terveysliikunnan tärkeyttä käytännössä voidaan edistää tuntien aikana taukojumpalla ja kävelyillä. Tieto- ja viestintäteknologiaa käytetään monipuolisesti esimerkiksi hankittaessa terveyttä ja sairautta koskevaa tietoa. Tähän liittyen opiskelijoita kannustetaan seuraamaan ajankohtaisia uutisia terveyden ja sairauden maailmasta. Opiskelussa pyritään hyödyntämään mahdollisuuksien mukaan Helsingin asiantuntijaverkostoja terveyden ja sairauden saralla.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii tuntemaan ja ymmärtämään terveyteen ja sairauteen kuuluvia käsitteitä. Terveyseroihin ja kansantauteihin liittyviin tekijöihin perehtymällä opiskelija oppii ymmärtämään asioiden välisiä syy- ja seuraussuhteita. Tutustumalla tieteelliseen tutkimustietoon opiskelija oppii arvioimaan kriittisesti tiedon lähteitä ja perustelemaan näkemyksiään. Terveysosaamisen kehittyessä opiskelija kykenee havainnoimaan ja ymmärtämään paremmin omassa elinympäristössä tapahtuvaa terveyskäyttäytymistä sekä osaltaan vaikuttamaan siihen positiivisesti.

Vuorovaikutus- ja yhteistyötaidot kehittyvät monipuolisten pari- ja pienryhmätyöskentelyn muodossa sekä dialogisissa keskusteluissa terveyden ja hyvinvoinnin edistämiseksi. Tieto- ja viestintäteknologian käyttötaitoja harjoitetaan yhteisissä projekteissa. Tietojen ja taitojen soveltaminen käytännön elämässä voidaan toteuttaa itsenäisesti esim. ravintopäiväkirjaa kirjoittamalla.

Osaamisen arviointi

Osaamista arvioidaan monipuolisesti erityyppisten tehtävien kautta. Arviointia tehdään pitkin kurssia. Arvioitavat tehtävät voivat olla esim. sähköisiä kokeita, erityyppisiä oppimistehtäviä kuten kirjan tehtävät, portfolio, esitelmät, päiväkirjat, yhteiset projektit jne. Arvioinnissa huomioidaan itsearviointi ja vertaisarviointi. Opettaja voi muun arvioinnin ohella käydä esimerkiksi suullisen arviointikeskustelun opiskelijan kanssa.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Terveystiedon osaaminen antaa opiskelijalle hyvät mahdollisuudet ymmärtää yhteiskunnallista terveyttä ja sairautta koskevaa keskustelua ja päätöksen tekoa. Terveystiedon ymmärtäminen ja hallitseminen mahdollistaa opiskelijoiden kasvamisen terveyttä, turvallisuutta ja hyvinvointia edistäviksi aktiivisiksi kansalaisiksi. Terveystiedon kautta tuleva erilaisuuden hyväksyminen ja ihmisen elämän kunnioittaminen antaa opiskelijalle eväitä toimia vastuullisesti ja toisia kunnioittaen nyky-yhteiskunnassa. Opiskelijan kyky hankkia ja tuottaa terveystietoa kehittää sekä monilukutaitoa ja kriittistä suhtautumista mediaan.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

TE2 Ihminen, ympäristö ja terveys

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- hahmottaa ja arvioi perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden, kuten psykososiaalisen, rakennetun ja luonnonympäristön, yhteyksiä ja vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn
- tunnistaa elämänkulkuun ja kehitykseen liittyviä tapahtumia ja osaa esitellä erilaisia toimintatapoja ja selviytymisen keinoja
- osaa soveltaa terveysosaamistaan terveyttä, sairautta ja turvallisuutta koskevissa kysymyksissä ja niihin liittyvien arvojen pohdinnassa
- osaa arvioida sosiaalisen tuen ja vuorovaikutuksen merkitystä terveydelle, esitellä mielenterveyteen vaikuttavia keskeisiä tekijöitä ja mekanismeja sekä esittää vaihtoehtoisia ratkaisuja kriisien käsittelyyn
- osaa tulkita ja arvioida kriittisesti terveysviestintään liittyviä ilmiöitä
- osaa perustella ja arvioida elämäntapaan, kulttuuriin ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille
- osaa analysoida turvallisuuteen ja väkivallan ehkäisyyn liittyviä tekijöitä ja ymmärtää henkilökohtaisten rajojen kunnioittamisen ja suojelemisen merkityksen erilaisissa vuorovaikutustilanteissa, yhteisöissä ja ympäristöissä.

Keskeiset sisällöt

- perimän, luonnonympäristöjen ja rakennetun ympäristön sekä psykososiaalisen ympäristön ja yhteisöjen terveysvaikutukset
- terveys ja elämänkulku, kuolema osana elämänkulkua
- ihmissuhteet ja sosiaalinen tuki
- seksuaalisuus ja seksuaalioikeudet sekä seksuaali- ja lisääntymisterveys
- mielenterveyttä suojaavat ja kuormittavat tekijät
- erilaiset kriisit ja niiden kohtaaminen
- työhyvinvointi ja ergonomia

- turvallisuus ja väkivallan ehkäisy
- media- ja kulttuuriympäristön ja terveysviestinnän merkitys ja kriittinen tulkinta

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa keskustellaan oppilaiden kanssa kurssilla käytettävistä vaihtoehtoisista oppimisen menetelmistä. Keskiössä on mm. dialoginen oppiminen ja oppiminen pareissa/ryhmissä pohdittaessa terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä teemoja eri näkökulmista. Kurssilla voidaan hyödyntää myös sekä yhteisöllisen tiedon muodostamista että ongelmalähtöistä/tapausperustaista oppimista, jos halutaan lähestyä esimerkiksi terveyden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden teemoja ongelmalähtöisesti.

Lisäksi oppimismenetelmien tukena voivat toimia lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen sekä erilaiset oppimistehtävät (esimerkiksi portfolio, oppimispäiväkirjat), joita voi tehdä joko itsenäisesti ja/tai ryhmissä. Kurssilla voidaan hyödyntää esimerkiksi seksuaaliterveyteen ja/tai mielenterveyteen liittyviä helsinkiläisiä kokemusasiantuntijoita. Opiskelijoita tuetaan avoimeen keskusteluun ja kriittiseen ja monipuoliseen asioiden tarkasteluun eri näkökulmista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii tuntemaan kurssin keskeiset käsitteet ja ymmärtää niiden merkityksen laajemmassa yhteydessä. Opiskelija osaa tunnistaa erilaisia syy- ja seuraussuhteita, kuten omien valintojen merkitystä terveyteen ja hyvinvointiin. Pohdittaessa terveysviestintään liittyviä ilmiöitä opiskelijan tiedon, perusteluiden ja lähteiden arviointitaidot ja kriittisyys kehittyvät. Laaja-alainen, tietoja yhdistelevä ajatteleminen kehittyy pohdittaessa terveyteen ja ympäristöön liittyviä teemoja. Ympäristön havainnointitaidot kehittyvät arvioitaessa perimän ja ympäristöön liittyvien tekijöiden vaikutuksia terveyteen ja toimintakykyyn.

Kurssilla kehittyvät myös ajatusten, tunteiden ja asiasisältöjen ilmaiseminen ja viestintä sekä vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen. Välineiden käyttötaitoa ja eri työmenetelmien hallintaa kehitetään kurssilla erilaisten oppimistehtävien avulla, joissa tarvitaan myös itsenäisen työskentelyn hallitsemista.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointi on monimuotoista. Arvioinnin perustana voidaan käyttää erilaisia oppimistehtäviä, esimerkiksi portfoliota, oppimispäiväkirjaa, ryhmätöitä, kirjan tehtäviä. Tällä kurssilla suositellaan sähköisiä kokeita. Lisäksi voidaan hyödyntää oppilaiden itse- ja/tai vertaisarviointia. Myös tuntiosaaminen ja opettajan ja oppilaan suullinen keskustelu (arviointikeskustelu) voivat toimia osana arviointia.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Terveystieto-oppiaineen tarkoituksena on edistää terveyttä, hyvinvointia ja turvallisuutta tukevaa osaamista. *Hyvinvointi ja turvallisuus* korostuvat tässä kurssissa. *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* tulevat esille erityisesti, kun pohditaan elämäntapaan ja ympäristöön liittyvien valintojen merkitystä terveydelle ja hyvinvoinnille. Globaali vastuu korostuu pohdittaessa terveyteen, sairauteen ja turvallisuuteen liittyviä arvoja. *Monilukutaidosta* erityisesti medialukutaitoa tarvitaan arvioitaessa kriittisesti terveysviestintään liittyviä ilmiöitä. Monilukutaitoa kehitetään myös kannustamalla oppilaita vuorovaikutukseen ja viestintään.

TE3 Terveyttä tutkimassa

Kurssilla luodaan kokonaiskuvaa terveyden edistämisen ja sairauksien ehkäisyn historiallisista kehityslinjoista ja tulevaisuuden haasteista pääpiirteissään. Kurssilla vahvistetaan opiskelijan valmiuksia hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja soveltaa terveysosaamistaan aktiivisena kansalaisena. Kurssilla perehdytään terveyteen vaikuttavien tekijöiden kriittiseen arviointiin ja pohditaan tutkimuksen ja päätöksenteon mahdollisuuksia terveyden edistämisessä lähiyhteisöissä, yhteiskunnassa ja globaalisti.

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- osaa kuvata ja analysoida yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, teknologian ja terveyspalvelujen muutoksia, kehitystä sekä yhteyksiä väestön terveyteen

- osaa arvioida terveyteen ja terveyden eriarvoisuuteen vaikuttavia tekijöitä Suomessa ja globaalisti sekä osaa kuvata terveyserojen kaventamiseen vaikuttavia tekijöitä
- osaa hankkia ja arvioida terveyteen liittyvää tutkimus- ja arkitietoa ja suunnitella pienimuotoisia terveystutkimuksia tai toimintakyvyn mittauksia
- perehtyy tieteellisen tutkimuksen mahdollisuuksiin terveyden edistämisessä sekä sairauksien ehkäisyssä ja hoidossa
- osaa pohtia terveyteen ja sairauteen liittyviä eettisiä kysymyksiä
- tunnistaa keskeisiä globaaleja terveyskysymyksiä ja niiden parissa toimivien järjestöjen roolia ja tehtäviä terveyden edistämisessä.

Keskeiset sisällöt

- yhteiskunnallisten olosuhteiden, terveys- ja muun yhteiskuntapolitiikan, tieteellisen tutkimuksen, terveyskäsitysten ja teknologian kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen
- terveys- ja sosiaalipalvelujen kehitys, muutos ja yhteydet väestön terveyteen sekä keskeiset terveys- ja sosiaalipalvelujen toimijat
- terveyserot ja niihin vaikuttavat tekijät Suomessa ja maailmalla, terveyserojen kaventaminen
- terveyden ja terveyskäyttäytymisen tutkiminen
- keskeiset terveyteen ja sairauteen liittyvät eettiset ja oikeudelliset kysymykset, potilaan oikeudet
- globaalit terveyskysymykset ja niihin vaikuttaminen

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Oppimisen menetelmistä sovitaan kurssin alussa yhdessä opiskelijoiden kanssa. Kurssin aikana oppimisen menetelmiä käytetään mahdollisuuksien mukaan monipuolisesti. Dialogista oppimista voidaan käyttää esimerkiksi eettisten kysymysten ja terveystieteellisten käsitteiden tarkasteluun sekä yhteiskunnallisten ja globaalien terveyskysymysten pohdintaan. Dialogisen oppimisen menetelmiä voidaan käyttää niin opettajajohtoisesti kuin pari- ja/tai ryhmätyöskentelyn avulla.

Terveyseroihin vaikuttavia tekijöitä voidaan opiskella esimerkiksi ongelma- ja tapausperusteisen oppimisen kautta. Järjestöjen roolia ja tehtäviä terveyden edistämisessä voidaan mahdollisuuksien mukaan selvittää vierailukäynnillä. Tutkivaa oppimista voidaan painottaa pienimuotoisten terveystutkimusten ja -mittausten suunnittelussa. Tutkimusten tai mittausten suunnittelu voidaan tehdä niin itsenäisesti kuin pari- ja ryhmätyöskentelynä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssin aikana opiskelija harjaantuu käyttämään terveystietoon liittyviä käsitteitä. Terveystieteellisen ajattelutavan osaaminen korostuu esimerkiksi terveyseroihin vaikuttavien tekijöiden tuntemisessa. Opiskelija harjaantuu tunnistamaan ja ymmärtämään syy- ja seuraussuhteita sekä tuottamaan loogisia päättelyketjuja. Kurssilla kehittyvistä taidoista korostuvat myös tietolähteiden arviointi ja kritiikki. Vuorovaikutustaidot, itsenäisen työskentelyn hallitseminen ja erilaisten teknisten välineiden ja ohjelmistojen käyttötaito kehittyvät monipuolisten oppimismenetelmien - esimerkiksi tutkimustyön - kautta.

Osaamisen arviointi

Kurssilla osaamista arvioidaan monipuolisesti. Arviointi ja palaute ovat mahdollisuuksien mukaan jatkuvaa koskien terveystiedon osaamista sekä oppimisprosessia. Arviointia voidaan suorittaa esimerkiksi opettajan toimesta, arviointikeskusteluna, vertaisarviointina (esimerkiksi tutkimustyön opponointi) ja itsearviointina. Arvioinnin ja palautteen kohteena voivat olla oppimistehtävät kuten esimerkiksi tutkimustyö tai vierailukäynnin raportti. Kurssilla suoritetaan sähköinen koe (esimerkiksi kurssikoe, välikoe, yksittäinen tehtävä).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi antaa opiskelijalle tietoja, jotka ovat yhteiskunnallisesti ja globaalisti yksilön ja väestön hyvinvoinnin taustalla. Eri kulttuurien (esimerkiksi Helsingin monikulttuurisuus) tuntemus edesauttaa terveyserojen taustalla olevien tekijöiden tunnistamista. Median välittämän terveystiedon kriittinen tulkinta vaatii opiskelijalta median välittämien viestien monilukutaitoa. Teknologisen kehityksen tunteminen auttaa opiskelijaa ymmärtämään yksilön, yhteisöjen, yhteiskunnan ja globaalia terveystilannetta. Teknologia auttaa opiskelijaa myös terveystiedon hankinnassa.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

TE4 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää terveystiedon aiemmilla kursseilla opittuja tietoja ja taitoja terveydestä, hyvinvoinnista ja turvallisuudesta. Koska kurssin sisällöt vaihtelevat koulukohtaisesti, määritellään kurssin tavoitteet joka kurssin alussa.

Keskeiset sisällöt

Sisällöt määräytyvät koulu- ja kurssikohtaisesti.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssin alussa sovitaan yhdessä menetelmät, jotka sopivat kurssin tavoitteisiin.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät taidot riippuvat kurssin sisällöstä. Mahdollisia kehittyviä taitoja on esimerkiksi laaja-alainen, tietoja yhdistelevä ajatteleminen, vuorovaikutustaidot, tietojen/taitojen soveltaminen ja ideoiden toteuttaminen käytännössä.

Osaamisen arviointi

Kurssin alussa sovitaan kurssin arvioinnin perusteet ja välineet (esimerkiksi projektityö, näyteportfolio, oppimispäiväkirja). Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin riippuu kurssin sisällöstä

TE5 Kertauskurssi

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija hallitsee kurssin jälkeen terveystiedon kurssien keskeisen ydinaineksen sekä yhdeltä pakolliselta että kahdelta syventävältä kurssilta. Opiskelija tunnistaa erilaiset kysymystyypit ja osaa soveltaa eri kurssien sisältöjä laaja-alaisesti oppiaineen monitieteisyyden huomioiden. Opiskelija tiedostaa terveystiedon ajankohtaisten ilmiöiden merkityksen valmistautuessaan ylioppilaskirjoituksiin. Tavoitteena on, että opiskelija harjaantuu työskentelemään sähköisessä koejärjestelmässä.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla sovitaan kurssikohtaisesti sisällöistä. Kurssilla voidaan kerrata aiempien kurssien käsitteitä, sisältöjä, kysymystyyppejä ja kokeiden vastaustekniikkaa. Kurssilla annetaan ohjeita ja kertausmenetelmiä ylioppilaskirjoituksiin valmistautumiseen ja harjoitellaan ylioppilaskirjoituksiin liittyviä tehtäviä.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opettaja ja opiskelijat sopivat yhdessä kurssin alussa oppimisen menetelmistä. Kurssilla tarkoituksenmukaisia menetelmiä voivat olla esimerkiksi dialoginen oppiminen, lukemalla ja kuuntelemalla oppiminen, oppiminen pareissa/pienryhmissä sekä itsenäinen opiskelu.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät terveystiedon käsitteiden ja ajattelutapojen tunteminen. Opiskelija oppii tunnistamaan terveyteen ja sairauksiin liittyviä syy- ja seurausuhteita. Opiskelija harjaantuu arvioimaan ja suhtautumaan kriittisesti terveystietoon, sen perusteluihin sekä lähteisiin. Kurssilla kehittyvät sekä laaja-alainen että tietoja yhdistelevä ajatteleminen. Kurssilla kehittyvät opiskelijan itsenäisen työskentelyn taidot sekä tietoteknisten työmenetelmien osaaminen.

Osaamisen arviointi

Kurssin alussa sovitaan arvioinnin menetelmistä ja kurssisuoritukseen vaikuttavista osasuorituksista. Opettajan antaman palautteen lisäksi voidaan käyttää

sekä itsearviointia että vertaisarviointia. Opiskelijalle annetaan palautetta oppimistehtävistä sekä kirjoittamistaan vastauksista (esimerkiksi kurssikoe, preliminääri, aineistokoe). Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

5.18 Liikunta

Liikunnanopetuksen tehtävänä on opettaa opiskelijalle sellaisia taitoja ja tietoja, joiden avulla hän pystyy ylläpitämään ja kehittämään fyysistä, sosiaalista ja psyykkistä toimintakykyään sekä hyvinvointiaan. Liikunnanopetuksella tuetaan opiskelijaa vastuulliseen omasta fyysisestä aktiivisuudesta ja toiminta- ja opiskelukyvystä huolehtimiseen sekä istuvan elämäntavan vähentämiseen. Opetuksessa korostetaan terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan merkitystä osana liikunnallista elämäntapaa. Liikunnassa opiskelija kokee iloa, onnistumista ja liikunnallista pätevyyttä sekä oppii keinoja oman jaksamisen ylläpitämiseen ja kehittämiseen. Liikunnassa edistetään kaikkien opiskelijoiden tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta, osallisuutta, kestävää elämäntapaa, yhdessä toimimisen taitoja, toisten huomioon ottamista ja yhteisöllisyyttä.

Liikunnan tehtävää ja tavoitteita toteutetaan opettamalla kesä- ja talviliikuntaa sekä sisä- ja ulkoliikuntaa turvallisesti ottaen monipuolisesti huomioon opiskeluympäristöjen tarjoamat mahdollisuudet. Toimintakykyä koskevien sisältöjen osalta tehdään yhteistyötä terveystiedon kanssa. Opetuksessa ja ryhmiä muodostettaessa otetaan huomioon henkinen ja fyysinen turvallisuus. Opiskelijat osallistuvat toiminnan suunnitteluun ja ottavat vastuuta omasta ja ryhmän toiminnasta. Liikuntateknologian avulla voidaan tukea opetuksen tavoitteiden saavuttamista. Opetuksen eriyttämisessä otetaan huomioon opiskelijoiden yksilöllisiä lähtökohtia ja kehitystarpeita.

Opetuksen tavoitteet

Oppiaineen opetuksen tavoitteena on fyysisen, sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn edistäminen. Opiskelija oppii liikkumaan aktiivisesti ja turvallisesti sekä pitämään huolta fyysisestä aktiivisuudestaan ja toimintakyvystään.

Fyysisen toimintakyvyn osalta tavoitteena on oppia soveltamaan liikunnallisia perustaitoja ja -tietoja erilaisissa liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa eri vuodenaikoina ja eri olosuhteissa. Opiskelija oppii arvioimaan ja sen pohjalta

harjoittamaan fyysisiä ominaisuuksiaan (voima, kestävyys, liikkuvuus ja nopeus). Liikunnanopetuksen sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn tavoitteisiin kuuluvat parhaansa yrittäminen, aktiivinen työskenteleminen, pitkäjänteinen itsensä kehittäminen sekä toisia kunnioittava vuorovaikutus. Opiskelija ottaa vastuuta omasta ja yhteisestä toiminnasta, ottaa toiset huomioon sekä oppii auttamaan ja avustamaan muita liikuntatunneilla.

Arviointi

Liikunnan arvioinnin tehtävänä on antaa opiskelijalle palautetta opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta, oppiaineen opiskelun etenemisestä ja edistää opiskelijan oppimista. Liikunnan arviointi koostuu sekä fyysisen toimintakyvyn että sosiaalisen ja psyykkisen toimintakyvyn opetuksen tavoitteiden saavuttamisesta. Fyysisten kunto-ominaisuuksien tasoa ei käytetä arvioinnin perusteena. Opetuksessa ja arvioinnissa tulee ottaa huomioon opiskelijan terveydentila ja erityistarpeet.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

LI1 suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä lukuvuonna, LI2 ja LI4 toisena lukuvuonna. LI3, LI5 ja liikunnan soveltavia kursseja voidaan suorittaa milloin tahansa lukion aikana ellei koulukohtaisessa opetussuunnitelmassa muuta mainita.

PAKOLLISET KURSSIT

LI1 Energiaa liikunnasta

Osaamistavoitteet

Tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää fyysisen aktiivisuuden ja toimintakyvyn terveyden ja hyvinvoinnin perusedellytyksenä. Opiskelija harjaantuu liikuntataidoissaan ja kehollisessa ilmaisussaan sekä saa tietoja ja kokemuksia fyysisten ominaisuuksien harjoittamisesta monipuolisesti. Opiskelija saa koke-

muksia yhdessä liikkumisesta reilun pelin hengessä. Opiskelijan koettu liikunnallinen pätevyys vahvistuu uuden oppimisen, liikunnan tuoman ilon ja virkistyksen myötä.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat liikunnallisten perustaitojen soveltaminen ja fyysisten ominaisuuksien harjoittaminen eri liikuntatehtävissä, -muodoissa ja -lajeissa opiskeluympäristön mahdollisuuksia monipuolisesti käyttäen.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille hyvin soveltuvia oppimisen menetelmiä voivat olla esimerkiksi autenttinen oppiminen, tekemällä ja kokemalla oppiminen sekä oppiminen pareissa ja pienryhmissä. Oppiminen kytketään aitoihin ilmiöihin ja tapahtuu mahdollisimman tarkoituksenmukaisissa liikuntaympäristöissä. Opetustilanteissa pyritään luomaan mahdollisimman aito. Tekemisen kautta annetaan asialle merkitys. Opittavalle asialle löydetään käyttöarvoa, kokemusperäinen oppiminen motivoi. Käytetään mahdollisuuden mukaan omia ja lähialueen liikuntapaikkoja. Autenttiseen oppimiseen liittyvät tosielämän tilanteet.

Liikunnassa opitaan tekemällä ja kokemalla erilaisia liikuntamuotoja. Oppiminen tapahtuu itse kokemalla ja harjoittelemalla liikkeitä. Mallioppiminen on osa oppimista. Kokemukselliseen oppimiseen liittyy havaitseminen ja aistikokemukset. Oppijat peilaavat tekemistään ja omia kokemuksiaan erilaisissa liikuntatilanteissa.

Parityöskentelyssä esimerkiksi haetaan yhdessä tietoa, keskustellaan, valmistellaan yhteisiä tuotoksia sekä käytetään vertaisoppimista ja vertaisarviointia oppimisprosessin eri vaiheissa. Työparit ja pienryhmän jäsenet tukevat toistensa oppimista ja tiedostavat olevansa yhdessä vastuussa suorituksestaan.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla harjoitetaan liikunnan perustaitoja mahdollisuuksien mukaan monipuolisesti erilaisissa tehtävissä, muodoissa ja lajeissa. Liikunnan motorisia perustaitoja ovat liikkumistaidot, tasapainotaidot ja välineen käsittelytaidot.

Osaamisen arviointi

Aktiivista osallistumista liikuntaan seurataan jatkuvana arviointina koko kurssin ajan. Opiskelija osoittaa liikunnallisen toimintakykynsä osallistumalla liikuntatehtäviin eri lajeissa. Yhtenä osana arviointia on opiskelijan kyky edistää kurssin toteutumista reilun pelin hengessä. Opettaja tarkentaa kurssin alussa kurssin arviointikriteerit.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi ja vastuuta kantaviksi kansalaisiksi. Tavoite toteutuu, kun opiskelija ottaa vastuuta omasta ja liikuntaryhmänsä toiminnasta osallistumalla aktiivisesti ja positiivisesti asennoituen liikuntaan. Opiskelija oppii monia työelämässä tarvittavia taitoja liikunnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi tavoitteen asettaminen ja vastuunottaminen. Liikuntatunneilla opitaan yhteiskunnallisia normeja ja arvoja. Liikunnassa ylläpidetään reilun pelin henkeä.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Lukioyhteisössä tulee luoda edellytykset osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeuden-mukaisuuden kokemuksille. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta. Liikuntatunneilla voidaan toteuttaa tätä aihekokonaisuutta luomalla harjoitustilanteet yhteistoiminnallisiksi eri työtapoja vaihdellen; pienryhmä- ja ryhmätyöskentelyt sekä joukkueharjoitukset tarjoavat luonnollisen sosiaalisen ympäristön tavoitteiden toteuttamiseksi. Kaikessa toiminnassa korostetaan sekä yksilön että toimintaympäristön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista turvallisuutta. Tärkeintä on luoda oppimistilanteisiin arvostava ja toisia kunnioittava toimintaympäristö, joka mahdollistaa opiskelijan kokonaisvaltaisen kehittymisen.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Lukion tulee vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta. Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kulttuuriympäristönä ja hyviin tapoihin sekä lukion omiin traditioihin, juhliin ja muihin tapahtumiin. Opiskelija itse

pyrkii toimimaan aktiivisesti liikuntakulttuurin edistämiseksi paikallisesti, alueellisesti ja jopa valtakunnallisesti. Liikunnan tavoitteena on kannustaa opiskelijoita monikulttuuriseen vuorovaikutukseen.

LI2 Aktiivinen elämäntapa

Osaamistavoitteet

Tavoitteena on opettaa ja kannustaa opiskelijaa liikunnallisen elämäntavan omaksumiseen sekä riittävän päivittäisen fyysisen aktiivisuuden saavuttamiseen. Opiskelijaa ohjataan ymmärtämään, että liikuntaharrastusten lisäksi toimintakykyä, terveyttä ja hyvinvointia tukeva fyysinen aktiivisuus muodostuu arjen valinnoista ja pitkäkestoisen istumisen välttämisestä.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat fyysisten ominaisuuksien arviointi, hengitys- ja verenkiertoelimistöä kuormittava liikunta, lihaskuntoharjoittelu ja kehonhuolto. Opiskelijat ohjataan havainnoimaan arkisia toimintatapojaan ja valintojaan fyysisen aktiivisuuden ja terveyden näkökulmista. Opiskelijat saavat ohjausta ja palautetta liikunnallisen elämäntavan ja fyysisesti aktiivisen arjen toteuttamiseen.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille hyvin soveltuvia oppimisen menetelmiä voivat olla esimerkiksi autenttinen oppiminen, tekemällä ja kokemalla oppiminen sekä oppiminen pareissa ja pienryhmissä. Oppiminen kytketään aitoihin ilmiöihin ja tapahtuu mahdollisimman tarkoituksenmukaisissa liikuntaympäristöissä. Opetustilanteissa pyritään luomaan mahdollisimman aito. Tekemisen kautta annetaan asialle merkitys. Opittavalle asialle löydetään käyttöarvoa, kokemusperäinen oppiminen motivoi. Käytetään mahdollisuuden mukaan omia ja lähialueen liikuntapaikkoja. Autenttiseen oppimiseen liittyvät tosielämän tilanteet.

Liikunnassa opitaan tekemällä ja kokemalla erilaisia liikuntamuotoja. Oppiminen tapahtuu itse kokemalla ja harjoittelemalla liikkeitä. Mallioppiminen on osa

oppimista. Kokemukselliseen oppimiseen liittyy havaitseminen ja aistikokemukset. Oppijat peilaavat tekemistään ja omia kokemuksiaan erilaisissa liikuntatilanteissa.

Parityöskentelyssä esimerkiksi haetaan yhdessä tietoa, keskustellaan, valmistellaan yhteisiä tuotoksia sekä käytetään vertaisoppimista ja vertaisarviointia oppimisprosessin eri vaiheissa. Työparit ja pienryhmän jäsenet tukevat toistensa oppimista ja tiedostavat olevansa yhdessä vastuussa suorituksestaan.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija kehittyy oman kunto-ominaisuuksien arvioimisessa eri osa-alueilla. Opiskelija tutustuu fyysisten kunto-ominaisuuksien raja-arvoihin oman kehon tuntemusten kautta. Lihaskuntoharjoittelussa opiskelija oppii erottamaan perusvoima-, kestovoima- ja nopeusvoimaharjoittelun toisistaan. Kehonhuollossa opiskelija pyrkii lisäämään liikkuvuutta ja edistää lihastasapainoa.

Osaamisen arviointi

Aktiivista osallistumista liikuntaan seurataan jatkuvana arviointina koko kurssin ajan. Opiskelija osoittaa liikunnallisen toimintakykynsä osallistumalla liikuntatehtäviin eri lajeissa. Kurssilla arvioidaan omien kunto-ominaisuuksien arviointikykyä erilaisten fyysisen toimintakyvyn mittareiden avulla.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi ja vastuuta kantaviksi kansalaisiksi. Tavoite toteutuu, kun opiskelija ottaa vastuuta omasta ja liikuntaryhmänsä toiminnasta osallistumalla aktiivisesti ja positiivisesti asennoituen liikuntaan. Opiskelija oppii monia työelämässä tarvittavia taitoja liikunnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi tavoitteen asettaminen ja vastuunottaminen. Liikuntatunneilla opitaan yhteiskunnallisia normeja ja arvoja. Liikunnassa ylläpidetään reilun pelin henkeä.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Lukioyhteisössä tulee luoda edellytykset osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeuden-mukaisuuden kokemuksille. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta. Liikuntatunnit voivat toteuttaa tätä aihekokonaisuutta luomalla harjoitustilanteet yhteistoiminnallisiksi eri työtapoja vaihdellen; pienryhmä- ja ryhmätyöskentelyt sekä joukkueharjoitukset tarjoavat luonnollisen sosiaalisen ympäristön tavoitteiden toteuttamiseksi. Kaikessa toiminnassa korostetaan sekä yksilön että toimintaympäristön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista turvallisuutta. Tärkeintä on luoda oppimistilanteisiin arvostava ja toisia kunnioittava toimintaympäristö, joka mahdollistaa opiskelijan kokonaisvaltaisen kehittymisen.

Teknologia ja yhteiskunta: Aihekokonaisuuteen liittyviä kysymyksiä konkretisoidaan tutustumalla eri alojenteknologioihin. Liikunnan opetuksessa voidaan harjoitteluun liittyen tutustua hyvinvointiteknologian mahdollisuuksiin fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin ylläpitäjänä, terveysmittareihin ja -kyselyihin. Fyysisten ominaisuuksien eri osa-alueiden arviointiin voidaan käyttää suoria tai epäsuoria teknologisia mittausmenetelmiä.

Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu: Kurssin aikana opiskelija ymmärtää oman vastuunsa osana kestävää elämäntapaa. Omasta kehosta huolehtiminen mahdollistaa luontoa kuormittavan elämäntavan vähentämisen. Hyötyliikunnalla voidaan yksilön tasolla kantaa globaalia vastuuta.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

LI3 Terveyttä liikkuen

Osaamistavoitteet

Kurssilla syvennetään erityisesti fyysiseen toimintakykyyn liittyviä taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on oman säännöllisen liikunnan edistäminen sekä fyysisten ominaisuuksien seuraaminen ja kehittäminen. Opettaja ohjaa liikuntaohjelman suunnittelua ja toteutusta. Liikuntasuunnitelmaa toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan oman fyysisen kunnon arviointi ja kehittäminen tavoitteellisesti yksin tai ryhmässä. Opiskelija laatii kurssin aikana kirjallisen liikuntasuunnitelman, jonka toteutetaan mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille hyvin soveltuvia oppimisen menetelmiä voivat olla etenkin autenttinen oppiminen ja tekemällä ja kokemalla oppiminen. Oppiminen kytketään aitoihin ilmiöihin ja tapahtuu mahdollisimman tarkoituksenmukaisissa liikuntaympäristöissä. Opetustilanteissa pyritään luomaan mahdollisimman aito. Tekemisen kautta annetaan asialle merkitys. Opittavalle asialle löydetään käyttöarvoa, kokemusperäinen oppiminen motivoi. Käytetään mahdollisuuden mukaan omia ja lähialueen liikuntapaikkoja. Autenttiseen oppimiseen liittyvät tosielämän tilanteet.

Liikunnassa opitaan tekemällä ja kokemalla erilaisia liikuntamuotoja. Oppiminen tapahtuu itse kokemalla ja harjoittelemalla liikkeitä. Mallioppiminen on osa oppimista. Kokemukselliseen oppimiseen liittyy havaitseminen ja aistikokemukset. Oppijat peilaavat tekemistään ja omia kokemuksiaan erilaisissa liikuntatilanteissa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija kehittyy projekti-luontoisen toiminnan suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioimisessa. Opiskelija harjaantuu arvioimaan omia fyysisten ominaisuuksien kehittämiskohteita. Kurssilla sitoudutaan tavoitteiden mukaiseen harjoitteluun.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin kohteena ovat tavoitteet, suunnitelma, toteutus ja projektin arviointi. Aktiivista osallistumista liikuntaan seurataan jatkuvana arviointina koko kurssin ajan, mahdollisuuksien mukaan liikuntateknologiaa hyväksi käyttäen.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi ja vastuuta kantaviksi kansalaisiksi. Tavoite toteutuu, kun opiskelija ottaa vastuuta omasta ja liikuntaryhmänsä toiminnasta osallistumalla aktiivisesti ja positiivisesti asennoituen liikuntaan. Opiskelija oppii monia työelämässä tarvittavia taitoja liikunnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi tavoitteen asettaminen ja vastuunottaminen. Liikuntatunneilla opitaan yhteiskunnallisia normeja ja arvoja. Liikunnassa ylläpidetään reilun pelin henkeä.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Lukioyhteisössä tulee luoda edellytykset osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeuden-mukaisuuden kokemuksille. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta. Liikuntatunnit voivat toteuttaa tätä aihekokonaisuutta luomalla harjoitustilanteet yhteistoiminnallisiksi eri työtapoja vaihdellen; pienryhmä- ja ryhmätyöskentelyt sekä joukkueharjoitukset tarjoavat luonnollisen sosiaalisen ympäristön tavoitteiden toteuttamiseksi. Kaikessa toiminnassa korostetaan sekä yksilön että toimintaympäristön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista turvallisuutta. Tärkeintä on luoda oppimistilanteisiin arvostava ja toisia kunnioittava toimintaympäristö, joka mahdollistaa opiskelijan kokonaisvaltaisen kehittymisen.

Monilukutaito ja mediat: Monilukutaito ja medioiden toiminnan ymmärtäminen ovat liikunnallisen elämäntavan omaavalle tärkeitä taitoja. Käytännön harjoituksissa, pelitilanteissa ja muissa koulun edustustehtävissä opiskelija tarvitsee mediataitoja. Opiskelijan on ymmärrettävä, miten erilaisissa tilanteissa viestitään ja miten eri välineitä käytetään. Liikunnan opetus antaa mahdollisuuden harjoittaa taitoja turvallisessa sosiaalisessa ympäristössä, jossa palaute toiminnasta on välitöntä ja helposti saatavaa.

LI4 Yhdessä liikkuen

Osaamistavoitteet

Kurssilla syvennetään erityisesti sosiaalisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on edistää opiskelijoiden sosiaalista yhteenkuuluvuutta. Työtavoissa painottuu opiskelijaryhmän aktiivinen osallisuus, toiminnallisuus ja yhteistoiminta. Kurssin sisältönä voi olla jokin yhdessä toteutettava liikunta, kuten vanhojenpäivän tanssit tai muu projektiluonteinen kokonaisuus.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeisiä sisältöjä voi olla vanhat tanssit tai jokin muu projekti, johon liittyy hyvät käytöstavat, muiden huomioonottaminen ja erilaisuuden hyväksyminen. Mahdollisuuksien mukaan opiskelijat tutustuvat kaikkiin ryhmäläisiin. Yhteenkuuluvuuden tunnetta vahvistetaan yhteisillä tavoitteilla ja jokaisen osallistamisella.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille hyvin soveltuvia oppimisen menetelmiä voivat olla etenkin autenttinen oppiminen ja tekemällä ja kokemalla oppiminen. Oppiminen kytketään aitoihin ilmiöihin ja tapahtuu mahdollisimman tarkoituksenmukaisissa liikuntaympäristöissä. Opetustilanteissa pyritään luomaan mahdollisimman aito. Tekemisen kautta annetaan asialle merkitys. Opittavalle asialle löydetään käyttöarvoa, kokemusperäinen oppiminen motivoi. Käytetään mahdollisuuden mukaan omia ja lähialueen liikuntapaikkoja. Autenttiseen oppimiseen liittyvät tosielämän tilanteet.

Liikunnassa opitaan tekemällä ja kokemalla erilaisia liikuntamuotoja. Oppiminen tapahtuu itse kokemalla ja harjoittelemalla liikkeitä. Mallioppiminen on osa oppimista. Kokemukselliseen oppimiseen liittyy havaitseminen ja aistikokemukset. Oppijat peilaavat tekemistään ja omia kokemuksiaan erilaisissa liikuntatilanteissa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyy opiskelijoiden kyky ottaa huomioon ja kunnioittamaan toisia sekä hyvät käytöstavat. Kurssin oleellisena voi olla juhlaetiketin ja juhlallisen

esiintymisen oppiminen. Opiskelijat kantavat vastuuta kurssin edistämisestä. Yhteisöllisyys kehittyy yhteisen tavoitteen ja projektin aikana.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin kohteena on opiskelijan aktiivisuus projektin edistämiseen muita huomioonottamalla ja toisia kunnioittamalla. Arvioinnin osana on taidon kehittyminen, liikkeiden esteettisyys ja rytmitaju.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi ja vastuuta kantaviksi kansalaisiksi. Tavoite toteutuu, kun opiskelija ottaa vastuuta omasta ja liikuntaryhmänsä toiminnasta osallistumalla aktiivisesti ja positiivisesti asennoituen liikuntaan. Opiskelija oppii monia työelämässä tarvittavia taitoja liikunnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi tavoitteen asettaminen ja vastuunottaminen. Liikuntatunneilla opitaan yhteiskunnallisia normeja ja arvoja. Liikunnassa ylläpidetään reilun pelin henkeä.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Lukioyhteisössä tulee luoda edellytykset osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeuden-mukaisuuden kokemuksille. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta. Liikuntatunnit voivat toteuttaa tätä aihekokonaisuutta luomalla harjoitustilanteet yhteistoiminnallisiksi eri työtapoja vaihdellen; pienryhmä- ja ryhmätyöskentelyt sekä joukkueharjoitukset tarjoavat luonnollisen sosiaalisen ympäristön tavoitteiden toteuttamiseksi. Kaikessa toiminnassa korostetaan sekä yksilön että toimintaympäristön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista turvallisuutta. Tärkeintä on luoda oppimistilanteisiin arvostava ja toisia kunnioittava toimintaympäristö, joka mahdollistaa opiskelijan kokonaisvaltaisen kehittymisen.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Vanhat tanssi koostuvat erilaisista kulttuureista tulevista tansseista. Helsinkiläistä kouluista lähtöisin oleva vanhojen tanssien perinteen ylläpitäminen osana lukiokulttuuria. Lukion tulee vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta.

Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kulttuuriympäristönä ja hyviin tapoihin sekä lukion omiin traditioihin, juhliin ja muihin tapahtumiin. Opiskelija itse pyrkii toimimaan aktiivisesti liikuntakulttuurin edistämiseksi paikallisesti, alueellisesti ja jopa valtakunnallisesti. Liikunnan tavoitteena on kannustaa opiskelijoita monikulttuuriseen vuorovaikutukseen.

LI5 Hyvinvointia liikkuen

Osaamistavoitteet

Kurssilla syvennetään erityisesti psyykkisen toimintakyvyn osa-alueen taitoja ja tietoja. Kurssin tavoitteena on tukea opiskelijan jaksamista ja lisätä opiskeluvireyttä rentouttavien ja elämyksellisten liikuntakokemusten kautta. Monipuoliset liikuntatehtävät mahdollistavat osallisuuden, liikunnallisen pätevyyden ja kehollisen ilmaisun kokemuksia.

Keskeiset sisällöt

Kurssin keskeisenä sisältönä on lihasjännityksen vähentäminen liikunnan avulla ja mielihyvän lisääminen endorfiineja tuottamalla sekä itsetuntoa vahvistamalla. Opettaja tarkentaa kurssin sisällöt yhdessä opiskelijaryhmän kanssa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille hyvin soveltuvia oppimisen menetelmiä voivat olla etenkin autenttinen oppiminen ja tekemällä ja kokemalla oppiminen. Oppiminen kytketään aitoihin ilmiöihin ja tapahtuu mahdollisimman tarkoituksenmukaisissa liikuntaympäristöissä. Opetustilanteissa pyritään luomaan mahdollisimman aito. Tekemisen kautta annetaan asialle merkitys. Opittavalle asialle löydetään käyttöarvoa, kokemusperäinen oppiminen motivoi. Käytetään mahdollisuuden mukaan omia ja lähialueen liikuntapaikkoja. Autenttiseen oppimiseen liittyvät tosielämän tilanteet.

Liikunnassa opitaan tekemällä ja kokemalla erilaisia liikuntamuotoja. Oppiminen tapahtuu itse kokemalla ja harjoittelemalla liikkeitä. Mallioppiminen on osa

oppimista. Kokemukselliseen oppimiseen liittyy havaitseminen ja aistikokemukset. Oppijat peilaavat tekemistään ja omia kokemuksiaan erilaisissa liikuntatilanteissa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija kehittää psyykkistä toimintakykyään liikunnan avulla. Kurssilla pyritään kehittämään liikkuvuutta ja vähentämään lihasjännitystä. Opiskelija tiedostaa erilaiset tavat saada hyvän olon kokemuksia liikunnasta, esimerkiksi fyysisen rasituksen, yhteenkuuluvuuden, yrittämisen ja onnistumisten kautta.

Osaamisen arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota kurssin tavoitteiden mukaiseen toimintaan, oppimiseen, hahmottamiseen ja taitoon sekä tietoon. Liikuntakursseilla tärkeää on omatoimisuus ja aktiivinen osallistuminen kurssin edistämiseen. Näyttöä arviointiin annetaan jokaisella oppitunnilla. Arviointiin voidaan liittää sähköinen oppimispäiväkirja, posteri, portfolio tai itsearviointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Hyvinvointi ja turvallisuus: Lukioyhteisössä tulee luoda edellytykset osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeuden-mukaisuuden kokemuksille. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta. Liikuntatunnit voivat toteuttaa tätä aihekokonaisuutta luomalla harjoitustilanteet yhteistoiminnallisiksi eri työtapoja vaihdellen; pienryhmä- ja ryhmätyöskentelyt sekä joukkueharjoitukset tarjoavat luonnollisen sosiaalisen ympäristön tavoitteiden toteuttamiseksi. Kaikessa toiminnassa korostetaan sekä yksilön että toimintaympäristön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista turvallisuutta. Tärkeintä on luoda oppimistilanteisiin arvostava ja toisia kunnioittava toimintaympäristö, joka mahdollistaa opiskelijan kokonaisvaltaisen kehittymisen.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Lukion tulee vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta. Toimintakulttuuria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kulttuuriympäristönä ja hyviin tapoihin sekä lukion omiin traditioihin, juhliin ja muihin tapahtumiin. Opiskelija itse

pyrkii toimimaan aktiivisesti liikuntakulttuurin edistämiseksi paikallisesti, alueellisesti ja jopa valtakunnallisesti. Liikunnan tavoitteena on kannustaa opiskelijoita monikulttuuriseen vuorovaikutukseen.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

LI6 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssilla toteutetaan yhdessä opiskelijoiden kanssa liikuntaprojekti. Kurssilla voidaan toteuttaa jokin opiskelijoiden ehdottama tai koulun tarpeista lähtevä projekti.

Keskeiset sisällöt

Yhdessä sovitun projektin toteuttaminen suunnitelmallisesti. Kurssilla harjoitellaan projektin läpiviemistä, johon kuuluu suunnittelu, toteutus ja arviointi.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Yksin tai ryhmässä toteutettavassa liikuntaprojektissa hyödynnetään erilaisia projektioppimisen keinoja. Projekti on pitkäkestoinen (enemmän kuin yksi oppitunti) ja sisältää useita vaiheita. Projektin alussa sovitaan aikataulu, tavoitteet, tuotos ja projektin arviointi. Oppijat kokoavat, analysoivat ja arvioivat projektia. He ratkaisevat ongelmia, tekevät päätelmiä ja keskustelevat muiden kanssa. Menetelmä soveltaa tutkivaa oppimista ja edellyttää opiskelijalta itsenäistä toimintaa ja vastuun kantamista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii sitoutumaan omaan rooliinsa projektissa ja kantamaan vastuuta projektin läpiviennin eri osa-alueilla. Kehittyviä taitoja ovat opiskelijan itsearviointitaidot sekä projektin arviointitaidot.

Osaamisen arviointi

Opiskelija itsearvioi sitoutumista projektiin sekä omaa toimintaansa yksilönä että projektin jäsenenä. Arviointia voidaan tehdä myös vertaisarviointina. Kurssisuorituksen arvioinnista päätetään kurssin alussa yhdessä opettajan kanssa.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi ja vastuuta kantaviksi kansalaisiksi. Tavoite toteutuu, kun opiskelija ottaa vastuuta omasta ja liikuntaryhmänsä toiminnasta osallistumalla aktiivisesti ja positiivisesti asennoituen liikuntaan. Opiskelija oppii monia työelämässä tarvittavia taitoja liikunnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi tavoitteen asettaminen ja vastuunottaminen. Liikuntatunneilla opitaan yhteiskunnallisia normeja ja arvoja. Liikunnassa ylläpidetään reilun pelin henkeä.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Lukioyhteisössä tulee luoda edellytykset osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeuden-mukaisuuden kokemuksille. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta. Liikuntatunnit voivat toteuttaa tätä aihekokonaisuutta luomalla harjoitustilanteet yhteistoiminnallisiksi eri työtapoja vaihdellen; pienryhmä- ja ryhmätyöskentelyt sekä joukkueharjoitukset tarjoavat luonnollisen sosiaalisen ympäristön tavoitteiden toteuttamiseksi. Kaikessa toiminnassa korostetaan sekä yksilön että toimintaympäristön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista turvallisuutta. Tärkeintä on luoda oppimistilanteisiin arvostava ja toisia kunnioittava toimintaympäristö, joka mahdollistaa opiskelijan kokonaisvaltaisen kehittymisen.

LI7 Palloilukurssi

Osaamistavoitteet

Kurssilla tutustutaan palloilulajeihin. Kurssin puitteissa järjestetään harjoituksia eri lajeista. Lajit sovitaan tarkemmin kurssilla.

Keskeiset sisällöt

Harjoituksissa keskitytään pelitaktisiin ja -teknisiin asioihin. Lajeja voi olla salibandy, jalkapallo, pesäpallo, kaukalopallo, lentopallo, sulkapallo, ultimate, käsipallo tai jokin muu palloilulaji. Kurssilla korostuu yhteishengen luonti, reilu peli sekä taito organisoida ja toiminta joukkueen jäsenenä.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssille hyvin soveltuvia oppimisen menetelmiä voivat olla esimerkiksi autenttinen oppiminen, tekemällä ja kokemalla oppiminen sekä oppiminen pareissa/pienryhmissä. Oppiminen kytketään aitoihin ilmiöihin ja tapahtuu mahdollisimman tarkoituksenmukaisissa liikuntaympäristöissä. Opetustilanteissa pyritään luomaan mahdollisimman aito. Tekemisen kautta annetaan asialle merkitys. Opittavalle asialle löydetään käyttöarvoa, kokemusperäinen oppiminen motivoi. Käytetään mahdollisuuden mukaan omia ja lähialueen liikuntapaikkoja. Autenttiseen oppimiseen liittyvät tosielämän tilanteet.

Liikunnassa opitaan tekemällä ja kokemalla erilaisia liikuntamuotoja. Oppiminen tapahtuu itse kokemalla ja harjoittelemalla liikkeitä. Mallioppiminen on osa oppimista. Kokemukselliseen oppimiseen liittyy havaitseminen ja aistikokemukset. Oppijat peilaavat tekemistään ja omia kokemuksiaan erilaisissa liikuntatilanteissa.

Parityöskentelyssä esimerkiksi haetaan yhdessä tietoa, keskustellaan, valmistellaan yhteisiä tuotoksia sekä käytetään vertaisoppimista ja vertaisarviointia oppimisprosessin eri vaiheissa. Työparit ja pienryhmän jäsenet tukevat toistensa oppimista ja tiedostavat olevansa yhdessä vastuussa suorituksestaan.

Kurssilla kehittyvät taidot

Palloilukulttuurin tuntemuksen laajentaminen ja erilaisten pelien taktisten osa-alueiden ymmärtäminen, kuten puolustaminen ja hyökkääminen eri rooleissa. Lajien teknisiä taitoja ja tilan hahmottamista harjoitellaan pelivälineen kanssa erilaisissa pelitilanteissa. Kurssilla kehittyy toisten huomioonottaminen, yhteishengen luonti ja reilu peli.

Osaamisen arviointi

Arvioinnissa kiinnitetään huomiota kurssin tavoitteiden mukaiseen toimintaan, oppimiseen, hahmottamiseen ja taitoon sekä tietoon. Liikuntakursseilla tärkeää on omatoimisuus ja aktiivinen osallistuminen kurssin edistämiseen. Näyttöä arvioidaan ja annetaan jokaisella oppitunnilla. Arvioinnissa kiinnitetään huomiota erityisesti yhteishengen luontiin, reiluun peliin, sekä taitoon organisoida ja toimia joukkueen jäsenenä. Kurssisuorituksen arvioinnista päätetään kurssin alussa yhdessä opettajan kanssa.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä: Aihekokonaisuuden tavoitteena on kasvattaa opiskelijoita osallistuviksi ja vastuuta kantaviksi kansalaisiksi. Tavoite toteutuu, kun opiskelija ottaa vastuuta omasta ja liikuntaryhmänsä toiminnasta osallistumalla aktiivisesti ja positiivisesti asennoituen liikuntaan. Opiskelija oppii monia työelämässä tarvittavia taitoja liikunnassa. Tällaisia ovat esimerkiksi tavoitteen asettaminen ja vastuunottaminen. Liikuntatunneilla opitaan yhteiskunnallisia normeja ja arvoja. Liikunnassa ylläpidetään reilun pelin henkeä.

Hyvinvointi ja turvallisuus: Lukioyhteisössä tulee luoda edellytykset osallisuuden, keskinäisen tuen ja oikeuden-mukaisuuden kokemuksille. Aihekokonaisuus kannustaa toimimaan hyvinvoinnin ja turvallisuuden puolesta. Liikuntatunnit voivat toteuttaa tätä aihekokonaisuutta luomalla harjoitustilanteet yhteistoiminnallisiksi eri työtapoja vaihdellen; pienryhmä- ja ryhmätyöskentelyt sekä joukkueharjoitukset tarjoavat luonnollisen sosiaalisen ympäristön tavoitteiden toteuttamiseksi. Kaikessa toiminnassa korostetaan sekä yksilön että toimintaympäristön psyykkistä, fyysistä ja sosiaalista turvallisuutta. Tärkeintä on luoda oppimistilanteisiin arvostava ja toisia kunnioittava toimintaympäristö, joka mahdollistaa opiskelijan kokonaisvaltaisen kehittymisen.

Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys: Lukion tulee vahvistaa opiskelijan myönteistä kulttuuri-identiteettiä sekä kulttuurien tuntemusta. Toimintakulttuu-

ria kehitettäessä kiinnitetään huomiota lukioon kulttuuriympäristönä ja hyviin tapoihin sekä lukion omiin traditioihin, juhliin ja muihin tapahtumiin. Opiskelija itse pyrkii toimimaan aktiivisesti liikuntakulttuurin edistämiseksi paikallisesti, alueellisesti ja jopa valtakunnallisesti. Liikunnan tavoitteena on kannustaa opiskelijoita monikulttuuriseen vuorovaikutukseen.

5.19 Musiikki

Lukion musiikinopetus perustuu ajatukselle, että musiikki on olennainen osa kulttuuria ja inhimillistä toimintaa. Musiikinopetus tähtää siihen, että opiskelija tiedostaa musiikkisuhteensa ja syventää sitä. Omakohtainen musiikkisuhde vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia sekä tukee itsetuntoa. Opiskelija oppii ymmärtämään ja arvostamaan musiikin monenlaisia ilmenemismuotoja ja merkityksiä. Musiikin opiskelu tarjoaa elämyksiä, kokemuksia, taitoja ja tietoja sekä tilaisuuksia mielikuvituksen käyttöön. Ne kaikki lisäävät opiskelijan musiikillista sivistystä sekä rohkaisevat häntä luovaan taiteelliseen ajatteluun ja elinikäiseen musiikin harrastamiseen.

Olennaista musiikin opetuksessa ja oppimisessa on ilmaiseminen, yhdessä tekeminen ja myönteiset kokemukset. Musiikillinen osaaminen sekä luovan ja kriittisen ajattelun taidot kehittyvät vuorovaikutuksessa muiden kanssa. Yhdessä musisoiminen on ainutlaatuista ryhmätoimintaa, joka vahvistaa sosiaalisia ja kommunikaatiotaitoja. Laulaminen, soittaminen, kuunteleminen ja luova tuottaminen ovat sekä työtapoja että opetuksen keskeisiä sisältöjä, joita musiikin yhdistäminen muuhun taiteelliseen ilmaisuun rikastaa. Sisältöjen valinnassa otetaan huomioon opiskelijoiden erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet siten, että musiikin kursseilla pyritään tarjoamaan jokaiselle opiskelijalle mielekkäitä musiikillisia tehtäviä.

Taideaineena musiikki luo koulun kulttuuritoimintaa ja vahvistaa yhteisöllisyyttä. Se on merkittävä osa lukion juhlia ja muita tapahtumia. Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta. Se auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään kulttuurien- ja taiteidenvälistä vuorovaikutusta. Opiskelija kehittää valmiuksiaan taiteelliseen työskentelyyn, aktiiviseen kulttuurivaikuttamiseen, teknologian hyödyntämiseen musiikillisessa ilmaisussa sekä median tarjonnan kriittiseen tarkasteluun.

Opetuksen tavoitteet

Musiikinopetuksen tavoitteena on, että opiskelija

Musiikin merkitys ja hyvinvointi

- tiedostaa oman suhteensa musiikkiin ja oppii käyttämään musiikkia hyvinvointinsa edistämiseen
- oppii arvostamaan erilaisia käsityksiä musiikista

Musiikillinen osaaminen

- oppii ilmaisemaan itseään musiikillisesti, laulaen ja soittaen ja säveltäen
- kehittää taitoaan kuunnella musiikkia ja tulkita kuulemaansa, myös musisoidessaan
- syventää musiikin eri tyyleihin, lajeihin ja historiaan liittyvää osaamistaan

Kulttuurinen osaaminen ja monilukutaito

- tunnistaa oman kulttuuri-identiteettinsä sekä oppii ymmärtämään musiikkikulttuurien monimuotoisuutta sekä toimimaan kulttuurien välisessä vuorovaikutuksessa myös kansainvälisissä yhteyksissä
- oppii tiedostamaan äänen ja musiikin vaikutuksia arjen toimintaympäristöissä
- oppii tulkitsemaan äänen ja musiikin käyttöä mediassa

Oppimaan oppiminen

- osaa toimia vastuullisesti ja pitkäjänteisesti aktiivisessa vuorovaikutuksessa ryhmän kanssa
- osaa asettaa musiikinopiskelulleen tavoitteita sekä ohjata ja arvioida työskentelyään niiden suuntaisesti.

Arviointi

Musiikin opetuksessa arviointi tukee myönteisesti jokaisen opiskelijan musiikillisen osaamisen kehittymistä ja musiikkisuhteen syventymistä. Oppimisprosessin aikana opiskelijat saavat ja antavat monipuolista palautetta, mikä ohjaa opiskelijaa arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan.

Luottamuksellisessa ja turvallisessa ilmapiirissä tapahtuva arviointi kohdistuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumiseen. Arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso sekä se, että opiskelijan osaaminen voi ilmetä millä tahansa musiikin osa-alueella. Musiikissa arvioidaan opiskelijan musiikillista toimintaa koulussa, ei hänen musikaalisuuttaan.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

MU1 suositellaan suorittamaan ensimmäisenä kurssina.

PAKOLLISET KURSSIT

MU1 Musiikki ja minä

Osaamistavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija löytää omat tapansa toimia musiikin alueella. Osallistumalla musiikilliseen toimintaan hän saa kokemuksia musisoinnista, syventää omaa osaamistaan ja pohtii asemaansa musiikin kuuntelijana, tulkitsijana, tekijänä ja kulttuuripalvelujen käyttäjänä. Omakohtaisen musiikkisuhteen kautta opiskelija ymmärtää musiikin merkityksiä elämässä ja ihmisten välisessä vuorovaikutuksessa. Kurssilla tutustutaan opiskelijoiden omaan ja muuhun paikalliseen musiikkitoimintaan.

Opiskelija kehittää äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ajattelun ja ilmaisun välineenä. Kurssilla syvennetään musiikin ja musiikkikäsitteiden tuntemusta käytännön musisoinnin avulla. Opiskelija oppii tarkkailemaan ääniympäristöään ja perehtyy kuulonhuoltoon.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Musiikinopiskelussa käytetään yhtä aikaa erilaisia työtapoja, kuten laulaminen, soittaminen, kuunteleminen, liikkuminen ja luova musiikin tuottaminen. Nämä työtavat voivat sisältää esimerkiksi tekemällä ja kokemalla oppimista sekä dialogista ja tutkivaa oppimista. Opiskelijat työskentelevät yhdessä ja vertaisoppiminen on keskeinen työtapa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija kehittää monipuolisesti äänenkäyttöään ja soittotaitoaan musiikillisen ilmaisun välineenä sekä kykyään kuunnella ja tulkita monenlaista musiikkia. Hän oppii tuntemaan erilaisia musiikkityylejä ja niiden kulttuurisia merkityksiä. Opiskelija harjaantuu omaksumaan musiikkia sekä kuulonvaraisesti että käyttäen apunaan erilaisia musiikin merkitsemistapoja. Hän kehittää yhteismusisointitaitojaan ja syventää musiikin peruskäsitteiden tuntemustaan käytännön työskentelyn avulla sekä oppii tarkkailemaan ääniympäristöään.

Osaamisen arviointi

Arviointi perustuu musiikissa koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelijan työskentelyn havainnointiin. Opiskelijan osaamista arvioidaan musiikin eri osa-alueilla monipuolisesti ja siinä otetaan huomioon opiskelijan lähtötaso ja hänen henkilökohtainen kehityksensä opiskelun aikana. Opiskelija arvioi osaamistaan myös itse ja yhdessä opiskelijatovereidensa kanssa. Arviointi tukee myönteisesti opiskelijan edistymistä ja musiikkisuhteen syventymistä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Musiikki edistää hyvinvointia myönteisten kokemusten kautta. Yhdessä musisoiminen ja oman musiikkisuhteen syventäminen vahvistaa itsetuntemusta ja kokonaisvaltaista hyvinvointia. Kurssilla rohkaistaan opiskelijaa ilmaisemaan itseään turvallisessa ilmapiirissä.

Musiikinopiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta sekä auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta ja ymmärtämään taiteiden, tieteiden ja kulttuurienvälistä vuorovaikutusta. Musiikinkurssilla lauletaan ja soitetaan monipuolisesti erilaista musiikkia.

Oma musiikkisuhde ja musisoiminen yhdessä muiden opiskelijoiden kanssa antaa välineitä arvioida musiikkimedian sisältöjä ja tukee kriittisen ajattelun taitoja. Musiikin peruskäsitteiden hallinta tukee tiedonhakua ja monilukutaidon kehittymistä.

Musiikinopiskelussa yhteismusisointi ja muut työtavat sinällään tukevat yrittäjämäistä asennetta ja työelämätaitoja, kuten aloitteellisuutta ja yhteistyötaitoja. Kurssilla voidaan tarjota opiskelijoille mahdollisuuksia tutustua paikalliseen musiikkitoimintaan sekä muusikon työhön ja työmahdollisuuksiin esimerkiksi konserttikäynnin tai vierailijoiden avulla.

Helsingin monipuolista luontoa ja ääniympäristöä voidaan hyödyntää luontevasti opetuksessa. Opiskelijoita ohjataan kestäviin valintoihin laitehankinnoissa ja laitteiden käsittelyssä ja ylläpidossa.

Musiikkiteknologian tarkoituksenmukainen käyttö on luonnollinen osa musiikinopiskelua.

MU2 Moniääninen Suomi

Osaamistavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja vahvistaa omaa kulttuurista identiteettiään. Opiskelija tutkii erilaisia Suomessa esiintyviä musiikkikulttuureja ja niiden sisäisiä osakulttuureja sekä oppii ymmärtämään niiden taustatekijöitä, kehitystä ja olennaisia piirteitä. Kurssin toteuttamisessa otetaan myös huomioon, että suomalaiset musiikkikulttuurit ovat osa eurooppalaista ja globaalia musiikkimaailmaa.

Opiskelussa käytetään monipuolisia työtapoja, erityisesti musisointia ja kuuntelua. Musisoitaessa kiinnitetään huomiota oman taiteellisen ilmaisun sekä kuuntelu- ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen. Musiikkiohjelmistoon valitaan eri musiikinlajeja populaari- ja taidemusiikista perinnemusiikkiin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Keskeisiä oppimisen menetelmiä ovat soittaminen, laulaminen, kuunteleminen sekä luova tuottaminen ja musiikillista ilmaisua tukevat harjoitukset. Kurssilla voidaan hyödyntää musiikillista prosessia tukevaa teknologiaa. Kurssin oppimisprosessissa olennaista on autenttinen oppiminen sekä tekemällä ja kokemalla oppiminen. Kurssilla voidaan tehdä aihepiiriin soveltuvia vierailuja. Musiikin opetuksessa käytettävät oppimisen menetelmät voivat sisältää esimerkiksi oppimista pareittain ja pienryhmissä, projektioppimista, musiikillista ongelmanratkaisua sekä tutkivaa oppimista.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija syventää äänenkäyttö-, soitto- ja yhteismusisointitaitojaan sekä kykyään kuunnella ja tulkita musiikkia, myös musisoidessaan. Hän oppii tuntemaan suomalaista musiikkia ja peilaamaan omaa kulttuurista identiteettiään suhteessa siihen. Opiskelija tunnistaa eurooppalaisen ja globaalin musiikkikulttuurin vaikutteita suomalaisessa musiikkikulttuurissa.

Osaamisen arviointi

Arviointi perustuu koko musiikinopiskelun prosessiin ja opiskelijan työskentelyn havainnointiin. Musiikillisen prosessin aikana annettava ja saatava palaute sekä vertaisarviointi ohjaavat opiskelijan oppimista. Opiskelija arvioi myös itse omaa työskentelyään ja kehittymistään.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin sisällöt nivoutuvat *Aktiivisen kansalaisuuden* ja *Hyvinvoinnin* aihekokonaisuuksiin. Kurssilla voidaan hyödyntää vierailijoiden tietoja ja kokemuksia

muusikon työstä sekä musiikkialan työmahdollisuuksista Suomessa. Opiskelijoille voidaan tarjota mahdollisuuksia tutustua paikalliseen musiikkitoimintaan esimerkiksi konserttikäyntien kautta.
Opiskelija tiedostaa musiikin ja koko elämän pituisen musiikkiharrastuksen vaikutuksia ihmisen hyvinvointiin. Turvallinen ilmapiiri ryhmässä rohkaisee opiskelijaa ilmaisemaan itseään musiikillisesti erilaisissa luovissa, vuorovaikutteisissa harjoituksissa.

Suomalaisten tai Suomeen muuttaneiden musiikkikulttuurien ymmärtäminen lisää kulttuurien välistä ymmärrystä ja edistää kulttuurien välistä yhdenvertaisuutta. Oman musiikkikulttuurin moninaisuuden hahmottaminen ja kulttuurinen tuntemus opettaa toimimaan myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa.

Kurssilla voidaan käsitellä sen aihepiiriin liittyviä ajankohtaisia ilmiöitä. Tällöin tehtävissä painottuu media tai tekstin monitahoinen sisäistäminen sekä ymmärretyn soveltaminen musiikilliseen käytäntöön. Kurssilla hyödynnetään teknologiaa tarkoituksenmukaisesti musiikillisen prosessin tai ilmaisun kannalta.

Kurssilla voidaan hyödyntää Helsingin rikasta tiede- ja taidetarjontaa. Kurssin aikana on myös mahdollista tehdä yhteistyötä tai toteuttaa yhteinen projekti esimerkiksi yliopiston tai korkeakoulun kanssa.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

MU3 Ovet auki musiikille

Osaamistavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan itselleen uusia musiikinlajeja, musiikkityylejä ja -kulttuureja sekä ymmärtää musiikin kulttuurisidonnaisuutta. Hän tarkastelee eri musiikkikulttuurien käytäntöjen samankaltaisuutta tai erilaisuutta ja oppii ymmärtämään, miten jokainen kulttuuri määrittelee itse oman käsityksensä musiikista.

Kurssilla tutustutaan syvällisesti joihinkin musiikkikulttuureihin ja musiikinlajeihin. Opiskelija kehittää musisointitaitojaan sekä taitojaan hankkia ja käsitellä tietoa. Kurssin voi suorittaa myös projektina.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä ovat laulaminen, soittaminen, kuunteleminen, improvisointi ja monipuolinen luova ilmaisu. Vieraisiin musiikkikulttuureihin voidaan tutustua mm. tutkivan oppimisen ja yhteisöllisen tiedon muodostamisen menetelmin. Tiedonhaussa ja musiikillisissa kokeiluissa voidaan hyödyntää musiikin omaksumista tukevaa teknologiaa. Aihepiirejä voidaan lähestyä autenttisen oppimisen menetelmin, esim. konserteissa, työpajoissa ja musiikkitapahtumissa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija oppii tunnistamaan ja tulkitsemaan käsiteltävien musiikinlajien tyylejä ja kulttuurista merkitystä. Hän kehittää monipuolisesti äänenkäyttöään, yhteismusisointitaitojaan eri instrumenteilla sekä rohkeutta ilmaista itseään musiikillisesti myös itselle uusilla tavoilla. Lisäksi kurssilla kehittyvät tiedonhakutaidot ja laaja-alainen, tietoja yhdistelevä ajatteleminen.

Osaamisen arviointi

Osaamisen arviointi perustuu monipuoliseen havainnointiin opiskelijan työskentelystä musiikillisten ja tiedonhakuun liittyvien oppimistehtävien parissa. Opiskelija arvioi myös itse omaa työskentelyään ja kehittymistään. Prosessin aikana annettava ja saatava palaute ja vertaisarviointi ohjaavat opiskelijan oppimista.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssiin liittyvät keskeiset aihekokonaisuudet ovat *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys* sekä *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu*. Kurssi antaa valmiuksia ymmärtää erilaisia kulttuuri-identiteettejä ja toimia yhteistyössä toisten kanssa. Vieraisiin musiikkikulttuureihin tutustuminen auttaa ymmärtämään eriarvoisuutta ilmiönä ja kannustaa tavoittelemaan oikeudenmukaisempaa maailmaa.

Kurssin sisältöön kytkeytyvissä musiikkitapahtumissa ja konserteissa käyminen on osaltaan aktiiviseksi kansalaiseksi kasvamista. Kurssilla voidaan perehtyä myös kulttuuritapahtumien järjestämiseen sekä niiden kautta järjestyviin työpaikkoihin ja vapaaehtoistyöhön.

Luova ilmaisu yhteistyössä muiden kanssa vahvistaa opiskelijan identiteettiä sekä kehittää vuorovaikutustaitoja ja lisää hyvinvointia.

MU4 Musiikki viestii ja vaikuttaa

Osaamistavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija tutustuu musiikin käyttöön ja vaikutusmahdollisuuksiin eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa.

Opiskelija tutkii musiikin yhteyttä tekstiin, kuvaan ja liikkeeseen ja perehtyy tarkemmin musiikin käyttötapoihin esimerkiksi elokuvassa, näyttämöllä, joukkoviestimissä tai verkkoympäristöissä muutaman rajatun näytteen avulla. Sisältöjen tarkastelussa painottuu pyrkimys kokonaisuuksien ymmärtämiseen. Musiikin vaikuttavuutta tutkitaan analysoimalla olemassa olevaa materiaalia tai tuottamalla sitä itse. Kurssin voi suorittaa myös taiteidenvälisenä tai monialaisena projektina.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Luova ilmaisu, yhteismusisointitaitojen syventäminen laulaen ja soittaen sekä musiikin kuunteleminen, analysoiminen ja esittäminen ovat keskeisiä oppimisen menetelmiä. Näitä menetelmiä voidaan toteuttaa tutkivan oppimisen, yhteisöllisen tiedon muodostamisen, tekemällä ja kokemalla oppimisen sekä projektioppimisen keinoin. Lisäksi kurssi voi sisältää pelillisen oppimisen menetelmiä sekä erilaisia opintokäyntejä ja vierailijoita.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyviä taitoja ovat laaja-alainen, eri taitoja ja tietoja yhdistelevä ajatteleminen, itsenäisen työskentelyn hallitseminen sekä vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen, paitsi ryhmän kesken myös esiintyjän ja yleisön välillä. Opiskelija syventää omaa musiikkisuhdettaan sekä oppii ymmärtämään musiikin eri käyttöyhteyksiä ja vaikutusmahdollisuuksia eri taidemuodoissa, monimediaisissa tieto- ja viestintäympäristöissä sekä yhteiskunnassa.

Osaamisen arviointi

Oppimisprosessin aikana opiskelijat saavat ja antavat monipuolista palautetta, mikä ohjaa opiskelijaa arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan. Arvioinnin välineinä voidaan käyttää esimerkiksi itsearviointia, vertaisarviointia, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja, opiskelijan työskentelyn havainnointia sekä itse projektityötä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin työtavat tukevat luontevasti opiskelijan aktiivisuutta ja yritteliäisyyttä. Kurssin menetelmät tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden tutustua esimerkiksi musiikki- ja media-alalla käytettäviin työtapoihin ja lisäävät opiskelijan moni- ja medialukutaitoa. Musiikki- ja media-alan työelämään voidaan tutustua myös opintokäyntien ja vierailijoiden kautta.

Kurssilla kehittyvät taidot tukevat opiskelijan hyvinvointia ja oman musiikkisuhteensa syventämistä turvallisessa ilmapiirissä. Musiikkia tutkitaan esimerkiksi hyvinvoinnin, manipuloinnin ja yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä.

Teknologia on kurssilla läsnä oppimisen, tuottamisen ja esittämisen työkaluna. *Tiede ja taide kohtaavat* - aihekokonaisuus voidaan kytkeä kurssin teemoihin esimerkiksi erilaisiin taiteidenvälisiin tai monialaisiin projekteihin liittyen.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

MU5 Musiikkiprojekti

Osaamistavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija soveltaa ja kehittää musiikillisia taitojaan ja tietämystään projektityön avulla. Opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan ryhmässä tai itsenäisesti musiikillisen kokonaisuuden, joka voi olla esimerkiksi pienimuotoinen konsertti, ohjelmaa koulun juhliin, äänite tai taiteidenvälinen projekti.

Kurssilla opiskelija voi kiinnostuksensa mukaan keskittyä yhteen musiikin tai musiikillisen osaamisen erityisalueeseen tai kokeilla ja tutkia laajasti musiikillisen ilmaisun ja sen tukimuotojen kenttää. Musiikillinen osaaminen voi ilmetä myös tuotannollisissa tai teknologiaan liittyvissä tehtävissä tai kytkeytyä muihin taiteen ja tieteen lajeihin.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat musiikin tekeminen (projektista riippuen esimerkiksi soittaen, laulaen, säveltäen, sovittaen, miksaten jne.) sekä projektin suunnittelu ja sen tuotannollinen puoli, johon voi liittyä aikatauluttamista, tiedottamista, tilajärjestelyitä sekä tekniikan ja taltioinnin organisointia.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Keskeisimpiä oppimisen menetelmiä ovat tekemällä ja kokemalla oppiminen, kuten laulaminen, soittaminen, musiikin kuunteleminen ja luova tuottaminen sekä projektioppiminen. Projektin aihepiiriä ja opiskelijoiden tietotaitoa voidaan syventää lisäksi käyttämällä apuna keskusteluja, havainnoimista, musiikillisiin ja kirjallisiin oheismateriaaleihin tutustumista, kirjoittamista, tutustumis- ja konserttikäyntejä, vierailuluentoja ja demonstraatioita sekä liikeilmaisua. Koska projektin voi toteuttaa lukuisin eri tavoin, voi myös tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä olla useita.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittää musiikillisia taitojaan autenttisessa ympäristössä sekä tunnistaa roolinsa ja soveltaa osaamistaan osana suurempaa kokonaisuutta. Musiikillisten kokonaisuuksien hahmottaminen ja mielikuvituksen rohkea käyttö korostuvat musiikkiprojektissa. Lisäksi opiskelija kehittää vuorovaikutustaitojaan sekä vastuunotto- ja organisointikykyään.

Osaamisen arviointi

Arvioinnin perusteena ovat projektille asetetut tavoitteet – sekä henkilökohtaiset että koko ryhmän yhdessä sopimat. Arvioinnin kohteena on opiskelijan oppiminen ja työskentely koko prosessin aikana, ei pelkästään projektin lopputulos. Arvioinnissa käytetään autenttisia ja musiikkitoiminnalle ominaisia menetelmiä, joita ovat mm. työskentelyn jatkuva havainnointi ja siihen liittyvä kaksisuuntainen palautteenanto, itsearviointi esimerkiksi oppimispäiväkirjaa hyödyntäen sekä vertaisarviointi. Palaute mahdolliselta yleisöltä tai kuulijoilta muodostaa osan arviointiprosessia ja ohjaa opiskelijan oppimista.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Musiikkiprojekti mahdollistaa minkä tahansa aihekokonaisuuden tai ilmiön käsittelyn riippuen opiskelijan tai opiskelijoiden valitsemasta projektin sisällöstä ja toteutustavasta. Projektityöskentely vahvistaa aktiivisen kansalaisuuden, yrittäjyyden ja työelämän taitoja. Musiikkiprojektin taustatyö ja tiedottaminen kehittävät moniluku- ja mediataitoja. Projektityöskentelyssä voidaan hakea yhteyksiä taiteellisen ja tieteellisen tiedonmuodostamisen välillä.

Projektin tuotosten esittäminen ja tallentaminen auttavat opiskelijaa näkemään roolinsa ja vastuunsa paitsi median kuluttajana, myös sisällöntuottajana. Projektissa mahdollisesti käsiteltävät musiikin eri tyylilajit, musiikkikulttuurit ja taiteen intertekstuaalisuus vahvistavat opiskelijan kulttuurien tuntemusta ja kansainvälisyyttä. Musiikkiteknologian käyttö on luonnollinen osa musiikin tekemistä myös musiikkiprojektissa.

MU6 Yhteismusisointi

Osaamistavoitteet ja keskeiset sisällöt

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää, soveltaa ja kehittää musiikillista ajatteluaan sekä musiikillisia taitojaan ja tietojaan yhteismusisoinnin avulla. Hän saa valmiuksia yhteismusisointiin laulaen ja/tai soittaen, oppii kokemuksellisesti erilaisia musiikkityylejä- ja kulttuureja ja rohkaistuu itsensä ilmaisussa. Opiskelija harjaantuu toimimaan ryhmän jäsenenä, arvioimaan ryhmänsä työskentelyä ja antamaan palautetta sekä kehittämään omaa työskentelyään saamansa palautteen avulla.

Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat laulaminen, soittaminen, kuunteleminen ja luova tuottaminen. Kurssilla harjoitellaan soitto- ja/tai laulutaitoja sekä musiikin tulkintaa ja ilmaisua kiinnittäen huomiota muusikkojen keskinäiseen kuunteluun ja kommunikaatioon. Opiskelijoille annetaan mahdollisuus vaikuttaa kurssin ohjelmistoon ja myös tuottaa sitä itse. Opiskelijoita valmennetaan myös itsenäiseen työskentelyyn ja esiintymistilanteisiin sekä niihin valmistautumiseen. Julkinen esiintyminen ei kuitenkaan ole kurssin välttämätön tavoite.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Yhteismusisointia opiskellaan tekemällä ja kokemalla. Opiskelussa voidaan käyttää erilaisia työtapoja, kuten laulaminen, soittaminen, improvisoiminen, aktiivinen kuuntelu ja nuotintaminen. Oppimisen tukena voidaan käyttää tallenteita harjoitus- ja esiintymistilaisuuksista. Musiikin tulkintaa, luovaa ilmaisua ja vuorovaikutusta harjoiteltaessa voidaan käyttää eläytyvän oppimisen menetelmiä. Opiskelijat työskentelevät pääasiassa ryhmässä, mutta ajoittain myös itsenäisesti, pareissa ja pienryhmissä. Vertaisoppiminen on yksi työtavoista. Eri oppimisen menetelmiä käytetään yhtäaikaisesti.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla opiskelija kehittyy oman äänensä ja/tai instrumenttinsa hallinnassa, musiikin kuuntelussa suhteessa muihin sekä saa valmiuksia ensembletyöskentelyyn ryhmän jäsenenä, mahdollisesti myös sen johtajana. Hän kehittää yhteismusisointi-, vuorovaikutus- ja ilmaisutaitojaan ja oppii tuntemaan musiikin

eri tyylejä ja niiden kulttuurisia merkityksiä. Opiskelija harjaantuu omaksumaan sekä kirjoitettua että soivaa materiaalia. Hän saa valmiuksia itsenäiseen harjoitteluun ja tietoa harjoittelua edistävistä materiaaleista.

Osaamisen arviointi

Oppimisprosessin aikana opiskelijat saavat ja antavat monipuolista palautetta, mikä ohjaa opiskelijaa arvioimaan ja edistämään omaa oppimistaan. Arvioinnin välineinä voidaan käyttää opiskelijan työskentelyn havainnointia ja siihen liittyvää kaksisuuntaista palautteenantoa, itsearviointia, vertaisarviointia, opettajan ja opiskelijan välisiä keskusteluja sekä oppimistehtävien arviointia. Mahdollisten esiintymistilanteiden aikana ja jälkeen yleisöltä saatava palaute ohjaa myös opiskelijan oppimista. Arvioinnin työvälineenä on mahdollista käyttää oppimispäiväkirjaa tai portfoliotyöskentelyä.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Opiskelun työtavat kasvattavat aktiivisen kansalaisuuden, yrittäjyyden ja työelämän taitoja, kuten aloitteellisuutta sekä yhteistyö- ja organisointikykyä. Luova ilmaisu yhteistyössä muiden kanssa vahvistaa opiskelijan hyvinvointia, itsetuntemusta ja vuorovaikutustaitoja. Opiskelijoita ohjataan kestäviin valintoihin laitehankinnoissa, laitteiden käsittelyssä ja ylläpidossa. Eri musiikinlajien ja tyylien opiskelu syventää oman ja muiden kulttuurien tuntemusta sekä auttaa arvostamaan kulttuurien monimuotoisuutta. Kursseilla syntyvien tuotosten esittäminen ja tallentaminen auttavat opiskelijoita näkemään roolinsa ja vastuunsa paitsi median kuluttajina, myös sisällöntuottajina. Musiikkiteknologian tarkoituksenmukainen käyttö on luonnollinen osa musiikinopiskelua.

5.20 Kuvataide

Kuvataideopetuksen lähtökohtana on kulttuurisesti monimuotoinen todellisuus, jota tutkitaan kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla. Opiskelijoiden kokemukset, mielikuvitus, luova ajattelu ja tavoitteellinen työskentely luovat perustan moniaistiselle taideoppimiselle. Opetuksen keskeisenä tavoitteena on, että opiskelija ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin ilmiöitä omassa elämässään ja yhteiskunnassa. Kulttuuriperinnön tuntemusta vahvistetaan oppimalla vastaanottamaan, ymmärtämään ja uudistamaan traditioita. Opiskelijat tarkastelevat taiteessa ja muussa visuaalisessa kulttuurissa ilmeneviä esteettisiä, ekologisia ja eettisiä arvoja. Opetus luo edellytyksiä kriittisen ajattelun kehittämiselle, elinympäristöön vaikuttamiselle ja kestävän elämäntavan edistämiselle.

Kuvataideopetuksessa havainnoidaan, tuotetaan, tulkitaan ja arvotetaan kuvia visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja hyödyntämällä. Opetuksessa syvennetään opiskelijan monilukutaitoa. Opiskelijat tutkivat kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä. Opetuksessa perehdytään erilaisiin taidekäsityksiin. Keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijoiden omat kuvakulttuurit, ympäristön kuvakulttuurit ja taiteen maailmat, joita tutkitaan rakentamalla yhteyksiä niiden välille. Sisältöjä valitaan opiskelijoille merkityksellisistä ja vieraista kuvakulttuureista. Opiskelijat osallistuvat sisältöjen ja ilmaisun keinojen valintaan. Opetuksessa perehdytään ajankohtaisiin visuaalisen kulttuurin ilmiöihin, toimintatapoihin ja osallistumisen muotoihin.

Opetuksessa luodaan edellytyksiä työtapojen ja opiskeluympäristöjen monipuoliselle käytölle. Opiskelijoita kannustetaan välineiden, materiaalien ja ilmaisun keinojen kokeilemiseen sekä niiden luovaan soveltamiseen. Uudet teknologiat ja mediaympäristöt ovat sekä tutkittavia ilmiöitä että kuvallisen tuottamisen välineitä. Opiskelijoiden kulttuurista osaamista syvennetään yhdessä museoiden ja muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Kuvataideopetus tarjoaa mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiselle sekä luo valmiuksia opiskelijan lukion jälkeisille opinnoille.

Opetuksen tavoitteet

Kuvataiteen opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- ymmärtää taiteen, ympäristön ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa
- rakentaa kulttuuri-identiteettiään erilaisia kuvia tuottamalla ja tulkitsemalla
- syventää monilukutaitoaan ja kulttuurista osaamistaan kuvanlukutaitoa, medialukutaitoa ja ympäristönlukutaitoa kehittämällä
- ilmaisee havaintojaan, mielikuviaan ja ajatuksiaan kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- syventää kuvallisen tuottamisen taitojaan materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja tarkoituksenmukaisesti käyttäen
- harjaantuu tavoitteelliseen, teemalliseen ja prosessinomaiseen työskentelyyn, itsearviointiin ja yhteistyöhön
- ymmärtää työskentelyyn sisältyvien aistinautintojen, tunteiden, kauneuden elämyksien ja luovan ajattelun merkityksen omalle oppimiselle
- käyttää tutkivaa lähestymistapaa itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- soveltaa kuvallisen viestinnän keinoja osallistuessaan ja vaikuttaessaan kuvien avulla
- tulkitsee kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria erilaisia kuvatulkinnan menetelmiä ja käsitteistöjä käyttäen
- tarkastelee taiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkitystä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle eri aikoina ja eri kulttuureissa
- tutkii kuvailmaisussaan nykyisyyttä ja tulevaisuutta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Arviointi tukee opiskelijan omakohtaista suhdetta kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin. Moni-

puolinen arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Näin arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimaan oppimisen taitojen syventämistä. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu visuaaliseen havaitsemiseen ja ajatteluun, kuvalliseen tuottamiseen, visuaalisen kulttuurin tulkintaan sekä esteettiseen, ekologiseen ja eettiseen arvottamiseen. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon opiskelijan kuvataiteellisen osaamisen kehittyminen, erilaiset työskentelyprosessit ja työskentelyn tulokset. Arvioinnilla ohjataan työtapojen ja opiskeluympäristöjen tarkoituksenmukaiseen käyttöön yksin ja ryhmässä.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

KU1-kurssi suositellaan suoritettavaksi ensimmäisenä opintovuotena. Muut kurssit voi suorittaa vapaassa järjestyksessä.

PAKOLLISET KURSSIT

KU1 Kuvat ja kulttuurit

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin sisältöjä, ilmiöitä, prosesseja ja toimintatapoja
- käyttää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin keinoja kuvailmaisussaan ja tekee omakohtaisia ratkaisuja
- tarkastelee omia ja muiden kuvakulttuureja sekä taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaisia ilmiöitä
- tutkii kuvataidetta ja muuta visuaalista kulttuuria yksilön, yhteisön ja yhteiskunnan näkökulmista itsenäisesti ja ryhmän jäsenenä
- tarkastelee erilaisia kuvia teoksen, tekijän ja katsojan näkökulmista kuvatulkinnan menetelmiä käyttäen

- ymmärtää kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin merkityksen omassa elämässään, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa.

Keskeiset sisällöt

- omat kuvat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- vaikuttaminen omissa ja muiden kuvissa, taiteessa, mediassa ja muissa ympäristöissä
- erilaiset käsitykset taiteesta ja muusta visuaalisesta kulttuurista
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut kuvatulkinnan keinot
- taiteen, median ja muun visuaalisen kulttuurin ajankohtaiset ilmiöt

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään kurssikohtaisesti sovittuja oppimisen menetelmiä tutkivaa sekä tekemällä ja kokemalla oppimista painottaen. Ongelmalähtöinen oppiminen on kurssille soveltuva oppimisen tapa. Tietoteknologiaa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti kurssin tavoitteiden saavuttamiseksi tiedon hankinnassa, omassa ilmaisussa ja työprosesseissa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Keskeiset kehittyvät taidot ovat visuaalinen ajattelu ja oma kuvallinen ilmaisu. Kuvia tekemällä ja tarkastelemalla kehittyvät kulttuuristen merkitysten tunnistamisen ja tulkinnan taidot. Itse tekemällä alan käsitteet, työmenetelmät, kädentaidot ja prosessit tulevat tutuiksi. Opiskelijalle kehittyy ymmärrys taiteen tekemisen prosessista myös taiteellisena tutkimisena.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Keskeisintä arvioinnissa on, että opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Arvioinnin kohteina ovat oppimistehtävät ja -prosessit. Arvioinnin välineitä ovat esimerkiksi itsearviointi, työskentelyn havainnointi sekä opettajan ja opiskelijan välinen keskustelu.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kuvataiteen opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjen hahmottamista. Kuvat ja kulttuurit -kurssilla aihekokonaisuuksista kohdallisimpia ovat *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Hyvinvointi ja turvallisuus* sekä taide ja tiede kohtaavat.

KU2 Muotoillut ja rakennetut ympäristöt

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii ympäristön kuvakulttuurien yhteyksiä omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvailmaisun taitojaan syventäen
- tarkastelee rakennettuja ja luonnon ympäristöjä kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- käyttää arkkitehtuurin, muotoilun ja tuotteistamisen sisältöjä, prosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa erilaisiin ympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää taiteen merkityksen erilaisissa ympäristöissä ja niiden suunnittelussa sekä ajankohtaisissa yhteiskunnallisissa kysymyksissä.

Keskeiset sisällöt

- ympäristön kuvakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- luonto, rakennettu ympäristö, muotoilu, tuotteistaminen, palvelut, mediaympäristöt ja virtuaalimaailmat kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- ympäristön suunnittelun ja muotoilun käsitteistö ja kuvastot
- ympäristön kuvakulttuurien tulkinnan keinot
- luonnon, arkkitehtuurin ja muotoilun ajankohtaiset ilmiöt

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään kurssikohtaisesti sovittuja oppimisen menetelmiä tekemällä ja kokemalla oppimista painottaen. Keskeisinä oppimisen linjoina toimivat ongelmalähtöinen oppiminen ja moniaistinen havainnointi. Oppiminen kytketään mahdollisimman autenttisiin ympäristöihin ja tilanteisiin. Mahdollisia menetelmiä ovat yhteisöllinen toiminta ja projektioppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehitetään visuaalista ajattelua ja spatiaalista hahmottamista, ympäristön havainnointikykyä ja omaa kuvallista ilmaisua. Kurssilla kehittyvät tuote- ja ympäristösuunnittelun taidot. Itse tekemällä alan käsitteet, työmenetelmät, kädentaidot ja prosessit tulevat tutuiksi. Kurssi antaa mahdollisuuden kehittää vuorovaikutustaitoja ja yhteistyökykyä.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Keskeisintä arvioinnissa on, että opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Arvioinnin kohteina ovat oppimistehtävät ja -prosessit sekä yhteistyö- ja suunnittelutaidot. Arvioinnin välineitä ovat esimerkiksi itsearviointi, työskentelyn havainnointi sekä opettajan ja opiskelijan välinen keskustelu.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kuvataiteen opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjen hahmottamista. "Muotoillut, rakennetut ja luonnon ympäristöt" -kurssilla aihekokonaisuuksista kohdallisimpia ovat *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, kestävä elämäntapa ja globaalinen vastuu, taide ja tiede kohtaavat ja *Teknologia ja yhteiskunta*.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

KU3 Osallisena mediassa

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii median yhteyksiä muihin ympäristöihin, omiin kuviin, taiteeseen ja kulttuuriperintöön kuvallisen viestinnän sekä tieto- ja viestintäteknologian osaamistaan syventäen
- tarkastelee mediakulttuureja kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- käyttää median sisältöjä, ilmiöitä, suunnitteluprosesseja ja toimintatapoja kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- osallistuu ja vaikuttaa mediaympäristöihin visuaalisuutta ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- tarkastelee mediakulttuurien henkilökohtaisia, yhteisöllisiä, yhteiskunnallisia ja globaaleja merkityksiä
- ymmärtää visuaalisuuden merkityksen mediaviestinnässä, mediaympäristöissä ja mediaesityksissä sekä niiden suunnittelussa ja tuottamisessa.

Keskeiset sisällöt

- mediakulttuurit identiteettien rakentajina ja kulttuuriperinnön uudistajina
- median sisällöt, tuotteet, palvelut, ilmiöt ja ympäristöt kuvallisen tuottamisen lähtökohtana
- median käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- mediaesitysten tulkinnan keinot
- median ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään kurssikohtaisesti sovittuja oppimisen menetelmiä tutkivaa sekä tekemällä ja kokemalla oppimista painottaen. Oppiminen kytketään mahdollisimman autenttisiin ympäristöihin ja tilanteisiin. Mahdollisia menetelmiä

ovat yhteisöllinen toiminta ja projektioppiminen. Tietoteknologiaa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti kurssin tavoitteiden saavuttamiseksi kuten tiedon hankinnassa, omassa ilmaisussa ja työprosesseissa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Keskeinen kehittyvä taito on monilukutaito. Näitä taitoja ovat mediatekstien tuottamisen ja tarkastelun taidot sekä ajankohtaisen mediakulttuurin tuntemus. Kurssilla opitaan rakentamaan ja tulkitsemaan visuaalisia ja audiovisuaalisia viestejä eri ympäristöissä. Itse tekemällä työmenetelmät, kädentaidot, digitaaliset taidot ja ilmiöt tulevat tutuiksi. Perehdytään myös alan käsitteisiin kuten mediakompetenssi, mediaympäristö, mediataju, multimodaalisuus, audiovisuaalisuus, mediakriittisyys ja mediailmiöt.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Keskeisintä arvioinnissa on, että opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Arvioinnin kohteina ovat oppimistehtävät ja -prosessit sekä yhteistyö- ja suunnittelutaidot. Arvioinnin välineitä ovat esimerkiksi itsearviointi, työskentelyn havainnointi, opettajan ja opiskelijan välinen keskustelu sekä vertaisarviointi.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kuvataiteen opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjen hahmottamista. "Osallisena mediassa" -kurssilla aihekokonaisuuksista kohdallisimpia ovat *Monilukutaito ja mediat*, *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* sekä *Teknologia ja yhteiskunta*.

KU4 Taiteen monet maailmat

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutkii taiteen sisältöjen, ilmiöiden ja toimintatapojen yhteyksiä omiin kuviin, ympäristöön ja kulttuuriperintöön ilmiökeskeistä lähestymistapaa hyödyntäen

- tarkastelee eri aikoina ja eri ympäristöissä tuotettua kuvataidetta kulttuurisen moninaisuuden ja kestävän kehityksen kannalta
- soveltaa erilaisia materiaaleja, tekniikoita ja ilmaisun keinoja itsenäisessä ja yhteistoiminnallisessa kuvallisessa työskentelyssä
- tarkastelee kuvataiteen merkityksiä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle soveltamalla kuvatulkinnan menetelmiä
- tutkii omaan elinympäristöön ja yhteiskuntaan liittyviä ilmiöitä kuvallisesti ja muita tiedon tuottamisen tapoja käyttäen
- ymmärtää taiteen merkityksen rakennetuissa ja luonnon ympäristöissä, omissa kuvissa sekä vaikuttamisessa ja osallistumisessa.

Keskeiset sisällöt

- taiteen maailmat identiteettien rakentajina, kulttuurisen moninaisuuden ilmentäjinä ja kulttuuriperinnön uudistajina
- eri aikoina, eri ympäristöissä ja eri kulttuureissa tuotettu kuvataide
- kuvataiteen käsitteistö, kuvatyypit ja kuvastot
- kuvalliset, sanalliset ja muut taiteen tulkinnan keinot
- taiteen ajankohtaiset ilmiöt ja kysymykset

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään kurssikohtaisesti sovittuja oppimisen menetelmiä tutkivaa sekä tekemällä ja kokemalla oppimista painottaen. Keskeisenä oppimisen linjana kurssilla toimii ongelmalähtöinen oppiminen. Museopedagogiikkaa hyödynnetään tarkoituksenmukaisesti kurssin tavoitteiden saavuttamiseksi.

Kurssilla kehittyvät taidot

Keskeinen kehittyvä taito on visuaalinen ajattelu ja oma kuvallinen ilmaisu. Kuvia tekemällä ja tarkastelemalla kehittyvät kulttuuristen merkitysten tunnistamisen ja tulkinnan taidot. Itse tekemällä alan käsitteet, työmenetelmät, kädentaidot ja prosessit tulevat tutuiksi. Taiteellisen tutkimisen taidot syventyvät.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, pitkäkestoista, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Keskeisintä arvioinnissa on, että

opiskelija oppii tunnistamaan omia vahvuuksiaan. Arvioinnin kohteina ovat oppimistehtävät ja -prosessit. Arvioinnin välineitä ovat esimerkiksi itsearviointi, työskentelyn havainnointi sekä opettajan ja opiskelijan välinen keskustelu.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kuvataiteen opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjen hahmottamista. "Taiteen monet maailmat" -kurssilla aihekokonaisuuksista kohdallisimpia ovat *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*, *Monilukutaito ja mediat* sekä taide ja tiede kohtaavat.

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

KU5 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Projektikurssin oppimistavoitteet määritellään erikseen joka kurssin alussa. Kurssi syventää kuvataiteen kursseilla opittuja tietoja ja taitoja.

Keskeiset sisällöt

Sisällöt määräytyvät kurssikohtaisesti. Projektikurssi soveltuu hyvin esimerkiksi itsenäiseen syventävään taiteelliseen työskentelyyn ja erilaisiin työpajoihin.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään kurssikohtaisesti sovittuja oppimisen menetelmiä tutkivaa sekä tekemällä ja kokemalla oppimista painottaen. Keskeisenä oppimisen keinona kurssilla toimii ongelmalähtöinen oppiminen. Kurssi soveltuu sekä itsenäiseen että yhteisölliseen opiskeluun. Projektikurssi voidaan toteuttaa yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden kuten korkeakoulujen, kuvataiteilijoiden ja muotoilualan yritysten kanssa.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät taidot riippuvat kurssin sisällöstä ja käytetyistä menetelmistä. Kurssilla käytettävät työtavat tarkennetaan kurssin alussa. Kuvataiteen projektikurssi kehittää visuaalisia taitoja ja projektin hallintaa.

Osaamisen arviointi

Kurssin arviointimenetelmät riippuvat kurssin sisällöstä ja käytetyistä menetelmistä. Arviointimenetelmät tarkentuvat kurssin alussa. Arvioinnissa painotetaan itsearviointia, pitkäjänteistä työskentelyä ja monipuolisia näyttöjä osaamisesta. Projektikurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssin kytkeytyminen eri aihekokonaisuuksiin riippuu kurssin sisällöstä.

KU6 Valokuvaus

Osaamistavoitteet

Opiskelija ymmärtää valokuvauksen perustekniikan ja sen vaikutuksen kuvalliseen ilmaisuun. Opiskelija tiedostaa valokuvauksen merkityksen luovana kuvailmaisun keinona.

Keskeiset sisällöt

Kurssilla tarkastellaan valokuvaa taiteellisena, dokumentaarisena, median ja nuorisokulttuurin ilmiönä teemoja ja tekniikoita vaihdellen. Sisältöalueita ovat muun muassa kameran toimintaperiaatteet, valokuvauksen ilmaisulliset elementit ja valokuvan historia. Kurssilla voidaan perehtyä digitaaliseen valokuvaukseen ja kuvankäsittelyyn ja/tai filmivalokuvaukseen ja pimiötyöskentelyyn. Myös tekniikkakokeilut ovat kurssilla kohdallisia.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opiskelun pääpaino on tekemällä ja kokemalla oppimisen menetelmissä sisältäen mahdollisesti myös itsenäisiä ja pienryhmäosuuksia. Myös projektioppiminen soveltuu kurssin metodiksi.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät ajatusten, tunteiden tai asiasisältöjen ilmaiseminen kuvallisesti ja viestintä. Alan käsitteet ja ajattelutavat sekä valokuvauksen tekniikat tulevat tutuiksi. Vuorovaikutus ja yhteistyössä toimiminen sekä havainnointi harjoittuvat kurssilla.

Osaamisen arviointi

Kuvataiteen arviointi on kannustavaa, vuorovaikutteista ja opiskelijan kuvataiteellista osaamista kehittävää. Keskeisiä arvioinnin välineitä ovat itsearviointi ja vertaisarviointi, oppimistehtävät ja osasuoritukset sekä opettajan ja opiskelijan keskustelu. Kurssi arvioidaan numeroarvosanalla.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kuvataiteen opiskelu tukee useimpien aihekokonaisuuksien sisältöjen hahmottamista. Valokuvauskurssilla aihekokonaisuuksista kohdallisimpia ovat *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä*, *Monilukutaito ja mediat*, *Teknologia ja yhteiskunta* ja *Tiede ja taide kohtaavat*.

5.21 Opinto-ohjaus

Opinto-ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijaa opinnoissa lukioaikana ja huolehtia siitä, että opiskelijalle karttuu riittävästi sellaisia tietoja ja taitoja, joita hän tarvitsee elämään liittyvissä siirtymä- ja muutostilanteissa, kuten siirtyessään jatko-opintoihin ja työelämään sekä kohti täysivaltaista ja aktiivista yhteiskunnan jäsenyyttä.

Ohjaustoiminta muodostaa koko lukiokoulutuksen ajan kestävän jatkumon, jonka aikana opinto-ohjauksen kurssit ja muu ohjaus tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden hankkia perustiedot ja -taidot, joiden varassa hänen on mahdollista suunnitella lukio-opintojaan ja jatko-opintojaan sekä pohtia urasuuntautumistaan. Henkilökohtainen, luokkamuotoinen, pienryhmä- ja vertaisohjaus tukevat opiskelijaa kiinnostusten kartoittamisessa, vahvuuksien tunnistamisessa, urasuunnittelussa sekä valinta- ja ongelmatilanteiden ratkaisemisessa. Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan tulee voida keskustella lukio-opintoihinsa, urasuunnitteluunsa, jatkokoulutusvalintoihinsa sekä elämäntilanteeseensa ja tulevaisuuteensa liittyvistä kysymyksistä. Pienryhmissä opiskelijalla on mahdollisuus käsitellä asioita, jotka ovat jaettavissa muiden opiskelijoiden kanssa ja joiden esille ottaminen ryhmässä on mielekästä.

Opinto-ohjauksen tavoitteet

Ohjaus toteutetaan tavalla, joka vahvistaa opiskelijoiden aktiivista toimijuutta, osallisuutta ja vastuullisuutta. Tavoitteena on, että opiskelija löytäisi omat yksilölliset, myös elinikäistä oppimista tukevat tapansa oppia. Opiskelijaa tuetaan tunnistamaan vahvuutensa ja kehittämisen kohteensa sekä etsimään tietoa siitä, miten ja mistä hän saa apua mahdollisiin opiskelun haasteisiin. Ohjauksella edistetään opiskeluvalmiuksien kehittymistä ja opintojen sujumista sekä tuetaan nuorta elämänsuunnittelun ja -hallinnan taidoissa sekä koulutukseen ja uravalintoihin liittyvissä päätöksissä. Tavoitteena on, että opiskelija pystyy urasuunnittelussaan ja päätöksenteossaan arvioimaan realistisesti omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan.

Opiskelijan tiedonhakutaitoja vahvistetaan ohjaamalla häntä monipuolisesti erilaisia opiskeluympäristöjä hyödyntäväksi, aktiiviseksi ja kriittiseksi tiedonetsijäksi, joka osaa myös soveltaa etsimäänsä tietoa. Tavoitteena on, että opiskelija tuntee keskeiset jatkokoulutuksiin, ammattialoihin ja urasuunnitteluun liittyvät tietolähteet, ohjauspalvelut ja sähköiset hakujärjestelmät sekä osaa käyttää niissä olevaa informaatiota urasuunnittelun ja jatko-opintoihin hakeutumisen tukena.

Opinto-ohjauksen avulla opiskelija saa tietoa opiskelusta muissa oppilaitoksissa, lukion jälkeisistä jatko-opiskeluvaihtoehdoista, työ- ja elinkeinoelämästä sekä yrittäjyydestä. Opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus tutustua monipuolisesti ammatteihin ja työelämään sekä kansanopistojen, toisen asteen ammatillisten oppilaitosten, ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen koulutustarjontaan. Opiskelijaa ohjataan siten, että hän osaa etsiä tietoa myös muiden maiden tarjoamista opiskelumahdollisuuksista ja työskentelystä ulkomailla.

Opiskelija saa ohjausta jatko-opintojensa suunnittelussa sekä opintoihin hakeutumisessa. Tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee lukio-opintojaan ja tekee valintojaan siten, että hänellä on valmiudet hakeutua jatko-opintoihin välittömästi lukio-opintojen jälkeen. Opiskelijaa tuetaan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman laatimisessa ja suunnitelmien päivittämisessä.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

OP1 aloitetaan ensimmäisenä opiskeluvuonna. OP2 aloitetaan toisena opiskeluvuonna.

PAKOLLISET KURSSIT

OP1 Minä opiskelijana

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- tutustuu lukio-opintojen käytänteisiin, opintojen rakenteeseen sekä ylioppilastutkintoon
- harjaantuu lukiossa vaadittaviin opiskelutaitoihin sekä omien vahvuuksien ja kiinnostusten kohteiden kartoittamiseen liittyvissä keskeisissä tiedoissa ja taidoissa
- pohtii elinikäiseen oppimiseen ja itsensä kehittämiseen liittyviä kysymyksiä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelu- ja tiedonhankintataidot, oppimaan oppiminen
- lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suunnittelu; henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ja ylioppilastutkintosuunnitelma
- jatko-opintojen pohtiminen ja ammatillinen suuntautuminen; jatko-opinto- ja urasuunnitelma
- itsetuntemus ja sen kehittäminen
- elämänhallintataidot
- oman oppimisen arviointi
- jatko-opintoihin ja tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät tietolähteet, sähköiset ohjauspalvelut ja hakujärjestelmät
- työelämään sekä toisen ja korkea-asteen koulutuspaikkoihin tutustuminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opinto-ohjauksen menetelmät ovat ohjauksellisia menetelmiä, jonka tavoitteena on opiskelijan kokonaisvaltainen kasvu ja itseohjautuvuuden kehittymi-

nen. Erityisiä opinto-ohjauksen menetelmiä ovat mm. dialogisuus ja itsereflektio. Opinto-ohjauksessa keskitytään tukemaan opiskelijan itsetuntemusta, kasvua ja kehitystä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija kehittää itsetuntemukseen ja omiin valintoihinsa liittyviä ajattelun taitojaan sekä kartuttaa opiskelu- ja tiedonhankintataitojaan, yhteistyötaitojaan ja oman oppimisen arviointitaitojaan.

Opiskelija tunnistaa omia vahvuuksiaan ja omia kehittämistarpeitaan oppijana. Opiskelija harjaantuu omien valintojen suunnitteluun ja tekemiseen sekä vastuuseen valinnoistaan.

Opiskelijan osaamisen ja taitojen kehittyminen on prosessi. Opiskelija oppii arvioimaan omaa osaamistaan ja kehittymistään.

Osaamisen arviointi

Arviointimenetelmät ja kurssilla käytetyt menetelmät tarkennetaan kurssin alussa. Arvioinnissa painotetaan itsearviointia, pitkäjänteistä työskentelyä ja monipuolisia näyttöjä osaamisesta. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi toteuttaa osaltaan seuraavia aihekokonaisuuksia: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* sekä *Teknologia ja yhteiskunta*.

OP2 Jatko-opinnot ja työelämä

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- kehittää edelleen itsetuntemustaan sekä elämänsuunnittelu- ja elämänhallintataitojaan

- perehtyy jatkokoulutuksen ja työelämän kannalta sellaisiin keskeisiin teemoihin, jotka auttavat ura- ja elämänsuunnittelutaidoissa sekä antavat valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään siirtymiselle
- tutustuu toisen ja korkea-asteen erilaisiin koulutusvaihtoehtoihin sekä muuhun koulutustarjontaan
- lisää työelämätaitojaan sekä syventää työelämätuntemustaan.

Keskeiset sisällöt

- jatko-opintomahdollisuudet Suomessa ja ulkomailla
- työelämätietous, muuttuva ja monimuotoinen työelämä
- yrittäjyys
- työelämä- ja työnhakutaidot
- työelämään sekä jatko-opintoihin tutustuminen
- jatko-opintojen ja tulevaisuuden suunnittelu, jatko-opintoihin hakeutuminen
- henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, ylioppilastutkintosuunnitelman sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelman päivittäminen
- lukio-opintojen kannalta kulloinkin ajankohtaiset asiat

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opinto-ohjauksessa keskitytään tukemaan opiskelijan itsetuntemusta, kasvua ja kehitystä liittyen hänen tulevaisuudensuunnitelmiinsa. Opinto-ohjauksen menetelmät ovat ohjauksellisia menetelmiä, jonka tavoitteena on opiskelijan kokonaisvaltainen kasvu ja itseohjautuvuuden kehittyminen. Erityisiä opinto-ohjauksen menetelmiä ovat mm. dialogisuus ja itsereflektio.

Kurssilla kehittyvät taidot

Opiskelija ymmärtää pitkäjänteisen suunnittelun merkityksen erilaisissa jatko-opintoihin ja työelämään liittyvissä hakuprosesseissa. Opiskelija kehittää tiedonhankintataitojaan sekä pystyy urasuunnittelussaan ja päätöksenteossaan arvioimaan omia edellytyksiään ja mahdollisuuksiaan. Samalla vahvistuu opiskelijan minäpystyvyys ja ajattelun taidot.

Opiskelijan osaamisen ja taitojen kehittyminen on prosessi. Opiskelija oppii arvioimaan omaa osaamistaan ja kehittymistään.

Osaamisen arviointi

Arviointimenetelmät ja kurssilla käytetyt menetelmät tarkennetaan kurssin alussa. Arvioinnissa painotetaan itsearviointia, pitkäjänteistä työskentelyä ja monipuolisia näyttöjä osaamisesta. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi toteuttaa osaltaan seuraavia aihekokonaisuuksia: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* sekä *Teknologia ja yhteiskunta*.

PAIKALLINEN SOVELTAVA KURSSI

OP3 Projektikurssi

Osaamistavoitteet

Kurssi liittyy opinto-ohjauksen teemoihin, ja kurssien sisällöt vaihtelevat. Kurssin oppimistavoitteet määritellään erikseen joka kurssin alussa.

Keskeiset sisällöt

Kurssin sisällöt liittyvät lukio-opiskeluun, jatko-opintojen suunnitteluun ja työelämään. Kurssi voidaan toteuttaa yhteistyössä korkeakoulujen ja muiden oppilaitosten sekä yritysten ja muiden työelämätoimijoiden kanssa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään monipuolisia oppimismenetelmiä, joita voivat olla esimerkiksi pelioppiminen, ongelmalähtöinen oppiminen, pari- ja ryhmätyöt, projektioppiminen, portfolio-oppiminen, tutkiva oppiminen, elämyksellinen oppiminen, tiedon rakentaminen, ilmiöpohjaisuus, tutkimuksellisuus, itsenäinen opiskelu, vierailut, vierailijat.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssilla kehittyvät taidot riippuvat kurssin sisällöstä ja käytetyistä menetelmistä.

Osaamisen arviointi

Arviointimenetelmät ja kurssilla käytetyt menetelmät tarkennetaan kurssin alussa. Arvioinnissa painotetaan itsearviointia, pitkäjänteistä työskentelyä ja monipuolisia näyttöjä osaamisesta. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä.

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi toteuttaa osaltaan seuraavia aihekokonaisuuksia: *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* sekä *Teknologia ja yhteiskunta*.

5.22 Teemaopinnot

Teemaopinnot ovat eri tiedonaloja yhdistäviä opintoja. Ne eheyttävät opetusta ja kehittävät opiskelijoiden taitoja hahmottaa ja ymmärtää yksittäistä oppiainetta laajempia kokonaisuuksia. Teemaopintojen keskeisenä tehtävänä on tarjota mahdollisuuksia usean eri oppiaineen tietojen ja taitojen yhdistämiseen ja soveltamiseen.

Opetuksen tavoitteet

Teemaopintojen tavoitteena on, että opiskelija

- rohkaistuu etsimään eri tieteen- ja taiteenalojen keskeisten käsitteiden ja näkökulmien välisiä yhteyksiä ja muodostaa niiden pohjalta kokonaisuuksia
- hahmottaa ongelmia, ilmiöitä tai kysymyksiä sekä innostuu etsimään niihin ratkaisuja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää eri aloilta hankkimiaan tietoja ja taitoja
- hakee informaatiota eri lähteistä ja arvioi tietolähteiden luotettavuutta
- soveltaa osaamistaan ja kehittää tieto- ja viestintäteknologisia taitojaan käytännön toiminnassa
- työskentelee tavoitteellisesti ja toimii rakentavasti ryhmän jäsenenä.

Arviointi

Teemaopintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä tuottaa luotettavien lähteiden pohjalta jäsentyneitä kokonaisuuksia. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Opiskelijoille annetaan ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoista sekä työvälineiden käytöstä. Teemaopintojen arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä.

Teemaopintoihin voidaan hyväksyä jokaiselle opiskelijalle kolme kurssia: TO1, TO2 ja TO3. Opiskelija voi saada vain yhden kurssisuorituksen kustakin teemaopintokurssista. Teemaopinnot eivät voi sisältää soveltavia kursseja.

Teemaopintokurssit ovat kukin oma kurssinsa. Lukio kirjaa vuosisuunnitelmaansa kunkin teemakurssin toteutustavan.

Helsingin kaupungin lukioissa voidaan tarjota oppiainerajoja ylittäviä paikallisia soveltavia kursseja esimerkiksi ilmiökursseina tai Aktiivipolku-opintoina.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Kurssit TO1 suositellaan suoritettavaksi aikaisintaan toisena opiskeluvuotena. TO2-kurssin suoritus riippuu toteutustavasta. Osa soveltuu heti lukion alkuun, osa kannattaa suorittaa vasta myöhemmin. TO3-kurssin voi suorittaa minä opiskeluvuotena tahansa.

VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT

TO1 Monitieteinen ajattelu

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on tarjota tilaisuuksia ajattelun taitojen kehittämiseen laaja-alaisesti ja oppiainerajat ylittävästi. Opiskelijat oppivat hahmottamaan eri tieteen- ja taiteenalojen välisiä yhteyksiä sekä niiden keskeisten periaatteiden ja käsitteiden vuorovaikutusta yhtä tiedonalaa laajemmissa kokonaisuuksissa. Kurssin aikana opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan itsenäisesti ja yhteistoiminnassa muiden kanssa. He analysoivat ja arvioivat erilaisia käsitejärjestelmiä ja näkökulmia ja käyttävät niitä johtopäätösten ja ratkaisujen tekemiseen. Kurssin keskeiset sisällöt valitaan vähintään kahdesta eri oppiaineesta tai aihekokonaisuudesta.

Keskeiset sisällöt

TO1-kurssin keskeisiä sisältöjä ovat erilaisille tieteellisille ja taiteellisille oppialoille ominaiset toimintatavat, todellisuuden kuvaamisen keinot ja käsitejärjestelmät, joiden välisiä eroja ja yhteneväisyyksiä monitieteinen lähestyminen auttaa havainnollistamaan. Kurssin voi toteuttaa esimerkiksi seuraavin painotuksin:

- ***Miten maailma makaa -kurssi***

  Kurssilla tutustutaan ajankohtaisiin otsikoissa oleviin ilmiöihin mm. maailmanpolitiikan, uskonnon, ilmastonlämpenemisen, talouden ja kansainvälisten suhteiden saralla. Kurssilla tutustutaan aiheesta meneillään olevaan ajankohtaiskeskusteluun, tutkimukseen, maailmantilanteeseen ja median välittämään kuvaan aiheesta.

  Kurssilla voidaan yhdistää eri tieteenalarajat ylittäviä ajankohtaisia teemoja, joilla on yhtymäkohtia useisiin eri oppiaineisiin.

- ***Tieteen ja pseudotieteen rakennuspalikat***

  Kurssilla opiskelijat tutustuvat tieteellisen tiedon rakentamiseen ja tieteellisen tiedon hyväksymiseen tieteellisten prosessien mm. vertaisarviointimenetelmien kautta. Kurssi sisältää tiedonhakua, debatointia, asioiden tarkastelua eri näkökulmista, kriittisen ajattelun mallintamista, tulkintaa ja median erilaisia näkökulmia. (Teemoina esimerkiksi historialliset salaliittoteoriat, vaihtoehtolääkintä, erilaiset maailmankäsitykset, asiantuntijuuden käsite.)

- ***Kurkistus yliopistomaailmaan***

  Kurssi koostuu luentojen seuraamisesta, oppimispäiväkirjan tai blogin kirjoittamisesta tai ryhmätyönä tehtävästä laaja-alaisesta oppimisprojektista. Kurssilla hyödynnetään yliopistojen ja korkeakoulujen luentoja, verkkoluentoja (Studia Generalia, iTunes U, TED-talks, Slush), vieraile via luennoitsijoita ja yliopistovierailuita. Kurssi sisältää vuorovaikutteista oppimista, jossa opiskelijat keskustelevat luentojen sisällöistä ja esittelevät projektejaan.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla opiskelija opiskelee hyödyntäen monipuolisia oppimismenetelmiä. TO1-kurssilla korostuu ongelmalähtöinen ja dialoginen oppiminen sekä tekemällä ja kokemalla oppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

TO1-kurssi tukee muun muassa seuraavien taitojen kehittymistä

- Tieteellisen ajattelun taidot: kriittisyys, argumentaatiotaidot, perustelujen harjoitteleminen, tieteellisten käsitteiden käyttö
- Maailmankuvan avartuminen: erilaisten maailmankuvien, käsitysten, taustojen ymmärtäminen
- Kulttuuristen toimintatapojen, ihmisen toiminnan taustojen ymmärtäminen
- Yhteistyö-, vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaidot

Osaamisen arviointi

Teemaopintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä tuottaa luotettavien lähteiden pohjalta jäsentyneitä kokonaisuuksia. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Opiskelijoille annetaan ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoista sekä työvälineiden käytöstä. Teemaopintojen arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä.

Kurssi ei sisällä koetta. Kurssin arvioinnissa painottuvat esimerkiksi argumentaatiotaidot, kriittisen ajattelun taidot, ongelmanratkaisukyky sekä taito työskennellä yhdessä toisten kanssa sekä itsenäisesti. Arvioinnissa otetaan huomioon oman suorituksen arviointi ja toisten töiden vertaisarviointi.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytketään oppiainerajat ylittäviin kokonaisuuksiin, esimerkiksi *Kestävä elämäntapa ja globaali vastuu* sekä *Monilukutaito ja mediat*. Muut aihekokonaisuudet valitaan kurssille vuosisuunnitelmassa mainittujen teemojen ja toteutustavan mukaan.

Kurssi soveltuu parhaiten opiskelijoille, joilla on aihepiirin kursseja jo suoritettuna. Kurssia suositellaan suoritettavaksi aikaisintaan toisena opiskeluvuonna.

TO2 Tutkiva työskentely teknologialla

Osaamistavoitteet

Tieto- ja viestintäteknologian kurssin tavoitteena on, että opiskelija suunnittelee, toteuttaa ja esittää yksin tai yhteistyössä muiden opiskelijoiden kanssa johonkin ilmiöön tai aihepiiriin liittyvän dokumentoidun projektin, tutkielman, keksinnön tai muun tuotoksen. Samalla hän kehittää osaamistaan tieto- ja viestintäteknologiassa. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija saa tilaisuuksia oppiainerajat ylittävään työskentelyyn ja yhteistyöhön. Kurssin keskeisillä sisällöillä on yhteys kahden tai useamman eri oppiaineen tietoihin ja taitoihin sekä aihekokonaisuuksiin.

Keskeiset sisällöt

TO2-kurssin keskeiset sisällöt liittyvät tieto- ja viestintäteknologian hyödyntämiseen osana opiskelijan omaa, eri oppiaineissa hankittuja tietoja ja taitoja yhdistävää luovaa työskentelyä. Päämääränä on erilaisten uusien tuotosten (tutkielma, projektityö, tuote, sovellus) kehittäminen. Kurssin voi toteuttaa esimerkiksi seuraavin painotuksin:

- ***Digitaitoja oppiainerajat ylittävästi***
  Kurssi soveltuu lukio-opintojen alkuun opiskelijoita ryhmäyttäväksi ja yhteistyötaitoja kehittäväksi kurssiksi. Kurssilla tutustutaan lukiossa käytettäviin oppimisohjelmistoihin ja opiskelussa vaadittaviin tietoteknisiin tai-

toihin (esimerkiksi sähköisissä ylioppilaskokeissa käytettävät ohjelmistot, ePortfolio, kuvankäsittelyohjelmistot, symboliset laskinohjelmistot, tekstinkäsittelyohjelmistot, Googlen ja o365:n ohjelmistot, pilvipalvelut, oppimisympäristöt, Wilma, Fronter).

Kurssilla saadaan monipuolisia valmiuksia erilaisten projektien kautta, jotka toteutetaan yhteistyössä useiden oppiaineiden kanssa. Kurssilla voidaan laatia yksi tai useampia töitä, joita voidaan hyödyntää osana muiden oppiaineiden opiskelua, esimerkiksi e-kirja, projektityö tai blogitekstejä.

- ***Tutkielmakurssi***
  Kurssilla tehdään tutkielma opiskelijaa kiinnostavasta teemasta hyödyntäen tieto- ja viestintäteknologiaa. Kurssilla voidaan hyödyntää muun muassa seminaarityöskentelyn rakennetta, jossa opiskelijat opponoivat toistensa tutkielmia. Tutkielman voi tehdä yksin, parityönä tai ryhmässä. Tutkielmassa tulee soveltaa vähintään kahden oppiaineen näkökulmaa, esimerkiksi avaruus, ihminen tai taidehistoria.

- ***Tuotekehityskurssi***
  Kurssilla kehitetään oma teknologinen sovellus tieto- ja viestintäteknologian avulla. Kurssilla on mahdollista ohjelmoida oma peli, 3D-mallinnusprojekti, animointiprojekti tai muu opiskelijaa kiinnostava sovellus. Kurssi toteutetaan yritys- tai yliopistoyhteistyössä ja sisältää asiantuntijavierailuja. Kurssilla tutustutaan tuotekehitysprosesseihin teollisuudessa, yhteiskunnassa tai taiteessa.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssiin sisällytetään tieto- ja viestintäteknologian käyttöä, esimerkiksi video- ja mediatekniikka, mallinnusohjelmat, kuvankäsittely, tekstin käsittely, oppimisympäristöt, blogit, ePortfoliot, ylioppilaskirjoituksissa hyödynnettävät ohjelmistot.

Kurssilla kehittyvät taidot

TO2-kurssi tukee esimerkiksi seuraavien taitojen kehittymistä

- Oppimaan oppimisen taidot
- Kyky sietää epävarmuutta ja pieniä vastoinkäymisiä sekä iloita onnistumisesta
- Projektinhallintataidot
- Yhteistyötaidot
- Itsearviointitaidot, vertaispalautteen antaminen ja palautteen hyödyntäminen

Osaamisen arviointi

Teemaopintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä tuottaa luotettavien lähteiden pohjalta jäsentyneitä kokonaisuuksia. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Opiskelijoille annetaan ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoista sekä työvälineiden käytöstä. Teemaopintojen arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä. TO2-kurssin aikana opiskelija kehittää itse- ja vertaisarviointitaitoja.

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytketään oppiainerajat ylittäviin aihekokonaisuuksiin, kuten *Teknologia ja yhteiskunta*. Muut aihekokonaisuudet valitaan kurssille vuosisuunnitelmassa mainittujen teemojen ja toteutustavan mukaan.

TO3 Osaaminen arjessa

Osaamistavoitteet

Vapaaehtoistoiminnan, työelämän, liikennekasvatuksen tai kansainvälisen toiminnan kurssilla opiskelija saa tilaisuuksia tietojensa ja taitojensa soveltamiseen käytännön työtehtävissä ja tilanteissa. Tarkoituksena on vahvistaa opiskelijoiden koulussa hankkiman osaamisen ja arkielämän välistä yhteyttä. Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii ymmärtämään yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja kehittää työelämässä tarvittavaa osaamista koulun ulkopuolisissa toimintaympäristöissä. Hän saa mahdollisuuksien mukaan tilaisuuksia osaamisensa syventämiseen myös kansainvälisessä yhteistyössä. Opiskelijalle voidaan lukea hyväksi kokonaan tai osin kurssin tavoitteiden ja sisältöjen mukainen muualla hankittu osaaminen.

Keskeiset sisällöt

TO3-kurssin keskeiset sisällöt rakentuvat niiden kokemusten perustalle, jota opiskelija kartuttaa osallistuessaan arjen taitoja ja ymmärrystä kehittävään yhteiskunnalliseen toimintaan koulun ulkopuolella kansallisella ja/tai kansainvälisellä tasolla. Kurssin voi toteuttaa esimerkiksi seuraavin painotuksin:

- ***Vapaaehtoistyö***
  Opiskelija hankkii vapaaehtoistyöpaikan, tekee vapaaehtoistyötä ja kirjoittaa oppimispäiväkirjaa sekä arvioi omaa toimintaansa. Vapaaehtoistyö voi olla esimerkiksi ruoka-avun jakamista, eläinsuojelutyötä, vanhusten parissa tehtävää vapaaehtoistyötä, ystäväpalvelua, iltapäiväkerhotoiminnan ohjaamiseen osallistumista, keräystoimintaan osallistumista. Kurssilla on mahdollista tutustua eri vapaaehtoisjärjestöihin ja saada tietoa vapaaehtoistyön merkityksestä yhteiskunnassa.

- ***Työssä oppiminen***
  Kurssin aikana opiskelija oppii arvioimaan omaa toimintaansa työntekijänä ja kasvattaa itsetietoisuutta siitä millaista työtä haluaa tehdä tulevaisuudessa.

Opiskelija hankkii itselleen työnvarjostuspaikan (job shadow), kesätyön tai perustaa yrityksen. Tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi siten, että keväällä hankitaan kesätyöpaikka, kesällä työskennellään ja syksyllä raportoidaan ja esitellään muille kokemuksia.

- ***Liikennekasvatus***
  Autokoulun suorittaminen yhdistettynä muuhun liikennekasvatukseen. Liikennekasvatuksen sisältöjä (turvalaitteiden käyttö, liikenneraittius, oman tilan ja sosiaalisten paineiden hallinta sekä turvalliset ja ympäristöystävälliset liikkumistavat) voidaan toteuttaa esimerkiksi Liikenneturvan tuottaman koulutusmateriaalin avulla.

- ***Kansainvälisyys: projekti***
  Kurssin voi toteuttaa osallistumalla oppilaitoksen kansainväliseen projektiin, jonka tavoitteet ja sisällöt koulu on määritellyt.

- ***Kansainvälisyys: vaihto-oppilasvuosi***
  Kansainvälisyyskurssin voi suorittaa myös suunnittelemalla, raportoimalla ja esittelemällä vaihto-opintovuoden kulkua. Soveltuvia suoritustapoja ovat oppimispäiväkirjan tai blogin pitäminen sekä esittelyt kotimaasta ja kohdemaasta.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Menetelmät sovitaan erikseen kurssikohtaisesti ja näitä voivat olla esimerkiksi oppimispäiväkirja, blogi, esitelmän pitäminen, keskustelun vetäminen, palautteen anto. Kurssilla korostuvat autenttisen oppimisen, tekemällä ja kokemalla oppimisen sekä projektioppimisen työtavat.

Kurssilla kehittyvät taidot

TO3-kurssi tukee esimerkiksi seuraavien taitojen kehittymistä

- Yhteistyö- ja vuorovaikutustaidot
- Tulevaisuuden työelämätaidot
- Viestintätaidot
- Itsetuntemus

Osaamisen arviointi

Teemaopintojen arviointi perustuu opiskelijan taitoihin hakea tietoa, arvioida ja soveltaa sitä sekä tuottaa luotettavien lähteiden pohjalta jäsentyneitä kokonaisuuksia. Olennaisia arvioinnin kohteita ovat opiskelijan taidot arvioida kriittisesti tietolähteitä sekä ymmärtää eri tietojen ja taitojen välisiä yhteyksiä. Työskentelyn arviointi kohdistuu sen tavoitteellisuuteen ja suunnitelmallisuuteen. Opiskelijoille annetaan ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoista sekä työvälineiden käytöstä. Teemaopintojen arvioinnissa käytetään monipuolisia arviointimenetelmiä.

Kurssi ei sisällä kokeita. Kurssin tavoitteeksi asetettavia tietoja ja taitoja arvioidaan monipuolisesti erilaisilla osaamisen mittareilla, jotka määritellään kurssikohtaisesti. Arvioinnissa voidaan hyödyntää esimerkiksi itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin menetelmiä

Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssi kytkeytyy oppiainerajat ylittäviin aihekokonaisuuksissa mm. *Aktiivinen kansalaisuus, yrittäjyys ja työelämä* sekä *Kulttuurien tuntemus ja kansainvälisyys*.

5.23 Lukiodiplomit

Lukion opetussuunnitelmassa määriteltäviin soveltaviin kursseihin voivat kuulua eri aineissa ja aineryhmissä suoritettavat lukiodiplomit. Lukiodiplomien tehtävänä on antaa opiskelijalle mahdollisuus osoittaa erityistä osaamistaan ja harrastuneisuuttaan pitkäkestoisen näytön avulla. Lukiodiplomi kuvaa monipuolisesti opiskelijan tavoitteellista työskentelyä, kehittyneitä taitoja ja syvällistä osaamista. Opiskelija tutkii ja ilmaisee kulttuurisesti moninaista todellisuutta eri oppiaineille ominaisin keinoin. Lukiodiplomi ilmentää opiskelijan ajattelun, tuottamisen, tulkinnan ja arvottamisen taitoja sekä omaehtoista harrastuneisuutta.

Lukiodiplomeja on mahdollista suorittaa kotitaloudessa, kuvataiteessa, käsityössä, liikunnassa, mediassa, musiikissa, tanssissa ja teatterissa. Lukiodiplomit tarjoavat opiskelijalle mahdollisuuden arvioida lukio-opintojen aikana karttunutta osaamistaan ja vahvuuksiaan jatko-opintojen näkökulmasta. Lukiodiplomit täydentävät lukion päättötodistuksen ja ylioppilastutkintotodistuksen osoittamaa osaamista.

Lukiodiplomeja on koulutuksen järjestäjän päätöksellä mahdollista suorittaa lukiossa yhdessä tai useammassa aineessa ja aineryhmässä. Opetushallitus antaa ohjeet kunkin lukiodiplomin suorittamisesta.

Helsingin kaupungin lukioissa noudatetaan Opetushallituksen lukiodiplomien suorittamisesta antamia ohjeita. Lukiot voivat valintansa mukaan tarjota opiskelijoille mahdollisuuden yhden tai useamman lukiodiplomin suorittamiseksi. Lukiodiplomeihin liittyvät käytännöt järjestetään siten, että opiskelijat voivat sujuvasti suorittaa niitä myös muissa kuin omassa lukiossaan.

Kaikkia lukiodiplomeja yhdistävinä tavoitteina on, että opiskelija

- asettaa lukiodiplomin suorittamiselle omat lähtökohdat ja tavoitteet
- työskentelee tavoitteellisella otteella itsenäisesti ja vuorovaikutuksessa toisten kanssa
- tutkii ja ilmaisee kulttuurista todellisuutta eri tiedonaloille ominaisilla tavoilla
- soveltaa lukioaikana karttunutta osaamista ja omaehtoista harrastuneisuutta
- valitsee tarkoituksenmukaisia opiskeluympäristöjä, työtapoja ja ilmaisun keinoja
- arvioi asetettujen tavoitteiden saavuttamista, työskentelyä, lopputulosta ja kokonaisuutta.

Arviointi

Lukiodiplomin arviointi perustuu opiskelijan tai opiskelijoiden ryhmänä itsenäisesti toteuttamaan lukioaikaisen erityisen osaamisen ja harrastuneisuuden näyttöön. Opiskelijan toteuttama lukiodiplomi arvioidaan kokonaisuutena kurssin päätyttyä. Lukiodiplomin arvioinnissa annetaan palautetta lukiodiplomille asetettujen tavoitteiden saavuttamisesta. Lukiodiplomin arviointi on monipuolista ja luotettavaa, ja se vastaa opiskelijan aineessa tai aineryhmässä osoittamaa osaamisen tasoa. Lukiodiplomin suorittamiseen sisältyy opiskelijan itsearviointia.

VALTAKUNNALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

KOLD1 Kotitalouden lukiodiplomi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kotitaloudessa. Kotitalouden lukiodiplomin tavoitteena on vuorovaikutteinen toiminta, yhteisöllinen tiedon ra-

kentaminen ja osaamisen jakaminen, tutkiva ja soveltava opiskelu sekä työskentelyn arviointi. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan teemaan, tehtäväideaan ja suunnittelu- ja toteutusprosessiin. Kotitalouden lukiodiplomi muodostuu lukiodiplomityöstä, esseestä ja portfoliosta.

KULD2 Kuvataiteen lukiodiplomi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan kuvataiteessa. Kuvataiteen lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija osoittaa kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin laaja-alaista osaamistaan tuottamalla, tulkitsemalla ja arvottamalla monipuolisesti erilaisia kuvia. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan lukiodiplomille asettamiin tavoitteisiin sekä hänen valitsemaansa tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Kuvataiteen lukiodiplomi muodostuu teoksesta sekä työskentelyprosessia, itsearviointia ja kuvataiteen tuntemusta kuvaavasta portfoliosta.

KÄLD3 Käsityön lukiodiplomi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan käsityössä. Käsityön lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija kehittää osaamistaan laadukkaiden käsityötuotteiden omaehtoisessa suunnittelussa, valmistuksessa sekä osaamisen arvioinnissa. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, ideaan ja suunnittelu- ja valmistusprosessiin sekä niiden itsearviointiin. Käsityön lukiodiplomi muodostuu käsityötuotteesta tai käsityöteoksesta sekä sen suunnittelu- ja valmistusprosessia ja itsearviointia kuvaavasta portfoliosta.

LILD4 Liikunnan lukiodiplomi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan liikunnassa. Liikunnan lukiodiplomin tavoitteena on, että opiskelija pohtii monipuolisesti liikunnan merkitystä elämässään samalla kehittäen fyysistä toimintakykyään, liikunnallista erityisosaamistaan, harrastuneisuuttaan ja yhteistyökykyjään. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat

liikunnan osioiden lisäksi liikunnallisen tutkielman sekä portfolion tekeminen. Liikunnan lukiodiplomi muodostuu liikuntakykyisyyden, liikuntatietojen, erityisosaamisen, harrastuneisuuden ja yhteistyötaitojen sekä portfolion muodossa tehtävän itsearvioinnin muodostamasta kokonaisuudesta.

MELD5 Median lukiodiplomi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta mediaosaamisestaan ja harrastuneisuudestaan. Median lukiodiplomin tavoitteena on edistää opiskelijan monipuolisia media- ja vuorovaikutustaitoja sekä median välineiden, ilmaisukeinojen ja mahdollisuuksien luovaa käyttöä. Lisäksi edellytetään informaation kriittisen valinnan, tulkinnan, arvioinnin ja jäsentelyn taitoa, mediasuhteen pohdintaa ja median toimintaympäristön hahmottamista. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat opiskelijan valitsemaan tehtävään, näkökulmaan ja toteutustapaan. Median lukiodiplomi on portfolion ja mediaesityksen muodostama kokonaisuus.

MULD6 Musiikin lukiodiplomi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa lukioaikanaan näytön musiikillisesta erityisosaamisestaan ja erityisestä harrastuneisuudestaan musiikissa. Opiskelija osoittaa musiikillista osaamistaan ja harrastuneisuuttaan valmistamalla musiikin taidollista ja tiedollista hallintaa osoittavan projektin tai kokoamalla näytesalkun lukioaikaisista musiikkiopinnoistaan ja toiminnastaan. Musiikin lukiodiplomin voi toteuttaa joko yksin tai ryhmän jäsenenä. Kurssin keskeiset sisällöt perustuvat musiikin lukiodiplomin erilaisiin toteutustapoihin ja osa-alueisiin. Musiikin lukiodiplomi muodostuu neljästä osasta, jotka ovat opiskelijan musiikillinen omaelämäkerta, musiikkiprojekti tai musiikillinen näytesalkku, yhteenveto ja arvioitsijoiden lausunto.

TALD7 Tanssin lukiodiplomi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan tanssissa. Tanssin lukiodiplomin suorittamisen tavoitteena on tukea ja kuvata opiskelijan pitkäaikaista tanssin

opiskelua lukion aikana. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan valitsema tanssillinen tehtävä, sen valmistelu ja kirjallinen työ. Tanssillisen tehtävän opiskelija voi suorittaa joko esiintymällä tanssijana tai tekemällä koreografian. Tehtävä voi olla soolo- tai ryhmäteos. Tanssin lukiodiplomi on tanssillisen tehtävän ja tutkielman muodostama kokonaisuus.

TELD8 Teatterin lukiodiplomi

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija antaa erityisen näytön lukioaikaisesta osaamisestaan ja harrastuneisuudestaan teatterissa. Teatterin lukiodiplomin tavoitteena on vahvistaa draamallisia ja teatteri-ilmaisullisia taitoja sekä kartuttaa vuorovaikutuksen ja itsearvioinnin taitoja. Kurssin keskeisiä sisältöjä ovat opiskelijan itse määrittelemä työn aihe joltakin teatterin alalta, siihen liittyvä esitys ja työskentely- ja arviointiprosessi. Teatterin lukiodiplomi on esityksen ja portfolion muodostama kokonaisuus.

5.24 Taiteiden väliset kurssit

Taiteiden väliset kurssit ovat eri taiteenaloja yhdistäviä opintoja. Kurssien tehtävänä on laajentaa ja eheyttää musiikin, kuvataiteen ja opetussuunnitelmassa päätettävien mahdollisten muiden taideaineiden opetusta. Taiteiden väliset kurssit tarjoavat mahdollisuuksia laaja-alaisille ja teemallisille kokonaisuuksille perustuvalle taideoppimiselle. Opinnot vahvistavat kulttuurisen tiedon ymmärtämistä ja arvottamista omassa elämässä. Kursseilla tuotetaan ja tulkitaan kulttuuria eri taiteenaloille ominaisilla tutkimisen tavoilla. Opintojen tehtävänä on vahvistaa opiskelijoiden toimijuutta ja osallisuutta omassa elinympäristössä, yhteiskunnassa ja globaalissa maailmassa. Taiteiden väliset opinnot luovat mahdollisuuksia lukion toimintakulttuurin kehittämiselle sekä yhteistyölle lukion ulkopuolisten toimijoiden kanssa.

Kursseilla työskentely on joustavaa, opiskelijalähtöistä, kokonaisvaltaista ja elämyksellistä. Kursseilla opitaan uusia puolia itsestä taiteen tekijänä yhdessä muiden kanssa. Ryhmätyöskentely ja eri taidealojen kohtaaminen mahdollistavat laajat yhteistyöprojektit. Helsingissä taiteiden välisillä kursseilla on paljon yhteistyömahdollisuuksia eri kulttuuritoimijoiden, kolmannen sektorin ja yritysten kanssa.

Opetuksen tavoitteet

Taiteiden välisten kurssien tavoitteena on, että opiskelija

- syventää kulttuurista osaamistaan taiteenalojen välisiä yhteyksiä hyödyntämällä
- tutkii itselle merkityksellisiä ilmiöitä ja teemoja yksin ja yhteistyössä muiden kanssa
- hyödyntää ja soveltaa eri taiteen- ja tieteenaloilta hankkimaansa osaamista
- soveltaa eri taiteenaloille ominaisia tiedon tuottamisen tapoja ja niiden yhdistelmiä
- kehittää osaamistaan taiteenaloille ominaisia työtapoja, teknologioita, työskentelyprosesseja ja opiskeluympäristöjä käyttämällä

- työskentelee tavoitteellisesti ja yhteistoiminnallisesti ryhmän jäsenenä
- kehittää taitoaan ilmaista itseään kokemuksellisuutta, moniaistisuutta ja toiminnallisuutta hyödyntämällä
- ymmärtää taiteen mahdollisuudet yhteiskunnallisen vaikuttamisen välineenä
- opiskelijan aktiivisuus taiteen tekijänä ja kokijana näkyy ja kuuluu Helsingissä

Arviointi

Opiskelijoille annetaan kurssilla kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa palautetta. Taiteiden välisen kurssin arviointi edistää opiskelulle asetettujen tavoitteiden toteutumista kaikissa oppimisprosessin vaiheissa. Arvioinnin kokonaisuuteen kuuluu myös itsearviointia ja vertaisarviointia. Arviointi kohdistuu tavoitteellisuuteen, suunnitelmallisuuteen ja tiedon tuottamiseen sekä taitojen soveltamiseen, huomioiden kuitenkin taiteellisten prosessien erityispiirteet kuten sattuma, intuitio, epävarmuus ja jatkuva muutos. Kurssien arvioinnissa otetaan huomioon osaamisen kehittyminen, työtapojen ja opiskeluympäristöjen käyttö, työskentelyprosessien eteneminen sekä toteutetut teokset, produktiot ja esitykset. Opiskelijoille annetaan palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoista sekä työvälineiden, materiaalien ja teknologioiden käytöstä.

Kurssien suositeltava suoritusjärjestys

Taiteidenväliset kurssit voi suorittaa haluamassaan järjestyksessä.

VALTAKUNNALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

TA1 Monitaiteellinen musiikkiprojekti

Osaamistavoitteet

Opiskelija kehittää kurssilla musiikillista ja muuta taiteellista luovaa ajatteluaan ja ilmaisuaan taiteidenvälisessä työskentelyssä yhteistyössä muiden kanssa. Opiskelija osaa suunnitella ja toteuttaa ryhmässä tai itsenäisesti taiteelliseen

ilmaisuun liittyvän kokonaisuuden. Prosessin aikana opiskelija soveltaa ja yhdistää aiemmin hankkimaansa kulttuurista, musiikillista ja muuta taiteellista osaamistaan. Opiskelija osaa työskennellä tavoitteellisesti, vastuullisesti ja kokonaisuuden kannalta mielekkäällä tavalla. Opiskelija soveltaa työskentelyssään myös kehittyvän teknologian tarjoamia taiteellisen ilmaisun keinoja.

Keskeiset sisällöt

Monitaiteellisessa musiikkiprojektissa opiskelija oppii suunnittelemaan ja toteuttamaan musiikkiin pohjautuvan taiteidenvälisen kokonaisuuden, jossa hän käyttää aiemmin hankkimiaan tietoja ja taitoja. Kyseessä voi olla esimerkiksi visualisoitu konsertti, moniaistinen ohjelmakokonaisuus koulun juhliin, audiovisuaalinen digiteos tai muu taiteidenvälinen projekti.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään kurssikohtaisesti sovittuja oppimisen menetelmiä tekemällä ja kokemalla oppimista painottaen. Keskeisinä oppimisen keinoina toimivat ongelmalähtöinen oppiminen ja moniaistinen havainnointi. Oppiminen kytketään mahdollisimman autenttisiin ympäristöihin ja tilanteisiin. Mahdollisia menetelmiä ovat yhteisöllinen toiminta ja projektioppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Monitaiteellinen musiikkiprojekti kehittää vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä tietojen ja taitojen soveltamista ja ideoiden toteuttamista käytännössä. Opiskelija oppii taiteellisen tuotantoprosessin kokonaisvaltaista ja vastuullista suunnittelua, toteuttamista ja arvioimista. Kurssi kehittää opiskelijan ongelmanratkaisukykyä sekä luovuutta. Opiskelija kehittää musiikillisia ja muita taiteellisia tietojaan ja taitojaan sekä oppii yhdistämään niitä.

Osaamisen arviointi

Tarkoituksenmukaisia arviointimenetelmiä ovat esimerkiksi opettajan ja opiskelijan keskustelu, vertaisarviointi, itsearviointi, opiskelijan työskentelyn havainnointi tai oppimispäiväkirja. Kurssille sopii myös portfoliomuotoinen dokumentointi. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla käsitellään ajassa olevia, opiskelijoiden elämysmaailmasta nousevia aiheita, jotka kytkeytyvät luontevasti ja monipuolisesti mm. erilaisiin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin, kansainvälisyyteen, hyvinvointiin ja monitaiteellisiin ja -tieteellisiin hankkeisiin. Aihekokonaisuudet määritellään kurssikohtaisesti.

TA2 Nykytaiteen keinoin

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija syventää omakohtaista suhdettaan kuvataiteeseen ja muuhun visuaaliseen kulttuuriin nykytaiteelle ominaisin keinoin. Opiskelijat tutkivat kulttuurisia ilmiöitä eri taiteenalojen ilmaisun keinoja käyttämällä ja soveltamalla. Kurssilla hyödynnetään visuaalisuuden rinnalla myös muita tiedon tuottamisen tapoja. Opiskelijat syventyvät erilaisiin käsityksiin taiteen tehtävästä. Kurssilla tarkastellaan kuvataiteen ja muun visuaalisen kulttuurin henkilökohtaisia ja yhteiskunnallisia merkityksiä. Taidetta käytetään osallistumisen ja vaikuttamisen muotona. Tutkittavat ilmiöt sekä käytettävät välineet, teknologiat ja ilmaisun keinot valitaan yhdessä opiskelijoiden kanssa. Kurssilla toteutetaan monitaiteellisia teoksia, produktioita ja esityksiä erilaisiin ympäristöihin.

Keskeiset sisällöt

Nykytaiteen keinoin -kurssilla käsitellään erilaisia taidekäsityksiä ja erityisesti nykytaiteen taustalla vaikuttavia ilmiötä. Kurssilla tarkastellaan nykytaiteen mahdollisuuksia ja roolia yhteiskunnassa. Kurssilla toteutetaan taiteita yhdistävä produktio tai projekti koulussa tai koulun ulkopuolella. Kurssilla käytetään nykytaiteelle ominaista prosessinomaista työskentelyä. Olennaisessa osassa kurssilla ovat taiteidenväliseen työskentelyyn kuuluvat taidelajien uudet yhdistelmät ja idean muuttumiset yhden taiteen ilmaisutavalta toiselle: konkreettisena esimerkkinä - merta voidaan esittää intertekstuaalisesti eli soittamalla, liikkumalla, maalaamalla tai runon avulla.

Nykytaiteen moninaiset menetelmät, materiaalit ja välineet ovat kurssilla käytössä. Työskentelyn lähtökohtana voi olla jokin ilmiö, käsite tai yhteiskunnallinen ongelma. Kurssilla toteutetaan aiheeseen liittyviä museo-, galleria-, työhuonevierailuja tai taiteilijatapaamisia.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Kurssilla käytetään kurssikohtaisesti sovittuja oppimisen menetelmiä tekemällä ja kokemalla oppimista painottaen. Keskeisinä oppimisen keinoina toimivat ongelmalähtöinen oppiminen ja moniaistinen havainnointi. Oppiminen kytketään mahdollisimman autenttisiin ympäristöihin ja tilanteisiin. Mahdollisia menetelmiä ovat yhteisöllinen toiminta ja projektioppiminen.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssi kehittää vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja sekä tietojen ja taitojen soveltamista ja ideoiden toteuttamista käytännössä. Opiskelija oppii taiteellisen tuotantoprosessin kokonaisvaltaista ja vastuullista suunnittelua, toteuttamista ja arvioimista. Kurssi kehittää opiskelijan ongelmanratkaisukykyä sekä luovuutta. Opiskelija kehittyy nykytaiteen tuntijana ja pystyy käyttämään omassa työskentelyssään viittauksia aikamme taiteeseen.

Osaamisen arviointi

Tarkoituksenmukaisia arviointimenetelmiä ovat mm. opettajan ja opiskelijan keskustelu, vertaisarviointi, itsearviointi, opiskelijan työskentelyn havainnointi tai oppimispäiväkirja. Kurssille sopii myös portfoliomuotoinen dokumentointi. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin:

Kurssilla käsitellään ajassa olevia, opiskelijoiden elämysmaailmasta nousevia aiheita, jotka kytkeytyvät luontevasti ja monipuolisesti mm. erilaisiin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin, kansainvälisyyteen, hyvinvointiin ja monitaiteellisiin ja –tieteellisiin hankkeisiin. Aihekokonaisuudet määritellään kurssikohtaisesti.

TA3 Taidetta kaikilla aisteilla

Osaamistavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija oppii tuntemaan ja arvioimaan eri taiteenalojen ajankohtaisia toimintatapoja ja ilmiöitä. Kurssilla tarkastellaan taiteiden ja kulttuurien suhdetta sekä taiteen merkityksiä omassa elämässä, yhteiskunnassa ja maailmassa. Opiskelijoille merkityksellisiä teemoja ja aihepiirejä tutkitaan eri taiteenalojen keinoin ja niitä yhdistellen. Kurssi toteutetaan vähintään kahden taiteenalan välisenä kokonaisuutena. Kurssin keskeisiä sisältöjä voidaan valita myös aihekokonaisuuksista.

Keskeiset sisällöt

Opiskelijat toimivat projekteissa, joissa aihelähtöisyys on keskiössä. Opiskelussa ylitetään oppiainerajat ja keskitytään tarkasteltavana olevan ilmiön monialaiseen kokonaisvaltaiseen tutkimiseen. Projekti itsessään tarjoaa taiteellisen oppimisprosessin, jonka lisäksi se voi tuottaa ryhmän ulkopuolisillekin jaettavaa; esimerkiksi teatteria, tanssia, kuvataidetta, sanataidetta ja musiikkia yhdistävän esityksen, joka aktivoi niin esiintyjien kuin yleisön eri aisteja. Kurssi toteutetaan vähintään kahden taiteenalan välisenä kokonaisuutena. Kurssin keskeisiä sisältöjä voidaan valita myös aihekokonaisuuksista.

Tarkoituksenmukaisia oppimisen menetelmiä

Opiskelussa käytetään kurssikohtaisesti sovittuja eri taiteenalojen työtapoja. Toiminta kurssilla on kokemuksellista, ja työskentelyn ytimessä on tutkiva oppiminen. Opiskelijan osaaminen karttuu vuorovaikutuksellisia, yhteistoiminnallisia menetelmiä käyttäen. Kurssi voidaan toteuttaa yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden kuten eri alojen taiteilijoiden ja kulttuurilaitosten kanssa ja kurssilla voidaan hyödyntää monipuolisesti myös erilaisia teknologian tarjoamia oppimismenetelmiä.

Kurssilla kehittyvät taidot

Kurssi kehittää kokonaistaideteoksen suunnittelun, toteuttamisen ja esittämisen taitoja ja projektin hallintaa. Kurssi lisää opiskelijan valmiuksia toimia ei-

tietämisen alueella vahvistaen hänen kekseliäisyyttään, luovuuttaan ja kokonaisilmaisullisia valmiuksiaan. Opiskelija oppii myös arvioimaan ja kehittämään omaa taidekäsitystään.

Osaamisen arviointi

Kurssisuorituksen arvioinnissa käytetään sisältöihin ja työskentelyyn kulloinkin parhaiten soveltuvia menetelmiä, esimerkiksi kirjallista, suullista tai jossakin taiteellisessa muodossa ilmaistua itsearviointia, vertaisarviointia tai opettajan antamaa arviointia. Kurssille sopii myös portfoliomuotoinen dokumentointi. Arviointi on jatkuvaa ja kohdistuu koko työskentelyprosessiin. Kurssi arvioidaan suoritusmerkinnällä (S=suoritettu, H=hylätty).

Kurssin kytkeytyminen aihekokonaisuuksiin

Kurssilla käsitellään ajassa olevia, opiskelijoiden elämysmaailmasta nousevia aiheita, jotka kytkeytyvät luontevasti ja monipuolisesti mm. erilaisiin kulttuurisiin ja yhteiskunnallisiin ilmiöihin, kansainvälisyyteen, hyvinvointiin ja monitaiteellisiin ja –tieteellisiin hankkeisiin. Aihekokonaisuudet määritellään kurssikohtaisesti.

5.25 Aktiivipolku-opinnot

Aktiivipolku-opintojen tavoitteena on tukea opiskelijoita aktiivisiksi, vastuuta kantaviksi ja kriittisiksi kansalaisiksi. Se tarkoittaa opiskelijoiden osallistumista ja vaikuttamista eri tasoilla: koulun toiminnassa, lähiympäristössä ja Helsingissä. Opiskelijoita kannustetaan aktiiviseen osallistumiseen, vaikuttamiseen ja yhteisöllisyyden kehittämiseen tunnustamalla Aktiivipolku-opinnot osaksi lukion oppimäärää. Opintojen lähtökohtana ovat avoimet oppimisympäristöt, jolloin osaamista voi hankkia myös koulun ulkopuolella vapaa-ajalla tai harrastustoiminnan kautta. Opintojen tehtävänä on tarjota opiskelijoille mahdollisuuksia työelämätaitojen hankkimiseen lukioaikana sekä erilaisten tapahtumien kautta lisätä koulun yhteisöllisyyttä ja opiskeluhyvinvointia.

Opetuksen tavoitteet

Aktiivipolku-opintojen tavoitteena on, että opiskelija

- toimii aktiivisena vaikuttajana ja tekijänä sekä koulun viihtyvyyden ja yhteisöllisyyden rakentajana.
- osaa tehdä aloitteita, toimia opiskelijoiden edunvalvojana ja yhteistyön rakentajana sekä ottaa osaa päätöksentekoon.
- osaa suunnitella, markkinoida, järjestää ja arvioida erilaisia tapahtumia, joiden avulla koulun yhteisöllisyyttä ja viihtyvyyttä rakennetaan.
- sisäistää tavan olla vertaistukena muille opiskelijoille.
- osaa yhdessä tekemisen taitoja ja menetelmiä, toisten huomioon ottamista ja vastuullisuutta.
- hankkii tulevaisuuden työelämätaitoja.

Arviointi

Aktiivipolku-opintojen arviointi perustuu opiskelijan aktiiviseen toimintaan ja käytännön tekoihin. Arvioinnin pääpaino on opiskelijan vastuullisessa työotteessa, mikä tarkoittaa toiminnan tavoitteellisuutta ja suunnitelmallisuutta.

Opiskelijat saavat jatkuvaa ohjaavaa palautetta myös vuorovaikutus- ja yhteistyötaidoistaan sekä työvälineiden käytöstä.

Arvioinnissa voidaan käyttää portfoliota, jonka kautta oppimisprosessi tulee näkyväksi. Portfoliomuotoinen opiskelu mahdollistaa koulussa sekä monimuotoisissa oppimisympäristöissä saavutetun osaamisen yhdistämisen. Sähköinen portfolio voi koostua esimerkiksi oppimistehtävien vastauksista, omista tuotoksista ja projekteista sekä oppimispäiväkirjasta ja itse- tai vertaisarvioinnista. Opiskelija kokoaa opintojen aikana kertyvän materiaalin portfolioon, josta käy ilmi, että hän on suorittanut annetut tehtävät tai opiskelija toimittaa kouluun todistuksen tietyn osaamisen hallinnasta (esimerkiksi hygieniapassi).
Aktiivipolku-opinnot arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty tai O = osallistunut (lisätietoihin kirjataan, miten suoritusta tulee täydentää)).

PAIKALLISET SOVELTAVAT KURSSIT

Lukion oppimäärään voidaan sisällyttää Aktiivipolku-opintoja soveltaviin kursseihin. Opinnot voivat ajoittua useammalle jaksolle, koko lukuvuodelle tai jopa koko opiskeluajalle.

APO1 Tutor-toiminta

(1-3 kurssia)

Tutor-opiskelijoiden tehtäviin kuuluu vertaisohjaukseen ja tukemiseen liittyvät tehtävät. Tutor-opiskelijat osallistuvat koulun markkinointiin ja tapahtumiin ja toimivat erityisesti aloittavien opiskelijoiden tukena. Osa opiskelijoista voi jatkaa "senioritutorina" ja osallistua uusien tutoreiden rekrytointiin ja kouluttamiseen. Opiskelija voi saada tutor-kurssin myös apuopettajana tai mentorina toimimisesta. Tällöin vanhempi opiskelija on esimerkiksi tunneilla mukana tai auttaa tarvittaessa läksyjen tekemisessä tai kokeisiin valmistautumisessa. Kansainvälisen (kv)-tutorin roolissa opiskelijoiden tehtäviin kuuluu kansainvälisten opiskelijoiden ja vieraiden vertaistuki ja ohjaaminen. Edellytyksenä on aktiivinen

osallistuminen esimerkiksi leirikoulujen valmisteluun. Tutor-opiskelijoille järjestetään lukion oma ja/tai kampuksen yhteinen tutor-koulutus.

APO2 Opiskelijakunnan hallituksen toiminta

(1-3 kurssia)

Opiskelijakunnan hallituksen jäsenenä opiskelija osallistuu opiskelijakunnan hallituksen toimintaan, kokouksiin sekä voi toimia opiskelijoiden edustajana eri foorumeilla. Opiskelija saa kokemusta vaikuttamisesta, vastuusta sekä edistää opiskelijoiden hyvinvointia, viihtyvyyttä ja valvoo opiskelijoiden etuja. Opiskelija vastaa hallituksen jäsenenä hänelle annetuista tehtävistä. Opiskelija osallistuu koulun toiminnan ja opetuksen kehittämiseen ja arviointiin.

APO3 Ruuti-toiminta

(1-3 kurssia)

Opiskelija osallistuu kaupunkitasoisen nuorten vaikuttamiskanava Ruudin kehittämiseen koulun jäsenenä. Opiskelija osallistuu Ruudin toimintapäivien kuten Päättäjämiitin ja RuutiExpon suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin. Opiskelija tutustuu Helsingin kaupungin päätöksentekoprosessiin esimerkiksi Ylipormestarin opiskelijakuntapäivän kautta. Opiskelija voi halutessaan asettautua ehdolle Ruudin Ydinryhmään.

APO4 Opiskelijakunnan ja lukion projektit tai tapahtumat

(1-3 kurssia)

Opiskelijakunnan järjestämien projektien tai tapahtumien tarkoituksena on edistää koulun yhteisöllisyyttä ja viihtyisyyttä. Opiskelija osallistuu projektien tai tapahtumien suunnitteluun, järjestämiseen, markkinointiin ja palautteen keräämiseen. Näitä tapahtumia voivat olla esimerkiksi koulun juhlat, tempaukset, sekä teemapäivät ja -viikot. Opiskelija oppii hahmottamaan projektien ja tapahtumien järjestämisen eri vaiheita sekä kantamaan vastuun oman osuutensa onnistumisesta.

APO5 Oppilaitoksen työryhmät

(1-3 kurssia)

Opiskelija osallistuu koulun työryhmien kokouksiin ja kokousvalmisteluihin, jotka sisältävät mm. kokousmateriaaliin ja esityslistaan perehtymistä. Opiskelija edustaa työryhmissä opiskelijoiden näkemyksiä sekä vaikuttaa opiskelijoihin ja opiskeluun liittyviin asioihin. Opiskelija on velvollinen välittämään tietoa työryhmän työskentelyn vaiheista ja tuloksista opiskelijakunnan hallitukselle. Koulun työryhmiä ovat esimerkiksi kestävän kehityksen työryhmä ja hyvinvointityöryhmä.

APO6 Oppilaitoksen ulkopuolella suoritettava toiminta

(1-3 kurssia)

Opiskelija voi saada oppilaitoksen ulkopuolella suoritettavasta ohjaus- tai valmennustoiminnasta soveltavan lukiokurssin. Hyväksi luettua toimintaa ovat lukion aikana suoritetut erilaiset leiri- ja kerho-ohjaajakoulutukset sekä urheiluseuroissa valmentajana ja erotuomarina toimiminen. Tähän ryhmään kuuluvat myös opiskelijan säännöllinen toimiminen järjestö- ja vapaaehtoistyössä sekä yhteiskunnallisiin projekteihin osallistuminen.

APO7 Työelämään valmentavat opinnot

(1-3 kurssia)

Opiskelija voi suorittaa lukio-opintojen aikana erilaisia ammattitaitoa osoittavia koulutuksia ja saada passin/kortin suoritettuaan hyväksytysti koulutuksen eri osiot. Näitä koulutuksia ovat mm. hygienia-, anniskelu-, ikäraja- ja työkykypassi sekä ajokortti ja järjestyksenvalvojakortti.

6 OPISKELIJAN OPPIMISEN ARVIOINTI

6.1 Arvioinnin tavoitteet

Helsingin kaupungin lukioissa arviointi on monipuolista, oikeudenmukaista ja laadukasta. Arvioinnin tehtävänä on edesauttaa oppimista ja kannustaa opiskelijaa ylittämään kykynsä. Lähtökohtana on, että opiskelijat ymmärtävät, mitä heidän on tarkoitus oppia ja miten oppimista arvioidaan.

Helsingin kaupungin lukioissa arvioinnilla tuetaan opiskelijan oppimista ja opiskelijan myönteisen minäkuvan kehittymistä. Palautteen avulla opiskelijaa ohjataan omien tavoitteiden asettamiseen, kannustetaan määrätietoiseen ja monipuoliseen opiskeluun, kehitetään hänen itse- ja vertaisarviointitaitojaan, ja vahvistetaan oppimaan oppimisen taitoja.

Kannustavan palautteen avulla opiskelija voi hioa opiskelutapojaan ja tarkentaa lukioaikaisia sekä tulevaisuuteen suuntaavia tavoitteitaan. Opiskelija saa selkeää tietoa opintojen edistymisestä, tavoitteiden saavuttamisesta ja oppimistuloksista opintojen aikana ja lukio-opiskelun päättyessä. Opiskelijan ohjauksen ja kannustuksen ohella arviointi tuottaa tietoa osaamisesta ja opintojen edistymisestä opiskelijalle itselleen, opettajille ja huoltajille. Lisäksi arviointi antaa tietoa opetuksen ja koulun kehittämistyötä varten sekä jatko-opintojen järjestäjille että työelämän edustajille.

6.2 Kurssisuorituksen arviointi

Opiskelijan oppimista arvioidaan kurssin aikana ja kurssisuoritus arvioidaan aina kurssin päätyttyä, mikäli arvioinnin edellytykset täyttyvät. Nämä edellytykset ovat erilaisia eri oppiaineissa. Edellytykset täsmennetään ainekohtaisesti.

Kunkin kurssin alussa opettajat ja opiskelijat keskustelevat kurssilla kehittyvistä taidoista, hyödynnettävistä oppimisen menetelmistä ja käytettävistä arvioinnin

välineistä. Opiskelijan oppimista tukee se, että hän tietää minkälaisia oppimistavoitteita kurssilla on ja mihin kurssisuorituksen arviointi perustuu.

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelijan oppimista ja työskentelyä arvioidaan sekä yksilönä että ryhmän jäsenenä. Arvioinnin kohteina ovat opiskelijan tiedot ja taidot, eikä se kohdistu opiskelijoiden arvoihin, asenteisiin tai henkilökohtaisiin ominaisuuksiin. Arvioinnin kriteerien tulee olla selkeitä, perustua kurssilla käytettyihin työtapoihin ja tukea monipuolisesti kurssin tavoitteiden saavuttamista.

Arvioinnin välineinä voivat toimia esimerkiksi oppimistehtävät, projektityöt, portfoliot, erilaiset kokeet (yhteisöllinen koe, aineistokoe, suullinen koe, sähköinen koe) tai testit, itsearviointi, vertaisarviointi, oppimispäiväkirjat, esseet, kirjoitelmat, tutkimukset tai muut tuotokset, jatkuva työskentely yksilönä tai ryhmänä, oppimisprosessin arviointi, sanallinen arviointi sekä opettajan ja opiskelijan väliset keskustelut.

Opiskelijoiden itsearviointitaitoja, kommunikointitaitoja ja palautteenantamiskykyä kehitetään antamalla opiskelijoiden ottaa osaa arviointiin. Erilaisten ryhmätöiden, harjoitusten ja kokeiden vertaisarviointiin voidaan hyödyntää korkeakouluista tuttua opponointikäytäntöä, jossa opiskelijat arvioivat toistensa töitä. Kun opiskelijat kantavat vastuuta omasta ja toistensa oppimisesta, he oppivat entistä syvällisemmin ja oppimisprosessinsa kirkkaammin tiedostaen. Aktiivinen rooli arvioinnissa kehittää opiskelijan metakognitiivisia taitoja ja samalla harjaantuvat työelämässä tarvittavat yhteistyö- ja viestintätaidot.

Maahanmuuttajataustaisten ja vieraskielisten opiskelijoiden arvioinnissa tulee ottaa huomioon opiskelijan kehittyvä suomen kielen taito. Arvioitaessa tulee käyttää joustavia, monipuolisia ja tilanteeseen sopivia menetelmiä, joiden avulla kukin opiskelija kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa. Monipuolista arviointia tulee tehdä eri menetelmillä jatkuvasti. Esimerkiksi kokeen kielellinen yksinkertaistaminen, sanakirjan ja lähdemateriaalin salliminen, suulliset kokeet, pidennetty koeaika sekä portfolioarviointi ovat tällaisia

menetelmiä. Arviointipalaute on tärkeää, koska se auttaa opiskelijaa tunnistamaan omaa osaamistaan ja kehittymistarvettaan.

6.2.1 Numeroarvosanat ja suoritusmerkinnät

Lukioasetuksessa 810/1998 todetaan, että numeroarvostelussa käytetään asteikkoa 4–10. Arvosana 5 osoittaa välttäviä, 6 kohtalaisia, 7 tyydyttäviä, 8 hyviä, 9 kiitettäviä ja 10 erinomaisia tietoja ja taitoja. Hylätty suoritus merkitään arvosanalla 4.

Pakollisten ja opetussuunnitelman perusteissa määriteltyjen valtakunnallisten syventävien kurssien arvosana annetaan numeroin lukuun ottamatta opinto-ohjauksen kursseja ja teemaopintojen kursseja, joista annetaan suoritusmerkintä (S = suoritettu, H = hylätty). Valtakunnalliset soveltavat kurssit arvioidaan suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty).

Helsingin kaupungin lukioissa kaupunki- ja koulukohtaiset syventävät ja soveltavat kurssit arvioidaan numeroarvosanalla tai suoritusmerkinnällä (S = suoritettu, H = hylätty) opetussuunnitelman oppiainekohtaisessa osuudessa määritellyllä tavalla. Arviointia voidaan täydentää sanallisella arvioinnilla. Keskeytynyt kurssi merkitään K-merkinnällä (K = keskeyttänyt). Kurssi voidaan katsoa keskeytyneeksi, mikäli opiskelijalla ei ole näyttöä kurssin suorittamisesta.

Jos opiskelijalta puuttuu joitakin kurssin arvioinnin kannalta välttämättömiä näyttöjä, voi opettaja perustellusta syystä antaa O-merkinnän (O = osallistunut). Puuttuvat suoritukset tulee kirjata arvioinnin lisätietoihin. O-merkintä tulee täydentää kokonaiseksi suoritukseksi viimeistään kahden seuraavan jakson aikana, ja 5. jakson O pitää täydentää viimeistään seuraavan lukuvuoden ensimmäisen jakson aikana.

6.2.2 Itsenäisesti suoritettu kurssi

Helsingin kaupungin lukioissa kursseja voi suorittaa osittain tai kokonaan itsenäisesti, ja itsenäiseen suoritukseen sovelletaan edellä mainittuja arviointiperiaatteita. Koulussa kurssi voidaan suositella suoritettavaksi osallistumalla opetukseen. Itsenäisesti opiskellusta kurssista edellytetään hyväksytty arvosana.

6.2.3 Suullisen kielitaidon kurssien arviointi

Kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen suoritus ja muut kurssin aikaiset näytöt arvioidaan asianomaiselle kielelle ja oppimäärälle opetussuunnitelman perusteissa asetettuja tavoitteita vasten. Kurssin arvioinnin edellytykset täyttyvät, kun opiskelija on antanut kurssin suorittamiseksi sovitut näytöt ja suorittanut kurssiin kuuluvan suullisen kielitaidon kokeen.

6.2.4 Opinnoissa edistyminen

Helsingin kaupungin lukioissa jokainen opiskelija tekee opintojensa alussa sähköisen henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman, jota tarkennetaan opintojen edetessä. Opiskelusuunnitelma tukee opiskelijan opintoihin kiinnittymistä, opintojen etenemistä ja opintojen suorittamista loppuun. Opiskelijan sähköinen opiskelusuunnitelma on väline opintojen etenemisen seurantaan opiskelijalle, ryhmänohjaajalle, opinto-ohjaajalle ja huoltajille.

Helsingin kaupungin lukioissa opiskelijalla on oikeus korottaa hyväksyttyä arvosanaa joko osallistumalla kurssin opetukseen uudestaan, suorittamalla kurssin itsenäisesti, tai opettajan harkinnan mukaan muulla näytöllä. Jos opiskelija on osallistunut kurssille aiemmin tai hänellä on muita dokumentoituja näyttöjä, huomioidaan ne osana kurssin arviointia.

Hylättyä arvosanaa voi korottaa kerran uusintakuulustelussa. Sen jälkeen hylättyä arvosanaa voi korottaa osallistumalla kurssille uudestaan tai suorittamalla kurssin itsenäisesti.

Lukiolain (629/1998) 25§ mukaan opiskelijan tulee osallistua opetukseen, jollei hänelle ole myönnetty siitä vapautusta. Mikäli opiskelija on estynyt osallistumasta opetukseen, hänen tai hänen huoltajansa (alle 18-vuotiaat) tulee selvittää poissaolon syy Wilmaan viikon kuluessa poissaolosta. Opettaja kirjaa kaikki poissaolot Wilmaan. Mikäli poissaoloja tulee 4 tai useampi, opiskelijan tulee keskustella opettajan kanssa osaamisen varmistamiseksi. Tämän keskustelun pohjalta opettaja tarvittaessa kutsuu koolle opiskeluhuollollisen tiimin.

6.2.5 Osaamisen tunnustaminen ja opintojen hyväksilukeminen

Opiskelija voi hakea muualla suorittamiensa opintojen tai muutoin hankkimansa osaamisen tunnustamista, jolloin opiskelijan on esitettävä selvitys opinnoistaan tai osaamisestaan. Lukio voi pyytää opiskelijaa täydentämään näyttöä suhteessa lukiokoulutuksen tavoitteisiin. Myös opintojen laajuuteen kiinnitetään huomiota. Opiskelijoille annetaan tietoa osaamisen tunnustamisen käytännöistä.

Muualla kotimaassa tai ulkomailla suoritettuja opintoja tai muutoin hankittua osaamista voidaan lukea hyväksi Helsingin kaupungin lukioissa suoritettaviin opintoihin pakollisiksi, syventäviksi tai soveltaviksi kursseiksi. Osaamisen arvioinnissa menetellään kuten opetussuunnitelman perusteissa ja opetussuunnitelmassa kurssien ja oppimäärän arvioinnista määrätään. Arvosanoja koskevat käytännöt määritellään tarkemmin Opetushallituksen *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015* -julkaisussa (sivut 231-232).

6.3 Oppiaineen oppimäärän arviointi

Oppiaineen oppimäärä muodostuu opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti opiskelemista oppiaineen kursseista. Paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista

luetaan oppiaineen oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Oppiaineen oppimäärän arvosana määräytyy opiskelijan opiskelemien pakollisten ja valtakunnallisten syventävien kurssien kurssiarvosanojen aritmeettisena keskiarvosanana.

Hylättyjä kurssiarvosanoja, oppiaineen oppimäärän arvosanan tarkempaa määräytymistä ja päättötodistuksessa numeroin arvioitavia oppiaineita koskevista käytännöistä on kerrottu tarkemmin Opetushallituksen *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015* -julkaisussa (sivut 233-234).

6.4 Lukion oppimäärän suoritus

Opiskelija on suorittanut lukion oppimäärän silloin, kun hän on suorittanut oppiaineiden oppimäärät hyväksytysti ja valtakunnallisten syventävien kurssien määrä on vähintään 10 ja lukion vähimmäiskurssimäärä 75 kurssia täyttyy. Valtakunnallisina syventävinä kursseina tarjottavista teemaopintojen kursseista, paikallisista syventävistä, valtakunnallisista soveltavista ja paikallisista soveltavista kursseista voidaan lukea mukaan lukion oppimäärään vain opiskelijan hyväksytysti suorittamat kurssit.

Arvioinnin uusimista ja oikaisua koskevista säädöksistä kerrotaan lukiolaissa ja Opetushallituksen *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015* -julkaisussa (sivut 234-235).

6.5 Todistukset ja niihin merkittävät tiedot

Lukiossa käytetään seuraavia todistuksia:

1. Lukion päättötodistus annetaan opiskelijalle, joka on suorittanut lukion koko oppimäärän. Lukioasetuksessa säädetty todistus suullisen kielitaidon kokeen suorittamisesta annetaan päättötodistuksen liitteenä.
2. Todistus oppimäärän suorittamisesta annetaan, kun opiskelija on suorittanut yhden tai useamman lukion oppiaineen oppimäärän.
3. Todistus lukiosta eroamisesta (erotodistus) annetaan opiskelijalle, joka eroaa lukiosta ennen lukion koko oppimäärän suorittamista.

Lukion todistusten sisältämistä tiedoista kerrotaan tarkemmin Opetushallituksen *Lukion opetussuunnitelman perusteet 2015* -julkaisussa (sivut 235-237).

6.6 Koulun toiminnan arviointi ja kehittäminen

Helsingin kaupungin lukiot arvioivat omaa toimintaansa ja se on osa Helsingin lukiokoulutuksen arviointia. Koulun toiminnan arvioinnilla saadaan tietoa opiskelijoiden oppimisen, koulun kehittämistyön ja päätöksenteon tueksi.

Lukio suunnittelee sekä arvioi toimintaansa lukuvuosittain toimintasuunnitelmassa ja -kertomuksessa. Toimintasuunnitelman pohjana ovat lukion opetussuunnitelma ja Helsingin lukio-opetuksen strategiset sekä taloudelliset tavoitteet. Lukuvuoden päätteeksi lukio arvioi omaa toimintaansa toimintakertomuksessaan.

Helsingin lukiot tekevät itsearvioinnin kerran valtuustokaudessa. Lukiot hyödyntävät saatuja arviointituloksia oman toimintansa suunnittelussa ja kehittämisessä.

Lukiot osallistuvat valtakunnallisiin ja opetusviraston tilaamiin tutkimuksiin ja kyselyihin sekä hyödyntävät niistä saatuja tuloksia ja palautetta toimintansa kehittämisessä.

Opetussuunnitelman arviointi on jatkuva prosessi, jolla kehitetään lukioiden toimintaa tukemaan opiskelijan oppimista, hyvinvointia ja elämänhallintaa sekä vastaamaan entistä paremmin muuttuviin yhteiskunnan tarpeisiin.

LIITE 1

Helsingin kaupungin lukioiden tuntijako ja kieliohjelma

HELSINGIN KAUPUNGIN SUOMENKIELISTEN LUKIOIDEN TUNTIJAKO				
OPPIAINE TAI AINERYHMÄ	VALTAKUNNALLISET PAKOLLISET KURSSIT	VALTAKUNNALLISET SYVENTÄVÄT KURSSIT	LUKIOIDEN YHTEISET SOVELTAVAT KURSSIT	YHTEENSÄ
Äidinkieli ja kirjallisuus				
Suomi äidinkielenä	6	3	3	**12**
Suomi toisena kielenä	6	3	2	**11**
Toinen kotimainen kieli				
Ruotsi, A-oppimäärä	6	2	2	**10**
Ruotsi, B1-oppimäärä	5	2	3	**10**
Ruotsi, B3-oppimäärä		8		**8**
Vieraat kielet				
A-kieli	6	2		**8**
Englanti			3	**11**
Espanja			2	**10**
Kiina			0	**8**
Ranska			2	**10**
Saksa			3	**11**
Venäjä			2	**10**
B2-kieli		8		**8**
Latina			0	**8**
Ranska			2	**10**
Saksa			2	**10**
B3-kieli		8		**8**
Espanja			2	**10**
Italia			2	**10**
Japani			0	**8**
Kiina			0	**8**
Latina			0	**8**
Ranska			2	**10**
Saksa			2	**10**
Venäjä			2	**10**
Matematiikka				
Yhteinen opintokokonaisuus	1			**1**
Pitkä oppimäärä	9	3	2	**14**
Lyhyt oppimäärä	5	2	2	**9**
Ympäristö ja luonnontieteet				
Biologia	2	3	2	**7**
Maantiede	1	3	2	**6**
Fysiikka	1	6	2	**9**
Kemia	1	4	2	**7**
Humanistis-yhteiskunnalliset tieteet				
Filosofia	2	2	2	**6**
Psykologia	1	4	2	**7**
Historia	3	3	2	**8**
Yhteiskuntaoppi	3	1	2	**6**
Uskonto	2	4		
Evankelis-luterilainen			2	**8**
Ortodoksinen			0	**6**
Katolinen			0	**6**
Islam			0	**6**
Juutalainen			0	**6**
Elämänkatsomustieto	2	4	2	**8**
Terveystieto	1	2	2	**5**
Taito- ja taideaineet				
Liikunta	2	3	2	**7**
Musiikki	1-2	2	2	**5-6**
Kuvataide	1-2	2	2	**5-6**
Opinto-ohjaus	2		1	**3**
Teemaopinnot		3		**3**
Aktiivipolku-opinnot			7	**7**

OPPIAINE TAI AINERYHMÄ	VALTAKUNNALLISET SOVELTAVAT KURSSIT
Lukiodiplomit	8
Taiteiden väliset kurssit	3

Pakolliset kurssit	47-51
Syventävät kurssit vähintään	10
Kurssit yhteensä vähintään	75

LIITE 2

TIETO- JA VIESTINTÄTEKNOLOGIAN OPETUSKÄYTÖN SUUNNITELMA

Digitalisoituva yhteiskunta ja muuttuvat työn mallit ovat haastaneet kehittämään lukioihin opetussisältöjä ja -menetelmiä, jotka auttavat opiskelijoita oppimaan työelämässä ja yhteiskunnassa toimimiseen vaadittavia taitoja.

Helsingin kaupungissa on käynnistetty koulutuksen digitalisaation edistämiseen tähtäävä ohjelma vuosille 2016-2019. Digitalisaatio-ohjelman lähtökohtina ovat oppimisen laajeneminen luokkahuoneen ulkopuolelle monimuotoisiin oppimisympäristöihin, oppijan osallistuminen ja osallisuus, yhteisöllisyys ja tulevaisuuden taitojen oppiminen. Linjausten viemiseksi käytäntöön jokainen lukio tekee koulukohtaisen tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön suunnitelman, joka on osa toimintasuunnitelmaa.

Parhaaseen vaikuttavuuteen digitaalisessa oppimisessa päästään, kun pedagoginen muutos läpäisee kokonaisvaltaisesti lukioiden toimintakulttuurin ja digitaalinen teknologia integroituu saumattomasti koulun arkeen. Muutos tapahtuu kaikilla opetuksen ja oppimisen tasoilla.

Osaamisen ja toimintakulttuurin kehittäminen

Tavoitteena on, että jokaisessa Helsingin kaupungin lukiossa digitaalinen osaaminen on ajantasaista ja tukee lukion pedagogisen toimintakulttuurin muutosta. Tietoteknologia on tärkeä oppimisen, ajattelun, tiedonhankinnan ja -käsittelyn, oman tuottamisen sekä yhteistyön väline. Sen avulla kehitetään yksilöllisiä oppimispolkuja ja oppimisprosesseja, joiden avulla opiskelutapoja voidaan monipuolistaa.

Ilmiöoppimisen edelläkävijänä Helsingin kaupunki tuo ilmiöpohjaisen opiskelun osaksi kaikkea oppimista. Sen toteuttamisessa hyödynnetään monipuolisesti

eri alojen menetelmiä, digitaalisia sovelluksia, sähköisiä ratkaisuja ja lähteitä. Projektimaisen ja tutkivan otteen myötä opiskelijat kehittävät kriittistä ja luovaa ajatteluaan sekä taitojen soveltamista käytäntöön vuorovaikutuksessa toisten kanssa. Ilmiöopiskelun avulla opiskelijalle tarjoutuu mahdollisuus kehittää niitä valmiuksia, joita tarvitaan tänä päivänä ja tulevaisuudessa, kun työskentely tiedon kanssa perustuu yhdessä tekemiseen, verkostoissa toimimiseen ja teknologian hallintaan.

Digitalisaatio ja tietoteknologian hyödyntäminen oppimisessa ja opetuksessa muuttavat keskeisesti opettajan työn roolia kohti oppimisen aktivoijaa ja ohjaajaa. Opiskelijat tarvitsevat entistä enemmän ohjausta tiedonkäsittelyn ja analysoinnin taitoihin. Lukioissa huolehditaan siitä, että opettajilla on hyvä pedagoginen ymmärrys tietoteknologian käyttämisestä opetuksen ja oppimisen tueksi. Henkilöstön digitaalisia taitotasoja seurataan aktiivisesti ja tarpeen vaatiessa järjestetään osaamista vahvistavaa koulutusta. Tavoitteena on pedagogisen vaikuttavuuden ja oppimisen tuloksellisuuden lisääminen digitalisaation avaamia mahdollisuuksia hyödyntämällä.

Lukioiden pedagogiikkaan kuuluu olennaisena osana digitaalisuuden hyödyntämisen näkökulma, jonka ympärille rakentuu jatkuvan kehittämisen toimintakulttuuri. Helsingin kaupungin lukioita tuetaan kokeilemaan uusia oppimisen ja opettamisen tapoja. Jokaisessa lukiossa toteutetaan innovatiivisia opiskelija- ja opettajalähtöisiä kokeiluja, joissa kehitettyjä hyviä käytäntöjä ja toimintamalleja jaetaan muille lukioille verkostomaisesti. Kokeilut lisäävät lukioiden valmiuksia kehittää pedagogista toimintakulttuuria vastaamaan muuttuvan yhteiskunnan tarpeita.

Oppimisympäristöt ja digitaaliset materiaalit

Teknologian täysimääräinen hyödyntäminen ja uusien pedagogisten ratkaisujen monipuolinen toteutus edellyttävät muuntautumiskykyisiä ja monimuotoisia tiloja. Tietoteknologia integroituu ja sulautuu oppimisen tiloihin. Yksittäisistä luokista on tavoitteena siirtyä avoimiin, muunneltaviin sekä monikäyttöisiin tiloi-

hin. Sähköiset toimintaympäristöt täydentävät ja laajentavat opiskelijan käytössä olevia oppimisympäristöjä maailmanlaajuisiksi.

Lukio-opiskelijat käyttävät opintojensa aikana erilaisia sähköisiä oppimisympäristöjä, -alustoja, sovelluksia ja digitaalisia oppimateriaaleja, jotka tukevat oppimista ja osaamisen kehittymistä. Teknologisten välineiden sujuva käyttö yhdessä ajattelu- ja tiedonkäsittelytaitojen kanssa luo pohjaa tulevaisuuden työelämätaidoille ja edistää kasvamista digitaaliseen osallisuuteen. Teknologia toimii myös sosiaalisen vuorovaikutuksen, itseilmaisun ja reflektiivisen ajattelun sekä metakognitiivisten taitojen kehittämisen välineenä.

Tietotyövälineet

Tieto- ja viestintäteknologian opetuskäytön tavoitteiden toteutuminen edellyttää osaamisen ja toimintatapojen kehittämisen lisäksi panostusta infrastruktuuriin, laitteisiin ja tietojärjestelmiin. Kaikissa Helsingin kaupungin lukioissa on käytössä koko koulun kattava, kapasiteetiltään ja nopeudeltaan riittävä langaton verkko. Ylioppilaskirjoituksissa käytettävät tilat on varusteltu sähkö- ja verkkoyhteyksin sekä kokeissa käytettävin palvelimin. Oppimisen tilat varustetaan tarkoituksenmukaisella esitystekniikalla.

Helsingin kaupungin lukioiden tavoitteena on, että jokaisella opettajalla ja opiskelijalla on käytössään kannettava tietokone oppitunneilla, arvioinnissa ja opetuksen suunnittelussa. Opiskelijat käyttävät pääsääntöisesti henkilökohtaisia kannettavia tietokoneita, ja lainakoneita on tarjolla 20 %:lle lukioiden opiskelijoista. Lukiot käyttävät yhteisöllisessä työskentelyssä pilvipalveluita.

LIITE 3

HELSINGIN KAUPUNGIN LUKIOIDEN YLEINEN OHJAUSSUUNNITELMA

Ohjauksen tavoitteet

Lukiossa ohjauksen tehtävänä on tukea opiskelijan oppimista, yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä hyvinvointia siten, että hänelle muodostuu käsitys omista mahdollisuuksistaan ja tavoitteistaan aktiivisena yhteiskunnan jäsenenä.

Tarkoituksena on tukea ja kehittää opiskelijan itsetuntemusta. Ohjauksella kehitetään opiskelijan valmiuksia kohdata erilaisia elämäntilanteita sekä ottaa vastuuta tekemistään valinnoista.

Lukiossa ohjauksen keskeisenä tavoitteena on auttaa opiskelijaa suunnittelemaan oma opinto-ohjelmansa lukion oppimäärää, ylioppilaskirjoituksia ja jatkoopintoja varten. Ohjauksella edistetään opiskelijoiden kykyä tehdä opiskeluun liittyviä valintoja itseohjautuvasti. Ohjauksella tuetaan myös opiskelijan oppimaan oppimisen, opiskelu- ja yhteistyötaitojen kehittymistä.

Koulun henkilöstö tuntee koulun tukipalvelut ja on valmis ohjaamaan opiskelijaa niiden piiriin.

Yhtenä ohjauksen tavoitteista on edistää koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä ehkäistä syrjäytymistä.

Ohjauksen toteuttaminen, työnjako ja tehtävät

Helsingin kaupungin lukioissa toteutetaan yhteisöllistä ohjausta siten, että opiskelija on oman oppimisensa omistaja ja aktiivinen toimija. Tavoitteiden saavuttamisen edellytys on se, että opiskelija on ohjauksen keskiössä ja että toimijat tekevät tiivistä yhteistyötä sekä opiskelijan että muiden toimijoiden kanssa. Oh-

jaus on tavoitteellisesti johdettua yhteistä työtä. Käytännön työmuodot ohjauksessa ovat neuvonta, pienryhmätyöskentely, ryhmänohjaus, kurssimuotoinen ohjaus, henkilökohtainen ohjaus ja vertaisohjaus. Koulujen omissa ohjaussuunnitelmissa täsmennetään ohjauksessa käytettävät työmuodot.

Ohjauksen toimijoiden työnjako on seuraava:

Opiskelija

Opiskelija suunnittelee ja päivittää itse opintopolkunsa ja on vastuussa omien opintojensa etenemisestä. Hän saa siihen tarvittaessa apua ja tukea.

Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaaja ohjaa opiskelijoita lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suunnittelussa ja toteuttamisessa yhdessä muiden ohjaajien kanssa. Opinto-ohjaaja on päävastuussa opinto-ohjauksen kokonaissuunnittelusta. Opinto-ohjaajan päätehtävä on opiskelun ja uravalinnan ohjaus.

Ryhmäohjaajat

Ryhmänohjaaja on opiskelijan lähiohjaaja, joka kannustaa ja ohjaa opiskelijoitaan lukio-opintojen ajan. Hän työskentelee ryhmäläistensä opintojen sujumisen ja hyvinvoinnin edistämiseksi yhdessä muiden ohjauksen toimijoiden kanssa. Lähiohjaajana hän tuntee opiskelijan opiskelutilanteen ja hänen elämäntilanteensa vaikutuksen opintoihin. Ryhmänohjaajana hän luo yhteisöllisyyttä ja turvallista opiskeluilmapiiriä ryhmässään ja lukiossa. Ryhmänohjaaja on säännöllisesti yhteydessä ryhmänsä opiskelijoihin. Ryhmänohjaajan tehtävä on seurata ryhmäläistensä opintojen edistymistä säännöllisesti sekä puuttua ongelmiin mahdollisimman pian. Hän huolehtii myös yhteyksistä huoltajiin ja koulun opiskelijahuollon toimijoihin.

Aineenopettajat

Aineenopettaja tuntee oman aineensa opiskelutekniikoita ja ohjaa opiskelijaa oppimaan oppimisen taitoja sekä kursseilla, oman koulun itsenäisissä suorituk-

sissa, oman oppimisprosessin arvioinnissa että opiskelijan valmistautuessa ylioppilastutkintoon. Aineenopettaja puuttuu opiskelijan ongelmiin viipymättä ja ohjaa häntä tarvittaessa tuen piiriin.

Aineenopettaja ottaa huomioon oppimisessa ja arvioinnissa myös vieraskieliset ja erilaiset oppijat. Aineenopettaja tuntee oman aineensa jatkokoulutusmahdollisuuksia ja työelämän tarpeita ja huomioi niitä mahdollisuuksien mukaan opetuksessaan.

Erityisopettaja

Yhteistyössä aineenopettajien kanssa erityisopettaja tunnistaa tukea tarvitsevat opiskelijat ja suunnittelee tukitoimia yhdessä opettajien ja opiskeluhuollon henkilöstön kanssa. Hän auttaa tukea tarvitsevia opiskelijoita löytämään omat opiskelutavat ja tukee aineenopettajia monipuolisten opiskelumetodien käytössä. Erityisopettaja huolehtii lukitestien järjestelystä ja lukilausunnoista. Hän ohjaa myös erityisjärjestelyjen hakemisessa Ylioppilastutkintolautakunnalta.

Kuraattori

Kuraattorin tehtävänä on tukea opiskeluyhteisön hyvinvointia ja hyvän oppimisen yhteisöllisiä edellytyksiä. Kuraattori tukee opiskelijoiden koulunkäyntiä, kasvua ja elämänsuunnittelua. Hän antaa ryhmä- ja yksilökohtaista ohjausta ja neuvontaa opiskeluun sekä erilaisiin elämäntilanteisiin, esimerkiksi sosioekonomisiin, ihmissuhteisiin, opintoihin, erilaisiin kriiseihin, haastaviin elämäntilanteisiin sekä päihdeongelmiin liittyvissä asioissa. Ohjauksen ja neuvonnan lisäksi kuraattori tekee yhteistyötä opiskelijoiden läheisten ja erilaisten verkostojen kanssa.

Psykologi

Psykologin perustehtävä on auttaa opiskelijoita elämäntilanteeseen ja opiskeluun liittyvissä ongelmissa sekä tukea opiskeluyhteisön hyvinvointia ja hyvän oppimisen yhteisöllisiä edellytyksiä.

Psykologi antaa ryhmä- ja yksilökohtaista ohjausta ja neuvontaa opiskeluun sekä erilaisiin elämäntilanteisiin. Psykologi selvittää ja arvioi tarvittaessa opiskelijan mielenterveyteen, psykososiaaliseen kehitykseen ja oppimiseen liittyviä asioita. Psykologi käy myös tukikeskusteluja opiskelijan kanssa ja ohjaa tarvittaessa jatko-tutkimuksiin ja oppilaitoksen ulkopuolisen tuen piiriin. Psykologi antaa myös tarvittaessa konsultaatiota muulle henkilöstölle sekä tuo psykologisen asiantuntemuksen näkökulman lukioyhteisöön.

Terveydenhoitaja

Terveydenhoitaja auttaa opiskelijoita ja lukioyhteisöä hahmottamaan terveiden elämäntapojen merkityksen opiskelun sujumisessa ja elämänhallinnassa.

Rehtori

Rehtori luo edellytykset onnistuneelle lukion kokonaisohjaukselle järjestämällä riittävät resurssit, tukemalla ohjaajia ja luomalla ohjaukselle suotuisat rakenteet.

Apulaisrehtori/virka-apulaisrehtori

Apulaisrehtorin/virka-apulaisrehtorin rooli ja vastuualueet ohjauksessa määritellään lukiokohtaisesti.

Koulusihteeri

Koulusihteeri tuntee lukionsa toimintakulttuurin. Asiantuntemuksen ansiosta hän pystyy neuvomaan opiskelijoita tarkoituksenmukaisesti käytännön tilanteissa.

Ohjaukseen liittyvä yhteistyö

Ohjaukseen liittyvä yhteistyö kuvataan tarkemmin koulukohtaisesti lukioiden omissa ohjaussuunnitelmissa.

1. Nivelvaiheen yhteistyö

Oppilaitos antaa tietoa lukiokoulutuksesta peruskoululaisille ja tarjoaa heille mahdollisuuksia tutustua lukio-opetukseen. Opintojen alkaessa hyödynnetään mahdolliset peruskoulussa laaditut tiedonsiirtolomakkeet opiskelijan opinto-suunnitelman tekemissä sekä peruskoulusta siirretty välttämätön tieto opetuksen järjestämiseksi.

Lukio-opintojensa aikana opiskelijalle järjestetään monipuolisia mahdollisuuksia tutustua opiskeluun jatko-opiskelupaikoissa, kuten ammattikorkeakouluissa ja yliopistoissa. Opiskelijalla on mahdollisuus sisällyttää opinto-ohjelmaan-sa jatko-opintoihin liittyviä opintoja. Ohjauksella varmistetaan opiskelijan taidot hankkia tietoa jatko-opinnoista sekä toimia erilaisissa hakujärjestelmissä. Lukiossa on sovittu ohjauksen käytännöt seuraavia tilanteita varten: koulutus-alan tai koulun vaihto, opintojen keskeyttäminen sekä opintojen hyväksilukeminen ja tunnustaminen. Nivelvaiheen yhteistyö tukee opiskelijan sujuvaa siirtymistä jatko-opintoihin.

2. Yhteistyö keskeisten yhteistyökumppaneiden kanssa

Lukio luo ja ylläpitää riittävää yhteistyötä yliopistojen, korkeakoulujen, ammattikorkeakoulujen ja ammatillisten oppilaitosten sekä työelämän kanssa. Moniammatillinen ja monialainen yhteistyö on säännöllistä ja suunniteltua.

3. Huoltajien kanssa tehtävä ohjaukseen liittyvä yhteistyö

Kodin ja lukion välinen yhteistyö on osallistavaa, suunnitelmallista ja säännöllistä. Yhteistyön lähtökohtana on aikuistuvan nuoren itsemääräämisoikeuden kunnioitus. Lukio järjestää vanhempainiltoja ja tarvittaessa muita huoltajien tapaamisia sekä avointen ovien tilaisuuksia. Vanhempainilloista ja muista huoltajille suunnatuista tapahtumista tiedotetaan pääsääntöisesti sähköisesti.

Tässä asiakirjassa on hyödynnetty Pääkaupunkiseudun laadukkaan ohjauksen mallia (Yoyo-hanke, 2012) sekä Opetushallituksen laatimia hyvän ohjauksen kriteereitä (2014).

LIITE 4

Lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tavoitteet, keskeiset sisällöt ja opiskelijan oppimisen arviointi

Suomen perustuslain mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus ylläpitää ja kehittää omaa kieltään ja kulttuuriaan. Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tarkoituksena on tukea opiskelijan aktiivisen monikielisyyden kehittymistä sekä kiinnostusta kielitaidon elinikäiseen kehittämiseen. Opiskelijan oman äidinkielen opetus tukee opiskelijan osallisuutta sekä oman kieli- ja kulttuuriyhteisönsä että suomalaisen kieli- ja kulttuuriyhteisön aktiivisena ja tasapainoisena jäsenenä sekä globaaliksi toimijana.

Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä suomen kieli ja kirjallisuus -opetuksen ja suomi toisena kielenä ja kirjallisuus -opetuksen sekä muiden aineiden opetuksen kanssa. Yhteinen kielikasvatus lisää opiskelijoiden ymmärrystä kieli- ja kulttuuritaustan merkityksestä yksilölle, yhteisölle ja yhteiskunnalle sekä ohjaa heitä arvostamaan omaa äidinkieltään ja muita kieliä. Opetus tukee ja rohkaisee opiskelijoita käyttämään omaa kieltään monipuolisesti eri oppiaineiden tunneilla ja muussa lukion toiminnassa. Näin opiskelijan oman äidinkielen oppiminen ja käyttö tukevat eri oppiaineiden sisällön omaksumista ja opiskelijat oppivat viestimään lukiokoulutuksen oppiainesisällöistä omalla äidinkielellään. Opetuksessa hyödynnetään opiskelijoiden mahdollisuutta kehittää kielitaitoaan vapaa-aikanaan. Opetuksessa painotetaan vuorovaikutusta ja viestinnällisyyttä.

Opiskelijan oman äidinkielen opetuksessa otetaan huomioon opiskelijoiden lähtökohdat ja kielitaito. Opetuksessa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia kontakteja kyseiseen kieleen esim. käyttäen tieto- ja viestintäteknologiaa sekä kyseistä kieliyhteisöä. Opiskelijaa rohkaistaan ja tuetaan persoonalliseen kielenkäyttöön. Opetuksessa ohjataan pohtimaan kieli- ja vuorovaikutustaitojen merkitystä jatko-opintojen kannalta.
Tämä ohje on laadittu kaikille niille kielille, joita opetetaan opiskelijan omana äidinkielenä. Tavoitteet ja sisällöt on määritelty koko lukiokoulutuksen ajan kaksi opetustuntia viikossa annettavaa opiskelijan oman äidinkielen opetusta varten. Koulutuksen järjestäjä laatii opetussuunnitelman, joka voi olla myös kielikohtainen. Tällöin opetuksen tavoitteet määritellään ja sisällöt valitaan huomioiden opetettavan kielen erityispiirteet, muun muassa kirjoitusjärjestelmä. Opetussuunnitelma voidaan laatia myös koulutuksen järjestäjien yhteistyönä.

Opetuksen tehtävä

Opiskelijan oman äidinkielen opetuksen tehtävänä on laajentaa ja syventää opiskelijoiden oman äidinkielen taitoa. Opetuksen avulla opiskelija kehittää edelleen taitoaan toimia vuorovaikutustilanteissa, etsiä erilaista tietoa, arvioida tietoa kriittisesti, pohtia, argumentoida ja käydä rakentavaa debattia. Opiskelija laajentaa sana- ja käsitevarantoaan ja kehittää monilukutaitoaan. Opiskelijan oman äidinkielensä rakennepiirteiden tuntemus ja monipuolinen käyttö laajenee, hän tuntee kielialueensa juuria ja kehittää taitoaan vertailla kielen eri piirteitä muiden osaamiensa kielten kanssa. Opiskelija kehittää taitoaan hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tuottaa tekstejä eri tarkoituksiin. Opiskelijan tuntemus oman kulttuurialueensa kirjallisuudesta, kertomaperinteestä, kuvallisesta kulttuurista ja draamasta syvenee. Opiskelijan arvostus omaa äidinkieltään kohtaan syvenee, ja hän motivoituu kehittämään edelleen oman äidinkielen taitoaan.

Opetuksen tavoitteena on, että opiskelija

- pystyy aktiiviseen vuorovaikutukseen omalla äidinkielellään luontevasti erilaisissa tilanteissa

- osaa hyödyntää omakielisiä tekstejä ja tekstilajeja ja osaa tuottaa tilanteeseen sopivia tekstejä
- laajentaa sanavarastoaan ja kehittää monilukutaitoaan
- laajentaa ja syventää tietoisuutta äidinkielensä rakenteesta ja käytöstä
- syventää oman kulttuurin ja kirjallisuuden tuntemustaan
- arvostaa omaa kieltään ja kulttuuriaan ja on motivoitunut kehittämään edelleen äidinkielen taitoaan.

Opetusmenetelmät

Kurssilla käytetään tarkoituksenmukaisia menetelmiä. Kuten muissakin oppiaineissa, oppimismenetelmiä ovat esimerkiksi lukemalla tai kuuntelemalla oppiminen, dialoginen oppiminen, oppiminen pareissa tai pienryhmissä, yhteisöllinen tiedon rakentaminen, projektioppiminen, autenttinen oppiminen, draama ja eläytyvä oppiminen, pelillinen oppiminen sekä itsenäinen opiskelu. Opetuksessa tulee kehittää opiskelijan itsearviointitaitoja, joiden avulla hän voi rakentaa myönteistä käsitystä itsestään puhujana, lukijana ja kirjoittajana.

Arviointi

Kurssin tavoitteet kerrotaan opiskelijalle, jotta sekä opettaja että opiskelija voivat seurata kurssin etenemistä. Kunkin kurssin alussa opettajat ja opiskelijat keskustelevat kurssilla kehittyvistä taidoista sekä käytettävistä opetusmenetelmistä ja arviointimenetelmistä. Tämä tukee opiskelijan oppimista. Arvioinnin tulee olla jatkuvaa ja monipuolista. Opetuksen tulee kehittää myös opiskelijan itsearviointitaitoja. Tavoitteellista opiskelijan oman äidinkielen opetusta tuetaan kodin ja koulun yhteistyöllä. Kurssisuoritus arvioidaan aina kurssin loputtua, mikäli arvioinnin edellytykset täyttyvät. Oman äidinkielen kurssit arvioidaan soveltavina kursseina suoritusmerkinnällä.

KURSSIT

OÄI1 Tekstit ja vuorovaikutus

Opiskelija harjaantuu erittelemään ja tulkitsemaan tekstien kieltä, merkityksiä ja rakenteita. Opiskelijan käsitys kielestä, teksteistä ja vuorovaikutuksesta syvenee. Hänen taitonsa tulkita ja tuottaa tekstejä sekä kykynsä toimia vuorovaikutustilanteissa lisääntyy. Hän harjaantuu tarkkailemaan ja kehittämään omia taitojaan kuuntelijana, puhujana, lukijana ja kirjoittajana erilaisissa viestintäympäristöissä. Oman äidinkielen rakenteiden hallinta vahvistuu.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää luku- ja kirjoitustaitoa sekä persoonallista kielen tuottamista
- vakiinnuttaa taitoaan tulkita, tuottaa ja arvioida erilaisia tekstejä sekä syventää taitoa kirjoittaa aineiston pohjalta
- oppii yleiskielisen esitystavan sekä kirjallisesti että suullisesti sekä syventää käsitystään kirjoittamisesta ja puhumisesta vuorovaikutuksellisena, yhteisöllisenä ja yksilöllisenä prosessina
- vahvistaa rakenteiden hallintaa sekä oppii hahmottamaan tekstejä rakenteellisina kokonaisuuksina
- syventää käsitystä itsestään tekstien tulkitsijana ja tuottajana sekä pystyy asettamaan tavoitteita opiskelulleen
- harjaantuu hakemaan tietoa omalla äidinkielellä tieto- ja viestintäteknologiaa käyttäen ja soveltamaan sitä.

Keskeiset sisällöt

- opiskelijoiden omat ja kieliyhteisön tekstit
- tekstilajit yhteisöllisinä ja funktionaalisina tuotteina (kertovat, kuvaavat, ohjaavat, kantaa ottavat ja pohtivat) sekä erilaisten tekstien kielen ja sisällön havainnointia ja harjoittelua
- tekstien moniäänisyys, tekstien referointi ja kommentointi
- monilukutaito, monimuotoiset tekstit, erittelevä ja kriittinen lukeminen, lukustrategiat, kuvalukutaito
- kirjoitusprosessi, tekstikokonaisuus ja tiedon soveltaminen omaan ilmaisuun
- tiedonhankinta- ja hallintataidot omalla äidinkielellä, verkkolukeminen, lähdekritiikki ja lähdeviittaukset

- kielitiedon kertausta ja kielenhuoltoa

OÄI2 Kirjallisuuden keinoja ja tulkintaa

Opiskelijan käsitys kaunokirjallisuudesta, kertomaperinteestä ja taiteesta, kielen taiteellisesta tehtävästä ja sen kulttuurisesta merkityksestä syvenee. Opiskelijan ymmärrys ryhmädynamiikasta ja ryhmäviestinnän ilmiöistä syvenee ja hänen ryhmäviestintätaitonsa monipuolistuvat.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- syventää taitoaan eritellä ja tulkita kertomaperinnettä, taidetta ja kirjallisuutta sopivaa käsitteistöä ja lähestymistapaa hyödyntäen
- oppii ymmärtämään kielen poeettista käyttöä, esimerkiksi kuvallisuutta ja monitulkintaisuutta
- harjaantuu lukemaan fiktiivisiä tekstejä
- oppii perustelemaan tulkintaansa teksteistä sekä suullisesti että kirjallisesti
- syventää ryhmäviestintätietojaan ja -taitojaan.

Keskeiset sisällöt

- taiteen ja kirjallisuuden lajit, niiden ominaispiirteitä ja kehitystä
- kielen kuvallisuus ja retoriset keinot kirjallisuudessa
- proosan, lyriikan ja draaman erittelyä ja tulkintaa
- monimuotoisten tekstien kerronnan ja ilmaisun tarkastelua
- kirjallisuuden keinojen käyttö omissa teksteissä, dramatisointi
- suulliset ja kirjalliset kirjallisuuden tulkinnat, verkkokeskustelu
- ongelmanratkaisu ryhmäviestinnässä
- tavoitteellinen taidekeskustelu sekä keskustelun erittelyä ja arviointia ryhmätaitojen ja -ilmiöiden näkökulmasta

OÄI3 Nykykulttuuri ja kertomukset

Opiskelija oppii tarkastelemaan omakielistä nykykulttuuria ja ajankohtaisia ilmiöitä erilaisten lähestymistapojen ja erityisesti kertomusten näkökulmasta. Opiskelija syventää tietojaan vuorovaikutusetiikasta ja ymmärtää dialogiin pyrkivän, moniäänisyyttä kunnioittavan vuorovaikutuksen merkityksen.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- perehtyy nykykulttuurin ilmiöihin ja ajankohtaisiin tekstilajeihin
- syventää käsitystään kielen ja tekstien merkityksestä kulttuurissa
- syventää käsitystään kertomuksesta kulttuurien keskeisenä ilmiönä
- syventää tietämystään kulttuurista ja kielen ja kulttuurin merkityksestä identiteetille
- tuntee nykykulttuurin keskeisiä teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta
- oppii ymmärtää vuorovaikutussuhteiden rakentumista ja jännitteisyyttä.

Keskeiset sisällöt

- kieli ja tekstit kulttuurisina ilmiöinä
- kielen sanasto kulttuurin kantajana
- tekstien ajankohtaiset lajit ja mediatekstit
- nykykulttuuri ja identiteetti
- kertomukset mediassa, elokuvissa ja tv-sarjoissa (myytit, klassikoiden nykymuodot)
- monimuotoisten tekstien ajankohtaiset lajit, esimerkiksi teatteri, mediatekstit, elokuva, kuvat
- kulttuurikonteksti suullisessa traditiossa kansanrunoudesta nykysuullisuuden lajeihin
- tietokirjan ja nykyromaanin tarkastelua
- dialoginen vuorovaikutus ja vuorovaikutusetiikka, vuorovaikutuksen moniäänisyys ja kulttuurisensitiivisyys
- dialogiin pyrkiviä keskusteluja, niiden erittelyä ja arviointia
- vuorovaikutustaidot ja -etiikka verkossa

OÄI4 Kieli, kulttuuri ja identiteetti

Opiskelijan käsitys kielen ja muiden ilmaisutapojen merkityksiä rakentavasta luonteesta, kielen vaihtelusta, kulttuurin merkityksestä ja vuorovaikutuksesta monipuolistuu. Opiskelija syventää tietämystään oman äidinkielen, omakielisen kirjallisuuden ja kulttuurin merkityksestä yksilön identiteetille ja yhteiskunnalle.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- vahvistaa kielitaitoaan ja syventää kieli- ja tekstitietoisuuttaan
- ymmärtää äidinkielensä rakenteellisen luonteen sekä syventää tietojaan kirjakielen perusnormeista ja osaa soveltaa niitä omia tekstejä tuottaessaan
- ymmärtää kielen merkityksen ajattelun, vuorovaikutuksen ja identiteetin rakentamisen välineenä
- syventää näkemystään oman äidinkielen asemasta maailman kielten joukossa ja osaa vertailla eri kielten ominaispiirteitä
- syventää käsitystään äidinkielen ja kielitaidon merkityksestä ja arvostaa monikielisyyttä
- oppii analysoimaan omaa kielitaitoaan.

Keskeiset sisällöt

- kielen, kirjallisuuden, kulttuurin ja median merkitys identiteetin rakentamisessa ja ajattelussa
- yleiskuva omakielisestä kirjallisuudesta ja muusta kulttuurista eri aikoina, omakielisen yhteisön juuret
- kulttuuri-identiteetti ja kulttuurien tuntemus
- kielen rakenteiden vakiinnuttamista ja kielenhuoltoa opiskelijan tarpeiden mukaan
- oman äidinkielen vertailu suomen kieleen ja muihin kieliin
- kuvien ja kuvallisen kulttuurin lukeminen ja tulkinta
- oman äidinkielen ominaispiirteet, puhuttu ja kirjoitettu kieli, murteet/kielet eri alueilla

OÄI5 Teksti ja konteksti

Opiskelija oppii tarkastelemaan oman kielialueen ja kertomusperinteen tekstejä sekä tekstien piirteitä ja vuorovaikutusta. Opiskelija harjaantuu erittelemään, tulkitsemaan ja tuottamaan erityylisiä, myös eri tiedon- ja tieteenalojen tekstejä.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- oppii tarkastelemaan tekstejä ja kertomaperinnettä niiden ajallisissa ja kulttuurisissa konteksteissa ja jatkumoissa ja suhteessa muihin teksteihin
- oppii erittelemään tekstien piirteitä
- pystyy itsenäiseen tekstin tuottamisen prosessiin ja kehittää omaa ilmaisutapaansa
- oppii valmistelemaan suullisen esityksen kirjallisuuden pohjalta yksin tai ryhmässä
- tuntee oman kielialueen kirjallisuuden keskeisiä teoksia ja suullista perinnettä sekä teemoja ja osaa arvioida niiden merkitystä oman kulttuurinsa näkökulmasta kulttuurisen ja yksilöllisen identiteetin rakentajana
- ymmärtää omakielisen kirjallisuuden aseman osana maailman kirjallisuutta
- pystyy ymmärtämään ja käyttämään suomeksi oppimaansa eri tiedon- ja tieteenalojen käsitteitä omalla äidinkielellä.

Keskeiset sisällöt

- erilaisia konteksteja: kirjallisuus maantieteellisesti, kielellisesti, median suhteen
- tekstien tarkastelua ihmiskuvan, maailmankuvan, arvo- ja aatemaailman ilmentäjinä sekä oman aikansa että nykyajan kontekstissa
- genre tai tyyli kirjoittamisen lähtökohtana, eläytyvää kirjoittamista
- kielenhuoltoa ja tyylipiirteitä
- omakielisen kirjallisuuden tai suullisen perinteen keskeinen teos
- suullinen esitys kirjallisuuden pohjalta
- eri tiedon- ja tieteenalojen keskeistä kieltä omalla äidinkielellä

OÄI6 Tekstit ja vaikuttaminen

Opiskelija oppii tarkastelemaan monimuotoisia tekstejä, niiden kieltä ja vuorovaikutusta erityisesti vaikuttamisen näkökulmasta. Hän perehtyy vaikuttamisen ja argumentoinnin keinoihin eri medioissa ja syventää niihin liittyviä tietoja ja taitoja. Opiskelija syventää puhumistaitojaan.

Tavoitteet

Kurssin tavoitteena on, että opiskelija

- harjaantuu viestimään tilanteen mukaisesti
- ymmärtää erilaisia suullisia ja kirjallisia asiatekstejä, erityisesti mielipidetekstejä, syventää lukutaitoaan ja oppii tarkastelemaan tekstien välittämiä arvoja
- oppii tunnistamaan, miten kielellä vaikutetaan
- osaa tarkastella tekstejä mielipiteiden ja maailmankuvan muokkaajana
- kehittää kykyään toimia erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä rakentaa ja ylläpitää vuorovaikutussuhteita ja rohkaistuu muodostamaan ja ilmaisemaan mielipiteitään perustellen
- kehittää puhumisrohkeuttaan ja ilmaisuvarmuuttaan sekä esiintymis- ja ryhmätaitojaan.

Keskeiset sisällöt

- kantaa ottavat ja vaikuttavat tekstit
- vaikuttamisen ja argumentoinnin keinot ja lajit
- kaunokirjallisuus ja media vaikuttajana
- vaikuttaminen arjen vuorovaikutussuhteissa sekä kannanottojen arviointi ja vaikutukset
- osallistuvan kansalaisen vaikuttamismahdollisuudet
- perustelemisen harjoittelemista sekä suullisesti että kirjallisesti
- ryhmäkeskustelutehtäviä, puhuttujen tekstien kriittinen arviointi, argumentointi, väittely
- viestijän vastuu; mediavalinnat ja verkkoetiikka, sananvapaus, sensuuri, yksityisyyden suoja, nettietiketti
- puhuttujen tekstien erittely, tulkinta, arviointi sekä puhekielen erityispiirteitä
- puheviestinnän kulttuurisia piirteitä, osallistuminen kieliyhteisön vuorovaikutukseen

- eläytyvää ilmaisua

Todistukset

Opiskelijalle annetaan osallistumistodistus lukiokoulutusta täydentävän opiskelijan oman äidinkielen opiskelusta. Todistukseen merkitään opiskeltava kieli, opetuksen laajuus ja sanallinen arvio.